DESIDERII HERALDI

ANIMADVERSIONES,

Ad libros XII. Epigrammat. M. Val. MARTIALI

Adiecti ſunt indices rerum & verborum copioſiſſimi.

PARISIIS,

Apud CLAVDIVM MORELLVM, via
Iacobæa ad inſigne Fontis.

M. D C.

Cum Priuilegio Regis.

ILLVSTRISSIMO POTENTISSIMOQ. PRINCIPI, HENRICO TVRREO, Duci Bullioneo, Sedani, Ralcurtij, &c. Principi, Turenæ Vicecomiti, Comiti Monfortij &c. Franciæ Mareſchallo,

DESIDERIVS HERALDVS S.

EX *quo ſingulares ingenij tui dotes, eò conſpectiores, quò in pleriſque Principibus rariores, propiùs cognoſcere mihi contigit*, Princeps Illuſtriſſime, *ætatis noſtræ miſerias ſolari cœpi, quæ in tanta veræ nobilitatis penuria, tantum tamen Principem haberet, & in eo virtutum, quæ in cæteris deſiderantur, omnium veluti ſummam & ἐπιτομὴν quandam. Eò enim temporis ventum videtur, vbi dictum illud interpole verum videri queat, Principes φιλομούσους* in vno anulo poſſe perſcribi atque depingi. *Viderunt Patres noſtri literas ſimul cum humanitate renaſcentes: viderunt magnos Principes in eruditione reparanda ſtrenuè & animoſè connitentes: Nos verò barbariem graſſantem proſpicimus, ſimulque Principum in ea propulſanda ignauiam. Neque dubium, quin tanta vecordia non literis ſolùm, ſed & bonis moribus (quod omen auerruncaſſit Deus) exitium portendat. Tu tamen repertus es vnus cum paucis ex omni nobilitate Gallica, antiquis ſtemmatum flexuris & fumoſis imaginibus clara, quo gloriari poſſit virtus: in quo pænè vno Reſ-*

publica ſe iactet literaria. Multi voluptatibus deliniti, plures auaritia fœdati, plurimi ignorantia depreſſi, ad hanc ſe laudem erigere nequeunt, quam tu decerpis floridiſſimam. Nam vbi illi ſunt, qui viros eruditos beneuolentia ſua complectantur? Vbi qui Scholas & Academias erigant? qui gloriam inde ſibi quærant? Numerabiles ſanè illi: At hi nec numerabiles. Macte igitur animi, Princeps generoſiſſime, & adoreā illam, quam fortitudine & ſapientia apud omnes mortales conſequutus es, hac inſuper laude concinna cumulatiorem. Video iam eruditos homines te pænè vnum reſpicientes: à te pendentes: in te oculos coniicientes: neque immeritò. Si quis enim Princeps eſt, qui exulceratis hiſce temporibus literarum præſtantiam nouerit: qui literatos fouere, & commodis iuuare in animum induxerit, is ſanè tu es. Quod etſi nos taceremus, Academia tamen Sedani nuper excitata, & opimarum obuentionum tuarum particula fulta ſatis ſuperque teſtaretur. Quum enim pleræque Scholæ & Academiæ veluti nimia priorum ſeculorum vbertate defatigatæ & effætæ, ſterileſcere viderentur, ac vetuſteſcere, Academiam tuam bellorum tempeſtatibus pænè conuulſam erexiſti denuò, & quod inchoatum anteà erat, animoſè perficere cœpiſti: vt breui nobiliorem Academiam nemo ſit deſideraturus. Quanta verò ſit tua in hoc incœpto pertexendo liberalitas, cùm multi alij, tum ego ipſemet teſtari poſſum, cum quo quæ magno animo meditatus es ad operis tui incrementum, communicaſti ſæpiſſimè. Itaque quum has ad Martialem Animaduerſiones edere in animo haberem, nemo mihi occurrit, cui eas potiori iure offerre poſſem. Huic autem officio me deuinciebat non ea tantùm, ad quam me vocaſti, prouincia, aut ſingularis tua erga me beneuolen-

tia : Sed ea potius quam iure tuo in Senatu literario meritus es auctoritas : cui ſcripta ſua dicare & conſecrare doctorum nemo recuſauerit. Scio equidem tantillum hoc ſcriptum neque illuſtriſſima tua dignitate dignum, neque mei erga te obſequij ſatis amplum teſtimonium : Sed tuum tamen eſt, & in ſolo tuo natum. Aliter dijs ſummates : Aliter infimates faciebant : Neque illorum quàm horum acceptiora ſacrificia. Sanè quum Martialem hominem ad vnguem factum, poëtam cultiſſimi & amœniſſimi ingenij, à multis negligi viderem propter difficultates & denſiſſimas tenebras, quibus eius ſcripta plurimis certè in locis cooperta ſunt, venuſtiſſimi & acutiſſimi ſcriptoris vicem dolere cœpi. Neque enim in tanta veterum ſcriptorum luce, ſolus hic

Toto notus in orbe Martialis
Argutis Epigrammatum libellis,

Iacere debuit tenebris ſepultus, & ſpinis obſeptus, quæ rudioribus aditum facilè intercludebant. Cùm igitur à grauioribus ſtudijs feriarer, & animum iucunda aliqua lectione auocare vellem, Martialem adire libuit, cuius cùm plurima Epigrammata non ſatis omnibus clara raptim explicarem, viſum tandem eſt totum opus ſeriò recenſere, & paulò diligentius illuſtrare. Hoc igitur opus paucis menſibus exaſciaui, dedolaui & perpoliui, ac virorum doctorum literis impulſus in lucem emiſi. Neque tamen iocoſam illam nequitiam, qua opus ſuum miſerè fœdauit & conſpurcauit tangere mihi libuit : cùm multò ſatius exiſtimem talia ſcripta radicitus exſtirpare, & ex hominum memoria exurere, quam obliterata renouare. Nimium enim eruditionis pretium eſſet, ſi probitatis impendio conſtaret. *Sed propter Epigrammata quædam laſ-*

τέκτων γὰρ ὢν ἔπραττες οὐ ξυλουργικά,

Quod ſcripta hoc genus a profeßione mea in Sapientiæ libris occupata paulò alieniora videantur, præſtò tamen eſt quod reſpondeam, Hoc ago, illud non omitto. Et excudemus aliquando, ſi Deus Opt. Max. cœptis noſtris adſpirare dignatus fuerit, aliquid, quo Sparta noſtra aliquomodo ornetur.

Has interim Animaduerſiones excellentiæ tuæ dicatas & conſecratas, Princeps illuſtrißime, lætus ac lubens accipe, donec ingenioli noſtri tenuitas aliquid aliud parturiat.

Vale Princeps Generoſißime, Pientißime, Fortißime, & Sapientißime, & de Eccleſia Réque publica literaria bene mereri perge. Sedani, è Muſeolo noſtro, Cal Aug. M.D C.

ERRATA, QVÆ OPERARVM INCVRIA IN HOC OPERE commiſſa ſunt, ſic corrigito.

PAg. 9. Similis.
p. 12. vnde Iuuenalis.
ib. μισῶ, pro quo eſt μισῶν.
13. κωμῳδῶν.
19. ἀλαζονία.
24. lin. 18. *taces.*
29. lin. 6. epiſt. 86.
38. χειρόνομοι.
ib. τῷ ὄνυχι, pro quo malè τῇ ὄνυχι
49. lin. 3. conuiuas.
54. ἱεροῦσθαι, pro quo eſt ἱεροῦσθαι.
60. lin. vlt. deeſt hic verſus,
At populus tumido gaudeat Antimacho.
70. ἐπὶ μισθῷ συνίστωσι.
73. In voce hebræa eſt ſegol pro tzere,
74. μισθῷ.
75. Circenſes.
78. Hinc & Galbani mores lib. 1. Galbiorū quoque dixere. Vopiſcus &c.
86. lin. 1. poëtam aliquem.
114. Areopagitica.
120. στεστομωμένοι,
122. Pro πλάνητας apud Lucillium repoſui [illegible]. Sed malè.
138. lin. 3. poſſem.
lin. 9. μυλάς.
l. 12. *bacca.*
lin. 14. *Tritonide.*
lin. 24. τοῖς.
lin. pen. *vt tibi.*
p. 139. 4. lin. 7. meque.
l. 16. [illegible]
lin. 20. τοῖς.
lin. 22. *Endromidas.*
p. 141. lin. 11. *optant.*
p. 142. lin. 2. *fex Laletana.*
lin. 14. Diuinat.
lin. 15. *Rex.*
p. 143. lin. 7. κεῖσθαι.
lin. 8. ἄνθρωποι:
lin. 10. ἐπιφερομένους.
lin. 23. αὐτῶν.
lin. 32. αὐτόν.
lin. 33. [illegible]
lin. 34. διὸ.
p. 145. lin. vlt. Vlpiano.
p. 147. aram.
p. 148. ὑποστρέφειν, ib. mutilati.
p. 150. Nam, pro quo eſt *An.*
Ibidem, pro *vt exiſtimabant*, repone, *vt de more habebant*, & adi Sozom. lib. 6. hiſt. Eccleſ. cap. 6.
p. 152. Scapulam.
ib. Theodos.
p. 154. lin. vlt. ἐγχέλεων.
p. 155. lin. 14. ſtips.
p. 156. lin. 9. fierent.
p. 157. lin. pen. *Bruma.*
pag. 158. l. 3. οἷς,
ib. μακρᾶς.
p. 160. lin. 14. *addecet.*
p. 161. ἀρωδίων,
p. 162. lin. 2. ὑποδοχαῖς,
lin. 9. particularibus, feſtiuitatibus,
lin. 23. δίφρον,
p. 163. lin. 13. *regunt.*
lin. 17. de Pagan.
lin. 18. *templorum.*
lin. 31. χαριτίδας.
p. 164. prolatis,
p. 165. lin. 5. edentes.
lin. antep. εἴπερ,
p. 166. κοσμίζοντες.
p. 167. διελόντος,
ib. Κρείων,
ib. λαμπάδας,
lin. pen. ὦ ἄνθρωποι,
p. 171. *pariuntque.*
p. 174. χαμαί.
p. 175. ablegabantur.
ib. ſerui.
ib. *Medos.*
ib. [illegible]
ib. infraoi.
ib. pugnacis.
p. 176. plebeios.
ib. peodas.
p. 178. λαμπαδηφορίας,
p. 179. [illegible]
ib. διεμάχετο,
ib. Apologia.
p. 180. *venemus.*
p. 181. lin. 23. Martiale, pro quo eſt Martiali.
lin. 29. aut horum omnium nomina ſimul.
p. 183. ὑφορμεῖν,
ib. Nemorenſi.
ib. Vide Suetoo.
p. 184. περὶ, ἀπορρίψας,
ib. μύρου,
p. 187. porrecto.
ib. ὡς,
ib. ἔτι,
p. 188. permutarant.
ib. hic locus ita legēdus.
p. 189. literæ.
p. 192. Thyeſta.
ib. συνομωσίας.
p. 196. lin. 6. *habeto.*
p. 197. victii.
p. 198. de compecto.
p. 199. & Suetonium.
p. 200. Mamertinus.
lin. penult. ſecus.
pag. 201. lin. 3. & delicatiora. Dele *&*.
lin. 12. *ridimerent.*
lin. 18. vnde μυρτινάζειν,
p. 202. lin. 1. ἱχμίων.
lin. 24. ὑπὲρ τῶν [illegible].
lin. penult. addendum, Æſchylus χοηφόροις.
p. 203. l. 3. quid illud βρομίου?
p. 204. 10. ὦ.
lin. 21. *vino.*
lin. 22. *ner decus.*
lin. 24. Sitato.
lin. 32. Antonioo.
lin. 33. tantum.
p. 205. ſeculares.
p. 206. lin. 1. Myrinus.
p. 208. lin. 4. poreus.
lin. 11. vicorum.
lin. 13. deſunt hæc verba, *Canatoria mittas*)
p. 210. *inungantur.*
ib *luce.*
p. 211. Bæticorum.
ib. ἀπηγκωνισμένοι,
adde lin. 26. hæc verba, Atque Sozomenū lib. 2. cap. 6.
p. 213. *virulos* pro *vitulos* conſtanter poſuere.
p. 215. lin. 15. ſecubabāt.
p. 216. *Quid cum,*
p. 217. lin. 4. *cum.*
lin. 7. *legis.*
p. 218. *amis.*
p. 219. lin. 20. περὶ ὀρχήσεως videndus &c.
lin. 28. περὶ θεῶν.
lin. 36. & 37. de compecto.
p. 220. ἀνόμων,
p. 222. *Nos ſua.*
p. 223. [illegible],
lin. penult. Plinium.
p. 224. lin. 25. quam.
p. 225. lin. 18. ita ſcripſiſſe Apuleium, deleta dictione *vehens*, malè inſerſerta.
p. 228. lin. 15. eſt. tranſpoſitio: Nam hæc verba *Conuenit ponti*) Iuuenal. ſat. 5. præponenda ſunt his, *Nulla crepido*, &c.
p. 230. Fuluius Vrſinus.
p. 231. pareoie.
p. 233. lin. 1. lauerant, pro quo malè ediderunt *lauarant.*
lin. vlt. φυλάττουσι,
p. 234 *cataplus.*
p. 236, auctorem.
ib. hic.
Non dubito quin multæ aliæ mendæ ſuperſint, quas omnes repurgare difficile eſſet. Eas emendabit Lector candidus.

DESIDERII HERALDI ANIMADVERSIONES,

AD. LIB. I. EPIGRAMMATVM M. VALERII MARTIALIS.

Ad Epiſtolam.

SPERO *me ſequutum*] Etſi Epigrammata ſalibus & vrbanitate penè cenſentur, temperamentum tamen tale adhibendum eſt, ne vrbanitas in ſcurrilitatem deſinat, neve liberior iocus quenquam meritò offendat. Hoc temperamentum ſequutum ſe profitetur Martialis noſter. Sed quia Latinè nimis loquitur locis compluribus, occurrit hac eadem epiſtola querelis hominum triſtiorum, ſcripta laſciua improbantium. Hunc ſcribendi modum excuſat auctoritate aliorum quorundam poëtarum, quorum ſcripta manib. hominum terebantur non minus laſciua. Sed peccantium numeroſitas peccata noſtra excuſare nequit. οὐ γὰρ εἴ τι πώποτε μὴ κατὰ τὺς νόμυς ἐπράχθη, σὺ δὲ τῦτο ἐμιμήσω, διὰ τῦτο ἀποφύγοις ἂν δικαίως, vt rectè ait Demoſthenes. Hoc me dictum faciet, vt cæterorum exemplum qui huius generis ſcriptores parum verecundè explicarunt, vitem, & vt contrà modeſtè & pudicè hunc poëtam illuſtrem, cuius omnes veneres aboleuiſſe ſatius eſſet, quàm improbam eiuſdem Venerem cuiuſquam moribus nocere.

Spero me ſequutum] Vetus Interpres legit *ſequuturum*. Malè. τὸ *Spero* non inſeruit μόνῳ τῷ μέλλοντι. Terentius.

— Nam me eius ſpero fratrem propemodum
Iam reperiſſe.

Malignus interpres] Malignus interpres eſt, qui quæ dextra porrecta ſunt, tanquam à ſiniſtra accipit, vt dicebat ille. σκαιότης Græcis. Sidonius Apollinaris, epiſt. 12. lib. 7. *Neque te ſacerdotibus potius admixtum vitio ver-*

tat malignus interpres. Sic *Interpretatio maligna* Ammiano Marcellino lib. 20. Contrà *Bonus interpres* Senecæ, lib. 2. de Benef. cap. 25. *Nullum eſt tam plenum beneficium, quod non vellicare malignitas poßit: Nullum tam anguſtum, quod non bonus interpres extendat.*

AD. EPIGR. I.

Noſſes iocoſæ] Malè fecerunt, qui hoc epigramma in alium locum tranſtulerunt. Sequitur enim, vel monente poëta ipſo, concluſionem præfationis. Videndus autem de hac hiſtoria Val. Max. lib. 2. cap. 4. Auſonius carmine de ferijs Romanis.

Nec non laſciui floralia læta theatri,
Quæ ſpectaſſe volunt, qui voluiſſe negant.

Dulce cùm ſacrum] Præter alios vide Lactantium lib. 1. de falſa relig. cap. 20.

AD EPIGR. II.

Cui lector ſtudioſe] Sic Ouid.

Tu mihi, quod rarum eſt, viuo ſublime dediſti
Nomen, ab exſequijs quod dare fama ſolet.

AD EPIGR. III.

Limina poſt Pacis] Sueton. in Veſpaſiano, cap. 9. *fecit & noua opera, Templum Pacis foro proximum.*

AD EPIGR. IIII.

Audieris cùm grande Sophos] Vox ſæpè audita in recitationibus, & frequens apud Martialē. Vide ſis quæ de hac re notamus ad epigr. 21. lib. 2.

Dum baſia captas] Quidam libri habent *Iactas.* Sed malè procul dubio. Scio quid ſit *Baſia iactare*, & *Populum adorare* in re ludorū: Scio, inquam, & alium de hac re dicendi locum habeo. Sed iſta hoc loco οὐ πρὸς Διόνυσον. Οἱ ἐπιτυχόντες baſiabantur ab auditoribus poſt recitationem librorum ſuorum. Plin. epiſt. 17, lib. 5. *Recitatione finita, multùm ac diu exoſculatus adoleſcentem, qui eſt acerrimus ſtimulus monendi, laudibus incitaui pergeret quà cœpiſſet, lumenque, quod ſibi maiores ſui prætuliſſent, poſteris ipſe præferret.* Sic etiam accipiendus hic locus epig. 77. huius libri.

—— At circum pulpita noſtra,
Et ſteriles cathedras, baſia ſola crepant.

Neque hæc de ſcenicis.

Ibis ab exc. ſago] Veteres gloſſæ, *Sagatio* σαλμός. Suetonius in Othone, cap. 2. *ferebatur & vagari noctibus ſolitus, atque inualidum quemque obuiorum, vel potulentum corripere, ac diſtento ſago in ſublime iactare.*

Triſtis arundo] Quæ ſcilicet triſti iudicio miniſtrat. Sic *Triſtis ſententia*, θανάσιμος. Val. Max. lib. 3. cap. vlt. *Vniuerſa ciuitas Athenienſium de capite decem Prætorum triſtem ſententiam tulerat.* Et alibi apud eundem Valerium, & alios.

Dominæ faſtidia Romæ] Sic epigr. 103. lib. 10. Quia Roma terrarum domina. Dionyſ. Afer.

> Ῥώμην τιμήεσσαν, ἐμῶν μέγαν οἶκον ἀνάκτων,
> Μητέρα πασάων πολίων, ἀφνειὸν ἔδεθλον.

Vel quia ibi Dominorum, id eſt, Imperatorum ſedes tunc temporis. Qua etiam de cauſſa βασιλεύουσαν Ῥώμην dixerunt Greci ſcriptores. Euſebius lib. 4. de Vita Conſtant. Socrat. lib. 1. hiſt. Eccleſ. cap. 16. & lib. 2. cap. 15. Idem τὴν βασιλεύουσαν πόλιν Ῥώμην dicit cap. 34. eiuſdem libri. Sic alij complures. Quare tranſlato ab Occidente in Orientem imperio, Conſtantinopolis νέα Ῥώμη eodem epitheto ornata eſt. Socrat. cap. 19. lib. 2. Theodoritus lib. 2. hiſt. Eccleſ. cap. 5. Sic βασιλίδα πόλιν dixerunt, vt conſtit. 11. lib. 57. βασιλικῶν, & alibi.

AD EPIGR. V.

Pone ſupercilium] Imitatus hunc locum Auſonius.

> *Carminis incompti tenuem lecture libellum,*
> *Pone ſupercilium.*

Recte. οἱ γὰρ βασιλεῖς σεμνότητα ὠφρυωμένοι τὴν τυχοῦσαν πάντα σεμνῶς ἐξετάζειν δοκοῦσι.

Conſueuere iocos] Nihil hodie notius. Vide epigr. 7. lib. 7. Et Athenis οἱ πομπευταὶ, qui ἐπὶ τῶν ἁμαξῶν primi prætereuehebant, ad id exemplum dictioſi. Dionyſ. Halic. lib. 7. Antiq. Rom. ἐφεῖται γὰρ τοῖς κατάγουσι τὰς νίκας, ἰαμβίζειν τε καὶ κατασκώπτειν τοὺς ἐπιφανεστάτους ἄνδρας αὐτοῖς τοῖς στρατηλάταις, ὡς Ἀθήνησι τοῖς πομπευταῖς τοῖς ἐπὶ τῶν ἁμαξῶν πρότερον ἅμα τοῖς σκώμμασι παροχουμένοις. νῦν δὲ ποιήματα ᾄδουσιν αὐτοσχέδια. Dicit ποιήματα αὐτοσχέδια, quæ Liuius *Carmina incondita*, & *Iocos inconditos* appellat lib. 5. *Dictator recuperata ex hoſtibus patria, triumphans in vrbem redit: interque iocos militares, quos inconditos iaciunt, Romulus ac parens patriæ, conditorque alter vrbis, haud vanis laudibus appellatus eſt.* *Iocos militares* appellat Plinius lib. 19. cap. 8. *Necnon olus quoque ſylueſtre eſt trium foliorum, D. Iulij carminibus, præcipuè iocis militaribus celebratum. Alternis quippe verſibus exprobrauere lapſana ſe vixiſſe apud Dyrrachium, præmiorum parſimoniam cauillantes.* Siue potius notantes panes illos herbaceos, quibus victitarat, de quibus Plut. Suetonius, Dio, Appianus, Po-

lyænus,alij.Imperatores igitur ſuos pro animi libidine aut laudabant,aut vexabant inconditis ſuis carminibus,& iocis. Et acerba ſanè hæc atque ἀτερπῆ, quibus I. Cæſarem ἐκερτόμουν. *Cæſar ſubegit Gallias,& c.&,Vrbani ſeruate vxores,& c.* His iocis militum erga Imperatores animus aperiebatur. T. Liuius lib. 28. *Notatum ea die plura carmina militaribus iocis in C. Claudium,quàm in Conſulem ſuum iactata* Clariùs lib. 39. *Multi omnium ordinum donati militaribus donis currum proſequuti ſunt: Carminaque à militibus ea in Imperatorem dicta,vt facilè appareret in ducem indulgentem, ambitioſumque ea dici,triumphumque eſſe militari magis fauore,quàm populari celebrem.* Perſpicuè Appianus Καρχηδονικῷ. καὶ τῶν ἀρχόντων τοὺς μὲν ἐπαινοῦσιν, τοὺς δὲ σκώπτουσιν, τοὺς δὲ ψέγουσιν, ἀφελὴς γὰρ ὁ θρίαμβος, καὶ ἐν ἐξουσίᾳ λέγειν ὅ, τι θέλουσιν. Quod dicit Appianus, τῶν ἀρχόντων τοὺς μὲν ἐπαινοῦσιν, τοὺς δὲ σκώπτουσιν, & c. ea συμπλέκεσθαι poſſunt. Nã vno & eodem triumpho diuerſos duces laudabant, aut carpebant: veluti, cùm ambo Coſſ. aut alij Magiſtratus triumpharent,alterum quandoque laudabant,alterum ἔσκωπτον, vel etiam ἔψεγον, provt erant erga altervtrum animati. Quod obſeruatum in triumpho Liuij Salinatoris,& C.Claudij Neronis.Sed neque Ouationes ab his iocis liberæ erant;in quibus etiam aliquando alterum laudabant,alterum carpebant. T. Liuius lib. 4. *Itaque cùm ex Senatuſconſulto Vrbem ouans introiret,alternis inconditi verſus militari licentia iactati:quibus Conſul increpitus: Meneníj celebre nomen laudibus fuit:Cùm ad omnem mentionem tribuni fauor circonſtantis populi,plauſuque & aſſenſu cum vocibus militum certaret: pluſque ea res,quàm propè ſolennis militum laſciuia in Conſulem curæ patribus iniecit.*

Dictis] σκώμμασι. Sic rectè in gloſſario. ſignificatio protrita.

Laſciua eſt nobis] Idem dictum Ouidio. Sic D. Adrianus de Voconio poëta.

Laſciuus verſu, mente pudicus eras.

Hunc autem verſum Plinio minori tribuit Auſonius. *Ne fortè mores meos ſpectent de carmine:*

Laſciua eſt nobis pagina, vita proba eſt:

vt Plinius dicit. Meminerint autem quippe eruditi, probatiſſimo viro Plinio in poëmatis laſciuiam, in moribus conſtitiſſe cenſuram.

AD EPIGR. VI.

Do tibi naumachiam] Reſpondet Martiali Domitianus, & apertum epigrammatis acumen. Non igitur ſolus Vulcanus libris damnoſus,ſed & Neptunus: vt multis alijs locis declarat Martialis. Vitelliani apud Ouid. eleg. 1. lib. 3. Amorum.

Quid cùm me munus natali miſit? At illa
Rupit, & appoſita barbara merſit aqua.

Naumachia autem non ſemel à Domitiano edita, vt ex Suetonio & alijs notum.

AD EPIGR. VII.

Quod magni Thraſeæ] Maximum eum appellat Plinius epiſt. 22. lib. 8. *Mandemuſque memoriæ quod vir mitiſsimus, & ob id maximus, Thraſea, crebrò dicere ſolebat, Qui vitia odit, homines odit.*

Nolo virum facili] B. Auguſtinus lib. 1. de ciuit. Dei, cap. 22. *Maiorque animus meritò dicendus eſt, qui vitam ærumnoſam magis poteſt ferre, quàm fugere, & humanum iudicium, maximeque vulgare, quod plærumque caligine erroris inuoluitur, propriæ conſcientiæ luce, ac puritate contemnere.*

AD EPIGR. X.

Bellus homo & magnus] Plurimi ita acceperunt hoc epigramma, vt eius acumen ſit in dictione *Bellus*, & *Bellũ* hîc appellari dicunt τὸν ἀστεῖον. Sanè *Bellus* ita eleganter vſurpatur, vt & illi probarunt, & ego facilè probare poſſum. *Bellus* etiam ἀντὶ τοῦ ἀρέσκου . i. ἀπρακτικόν. Plin. epiſt. 21. lib. 4. *Quid hunc putamus domi facere, qui in tanta re, tam ſerio tempore, tam ſcurriliter ludat? Qui deniquè omninò in Senatu dicax, & vrbanus, & bellus eſt?* Rectè igitur in veterib. gloſſis, *Bellus*, ἡδύς. Hi autem homines bellè, & ad nutum atque arbitrium alienum viuentes, puſilli & abiecti animi meritò cenſentur. Eos igitur rectè appellat Lucianus, μικροὺς τὰς γνώμας, καὶ ἐπὶ τοῖς αὐτόθι ἀνθρώποις. Nota μικροὺς τὰς γνώμας, puſillos homines, & puſilli animi. Sed bellum hîc accipio non ſolùm ἀντὶ τοῦ ἀρέσκου, ſed & ἀντὶ τοῦ ἀπρακτικόν, ac pro cathedralitio, glabro & pumicato homine, qualis deſcribitur Bellus homo epigr. 63. lib. 3. Nam hæc omnia laſciuiæ mancipia magnum animum numquam gerunt. lib. περὶ τῶν ἐπὶ μισθῷ συνόντων.

AD EPIGR. XI.

Quid ergo in illa petitur] Malo *appetitur*, vt habent quidam libri.

Tuſsit] i. Videtur τὸν ἐπιεικῆ τόδε ἐν τῷ προθυμίῳ ἔχειν. Sic epigr. 26. lib. 2.

Quòd querulum ſpirat; quòd acerbùm Næuia tuſsit.

Horat. ſat. 5. lib. 2. *—Si quis*

Fortè cohæredum ſenior malè tuſsiet: Huic tu
Dic ex parte tua, ſeu fundi, ſiue domus ſit
Emptor, gaudentem nummo te addicere.

Aſtutè ornatur ad hunc mimum Eumolpus captatores captans apud Petronium. *Secundum hanc formulam imperamus Eumolpo, vt plurimùm tuſſiat: vt ſit modò ſolutioris ſtomachi, ciboſque omnes palam damnet, loquatur*

aurum & argentum, fundoſque mendaces. Cæterùm quidam libri dicuntur hîc habere *Tuſsis*, pro *Tuſsit*, non malè fortaſſè.

AD EPIGR. XII.

Cùm data ſint equiti] Si quis locus obſcurus eſt apud Martialem, is ſanè hic eſt. Multa excogitarunt viri docti ad eius interpretationem, quæ omnia ἀπροσδιόνυσα. Neque ego quidquam adferre poſſum, quod huc pertinere liquidò iurare auſim. Quæro tamen, & fortaſſè iam ſub manu. Exiſtimo igitur certam pecuniam in ſolennibus illis imperatorum munerib. ſpectatoribus diſtributam à Principibus, qua pararent ſibi nonnulli vinum à coponum pueris, potum circa theatrum, cùm ederentur ludi, circunferentibus. De miſſilibus, & teſſeris res protrita eſt. Solitos autem in ſpectaculis bibere ſpectatores non dubium: quod tamen tempore Auguſti non ſatis erat honeſtum. Quintil. lib. 6. cap. 3. *Hinc eques Romanus, ad quem in ſpectaculis bibentem cùm miſiſſet Auguſtus qui ei diceret, Ego ſi prandere volo domum eo: Tu enim, inquit, non times ne locum perdas*. Noſter Martialis poſteà hoc eodem libro.

Sextiliane bibis quantum ſubſellia quinque
Solus: aqua toties ebrius eſſe potes.
Nec conſeſſorum vicina numiſmata tantum;
Aera ſed à cuneis vlteriora petis.

Quis ita cæcus quin videat hæc ad legē ſumptuariam referri nullo modo poſſe? Huc puto referendum Suetonij locum illum obſcuriſſimum, & doctiſſimis viris qui in eum ſcripſerunt, nondum intellectum, cap. 26. Calig. *Scenicis ludis inter plebem & equitem cauſſam diſcordiarum ferens, decimas maturius dabat, vt equeſtria ab infimo quoque occuparētur*. Habebant libri veteres, *Equeſtres*; & hæc lectio fors fuat reponenda: Ita vt equeſtres decimas dicat Suetonius. Nam equeſtria nō poterant occupari à plebe viuo Oceano, aut Lectio. Quæ ſpargebantur ab Imperatoribus numiſmata, ſi priora ſubſellia vacabant, à ſequentib. rapiebantur. Vnde cauſſæ diſcordiarum inter Equitem & Plebem Caligulæ quæſitæ. Hinc capiendus Martialis:

Suetonij locus obſcuriſſimus fortaſſè explicatus.

Nec conſeſſorum vicina numiſmata tantum,
Aera ſed à cuneis vlteriora petis.

De rapone rapaciſſimo, qui non ſolùm raperet quæ in vicina ſubſellia, ſed & quæ in vlteriora ſparſa erant. Lucem dat aliquam huic obſcuriſſimo epigrammati etiam hic Suetonij locus in Domitiano, cap. 4. *Dieque proximo omne genus rerum miſsilia ſparſit: & quia pars maior intra popularia deciderat* (Nota hæc verba) *quinquagenas teſſeras in ſingulos cuneos equeſtris ac Senatorij ordinis pronunciauit*. De miſſilibus ad lib. 8.

Nunc veniunt ſubitis laſciua numiſmata nimbis.

In his & eiuſmodi locis *qui multa dixerit cõmodè, potius boni conſulendum, quàm qui aliquid nequiuerit, reprehendendum.*

Calda] Calda vino miſcebatur, & certis thermopolijs vẽdebatur, quod alijs notatum.

AD EPIGR. XIII.

Herculei Tiburis] Strabo lib. 5. ἐν ὄψει δ' εἰσὶ τῆς ἐν Ῥώμῃ τίβυρά τε καὶ Πραίνεστος, καὶ τοῦσκλον. τίβυρα μὲν ἔχει τὸ Ἡράκλειον, καὶ ὁ καταράκτης, &c. Rectè igitur Herculeum Tibur, vbi τὸ Ἡράκλειον, Herculis fanum celebratiſſimum: vbi etiam bibliothecam *habuere libris ſatis commodè inſtructam*, inquit A. Gell. lib. 19. cap. 5.

Canaq; ſulphureis] Strabo ibidem: ἐν δὲ τῷ πεδίῳ τούτῳ ὁ Ἀνίων διέξεισι, καὶ τὰ Ἄλβουλα καλούμενα ῥεῖ ὕδατα ψυχρὰ ἐκ πολλῶν πηγῶν πρὸς ποικίλας νόσους καὶ πίνουσι καὶ ἐγκαθημένοις ὑγιεινά. Vide Plin. ac Sueton. in Auguſto, cap. 82. & Vitruuium lib. 8. de Archit.

Hic rudis æſtiuas] Iuuenalis:

Balnea ſexcentis, & pluris porticus, in qua
Geſtatur dominus quoties pluit.

Nota magis nulli domus eſt ſua, quàm quod de his geſtationibus vbique occurrit.

Porticus auſa nefas] Signatè. Seneca Conſolat. ad Polyb. *Eat aliquis, & fata tantum aliquando nefas auſura, ſibi non peperciſſe conqueratur.*

Nimirum timuit] Sic legendum, vt eſt in pleriſq; libris, non vt edidit Iunius, *Tenuit.* Leges enim epigr. 83. huius libri, in eodem argumento,

Tantæ Regule poſt metum querelæ, &c.

Sic loquuti illi. Statius lib. 3. Syluarum.

Scilicet exhauſti Lacheſis mihi tempora fati
Te tantùm miſerata dedit, Superiq; potentes
Inuidiam timuère tuam.

Querelis igitur Deos onerabant, & maledictis impiè vexabant, ſi quos ex charis amiſerant. Idem Statius 5. Syluarum:

— Et iniuſtos rabidis pulſare querelis
Cœlicolas ſolamen erat:

Claudianus præfat. lib. 2. in Eutropium:

Improbe quid pulſas muliebribus aſtra querelis?
Quòd tibi ſub Cypri littore parta quies?

Hinc illud frequens, *Incuſare Deos.* Sed & eorum aras, ac templa lapidabant, ſtatuas deijciebant, & quid non? Sueton. in Calig. cap. 5. *Tamen longè maiora, & firmiora de eo iudicia in morte, ac poſt mortem exſtitère. Quo defunctus eſt die, lapidata ſunt templa, ſubuerſæ Deûm aræ, Lares à quibuſdam fami-*

liares in publicum abiecti, partus coniugum expoſiti. Huc refero hunc Senecæ locum lib. de Vita beata, cap. 26. *Nullam mihi iniuriam facitis, ſicut nec dijs quidem hi, qui aras euertunt: ſed malum propoſitum apparet, maluq; cõſilium, etiam vbi nocere non potuit.* Vide & Arrianũ lib. 2. diſſertationũ Epicteti, cap. 22.

Non erat inuidiæ] Propriè, & in vſu peculiarj, vt Statij loco anteà citato. Sic & 3. Thebaidos.

Primæuiq; ſenes, & longo examine Matres
Inuidiam planxère Deis, miſeroq; tumultu
Bina per ingentes ſtipabant funera portas.

Et 5. ſyluarum.

— Nonne horridus ipſos
Inuidia ſuperos, iniuſtaq; Tartara pulſem?

Sic Tertullianus, ſed aliquomodo alio ſenſu, in Sodoma.

Pulſabant cœlum inuidia, connubia mixta
Inceſtu parili: Veneris natura rebellis
In ſeſe, læſumquè viri cum corpore nomen.

Cœlum inuidia tundere ſimili ſenſu quo Statius *Deos inuidia pulſare*, Idem dixit in Apologetico, cap. 40. *Nos verò ieiunijs aridi, & omni continentia expreſſi, ab omni vitæ fruge dilati, in ſacco & cinere volutantes, inuidia cœlu tundimus, Deum tangimus, & cùm miſericordiam extorſerimus, Iupiter honoratur.*

Probare Deos] Eleganter. Seneca in Hercule furente.

--- In laudes ſuas
Mea vertit odia. Dum nimis ſæua impero
Patrem probauit.

Eodem ſenſu *Abſoluere Deos* dicit Claudianus lib. 1. in Rufinum.

Abſtulit hunc tandem Rufini pœna tumultum,
Abſoluitquè Deos.

Iuuenal. ſat 13.

Reddidit ergo metu, non moribus. Et tamen omnem
Vocem adyti dignam templo, veramquè probauit,
Extinctus tota pariter cum prole, domoquè.

Probauit, ἐπιστώσατο. Hæc igitur ruina Deos probauit, quia hinc paruit Regulum Deorum eſſe curam, vt alibi ait, & inde Deos rerum humanarum curam gerere. Quemadmodum autem prouidentia diuinitatem omninò conſtituit, Ita diuinitas prouidentiam. Lactantius optimè, lib. 1. de falſa Relig. cap. 2. *Et alij nonnulli, qui non putauerunt Deos eſſe: quod aliud* (lego, *qui quid aliud*) *effecerunt, niſi vt nulla prouidentia putaretur?*

AD EPIGR. XIIII.

Caſta ſuo] Hanc hiſtoriam narrant Tacitus, Dio, Zonaras, alij.

Non dolet]

Non dolet] Plin. epiſt. 16. lib. 3. *Præclarum quidem illud eiuſdem, ferrum ſtringere, perfodere pectus, extrahere pugionem, porrigere marito, addere vocem immortalem, ac penè diuinam, Pæte non dolet.*

AD EPIGR. XVI.

Numerat paucos] Paucos dies meliore lapillo ſignauit. Illi ſoli dies cenſentur, qui nobis illuxêre hilares, & beati. Vnde inſcriptio illa ſepulchro ſimilis inciſa, qua annos plurimos βιῶς dicitur, ſeptem tantùm ζήσας: quia à rebus aulicis & publicis liberatus, ſeptem poſtremos vitæ annos ruri degerat. Extat inſcriptio apud Xiphilinũ, in Adrian. ΣΙΜΙΛΙΣ ΜΕΝ ΕΝΤΑΥΘΑ ΚΕΙΤΑΙ, ΒΙΟΥΣ ΜΕΝ ΕΤΗ ΤΟΣΑ, ΖΗΣΑΣ ΔΕ ΕΤΗ ΕΠΤΑ. βιοῦν, vt hîc vides, eſt quocunque modo, ſeu manis humanè & impeditè viuere, ζῆν expeditè & beatè, quòd *viuere* Latinis, vt hoc ipſo epigrammate. Notum epigr. ζῆθι λέγουσι βεβιῶς. Plato Comicus ζῆν eſſe dicit delicatè viuere, vnctè & nitidè, ad normam Epicuri vitam exigere.

Δεσπότης. Ἀπώλεσάς μου τὸ μειράκιον παραλαβὼν
ἀκάθαρτε, καὶ πέπεικας ἐλθεῖν εἰς βίον
ἀλλότριον αὐτοῦ, καὶ πότους ἑωθινοὺς
πίνει διὰ σὲ νῦν πρότερον οὐκ εἰθισμένος.
Παιδαγωγός. Εἶτ' εἰ μεμάθηκε, δέσποτα, ζῆν, ἐγκαλεῖς;
ζῆν δ' ἐστὶ τὸ πίνειν, ὡς λέγουσιν οἱ σοφοί.

Hæc vtraque manu] ταῖς ἀμφοτέραις. hæc copulatio maiorem ἐνέργειαν δηλοῖ. Seneca lib. 7. de Benef. cap. 2. *Hæc Demetrius noſter tenere vtraq; manu proficientem iubet, nec vſquam dimittere.* Dicunt & *Supinis manibus accipere*, atque *excipere*. Seneca lib. 1. de Benef. cap. vlt. *Tunc iuuat accepiſſe beneficium, & ſupinis quidem manibus, vbi illud ratio ad dignos perducit.* Idem lib. 3. de Ira, cap. 20. *In hos enim, quia non ſupinis manibus exceperant ſeruitutem, Cambyſes fremebat.* Sueton. in Vitellio, cap. 7. *Aduenientem malè animatus erga Principem exercitus, pronuſque ad res nouas, liberis ac ſupinis manib. excepit, velut dono Deûm oblatum.* Summa igitur alacritas & capiendi quaſi libido hac phraſi deſignatur. Sic Greci ὑπτίαις [illegible] λαμβάνειν, δέχεσθαι, ὑποδέχεσθαι. & c. Eunapius in Ædeſio. εἰ δὲ [illegible] ἀγαθὸν ἔχεις θυμὸν ὑπτίαις χερσὶν δέξαι τὰ λεγόμενα. Euſebius lib. 10 hiſt. Eccleſ. cap. 4. ὁ μέγας τῶν ὅλων ἀρχιερεὺς αὐτὸς Ἰησοῦς μονογενὴς τοῦ θεοῦ, τὸ παρὰ πάντων εὐώδες θυμίαμα, καὶ τὰς δι' εὐχῶν ἀναίμους καὶ ἀΰλους θυσίας, φαιδρῷ τῷ βλέμματι, καὶ ὑπτίαις ὑποδεχόμενος χερσὶ, τῷ κατ' οὐρανὸν πατρὶ καὶ θεῷ τῶν ὅλων παραπέμπεται. *Magnus ille & ſummus ſacerdos ipſe Ieſus vnigenitus Dei, ſuffitum boni odoris, & ſacrificia incruenta, preces ſcilicet* (quas ſcriptura appellat *Vitulos labiorum*) *hilari vultu, & ſupinis manibus ab omnibus excipit, & ad Patrem vniuerſitatis Deum mittit, aut,*

perfert, vt loquitur Prudentius in re eadem, & plurimùm tamen diſcrepante. Dionyſius Alexandriæ Epiſcopus: καὶ τὰ σώματα τῶν ἁγίων ὑπτίαις χερσὶ, καὶ κόλποις ὑπολαμβάνοντες.

Non bene diſtuleris] Gloſſarium, Differt, διαφέρει, ὑπερτίθεται. & ſanè *differre* etiam abſolutè ὑπερτίθεσθαι. Tertullianus Apologetico, cap. 19. Locum pleniorem adferam, vt eundem, ſi pote, emendem, & periclitantem ſoſpitem. *Peregrinandum eſt in hiſtoriis, & literas orbis. Et tamen quaſi partem iam probationis intulimus, quũ per quæ probari poßint, aſperſimus. Verùm differre* (ὑπερτίθεσθαι) *præſtat, ne vel nimis proſequamur feſtinando, vel diutius euagemur proſequendo.* Hîc non aſſentior viris doctiſſimis qui pro *Partem* reponunt *Patrem*. Nam quare hæc lectio ſollicitanda? Ego nullus video: & contrà vulgatam lectionem omninò neceſſariam exiſtimo. At illud *Aſperſimus*, non ſatis (vt opinor) hîc commodum. Vnde etiam variat lectio. Legitur enim alibi *Aſpeximus*. Legendum fortaſſe, *Aperuimus*.

AD EPIGR. XVIII.

Res magna] Legendum puto cum interrogatione,
Res magna eſt Tite, quam facit colonus?

AD EPIGR. XXI.

Qualem Claudius edit] Iuuenal. ſat. 5.

. Vilibus ancipites fungi ponentur amicis,
Boletus Domino: ſed qualem Claudius edit.

Et ſat. 6.

— Minus ergo nocens erit Agrippinæ
Boletus: ſiquidem vnius præcordia preßit
Ille ſenis; tremulumque caput deſcendere iußit
In cœlum, & longam manantia labra ſaliuam.

Nota obiter huius loci venuſtatem. Alluſit, vt opinor, Iuuenalis Neronis dictum, qui boletos Deorum cibum appellabat, eò quòd Claudius boleto extinctus conſecratus erat, & in diuorum numerum relatus. Dio in fine lib. vlt. καὶ ὁ Νέρων [illegible] ἀπάξιον μνήμης ἔπος κατέλιπε. τοὺς γὰρ μύκητας θεῶν βρῶμα ἔλεγεν εἶναι. ὅτι καὶ ἐκεῖνος διὰ τοῦ μύκητος θεὸς ἐγεγόνει. Conſecratus igitur Claudius cum tremulo ſuo capite. Eadem feſtiuitate Veſpaſianus, *qui prima morbi acceßione, vt, inquit, puto, Deus fio*. Sueton. dicit autem Iuuenalis *in cœlum deſcendere* feſtiuè: quia videbat ſepeliri Imperatores, & idcircò terram potius, quàm cœlum petere. Et nonne ſtultũ erat, quem publico luctu mortuum confeſſi erant, in Deum conſecrare? Quoniam autem poſt mortem conſecrabantur Imperatores, dicit Tertullianus

infauſtè illos antè apotheoſin Deos nuncupari. Nam hoc pacto mortis omen triſte obiiciebatur. Sic.n. capio hunc locum in Apologet. cap. 34. *Si non de mendacio erubeſcit adulatio, eiuſmodi hominem Deum appellans, timeat ſaltem de infauſto. Maledictum eſt ante apotheoſim Deum Cæſarem nuncupari.* Nota *de infauſto*: Nam omen triſte *infauſtum* ſignatè. Cornel. Tacitus lib. 1. hiſtor. *Introitus in vrbem, trucidatis tot millib. inermium militum, infauſtus omine atque ipſis etiam, qui occiderát, formidoloſus.* De eadem re Plut. in Galba. οὐ χρηστὸν οὐδὲ αἴσιον ποιοῦντες τῷ Γάλβᾳ τὸν οἰωνὸν, εἰσιόντι διὰ πολλοῦ φόνου, καὶ νεκρῶν τοσούτων εἰς τὴν πόλιν. à fauendo linguis, quomodo & *fauentia* ab Accio vſurpata. Et *Maledictum* rectè quoque, quia *benedicere*, & *bona verba dicere* iubentur, qui fauſtam ominationem exiguntur.

AD EPIGR. XXII.

Cùm peteret] Gloſſ. *Peto*, αἰτῶ, καὶ τίθημαι, ὁ ὁρμῶ, ὁ ἀξιῶ, ὁ μέτειμι. *Petere* hoc loco eſt ὁρμᾶν. Seruius 9. Aeneid. *Petitiones propriè impetus gladiatorum. Impetus* ὁρμαί. Vnde & in gloſſario *Petitiones* ὁρμαί. Sed quid moror in re nota?

Si non erraſſet] εἰ μὴ ἥμαρτε. Sic ἁμαρτάνειν omninò ἀποτυγχάνειν τοῦ σκοποῦ. Qua notione illud ἤμβροτες Homero frequens.

AD EPIGR. XXIII.

Quid nunc ſæua] Non diſplicet lectio eorum, qui legunt, *Quid non ſæua*.

AD EPIGR. XXV.

Incomptis capillis] Horatius:

Dicam & incomptis Curium capillis.

Triſte ſupercilium] Vtrumque philoſophicum & ſeuerum, Triſtitia, ſcil. & ſupercilium. Vnde Philoſophi Græcis σκυθρωποὶ deſignati, triſtes, & *dira ruſticitate truces*, (vt loquitur Martialis epigr. 57. lib. 7.) quòd triſtitiam, & morum auſteritatem vultu ipſo proderent, ſæpè etiam fingerẽt, intercutibus interim deliciis madentes. Lucianus Δραπέταις. Οἱ καὶ μάλα σεμνοὶ, καὶ σκυθρωποὶ τὰ ἔξω, καὶ τὰ δημόσια φαινόμενοι, ἢ παιδὸς ὡραίου, ἢ γυναικὸς λάβωνται καλῆς, οἷα ποιοῦσι. Et Δικαστηρίοις. Εἶτα λέγε τοὺς φιλοσόφους; ἆρ' ἐκείνους τοὺς κατηφεῖς, τοὺς σκυθρωποὺς ξυνάγε πάντας; ὃ κατηφεῖς appellat Lucianus, quos Perſius *obſtipo capite* eſſe, & *lumine terram figere* dicit ſat. 3. Hic eſt enim meditantium habitus. Epicrates: καὶ κύψαντες χρόνον οὐκ ὀλίγον διεφρόντιζον. *Obſtipum caput* interpretatur Cicero in Arateis.

Obſtipum caput, & tereti ceruice reflexum.

Supercilium antem tribuitur etiam ſuperbis,&grauibus. Vnde ſuperciliosi,& ſuperbi homines dicuntur Græcis τὰς ὀφρῦς αἴρειν, vt Philoſophi gloriæ animalia. Plut. ἐν ἐρωτικῷ. ποιεῖται δὲ τὸ ψυχρὸν λυπηρὸν, καὶ τὰς ὀφρῦς αἴρει, καὶ φιλοσοφεῖν φησι, καὶ σωφρονεῖν ἔξω, διὰ τὸν νόμον. Plato Comicus de Philoſophis:

-- οἱ γρυπῶντες ὀφρῦς ὑπηρκότες
καὶ τὸν φρόνιμον ζητοῦντες ἐν τοῖς περιπάτοις.

Eleganter Lucianus ἔρωσι. Μεταπεφλέχθαι δὲ καὶ ὅσοι τὴν φιλοσοφίας ὀφρὺν ὑπὲρ αὐτοὺς τοὺς κροτάφους ὑπερῆρκασι. σεμνὸν ὄνομα τοῖς κομπεύμασι τοὺς ἀμαθεῖς ποιμαγωγοῦσι. Dixit eodem modo τὰς ὀφρῦς ἀνατείνειν in Timone. τὰς ὀφρῦς ἀνασπᾷν dicit Alexis:

τοὺς μὲν στρατηγοὺς τὰς ὀφρῦς ἐπὰν ἴδω
ἀνεσπακότας, δεινὸν μὲν ἡγοῦμαι ποιεῖν
οὐ πάνυ τι θαυμάζω δὲ προστεταγμένους
ὑπὸ τῆς πόλεως μεῖζον τῶν ἄλλων φρονεῖν.
τοὺς δ' ἰχθυοπώλας τοὺς κακῶς ἀπολουμένους
ἐπὰν ἴδω κάτω βλέποντας, τὰς δ' ὀφρῦς
ἔχοντας ἐπάνω τῆς κορυφῆς, ἀποπνίγομαι.

Eleganter dixit τὰς ὀφρῦς ἔχοντας ἐπάνω τῆς κορυφῆς, vt Lucianus loco citato, τὴν φιλοσοφίας ὀφρὺν ὑπὲρ τοὺς κροτάφους ὑπερῆρκασι. Vide & Iuuenalem ſat. 2.

Atque ſupercilio breuior coma.

Hæc ſupercilia ita erecta *ardua* appellat A. Gell. elegantiſſimè, lib. 4. cap 1. Diphilus opponit τὸ αἴρειν τὰς ὀφρῦς τῷ γελᾷν. Sic enim ad Bacchum:

τὸν τὰς ὀφρῦς αἴροντα συμπείθεις γελᾷν
τὸν τ' ἀσθενῆ παλαίειν, τὸν δειλὸν θρασύν.

AD EPIGR. XXVII.

Sextiliane bibis] Vide quæ notauimus epigrammate 12. de his ſubſelliis, dicimus epigr. 25. lib. 5.

AD EPIGR. XXVIII.

μισῶ μνάμονα,] Sic interpolarunt quidam hunc locum. Lege Μισῶ μνάμονα συμπόταν. Hæc enim à poëta Dorico. Lucianus συμποσίῳ. Μισῶ γὰρ (φησὶ καὶ ὁ ποιητικὸς λόγος) μνάμονα συμπόταν. Plut. ſtatim initio lib. 1. quæſt. ſympoſ. huius verſus meminit, & addit, Οἱ γὰρ ἐν Σικελίᾳ Δωριεῖς (ὡς ἔοικε) τὸν ἐπίσταθμον μνάμονα προσηγόρευον. Vnde clarum nec poſſe, nec debere legi hoc loco μνήμονα: quāquam μνάμων hîc μνήμων. Nam Martialis eſt ex iis, qui exiſtimarunt τὴν παροιμίαν τοῖς παρὰ πότον λεγομένοις καὶ πραττομένοις ἀμνηστίαν ἐπάγειν. Vnde & ὁ νάρθηξ & ἡ λήθη Dionyſio conſecrata. Qui aliter prouerbium acceperunt (de quibus vide ſis Plut. nihil viderunt, quòd

nimis viderent.

AD EPIGR. XXIX.

Heſterno fætere mero] Ad id exemplum,

Inflatum heſterno venas vt ſemper, Iaccho.

Sic χθιζὴν μέθην dixit Plut. περὶ παίδ. ἀγωγ. ἦλθέ ποτε χθιζῆς μέθης ἀποπνέων. ἀγρόνοσι.

Fætere mero] Claudianus lib. 2. in Eutropium:

Inter quæ tumidus leno producere cœnas,
In lucem, fætere mero, &c.

In lucem bibit] Quod valdè infamatum, quemadmodum & ἑωθινὴ κραιπάλη. Lucianus θεῶν ἐκκλησίᾳ. πάντης γὰρ οἶμαι, ὅ ἐστι ὡς θῆλυς καὶ γυναικεῖος τὴν φύσιν, ἡμιμανής, ἀκράτου ἕωθεν ἀποπνέων. & δικαστηρίοις. περιῄει γὰρ ἕωθεν ὁ ἄθλιος ἐστεφανωμένος, κραιπαλῶν, διὰ τῆς ἀγορᾶς μέσης καταυλούμενος, οὐδέποτε νήφων, κωμάζων ἐπὶ πάντας.

AD EPIGR. XXXI.

Chirurgus fuerat] Iocus eſt ἐν ὁμωνυμίᾳ vocis *Clinicus*. Nam medici qui aſſident ægrorum κλίναις dicuntur *Clinici*, & Veſpillones, qui κλίνας. i. lectos, quibus efferuntur mortuj, baiulant. Sic enim κλίνην accipi docuimus lib. 1. aduerſar. noſtrorum. κλινικὸς ſanè Græcis ἰατρός. Lucillius:

Τὸν λίθινον Διὸς ἰχθὺς ὁ κλινικὸς ἥψατο Μάρκος.
Καὶ λίθος ὤν, καὶ Ζεὺς σήμερον ἐκφέρεται.

Quem autem Chirurgum nunc dicit Martialis, eum poſteà Medicum appellat. Nam Medici non diſtinguebantur olim à Chirurgis. Quod notum. Vnde & tabernas habebant, quas *Medicinas* appellabant. Plaut. in Amphit.

Apud Emporium, atque in macello, in palæſtra, atque in foro,
In medicinis, atque in tonſtrinis, apud omnes ædes ſacras
Sum defeſſus quæritando.

Hîc obiter nota, *In Palæſtra*. Nam eò conueniebant viri otioſi iuuenes exercentes & rixátes ſpectaturi. Atque hæc conſuetudo Græcanica, vt facilè probari poteſt, ad Romanos deinde lapſa. Seneca. lib. 1. de Breuit. Vitæ, cap. 12. *Illum tu ociosum vocas, qui Corinthia paucorum furore pretioſa, anxia ſubtilitate concinnat, & maiorum dierum partem in æruginoſis lamellis conſumit, qui in ceromate (Nam proh facinus ne Romanis quidam vitiis laboramus) ſpectator puerorum rixantium ſedet.* Sed ad rem. B. Hieronymus *Medicinas* ἰατρεῖα appellat *Medicorum tabernas*, epiſt. ad Nepotianum: *Tu aurum contemnis, Alius diligit. Tu calcas opes, ille ſectatur. Tibi cordi eſt ſilentium,*

manſuetudo,ſecretum: Illi verboſitas,attrita frons, cui Nundinæ, cui fora placent, & plateæ, & Medicorum tabernæ. Sic ἰατρεῖον Græcis. Ælianus lib.3. ποικίλης ἱστορίας, cap.7. θεασάμενός τινας καθεζομένους ἐν ἰατρείῳ φορτικούς, καὶ κακῶς ἀγορεύειν ἐκ παντὸς τρόπου διψῶντας. Ergo ἰατρεῖα, ἄοινα συμπόσια, non minus quàm κουρεῖα, vt ea feſtiuè indigitabat Theophraſtus. Sunt igitur ἰατρεῖα *Medicinæ*. κουρεῖα *tonſtrinæ*. Idem Ælianus lib. 6. cap. 12. ὁπότε καθίζοι δὲ ἐν τοῖς κουρείοις, καὶ γελωτοποιῶν. Eleganter autem ille loco anteà laudato, κακῶς ἀγορεύειν ἐκ παντὸς τρόπου διψῶντας dixit, ſi quidem ἰατρεῖα ἄοινα συμπόσια, vt diximus. Sic & alij hoc verbo vtuntur elegantiſſimè. Plut. περὶ φυγῆς. τὸ μέγιστον ἠτύχησε, ὡς διψῶσιν ἔπεσι, τοῖς τοιούτοις τυχεῖν ἔνεστι. Lucianus ἔρωσι. καί μοι σφόδρα διψῶντι τοιαύτης ἀνέσεως, εὐκαίρως ἡ τῶν ἱλαρῶν σου λόγων ἐρρύη χάρις.

Cœpit quod] Dixeram legendum *Quo poterat*, cùm idem ſentire doctiſſimum Lipſium cognoui.

AD EPIGR. XXXIII.

Hos tibi Phœbe) Nam hæ primitiæ Phœbo gratiſſimæ. Vnde votum hoc genus non malè hîc ſignatum. Vide Plut. in Theſeo. Nero barbam Ioui Capitolino conſecrauit. Sueton. in eius vita, cap. 12. Vide ſis & Xiphilinum in Nerone. Cæterùm capillos ſuos ita ſæpè voto obligabát, & eos idcircò diis ſuis, quib. nuncupati erant, paſcebant. Hac de cauſa θρεπτήριον πλόκαμον appellauit Æſchylus. Vide Euſtathium Il. ψ. Bellè ille apud Diphilum, qui comam ſe paſcere Deo ſacram aſſeuerabat, quam ſtigmatibus obtegendis dicarat.

> Ἐνταῦθα γοῦν ἔστι τις ἐσφηκωμένος,
> κόμην τρέφων μὲν πρόφασιν ἱερὰν τοῦ θεοῦ,
> ὥς φησιν, οὐ διὰ τοῦτο δ', ἀλλ' ἐστιγμένος,
> πρὸ τοῦ μετώπου παραπέτασμ' αὐτὴν ἔχει.

Nota κόμην τρέφων ἱερὰν τοῦ θεοῦ, quæ verba ex Cenſorino interpretaberis, lib. de die natali. *Quidam etiam pro cætera bona corporis valetudine crinem Deo ſacrum paſcebant.*

AD EPIGR. XXXV.

Raraque ſummœni] Ediderunt poſtrema editione, *Si memini*. Sed malè. Volunt hîc quidam intelligi ſummœnum lenonem coloratum, & notabilem, aut ſummœnum locum in vrbe, vbi frequentia lupanaria. Sed vide an dicendum *Summœni fornice* adiectiuè. Summœniarum meretricum crebra mentio apud Martialem. Et ita fortaſſe appellatæ Suburanæ illæ meretrices, quarum etiam ſæpè meminit Martialis. Meminit & Horatius in Epod. Nã Subura muro terreo ſuberat. Aut in ipſa etiã Su-

bura Sũmœnium locus ſub muro illo, vbi iſta proſtibula. Varro lib. 4. de ling Lat. *Eidem regioni attributa Subura, quod ſub muro terreo Carinarum. In ea eſt argeum ſacellum ſextum. Subura, Iunius ab eo ſcribit quòd fuerit ſub antiqua Vrbe. Cui teſtimonium poteſt eſſe, quò ſubeſt ei loco, qui Terreus murus vocatur.* Sed hæc ſint iuris arbitrarij. Solemus ſanè ſæpiſſimè quotquot has literas colimus ὀξὺ τὰ λεπτότητος ὁρᾶν, τὰ παχύτητος παρορᾶν.

Abſcondunt ſpurcas] Pro *hæc monumenta* legendũ, *& monumenta*, vt eſt in quibuſdam libris. Scorta diobolaria hîc dicit, & erraticas lupas, quæ in monumentis, ſiue ſepulchretis ſtabant, quas *buſtarias mœchas* appellat lib. 3. At Chione minus inhoneſtè ſtabat in inſcripta ſua cella. *Lupas* τὰς ἑταίρας vocitabant, vt notant Dionyſ. Hal. Plut. Liuius, Lactantius, & alij. Prudentius lib. 1. aduerſus Symmachum.

Scortator nimius, multáque libidine ſuetus
Ruſticulas vexare lupas.

Lupari verbũ vetus ſignificationẽ hâc retinuit. Turpilius Acta apud Nonium: *Atque ſcalis* (neſcio, an *ſatis*) *cum meretrice è noſtro ornatu per vias lupantur.* Lucilius, lib. 5. *Et diuos thure precemur Conſilium, fors ſi placent, tunc impunè ſuperbis.* Legendum fortaſſè,

-- Et diuos thure precemur
Conſilium fors ſi placeat, tu ne impune luperis.

AD EPIGR. XXXVI.

Quid ſi me] Hæc interrogatio abſurditatem ὑποδηλοῖ. Seneca lib. 7. de Benef. cap. 18. *Quid ſi me remittere manco pilam iubeas? Stultum eſt dare alicui, quod accipere non poßit.*

Stolatum permittit meretr.] Nam ſtola matronarũ erat. Quædam exempla attuleram ad hâc obſeruationem confirmandam, quæ audio ab alijs, ex parte ſaltem, occupata.

AD EPIGR. XXXIX.

Quem recitas] Imitatus hoc epigramma Auſonius, epiſtola priori ad Theonem.

Hæc quoque ne noſtrum poßint vrgere pudorem
Tu recita, & verè poterunt tua dicta videri.

AD EPIGR. XL.

Nihil arcano qui] Sic enim ſentiebant, & rectè, *ſic loquendum eſſe cum*

hominibus tanquam Dij audiant, ſic loquendum cum Deis tanquam homines audiant.

AD EPIGR. XLII.

Vrbanus tibi] Nota vrbanitas vernula,ſeu potius ſcurrilitas:hæc etiam ad cæteros ſeruos pertinuit, quorum dicacitate delectabantur heri,atque eos *quidam in hoc mercabantur procaces,& eorum impudentiam acuebant, & ſub magiſtro habebant, qui probra meditatè effunderent,* vt teſtatur Seneca lib.2.de Tranq. vitæ.

Tranſtiberinus ambulator] Hic locus à doctiſſimo Turnebo explicatus eſt.Signatè autem *Ambulator.* Nam hæc fortunæ decermina, huc illuc circuncurſant,& per omnes plateas & vicos ambulant,merceſque ſuas circunferunt. Vnde & περιπατηταὶ dicuntur Diphilo:

Οὐκ ἔστιν οὐδὲν πτωχίον ἀλυσιτελέστερον
τῆς πρεσβυτικῆς, κἂν τὴν ὁδὸν πωλεῖν περιπατητὴς βούλωμαι
εὖδα, ἐρεβινθίδας, θερμολουπίνους, σήμφυλα,
ἄρτους ἅπαντα μᾶλλον ἢ ταύτας πρίζειν.

Hunc locum malè accipit Athenæi interpres lib.2.

Pallentia ſulphurata] Statius lib. I. Sylu.

Hîc plebs ſcenica, quique comminutis
Permutant vitreis gregale ſulphur.

Iuuenalis ſat. 5.

Siccabis calicem naſorum quattuor, ac iam
Quaſſatum, & rupto poſcentem ſulphura vitro.

Madidum cicer] Coctum cicer. Virg.I. Georg.

Et quamuis igni exiguo properata maderent.

De Gadibus] De hac re dicemus poſteà.

Qui Galbam] De quo Iuuenalis ſat. 5. Eius meminit & Plutarchus ἐν ἐρωτικῷ, & lepidam ſimul hiſtoriolam narrat, quam hîc adſcribere operæ pretium eſt ad Iuuenalem illuſtrandum. ὥσπερ γὰρ ὁ Ῥωμαῖος ἐκεῖνος, ὦ ἑταῖρε, Κάλβας εἱστία Μαικλώαν, ὡς ἔοικεν, εἶτα ὁρῶν διαπληκτιζόμενον ἀπὸ νευμάτων πρὸς τὸν γυναῖκα, ἀπέκλινεν ἡσυχῆ τὴν κεφαλὴν, ὡς δὴ καθεύδων. ἐν τούτῳ δὲ τῶν οἰκετῶν τινὸς προσρυέντος ἔξωθεν τῇ τραπέζῃ, καὶ τὸν οἶνον ἀφαιρουμένου, διαβλέψας, Κακόδαιμον (εἶπεν) οὐκ οἶσθα ὅτι μόνῳ Μαικλώᾳ καθεύδω; τοῦτο μὲν οὖν ἴσως οὐ δεινόν ἐστι. ἦν γὰρ ὁ Κάλβας γελωτοποιός. Hoc factum & dictum alluſit Iuuenalis ſat. I. vbi Satyricè notat aquariolos, & vxorum perductores, ac hoc quæſtu vitam, ſiue gulam tutantes.

Cùm leno accipiat mœchi bona: (Si capiendi
Ius nullum vxori) doctus ſpectare lacunar,
Doctus & ad calicem vigilanti ſtertere naſo.

Cùm igitur

Cùm igitur dormitaret Mæcenati Galba, nec videre eum vellet vxorem ſuam contrectantem, vigilabat tamẽ ad calicẽ, quippe qui ſeruulum calicem ſublegentem videret. Stertebat ergo *naſo vigilanti ad calicem*, i. naſo dormienti ad Mæcenatis ſubagitationem, vigilanti verò ad pueri furtum. Cæterùm lenones iſtos eleganter notat Tertull. lib. de Patiẽtia, cap. 16. Qualia autem eſſent Galbæ dicta docet Quintilianus lib. 6. cap. 3. *Id porrò quod dicitur, aut eſt laſciuum & hilare, qualia Galbæ pleraque: aut contumelioſum, qualia nuper Iunij Baſſi: aut aſperum, qualia Caſſij Seueri, aut lene, qualia Domitij Afri.*

Stolida procacitate] Procacitas hîc in verbis liberioribus, & loquente malignitate. Sic *Procaces* aliquando οἱ παῤῥησιασταὶ, ſed παῤῥησιασταὶ διὰ τὴν κακοήθειαν, ἢ γλωσσαλγίαν. Seneca lib. 3. de Ira, cap. 23. *Demochares ad illum, Parrheſiaſtes ob nimium & procacẽ linguam appellatus, inter alios Athenienſium legatos venerat.*

AD EPIGR. XLIII.

Audiſſet] Rectè, non *Audiuiſſet*. Quintil. lib. 1. cap. 6.

AD EPIGR. XLIIII.

Præter aprum] apros integros & ſolidos apponebant. Plin. lib. 8. cap. 51. *Solidum aprum Romanorum primus in epulis appoſuit P. Seruilius Rullus, pater eius Rulli, qui Ciceronis in conſulatu legem agrariam promulgauit. Tam propinqua nunc quotidianæ rei eſt. Et hoc annales quidem notarunt, horum ſcilicet ad emendationem morum, quibus notata quidẽ eſſet cœna: ſed principio bini ternique pariter mandebantur apri.* Plut. lib. 3. ſymp. quæſt. 10. Εὐθύδημος ὁ Σουνιεὺς ἑστιῶν ἡμᾶς σῦν ἄγριον εὐμεγέθη, παρέθηκεν. ἐπιθαυμασάντων δὲ τῶν παρόντων ἐπὶ τῷ μεγέθει, ἄγειν ἔφη πολὺ μείζονα ὑπὸ τῆς σελήνης διαφθαρῆναι. Vnde Tiberius Cæſar, *vt parcimoniam publicam exemplo quoque iuuaret, ſolennib. ipſa cœnis pridiana ſæpè, ac ſemeſa obſonia appoſuit, dimidiatumque aprum, affirmans, omnia eadem habere quæ totum.* Sueton. in Tib. c. 34.

Nil herè) Ita ſcribebant ea ætate. Quintil. lib. 1. cap. 7. *Here nunc e litera terminamus, &c.* Sed ambigua & media erat vltimæ literæ pronunciatio. Idem cap. 4. eiuſdem libri, *Et in Here, neque E plane, neque I auditur.*

Certant fauis) Theocritus εἰδ. δ.

φαντί τοι Ἡρακλῆι βίλω, ἢ κάρυος ἐείδειν.

AD EPIGR. XLVII.

Fac ſi facis) Hîc *facere* ὁμώνυμον & χαιρόφαντ. Ouid. eleg. 4. lib. 3. Amorum.

Si qua metu dempto caſta eſt, ea denique caſta eſt,
Quæ quia non liceat, non facit, illa facit.

Sic *Perficere* apud Iul. Capitolinum in Maximinis. *Nam dicitur cum eo iocatus eſſe Heliogabalus turpiſſimè, dicens, Maximine 16. & 20. & 30. milites diceris aliquando laſſaſſe, Potes tricies cum muliere perficere?* Sic ποιεῖν Græcis. Lucianus ἑταιρικοῖς διαλόγοις. Ἢ ἦ ἐποίει τι, ἢ ἐφίλει, ἢ ἐγύμνου, ἢ ἰδόκει μοι ἐς ἐμβολὴν ἥκειν. Ariſtænetus epiſt. 7. lib. 2. ἆρα δοκῶ σοι καλὴ καὶ μετὰ τὴν σὴν δυσμορφίαν ἀρέσκω σοι; τί φῄς; πεποίηκας ἤδη; πεποίηκας οἶδα ἐγώ. Sic ἐργάζεσθαι apud Theocritum, εἰδ. δ.

.. πεγάν γε μὲν αὐτὸς ἐπιτηδεύων,
καὶ ποτὶ ταὶ μάνδραι κατελάμβανον, ἆμος ἐνήργει.

Vox autem inſtantis *fac ſi facis*, etiam honeſto ſenſu. Seneca lib. 2. de Benef. cap. 5. *Vnde illæ voces, quas ingenuus dolor exprimit, fac ſi quid facis*. Nota, *ſi quid facis*. Non *ſi facis* ſimpliciter, vt apud Martialem. Sic autem *Bibe ſi bibis* apud Plautum in Sticho, & alia eiuſmodi.

AD EPIGR. XLIX.

Lepus improbe) δειλὲ κακέ. Nam κακὸς ſæpe δειλός: quod nemo ignorat. Sic πονηρός. Xenophon παιδ. α. ὅτι δὴ ὅσω πονηροὶ γε φαινόμενοι, καὶ ἐπὶ πονηρῶν ἱππαρίων, ἄγουσιν ἡμῶν τὰ χρήματα. Hic πονηροὶ, δειλοὶ, ἢ φαῦλοι, ὧν οὐδεὶς λόγος ἐν τοῖς τοῦ πολέμου.

AD EPIGR. L.

Vir Celtiberis) Adiſis eos, qui hoc epigramma anteà emendarunt, & explicarunt. Neque enim is ſum, qui quę ab aliis benè notata ſunt, lubens aut ſciens refricem. Si legis, *Tepidum natabis lene Congedi vadum*, nihil obſtat, quominus *lene* ἐπιθετικῶς tribuas *Vado*, quamuis *Tepidum* præponatur. Neque enim nouum eſt, duo epitheta eidem dictioni adiungi, quod Græcis vſitatiſſimum eſt. *Lene* etiam aduerbialiter accipere potes. Vt autem pro naui accipiam, quod volunt viri doctiſſimi, & vt aliquando accipitur, hîc mihi perſuaderi nequit. Nam natantibus quid lene, ſeu naui, aut cymba opus eſt? Lenis autem quandoque pro nauigio. Gloſſ. *Lemunculus*, πίτυλος σκαφίδιον. Lege, *Lenunculus*. Ammianus Marcell. lib. 14. *Et dum piſcatorios quærunt lenunculos. &c.* & lib. 16. *Alium anhelanter auido flatu ventorum lenunculo ſe commiſiſſe piſcantis.*

Gloſſarium emendatum.

Mactabis] Sidonius epiſt. 3. lib. 3. *Taceo te aliquot ſuperuentibus cuneos mactaſſe turmales, è numero tuorum vix binis, terniſue poſt prælium deſideratis*. *Mactare* σφαγιάζειν, θύειν, ἱερεύειν. Sed quemadmodum hoc ἀντὶ τοῦ ἁπλῶς σφάζειν, ita & *mactare* quoquo modo occidere, Hom. Οδ. β.

Βῦς ἱρεύοντες, ἢ ὄϊς, ἢ πίονας αἶγας,
Εἰλαπινάζουσι, πίνουσί τε αἴθοπα οἶνον.

Vbi Euſtath. δῆλ' ἱρεύειν, οὐ μόνον τὸ θύειν, ἀλλὰ καὶ ἁπλῶς σφάζειν. ἱερεῖον γὰρ ἁπλῶς τὸ σφαζόμενον ζῶον.

Vicina in ipſum] Sidon. Appollinaris lib. 2. epiſt. 2. *Balneum ab Africo radicibus nemoroſæ rupis adhæreſcit, & ſi cædua per iugum ſylua truncetur, in ora fornacis lapſu velut ſpontaneo, deciduis ſtruibus impingitur.*

Lunata nuſquam pellis) Non video quo iure hæc lectio ſollicitari queat. Quod dicit hoc loco vir doctus de pellitis veſtibus ὁ πρὸς τοῦτον τὸν Διόνυσον: neque enim Gothi hîc veſtiuntur. Nam de ijs intelligēdus Sidonij locus, quem adfert ille. Cæterùm de lunatis calceis nobilium plena manu Statius, Iuuenalis, alij. Plutarch. quæſt. Rom. διὰ τί ἐν τοῖς ὑποδήμασι σεληνίδας οἱ διαφέρειν δοκοῦντες εὐγενείᾳ φοροῦσιν; ἢ πότερον (ὡς Κάστωρ φησὶ) σύμβολόν ἐστι τοῦτο τῆς λεγομένης οἰκήσεως ἐπὶ τῆς σελήνης, καὶ ὅτι μετὰ τὴν τελευτὴν αὖθις αἱ ψυχαὶ τὴν σελήνην ὑπὸ πόδας ἕξουσιν. Hæc cauſa videtur paulò remotior. Hanc autem opinionem ab ipſis philoſophis acceperunt. Seneca in Hercule furente. Diogenes Laërtius in Anaxagora. Lucianus ὑπερφίλῳ.

Nuſquam toga) Quam odio Vatiniano proſequitur, & de qua ſæpè queritur Martialis. Togatulos fuiſſe clientes & ſalutatores illos matutinos nemo ignorat: At ſalutatio illa togata, quam à clientibus ſuis auidè captabant, imò etiam flagitabant priſci illi Licinij, Mart. noſtro nunquã cordi: cui contra *Rara toga* in votis. Huius autẽ conſuetudinis exempla ſuperſunt paſſim obuia. Ex infinita ſylua hoc vnum decerpant iuniores è Sueton. in Auguſto, cap. 60. *Ac ſæpè regnis relictis non Romæ modò, ſed prouincias peragranti quotidiana officia togati, ac ſine regio inſigni, more clientum præſtiterunt.*

Querulus cliens) Cui te adeſſe neceſſe eſt. Vide Dionyſ. Halic. lib. 2. Antiq. Rom. & Plaut. in Menech. ſc. *At hoc viuitur.*

Mercetur alius?] Rectè *Mercetur*. Horat.

Non ego ventoſæ plebis ſuffragia venor
Impenſis cœnarum, & tritæ munere veſtis.

Sed nos de hac re alibi. Iocus autem ἀληθινῶς in his verbis, *Inſanum ſophos*.

AD EPIGR. LI.

Si tibi Miſtyllus) Hoc epigramma pridem eſt explicatum. Non autem ſoli domini, ſed ipſi coqui ὁμηρίζοντες κωμῳδοῦνται. Μαγείρων ἀλαζόνεια deſcribitur ab Athenæo lib. 9. Vnde bonus quidam vir in Homeri ſcriptis parùm verſatus, conductum coquum pœticè & Homericè, atque ideò barbarè ſecum colloquentem orat apud Stratonem ἐν Φοινικίδι, vt humanè tandem loquatur.

πάλιν ἱκετεύω γ' αὐτὸν ἤδη μεταλαβεῖν,
ἀνθρωπίνως λαλεῖν τι.

Sic φράζειν ἀνθρωπίνως dixit Ariſtophanes in Ranis.

-- ἢν οὖν σὺ λέγῃς, Λυκαβηττοὺς,
καὶ Παρνασῶν ἡμῖν μεγέθη, τοῦτ' ἐστὶ τὸ χρηστὰ διδάσκειν?
ὃν χρὴ φράζειν ἀνθρωπείως.

Opponit τὸ κομπολακεῖν, vt ipſe loquitur, τῷ φράζειν ἀνθρωπίνως. Sic Petronius. *Minus quàm duabus horis mecum moraris, & ſæpiùs poëticè quàm humanè loquutus es.*

AD EPIGR. LII.

Sub hoſte mori) Hellenilmus, ὑπὸ τῶ πολεμίω ἀποθανεῖν. Il. α.

---ἐπεὶ πολλοὶ ὑφ' Ἕκτορος ἀνδροφόνοιο
θνήσκοντες πίπτωσι.

AD EPIGR. LIIII.

Sic interpoſito) Repoſuerunt fide veterum librorum,

Sic interpoſitus vitio contaminat vncto.

Erat, *Sic interpoſito vilis contaminat vncto.*

Fortaſſè legendum,

Sic interpoſitus villis contaminat vnctis.

Villoſi enim bardocuculi, vt pleræque Gallorum olim veſtes.

Violant) Gloſſ. *Violare*, βιάσασθαι, μιᾶναι. παραβλάψαι. *Violare* hoc loco eſt μιᾶναι, vt multis alijs locis apud noſtrũ Martialem, & alios. Claudianus lib. I. in Rufinum.

Iam cupio Stygijs inuadere nubibus aſtra,
Iam flatu violare diem.

Atque hîc quidem *Violare*, quod modò *Contaminare*. Alias βιάσασθαι, vt interpretatur γλωσσογράφος. Varro accipit pro ſimpliciter *vitiare*. lib. 5. de ling. Lat. Additur in gloſſario παραβλάψαι. Hoc modo dicimus *Ius violare*, .i. παραβλάψαι τὸ δίκαιον, ἀδικεῖν.

Nam ſi violandum eſt ius, &c.
εἰ γὰρ ἀδικεῖν χρὴ, &c.

AD EPIGR. LVI.

Spartani frig. ſaxi) Marmor Laconicum πολυτελὲς, & ad ſuperbos vſus. Papinius Epithal. Stellæ, & Violantillæ.

Hîc Libycus, Phrygiuſque ſilex: Hîc dura Laconum
Saxa virent: Hîc flexus onyx. &c.

Et lib. 2. Syluarum.

Hîc & Amyclæi cæſum de monte Lycurgi,
Quod viret, & molles imitatur rupib. herbas.

Lampridius in Alexandro Seuero. *Alexandrinum opus marmoris de duobus marmoribus, hoc eſt Porphyretico & Lacedæmonio primus inſtituit, palatio exornato hoc genere marmorandi.* In Heliogabalo. *Strauit & ſaxis Lacedæmoniis ac Porphyreticis plateas in palatio, quas Antonianas vocauit.* Huius marmoris meminit & Lucianus βαλαστίῳ, & λακαίνῃ λίθῳ appellat.

Picta) fortaſſe quia Laconicum marmor inſtar herbarum virebat, vt clarum è Papinij locis modo citatis. Marmora quælibet videntur vermiculata, & fulgentibus maculis diſtincta, ac naturaliter picta. Sed pingebantur etiam, vt docet Plin. lib. 35. cap. 1. Vnde & cap. 1. lib. 22. *Nec committemus, vt ſubijciendo vtiliora, luxuriam vtilitate circunſcribamus, dicturi & aliàs herbis tingi lapides, parieteſque pingi.*

Frigora ſaxi) Sidonius Apollinaris epiſt. 2. lib. 2. *Sed etſi nullo peregrinarum cautium rigore ditamur, habent tamen tuguria, ſeu mapalia mea ciuicum frigus. Ciuicum frigus* appellat non peregrinum, neque exoticum, ſed quaſi αὐτόχθον. Idem in Propempt.

Seu contra rapidi Leonis æſtus,
Veſtit frigore marmorum Penates.

Colit) Colere hîc vt θεραπεύειν accipio. Quomodo αὐλὰς θεραπεύειν dixerunt Menander, & Diphilus.

Αὐλὰς θεραπεύειν, ἔστιν ὡς ἐμοὶ δοκεῖ,
ἢ φυγάδος, ἢ πεινῶντος, ἢ μαστιγίου.

Matutinum portat Aue) Sic enim ſalutabant manè, *Aue.* De hoc verbo poſtèa. Non autem eodem ordine licebat cuique ſalutationem ſuam offerre. Sed amici quidam primi erant, quidam ſecundi, qui ordine ſalutabant. Sed audiendus de hac re Seneca lib. 6. de Benef. cap. 34.

Albus in officiis) Hunc locum optimè interpretatus videtur in Electis doctiſſimus Lipſius, quem adiſis.

AD EPIGR. LVII.

Vt cupias) Nam boni illi viri vinum ſæpè aqua temperant, & Nymphas Baccho conciliant: non lucri cauſſa, ſed quia nobis optimè conſultum volunt ſcilicet, & grauedinem, quę potioni meraciori comitari ſolet, prohibere. Hanc εἰρωνείαν Alexis feſtiuè exſequutus eſt.

Κομψόν γε τοῦτ' ἔστι παρ' ὑμῖν ὦ Σόλων
ἐν ταῖς Ἀθήναις, δεξιῶς τ' εὑρημένον.
Σόλ. τὸ ποῖον; Α. ἐν τοῖς συμποσίοις ἵν' οὐ πίνειν
ἄκρατον. οὐ γὰρ ῥᾴδιον. πωλοῦσι γὰρ

ἐν ταῖς ἁμάξαις ὅλ᾽ ἦν ὡς κεκραιδρον.
οὐχ ἵνα τί κερδαίνωσι. τὴν δ᾽ αὐτεμβρόαν
φρονούμενοι τῶ περὶ κεφαλὰς ὑγιεῖς ἔχειν.

AD EPIGR. LX.

Quadrantes centum) Hęc ſumma in ſportulis vſitata, in quibus non ſolùm obſonium, vt vides, ſed & pecunia numerabatur. Iuu. ſat. 1.

Sed cùm ſummus honor finito computet anno
Sportula quid referat, quantum rationibus addat:
Quid facient comites, quibus hinc toga, calceus hinc eſt,
Et panis, fumuſque domi? Denſiſsima centum
Quadrantes lectica petit, ſequiturque maritum
Languida vel prægnans, & circunducitur vxor.

Tenebroſaque balnea) Epig. 14. lib. 2.

Et Grylli tenebras Aeoliamque Lupi.

Balnea antiquis obſcuriora: Poſteà apertiora, & clariora. Seneca epiſt. 87. *Balneolum anguſtum, tenebricoſum ex conſuetudine antiqua. Non videbatur maioribus noſtris calidum, niſi obſcurum.* Paulò poſt. *In hoc balneo Scipionis minimæ ſunt rimæ, magis quàm feneſtræ, muro lapideo exſectæ, vt ſine iniuria munimenti lumen admitterent. At nunc Blattaria vocant balnea, ſi qua non ita aperta ſunt, vt totius diei Solem feneſtris ampliſsimis recipiant, niſi & lauantur ſimul & colorantur, niſi ex ſolio agros, & maria proſpiciunt.* Hinc Plin. epiſt. 3. lib. 1. *Quid balineum illud, quod plurimus Sol implet, & circum it?* Sidonius Apollinaris lib. 2. epiſt. 2. *Intra conclaue ſuccenſum ſolidus dies, & hæc abundantia lucis incluſæ, vt verecundos quoſque compellat aliquid ſe plus putare, quàm nudos.*

AD EPIGR. LXII.

Cenſetur Apona) Cenſeri hîc non vulgata illa, ſed elegantiori ſignificatione acceptum. Cenſebantur Romani ope ſua, vt ait ille, quib. facultates ſuppetebant: quibus contrà nihil pręter paupertatem inerat, capite cenſebantur. Vnde nata honeſta loquutio, *Cenſeri armis, virtute*, &c. Iuſtinus lib. 2. *Scythas virtute animi, & duritia corporis, non opib. cenſeri.* & alibi. Val. Maximus, lib. 5. cap. 3. *Ariſtides etiam, quo totius Græciæ iuſtitia cenſetur.* Vnde paret Gulielmum Budæum virum doctiſſimum, & ætatis ſuæ lumen, non noſſe vim, neque φύσιν ταύτης τῆς φράσεως, vt ipſe fatetur ingenuè ad l. 1. ff. de Iuſt. & Iur. *Videmus etenim cætera quoque animalia iſtius iuris peritia cenſeri.* Rectè vertit Theophilus in paraphraſi Inſtitut. ὁρῶμεν γὰρ, οὐ μόνον ἀνθρώπους, ἀλλὰ καὶ τὰ λοιπὰ ζῶα ἐν τοῖς ἡμετέροις τούτοις νόμοις ἀναγεγραμμένα.

AD. EPIGR. LXIII.

Et dum Baianis) Baiis multæ corruptelæ, quibus eſt locus infamatus. Nam hæc furta à poëtis decantata. Ouid. lib. 1. ματαιοτεχνίας.

Quid referam Baias, prætextaque littora velis,
Et quæ de calido ſulphure fumat aquam?
Hinc aliquis vulnus referens in pectore dixit,
Non hæc, vt fama eſt, vnda ſalubris erat.

Propertius eleg. 11. lib. 1.

Tu modò quàm primùm corruptas deſere Baias;
Multis iſta dabunt littora diſſidium.
Littora quæ fuerunt caſtis inimica puellis,
Ah pereant Baiæ crimen amoris aquæ.

Et in quibuſlibet balneis oblata ſæpè, & arrepta delinquendi occaſio. Ouid. 3. κακοτεχνίας.

Cùm cuſtode foris tunicam ſeruante puellæ,
Celent furtiuos balnea multa iocos.

Vide epigr. 93. lib. 3.

AD EPIGR. LXVII.

Sed ſilentium debet) ἵνα μὴ κλέψας φανερὸς ὢν γέλωτα πολὺν προσπταίσῃ τοῖς ἀνθρώποις, ἢ καὶ καθηγορηθήσεται ὑπὸ τῶν φρονίμων καὶ τῇ τῆς κλοπῆς αἰτίᾳ ἔνοχος ἔσεσθαι μέλλῃ.

AD EPIGR. LXIX.

Vna eſt Næuia] Sola ei in ore & in animo eſt. πάντα ἦν. Lucianus de Dea Syria. ὡς δὲ οἱ κακὸν μέζον ἡσυχίης ἐγένετο, ἐς ἐμφανὲς ἐσεγύχετο, κλαίεσκε τὴν δι' ἡμέρης, καὶ Κομβάβον ἀνεκαλέετο, καὶ οἱ πάντα Κομβάβος ἦν. Aliàs is dicitur πάντα εἶναι, cuius opera & auctoritas præcipua in re aliqua eniteſcit, & qui vnus eſt inſtar omnium. Appianus ἐμφυλ. δ. Ὁ δὲ Ἀντώνιος πάντα ἦν, καὶ πᾶσιν ἐνίπτατο τοῖς τι φθέγγουσι, καὶ τοῖς ἔτι σιωπῶσι, καὶ τοῖς ἄλλοις στρατοπέδοις αὐτοῦ, ὁρμῇ τε ὑπερηφάνῳ πάντα ἐβιάζετο. Sed priùs Herodotus Muſa 3. ὡς δὲ καὶ τοῦτο κατεργάσατο, πάντα δὴ ἦν ἐν τοῖσι Βαβυλωνίοισι Ζώπυρος. καὶ στρατάρχης τε οὗτός σφι, καὶ τειχοφύλαξ ἀποδέδεκτο. Nymphodorus ἐν τῷ τῆς Ἀσίας παράπλῳ. Οὐκ ἐγώ σε πάντων ἀνθρώπων ἠγάπησα μάλιστα, καὶ σύ μοι εἶ καὶ παῖς, καὶ υἱός, καὶ τὰ ἄλλα πάντα. Sic loquutus T. Liuius lib. 40. *Demetrius ijs vnus omnia eſt: Eum iam Regẽ viuo patre appellant*, I. θεὸς μόνον τὸν Δημήτριον ἀποβλέπουσι. Hæc phraſis reponenda apud Petroniũ. *Et Trimalchionis* τὰ πάντα *eſt. Ad ſummam mero meridie ſi dixerit ille tenebras eſſe, credet.* Hæc ſanè notarã, cùm eandem correctioñe in quæſtionibus epiſtolicis

Petronius emendatus. doctiſſ. Lipſij inueni. Sed & eam confirmabo exemplo homogeneo : quod referatur ſcilicet ad perſuadendi facultatem , quæ ex auctoritate , quam apud aliquem conſequuti ſumus , fluit. Huc enim pertinet Petronij locus, vt oſtendunt hæc verba, *Ad ſummam mero meridie, &c.* Lucianus igitur ἀξιοπιστίᾳ. φιλόπονος γὰρ ἐς ὑπερβολὴν ἐγένετο, ὡς ἔδοξε· τὰ πολλὰ ὁ πατὴρ ἐν αὐτῷ, καὶ ἐκείνῳ ἐπίστευε. Dicebant autem εἶναι τὰ πάντα, vt εἶναι τὰ πρῶτα. Ariſtophanes Βατράχοις,

κἆτα τὰ πρῶτα τῆς ἐκεῖ μοχθηρίας.

i. ὁ πρῶτος τῶν ἐκεῖ μοχθηρῶν δημαγωγῶν. De Archidamo loquitur. Cæterùm hic me Petronij locus faciet, vt tenté alium eiuſdem ſcriptoris locum, cuius & idem Lipſius meminit, *Inhorreſcere ſe, finxit Aſcyltos mox ſublatis fortius manib. longè maiore niſu clamauit, Non taces, inquit, Gladiator obſcœne, quem de ruina arena dimiſit?* Aſſentior verò Lipſio nullam hîc lacunam agnoſcenti, & eam puto veram eſſe huius loci ſententiam, quam ille ſentit, ſeruatum bellum hunc gladiatorem theatri ruina, cuius occaſione *Petronius correctus.* pedes eum ſtruxiſſe, & fuga ſalutem ſibi paraſſe intelligendum eſt. Sed hæc ſententia ex vulgata ſcriptura côncipi nequit. Lego igitur duarum vocum tranſpoſitione, *Non tacet, inquit, Gladiator obſcœne, quem de arena ruina dimiſit?* Hæc lectio nihil habet ſcrupuli ; ſed ex ea plana omnia, & mero meridie clariora.

AD EPIGR. LXXI.

Officioſe Lares) Rectè, *Officioſe.* Nàm hæc togata ſalutatio inter officiorum genera, de quibus poſteà dicemus, volente Deo.

Madidi Lyæi) Madidus pro approbè poto frequens, & elegans eſt apud Plautum, Martialem, Iuuenalem, alios. Sic & *Vuidus* Horatio od. 5. lib. 4. Sic βρέχειν Græcis ἐπὶ τοῦ πίνειν, teſte Athenæo lib. 1. Antiphanes: Δεῖ γὰρ φαγόντας δαψιλῶς βρέχειν. Vnde βεβρεγμένος eodem ſæpè modo quo *Madidus.* Eubulus.

— ἐγὼ βεβρεγμένος ἥκω καὶ κεκωθωνισμένος.
πέπωκεν οὗτος, πέπωκ' ἐγώ, καὶ Δία τὸν Μενδαῖον.

Madefactus eodem pacto Ammiano Marcellino, lib. 15. *Apud Sirmium poculis amplioribus madefacti quidam.* Sic ὑποβεβρεγμένος. Lucianus Deorum dialogis. ἐπειδὴ ἀνεπαυσάμεθα ἐν τῷ συμποσίῳ ἱκανῶς ὑποβεβρεγμένοι. Eadem verba & ἐν ὑπερβόλῳ. κἀπειδὴ κόρος ἦν, ἀνεπαυόμεθα ὡς εἶχεν ἕκαστος, ἱκανῶς ὑποβεβρεγμένοι. Sic & ἐν ὀνείρῳ, & alibi. Sic & διάβροχος τῇ μέθῃ, apud eundem ἐν δικαστηρίοις, & βεβαπτισμένος Platoni. *Siccus* contrà, vt notum. Eadem autem ſimilitudine, *Vino ſe irrigare* dixit Plautus in Pœnulo., ſc. *Iam iſtuc ego reuentar.*

Vbi tu Leucadio, Lesbio, Thaſio, Coo,

Hunc

Vetuſtate vino edentulo ætatem irriges.

Hunc locum illuſtraui lib. 2. Aduerſariorum meorum. Nunc fortaſſè corrigo. Reſcribo igitur, *vbi te Leucadio*, & c. *ætatem irriges. Aetatem* hîc diu, & quaſi εἰς τὸν αἰῶνα Sic ſæpè apud Plautum, & Terentium. Sed eodem fortaſſè modo dixit Plautus *ætatem irrigare*, quo Alexis τὸ λοιπὸν ἡμέρας μέρος ὑποβρέχει. σπουδαίως αἰνέσεις τῆς ἡμέρας τὸ λοιπὸν ὑποβρέχει μέρος καὶ γαργαλίζει. Sed hîc ὑποβρέχει forſan abſolutè πίνει, vt anteà βρέχει ex Antiphane. Sic τὸ λοιπὸν ἡμέρας μέρος eſſet κατὰ τὴν τοῦ χρόνου σύνταξιν. Cæterùm eadem penè vini genera enumerat Eubulus. θάσιον ἢ χῖον λαβὼν ἢ λέσβιον γέροντα νεκταροσταγῆ.

Atriaque] Rectè *Atria*, quia hîc ſalutatores, quod notiſſimum cùm ex aliis, tum ex noſtro poëta. Papin. lib. 1. Thebaidos.

Et nondum craſſo laquearia fulua metallo,
Montibus aut altè Graijs effulta nitebant
Atria, congeſtos ſatis explicitura clientes.

Nulla magis toto] Sic Græci de ædibus eius, quem erga hoſpites δεξιὸν dicunt, vt loquitur Iulianus Imperator. Callimachus:

— πᾶσι δ' ἐπὶ ταίης ὁδὸς ἔσται,
ἡ ῥα φιλοξείνους ὄχε στέγας ἀκλίστους.

Sic & Pindarus πιλαδίας ξείνων ὄντων τὰς θύρας dixit. Dicebant & οὐδένα τ' ἔχει ἡ θύρα. id eſt, κωλύει ἢ ἀποκλείει, ἐπὶ τῶν πολλοὺς ξένους ἱλαρῶς καὶ προθύμως ὑποδεχομένων. Eupolis ἐν φίλοις, Νὴ τὸν Ποσειδῶ οὐκ ἔτ' ἴσχει ἡ θύρα. Ariſtophan. Acharnan.

κἄπειτ' ἐγὼ δῆτ' ἐνθαδὶ στρατεύομαι,
τοὺς δὲ ζυγίζειν, οὐδὲ πῶ ἴσχ' ἡ θύρα.

Gellias Agrigentinus τῇ φιλοξενίᾳ inſignis, non ſolùm ædes patentes habebat, ſed & πρὸ ταῖς πύλαις ἔταττεν οἰκέτας, οἷς παρηγγελμένον ἦν ἅπαντας τοὺς ξένους καλεῖν ἐπὶ ξενία. Diod. Sicul. lib. 13. Sed hic Martialis locus eò non ſpectat, vt opinor: At ſuperbiam procerum illorum clientes & miſeros iſtos ſalutatores à ianuis opera hoſtiariorum ſæpè ſubmouentium, neque ſine conuitiis. Ex hoc numero Proculum eximit Martialis. Lucianus περὶ τῶν ἐπὶ μισθῷ συνόντων. Ἀλλὰ πολλῆς τῆς μὲν διαδρομῆς, συνεχοῦς δὲ τῆς θυραυλίας, ἕωθέν τε ἐξανιστάμενον, περιμένειν ὠθούμενον καὶ ἀποκλειόμενον, καὶ ἀναίσχυντον ἐνίοτε, καὶ ὀχληρὸν δοκοῦντα, ὑπὸ θυρωρῷ κακῶς συρίζοντι, καὶ ὀνομακλήτορι Λιβυκῷ ταττόμενον, καὶ μισθὸν ἐκτελοῦντα τῆς μνήμης τοῦ ὀνόματος. Sed nō ſolùm ſalutatores excludebãtur. Seneca lib. 3. de Ira, cap. 37. *Iratum vidiſti amicum tuum hoſtiario cauſsidici alicuius, aut vidiſti quòd intrantem ſubmouerat, & ipſe pro illo iratus extremo mancipio fuiſti.* Hoſtiarij illi barbari ſæpiùs erant: Vnde ait Lucianus ὑπὸ θυρωρῷ κακῶς συρίζοντι. Sic enim hæc verba accipio. Idem ἐν Νιγρίνῳ. καὶ προσιόντων γε αὐτοῖς, καὶ περὶ τὴν ἄλλην εἰσδοχὴν ἀξίωσιν, θυρωροὶ ἐπὶ ἐφεστῶτες. Βαρυήχεις βάρβαροι προσαναγκάζοντες ἐς τὸ μέτωπον ἰδεῖν τὴν θύραν, ἃ νῦν αὐτοὶ ποιοῦσι.

Cęterum clauſę penè ſemper erant ianuę, etiam priuatorum priſcis illis temporibus. Vnde frequenter, aut ſemper pulſant oſtium in Comœdiis qui ingredi volunt: Et ante vſum hoſtiariorum malleis, & circulis penſilibus ianuam tundebant, quemadmodum & hoc tempore. Plut. περὶ πολυπραγμοσύνης. καὶ μὴ κόψαντά γε θύραν εἰς οἰκίαν ἀλλοτρίαν οὐ νομίζεται παρελθεῖν· ἀλλὰ νῦν μὲν εἰσὶ θυρωροὶ, πάλαι δὲ ῥόπτρα κρουόμενα πρὸς ταῖς θύραις αἴσθησιν παρεῖχεν, ἵνα μὴ τὴν οἰκοδέσποιναν ἐν μέσῳ καταλάβῃ ὁ ἀλλότριος, ἢ τὴν παρθένον, ἢ κολαζόμενον οἰκέτην, ἢ κεκραγυίας τὰς θεραπαινίδας. Sed & tintinnabula appenſa erant. Sueton. in Auguſto, cap. 91. *Cùm dedicatam in Capitolio ædem Tonanti Ioui aßiduè frequentaret, ſomniauit queri Capitolinum Iouem, cultores ſibi abduci, ſeque reſpondiſſe Tonantem pro ianitore ei appoſitum. Ideoque mox tintinnabulis faſtigium ædis redimiuit, quod ea ferè ianuis dependebant.* Dicit tamen Dio lib. 54. ijs vſos τοὺς τῆς συνουσίας νύκτωρ φυλάσσοντας. Vnde reſtrictiùs. Cæterùm cum hoſtiariis erant & Nomenclatores, qui libros amicorum tenebant. Clarum è Luciani loco priore. Seneca lib. 6. de Benef. cap. 33. *Quid? Iſtos tu libros, quos vix nomenclatorum complectitur aut memoria, aut manus, amicorum exiſtimas eſſe? Non ſunt iſti amici, qui agmine magno ianuam pulſant, qui in primas, & ſecundas admißiones digeruntur.* Et lib. 2. de Tranq. Vitæ, cap. 14. *Quidam ſe à cinerario impulſos moleſtè ferunt, & contumeliam vocant hoſtiarij difficultatem, nomenclatoris ſuperbiam, cubicularij ſupercilium.* Cæterùm cathenarij illi canes ianuis appoſiti virga etiam ſuperbi & feroces erant: quod quia ab aliis aduerſum, cur hîc notem?

Ipſe venit] *Ipſe*, Dominus tuus ſcil. Nam hic liber tanquam ſeruulus. Terent. in Hecyra act. 3. ſc. 4.

> *Sed Pamphilum ipſum video ſtare ante oſtium.*

Donatus: *Ipſum, à quo miſſus ſum; vel Dominum. Græci dicunt* αὐτόν. Verè. Ariſtophanes in Ranis.

> ἴθι νῦν, φράσον πρώτιστα ταῖς αὐλητρίσι
> ταῖς ἔνδον οὔσαις, αὐτὸς ὡς εἰσέρχομαι.

Theocritus idyll. 24.

> Ἄνστατε δμῶες ταλασίφρονες· αὐτὸς ἀΰτεῖ·

Sic enim accipiendus hic locus: quod non vidit Interpres. *Ipſe* autem hoc modo non ſolùm apud Terentium: ſed & apud Plautum, & alios. In Caſina.

> Stalino. *Quid tu agis?* Ancilla. *Ego eo quò me ipſa miſit.*

Iuuenalis ſat. 5.

> *Ipſe capillato diffuſum Conſule potat.*

Et iterùm:

> *Ipſi pauca velim, facilem ſi præbeat aurem.*

Sic enim hęc accipe. *Ea* eodem modo in Truculento pro Hera.

> *At enim amabo, ſine me ire, quo iuſsit ea.*

AD. EPIGR. LXXII.

Nænia ſex cyathis] Pro numero literarum ſcilicet. Vide epigr. 51. lib. 8. Mentio autem ſæpè fiebat amicarum, & amicorum in compotationibus, & ex eorum nominatione potus προὐχώρει. Theocrit. εἰδ. ιδ.

ἤδη δὲ προϊόντος ἔδοξ' ἐπιχεῖσθαι ἄκρατον,
ᾧτινος ἤθελ' ἕκαστος, ἔδει μόνον ᾧτινος εἰπεῖν.

Vbi rectè ſcholia: ὅτω γὰρ εἰώθασι ποιεῖν ἐν τοῖς συμποσίοις, ἄκρατον λαμβάνειν, καὶ ὀνομάζειν τινὰς ἑταίρας, ὦ φίλως, ἐπιχέειν τῇ, τῇ, ἢ τῇ, καὶ φθέγγεσθαι τὰ τῶν φιλτάτων τὰ ὀνόματα. formula hæc nota è Plauto. *Benè mihi, benè tibi, benè amicæ noſtræ. Bibe ſi bibis*. Ouid. lib. I. κακοπχείας.

Et quidquid dices faciesue proteruius æquo,
Credatur nimium cauſſa fuiſſe merum.
Et benè dic Dominæ, benè cum quo dormiet illa:
Sed malè ſit tacita mente precare viro.

AD EPIGR. LXXIII.

Indicoque cornu] Dentes Elephantis aſſignant Ariſtoteles, Plinius, Philoſtratus: Cornua contrà Varro, Pauſanias, Oppianus, & alij quidam. Sanè Hebræi eodem nomine dentem & ebur ſignificant. Nam vtrumque שֵׁן appellant.

Emptis oßibus] Plin. lib. 8. cap. 3. *Cæterum & in ijs* (Elephantis ſcil.) *quod corpus intexit, vilitas oſſea. Quamquam nuper oſſa etiam in laminas ſecari cœpêre penuria.*

Eris comatus) τὴν φενάκην προςλαβὼν ſcilicet, καὶ προσθέμενος. Vnde φενακίζεις, id eſt, φέναξ εἶ, ἤγουν ἀπατῶν, ψεύστης καὶ πλάνος.

AD EPIGR. LXXIIII.

Gratis) Abſque dono dicunt, & referunt ad cuſtodes mercede conductos, qui non gratis Cęciliani vxorem contrectabant. Sed ſi huius epigrammatis acumen à dicto illo celebri, *Nitimur in vetitum ſemper*, & c. vim habet, *Gratis* ſubtiliori etiam modo conſiderari poterit, vt ſcilicet opponatur τῷ *Ingratijs*. Ac hoc pacto ſententia erit, Cùm tu non reluctabaris neque obſtacula opponebas, & cet. Notum quid ſit *Ingratis*, & *Ingratijs* ἀκουσίως, apud Terentium, Plautum, Lucretium, alios. Si contrario ſenſu *Gratis* accipietur hoc loco, nihil derogabitur loci venuſtati: & *Gratis*, ac τὸ *licuit* ſumentur pænè ὡς παράλληλα.

Poſitis cuſtodib.) *Appoſitis* vernacula elegantia. Sueton. in Tiberio.

cap. 22. *Hunc tribunus militum cuſtos appoſitus occidit.* Et in D. Claudio, cap.2. His autem locis *Apponere* quaſi præponere. Ammianus Marcellinus lib. 35. *Ductore eorum, qui ſolus fortiter decertarat, aliæ turmæ appoſito, cuius tribunus turpiter prælium deſeruiſſe conuincebatur:* Sed & *Imponere* eodem modo. Ouid. eleg. 4. lib. 3. Amorum.

Dure vir impoſito teneræ cuſtode puellæ,
Nil agis: ingenio quæque tuenda ſuo eſt.

Et *Addere* apud Plautum, & alios eleganter.

AD EPIGR. LXXVII.

Nummos h. arca Mineruæ] Vide quid de hoc loco ſentiant alii. Ea autem ſententia veriſimilior, quæ de foro Palladio hæc capit, vbi cauſſæ agebantur.

Præter aquas] Similis omninò locus dialogo de cauſſis corruptę eloquentię. *Nam carmina, & verſus, quib. totam vitam Maternus inſumere optat (Inde enim omnis fluxit oratio) neque dignitatem vllam auctorib. conciliant, neque vtilitates alunt. Voluptatem autem breuem, laudem inanem & infructuoſam conſequuntur.* Et paulò pòſt: *Nec aut amicitiam inde refert, aut clientelam, aut manſurum in animo cuiuſquam beneficium: Sed clamorem vagum, & voces inanes, & gaudium volucre.*

Et ſteriles cathedras] Quibus ſedebant auditores. Plinius epiſt. 21. lib. 8. Sterilis cathedra autem & apud Iuuenalem ſatyra 7. cathedra docentium.

Pœnituit multos vanæ, ſterilíſque cathedræ:
Sicut Thraſymachi probat exitus, atque Secundi
Carinatis.

AD EPIGR. LXXVIII.

Sole vtitur] In quibuſdam exemplaribus abeſt hic verſus, qui tamen non eſt minimę elegantię. Poſt cibum aliquando in Sole iacebant antiqui, quod *vti Sole* dixerunt. Plin. epiſt. 16. lib. 6. *Vſus ille Sole, mox frigidam guſtauerat iacens, ſtudebatque: poſcit ſoleas,* & c. Ibi malè quidam repoſuerunt, *Surgit ille è Sole frigida guſtata, iacens enim ſtudebat.* Idem epiſt. 5. lib. 3 de eodem Plinio auunculo ſuo. *Poſt cibum ſæpè (quem interdiu leuem & facilem, veterum more, ſumebat) æſtate, ſi quid otii, iacebat in Sole, liber legebatur, adnotabat excerpebatque.* Statim pòſt: *Poſt ſolem plerumque frigida lauabatur, deinde guſtabat, dormiebatque minimùm.* Sed & ante cibum Sole vtebantur, & in Sole vngebantur. Cornelius Celſus lib. 1. cap. 2. *Exercitationem rectè ſequitur modò vnctio, vel in Sole, vel ad ignem, modò balneum, ſed in conclaui.* & cap. 3. *Communia deinde omnib.*

ſunt poſt defatigationem cibum ſumpturis, vbi parùm ambulauerunt, ſi balneum non eſt, calido loco, vel in Sole, vel ad ignem vngi, atq; ſudare. Hinc cape Senecam lib. de Breuitate vitæ, cap. 13. *Perſequi ſingulos longum eſt, quorum aut latrunculi, aut pila, aut excoquendi in Sole corporis cura conſumpſere vitam.* Sed & corpus ſeu cruditatem excoquebant in caldarijs, quibus ſæpè poſt cibum vtebantur, vt apud eundem videre eſt epigr. 86. Item apud Plin. Artemidorum, Columellã, alios. Cæterùm placet maximè vt hunc locum accipiamus de vnctione in Sole. Nam qui ita vngebantur, *Chromatiarij* appellàbantur, & *Colorarij* Latinis. Vnde Charinus *colorarius* dici poterat, & idcircò pallere non debebat. Cornutus: *Chromatiarij dicuntur colorarij, vel qui toto die in arena ſunt vel in Sole.* Id notat adhunc Perſij locum ſat. 4.

Quæ tibi ſumma boni eſt? Vncta vixiſſe patella
Semper, & aßiduo curata cuticula Sole.

Sequitur ibidem paulò pòſt.

At ſi vnctus ceſſes, & figas in cute Solem.

AD EPIGR. LXXX.

Cauſſas ſemper agis] Varro lib. 5. de lingua Lat. *Sed & cùm hoc agitamus, quid & in eam rem cogitamus* (legendum fortaſſè. *Sed & cùm agitamus quid, & in eam rem cogitamus*) *mente agimus, & cùm pronunciamus, agimus. Itaque ab eo Orator dicitur Agere cauſſam, &c.*

AD EPIGR. LXXXIII.

Curam eſſe te Deorum] Tibullus:

— Bacchi cura Falernus ager.

AD EPIGR. LXXXV.

Equitibus vernis] Iuuenalis ſat. 9.

— Certè modico contentus agebas
Vernam equitem, Conuiua ioco mordente facetus;
Et ſalibus vehemens intra pomœria natis.

Pater familias] Legitur alibi *Pater familiæ.* Quis ſit *Paterfamilias*, notum ex Iuriſconſultis l. 2. ff. De his qui ſui vel al. iur. Hic autem facetè Paterfamilias dicitur Quirinalis, quia vernis domum implet. Nam familia eſt ſeruorum: quod notiſſimum eſt. Apuleius Apolog. *Quindecim liberi homines populus eſt: Totidem ſerui, familia: Totidem vincti, Ergaſtulum.* Quare & *familiares* οἰκεῖοι. Plautus, Seneca, Macrobius, alij. Nati autem ex an-

cillis, etſi patre libero, ſerui ſunt. Nam *Partus ſequitur matrem* in cõtubernio. Vnde contrà *Ingenui ſunt, qui ex matre libera nati ſunt*, etſi patre ſeruo. l.5.ff. De ſtat. homin. Quapropter quos ex ancilla ſuſcipiebat Quirinalis, illi verè vernæ. Quare & familiares. Nam in famulitio. Sic οἰκέται Græcis. Vernæ verò οἰκογενεῖς, & *Dominatu* Latinis. Gloſſ. *Dominatus*, οἰκογενής. *Domeſticos* dixit Tertullianus τοὺς οἰκέτας, Apologet. cap. 7. *Tot hoſtes eius, quot extranei: & quidem proprij ex æmulatione Iudæi, ex concußione milites, ex natura ipſa etiam domeſtici noſtri.* Nota, *Ex natura*. Ex reſcripto Antonini, in quo apud Theophilum, φύσει ὁ δοῦλος τοῦ δεσπότου πολέμιος. Notũ prouerbium quod apud Feſtum, & Senecam, *Quot ſerui, totidem hoſtes.* Vide Ariſtotelem 1. Polit. cap. 4. Et ſanè ſerui τοῖς δεσπόταις χαριζόμενοι ἐπιτηδεύειν ſibi videntur, vt te docebit Ariſtophanes in Ranis; vbi ſeruorum in dominos animum graphicè depingit.

AD EPIGR. XCIII.

Dimidiaſque nates] Strabo: ἀντὶ δὲ χιτώνων σχιστοὺς χειριδωτοὺς φέρουσι μέχρι αἰδοίων καὶ γλουτῶν. De Gallis.

Non ſiccis ocellis] ἐν ξηροῖς ὄμμασι. Ioſephus: ξηροῖς δὲ τοῖς ὄμμασιν οἱ δυσθανατοῦντες ἀφεώρων τοὺς φθάσαντας ἀναπαύσασθαι.

AD EPIGR. XCVII.

Amethyſtinaſque] Plut. ſymp. 3. probl. 1. οἱ δὲ τὴν ἀμέθυστον οἰόμενοι τῇ πρὸς τὰς οἰνώσεις βοηθεῖν, αὐτήν τε καὶ τὴν ἐπώνυμον αὐτῆς λίθον οὕτω κεκλῆσθαι, διαμαρτάνουσι. κέκληται γὰρ ἀπὸ τῆς χρόας ἑκατέρα, καὶ ἔστιν αὐτῆς τὸ φύλλον ἄκρατον, ἀλλ' ἀοίνῳ προσέοικεν.

AD EPIGR. CII.

Ne tamen ad Stygias] Sic ſolebant, ſi quos ſeruos dilexerant, eos ante mortem manumittere, vt liberi abirent. Plin. epiſt. 16. lib. 8. *Confecerunt me infirmitates meorum, mortes etiam, & quidem iuuenum. Solatia duo nequaquam paria tanto dolori; ſolatia tamen: Vnum, facilitas manumittendi: (Videor enim non omninò immaturos perdidiſſe, quos iam liberos perdidi.* Hinc interpretor hoc Damaſcij epigramma lib. 3. Anthologiæ.

Ζωσίμη, ἣ πρὶν ἐοῦσα μόνῳ τῷ σώματι δούλη,
καὶ τῷ σώματι νῦν εὗρεν ἐλευθερίην.

Vel quia tanquam libera tumulata erat ſeruula illa. Dioſcorides ibidem:

Δοῦλος ἐγώ, ναὶ δοῦλος, ἐλευθερίῃ δέ με τύμβῳ
Δέσποτα τιμαίων τὸν σὸν ἔθου Σύρια.

Εὐαίων, ἀπὸ τῆ πίνεις βίον. ἦν δ᾽ ὑπὸ γήρως
πρός με μόλῃς, σὺς ἐγὼ, δι᾽ ἀποστάσι καὶ αἰδῇ.

AD EPIGR. CX.

Capitque ſomnos] M. Tullius: *Noctu ambulabat in publico Themiſtocles, quòd ſomnum capere non poſſet*. Catullus.

Nimio è labore ſomnum capiunt ſine Cerere.

AD EPIGR. CXVI.

Cicada] Theocrit. idyll. 10.

Μαίζες τοι τὰν νύκτα χροΐζεται ἁ καλαμαία.

Quod Scholia de cicada interpretantur nigra. Vide ſis quæ ibi narrant.

AD EPIGR. CXVIII.

Et ſcalis habito tribus] De his poſteà.

Scriptis poſtibus] Bibliopolæ fronti tabernæ inſcribebant libros, quos venales habebant, de more cæterorum mercatorum. Tertull. lib. de Anima, cap. 13. *Ipſi poſtremò philoſophi, ipſique medici, quamuis de animo quoque diſputarent: faciem tamen operis, frontemque materiæ de anima vnuſquiſque proſcripſit*. Eleganter *Proſcripſit*, quaſi palam, & in publico loco ſcripſit. Sic edicta proſcribi dicuntur, στηλιτεύεσθαι. Sueton. in Iul. Cæſare, cap. 49. *Miſſa etiam facio edicta Bibuli, quib. proſcripſit collegam ſuum, Bithynicam reginam*. Eodem modo προγράφειν Græcis. Plut. lib. εἰ αὐτ. ἡ κακία πρὸς κακοδαιμονίαν. Αἱ πόλεις δὲ ὅπου θεῖν ὅταν ἐκδῶσι ταῦτ᾽, ἢ κολαστῶν προγράφωσι, ἀφορίζουσι τῶν πονηρῶν ἀμυνόμεναι περὶ τῆς συμβιώσεως. B. Iudas προγράφειν vſurpauit eleganti metaphora à tabulis illis proſcriptorum, de quibus dicemus lib. ς. volente Deo. παρεισέδυσαν γάρ τινες ἄνθρωποι οἱ πάλαι προγεγραμμένοι εἰς τοῦτο τὸ κρίμα, *proſcripti, & quaſi publicis tabulis ad hoc iudicium denotati.*

Purpuraque culti] Lucianus, ὧν χρυσοῖ μὲν οἱ ὀμφαλοί, πορφυρᾶ δὲ ἔκτοσθεν ἡ διφθέρα. & πρὸς ἀπαίδευτον. Ὁπόταν τὸ μὲν βιβλίον ἐν τῇ χειρὶ ἔχῃς πάγκαλον, πορφυρᾶν μὲν ἔχον τὴν διφθέραν, χρυσοῦν δὲ τὸν ὀμφαλόν.

AD EPIGR. CXIX.

Non illi ſatis] Si verum eſt quod aiebat Callimachus Grammaticus, τὸ μέγα βιβλίον ἴσον εἶναι τῷ μεγάλῳ κακῷ. Verùm (vt rectè ait Plin. epiſt. 20. lib. 1.) *Vt aliæ bonæ res, Ita bonus liber melior eſt quiſque quò maior.*

DESIDERII HERALDI ANIMADVERSIONES

AD LIBRVM II. EPIGRAMMATVM M. VALERII MARTIALIS.

Ad Epiſtolam.

EPIGRAMMATA *Curione non egent*] Non vtuntur opera aliena, ipſa per ſe loquuntur. Quid ſit Curio docet magnus Scaliger ad Feſtum. De hoc loco multa quoque dixit eruditiſſ. Turnebus in Aduerſarijs.

AD EPIGR. I.

Miſto quincunce] Nam lex vetus, ἢ τρία, ἢ πέντε, ἢ μὴ τέσσαρα. Multa de hac re Plutarch. Athenæus & Euſtathius.

AD EPIGR. II.

Metellus habet] Dio: δὴ ὅμως καὶ ἄκοντος Πομπηΐου τοῦ κρητικοῦ πολέμου τέλος ὁ Μέτελλος ἐπέθηκε, τρίαμβόν τε ἀπ' αὐτοῦ κατήγαγε, καὶ Κρητικὸς ἐπεκλήθη.

Quæ datur ex Cattis) Diſputauit de hoc loco Lipſius. *Datur* autem *laurea* dicit, vel Domitiano victori, vel potius Ioui Capitolino. Plin. in Panegyrico: *Allata erat ex Pannonia laurea, id agentibus Dijs, vt inuicti Imperatoris exortum victoriæ inſigne decoraret. Hanc Imperator Nerua in gremio Iouis collocarat,&c*, Sueton. in Domitiano, cap. 6. *De Sarmatis lauream modò Capitolino Ioui retulit*. Stat. lib. 4. Syluarum.

— Nondum gremio Iouis Indica laurus,
Nondum Arabes, Sereſque rogant.

Plin.

Plin. lib. 15. cap. vlt. *Faſces Imperatorum decorat* (laurus ſcil.) *Ex his in gremio Iouis Opt. Maximi deponitur, quoties lætitiam noua victoria attulit.* Legit Torrentius ex codice manuſ. *Ex hinc in gremio &c.* Sed vulgatam lectionem retineo, quia ex faſcibus imperatorum laurus gremio Iouis quandoque deponebatur. Clarè Dio lib. 54. τῇ δ' ὑστεραίᾳ ἔν τε τῷ παλατίῳ τὸν δῆμον ἠσπάσατο, καὶ ἐς τὸ Καπιτώλιον ἀναβὰς, τήν τε δάφνην ἀπὸ τῶν ῥάβδων περιεῖλε, καὶ ἐς τὰ τοῦ Διὸς γόνατα κατέθηκε. *Poſtridie populum in Palatio ſalutauit, & cùm in Capitolium adſcendiſſet, laurum faſcibus detraxit, & in Iouis gremio depoſuit.*

Datur] Signatè. Ouid. lib. 4. Triſt. eleg.

Inde petes arcem, & delubra fauentia votis:
Et dabitur merito laurea vota Ioui.

AD EPIGR. IIII.

Cupit eſſe ſe ſororem] Hanc phraſim reponimus epigr. 79. lib. 5. Vide ſis locum.

AD EPIGR. V.

Ne valeam] Formula iurandi frequens. Contrà in obteſtationibus, *Sic valeas.* Nam *Sic* hoc modo pueris notum. Tertullianus ad Senatorem Refugam.

Dic mihi ſi valeas, cùm talia ſæpè rogares,
Et veniam peteres: quæ tecum verba loquuta eſt?

Lego, *Dic mihi, Sic valeas,* &c. Mart. epigr. 60. lib. 6.

Sic leue flauorum valeat genus Vſipiorum.

AD EPIGR. VI.

Trahis oſcitationes) Sic ſolent qui tædioſè, & parùm attentè audiunt. Plut. περὶ τὸ ἀκούειν. Ἀνάκλισις, νεῦμα, καὶ ψιθυρισμὸς πρὸς ἑτέρους, καὶ μειδίαμα, χάσμαι τε ὑπνώδεις, καὶ κατάνευσις, καὶ πᾶν ὅ τι τοιοῦτον ὑπαίτιόν ἐστι, καὶ δεῖται πολλῆς εὐλαβείας. Emendant autem hîc nonnulli ex libris ſcriptis, *Quid longas trahis oſcitationes?* Sed hac correctione nihil opus. De Vitellianis autem dicimus alibi.

Nunquam deliciæ) Lege *Nuſquam*, vt in antiquis editionibus. Poſteà *Interiungere* etiam legendum, non *Iter iungere.* Sententiam huius loci explicarunt alij.

AD EPIGR. VII.

Declamas bellè) Bellè hîc χαρακτηρίζεται Ardelio, qui res omnes inchoat, nullas perficit, vt alibi ait noſter Martialis, & qui omnib. artib. & ſciētijs aliquam operā dedit, ſed in nulla arte aut ſcientia propriè verſatus eſt. Tales ſunt qui mētis impetu & animi ardore ad omnia feruntur, & citò refrigeſcunt. Iſtos homines Græci πολυπραγμονας appellant: quia, vt vt ait Plato lib. 1. de Rep. ἀδύνατόν τινα πολλὰς ἅμα τέχνας καλῶς ἐργάζεσθαι. Elegās eſt Palladæ epigramma in homines huius generis, lib. 2. Antholog. lemmate, εἰς πολυπραγμονας.

AD EPIGR. VIII.

Quaſi manifeſta] Alibi, *Quaſi nos manifeſta negemus.* Lego, *Quî ſic manifeſta negemus?*

AD EPIGR. IX.

Reſcripſit nil Næuia] Cùm meretriculæ illæ reſcriberent, annuere videbantur. Iuu. ſat. 6.

Libertas emitur: Coram licet innuat, atque
Reſcribat: Vidua eſt locuples quæ nupſit auaro.

Iterùm:

Illa docet miſsis à corruptore tabellis,
Nil rude, nil ſimplex reſcribere.

Lucianus: Οἱ δὲ ἀεὶ συνεσομένης ἐκείνοι λόγοι ἐπῆσαν ἀδελφόνης, ἔστ' ἂν ἐκείνη ἀντιγράψασα τῷ μοιχῷ ἐπαναδράμῃ πρὸς τὴν αἰκίαν.

Non dabit ergo.) Quia non reſcripſit ſcilicet. *Dare* hîc χαρίζεσθαι. χαρίζεσθαι Græcis, de quo dicimus ad Pindarum. Alibi apud Martialem noſtrum.

-- *Vis dare nec dare vis.*

Et ſæpiùs alibi apud eundem Ouid. lib. 1. καλοπαιδείας,

Quæ dant, quæque negant, gaudent tamen eſſe rogatæ.

Et *Hoc opus, hic labor eſt: primùm ſine munere iungi,*
Si dederit gratis, quæ dedit, vſque dabit.

Sic Martialis noſter epigr. 75. lib. 10.

Dat gratis: vltrò dat mihi Galla, nego.

Hinc intelliges hunc Ciceronis iocum apud Suetonium in Iul. Cęſare, cap. 49. *Quondam etiam in Senatu defendenti Nyſæ cauſſam, filiæ Nicomedis, beneficiaque in ſe cōmemoranti, Remoue, inquit, iſtæc, oro te: Quando notum eſt, & quid ille tibi, & quid illi tu dederis.* περίχειν eodem penè modo, niſi τὴν

αὐτὴν τὸ ἔργον ἐξιόντα deſignaret. Lucianus Dialogis Meretricijs: πάρεχε γοῦν ὦ Λέαινα εἰ ἀπιστεῖς (ἔφη) καὶ γνώσῃ οὐδὲν ἐνδέουσάν με τῶν ἀνδρῶν. ἔχω γάρ τι ἀντὶ τοῦ ἀνδρείου. ἀλλὰ πάρεχε. Sic *Præbere* dixit Ouid. lib. 2. κακοτεχνίας.

Odi quæ præbet, quia ſit præbere neceſſe,
Siccaque de lana cogitat ipſa ſua.

Sed puto q. ſcr. legerit] Nam legiſſe ſatis erat. Malè interpolarũnt hunc locum, & pro *Legerit* reſcripſerunt *Legerat*. Ouid. lib. 1. de Arte amandi.

Legerit, & nolit reſcribere: cogere noli:
Tu modò blanditias fac legat ipſa tuas.
Quas voluit legiſſe, volet reſcribere lectus:
Per numeros veniunt iſta, graduſque ſuos.

AD EPIGR. XI.

Quòd ambulator) M. Cato lib. de re Ruſtica, cap. 5. *Villicus ne ſit ambulator. Sobrius ſiet ſemper:* & cap. 143. de vxore villici. *Ad cœnam ne quò eat, neue ambulatrix ſiet.*

Pectus pulſat) Hoc frequens in funeribus. Plut. πρὸς Ἀπολλώνιον. τὸ ἐν τοῖς ὀδυρμοῖς ἐξετάζειν σφόδρα μανικὸν ἀναμορμύζοντες τὰ στερνοτυπούμενοι, λαμπρὰς δὲ ὠχίας συνίστανται μετὰ μυσουργῶν. Lucianus περὶ πένθους. οἰμωγαὶ δὲ ἐπὶ τούτοις, καὶ κωκυτὸς γυναικῶν, καὶ παρὰ πάντων δάκρυα, καὶ στέρνα τυπτόμενα. Ægyptijs hæc ſtultitia quaſi peculiariter addicta. Vide Herodotum Muſa 2. Pectus pulſabant & in aliis calamitatibus atrocioribus. Cornelius Tacitus lib. 1. Annalium. *Incendebat hæc fletu, & pectus, atque os manibus verberans, &c.* *Et os* dicit Cornelius, καὶ τὰ μέτωπα. Dionyſ. Hal. lib. 10. Ant. Rom. ὡς δ᾽ ἦλθον αὐτοί, παίοντες τὰ μέτωπα, καὶ κατηφεῖς τὰς ὄψεις ποιήσαντες, ἀνίσταντο. Et lib. 11. ὡς δ᾽ ἐγένοντο, οἱ μὲν ἅμα συνιόντες, καὶ τὰ μέτωπα παίοντες, καὶ τὰ δάκρυα κατέχειν οὐ δυνάμενοι παρεχώρησαν ἐκ τῆς ἀγορᾶς. Dixit Appianus τύπτειν τὰ μέτωπα, Καρχηδονικῷ. σκυθρωποὶ δ᾽ ὁρῶντες ἔτυπτον τὰ μέτωπα, καὶ διεξιόντων, οἱ μὲν ὁμοῦ πάντες, οἱ δ᾽ ἕκαστοι. &c. *capita offenſabant.* Tit. Liuius lib. 25. *Flere omnes repentè, & offenſare capita, & alij manus ad cœlum tendere, Deos incuſantes.* Appianus Καρχηδονικῷ. ὥστε τὴν γῆν σφᾶς ἐρράπιζον, καὶ χερσὶ καὶ κεφαλαῖς αὐτὴν ἔτυπτον. Vide Sueton. in Auguſto, cap. 23. In luctu hæc capitis offenſatio locum præcipuè habuit. *Capitis perſequutiones* appellat Cicero lib. 3. Tuſcul. quæſt. Legunt quidam, *Capitis percuſſiones*. Lucianus περὶ πένθους. καί τις καὶ ἐσθῆτα καταῤῥήγνυται, καὶ κόνις ἐπὶ τῇ κεφαλῇ πάσσεται. καὶ οἱ ζῶντες οἰκτρότεροι τοῦ νεκροῦ. οἱ μὲν γὰρ χαμαὶ κυλινδοῦνται πολλάκις, καὶ τὰς κεφαλὰς ἀράττουσι πρὸς τὸ ἔδαφος. Dixit καί τις καὶ ἐσθῆτα καταῤῥήγνυται, & Orientales intelligit, quibus tamen ſolis hoc factitatum non eſt; quod vulgus literatorum exiſtimat. Appianus lib. 1. Bell. Ciuilium de Cinna. ταῦτα εἰπὼν ἐς ἐρέθισμα, καὶ πολλὰ περὶ αὐτοῦ καταθρηνήσας, τήν τε ἐσθῆτα κατέρρηξε, &c. Dio lib. 48. μαθόντες δὲ τὴν ἀλήθειαν, τάς τε τρίχας ἀπέσπα-

τι, καὶ τὰς ἐσθῆτας περιεῤῥήγνυντο. Virgil. 12. Æneidos.

—It ſciſſa veſte Latinus
Coniugis attonitus fatis, vrbiſque ruina.

Papinius 5. Syluarum.

—Tunc flere, & ſcindere veſtes,
Et famulos laſſare greges.

Claudianus lib. 1. in Ruff.

—Et ſciſſo mœrens velamine Luctus.

Addidit Lucianus, καὶ κόνις ἐπὶ τῇ κεφαλῇ πάσσεται. Quod etiam non ſoli Orientales fecerunt. Virg. loco modò laudato,

Canitiem immundo perfuſam puluere turpans.

Imitatus eſt Claudianus præfat. lib. 2. in Eutropium:

Canitiem raram largo de puluere turpat,
Et lacrymis rugas implet anile gemens.

Idem lib. de Raptu Proſerpinæ:

Tum laceras diffuſa genas, & puluere canos
Sordida ſidereæ raptus plangebat alumnæ.

Statius 3. Thebaïdos:

—Hauſtaque informis arena
Quæſtibus implet agros.

Et alibi. Cæterùm *Pectus pulſare* Plangere dicitur, quod puſionibus notum. Planctus autem in funere notiſſimus. Et erant Præficæ, atque alij qui modum plangendi cæteris dabant. Iuu. ſat. 10.

—Inter
Iliadum lacrymas vt primos edere planctus
Caſſandra inciperet, ſciſſaque Polyxena palla.

Xiphilinus in exequiis Pertinacis in vita Seueri. οἱ μὲν οὖν ἄλλοι περὶ τῆς κλίνης περιΐσταντο, καί τινες ἐκόπτοντο ἕτεροι πένθιμόν τι ὑπαυλοῦντων. Vnde in Euágelio ſecundum B. Matth. cap. 11. ηὐλήσαμεν ὑμῖν, καὶ οὐκ ὠρχήσασθε, ἐθρηνήσαμεν, καὶ οὐκ ἐκόψασθε. Nam Præficæ, & alij quidam, quos θετὰς θρήνων appellat Lucianus lib. περὶ πένθους, θρηνῳδοῦσι, & πένθιμόν τι ὑπαυλοῦσι, vt ait Xiphilinus. capillos etiam ſcindebant, pectus plangebant, ac cæteris ad eiuſmodi nugas præibant. Lucilius:

Mercede quæ conductæ flent alieno in funere,
Multò & capillos ſcindunt, & clamant magis.

Imitatus eſt Lucilium Horatius:

Vt qui conducti plorant in funere, dicunt,
Et faciunt propè plura dolentib. &c.

Hi plãctus in exequijs nõ minùs celebres quàm tibiæ, Euſeb. lib. 9. hiſt. Eccleſ. cap. 8. ἦν δ' οὖν ἄλλο τι θεωρεῖν, ἢ θρήνους μετὰ τῶν συνήθων αὐτοῖς αὐλῶν τε καὶ κτύπων. Vides κτύπους μετ' αὐλῶν. Nam certè tibiæ nulli alij vſui quàm ad næniam

decantandam. Feſtus: *Nænia eſt carmen, quod in funere laudandi gratia cantatur ad tibiam.* Sed antequam faces ſubijcerentur rogo Principum virorum, tuba luctificum vlulabat: quo clangore præeunte faces ſubdebant. Virg. 11.

It cælo clamorque virûm, clangorque tubarum.

Cùm mortui cremarentur. Val. Flaccus lib. 3. Argon.

Inde ter armatos Minyis referentibus orbes
Concuſſi tremuere rogi, ter inhorruit æther:
Luctificum clangente tuba: iecere ſupremo
Tum clamore faces.

Et ſanè Tubæ propriè in funere Imperatorum, & clarorum militum. Tertull. lib. de Corona Militis, cap. 11. *Mortuus etiam tuba inquietabitur æneatoris, qui excitari à tuba Angeli expectat? Et cremabitur ex diſciplina caſtrenſi Chriſtianus, cui cremare non licuit, cui Chriſtus merita ignis indulſit?*

Et comam vellit] M. Tullius lib. 3. Tuſcul. quæſt. *Ex hac opinione ſunt illa varia, & deteſtabilia genera lugendi, Pedores muliebres, lacerationes genarum, pectoris, feminum, capitis perſequutiones. Hinc ille Agamemnon Homericus, & idem Accianus.*

Scindens dolore identidem intonſam comam.

In quo facetum illud Bionis, Perinde ſtultiſſimum Regem in luctu capillum ſibi euellere, quaſi caluitie mæror leuaretur. τίλλειν τὴν κόμην Græci dixerunt. Lucianus περὶ πένθους: παύονται ὑπνόλμος τὴν κόμην, καὶ τὸ πρόσωπον δὲ ἐπιπολῆς ἀμύσσουσι. Scholia Ariſtophanis ad Ranas: τὸ οὖν τίλλειν τὰς τρίχας, καὶ κόπτεσθαι, ἅμα μὲν ὡς ἐπὶ τὸ πενθικόν, ἀναγκαίως. Apud Græcos quidam in luctu tondebãt. Vnde πλόκαμος πενθητήριος, cuius meminimus libro 1. Sed & mulieribus κουραὶ πένθιμοι aſſignatæ. Plu. Conſolat. ad Vxorem, καὶ περὶ μόνου σοῦ ἴσμεν καὶ πορφύρας ἐξαμάχεσθαι ταῖς γυναιξὶν, κουρὰς δὲ συγχωρεῖν πενθίμους, καὶ βαφὰς ἐσθῆτος μελαίνας, καὶ καθέδρας ἀμόρφους, καὶ κατακλίσεις ἐπιπόνους. Sed generalis illius conſuetudinis tondendi in luctu apud Græcos plures meminerunt. Herodotus Muſa 6. Συβαρῖται γὰρ ἁλούσης ὑπὸ Κροτωνιητέων Μιλήσιοι πάντες ἡβηδὸν ἀπεκείραντο τὰς κεφαλὰς, καὶ πένθος μέγα προσεθήκαντο. Seneca lib. 5. de Benef. cap. 6. *Si Regem in luce media errantem ad rerum naturam admiſiſſet, vſque adeò eius ignarum, vt quo die ſolis defectio fuit, regiam clauderet, & filium (quod in luctu ac reb. aduerſis moris eſt) tonderet.* Eadem conſuetudo & Perſis, qui & inſuper equos quandoque, & iumenta radebant. Videndus Herodotus Muſa 9. At Græci ſi alia δυστυχία contigerat ἐκόμων, teſte Plut. quæſt. Rom. Sed & Ægyptii in luctu capillos promittebant. Herodotus lib. 2. τοῖσι ἄλλοισι ἀνθρώποισι νόμος ἅμα κήδεϊ κεκάρθαι τὰς κεφαλὰς, τοὺς μάλιστα ἱκνέεται. Αἰγύπτιοι δὲ ὑπὸ τοὺς θανάτους ἀνιεῖσι τὰς τρίχας αὔξεσθαι, τάς τε ἐν τῇ κεφαλῇ, καὶ τῷ γενείῳ, τέως ἐξυρημένοι. Sed Apim lugentes caput radebant. Plin. lib. 8. cap. 46. *Non eſt fas eum certos vitæ excedere annos* (de Api loquitur) *merſumque in*

Petronius emendatus. doctiſſ. Lipſij inueni. Sed & eam confirmabo exemplo homogeneo: quod referatur ſcilicet ad perſuadendi facultatem, quæ ex auctoritate, quam apud aliquem conſequuti ſumus, fluit. Huc enim pertinet Petronij locus, vt oſtendunt hæc verba, *Ad ſummam mero meridie, &c.* Lucianus igitur τὸ ἀξιωματικόν. φιλόπαιδες γὰρ ἐς ὑπερβολὴν ἦσαν, ὡς ἔδοξε: τὰ παιδία ὁπόσ' ἂν αὐτοῖς, ἢ ἐκείνοις ἐπιθέω. Dicebant autem εἶναι τὰ πάντα, vt εἶναι τὰ πρῶτα. Ariſtophanes Βατράχοις,

κἄστι τὰ πρῶτα τῆς ἐκεῖ μοχθηρίας.

i. ὁ πρῶτος τῶν ἐκεῖ μοχθηρῶν δημαγωγῶν. De Archidamo loquitur. Cæterùm hic me Petronij locus faciet, vt tenté alium eiuſdem ſcriptoris locum, cuius & idem Lipſius meminit, *Inhorreſcere ſe, finxit Aſcyltos mox ſublatis fortius manib. longe maiore niſu clamauit,* Non taces, *inquit,* Gladiator obſcœne, *quem de ruina arena dimiſit?* Aſſentior verò Lipſio nullam hîc lacunam agnoſcenti, & eam puto veram eſſe huius loci ſententiam, quam ille ſentit, ſeruatum bellum hunc gladiatorem theatri ruina, cuius occaſione pedes eum ſtruxiſſe, & fuga ſalutem ſibi paraſſe intelligendum eſt. Sed Petronius correctus. hæc ſententia ex vulgata ſcriptura concipi nequit. Lego igitur duarum vocum tranſpoſitione, N*on tacet, inquit,* G*ladiator obſcœne, quem de arena ruina dimiſit?* Hæc lectio nihil habet ſcrupuli; ſed ex ea plana omnia, & mero meridie clariora.

AD EPIGR. LXXI.

Officioſe Lares) Rectè, *Officioſe.* Nàm hæc togata ſalutatio inter officiorum genera, de quibus poſteà dicemus, volente Deo.

Madidi Lyxi) Madidus pro approbè poto frequens, & elegans eſt apud Plautum, Martialem, Iuuenalem, alios. Sic & *Vuidus* Horatio od. 5. lib. 4. Sic βρέχειν Græcis ἐπὶ τοῦ πίνειν, teſte Athenæo lib. 1. Antiphanes: Δεῖ γὰρ φαγόντας δαψιλῶς βρέχειν. Vnde βεβρεγμένος eodem ſæpè modo quo *Madidus.* Eubulus.

— ἐγὼ βεβρεγμένος ἥκω καὶ κεκωθωνισμένος.
πίπωκεν ὅλος, πίπωκ' ἐγώ, καὶ Δία τὸν Μενδαῖον.

Madefactus eodem pacto Ammiano Marcellino, lib. 15. *Apud Sirmium poculis amplioribus. madefacti quidam.* Sic ὑποβεβρεγμένος. Lucianus Deorum dialogis. ἐπειδὴ ἀφ' ἑστιασώμεθα ἐν τῷ συμποσίῳ ἱκανῶς ὑποβεβρεγμένοι. Eadem verba & ἐν ὑπερβόλῳ. κἀπειδὴ κόρος ἦν, ἀνεπαυόμεθα ὡς εἶχεν ἕκαστος, ἱκανῶς ὑποβεβρεγμένοι. Sic & ἐν ὀνείρῳ, & alibi. Sic & διάβροχος τῇ μέθῃ, apud eundem ἐν δικαστηρίοις, & βεβαπτισμένος Platoni. *Siccus* contrà, vt notum. Eadem autem ſimilitudine, *Vino ſe irrigare* dixit Plautus in Pœnulo, ſc. *Iam iſtuc ego reuenitar.*

Vbi tu Leucadio, Lesbio, Thaſio, Coo,

Hunc

Vetuſtate vino edentulo ætatem irriges.

Hunc locum illuſtraui lib. 2. Aduerſariorum meorum. Nunc fortaſſè corrigo. Reſcribo igitur, *vbi te Leucadio*, & c. *ætatem irriges. Aetatem* hîc diu, & quaſi εἰς τὸν αἰῶνα. Sic ſæpè apud Plautum, & Terentium. Sed eodem fortaſſè modo dixit Plautus *ætatem irrigare*, quo Alexis τὸ λοιπὸν ἡμέρας μέρος ὑποβρέχει. διόλως οἰναρίοις τῆς ἡμέρας τὸ λοιπὸν ὑποβρέχει μέρος καὶ γαργαλίζει. Sed hîc ὑποβρέχει forſan abſolutè πίνει, vt anteà βρέχει ex Antiphane. Sic τὸ λοιπὸν ἡμέρας μέρος eſſet κατὰ τὴν τοῦ χρόνου σύνταξιν. Cæterùm eadem penè vini genera enumerat Eubulus. Θάσιον ἢ Χῖον λαβὼν ἢ Λέσβιον γέροντα νεκταροσταγῆ.

Atriaque] Rectè *Atria*, quia hîc ſalutatores, quod notiſſimum cùm ex aliis, tum ex noſtro poëta. Papin. lib. 1. Thebaidos.

Et nondum craſſo laquearia fulua metallo,
Montibus aut altè Graijs effulta nitebant
Atria, congeſtos ſatis explicitura clientes.

Nulla magis toto] Sic Græci de ædibus eius, quem erga hoſpites δεξιὸν dicunt, vt loquitur Iulianus Imperator. Callimachus:

— τίον δέ ἑ πάντες ὁδῖται,
ἦ ῥα φιλοξείνως ἔχε τέγος ἀκλήϊστον.

Sic & Pindarus πεπταμένας ξένων ἕνεκεν τὰς θύρας dixit. Dicebant & οὐδέποτ' ἴσχει ἡ θύρα, id eſt, κωλύει ἢ ἀποκλείει, ἐπὶ τῶν πολλοὺς ξένους ἱλαρῶς καὶ προθύμως ὑποδεχομένων. Eupolis ἐν φίλοις, Νὴ τὸν Ποσειδῶ οὔποτ' ἴσχει ἡ θύρα. Ariſtophan. Acharnan.

κἄπειτ' ἐγὼ δῆτ' αὐθαδὶ στρατεύομαι,
ποῖ δὲ ζυγίζειν, οὐδέποτ' ἴσχ' ἡ θύρα.

Gellias Agrigentinus τῇ φιλοξενίᾳ inſignis, non ſolùm ædes patentes habebat, ſed & πρὸς ταῖς πύλαις ἔταττεν οἰκέτας, οἷς παρηγγελμένον ἦν ἅπαντας τοὺς ξένους καλεῖν ἐπὶ ξενίᾳ. Diod. Sicul. lib. 13. Sed hic Martialis locus eò non ſpectat, vt opinor: At ſuperbiam procerum illorum clientes & miſeros iſtos ſalutatores à ianuis opera hoſtiariorum ſæpè ſubmouentium, neque ſine conuitiis. Ex hoc numero Proculum eximit Martialis. Lucianus περὶ τῶν ἐπὶ μισθῷ συνόντων. Ἀλλὰ πολλῆς τῆς μὲν διαδρομῆς, συνεχοῦς δὲ τῆς θυραυλίας, ἕωθέν τε ἐξανιστάμενον, περιμένειν ὠθούμενον καὶ ἀποκλειόμενον, καὶ ἀναίσχυντον ἐνίοτε, καὶ ὀχληρὸν δοκοῦντα, ὑπὸ θυρωρῷ κακῶς συρίζοντι, καὶ ὀνομακλήτορι Λιβυκῷ ταττόμενον, καὶ μισθὸν τελοῦντα τῆς μνήμης τοῦ ὀνόματος. Sed nõ ſolùm ſalutatores excludebãtur. Seneca lib. 3. de Ira, cap. 37. *Iratum vidiſti amicum tuum hoſtiario cauſidici alicuius, aut vidiſti quòd intrantem ſubmouerat, & ipſe pro illo iratus extremo mancipio fuiſti.* Hoſtiarij illi barbari ſæpiùs erant: Vnde ait Lucianus ὑπὸ θυρωρῷ κακῶς συρίζοντι. Sic enim hæc verba accipio. Idem ἐν Κρονικαῖς. καὶ πρεσβύται γε αὐτοῖς, καὶ περὶ τὴν αὐλὴν εἰσδεχθῆναι ἀξιοῦσι, θυρωροὶ ὅπλα ὀρθοῦντες, ὑπερηφάνως βάρβαροι προσαράττουσιν ἐς τὸ μέτωπον διὰ τὴν θύραν, ἅτε νῦν αὐτοὶ πιόντες.

Cęterum clauſę penè ſemper erant ianuę, etiam priuatorum priſcis illis temporibus. Vnde frequenter, aut ſemper pulſant oſtium in Comœdiis qui ingredi volunt: Et ante vſum hoſtiariorum malleis, & circulis penſilibus ianuam tundebant, quemadmodum & hoc tempore. Plut. περὶ πολυπραγμοσύνης. καὶ μὴν κόψαντά γε θύραν εἰς οἰκίαν ἀλλοτρίαν οὐ νομίζεται παρελθεῖν: ἀλλὰ νῦν μὲν εἰσὶ θυρωροί, πάλαι δ' ἦσαν ῥόπτρα κρουόμενα πρὸς ταῖς θύραις αἴσθησιν παρέχειν, ἵνα μὴ τὴν οἰκοδέσποιναν ἐν μέσῳ καταλάβῃ ὁ ἀλλότριος, ἢ τὴν παρθένον, ἢ κολαζόμενον οἰκέτην, ἢ κεκραγυίας τὰς θεραπαινίδας. Sed & tintinnabula appenſa erant. Sueton. in Auguſto, cap. 91. *Cùm dedicatam in Capitolio ædem Tonanti Ioui aßiduè frequentaret, ſomniauit queri Capitolinum Iouem, cultores ſibi abduci, ſeque reſpondiſſe Tonantem pro ianitore ei appoſitum. Ideoque mox tintinnabulis faſtigium ædis redimiuit, quod ea ferè ianuis dependebant.* Dicit tamen Dio lib. 54. ijs vſos τοῖς τῆς πυλωρίας νύκτωρ φυλάκοις. Vnde reſtrictiùs. Cæterùm cum hoſtiariis erant & Nomenclatores, qui libros amicorum tenebant. Clarum è Luciani loco priore. Seneca lib. 6. de Benef. cap. 33. *Quid? Iſtos tu libros, quos vix nomenclatorum complectitur aut memoria, aut manus, amicorum exiſtimas eſſe? Non ſunt iſti amici, qui agmine magno ianuam pulſant, qui in primas, & ſecundas admißiones digeruntur.* Et lib. 2. de Tranq. Vitæ, cap. 14. *Quidam ſe à cinerario impulſos moleſtè ferunt, & contumeliam vocant hoſtiarij difficultatem, nomenclatoris ſuperbiam, cubicularij ſupercilium.* Cæterùm cathenarij illi canes ianuis appoſiti virga etiam ſuperbi & feroces erant: quod quia ab aliis aduerſum, cur hîc notem?

Ipſe venit] *Ipſe*, Dominus tuus ſcil. Nam hic liber tanquam ſeruulus. Terent. in Hecyra act. 3. ſc. 4.

Sed Pamphilum ipſum video ſtare ante oſtium.

Donatus: *Ipſum, à quo miſſus ſum; vel Dominum. Græci dicunt* αὐτόν. Verè. Ariſtophanes in Ranis.

ἴθι νυν, φράσον μοι πρῶτα ταῖς αὐλητρίσιν
ταῖς ἔνδον οὔσαις, αὐτὸς ὡς εἰσέρχομαι.

Theocritus idyll. 24.

Ἄνστατε δμῶες ταλασίφρονες· αὐτὸς ἀϋτεῖ.

Sic enim accipiendus hic locus: quod non vidit Interpres. *Ipſe* autem hoc modo non ſolùm apud Terentium: ſed & apud Plautum, & alios. In Caſina.

Stalino. *Quid tu agis?* Ancilla. *Ego eo quò me ipſa miſit.*

Iuuenalis ſat. 5.

Ipſe capillato diffuſum Conſule potat.

Et iterùm:

Ipſi pauca velim, facilem ſi præbeat aurem.

Sic enim hęc accipe. *Ea* eodem modo in Truculento pro Hera.

At enim amabo, ſine me ire, quo iuſſit ea.

AD. EPIGR. LXXII.

Næuia ſex cyathis] Pro numero literarum ſcilicet. Vide epigr. 51. lib. 8. Mentio autem ſæpè fiebat amicarum, & amicorum in compotationibus, & ex eorum nominatione potus προὐχώρει. Theocrit. εἰδ. ιδ.

ἤδη δὲ προϊόντος ἔδοξ' ἐπιχεῖσθαι ἄκρατον,
ᾧ τινος ἤθελ' ἕκαστος, ἔδει μόνον ᾧ τινος εἰπεῖν.

Vbi rectè ſcholia: ἔθος γὰρ εἰώθασι ποιεῖν ἐν τοῖς συμποσίοις, ἄκρατον λαμβάνειν, καὶ ὀνομάζειν τινὰς ζωμβύκας, ἢ φίλους, ἐπιχέειν τε, τι γῆ, καὶ φθέγγεσθαι τὰ τῶν φιλτάτων τὰ ὀνόματα. formula hæc nota è Plauto. *Benè mihi, benè tibi, benè amicæ noſtræ. Bibe ſi bibis*. Ouid. lib. 1. κανωπηχίας.

Et quidquid dices facieſue proteruius æquo,
Credatur nimium cauſſa fuiſſe merum.
Et benè dic Dominæ, benè cum quo dormiet illa:
Sed malè ſit tacita mente precare viro.

AD EPIGR. LXXIII.

Indicoque cornu] Dentes Elephantis aſſignant Ariſtoteles, Plinius, Philoſtratus: Cornua contrà Varro, Pauſanias, Oppianus, & alij quidam. Sanè Hebræi eodem nomine dentem & ebur ſignificant. Nam vtrumque שן appellant.

Emptis oßibus] Plin. lib. 8. cap. 3. *Cæterum & in ijs* (Elephantis ſcil.) *quod corpus intexit, vilitas oſſea. Quamquam nuper oſſa etiam in laminas ſecari cœpêre penuria.*

Eris comatus) τὴν φενάκην προσλαβὼν ſcilicet, καὶ προθέμενος. Vnde φενακίζεις, id eſt, φέναξ εἶ, ἤγουν ἀπατεὼν, ψεύστης καὶ πλάνος.

AD EPIGR. LXXIIII.

Gratis) Abſque dono dicunt, & referunt ad cuſtodes mercede conductos, qui non gratis Cęciliani vxorem contrectabant. Sed, ſi huius epigrammatis acumen à dicto illo celebri, *Nitimur in vetitum ſemper*, & c. vim habet, *Gratis* ſubtiliori etiam modo conſiderari poterit, vt ſcilicet opponatur τῷ *Ingratijs*. Ac hoc pacto ſententia erit, Cùm tu non reluctabaris neque obſtacula opponebas, & cet. Notum quid ſit *Ingratis*, & *Ingratijs* ἀκουσίως, apud Terentium, Plautum, Lucretium, alios. Si contrario ſenſu *Gratis* accipietur hoc loco, nihil derogabitur loci venuſtati: & *Gratis*, ac τὸ *licuit* ſumentur pænè ἐκ παραλλήλου.

Poſitis cuſtodib.) *Appoſitis* vernacula elegantia. Sueton. in Tiberio.

cap. 22. *Hunc tribunus militum cuſtos appoſitus occidit.* Et in D. Claudio, cap. 2. His autem locis *Apponere* quaſi præponere. Ammianus Marcellinus lib. 35. *Ductore eorum, qui ſolus fortiter decertarat, aliæ turmæ appoſito, cuius tribunus turpiter prælium deſeruiſſe conuincebatur:* Sed & *Imponere* eodem modo. Ouid. eleg. 4. lib. 3. Amorum.

Dure vir impoſito teneræ cuſtode puellæ,
Nil agis: ingenio quæque tuenda ſuo eſt.

Et *Addere* apud Plautum, & alios eleganter.

AD EPIGR. LXXVII.

Nummos h. arca Mineruæ] Vide quid de hoc loco ſentiant alii. Ea autem ſententia veriſimilior, quæ de foro Palladio hæc capit, vbi cauſſæ agebantur.

Præter aquas] Similis omninò locus dialogo de cauſſis corruptę eloquentię. *Nam carmina, & verſus, quib. totam vitam Maternus inſumere optat (Inde enim omnis fluxit oratio) neque dignitatem vllam auctorib. conciliant, neque vtilitates alunt. Voluptatem autem breuem, laudem inanem & infructuoſam conſequuntur.* Et paulò pòſt: *Nec aut amicitiam inde refert, aut clientelam, aut manſurum in animo cuiuſquam beneficium: Sed clamorem vagum, & voces inanes, & gaudium volucre.*

Et ſteriles cathedras] Quibus ſedebant auditores. Plinius epiſt. 21. lib. 8. Sterilis cathedra autem & apud Iuuenalem ſatyra 7. cathedra docentium.

Pœnituit multos vanæ, ſterilíſque cathedræ:
Sicut Thraſymachi probat exitus, atque Secundi
Carinatis.

AD EPIGR. LXXVIII.

Sole vtitur] In quibuſdam exemplaribus abeſt hic verſus, qui tamen non eſt minimę elegantię. Poſt cibum aliquando in Sole iacebant antiqui, quod *vti Sole* dixerunt. Plin. epiſt. 16. lib. 6. *Vſus ille Sole, mox frigidam guſtauerat iacens, ſtudebatque: poſcit ſoleas,* & c. Ibi malè quidam repoſuerunt, *Surgit ille è Sole frigida guſtata, iacens enim ſtudebat.* Idem epiſt. 5. lib. 3 de eodem Plinio auunculo ſuo. *Poſt cibum ſæpè (quem interdiu leuem & facilem, veterum more, ſumebat) æſtate, ſi quid otii, iacebat in Sole, liber legebatur, adnotabat excerpebatque.* Statim pòſt: *Poſt ſolem plerumque frigida lauabatur, deinde guſtabat, dormiebatque minimùm.* Sed & ante cibum Sole vtebantur, & in Sole vngebantur. Cornelius Celſus lib. 1. cap. 2. *Exercitationem rectè ſequitur modò vnctio, vel in Sole, vel ad ignem, modò balneum, ſed in conclaui.* & cap. 3. *Communia deinde omnib.*

ſunt poſt defatigationem cibum ſumpturis, vbi parùm ambulauerunt, ſi balneum non eſt, calido loco, vel in Sole, vel ad ignem vngi, atq; ſudare. Hinc cape Senecam lib. de Breuitate vitæ, cap. 13. *Perſequi ſingulos longum eſt, quorum aut latrunculi, aut pila, aut excoquendi in Sole corporis cura conſumpſere vitam.* Sed & corpus ſeu cruditatem excoquebant in caldarijs, quibus ſæpè poſt cibum vtebantur, vt apud eundem videre eſt epigr. 86. Item apud Plin. Artemidorum, Columellá, alios. Cæterùm placet maximè vt hunc locum accipiamus de vnctione in Sole. Nam qui ita vngebantur, *Chromatiarij* appellabantur, & *Colorarij* Latinis. Vnde Charinus *colorarius* dici poterat, & idcircò pallere non debebat. Cornutus: *Chromatiarij dicuntur colorarij, vel qui toto die in arena ſunt vel in Sole.* Id notat adhunc Perſij locum ſat. 4.

Quæ tibi ſumma boni eſt? Vncta vixiſſe patella
Semper, & aſſiduo curata cuticula Sole.

Sequitur ibidem paulò pòſt.

At ſi vnctus ceſſes, & figas in cute Solem.

AD EPIGR. LXXX.

Cauſſas ſemper agis] Varro lib. 5. de lingua Lat. *Sed & cùm hoc agitamus, quid & in eam rem cogitamus* (legendum fortaſſè. *Sed & cùm agitamus quid, & in eam rem cogitamus*) *mente agimus, & cùm pronunciamus, agimus. Itaque ab eo Orator dicitur Agere cauſſam, &c.*

AD EPIGR. LXXXIII.

Curam eſſe te Deorum] Tibullus:
— Bacchi cura Falernus ager.

AD EPIGR. LXXXV.

Equitibus vernis] Iuuenalis ſat. 9.
—Certè modico contentus agebas
Vernam equitem, Conuiua ioco mordente facetus,
Et ſalibus vehemens intra pomœria natis.

Pater familias] Legitur alibi *Pater familiæ.* Quis ſit *Paterfamilias*, notum ex Iuriſconſultis l. 2. ff. De his qui ſui vel al. iur. Hic autem facetè Paterfamilias dicitur Quirinalis, quia vernis domum implet. Nam familia eſt ſeruorum: quod notiſſimum eſt. Apuleius Apolog. *Quindecim liberi homines populus eſt: Totidem ſerui, familia: Totidem vincti, Ergaſtulum.* Quare & *familiares* οἰκέται. Plautus, Seneca, Macrobius, alij. Nati autem ex an-

Εὐαίων, ἀπὸ τοῦ πόνεις βίον. ἦν δ' ὑπὸ γήρως
πρός με μόλῃς, σὺ ἔχω, δ' ἀπόπτωσιν αἰδῆ.

AD EPIGR. CX.

Capitque ſomnos] M. Tullius: *Noctu ambulabat in publico Themiſtocles, quòd ſomnum capere non poſſet*. Catullus.

Nimio è labore ſomnum capiunt ſine Cerere.

AD EPIGR. CXVI.

Cicada] Theocrit. idyll. 10.

Μάντις τοι τὰν νύκτα χροΐζεται ἁ καλαμαία.

Quod Scholia de cicada interpretantur nigra. Vide ſis quæ ibi narrant.

AD EPIGR. CXVIII.

Et ſcalis habito tribus] De his poſteà.

Scriptis poſtibus] Bibliopolæ fronti tabernæ inſcribebant libros, quos venales habebant, de more cæterorum mercatorum. Tertull. lib. de Anima, cap.13. *Ipſi poſtremò philoſophi, ipſique medici, quamuis de animo quoque diſputarent: faciem tamen operis, frontemque materiæ de anima vnuſquiſque proſcripſit*. Eleganter *Proſcripſit*, quaſi palam, & in publico loco ſcripſit. Sic edicta proſcribi dicuntur, *ἐκτίθεσθαι*. Sueton. in Iul. Cæſare, cap.49. *Miſſa etiam facio edicta Bibuli, quib. proſcripſit collegam ſuum, Bithynicam reginam*. Eodem modo *προγράφειν* Græcis. Plut. lib. *εἰ αὐτ. ἡ κακία πρὸς κακοδαιμονίαν. Αἱ πόλεις δὲ τοῦτο ὅταν ἐκδοῦναι τινά, ἢ κολάσαι προγράφωσι, ἀφοσιοῦσι τὴν τεχνίτην ἀμπεχομένων περὶ τῆς ἐπιτιμίας.* B. Iudas *προγράφειν* vſurpauit eleganti metaphora à tabulis illis proſcriptorum, de quibus dicemus lib. 5. volente Deo. *παρεισέδυσαν γάρ τινες ἄνθρωποι οἱ πάλαι προγεγραμμένοι εἰς τοῦτο τὸ κρίμα*, *proſcripti, & quaſi publicis tabulis ad hoc iudicium denotati.*

Purpuraque culti] Lucianus, *ἔνδον χρυσοῖ μὲν οἱ ὀμφαλοί, πορφυρᾶ δὲ ἔκτοσθεν ἡ διφθέρα.* & *πρὸς ἀπαίδευτον. Ὁπόταν τὸ μὲν βιβλίον ἐν τῇ χειρὶ ἔχῃς πάγκαλον, πορφυροῦν μὲν ἔχον τὴν διφθέραν, χρυσοῦν δὲ τὸν ὀμφαλόν.*

AD EPIGR. CXIX.

Non illi ſatis] Si verum eſt quod aiebat Callimachus Grammaticus, *τὸ μέγα βιβλίον ἴσον εἶναι τῷ μεγάλῳ κακῷ*. Verùm (vt rectè ait Plin. epiſt. 20. lib. 1.) *Vt aliæ bonæ res, Ita bonus liber melior eſt quiſque quò maior.*

Plin. lib. 15. cap. vlt. *Faſces Imperatorum decorat* (laurus ſcil.) *Ex his in gremio Iouis Opt. Maximi deponitur, quoties lætitiam noua victoria attulit.* Legit Torrentius ex codice manuſ. *Ex hinc in gremio &c.* Sed vulgatam lectionem retineo, quia ex faſcibus imperatorum laurus gremio Iouis quandoque deponebatur. Clarè Dio lib. 54. τῇ δ' ὑστεραίᾳ ἔν τε τῷ παλατίῳ τὸν δῆμον ἠσπάσατο, καὶ ἐς τὸ Καπιτώλιον ἀναβὰς, τήν τε δάφνην ἀπὸ τῶν ῥάβδων περιεῖλε, καὶ ἐς τὰ τοῦ Διὸς γόνατα κατέθηκε. *Poſtridie populum in Palatio ſalutauit, & cùm in Capitolium adſcendiſſet, laurum faſcibus detraxit, & in Iouis gremio depoſuit.*

Datur] Signatè. Ouid. lib. 4. Triſt. eleg.

Inde petes arcem, & delubra fauentia votis:
Et dabitur merito laurea vota Ioui.

AD EPIGR. IIII.

Cupit eſſe ſe ſororem] Hanc phraſim reponimus epigr. 79. lib. 5. Vide ſis locum.

AD EPIGR. V.

Ne valeam] Formula iurandi frequens. Contrà in obteſtationibus, *Sic valeas*. Nam *Sic* hoc modo pueris notum. Tertullianus ad Senatorem Refugam.

Dic mihi ſi valeas, cùm talia ſæpè rogares,
Et veniam peteres: quæ tecum verba loquuta eſt?

Lego, *Dic mihi, Sic valeas*, &c. Mart. epigr. 60. lib. 6.

Sic leue flauorum valeat genus Vſipiorum.

AD EPIGR. VI.

Trahis oſcitationes) Sic ſolent qui tædioſè, & parùm attentè audiunt. Plut. περὶ τὸ ἀκούειν. Ἀνάκλισις σώματος, καὶ ψιθυρισμὸς πρός τινας, καὶ μειδίαμα, χάσμαι τε ὑπνώδεις, καὶ κατανεύσεις, καὶ πᾶν ὅτι τοιοῦτον ὑπόδικόν ἐστι, καὶ δεῖται πολλῆς εὐλαβείας. Emendant autem hîc nonnulli ex libris ſcriptis, *Quid longas trahis oſcitationes?* Sed hac correctione nihil opus. De Vitellianis autem dicimus alibi.

Nunquam deliciæ) Lege *Nuſquam*, vt in antiquis editionibus. Poſteà *Interiungere* etiam legendum, non *Iter iungere*. Sententiam huius loci explicarunt alij.

AD EPIGR. VII.

Declamas bellè) Bellè hîc χαρακτηρίζεται Ardelio, qui res omnes inchoat, nullas perficit, vt alibi ait noſter Martialis, & qui omnib. artib. & ſciẽtijs aliquam operã dedit, ſed in nulla arte aut ſcientia propriè verſatus eſt. Tales ſunt qui mẽtis impetu & animi ardore ad omnia feruntur, & citò refrigeſcunt. Iſtos homines Græci πολυτεχνεῖς appellant: quia, vt vt ait Plato lib. 1. de Rep. ἀδύνατον ἕνα πολλὰς ἅμα τέχνας καλῶς ἐργάζεσθαι. Elegãs eſt Palladæ epigramma in homines huius generis, lib. 2. Antholog. lemmate, εἰς πολυτεχνεῖς.

AD EPIGR. VIII.

Quaſi manifeſta] Alibi, *Quaſi nos manifeſta negemus.* Lego, *Quî ſic manifeſta negemus?*

AD EPIGR. IX.

Reſcripſit nil Næuia] Cùm meretriculæ illæ reſcriberent, annuere videbantur. Iuu. ſat. 6.

> *Libertas emitur: Coram licet innuat, atque*
> *Reſcribat: Vidua eſt locuples quæ nupſit auaro.*

Iterùm:

> *Illa docet mißis à corruptore tabellis,*
> *Nil rude, nil ſimplex reſcribere.*

Lucianus: Οἱ δὲ περὶ συμφορᾶς ἐκεῖνοι λόγοι ἐπῶσι περιδρόμους, ἔστ' ἂν ἐκείνη ἀντιγράψασα τῷ μοιχῷ ἐπαναδράμῃ περὶ τὴν ἀκρίβειαν.

Non dabit ergo.) Quia non reſcripſit ſcilicet. *Dare* hîc καταψηφίζεσθαι. χαρίζεσθαι Græcis, de quo dicimus ad Pindarum. Alibi apud Martialem noſtrum.

> -- *Vis dare nec dare vis.*

Et ſæpiùs alibi apud eundem Ouid. lib. 1. κακοτεχνίας,

> *Quæ dant, quæque negant, gaudent tamen eſſe rogatæ.*

Et
> *Hoc opus, hic labor eſt: primùm ſine munere iungi,*
> *Si dederit gratis, quæ dedit, vſque dabit.*

Sic Martialis noſter epigr. 75. lib. 10.

> *Dat gratis: vltrò dat mihi Galla, nego.*

Hinc intelliges hunc Ciceronis iocum apud Suetonium in Iul. Cęſare, cap. 49. *Quondam etiam in Senatu defendenti Nyſæ cauſſam, filiæ Nicomedis, beneficiaque in ſe cõmemoranti, Remoue, inquit, iſtæc, oro te: Quando notum eſt, & quid ille tibi, & quid illi tu dederis.* παρέχειν eodem penè modo, niſi τὴν

αὐτὴν τοῦ ἔργου ἐξόντα deſignaret. Lucianus Dialogis Meretricijs: πάρεχε γοῦν ὦ Λέαινα εἰ ἀπιστεῖς (ἔφη) καὶ γνώσῃ οὐδὲν ἐνδέουσάν με τῶν ἀνδρῶν. ἔχω γάρ τι ἀντὶ τοῦ ἀνδρείου. ἀλλὰ πάρεχε. Sic *Præbere* dixit Ouid. lib. 2. κακοτεχνίας.

> *Odi quæ præbet, quia ſit præbere neceſſe,*
> *Siccaque de lana cogitat ipſa ſua.*

Sed puto q. ſcr. legerit] Nam legiſſe ſatis erat. Malè interpolarũt hunc locum, & pro *Legerit* reſcripſerunt *Legerat*. Ouid. lib. 1. de Arte amandi.

> *Legerit, & nolit reſcribere: cogere noli:*
> *Tu modò blanditias fac legat ipſa tuas.*
> *Quas voluit legiſſe, volet reſcribere lectas:*
> *Per numeros veniunt iſta, graduſque ſuos.*

AD EPIGR. XI.

Quòd ambulator) M. Cato lib. de re Ruſtica, cap. 5. *Villicus ne ſit ambulator. Sobrius ſiet ſemper:* & cap. 143. de vxore villici. *Ad cœnam ne quò eat, neue ambulatrix ſiet.*

Pectus pulſat) Hoc frequens in funeribus. Plut. πρὸς Ἀπολλώνιον. αἱ δ' ἐν οἷς ἐδυσχέραινον σφόδρα μιμήματα ἀναμεμίζονται αἱ στερνοτυπούμεναι, λαμπρὰς δ' ἀγωνίας συνίστανται μετὰ μυσουργῶν. Lucianus περὶ πένθους. οἰμωγαὶ δὲ ἐπὶ τούτοις, καὶ κωκυτὸς γυναικῶν, καὶ παρὰ πάντων δάκρυα, καὶ στέρνα τυπτόμενα. Ægyptijs hæc ſtultitia quaſi peculiariter addicta. Vide Herodotum Muſa 2. Pectus pulſabant & in aliis calamitatibus atrocioribus. Cornelius Tacitus lib. 1. Annalium. *Incendebat hæc fletu, & pectus, atque os manibus verberans, &c.* Et *os* dicit Cornelius, ὃ τὰ μέτωπα. Dionyſ. Hal. lib. 10. Ant. Rom. ὡς δ' ἦλθον αὐτοί, παίοντες τὰ μέτωπα, καὶ κατηφεῖς τὰς ὄψεις πεποιηκότες, ἀνίσταντο. Et lib. 11. ὡς δ' ταῦτα εἶπεν, οἱ μὲν ἀνοιμώζοντες, καὶ τὰ μέτωπα παίοντες, καὶ τὰ δάκρυα κατέχειν οὐ δυνάμενοι παρεχώρουν ἐκ τῆς ἀγορᾶς. Dixit Appianus τύπτειν τὰ μέτωπα, Καρχηδονικῇ. σκυθρωποὶ δ' ὁρῶντες ἔτυπτον τὰ μέτωπα, καὶ διεξιόντων, οἱ μὲν ὁμοῦ πάντας, οἱ δ' ἕκαστον. &c. *capita offenſabant.* Tit. Liuius lib. 25. *Flere omnes repentè, & offenſare capita, & alij manus ad cœlum tendere, Deos incuſantes.* Appianus καρχηδονικῇ. ἔστι τὴν γῆν σφᾶς ἐρρίπτουν, καὶ χερσὶ καὶ κεφαλαῖς αὐτὴν ἔτυπτον. Vide Sueton. in Auguſto, cap. 23. In luctu hæc capitis offenſatio locum præcipuè habuit. *Capitis perſequutiones* appellat Cicero lib. 3. Tuſcul. quæſt. Legunt quidam, *Capitis percuſſiones*. Lucianus περὶ πένθους. καί τις καὶ ἐσθῆτας καταρρήγνυται, καὶ κόνις ἐπὶ τῇ κεφαλῇ πάσσεται, καὶ οἱ ζῶντες οἰκτρότεροι τοῦ νεκροῦ. οἱ μὲν γὰρ χαμαὶ κυλινδοῦνται πολλάκις, καὶ τὰς κεφαλὰς ἀράττουσι πρὸς τὸ ἔδαφος. Dixit καί τις καὶ ἐσθῆτας καταρρήγνυται, & Orientales intelligit, quibus tamen ſolis hoc factitatum non eſt; quod vulgus literatorum exiſtimat. Appianus lib. 1. Bell. Ciuilium de Cinna. ταῦτα εἰπὼν ἐς [illegible], καὶ πολλὰ περὶ αὐτοῦ καταποδυράμενος, τήν τε ἐσθῆτα κατέρρηξε, &c. Dio lib. 48. μαθόντες δὲ τὴν ἀλήθειαν, τάς τε τρίχας ἐσπαρά-

τι, ϗ τὰς ἐσθῆτας περιεῤῥήγνυντο. Virgil. 12. Æncidos.

—It ſciſſa veſte Latinus
Coniugis attonitus fatis, vrbiſque ruina.

Papinius 5. Syluarum.

—Tunc flere, & ſcindere veſtes,
Et famulos laſſare greges.

Claudianus lib. 1. in Ruff.

—Et ſciſſo mœrens velamine Luctus.

Addidit Lucianus, ϗ κόνις ἐπὶ τῇ κεφαλῇ πάσσεται. Quod etiam non ſoli Orientales fecerunt. Virg. loco modò laudato,

Canitiem immundo perfuſam puluere turpans.

Imitatus eſt Claudianus præfat. lib. 2. in Eutropium:

Canitiem raram largo de puluere turpat,
Et lacrymis rugas implet anile gemens.

Idem lib. de Raptu Proſerpinæ:

Tum laceras diffuſa genas, & puluere canos
Sordida ſidereæ raptus plangebat alumnæ.

Statius 3. Thebaïdos:

—Hauſtaque informis arena
Quæſtibus implet agros.

Et alibi. Cæterùm *Pectus pulſare* Plangere dicitur, quod puſionibus notum. Planctus autem in funere notiſſimus. Et erant Præficæ, atque alij qui modum plangendi cæteris dabant. Iuu. ſat. 10.

—Inter
Iliadum lacrymas vt primos edere planctus
Caſſandra inciperet, ſciſſaque Polyxena palla.

Xiphilinus in exequiis Pertinacis in vita Seneri. οἱ μὲν οὖν ἄλλοι περὶ τὴς κλίνης περιήεσαν, καί τινες ἐκόπτοντο ἱερῶν πένθιμόν τι ὑπαυλούντων. Vnde in Euãgelio ſecundum B. Matth. cap. 11. ηὐλήσαμεν ὑμῖν, ϗ οὐκ ὠρχήσασθε, ἐθρηνήσαμεν, ϗ οὐκ ἐκόψασθε. Nam Præficæ, & alij quidam, quos σοφιστὰς θρήνων appellat Lucianus lib. περὶ πένθους, ἐθρήνουν, & πένθιμόν τι ὑπαυλοῦν, vt ait Xiphilinus. capillos etiam ſcindebant, pectus plangebant, ac cæteris ad eiuſmodi nugas præibant. Lucilius:

Mercede quæ conductæ flent alieno in funere,
Multò & capillos ſcindunt, & clamant magis.

Imitatus eſt Lucilium Horatius:

Vt qui conducti plorant in funere, dicunt,
Et faciunt propè plura dolentib. &c.

Hi plãctus in exequijs nõ minùs celebres quàm tibiæ, Euſeb. lib. 9. hiſt. Eccleſ. cap. 8. ὡς δ' ἤδη ἄνευ τὸ θεωρῶν, ἐθρήνουν μετὰ τῶν συνήθων αὐτοῖς αὐλῶν τε ϗ κτύπων. Vides κτύπους μετ' αὐλῶν. Nam certè tibiæ nulli alij vſui quàm ad næniam

decantandam. Feſtus: *Nænia eſt carmen, quod in funere laudandi gratia cantatur ad tibiam.* Sed antequam faces ſubijcerentur rogo Principum virorum, tuba luctificum vlulabat: quo clangore præeunte faces ſubdebant. Virg. 11.

It cœlo clamorque virûm, clangorque tubarum.

Cùm mortui cremarentur. Val. Flaccus lib. 3. Argon.

Indeter armatos Minyis referentibus orbes
Concuſſi tremuere rogi, ter inhorruit æther:
Luctificum clangente tuba: iecere ſupremo
Tum clamore faces.

Et ſanè Tubæ propriè in funere Imperatorum, & clarorum militum. Tertull. lib. de Corona Militis, cap. 11. *Mortuus etiam tuba inquietabitur æneatoris, qui excitari à tuba Angeli expectat? Et cremabitur ex diſciplina caſtrenſi Chriſtianus, cui cremare non licuit, cui Chriſtus merita ignis indulſit?*

Et comam vellit] M. Tullius lib. 3. Tuſcul. quæſt. *Ex hac opinione ſunt illa varia, & deteſtabilia genera lugendi, Pedores mulicbres, lacerationes genarum, pectoris, feminum, capitis perſequutiones. Hinc ille Agamemnon Homericus, & idem Accianus.*

Scindens dolore identidem intonſam comam.

In quo facetum illud Bionis, Perinde ſtultiſſimum Regem in luctu capillum ſibi euellere, quaſi caluitie mæror leuaretur. τίλλειν τὴν κόμην Græci dixerunt. Lucianus περὶ πένθους: παῦσαι τιλλόμενος τὴν κόμην, καὶ τὸ πρόσωπον ἐξ ἐπιπολῆς ἀμύσσων. Scholia Ariſtophanis ad Ranas: τὸ οὖν τίλλειν τὰς τρίχας, καὶ κόπτεσθαι, ἅμα μὲν ὡς ἐπὶ πενθητικόν, ἀναγκαίως. Apud Græcos quidam in luctu tondebãt. Vnde πλόκαμος πενθητήριος, cuius meminimus libro 1. Sed & mulieribus κουραὶ πένθιμοι aſſignatæ. Plu. Conſolat. ad Vxorem, ᾧ περὶ μόνου μὲν οἴνου καὶ πορφύρας διαμάχεσθαι ταῖς γυναιξὶν, κουρὰς δὲ συγχωρεῖν πενθίμους, καὶ βαφὰς ἐσθῆτος μελαίνας, καὶ καθίσεις ἀμόρφους, καὶ κατακλίσεις ἐπιπόνους. Sed generalis illius conſuetudinis tondendi in luctu apud Græcos plures meminerunt. Herodotus Muſa 6. Συβάρεως γὰρ ἁλούσης ὑπὸ Κροτωνιητῶν Μιλήσιοι πάντες ἡβηδὸν ἀπεκείραντο τὰς κεφαλὰς, καὶ πένθος μέγα προσεθήκαντο. Seneca lib. 5. de Benef. cap. 6. *ſi Regem in luce media errantem ad rerum naturam admiſiſſet, vſque adeò eius ignarum, vt quo die ſolis defectio fuit, regiam clauderet, & filium (quod in luctu ac reb. aduerſis moris eſt) tonderet.* Eadem conſuetudo & Perſis, qui & inſuper equos quandoque, & iumenta radebant. Videndus Herodotus Muſa 9. At Græci ſi alia δυστυχία contigerat ἐκόμων, teſte Plut. quæſt. Rom. Sed & Ægyptii in luctu capillos promittebant. Herodotus lib. 2. τοῖσι ἄλλοισι ἀνθρώποισι νόμος ἅμα κήδεϊ κεκάρθαι τὰς κεφαλὰς, τοὺς μάλιστα ἱκνέεται. Αἰγύπτιοι δὲ ὑπὸ τοὺς θανάτους ἀνιεῖσι τὰς τρίχας αὔξεσθαι, τάς τε ἐν τῇ κεφαλῇ, καὶ τῷ γενείῳ, τέως ἐξυρημένοι. Sed Apim lugentes caput radebant. Plin. lib. 8. cap. 46. *Non eſt fas eum certos vitæ excedere annos* (de Api loquitur) *merſumque in*

ſacerdotum fonte enecant, quæſituri luctu alium quem ſubſtituant, donec inueniant mærent, deraſis etiam capitibus. Lucianus περὶ θυσιῶν. Ὁ μὲν γὰρ Ἆπις, ὁ μέγιστος θεὸς αὐτοῖς, ἂν ἀποθάνῃ, τίς οὕτω περὶ πολλοῦ ποιεῖται τὴν κόμην, ὅστις οὐκ ἀπεξύρησε, καὶ ψιλὸν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τὸ πένθος ἐπεδείξατο, κἂν τὸν Νίσου ἔχῃ τὸν πλόκαμον τὸν πορφυροῦν; Dicit Herodotus cæteros mortales in luctu tondere ſolitos. Nam hæc conſuetudo longè latéque fuſa. Vnde prohibetur à Domino in Leuitico, cap. 19. com. 27. & cap. 21. com. 5. & Deuteron. cap. 14. com. 1. Cæterùm hæc omnia deplorati luctus ſigna. Vide ſis & cap. 9. lib. 1. Aduerſ. noſtrorum. Vnde & *pedores muliebres, lacerationes genarũ, pectoris, feminum, capitis percuſſiones.* De percuſſione diximus ſuprà: Lacerationes genarum propriè etiam muliebres: quæ prohibitæ in duodecim tabulis. *Mulieres genas ne radunto, neue leſſum funeris ergo habento.* Hîc *Radere* interpretatur Feſtus, *Vnguibus ſcindere.* Non dubito quin Collectores harum tabularum legerint in legibus Græcorum, ἀμύσσειν παρειάς. Nam ἀμύσσειν κυρίως, τὸ ξύειν. Plut. in Solone: Ἀμυχὰς δὲ κοπτομένων, καὶ τὸ θρηνεῖν, &c. Et Euſtath. ad hunc locum Iliad. α.

—σὺ δ' ἔνδοθι θυμὸν ἀμύξεις,

ἀμύσσειν παρειὰς citat, & interpretatur. Sic ἀμύσσειν τὸ πρόσωπον dixit Lucianus loco anteà citato: vbi meminit & φοινισσομένων παρειῶν. Sophocles quoque eodem modo vſurpat in Aiace.

-- χερίπληκτοι
δ' ἐν στέρνοισι πεσοῦνται
δοῦποι, καὶ πολιᾶς
ἀμύγματα χαίτας·

Quamuis autem de hac re cauerint duodecim tabulæ, non vtique tamen hoc obſeruatum. Ouid. 3. Triſt. eleg. 3.

Parce tamen lacerare genas: Nec ſcinde capillos:
Non tibi nunc primùm, Lux mea, raptus ero.

Et 2. Amorum, eleg. 6. de morte Pſittaci.

Ite piæ volucres, & plangite pectora pennis,
Et rigido teneras vngue notate genas.

Vngue notare genas dicit, ξύειν τὰς παρειὰς τῷ ὄνυχι. Sic eleg. 5. lib. 3. eiuſdem ludi.

Ilia cui placuit, quamuis erat horrida vultu,
Vngue notata comas, vngue notata genas.

Non autem ſeipſos ſolos κακῶς διετίθουν, ſed & ſeruos, atque ancillas ᾐκίζοντο. Plut. conſolat. ad Vxorem. καὶ τοῦτο λέγουσιν οἱ θαυμάζοντες ὡς οὐδὲ ἱμάτιον ἀνείληφας πένθιμον, οὐδὲ αὐτῇ τινὰ προσήγαγες, ἢ θεραπαινίσιν ἀμορφίαν καὶ αἰκίαν. Vnde Statius loco ſuperiori notatione citato,

—Et ſcindere veſtes,
Et famulos laſſare greges.

Et famulos exemplo ſuo ad planctum & ad haſce αἰκίας incitabant. dem Statius lib. 6. Theb.

Aſperior contrà, planctuſque egreſſa viriles
Exemplo famulas premit, hortaturque volentes
Orba parens.

Mœroris igitur] Sic lego hunc verſum,

Mœroris igitur cauſſa quæ? Domi cœnat.

Et certè ita legebam, cùm cognoui, monente F. Modio, ita ſcriptum eſſe in quibuſdam libris manu exaratis,

Mœroris igitur cauſſa quæ eſt? Domi cœnat.

AD EPIGR. XII.

Non benè olet] Plautus:

— Ecaſtor mulier rectè olet, vbi nihil olet.

AD EPIGR. XV.

Quòd nulli cal. t. propr.] Nam ἐν προπόσει calicem ei porrigebant & dabant, quem προπόσει ſalutabant. Neque tamen olim πρόπινον, id eſt priores bibebant: ſed nominabant eum, cui propinabant, antequam ipſi biberent, Athenæus lib. 1. πληρούντες γὰρ προπίνουσιν ἀλλήλοις μετὰ προσαγορεύσεως. Et ibidem προπίνειν eſſe dicit τὸ ἑτέρῳ πρὸ ἑαυτοῦ δοῦναι πιεῖν. Vnde Euſtath. ὀδ. γ. καὶ ἔνθα φασὶ κυρίως προπίνειν, τὸ πρὸ ἑαυτοῦ διδόναι τινὶ πίνειν. Dixi ἐν προπόσει poculum porrectum à propinante. Quod certiſſimum. Vide Athen. lib. 1. Lucianum Λαπίθαις: quin & Xenophontem lib. 2. ἑλλην. de Theramene: Ciceronem lib. 1. Tuſcul. quæſt. & Val. Max. lib. 3. cap. 2. Vnde προπόσεις ἀπωρήσασθαι, dixit Critias:

καὶ τόδ' ἔθος Σπάρτῃ, μελέτημά τε κείμενόν ἐστι,
πίνειν τὴν αὐτὴν οἰνοφόρον κύλικα,
μηδ' ἀποδωρεῖσθαι προπόσεις ὀνομαστὶ λέγοντα.

Dicit idem ſignificantiùs προπόσεις ὀρέγειν.

καὶ προπόσεις ὀρέγειν ἐπιδέξια, καὶ προκαλεῖσθαι
ἐξονομακλήδην ᾧ προπιεῖν ἐθέλει.

Quid ſit προπίνειν ἐπιδέξια docet Athenæus lib. 11. Chij & Thaſij maioribus poculis propinabant conuiuiis ad dextram accumbentibus, Athenienſes paruis. ὁ δὲ Θετταλικὸς νόμος ἐκπώματα προπίνειν ᾧτω ἂν βούλωνται μεγάλα. Vnde dicebant ſe προπίνειν ἐπιδέξια, cùm τοῖς πρὸς δεξιὰν πρόπινον, vt oſtendit Anaxandrides verſibus ab Athenæo citatis. Vnde & φιλοτησίαν δεξιὰν προπίνειν dixit Theopõpus in Nemea, apud Athenæum eodem libro.

φιλοτησίαν δέ σοι προπίομαι δεξιάν.

πῖνε δ' ὁπόσον ἄν σοι θυμὸς, ἢ ἐμοὶ,
πάρεσδος τὸ προπῖνε.

Sic enim legendum, & Athenæi Interpres bis hîc errat: Nam δεξιὰν ad omen fauſtum malè refert, & poſtrema verba abſurdè interpretatur. Cæterùm aliquando pocula non porrigebant ſolùm, ſed etiam donabant, ſi ea paulò pretioſiora. Diod. Siculus lib. 16. de Philippo Macedone. παρὰ δὲ τοὺς πότους πολλαῖς ὁμιλίαις χρώμενος, καὶ πολλοῖς μὲν ποτήρια διδοὺς κατὰ τὰς προπόσεις, ἐν ὀλίγοις δὲ δωρεὰς ἀπονέμων. Lucian' ἐν χαῖς. εἰ δέ τινι προπίνοιμι, σκύφον ἢ φιάλας αἰτήσας, ὁ δ' ἐκπιὼν ἀποφερέτω καὶ τὸ ἔκπωμα. Regnator hic Idearum futuram humanitatem verbis magnificis oſtentabat. Poſidonius lib. 26. hiſtoriarum, dicit Lyſimachum προπιεῖν ἅμα τινὶ, καὶ ἀποφέρεσθαι διδόναι τὸ ποτήριον. Vnde hunc Pindari locum Od. 8. Olymp. ita accepiſſe videntur eius ſcholia,

φιάλαν ὡς εἴ τις ἀφ-
νειᾶς ἀπὸ χειρὸς ἑλὼν
ἔνδον ἀμπέλου καχλάζοι-
σαν δρόσῳ, δωρήσεται
νεανίᾳ γαμβρῷ προπίνων.

Notant hîc, προπίνειν eſſe, ἅμα τῷ κράματι τὸ ἀγγεῖον χαρίζεσθαι. Quod tamen cùm generale non ſit, legere mauelim χειρίζεσθαι. Vnde Euſtath. loco citato, προπίνειν τὸ πρὸ ἑαυτοῦ διδόναι ἄλλῳ πίνειν. ἔτι δὲ ὅτι καὶ τὸ ποτήριον ἀποχαρίζεσθαι. Strictiùs & cautiùs Euſtathius. In ſcholiis igitur ad Pindarum error aut à ſcriptore, aut ab exſcriptore. Sed hic Pindari locus citatus eſt ab Athenæo lib. 11. περὶ γυμνῆς ὀρέξεως, (vt ita loquar ex notatione) eo loco vbi docet quid ſit κύκλῳ πίνειν: quod erat quando omnibus ſimul propinabant, ac poculum circunferri iubebant, (Id appellabant περισοβεῖν) vt omnes in orbem biberent. Athenæi verba apponam: τοσαῦτα εἰπὼν ὁ Πλούταρχος, καὶ ὑπὸ πάντων κροταλισθεὶς ἡ φιάλῃ, ἀφ' ἧς σπείσας ταῖς Μούσαις, καὶ τῇ τούτων μητρὶ Μνημοσύνῃ, προὔπινε πᾶσι φιλοτησίας ἐπιπιών, φιάλαν ὡς εἴ τις (& cæt. Verba ſunt Pindari quod ignorauit Interpres) δωρήσεται οὐ μόνον νεανίᾳ γαμβρῷ προπίνων, ἀλλὰ καὶ πᾶσι τοῖς φιλτάτοις, ἔδωκε τῷ παιδὶ, (ſic diſtinguo) περισοβεῖν ἐν κύκλῳ κελεύσας, (ſic etiam) τὸ πίνειν τοῦτο εἶναι λέγων. Imperfectus locus. lego, τὸ κύκλῳ πίνειν τοῦτο εἶναι λέγων. Malè ibi Interpres. Menander, ὕδωμαι ὁ χαῦς ὅλως κύλικα παρῆκεν ἀλλὰ πίνει τὴν κύκλῳ. Neque quominus hoc poſtremo ſenſu hic locus accipiatur, impedit verbū. Nam & προπόσεις δωρήσασθαι ſimpliciter vſurpatum oſtendimus. Sed & alia donata. Vide Xenophontem lib. 7. ἀναβάσεως. Vnde & Diodorus locò anteà laudato, ἐν ὀλίγοις δὲ δωρεὰς ἀπονέμων. Haſce autem donationes cognoſces etiam ex hoc Capitolini loco de Vero Imperatore. *Donatos autem pueros decoros qui miniſtrabant ſingulis: donatos etiam ſtructores, & lances ſingulis quibuſque: donata & viua animalia, vel cicurum, vel ferarum auium, vel quadrupedum, quorum cibi appo-*

cibi appoſiti erant. Donatos etiam calices ſingulos per ſingulas potiones murrhinos, & cryſtallinos Alexandrinos. Sed modus eſto, & calami feruentis æſtus temperetur.

Humanè facis] ſuperbi χαρίεντες nemini προπίνουσι. Iuuenalis ſat. 5.

— Quando propinat
Virro tibi, ſumitque tuis contacta labellis
Pocula?

At contrà inferiori non licebat facilè προπίνειν. Vnde ibidem.

— Quis veſtrum temerarius vſque adeò, Quis
Perditus, vt dicat Regi Bibe? Plurima ſunt, quæ
Non audent homines pertuſa dicere læna.

At Regibus ſuis regiè bibentibus ſalutem precabantur. Xiphilinus de Commodo. καὶ εἶπεν ἐν μέσῳ τῇ ἀγωνίᾳ καιρὸν, κύλικι ῥοπαλωτῇ παρὰ γυναικὸς γλυκὺν οἶνον ἐψυγμένον λαβὼν, ἀμυστὶ, ἐφ᾽ ᾧ καὶ ὁ δῆμος, καὶ ἡμεῖς παραχρῆμα πάντες τοῦτο τὸ ἐν τοῖς συμποσίοις εἰωθὸς λέγεσθαι, ἐξεβοήσαμεν, ζήσειας. Sed fallor, & hoc generaliùs accipiendum. Cuilibet ſtrenuè bibenti in ſolenniorib. conuiuijs quandoque ita acclamabant, *Viuas*. Vnde etiam intelligendus hic Apulei locus lib. 10. *Nec vlla tamen ego ratione conterritus, otioſè, ac ſatis genialiter contorta in modum linguæ extrema labia, grandiſſimum illum calicem vno hauſtu perhauſi. Clamor exſurgit conſona voce cunctorum, ſalute me proſequentium.* Sed vt ad rem, humanitatis nota in potentiore propinante. At contrà hîc humanus Hermes, calicem ſuum nulli propinans: quia ſcilicet neminem fœtore oris ſui, & ſpurcitie hoc modo inficiebat. Eandem inhumanitatem laudat etiam Lucianus in Nigrino, tanquam humanitatem: ἐπαινῶ δέ γε ταύτης τῆς ἀπανθρωπίας ὅτι μηδὲ τοῖς στόμασιν ἡμᾶς προσίενται. Vitabantur enim & oſcula infamium iſtorum hominum.

AD EPIGR. XVII.

Non tondet] Legendum puto,

Non tondet, inquis, Quid ergo facit? Radit.

AD EPIGR. XXVIII.

Sum comes] Habebant gloriæ iſta animalia comites, qui latus tegerent. Nota res. Dicebantur exteriores. Horat. ſat. 5. lib. 2. Plaut. Menæchmis, ſc. *Benè obſonaui.* Ex hoc more Seneca epiſt. 22. *Nudum erit latus? incomitata lectica?* Et Iuuenalis ſat. 3.

— Me nemo miniſtro
Fur erit: atque ideò nulli comes exeo, tanquam
Mancus, & extinctæ corpus non vtile dextræ.

Nam qui latus tegit alterius, is quaſi dextra caſſus eſt, cùm eius miniſterio ſaltem aliquo modo careat. Sic enim accipe hunc Iuuenalis locum, quem nullomodo intellexerunt Interpretes. Pro *Ideò*, lubens legerim *Adeò*. Viderint docti. De Anteambulonibus nihil notare poſſum, quod quiſquam paulò humanior ignoret. Alij è ſeruis, & clientibus præcedebant, alij ſequebantur, alij latus tegebant. Hanc vanitatem dânarunt Epiſcopi cæteri in Paulo Samoſateno Antiochiæ Epiſcopo, vt patet ex eorum epiſtola, quæ exſtat apud Euſeb. lib. 7. hiſt. Eccleſ. cap. 30. βαδίζων δημοσίᾳ καὶ δορυφορούμενος, τῶν μὲν προπορευομένων, τῶν δ' ἐφεπομένων, πολλῶν τὸν ἀριθμόν.

Regis] *Reges* referri ad Paraſitos tam notum eſt, quàm hunc Solem lucere. Beatiores quoque *Reges* appellabantur, quod etiam tritum. Sic βασιλεῖς Græcis. Referuntur & πρὸς τοὺς τρέφοντας Paraſiti. & tunc οἱ τρέφοντες ſunt *Reges* prædicti. Plut. περὶ τῆς ἀοργ. κλαυσίων μὲν κόλακας, τούτων δ' ὑπερόπτας. ὡς ἐν λυσαικαῖς τέχνης ἐπὶ τοὺς τινὰς ἀγόμενοι, σιωπῶντες ἐφ' οἷς οἱ τρέφοντες γελῶσι. & lib. περὶ τοῦ ἀκούειν. καὶ τοὺς ἐλέγχοντας ἐπαινεῖν, ὥσπερ παράσιτοι τοὺς τρέφοντας, ὅταν ὑπ' αὐτῶν λοιδορῶνται. Lucianus περὶ παρασίτου. τὸ δέ γε ἐπίστασθαι λόγους λέγειν ἐπιτηδείους, καὶ πράγματα πράττειν, δι' ὧν οἰκειώσεται, καὶ ἐπιστώσει ἑαυτὸν τῷ τρέφοντι ἀποδείξει. Et iterùm eodem libro. ἐπειδὴ γὰρ οἱ παράσιτοι καὶ ἀρεσκοὶ τῶν τρεφόντων εἰσίν. Athenæus lib. 6. Ἄλεξις δ' ἐν πονήρῳ, Ξεναγήσει τὸν παράσιτον εἰσάγει διηγούμενον τῷ τρέφοντι, καὶ λέγοντα τάδε. Timocles:

> Αἰὲς παράσιτος τοῦτο ποιεῖ δεξιὰ πάλιν.
> ἱερᾶς ἀπωλεσθεὶς ἀπροφάσιστος γίνεται.
> παράστασις δ' ἐκ πράξει συμπαρὼν ὅ, τι ἂν δέῃ.
> δίκαια ταῦτα τῷ τρέφοντι νενομικώς.

Iſaacus Caſaubonus vir magnus notat in doctiſſ. cõm. ad Theophraſti characteras, κόλακας referri πρὸς τοὺς τρυφῶντας, & adfert hunc locum è ſcholiis Ariſtophanis: πάντα εἰώθασι τοῖς τρυφῶσιν οἱ κόλακες λέγειν. Locus eſt in Equitibus. Et ſanè οἱ τρυφῶντες aſſentatoribus delectantur: ſed non ij propriè videntur, qui appellantur *Reges* in re paraſitica. τοὺς τρυφῶντας propter ſuperbiam & ferociam κολακεύεσθαι: quia ſolent eiuſmodi homines ἡμῖν ἐντρυφᾶσθαι, quod palpo auertere conamur. Quemadmodum in eo Ariſtophanis loco, vbi prædicta notatio, introducitur ſeruus moroſum herum σκαιόν, καὶ αἰκάλλων, nempe Cleon populum Athenienſem τρυφῶντα & proteruum κολακεύων. Maximus Tyrius διαλ. δ'. οὐδὲ ἐν Λακεδαίμονι Κλέων ἦν, οὐδὲ Ὑπέρβολος κόλακες πονηροὶ τρυφῶντος δήμου. Et paulò pòſt: κολακεύει δὲ Ξέρξην Μαρδόνιος, βάρβαρος βάρβαρον, ἀνόητος ἀνόητον, δοῦλος οἰκέτης δεσπότην τρυφῶντα. Cæterùm vt τρέφειν παρασίτους Græci dicunt, ſic Plautus in Moſtellaria:

> *Amicas emite, liberate, paſcite*
> *Paraſitos, obſonate pollucibiliter.*

Vicarius] Horatius:

Siue vicarius eſt, qui ſeruo paret, vti mos
Veſter ait. & quæ ſequuntur.

AD EPIGR. XIX.

Debet Aricino] Iuuenalis:

Dignus Aricinos qui mendicaret ad axes.

AD EPIGR. XXI.

Baſia das alijs] Aliis ipſum os oſculandum præbes, aliis verò dextram. Sic enim accipere malo quàm ἀντὶ τῆς δεξιώσεως ſimpliciter. Nam *Baſia* propriè ad os referuntur. Potentiores autem, & opibus, auctoritatéve inflati homines tenuioribus dextram tãtùm, aut pectus baſiandum præbebant. Id notatum in Caligula, & alijs id genus Imperatoribus, de quibus plena manu hiſtorici. Hinc Plinius in Panegyrico ad Traianum: *Non tu ciuium amplexus ad pedes tuos deprimis, nec oſculum manu reddis.* Sed & alij imperatorio more. Lucianus in Nigrino: ἀλλὰ δεῖ προσελθόντα καὶ ὑποκύψαντα, καὶ πόῤῥωθεν τὴν ψυχὴν ταπεινώσαντα, καὶ τὸ πάθος αὐτῆς ἐμφανίσαντα τῇ τοῦ σώματος ὁμοιότητι, τὸ στῆθος ἢ τὴν δεξιὰν καταφιλεῖν. & γελοιοῖς δ' ἀλλόγοις. διδιημερεύσαι φησι καὶ μακαρίους ὑποφαίρει τοὺς προσιόντας, ἵν᾽ τὸ στῆθος, ἢ τὴν δεξιὰν προτείνων δοίη καταφιλεῖν. Idem in Alexandro: ἀλλὰ τοῖς ἄλλοις προτείνων τὴν χεῖρα κύσαι, μόνοις τοῖς ὡραίοις κατεφίλει, καὶ ἐκαλοῦντο οὗτοι οἱ ἐντὸς τοῦ φιλήματος. Queadmodum baſiare ferè dici non poterant, qui manum tantùm ἔκυσαν, Ita neque φιλεῖν, vt vides ex hoc Luciani loco. Hanc conſuetudinem notat etiam Rabbi Dauid Cinhi ad verſum vlt. Pſal. 2. Sic autem & in gratulatione potentes colebant. Cornelius Tacitus lib. 1. hiſtoriarum. *Ruere cuncti in caſtra, anteire proximos, certare cum præcurrentibus, increpare Galbam, laudare militum iudicium, exoſculari Othonis manum, quantóque magis falſa erant, quæ fiebant, tantò plura facere.* Arrianus lib. 1. Diſſert. Epicteti, cap. 19. ἠξίωται δημαρχίας; πάντες οἱ ἀπαντῶντες συνήδονται, ἄλλος τοὺς ὀφθαλμοὺς καταφιλεῖ, ἄλλος τὸν τράχηλον, οἱ δοῦλοι τὰς χεῖρας. De hac ſeruili ſalutatione idem cap. 24. lib. 3. & 7. ac 10. lib. 4. Has omnes θεραπείας ſpecies coniunxit Theodoſius Meletium Antiochiæ Epiſcopum ſalutans: quem περιεπτύξατό τε, καὶ κατεφίλει, καὶ ὀφθαλμοὺς καὶ τὰ χείλη, καὶ στέρνα, καὶ κεφαλὴν, καὶ τὴν στεφανώσασαν δεξιάν. Theodoritus lib. 5. hiſt. Eccleſ. cap. 7. Sed & genua oſculo ſalutata. Ammianus Marcellinus lib. 28. *Ex his quidam quum ſalutari pectoribus oppoſitis cœperunt, oſculanda capita in modum taurorum minacium obliquantes, adulatorib. offerunt genua ſuauianda, vel manus, id illis ſufficere ad beatè viuendum exiſtimantes.* Pedes etiam oſculo præbuit Caligula. Dio lib. 59. ἐφίλει τε ὀλίγους, τοῖς γὰρ πλεί-

σοις καὶ τὴν συμβεβλημένην ἢ τὴν χεῖρα. ἢ τὸν πόδα προσκυνεῖν ὥρμησε. Manauit deinde hæc peſtis & in priuatorum adulationem. Arrianus lib. 3. Diſſert. Epict. cap. 26. οὐδέποτε ὑπὸ τῆς ἱερωσύνης ἐπιτάγης οὐδὲν, ὧν οὐκ ἤθελες; οὐδέποτέ σου τὸ δουλάριον ἐκολάκευσας, οὐδέποτ' αὐτοῦ τοὺς πόδας κατεφίλησας; καίτοι τοῦ Καίσαρος ἄν σε τις ἀναγκάζῃ, ὕβριν τοῦτο ἡγῇ. Hinc vides φορτικώτατον fuiſſe τοῦτο τῆς θεραπείας γένος.

AD EPIGR. XXIIII.

Exſulis ibo comes] De hoc more dicemus poſteà, ſi voluerit τὸ κρεῖττον.

AD EPIGR. XXVII.

Laudantem Celium] De his paraſitis laudicœnos, & βρυκαῖς acclamationibus ſuis paſcétib⁹, nemo poëta qui non aliquid adſperſerit. Lucilli⁹,

> Ποιητὴς παράσιτος ἀληθῶς ἐστιν ἐκεῖνος
> ὅστις δειπνίζει τοὺς ἀκροασαμένους.

Horum meminerunt & alij multi, quorum dicta hîc adſcribere hominis eſſet nimis otioſi.

Siue legas, ſiue patr. agas] Siue recites libellos, ſiue patronus cauſſas agas. Habebant enim & Cauſſarum patroni laudatores ſuos & admiratores, cùm cauſſas agerent: quos aliquando pecuniæ, aut cœnæ pretio conducebant. Plin. epiſt. 14. lib. 2. *Sequuntur auditores actoribus ſimiles, conducti & redempti mancipes: Conuenitur in media baſilica, vbi tam palàm ſportulæ, quàm in triclinio dantur.* Et paulò pôſt: *Heri duo nomenclatores mei (habent ſanè ætatem eorum, qui nuper togas ſumpſerunt) ternis denarijs ad laudandum trahebantur. Tanti conſtat, vt ſis diſertiſſimus. Hoc pretio quàmlibet numeroſa ſubſellia implentur: Hoc ingens corona colligitur: Hoc infiniti clamores commouentur, cùm* μεσόχορος *dedit ſignum.* Hinc & Iuuenalis ſat. 13.

> *Nos hominum, diuûmque fidem clamore ciemus,*
> *Quanto Feſſidium laudat vocalis agentem*
> *Sportula.*

Certus erat veluti chorus, cui ſignum dabat μεσόχορος, vt patet ex Plinij loco modò citato. Lucianus Ῥητόρων διδασκάλῳ. Οἱ φίλοι δὲ παρέστωσαν ἀεὶ, καὶ μισθὸν τῶν δείπνων ἀποτινέτωσαν, ἐπιτηρήσαντές σε καταπεσούμενον χεῖρα ὀρέγοντες, καὶ παρέχοντες εὑρεῖν τὸ λεχθησόμενον τοῖς μεταξὺ τῶν ἐπαίνων διαλείμμασι. ἓν γὰρ αὖ καὶ τοῦτο μελέτω σοι τὸν χορὸν ἔχειν οἰκεῖον, καὶ συνᾴδοντα. Hinc intelligendus locus in epiſtola illa Epiſcoporum de Paulo Samoſateno ſcribentium. Inſerta eſt ab Euſebio lib. 7. cap. 30. Ibi igitur notatur eadem vanitas in eo Paulo: Vnde & σταπῶται dicuntur, qui ab eo quaſi conducti erant ἐν τῷ τῶν ἐπαινούντων χορῷ. παίων τε τῇ χειρὶ τὸν μηρὸν, καὶ βῆμα ἀράττων, τοῖς μὴ ἐπαινοῦσι, μηδὲ ὡς ἐν τοῖς θεάτροις κατασείουσι ταῖς ὀθόναις, μηδ' ἐκβοῶσί τε καὶ ἀναπηδῶσι κατὰ τὰ αὐτὰ τοῖς

ἀμφ' αὐτὸν σεσοβημένοις ἀνδράσι τε καὶ γυναιξὶν ἀκόσμως οὕτως ἀκροωμένοις. τοῖς δὲ νῦν ὡς ἐν θεάτρῳ σημειωτικῶς καὶ ἀτάκτως ἀκούουσι, βοῶσι καὶ ἐνδείκνυνται, &c. Cæterùm, vt hunc locum omninò illuſtremus, dicunt, παίειν τὸ τῇ χειρὶ τὸν μηρόν, & c. Id enim aliquādo fiebat ab eiuſmodi Oratoribus. Quintil. lib. 2. cap. 12. *Iam collidere manus, terræ pedem incutere, femur, pectus, frontem cædere, mirè ad pullatum circulum facit.* Sed & volebat ſuos σειούσας καταπείνειν τὰς ὀθόνας, veſtiméta excutere, & agitare, ὡς ἐν θεάτροις. Sic enim in theatris σεσείονται: Nā hæc dictio ibi peculiaris. Xiphilin⁹ in Nerone de Seneca & Burrho Neroni hiſtrioniam facienti aſſentantibus. ἐσείον τάς τε χεῖρας, καὶ τὰ ἱμάτια ὁπότε φθέγξοιτό τι ἀνισείοντες, καὶ τοὺς ἄλλους προσεπεσπῶντο. De re hic locus: Alius de voce in Pertinace. τῶν σὺν ἐσεισμένων αὐτῶν μέγα ἀναβοησάντων, καὶ εἰπόντων τινῶν, Περτίναξ ζῇ, [illegible] & c. Sed de factionibus theatralibus & circenſibus alius nobis dicendi locus in hoc ipſo opere. Cæterùm hæc laudandi conſuetudo etiam in Eccleſiam deuoluta eſt. Socrates lib. 7. hiſt. Eccl. cap. 13 [illegible] ἀκροαταὶ τοῦ ἐπισκόπου Κυρίλλου καθεστώς, καὶ περὶ τὸ κρότους ἐν ταῖς διδασκαλίαις αὐτοῦ ἐγείρειν ἦν σπουδαιότατος. Sed de hac re alibi.

Effete grauiter] Legendum diuinaram *Effectè*, & cognouj poſteà ita ſcriptum eſſe in veteri codice, quo vſi ſunt Martialis correctores: in qua tamen lectione non acquieſcunt. Malè. Apuleius lib. 2. Florid. *vel inde ante aram Bathylli ſtatua à Polycrate tyranno dicata: qua nihil videor effectius cognouiſſe.* Et lib. 3. *Sed de hoc tum ego perfectiùs, cùm vos effectiùs.* Ammianus Marcellinus lib. 16. *Sed tamen cum hæc effectè plenèque colligeret, nec humiliora deſpexit.*

Nequiter) Lectio nequam. Legēdum vel *Nauiter*, vel quidpiam eiuſmodi. *Benè, pulchrè, rectè, feſtiuè, Decenter*, & ſimilia in his acclamationibus audita. Horatius.

— Clamabit enim, Pulchrè, Benè, Rectè.

Pulchrè, rectè, καλῶς, καὶ ὀρθῶς. Plut. περὶ τοῦ ἀκούειν. *Decenter* apud Perſium πρεπόντως. Plutarch. de audiendis Poëtis. ἀλλὰ θαρσαλέως ἐθιζόμενοι ἐπιφωνεῖν μηδὲν ἧττον τοῦ ὀρθῶς, καὶ πρεπόντως, τὸ οὐκ ὀρθῶς, καὶ οὐ πρεπόντως. *Benè*, εὖ. Plut. de diſc. am. ab adulatore. ἀλλὰ πᾶσι συνεπινεύων, καὶ λεγόμενος πάντα, καὶ βοῶν παρ' ἕκαστον ὡς Εὖ καὶ ἱκανῶς. *Euge*, εὖγε, vt docebimus ex Arriano. *Feſtiuè*, ἀστείως. M. Tullius lib. 3. de Oratore. *Quare Benè & Præclarè quamuis nobis ſæpè dicatur, Bellè & feſtiuè nimium ſæpè nolo.* Plutarch. περὶ τοῦ ἀκούειν. οὐχ ἧττον δὲ τούτων οἱ περὶ τὰς φωνὰς ἀστοχοῦντες, ὅταν φιλοσόφῳ μὲν ἐπιφωνῶσι δριμέως, γέροντι δὲ σοφῶς ἢ ἀνθηρῶς. Sed non ſolùm σοφῶς, ſed & ὑπερφυῶς καὶ θαυμαστῶς. Arrianus lib. 3. Diſſert. Epicteti, cap. 23. πῶς δ' εἶπεν ἐκεῖνος; τὸ ποῖον; ὅτι διέγραψα τὸν Πᾶνα, καὶ τὰς Νύμφας. ὑπερφυῶς. Poſteà ἀλλ' ἐπαινέσον; εἰπέ μοι εὖγε καὶ θαυμαστῶς. Nota εὖγε. Sed eò adulatio proceſſit, vt & θείως & δαιμονίως exclamare auderet. Plut. περὶ τοῦ ἀκούειν, & περὶ τοῦ ἑαυτ. ἐπαιν. ἀνεπιφθ. Vnde illa exclamatio apud B. Lucam. θεοῦ φωνὴ καὶ οὐκ ἀνθρώπου. Sed ne Ixionem deucamus

è ſcena προσήνεγκεν ἢ τῷ τέχνῃ αὐτὸν προσκυνῶσι, Herodem iſtum Dei inſtar laudatum, παραχρῆμα ἐπάταξεν ἄγγελος κυρίου, ἀνθ' ὧν οὐκ ἔδωκε τὴν δόξαν τῷ θεῷ, καὶ γενόμενος σκωληκόβρωτος ἐξέψυξεν. Cæterùm dicebantur acclamatores illi ἐπιφωνεῖν & ἐπισημαίνεσθαι: Et acclamationes ἐπιφωνήσεις & ἐπισημασίαι appellabantur. Latinis non ſolùm *Acclamationes*, ſed & *ſignificationes*, vt ἐπισημασίαι. T. Liuius lib. 31. *Deinde ex dignitate magis viſum, ſcribere eum de quibus videretur, quàm præſentem aut referendis ſuis in ciuitatem beneficijs erubeſcere, aut ſignificationibus acclamationibuſque multitudinis aſſentatione immodica pudorem onerantis.*

AD EPIGR. XXVIII.

Digitum porrig. medium) Iuuenal. ſatyr. 10.

— Cùm fortunæ ipſe minaci
Mandaret laqueum, mediumque oſtenderet vnguem.

Arrianus lib. 3. Diſſert. Epictet. cap. 2. οὐκ οἶδας, ὅτι Διογένης τῶν σοφιστῶν ἕνα οὕτως ἔδειξεν, ἐκτείνας τὸν μέσον δάκτυλον, εἶτα ἐκμανέντος αὐτοῦ, οὗτός ἐστιν (ἔφη) ὁ δεῖνα, ἔδειξα ὑμῖν αὐτόν.

Nec tibi bucca) Legendum fortaſſè V*ulga* pro Vulua. Lucill. lib. 26. *Ita vt quiſque noſtrum è bulga eſt matris in lucem editus.* A Bulga Vulga, & deinde Vulua. Idem Lucillius lib. 2. *In vulgam penetrare piloſam.* Varro Sexageſi. *Eo, vt viaticum adderem in vulgam.* Vulgam hîc dicit Crumenam. Lucill. lib. 6. ſatyr.

Cùi neque iumentum eſt, nec ſeruus, nec comes vllus,
Bulgam, & quidquid habet nummorum ſecum habet ipſe:
Cùm bulga cœnat, dormit, lauit: Omnis in vna
Spes hominis bulga: Hac deuincta eſt cætera vita.

Sed hæc lectio fortaſſè non ſollicitanda. Viderint, qui in his nequitijs immorari poſſunt.

AD EPIGR. XXIX.

Et ſplendent) De hac re dicemus poſteà,

Non extrema] Iunius mauult, *Non heſterna*, vt eſt in codice manuſ. quo vſus eſt. Sed ſi hic σιγαλίας nuper catenas dedicauit, vbi antiqua in eo nobilitas? Hanc enim ſententiam colligit Iunius. Et ſanè id *Heſternum* quandoque dicitur, quod nuper factum aut natum, more Græcorum, qui χθὲς καὶ πρώην dicunt, tempus non ita diu elapſum ſignificantes. Herodotus Muſa 2. οὐκ ἠπιστέατο, μέχρι οὗ πρώην τε καὶ χθές. ὡς εἰπεῖν λόγῳ. Hinc etiam vides formam fuiſſe prouerbialem. Sic Diod. Sicul. lib. 2. Strabo lib. 1. Appianus Καρχηδ. Theocritus εἰδ. β. & ibi ſcholia. Et alibi locis

infinitis. Sic Latini. Catullus:

Sordebant tibi villice
Concubinæ hodie atque heri.

Heri dixit ſimpliciter Tertullianus in Apologetico, cap. 4. *Nonne vaniſsimas Papias leges, poſt tantæ auctoritatis ſenectutem, heri Seuerus conſtantiſſimus Principum excluſit?* Sic χθὲς quandoque omiſſo πρώην. Euſeb. lib. 1. hiſt. Eccleſ. τὴν νέαν αὐτὴν καὶ ἐκτοπισμένην, χθὲς δὲ οὐ πρότερον φανεῖσαν ὑπολαμβάνειν. Sed de hac re nimis multa. *Non heſterna* autem alio ſenſu accipere debemus. Aliàs hîc clara contradictio. Legendum aliquando exiſtimaui.

Cuique heſterna ſedet lunata lingula planta,
Coccina cui læſum cingit aluta pedem.

De calceis autem & eorum colore dicemus poſteà, σὺν θεῷ.

AD EPIGR. XXX.

Arca flagellat opes] Sic *flagellare annonam* dicunt Iuriſconſulti horreis continere. l. 6. ff. De extraord. crimin. *Strangulare* eodem modo iunxit Papinius lib. 2. Syluarum.

Non tibi ſepoſitas infelix ſtrangulat arca
Diuitias.

AD EPIGR. XXXII.

Contrà libertum ire] Sic accipio hunc Virgilij locum. 6. Æneid.

Tu ne cede malis, ſed contrà audentior ito: &c.

Orba] ἄτεκνος. Sic rectè in gloſſ. *Orbi*, ἄτεκνοι. Orbi autem Romæ multos cultores habuere, vt alibi docemus. Vnde hic locus facilè intelligetur. ἀτεκνία eodem modo pro orbitate. Pſal. 35. ἀνταπεδίδοσάν μοι πονηρὰ ἀντὶ ἀγαθῶν, καὶ ἀτεκνίαν τῇ ψυχῇ μου. Vetus interpres qui Græcam verſionem potius quàm textum Hebraïcum interpretatus eſt, vertit *ſterilitatem*. Malè. Nam neque ἀτεκνία hîc pro ſterilitate, & ita rectè verterunt שְׁכוֹל Græci interpretes. Vox enim Hebræa orbitatem ſignificat.

AD EPIGR. XXXIIII.

Pontia deterior) à qua duo filij veneno extincti notarum, & iam corruptarum nuptiarum gratia. Iuuenal. ſatyr. 6.

Nos vtinam vani: Sed clamat Pontia, feci,
Confiteor, puerisque meis aconita paraui.

Falluntur igitur hîc, qui *Pontica* legendum putant, vt intelligatur Medea.

AD EPIGR. XXXVI.

Barba reorum) Inculta ſcil. & horrida, de qua nos alibi. Quid per barbam mitrarum intelligat, ſciunt qui hunc Virg. locum legerunt,

Et tunicæ manicas, & habent ridimicula mitræ.

Et ibi Seru.

Nolo virum n. n. parùm) Parùm viri dicebantur effœminati. Quintil. lib. 5. cap. 9. *Vt fortaßè corpus vulſum, fractum inceſſum, veſtem muliebrem dixerit mollis & parùm viri ſigna.* Agellius lib. 1. cap. 5. de Demoſthen. *Hinc etiam turpibus, indigniſque in eum verbis non temperatum, cùm parùm vir, ore quoque polluto diceretur.* Sic οὐκ ἀνὴρ Græcis. Pherecrates:

οὐκ ὢν ἀνὴρ γὰρ Ἀλκιβιάδης, ὡς δοκεῖ,
ἀνὴρ ἁπασῶν τῶν γυναικῶν ἐστι νῦν.

Idem de Iul. Cæſare autumatum ſcribit Suetonius.

Mens vulſa) Effœminata, & luxuria madens. Dicerem, *Fatua*, ni hoc modo oppoſitio aliquo pactò claudicaret. Nam *Mens vulſa* dici aliquo modo poteſt, ὁ πυκνὸς, ἀραιά. Sic enim Græci. Euſtath. Il. ψ. Ὅδε γε καὶ παρὰ Θεοκρίτῳ πάραρος, δηλοῖ μὲν ὥσπερ καὶ ἐνταῦθα παρήορος. γίνεται δὲ ἢ παρὰ τὸ ἀείρω, ἀλλὰ παρὰ τὸ ἄρω τὸ ἁρμόζω, οἱονεὶ ὁ παρηρμοσμένος, ὁ μὴ συνοχὴν ἔχων, ὁ μὴ πυκνὸς, ὁ μὴ φρενήρης, ὁ ἀραιὸς τὸν νοῦν. εἰς δὲ τὸ ῥηθὲν ἀραιὸν συγκροτεῖ καὶ ἡ μανία, παρὰ τὸ μανὸν γινομένη, ὃ δηλοῖ τὸ ἀραιόν.

AD EPIGR. XXXVII.

Quidquid ponitur) Quædam aliquando è cœna tollere, & ad priuatos lares ſecum referre licuit. ἀπελεύθερα δεῖπνα appellabant. Lucianus λαπίθαις. καὶ ἅμα εἰσεκεκόμιστο ἡμῖν τὰ ἀπελεύθερα ὀνομαζόμενα δεῖπνα, μία ὄρνις ἑκάστῳ, καὶ κρέας ὑὸς, καὶ λαγῶα καὶ ἰχθὺς ἐκ ταγήνου, καὶ σησαμοῦντες, καὶ ὅσα ἐντραγεῖν, ἐξῆν δὲ ἀποφέρεσθαι ταῦτα. Athenæus lib. 4. περιῆγε δὲ καὶ φάλτης, καὶ χιὼν, καὶ τοιαύτη τις ἄλλη ἀφθονία ἀπελεύθερα, καὶ ἕκαστος λαβὼν σὺν αὐτῷ πίνακι, τοῖς κατόπιν διεδίδου παισίν. & quæ ſequuntur. Hinc interpretor Euangeli verſus apud Athenæum lib. 14.

τὸ δὲ δεῖπνον ἀπελεύθερον, καὶ μηδὲν ἐλλιπὲς,
λαμπρῶς γενέσθαι βουλόμεσθα τοὺς γάμους·
οὐ παρ' ἑτέρου δεῖ πυθέσθαι. ταῦτα δ' αὐτόπτης ἐρῶ,
τῶν μὲν ἐλαιῶν ἄφελε παῖ θ' ὅσα βούλει γένη,
εἰς δὲ τὰ κρέα μόσχον ἔλαβες, δέλφακας,
χοίρους, λαγωούς.

Cõuiuator

Conuiuator hîc, vt opinor, aut ſtructorem, aut alium quempiam de conuiuij ſui qualitate alloquebatur. Ergo conuiuium inſtruit ἀπλῶς, & ipſe ſe adfuturum dicit, atque conuiua, moniturum, vt capiant, quæ domum ferenda adponuntur. Dicam igitur, ait, τῷ μὲν ἥκειν, &c, Sed operæpretium eſt cætera quæ ſequuntur proponere, & hunc locum emaculare. Sequitur ergo,

χοίρυς, λαγωύς. * *ὡς ἀλαζὼν ὁ καλέσας.*
θρῖα, πυρὸν, ἐγχέλεις, τοῦ δείμου, καὶ δοῦλον.

* Hæc ſunt verba colloquatoris ineptiſſimâ conuiuatoris διαζονείας ridentis.

Hîc τοῦ δείμου, non ſana, vt opinor, verba. Nam quorſum hîc vocatur puer? Abſurdè nimis. Lego igitur, ἐγχέλεις πλακοῦντας, pro ἐγχέλεις, τοῦ δείμου. Adfert enim Athenæus exemplum ἐγχέλεων πλακούντων. Sed hunc Martialis locum non accipio περὶ τοῦ ἁπλῶς δείπνου: Verùm exiſtimo furtum deſignari conuiuale, de quo nos alibi.

Otioſa turba] Nam & Græcis χολάζειν dicuntur in conuiuio, qui ab edendo & bibendo ceſſant. Xenophon ἀναβ. 7. ὁ δὲ Ἀρύστας, ἐπεὶ πρὸς αὐτὸν φέρων τὸ κέρας ὁ οἰνοχόος ἦλθε, εἶπεν ἰδὼν τὸν Ξενοφῶντα οὐκέτι δειπνοῦντα, Ἐκείνῳ, ἔφη, δός: σχολάζει γὰρ ἤδη, ἐγὼ δὲ οὔπω.

Non vocabo] Legendum *Non vocaui*, vt erat in prioribus editionibus. Hunc locum argutè explicant viri docti.

AD EPIGR. XXXIX.

Mitte togam] Iuuenal. ſatyr. 2.

Damnetur ſi vis etiam Carphinia, talem
Non ſumet damnata togam.

Vnde iocus lib. 10.

Thelim viderat in toga ſpadonem,
Damnatam Numa dixit eſſe mœcham.

Vnde & *Mater togata* Epigr. 66. lib. 6. & alia paſſim exempla otioſis literatoribus conquirenda.

AD EPIGR. XL.

Viri Tongilius] Infelix orator, & tenuis fortunæ. Iuuen. ſatyr. 7.

Sic Pedo conturbat, Matho deficit. Exitus hic eſt
*Tongilli, * magno cum rhinocerote lauari.*

* Fortaſſè Tongilij.

Cæcuba ſiccentur] Legit Turnebus ex fide veterum codicum, *Saccentur*. Rectè, ni fallor.

AD EPIGR. XLI.

Ridiculi] γελωτοποιοί. Plaut. Capt. ſc. *Miſer homo eſt.*

Ita iuuentus ridiculos, inopeſque ab ſeſe ſegregat.

Ridiculos, i. ſcurras, & γελωτοποιούς. Hinc ridiculum dictum ibidem.

Dico vnum ridiculum dictum de dictis meliorib.

Sic γελοίους Græcis. Euripides:

ἀνδρῶν δὲ πολλοὶ τοῦ γέλωτος οὕνεκα
ἀσκοῦσι χάριτας κερτόμους· ἐγὼ δέ πως
μισῶ γελοίους, οἵτινες ἀμ' ἐπὶ σοφῶν
ἀχάλιν' ἔχουσι στόματα.

Et γέλοιον ridiculum dictum, quod differt ἀπὸ τοῦ ἀστείου. Ariſtophanes Ranis.

Μὴ δ' ἕτερον ἀστεῖόν τι; Δ. πάνυ γ' ὡς θλίβομαι.
Ξανθ. Τί δαί; τὸ πάνυ γέλοιον εἴπω.

Philiſtionis] Huius meminerunt Ammianus Marcellinus, B. Hieronymus, Epiphanius, Sidonius, alij. Eiuſdem epitaphium extat lib. 3. Anthol. Epigr.

Plora] Simul alludit fortaſsè Martialis ad acceptionem illam τοῦ Plorare, ἀντὶ τοῦ δυστυχεῖν: quo pacto ſæpiſſimè vſurpari notum vel infimis magiſtris, quemadmodum etiam κλαίειν & οἰμώζειν. Sed nota mecum τὸ αἰάζειν. Hoc igitur verbo τὸ ἔσχατον τῆς δυστυχίας deſignatur: quia ad miſeriarum terminum redactis nihil reliquum ἔξω τοῦ ὀδύρεσθαι. Appianus Καρχηδ. εἰ δὲ καὶ τούτων ἐκ αὐτῶν ... παρεῖσθαι ἅπαντα, τὸ ὅ τις ἀτυχοῦσι ἔτι λοιπόν, ὀδυρόμεθα καὶ δεόμεθα. Ouid. eleg. 2. lib. 3. Triſt.

Vt via finita eſt, & opus requieuit eundi:
Et pœnæ Tellus eſt mihi facta meæ:
Nil niſi flere libet: nec noſtro parcior imber
Lumine, quàm verna de niue manat aqua.

AD EPIGR. XLIII.

Libycos orbes] Menſas μονοξύλους dicit, quas Mauritania Romanis ſuppeditabat è citro. Strabo lib. vlt. Plin. lib. 13. cap. 15. Lucanus lib. 9. alij. Petronius:

— Ecce Afris eruta terris
Citrea menſa.

Indus ſuſpendis dentibus] Menſæ enim citreæ pedibus elephantinis fulciebantur. Eodem modo Iuuen. ſatyr. 11.

— Putere videntur
Vnguenta, atque roſæ: latos niſi ſuſtinet orbes
Grande ebur.

Plin. lib. 12. cap. 1. *Ex arbore & ſimulacra numinum fuere, nondum pretio*

excogitato belluarum cadaueri; antequam vt à Dijs nato iure luxuriæ eodem ebore numinum ora ſpectarentur, & menſarum pedes. Vnde Martialis noſter lib. 14.

Secta niſi in tenues eſſemus ligna tabellas,
Eſſemus Libyci nobile dentis onus.

τραπέζας ἐλεφαντόποδας appellat Lucianus Ὀνείρῳ. Οἰκέτας, καὶ ζεῦγη, καὶ χρυσᾶ ἐκπώματα, καὶ ἐλεφαντόποδας τραπέζας ἔχων. Xiphilinus in Nerone de Seneca: καὶ τὰς πολυτελείας τῶν ἄλλων αἰτιώμενος, πεντακοσίους τρίποδας κεδρίνου ξύλου ἐλεφαντόποδας ἴσους καὶ ὁμοίους εἶχε, καὶ ἐπ' αὐτῶν εἱστία. τρίποδας dicit τραπέζας. Vide Athen. lib. 2. Malè hîc interpres. Sed & lecti quibus accubabant ſæpè ἐλεφαντόποδες. Plato Comicus: κᾆτ' ἐν κλίναις ἐλεφαντόποσι, καὶ στρώμασι, πορφυρεσβάπτοις.

AD. EPIGR. XLIIII.

Seu tres, vel puto] Duplex hîc lectio; Alij legunt, *Vel puto*, alij, *vt puto*. Neutrà lectio mihi probatur. Nam quis inde ſenſus? Legendū fortaſsè,

Seu tres computo, &c.

Quaſi dicat, Cùm me aliquam pecuniolam mecum putantem audit, tunc veretur ne eam ab ipſo ſim mutuò petiturus.

AD EPIGR. XLV.

Cum ferro quid tibi] Neque enim ferro, ſed teſta Samia exſecabantur Galli. Vide Seruium 6. Æneid. & ep. 39. lib. 3. Iuuenal. ſatyr. 6.

Mollia qui rupta ſecuit genitalia teſta.

Demens hîc propriè: Neque enim *de* hoc loco eſt ἀποφαντικὸν μόριον, ſed στερητικόν. Vnde rectè in gloſſ. *Dementat*, ἐξίσων. ἰδιωτικῶς. *Dementire* dicunt Lucretius, & Tertullianus Apolog. cap. 23.

AD EPIGR. XLVI.

Sic tua] Melius priores editiones,

Sic tua ſuppoſitis perlucent prœla lacernis.

Locum hunc illuſtrabit Seneca lib. 1. de Tranq. vitæ, cap. 1. *Placet non in ambitionem cubile compoſitum, non ex arcula prolata veſtis, non ponderibus, aut mille tormentis ſplendere cogentibus expreſſa: ſed domeſtica & vilis; nec ſeruata, nec ſumenda ſollicitè.* Sed de hac re nos etiam alibi.

Lateris frig. tuta t.] Reſcribit Lipſius; *frigora tute times.* Sed vereor ne ſubtiliter nimis. Hanc ſententiam huius loci eſſe vult, *Adeò amicus tuus friget, vt tu vereri poßis, ne frigus eius permanet ad te.* Ita vt hîc *Latus* pro Comite latus tegente accipiatur. Sed nihil mutandum exiſtimo, & hæc

ſententiam ex vulgata lectione colligo, Vides amicum algentem, & tu ipſe frigus times, aut certè timere ſimulas, à quo tamen tutiſſimus es, quippe pluribus veſtimentis probè munitus, & quaſi circunuallatus. Verùm id ſimulas, ne paucis & malis lacernis te fraudare, & amicum iuuare cogaris. Sed quid renuis? An tibi durum videtur paucis te lacernis fraudare? Te ſanè fraudari nolo, ſed tineas, quæ veſtes illas inutiles corrodunt. Sic enim poſtremum diſtichon legendum, vt eſt in veteribus libris.

Quantum erat infelix pannis fraudare duobus,
(Quid renuis?) non te, Næuole, ſed tineas?

AD EPIGR. LII.

Nouit lituras) Reſcripſimus *Loturas*, vt teſtantur ſcriptum in veteribus libris. Sententia huius epigrammatis eſt aperta. De corruptelis in balneis patrari ſolitis dicimus alibi.

AD EPIGR. LII.

Si tua non rectus) Si potes habitare in cœnaculo. Sic enim malo. Quanquam & de breuioribus gurgulionibus hic locus intelligi poteſt.

Si plebeia Venus) πάνδημος Ἀφροδίτη. De ſcortis diobolaribus dicimus poſteà.

Liberior Partho) Quæ hîc dicunt nonnulli de nefanda illa licentia ſororum ducendarum apud Perſas ἀδελφογαμίας. Libertas Parthorum ſatis aliùnde clara.

AD EPIGR. LV.

Si te colo S. non amabo) Hæc enim diſcriminata ſæpiſſimè. Sidonius epiſt. 4. lib. 4. *Simul & ipſe hinc amplius capiebatur, quòd ſe diligi magis, quàm quaſi coli intelligebat.* Xiphilinus de Traiano, φιλούμενός τε ὑπ' αὐτῶν μᾶλλον ἢ τιμώμενος ἔχαιρε. Plutarch. de Alexandro: τῶν δὲ πρώτων φίλων καὶ κρατίστων τιμᾶν μὲν ἐδόκει Κρατερὸν μάλιστα πάντων, φιλεῖν δὲ Ἡφαιστίωνα. Κρατερὸν μὲν γὰρ (ἔφη) φιλοβασιλέα εἶναι, Ἡφαιστίωνα δὲ φιλαλέξανδρον.

AD EPIGR. LVI.

Non ſolet accipere) Gradus iam ad liberalitatem: ſed non ſatis firmus. Quidam enim τῶν ἀλλοτρίων οὐκ ἐφίενται, οὐδὲ βούλονται λαμβάνειν, qui tamen τῇ δόσει ἐλλείπουσι, & appellantur φειδωλοί, γλίσχροι, κίμβικες. Ariſtot. 4. Ni-

com. cap. 1. Sed liberales non ſolùm non accipiunt, verùm etiam δαπανῶσι, & dant liberaliter. Quare liberalis bona iſta Galli vxor, quæ non ſolùm non accipiebat ſed etiam comiter & benignè dabat. Nota autem iocum qui ἐν ὁμωνυμίᾳ τοῦ *Dare*. Vide quæ notauimus ad epigramma. 9. Hinc vides Galli vxorem vſurariam non ſoli marito fuiſſe morigeram.

AD EPIGR. LV.

Alpha penulatorum] Sic Eratoſthenes appellatus eſt βῆτα τῶν φιλοσοφούντων, vt teſtatur Gemniſtius.

Recenſque ſella] De hoc genere ſellarum ſcripſerunt anteà viri doctiſſimi.

Oppignerauit] Quod infimæ paupertatis indicium. Iuuen. ſat. 11.

Talibus à Dominis poſt cuncta nouiſſimus exit
Anulus, & digito mendicat Pollio nudo.

Apuleius Apologia: *Anulos aureos, & omnia inſignia dignitatis addit. Cum auditoribus depeciſcitur.* Miſeri ergo equites re decocta, & conſumpta anulum ipſum oppignerabant, aut vendebant. Vide epigr. 5. lib. 8.

AD EPIGR. LIX.

Mica vocor] Hoc epigramma expoſitum eſt à Scaligero lib. 2. Auſon. lect. cap. 26. Nolo repetere quæ annotare occupauit vir ille ſummus.

Roſas cape] Corollarum, quib. vtebantur in conuiuiis, mentio crebra. Repertus autem hic earum vſus ab Ionibus. Val. Max. lib. 2. cap. 6. floreis hiſce coronis vtebantur ad arcendam ebrietatem. Nam αἱ τῶν ἀνθῶν ἀπόρροιαι πρὸς τοῦτο θαυμασίως βοηθοῦσι, καὶ ἀποτειχίζουσι τῆς κεφαλῆς ἀπὸ τῆς μέθης ὡς ἀκρόπολιν, τῶν μὲν θερμῶν μαλακῶς ἀναχαλώντων τοὺς πόρους, καὶ ἀναπνοὴν τῷ οἴνῳ διδόντων. Plut. ſymp. lib. 3. probl. 1. Plinius lib. 21. cap. 19. *Crapulam, & grauedines capitis impoſitis coronis, olfactuue diſcutiunt.* Hac etiam de cauſſa hedera coronabantur οἱ βακχεύοντες. Plut. loco modo citato, & probl. 2. eiuſdem libri. Serta hæc florea à collo ſæpiùs ſuſpendebantur. Vnde Horat. de Polemone.

— Potus vt ille
Dicitur ex collo furtim carpſiſſe coronas.

Coronas iſtas ὑποθυμίδας appellabant Græci. Heſychius, ὑποθύμιος, στέφανος ὑποτραχήλιος. Legendum fortaſſè ὑποθυμίς. Ita appellabantur, διὰ τὴν ἀποφορὰν καὶ ὑποθυμίασιν. Erant enim vnguento delibutæ, quo ipſum pectus inungebatur. Plut. lib. 3. ſymp. probl. 1. διὸ μάλιστα τοὺς αὐτοὺς ἐν

τῶν τραχήλων καθάπτοντες ὑποθυμίδας ἐκάλουν, ὅτι τῆς ἀπὸ τούτων μοίρας ἔχειν τὰ στήθη, & c. Vide ſis quæ ſequuntur. De eiuſinodi amuletis idem Plut. lib. de Audiendis Poëtis: καὶ δοκεῖ σημεῖον εἶναι φαυλότητος τῶν ἀμαθεστέρων χαλκ-μβρίων, ἄλλους ἐν τοῖς πόνοις περιάπτονται, καὶ περιλαμβάνειν. Cæterùm ſub finé etiam conuiuij, cùm dijs grates acturi eſſent, coronas ſibi in caput ſumebant. Plato poëta: στέφανον δ' ἐπιθεῖσ' ἑκάστῳ δῶρον τῶν ξυμποτῶν. Hoc dicit ſublatis menſis. Plut. συμποσιακ. ἐπεὶ δ' ἐπηρθησαν αἱ τράπεζαι, καὶ στεφάνων προὔθεντο τοῖς Μεγίστοις διὰ δεῖπνον, ἡμεῖς μὲν ἑστιώμεθα, ὁ δ' ἀνήνυτος ἐπεζήτησεν μικρὰ τοῖς σπονδαῖς ἐν μέσῳ μετέσχε. Athenæus lib. 15. ſub finem conuiuij: ὁρῶ γὰρ καὶ τοὺς παῖδας ἤδη φέροντας ἤδη στεφάνους καὶ μύρα. Habes τὸ ἤδη & τὸ δὴ in Plut. loco. Coronas accipiebant igitur ἐπαρθεισῶν τῶν τραπεζῶν, quia tunc ἔσπενδον. Athenæus lib. 1. ἔσπενδον ἀπὸ τοῦ δείπνου ἀναλύοντες, καὶ τὰς σπονδὰς ἐποιοῦντο Ἑρμῇ, καὶ οὐχ ὡς ὕστερον Διὶ τελείῳ. Rationem addit, δοκεῖ γὰρ Ἑρμῆς ὕπνου προστάτης εἶναι. Sed & ante cœnam ἔσπενδον. Pyrgion lib. 3. κρητικῶν νομίμων. μετ' εὐφημίας σπένδουσι τοῖς θεοῖς, μερίζουσι τῶν παρατεθειμένων ἅπασι. In celebrioribus illis, & feſtis conuiuiis. Hermias lib. 2. τῶν περὶ χρηστὸν Ἀπόλλωνος, καὶ κατακλιθέντες ἐπανίστανται εἰς γόνατα, τοῦ ἱεροκήρυκος τὰς πατρίους εὐχὰς καταλέγοντος, συσπένδοντες. Cæterùm & cùm aliæ menſæ inferrentur, & potus excitaretur, coronas accipiebant. Athen. lib. 4. καὶ ὡς ἄδην εἴχομεν βρώσεως, ἐχερνιψάμεθα, καὶ στέφανοι εἰσενέχθησαν πλεῖστοι παντοδαπῶν ἀνθέων. Neque dum tamen finitum conuiuium, neque omnes menſæ illatæ, vt ibi videre eſt. Nam quod ait ὡς ἄδην εἴχομεν βρώσεως, de prima menſa intelligendum eſt, & ἐχερνιψάμεθα additur de more. Nam cùm ſecunda menſa apponeretur, lauabant. Matron. ὁ παρῳδός:

Αὐτὰρ ἐπεὶ δόρποιο μελίφρονος ἐξ ἔρον ἕντο,
χεῖρας νιψάμενοι ἀπ' ὠκεανοῖο ῥοάων
ὥριοι παῖς ἦλθε φέρων μύρον ἰρινόν, ἄλλος
ἄλλος δ' αὖ στεφάνους ἐπιδέξια πᾶσιν ἔδωκεν,
οἱ ῥόδον ἀμφιπλέκοντο διάνδιχα κοσμηθέντες.
κρατὴρ δ' ἐν Βρομίοιο ἐκίρνατο, πῖνε δ' ἕκαστος.
λέσβιος, ὃν δὴ πλεῖστον ἀνὴρ ὑπὲρ ἄνδρα πεπώκει.
δεύτεραι αὖτε τράπεζαι ἐπωπίζοντο γέμουσαι.

Clearchus παροιμίᾳ: λαβὲ ὕδωρ κατὰ χειρός. μηδαμῶς καλῶς ἔχει. λαβὲ ὦγαθέ. Οὐδὲν χεῖρον. παῖ ἐπίθες ἐπὶ τὴν τράπεζαν κάρυα καὶ τραγήματα.

Ipſe iubet mortis] Vnde & ſceletum circunferebant Ægyptij ἐν τοῖς συμποσίοις. Vide Herodotum Muſa 2. Plut. in Conu. & lib. de Iſide & Oſiride, Petronium, & Clementem Alexandrinum. Pro *te meminiſſe*, legunt quidam *dememiniſſe*, ſed perperam.

AD EPIGR. LX.

Dum ludis] Ludere aliquando obſcœno ſenſui inſeruit. Horat.

Luſiſti ſatis, ediſti ſatis, atque bibiſti, &c.

Ex iſto Liuij loco, qui apud Feſtum, *Ad ſatim edi, bibi, luſi.*

τῶν δ' ἔσθιον τ' ἔπινόν τε καὶ αἰδοίων ἔδωκα.

Hæc tria coniuncta ex Sardanapali dicto, *Ede, bibe, lude*: quæ Græcè exſtant apud Plut. lib. 2. de fortuna Alexandri. ἔσθιε, πῖνε, ἀφροδισίαζε, τἄλλα δ' οὐδέν. Hîc ἀφροδισιάζεσθαι *ludere*: Meminit & Athenæus lib. 12. Ouid. 1. Amorum eleg. 8.

Ludunt formoſæ, Caſta eſt, quam nemo rogauit,
Aut ſi ruſticitas non vetat, ipſa rogat.

Sic παίζειν Græcis.

Caſtrabere] Nam & hæc pœna adulteris quandoque à maritis irrogata. Val. Max. lib. 6. c. 1. C. *Actienus à Vibieno: Item Pontius à P. Cernio deprehenſi caſtrati ſunt: Cn. etiam Furium, quem Brochus deprehenderat, familiæ ſtuprandum obiecit.*

AD EPIGR. LXIII.

E ſacra Leda redempta via] Leda proſtibulum fuit inſigne, & huic poëtæ ſæpè nominatum. Quare autem *è ſacra via redempta?* An quòd ibi proſtarent meretrices, & lucernatæ domus frequentes eſſent? Nam in Subura lupanaria celeberrima. Subura autem in eadem regione, in qua Sacra via, vt docet Varro lib. 4. de ling. Lat.

AD EPIGR. LXIIII.

Iam potes eſſe nihil] Sapienter Epictetus, cap. 26. Enchirid. εἰ δὲ μή, ὡς τὰ παιδία, ἀναστραφήσῃ, ἃ νῦν μὲν παλαιστὰς παίζει, νῦν δὲ αὐλητάς, νῦν δὲ μονομάχους, εἶτα σαλπίζει, εἶτα τραγῳδεῖ, οὕτω καὶ σὺ, νῦν μὲν ἀθλητής, νῦν δὲ μονομάχος, εἶτα ῥήτωρ, εἶτα φιλόσοφος, ὅλῃ δὲ τῇ ψυχῇ οὐδέν, ἀλλ' ὡς πίθηκος, πᾶσαν θέαν ἣν ἴδῃς, μιμῇ, καὶ ἄλλο ἐξ ἄλλου σοι ἀρέσκει. οὐ γὰρ μετὰ σκέψεως ἦλθες ἐπί τι οὐδὲ περιοδεύσας. ἀλλ' εἰκῆ, καὶ κατὰ ψυχρὰν ἐπιθυμίαν. Vide ſis & ſequens caput. Cæterùm hîc pro πᾶσαν θέαν ἣν ἴδῃς, legendum fortaſſè πᾶν ὃ ἂν ἴδῃς, ex Arriano cap. 15. lib. 3. Prudenter autem etiam Quintilianus lib. 12. cap. 6. *Nec rurſus differendum eſt tyrocinium in ſenectutem. Nam quotidie metus creſcit, maiuſque fit ſemper quod auſuri ſumus: & dum deliberamus quando incipiendum ſit, incipere iam ſerum erat.*

AD EPIGR. LXV.

Centena decies] Hæc olim dos maxima. Iuuenalis:

--Ritu decies centena dabuntur
Antiquo.

Huius dotis meminerunt & Iuriſconſulti.

AD EPIGR. LXVI.

Incerta acu] Legendum exiſtimo *Inſerta*. Tertull. lib. de Virgin. velandis, cap. 12. *Vertunt capillum, & acu laſciuiore comam ſibi inſerunt*. Rectè autem *Acu laſciuiore*, vt poſteà docebimus.

Hoc facinus Lalage] Moroſæ igitur erga ornatrices ſuas hæ matronæ. Ouid.

Tuta ſit ornatrix: Odi, quæ ſauciat ora
Vnguibus, & rapta brachia figit acu.
Deuouet, & tangit Dominæ caput illa, ſimulque,
Plorat ad inuiſas ſanguinolenta comas.

Sed & deformitatem ſuam, quam dum comebantur & ornabantur ſpeculo ſeſe contemplantes, inſpectabant, ancillarum ſuarum indigna pœna quædam vlciſcebantur. Iuuenalis ſat. 6.

Componit crinem laceratis ipſa capillis,
Nuda humeros Pſecas infelix, nudiſque mamillis.
Altior hic quare cincinnus? Tauria punit
Continuò flexi crimen, facinuſque capilli.
Quid Pſecas admiſit? Quænam eſt hîc culpa puellæ,
Si tibi diſplicuit naſus tuus?

Peculiares autem ancillas habebant huic muneri adſignatas, quas *Ornatrices* appellabant. Ouid. loco modò citato. *Tuta ſit ornatrix*, &c. Feſtus: *Acus dicitur, qua ſarcinatrix, vel etiam ornatrix vtitur*. Nam *Ornare* hîc peculiare. Ouid. eleg. 7. lib. 2. Amorum.

Ecce tuum ſolers caput exornare Cypaſſis
Obijcitur Dominæ contemeraſſe torum.

Poſteà:

Adde quòd ornandis operoſa eſt illa capillis.
Et tibi per doctas grata miniſtra manus.

Cæterùm aliæ etiam erant ſeruæ emeritæ iam, quarum conſilio bellæ hæ matronæ vtebantur in ornandis capillis. Iuuenalis ſat. 6.

Eſt in conſilio Matrona, admotaque lanis
Emerita quæ ceſſat acu: Sententia prima
Huius erit. Poſt hanc ætate atque arte minores
Cenſebunt: Tanquam formæ diſcrimen agatur,
Aut animæ: Tanti eſt quærendi cura decoris.

Hoc Sala-

Hoc Salamandra notet] Vide Plin. lib. 10. cap. 67. Petronius: *Quid dicis tu latro? Quæ ſola Salamandra ſupercilia tua excuſsit?*

AD EPIGR. LXVIII.

Totis pilea ſarcinis] Nota huius loci ſententia. Notum etiam pueris quid ſit *Ad pileum vocare*. Sed vnde manarit φράσις iſta non ita fortaſſe notum. Ego autem exiſtimo ab ijs eam petitam, qui cùm ſeruos ad arma & ſeditionem concitare vellent, pileum inſigne libertatis vexilli loco ijs oſtentabant. Val. Max. lib. 5. cap. 6. *C. autem Marius cùm magnum & ſalutarem Reip. ciuem in L. Saturnino opprimendo egiſſet, à quo in modum vexilli pileum ſeruituti ad arma capienda oſtentatum erat: L. Sulla in vrbem irrumpente ad auxilium ſeruorum pileo ſublato confugit.* Vnde occiſo Cæſare pileum populo oſtentarunt parricidæ. Appianus ἐμφυλ. β. Sed diſſoluendus hîc mihi nodus, & eximendus ſcrupulus qui rudiores malè habere poteſt. Nam ſi cùm manumitterentur pileum accipiebant, Ergo anteà ius pilej non habebant. Sed nonne & ingenui capite nudato incedebant, & degebant? Hoc anteà probarunt viri doctiſſimi. Hinc igitur efficeretur, Seruos ab ingenuis non diſcretos cùm ſeruitutem ſeruirent, manumiſſos verò ab ijs pileo diſtinctos. Quod omninò abſurdum. Eo igitur tempore, quo manumittebantur, quoque manumiſſionem ſuam cognitam volebant, vt patronos profiterentur ſuos, pileum accipiebant. Ergo οἱ ἐξελευθερωθέντες & ἠλευθερωμένοι pileati erant, & ἀπελεύθεροι quandoque, non οἱ ἀπελευθερικοί. Xiphilinus in Nerone de Romanis poſt Neronis exceſſum vitulantibus. καί τινες τὰ πίλια ὡς ἠλευθερωμένοι ἐφόρεσαν. *Quidam etiam pilea gerebant, tanquam liberali manu miſsi.* Plutarch. κἀκεῖνοι θριαμβεύοντι συνεπόμπευσαν ἐν Ῥώμῃ, πίλια περὶ ταῖς κεφαλαῖς ἔχοντες, ὥσπερ ἔθος ἐστὶ τοῖς ἐλευθερωθεῖσι. Vnde & Plautus:

Vt ego hodie capite raſo caluos accipiam pileum.

Plut. iterum: ὁ δὲ Τερέντιος ἐπηκολούθησεν αὐτῷ θριαμβεύοντι πίλιον ἔχων, ὥσπερ ἀπελεύθερος. Non tanquam ἀπελευθερικός, ſed tanquam ἀπελεύθερος. Vt igitur à quo libertatem accepiſſent, teſtatum facerent, pileati Patronum ſequebantur. Vide & Val. Max. lib. 5. cap. 2. & T. Liuium ſub finem lib. 44. Vnde & Orcini liberti patronum in exſequiis πίλια ἔχοντες proſequebantur. Dionyſ. Halic. lib. 4. Ant. Rom. ἔγωγ' οὖν ἐπίσταμαί τινας ἅπασι τοῖς δούλοις συγκεχωρηκότας εἶναι ἐλευθέροις, μετὰ τὰς ἑαυτῶν τελευτὰς ἵνα χρηστοὶ καλῶνται νεκροὶ, καὶ πολλοὺς ταῖς κλίναις αὐτῶν ἐκκομιζομέναις παρακολουθοῦντας τοὺς πίλους ἐπὶ ταῖς κεφαλαῖς ἔχοντας. Hinc intelligendus Appianus Μιθριδατικῷ, de Pruſia. Προυσίας δ' ἁλόντος, ἀπήντησε τοῖς Ῥωμαίων στρατηγοῖς εἵματι Ῥωμαϊκῷ ἀμπεχόμενος, ὃ καλοῦσι τήβεννον, καὶ ὑποδήματα ἔχων Ἰταλικά, τὴν κεφαλὴν ἐξυρημένος, πῖλον ἐπικείμενος. οὕτω, addit, τινὲς προΐασιν τῶν ἐν διαθήκαις ἐλευθερωθέντων: Hîc προΐενται malè

accipiunt quidá ad l.1. Cod. de Latin. lib. tollen. pro *Præeuntibus*. Sed ideò hunc locum ita interpretantur, quia eſt in eadem lege, §. 6. *Sed & qui Domini funus pileati antecedunt, vel in ipſo lectulo ſtantes cadauer ventilare videntur*, &c. Ergo Orcini liberti funus antecedebant. Sed quomodo hęc conueniunt cum Dionyſij verbis modò citatis? ἵνα πολλοὶ τὰς κλίνας αὐτῶν ἐκκομιζομένας προηγῶνται τοὺς πίλους ταῖς κεφαλαῖς ἔχοντες. Error gignitur ex homonymia vocis *funus*. Nam non eſt ſolùm ipſum cadauer, ſed & exſequiæ, ſiue τὰ τῆς προπομπῆς. Serui antecedebant funus, quia primi omnium corpus proſequebãtur pileati, quemadmodum ſolent heredes: non quòd cadauer antecederent. Repugnat enim huic doctrinæ Dionyſij locus. Vnde poſteà eodem §. *Et ne quis vana libertate iactare ſe concedatur, vt populus quidem eum quaſi humanum reſpiciat, multos pileatos in funus procedentes adſpiciens*, &c. Vides hîc *In funus procedentes*, .i. funus proſequentes, ἐν τῇ ἐκκομιδῇ προϊόντες. In funeribus Imperatorum aliter ſe res habebat. Sed de hac re alibi. Vide ſis interim Xiphilinum in Seuero, in funere Pertinacis. Non autem ſolùm proſequebantur funus pileati liberti, ſed & cadauer ipſum portabant. Perſius ſat.3.

— Tandemque beatulus alto
Compoſitus lecto, craßiſque lutatus amomis,
In portam rigidos calces extendit, At illum
Heſterni capite induto ſubiere Quirites.

Sed & ipſi filij in exſequiis parentum caput tegebant. Plutarch. quæſt. Rom. Διὰ τί τοὺς γονεῖς ἐκκομίζουσι, οἱ μὲν υἱοὶ συγκεκαλυμμένοι, αἱ δὲ θυγατέρες γυμναῖς ταῖς κεφαλαῖς καὶ ταῖς κόμαις λελυμέναις. Cæterum non ſolùm pileum accipiebant, ſed & coronabantur ſerui cùm manumitterentur, ac templa adibant dijs gratias acturi. Thucyd. lib. 4. καὶ προκρίναντες ἐς δισχιλίους, οἱ μὲν ἐστεφανώσαντό τε καὶ τὰ ἱερὰ περιῆλθον, ὡς ἠλευθερωμένοι. Vnde interpretor hunc Tertull. locum, quem aliàs malè explicari exiſtimo, lib. de Corona Militis, cap.13. *Coronat & libertas ſecularis. Sed tu iam redemptus es à Chriſto.* Cęterùm pileati etiam ſerui venum ibant, quorum nomine venditor nihil prȩſtaret. Quod notum. Vide Agell. lib. 7. cap.4.

Seruum ſi potes Ole n. h.] Hęc enim ἐθελοδουλεία non niſi à cupiditate ſortis ſplendidioris: qua qui non capitur, liber ille eſt. Lucianus περὶ τῶν ἐπὶ μισθῷ συνόντων. τοὺς δὲ ὑπαγομένους, καὶ μόνους αὐτοὺς ἀντ' ἐλευθέρων ἔθηκεν, οὐχ ἡ τῶν ἀναγκαίων χρεία, ὡς ἔφασκον, ἀλλ' ἡ τῶν οὐκ ἀναγκαίων ἐπιθυμία, καὶ ὁ τῶν πολλῶν καὶ πολυτελῶν ἐκείνων ζῆλος.

AD EPIGR. LXIX.

Gaudebat Apicius ire] Nota huius gula & luxuria è Iuuenale & aliis. Poſidonius dicit eum περὶ ἀσωτίαν πάντας ἀνθρώπους ὑπερηκοντικέναι. Helio-

gabalus quoque Imperatorum flagitioſiſſimus huius ſe ſectatorem profeſſus eſt, cùm priuatus adhuc eſſet. Lampridius in eius vita. Huius meminerunt & Plinius, B. Hieronymus, Sidonius Apollinaris, alii. Coci ab eo denominati Apiciani. Tertull. Apologet. cap. 3. *Nonne Philoſophi de auctoribus ſuis nuncupantur Platonici, Epicurei, Pythagorici? Etiam à locis conuenticulorum, & ſtationum ſuarum Stoici, Academici? Aequè Medici ab Eraſiſtrato, & Grammatici ab Ariſtarcho, Coci etiam ab Apicio?* Nam hic ſcientiam popinę quaſi profeſſus erat. Seneca cõſolatione ad Albinam. cap. 10. *Atqui Apicius noſtra memoria vixit, qui in ea vrbe, ex qua aliquando Philoſophi velut corruptores iuuentutis abire iuſſi ſunt, ſcientiam popinæ profeſſus, diſciplina ſua ſeculum infecit.* Ab eodem *Apicia* appellata ſunt placentarum genera multa. Athenęus lib. 1. ἐγένετο δὲ κατὰ τοὺς Τιβερίου χρόνους ἀνήρ τις Ἀπίκιος, πλουσιώτατος τρυφητής, ἀφ' οὗ πλακούντων γένη πολλὰ Ἀπίκια ὀνομάζεται.

Ad cœnam rectam] Sic *Rectum apparatum* dixit Seneca epiſt. 111. Sueton. in D. Veſpaſiano, cap. 19. *Sed & conuiuabatur aſſiduè, & ſæpiùs rectè ac dapſile, vt macellarios adiuuaret.* De cœna recta trita omnia.

Diſperceam] κάκιστ' ἀπολοίμην. Ariſtoph. Ἀχαρ.

κάκιστ' ἀπολοίμην, εἴ τι τούτων πείσομαι.

Et poſtea,

Εὐριπίδιον γλυκύτατον, ὦ φίλτατον,
κάκιστ' ἀπολοίμην εἴ τί σ' αἰτήσαιμ' ἔτι
πλὴν ἓν μόνον.

AD EPIGR. LXXIIII.

Quanta reduci Regulus] Reguli auctoritatem notat etiam Plinius epiſt. 5. lib. 1. *Nec me præterit eſſe Regulum δυσκαθαίρετον. Eſt enim locuples, factioſus, curatur à multis, timetur à pluribus, quod plerumque fortius amore eſt.* Sic cęteri omnes oratores hiſce togis ſtipabantur. Auctor Dialogi de cauſſ. corr. eloquentiæ: *Iam verò qui togatorum comitatus, & egreſſus? Quæ in publico ſpecies? Quæ in iudicijs veneratio?*

Ad alta tonſum] Miſeri rei comam & barbam promittebant: quod nemo ignorat. Vnde liberati tondebantur. Vide egregium de hac re locum apud Plin. epiſt. 27. lib. 7. Mos antiquiſſimus. Quare Geneſ. cap. 41. *Protinus ad Regis imperium eductum de carcere Ioſeph totonderunt, ac veſte mutata obtulerunt ei.* Non igitur ſimpliciter Ioſephum totonderunt, quia incultus non debebat apparere Regi (Eſth. c. 4. comm. 2.) ſed etiam quia à pedore, & ſqualore carceris liberabatur.

Sanguineam humum] Arenam dicit ſanguine adſperſam. Notum enim Amphitheatri caueam arena ſtratam fuiſſe, ne ſanguine lubrica pedes decertantium falleret. Sic autem dixit Auſonius *Sanguineam arenam* in Ephemeride.

Aut in ſanguinea gladio graſſamur arena.

Ouid. lib.3. [illegible].

spectentur tepido maculataeſanguine arenae,
Metaque feruenti circumeunda rota.

Vnde *Triſtem arenam* appellat lib. 1. eiuſdem operis.

Hos aditus, Circuſque nouo praebebit amori,
Sparſaque ſollicito triſtis arena foro.

AD EPIGR. LXXVII.

Non ſunt longa] Vide Plin. epiſt. 6. lib. 5. & Sidon. ſub finem epiſt. 2. lib. 2.

AD EPIGR. LXXX.

Ne moriare mori) Idem acumen apud Plutarch. ἀποφθεγματικῷ πρὸς Ἀπολλώνιον. τῷ γὰρ ὄντι πολλοὶ διὰ τὴν ὑγίειαν, καὶ τὴν πρὸς θάνατον διαβολὴν ἀποθνήσκουσι, ἵνα μὴ ἀποθάνωσι.

AD EPIGR. LXXXIIII.

Ex hoc occiſus]. i. ab hoc. Sic ἐκ Graecis aliquãdo. Euripides Hecuba:

σφαγεὶς Ἀχιλλέως παιδὸς ἐκ μιαιφόνου

Appianus Μιθριδατικῇ. τὸν δὲ Γεσνάιον ἐς ἱερὸν Διὸς καταφυγόντα συνεισέπεσόν τινες ἐπιπεμφθέντες ἐκ τοῦ Νικομήδους. & iterùm ibid. καὶ τὰς προπόλους αὐτοῦ ἀνῄρει στρατὸς ἄλλος ἐπιπεμφθεὶς ἐκ Μιθριδάτου.

AD EPIGR. LXXXV.

Hoc tibi Sat. tempore] Qui ignorat quae de Saturnalitiis muneribus dici poſſunt, is in literis hoſpes, imò planè infans eſt. Nos autem nolumus τῷ ἡλίῳ φῶς δανείζειν.

AD EPIGR. LXXXVI.

Scribat carmina circulis) πανηγυρικοὺς λήρους Palaemonis notat. Sic Catullus:

Parua mei mihi ſunt cordi monimenta laboris,

Sotadem cinædum] Sotades inſignis fuit ἐν κιναιδολόγοις. Præter Strabonẽ, Athen.lib.14. οἱ δὲ ἰωνικοὺς λόγους τὰ Σωτάδου καὶ τὰ πρὸ τούτου ἰωνικὰ καλούμενα ποιήματα, Ἀλεξάνδρου τε τοῦ Αἰτωλοῦ, καὶ Πύρητος τοῦ Μιλησίου, καὶ Ἀλέξου, καὶ ἄλλων τοιούτων ποιητῶν προφέρεται· καλεῖται δὲ οὗτος καὶ κιναιδολόγος. Malè poſtremus interpres refert κιναιδολόγον ad Alexen. Referendum ad ἰωνικὸν λόγον.

AD EPIGR. XCI.

Natorum genitor] Quid notius in hiſtoria Romana? Sed & Lacedæmone ius quoddam eiuſmodi fuit. Ælianus lib. 6. ποικιλ. ἱστορ. cap. 6. Νόμος δὲ τοῖς Σπαρτιάταις, τὸν παρασχόμενον υἱοὺς τρεῖς, ἀτέλειαν ἔχειν φρουρᾶς· τὸν δὲ πέντε, πασῶν τῶν λειτουργιῶν.

Fuerint ſolatia] In certaminibus dabantur quandoque etiam victis dona, quæ *ſolatia* appellabantur. Virg. 5. Æneid.

Sic ait, & geminum pugnæ proponit honorem:
Victori velatum auro, vittiſque iuuencum:
Enſem atque inſignem galeam ſolatia victo.

Ius autem trium liberorum datum eſt Liuiæ Druſi matri extincto filio, ἐπὶ παραμυθίᾳ, *ſolatij ergo*, vt ait Dio lib. 55.

DESIDERII HERALDI ANIMADVERSIONES AD MARTIALIS

LIBRVM TERTIVM.

AD EPIGR. II.

ET *cocco rubeat*] Ouid.

Nec titulus minio; Nec cedro charta notetur.

AD EPIGR. IIII.

Veniet cùm citharœdus erit] Nam citharœdi tunc temporis, & his quoque fortaſsè temporibus maiori in pretio quàm poëtæ. Poſteà epigr. 57 lib. 5.

Artes diſcere vult pecunioſas?
Fac diſcat citharœdus, aut choraules.

Docet quoque Iuuenalis ſatyr. 7. multò lautiorem & vnctiorem fuiſſe citharœdorum fortunam, quàm Rhetorum,

Tenta
Chryſogonus quanti doceat, vel Pollio quanti
Lautorum pueros, artem ſcindens Theodori.

Vide eundem ſatyr. 3. non procul ab initio, & Sueton. in Veſpaſ. cap. 19.

AD EPIGR. VI.

Libat florentes] Diem enim celebrabant, quo barbam primùm deponebant, quod notum. Iuuenalis ſatyr. 4.

Ille metit barbam: Crinem hic deponit amati,
Plena domus libis venalibus.

Vnde Nero feſtum diem celebrauit ob depoſitas barbæ primitias. Xiphilinus: μετὰ δὲ ταῦτα ἔπεσεν αὖ εἶδος ἑορτῆς ἤγαγεν (ἐπεκλήθη δὲ Ἰουβενάλια, ὥσπερ τινὰ νεανισκεύματα) καὶ ἐπελέχθη ἐπὶ τῷ γενείῳ αὐτοῦ· καὶ γὰρ τότε τὸ

ἀρτῶν ξύεσθ. Hoc exemplum imitatus & Heliogabalus. Vide Xiphilinum in eius vita.

AD EPIGR. VII.

Nihil ſtropharum eſt] Sic στροφαὶ Græci accipiunt. Vnde Latini. Hac voce ita vtuntur etiam Phædrus, & Plinius epiſt. 18. lib. 1.

AD EPIGR. XII.

Nihil ſcidiſti) *Scindere* hîc eſt quod ſequenti Epigrammate *Carpere*. Seneca lib. de Vita beata, cap. 17: *Quare ars apud te miniſtrare: nec temerè & vtlibet collocatur argentum, ſed peritè ſeruatur, & eſt aliquis apud te ſcindendi obſonij magiſter?* Et lib. de breuitate vitæ, cap. 12. *Quanta arte ſcindantur aues in fruſtra non enormia; quàm curioſè infelices pueruli ebriorum ſputa detergant.* Sic *Secare* Iuuenalis ſatyr. 5.

— Nec minimo ſanè diſcrimine refert,
Quo geſtu lepores, & quo gallina ſecetur.

Et ſatyr. 11.

— Haud ideò peior gallina ſecatur.

Sic τέμνειν Græcis.

AD EPIGR. XIII.

Carpere mulum] Carpere hîc etiam propriè. Ouid. lib. 3. κακοτεχνίας.

Carpe cibos digitis: Eſt quidam geſtus edendi.

Vnde *Carptores* Iuuenali, qui *Sciſſores* Petronio. * ſatyr. 9.

— Audiet & quæ
Finxerunt pariter librarius, Archimagiri,
Carptores.

Hunc locum vulgò legunt indiſtinctè.

* *Apud quem etiam carpere hoc ſenſu, & Carpus is qui cibos carpit.*

AD EPIGR. XVI.

In Cerdonem] Notat Vatinium Beneuentanum ſutorem, quem tamen Cerdonem per contemptum appellat. Eum notat alibi.

Frange miſer calamos, & rumpe Thalia libellos:
Si dare ſutori calceus iſta poteſt.

Neſcio an hunc reſpexerit Perſius ſatyr. 5.

Reſpue quod non es: Tollat ſua munera Cerdo:
Tecum habita, & noris quàm ſit tibi curta ſupellex.

Notum enim quid *Munus* in re gladiatoria. Scio tamen hunc locum vulgò aliter explicari.

Das gladiatores) *Dare* & *Edere munus* proprium. His muneribus diuites populi beneuolentiam venabantur. Lucianus Ὀνείρῳ, de diuitibus. λουτρὰ μὲν ὡς ἔχεις, καὶ ἀγῶνας, καὶ θεάματα, καὶ τἄλλα διαρκῆ, ἅπαντα ἐκεῖνοι ποιοῦσι. Vnde Plinius epiſt. 8. lib. 1. *Accedebat his cauſis quòd non ludos aut gladiatores, ſed annuos ſumptus in alimenta ingenuorum pollicebamur.* Sexcentis alijs exemplis hoc illuſtrare poſſem, ſi operæ pretium facturum me arbitrarer. Peruerſa autem hæc via conciliandæ plebis, niſi ad tempus. Nam (vt rectè ait Plutarch. πολ. παραγγ.) αἱ ἀπὸ τῶν θεάτρων, ἢ νεμήσεων, ἢ μονομάχων ψευδώνυμοι τιμαὶ καὶ ψευδομάρτυρες ἐπιεικῶς ἐοίκασι κολακείαις ὄχλων ἀεὶ τῷ διδόντι καὶ χαριζομένῳ προσμειδιώντων ἐφήμερόν τινα καὶ ἀβέβαιον δόξαν. Sed de hac re ad 4. Nicomach.

Nec en. id ſobrius) Lucianus δικαστηρίοις. ὁ δὲ καὶ τὸν δείλαιον ἐκεῖνον ἀφαρπάσας ἡμῶν πεποίηκε, τοσοῦτο τρυφῶντα· οὐ γὰρ αὖ ὑγιαίνων προσεῖχετο τοῖς παρ' ἑαυτῆς λόγοις.

AD EPIGR. XIX.

Oſtenditur vrſa) Videtur. Sed *Oſtenditur* fortaſsè dixit, quia eiuſmodi animalia rara & vulgò inuiſa dicuntur ſignatè *oſtendi* ab æruſcatoribus ſtipem hac arte vicatim colligentibus. Nec ſolùm eiuſmodi animalia, ſed & monſtra, & quælibet alia inſolentiora, vt Cornuti homines, qualis ille qui anteriori anno Lutetiæ oſtendebatur cornu fronti adnatum gerens, & id genus alia. Martialis lib. 1.

> *Cœpit Maxime Pana quæ ſolebat,*
> *Nunc oſtendere Canium Terentos.*

Sic δεῖξαι Græcis. Arrianus lib. 3. diſſ. Epict. cap. 1. ἄνδρα σου καλλώπιζε, μὴ γυναῖκα. ἐκείνη φύσει λεία γέγονε, τρυφερά. κἂν ἔχῃ τρίχας πολλάς, τέρας ἐστὶ, καὶ ἐν τοῖς τέρασιν ἐν Ῥώμῃ δείκνυται. Vnde & hoc verbo vtebantur ἐν προγραφαῖς, quæ fronti ædium appendebantur, vbi iſta oſtendebantur; quod & hodie fieri amat. Arrianus capite laudato. ἂν δ' αὐτὸς ἑαυτοῦ ἐκκόψῃ καὶ ἀποτίλλῃ, τί αὐτὸν ποιήσωμεν; ποῦ αὐτὸν δείξωμεν; καὶ τί προγράψωμεν; ΔΕΙΞΩ ΥΜΙΝ ΑΝΔΡΑ, ΟΣ ΘΕΛΕΙ ΜΑΛΛΟΝ ΓΥΝΗ ΕΙΝΑΙ Η ΑΝΗΡ.

AD EPIGR. XX.

Lepore tinctos Attico ſales) Sales, vt norunt pueri, pro ſalſis & bonis dictis, quæ ſunt veluti ſal ſermonum noſtrorum. Plin. lib. 31. cap. 7. *Ergo Hercule vita humanior ſine ſale nequit degere, adeoque neceſſarium elementum eſt, vt tranſierit intellectus ad voluptates animi quoque.* Nam ita ſales appellantur: omniſ-

tur: omniſque vitæ lepos, & ſumma hilaritas, laborumque requies non alio magis vocabulo conſtat. Hinc Salſi homines χαρίεντες. Nam & χαριεντίζεσθαι hoc modo eleganter, quod in veteri gloſſario *Carinari*. Sales contrà τοὺς ἅλας, χάριτας appellarunt Græci: cùm ex aduerſo venuſtè dicta & χαριέντως, Sales appellent Latini. Vide Plutarch. lib. 5. ſympoſ. probl. vltimo. Sed & ἅλες vt Sales Latinis. Plutarch. Ἐπιτομῇ τῆς συγκρ. Ἀρισοφ. καὶ Μενάνδρου. αἱ Μενάνδρου κωμῳδίαι ἀφθόνων ἁλῶν καὶ ἱερῶν μετέχουσιν, ὥσπερ ἐξ ἐκείνης γεγονότων τῆς θαλάττης, ἐξ ἧς Ἀφροδίτη γέγονεν. οἱ δὲ Ἀρισοφάνους ἅλες, πικροὶ καὶ τραχεῖς ὄντες, ἑλκωτικὴν δριμύτητα καὶ δηκτικὴν ἔχουσιν. Salſi autem & χαρίεντες Athenienſes. Vnde *Naſum Atticum* notauit Seneca pater Suaſoria prima. *Benè illis ceſſerat, ſi naſus Atticus ibi ſubſtitiſſet.* Et εἴρωνες. Lucianus περὶ γυμνασίων· τοῦτο ἐκεῖνο ἦν ἄρα, ὃ ἐγὼ περὶ ὑμῶν ἤκουον τῶν Ἀθηναίων, ὡς εἴητε εἴρωνες ἐν τοῖς λόγοις. Et alibi: Εἰ δὲ ὑπερεπαινεῖς τοὺς λόγους, ὡς δῆθεν εὐμηχάνους ὄντας, τὸ σοφώτατον τῶν πάντων ἐπιφημίζεις αὐτοῖς, ὅρα μήπως εἰρωνείας φῇ, καὶ μυκτῆρα τὸν Ἀττικὸν, προσεῖναι τῷ ἐπαίνῳ.

Spatia Argonautarum) Porticum Neptuni dicit, quam ædificauit Agrippa, & Argonautarum pictura exornauit. Dio lib. 53. Ἀγρίππας δὲ ἐν τούτῳ τὸ ἄστυ τοῖς ἰδίοις τέλεσιν ἐπεκόσμησε. τοῦτο μὲν γὰρ, τὴν τοῦ Ποσειδῶνος ὠνομασμένην καὶ ἐξῳκοδόμησεν ἐπὶ ταῖς ναυκρατίαις, καὶ τῇ τῶν Ἀργοναυτῶν γραφῇ ἐπελάμπρυνε.

Lauatur Agrippæ] Nam idem Agrippa thermas conſtruxit, & Laconicas appellauit. Dio loco modo citato. τοῦτο δὲ τὸ πυριατήριον τὸ Λακωνικὸν κατεσκεύασε. Λακωνικὸν γὰρ τὸ γυμνάσιον, ἐπειδήπερ οἱ Λακεδαιμόνιοι γυμνοῦσθαί τε ἐν τῷ τότε χρόνῳ, καὶ λίπα ἀσκεῖν μάλλον ἐδόκουν, ἐπεκάλεσε.

AD EPIGR. XXI.

Proſcriptum famulus] Hiſtoriam tangit, quæ legitur apud Appianum ἐμφυλ. δ. Valer. Max. Macrobium, & alios. Verba Appiani apponam. Ῥηστίωνι οἰκέτης μόνος φεύγοντι αὐτῷ εἵπετο λανθάνων, ἀναθρεπτὸς ὢν αὐτοῦ Ῥηστίωνος, καὶ πολλὰ πάσχων εὖ παθὼν, διὰ δὲ μοχθηρίας ὕστερον ἐστιγμένος, &c. Dicit διὰ δὲ μοχθηρίας ἐστιγμένος: Quia priuati, id eſt, priuatorum ſerui (Nam de publicis aliter ſe res habet, vt docemus epigr. 75. lib. 8.) non notabantur niſi pœnæ ergo, διὰ μοχθηρίαν, aut quod fugere tentaſſent. Tunc enim non ſolùm ἐστίζοντο, ſed etiam compedibus onerabantur. Macrobius lib. 1. ſatur. cap. 11. *Antium enim Reſtionem proſcriptum, ſolumque noctu fugientem, diripientibus bona eius alijs, ſeruus compeditus inſcripta fronte, cùm poſt damnationem domini aliena eſſet miſericordia ſolutus, fugientem proſequutus eſt, &c.* Lucianus in Timone: ὁ δ' οἷον δὲ, ὥσπερ στιγματίας δραπέτης πεπεδημένος. Vide Plautum in Capteiueis. Ergo ſtigmate puniebantur. Petronius: *Hic continuò radat vtriuſque non ſolùm capita, verùm etiam ſupercilia: Sequar ego frontes notans inſcriptione ſolerti, vt videamini ſtigmate eſſe puniti.* Caue hic

reſcribas cum viro literatiſſimo, *Stigmate eſſe puncti*. Proprium autem *fronte notari*. Nam Epigramma quoddam notis inſcribebatur fugitiuorum frontibus: epigramma, inquam tritum, & huic vſui deſtinatum. Petronius: *Impleuit Eumolpus frontes vtriuſque ingentibus literis*, & *notum fugitiuorum epigramma per totam faciem liberali manu duxit*. Auſon. epigr. 15.

Tam ſegnis ſcriptor, quàm lentus Pergame, curſor,
Fugiſti, & primo captus es in ſtadio.
Ergo notas ſcripto tolerâſti Pergame vultu:
Et quas neglexit dextera, frons patitur.

Vide & epigram. 16. Valer. Max. lib. 6. cap. 8. in hiſtoria noſtri Reſtionis. *Cuius furtiuum egreſſum ſeruus ab eo vinculorum pœna coercitus, inexpiabilique literarum nota per ſummam oris contumeliam inuſtus, curioſis ſpeculatus oculis, &c.* Sed omnium clariſſimè B. Auguſtinus ad epiſtol. ad Galatas. *Stigmata dicuntur notæ pœnarum ſeruilium: vt ſi quis, verbi gratia, ſeruus in compedibus fuerit propter noxiam, i. propter culpam.* Sed non frontem tantùm, verùm & totam faciem notis quandoque complebant, vt ex Petronij loco clarum. Zonaras iam laudatus. Hinc Claudianus lib. 2. in Eutrop.

Pars humili de plebe duces: Pars compede ſuras,
Cruraque ſignati nigro liuentia ferro
Iura regunt; facies quamuis inſcripta repugnet,
Seque ſuo prodat titulo.

AD EPIGR. XXIII.

Lemma eſt *In Inuitatorem*. Malè. In antiquis libris, *In cœnipetam auarum*. Meliùs.

Omnia cùm retrò] Sic multi conuiuæ parùm opportuni, & pluribus olim notati. Lucianus in Lapitharum conuiuio. ἐν τούτῳ δὲ ὁ Κλεόδημος ἐπικύψας εἰς τὸν Ἴωνα Ὁρᾷς, ἔφη, τὸν γέροντα, Ζηνόθεμιν λέγων (ἐπέκειτο γὰρ) ὅπως ἐμφορεῖται τῶν ὄψων, καὶ ἀναπέπλησται ζωμοῦ τὸ ἱμάτιον, καὶ ὅσα τῷ παιδὶ κατόπιν ἑστῶτι ὀρέγει, λανθάνειν οἰόμενος τοὺς ἄλλους, μεμνημένος τῶν μετ᾽ αὐτόν. Et lib. περὶ αἱρέσεων. πολλὰ, ἃ μόνον ἀριθμῷ παραλαβὼν τὰ κρέα, ὁπόσα τῷ παιδὶ ἑστῶτι παραδεδώκει, καὶ σημειωσάμενος ἐπιμελῶς, τὸ ἀπ᾽ ἐκείνου καθεύδει, μηδένα εἰσδέχεσθαι παραγγείλας. Lucillius:

Οὐδὲν ἀπῆχεν ὅλως Διονύσιε λείψανον Αὖλος·
Εὐτυχίδης δειπνῶν, ἦρε δὲ πάντ᾽ ὀπίσω.

Ponitur à pedibus] Nam pueri heris conuiuantibus miniſtrantes à pedibus, ſiue ad pedes ſtabant, vt calceos ſeruarent, vt docebimus poſteà, σὺν Θεῷ. Vnde notus huius epigrammatis aculeus. Idem omninò apud Lucillium.

καὶ πρόχους ὅσα πέντε λοχεῖ Γάμος, καὶ τὰ σφελαστά,
ἢ τὰ σοί, τὴν δ᾽ ἱέραξ πάντα δίδως ὀπίσω.
πάλιν μετὰ τοῦ κεφάλου τοῦ πρὸς πόδας ἄθελον ἔρχου,
πείσματα, καὶ σπογγόν, καὶ σφρὸν λίθους ἔχει.

AD EPIGR. XXIIII.

vite nocens roſa] Mactabatur hircus Baccho * propter contrarietatem, vt loquitur Seruius 2. Georg. Idem ad hunc locum, 3. Æneid. * Notum Ouidij Diſtichon.

Sic fatus meritos aris mactauit honores,
Taurum Neptuno: Taurum tibi pulcher Apollo:
Nigram hyemi pecudem, Zephyris felicibus albam.

Ratio victimarum, inquit, *fit pro qualitate numinum. Nam aut hæ immolantur quæ obſunt eorum muneribus, vt Porcus Cereri, quia obeſt frugibus: Hircus Libero, quia vitibus nocet. Aut certè ad ſimilitudinem, vt inferis nigras pecudes, ſuperis albas immolent: Tempeſtati atras, Candidas ſerenitati.* Rectè *tempeſtati atras, &c.* Ariſtophanes in Ranis.

Ἄρν᾽ ἄρνα μέλαιναν παῖδες ἐξενέγκατε.
τυφὼς γὰρ ἐκβαίνειν παρασκευάζεται.

Duplex igitur cauſſa, *Propter contrarietatem*, & *Propter ſimilitudinem*. Illa etiam de cauſſa lupus animal rapax & armentis infeſtum mactabatur Apollini armentorum præſidi. Vnde Apollo λυκοκτόνος cognominatus. Sophocles Electra:

Αὕτη δ᾽ Ὀρέστα, τοῦ λυκοκτόνου θεοῦ
ἀγορὰ λύκειος.

Aliter ibi ſcholia & Camerarius. At Lycius eadem de cauſſa appellatus, teſte Feſto. *Lycij Apollinis oraculum in Lycia maximæ claritatis fuit ob luporum interfectionem.* λύκος *enim lupus eſt.* Hinc & Porci non ſolum capri Baccho mactabantur & Cereri. Scholia Ariſtophanis ad Ranas. χαίρει τῇ Δήμητρι καὶ τῷ Διονύσῳ ἔθυον ὡς λυμαντικοὶ τῶν θεῶν δωρημάτων. Altera cauſſa eſt *Propter ſimilitudinem.* Arnobius lib. 7. aduerſus Gentes. *Sed ſi ſexibus ſexus pares, id eſt fœminas fœminis, mares autem hoſtias Dijs maribus immolari ſacrificiorum iura præſcribunt, quæ in coloribus ratio eſt, vt meritò his albas, illis atras conueniat, nigerrimaſque mactari? Quia ſuperis Dijs, inquit, atque hominum dexteritate pollentibus, color lætus acceptus eſt, ac felix hilaritate candoris, &c.* Pro *Hominum dexteritate*, legendum *ominum*; quod alijs exiſtimo obſeruatum. Sæpè peccatur in hac voce, quam etiam reſtitue Claudiano, Panegyrico in 4. Conſul. Honor.

Te faſtos ineunte quater, ſolemnia ludit.
Omina libertas.

Vulgò *Omnia.*

Occupat hanc ferro] Ære tamen ſæpiùs vtebantur in ſacris. Sed ſacerdotes. Seruius 1. Æneid. *Aes religioni aptum eſt. Vnde Dialis flamen æreis cultris tondebatur.* Macrobius lib. 5. Saturnal. cap. 19. *Omninò autem ad rem diuinam pleraque ænea adhiberi ſolita, multa indicio ſunt: & in his maximè ſacris, in quibus delinire aliquos, aut deuouere, aut denique exigere morbos volebant.* Notant & Scholia Theocriti ad Idyll. 2. τὸν χαλκὸν ἐπήχουν ἐν ταῖς ἐκλείψεσι τῆς σελήνης, καὶ ἐν τοῖς κατοιχομένοις, ἐπειδὴ ἐνομίζετο καθαρὸς εἶναι, καὶ ἀπελαστικὸς τῶν μιασμάτων. διόπερ πρὸς πᾶσαν ἀφοσίωσιν καὶ ἀποκάθαρσιν αὐτῷ ἐχρῶντο. Vnde & *Acieris* qua mactabant hoſtias ſacerdotes. Feſtus *Acieris, ſecuris ærea, qua in ſacrificijs vtebantur ſacerdotes.* Gloſſ. *Acieris* ἀξίνη ἱεροφάντου, ὡς Πλάτων. Vaſis quoque æneis vtebantur, quæ *Anclabria* appellabant. Feſtus: *Vaſa quoque ænea, quibus ſacerdotes vtuntur, Anclabria appellantur.* Et fibulis æreis infibulati ſacrificabant. Feſtus: *Infibulati ſacrificabant flamines, propter vſum æris antiquiſſimum, æreis fibulis.*

AD EPIGR. XXIX.

Hos cum gemina] Horatius:

-- Quærebat iamne catenam
Ex voto Laribus donaſſet.

Trita hæc conſuetudo. Laribus igitur hæc ἀναθήματα. Ouid.

Miles vt emeritis non eſt ſatis vtilis armis,
Ponit ad antiquos quæ tulit arma Lares.

Ponit ad Lares, ἀνατίθησι τοῖς κατοικιδίοις θεοῖς.

Anulos priores) Apul. 9. Metamorph. *Frontes literati, pedes anulati, capillum ſemiraſi, &c.*

AD EPIGR. XXX.

Penſio cellæ] Quid ſit *Cella* dicimus alibi. *Penſio* in gloſſario ἀναφορά, ἐνοίκιον. Hoc loco ἐνοίκιον, vt alijs locis compluribus Mart. noſtri, & l. 4. ff. de Vſu & Habit. §. 1. In alio gloſſario ἐνοίκιον, *penſio, obuentio.* Sic ſæpè *obuentio* à Iuriſconſultis. l. 7. ff. de Vſufr. §. 2. *Habitationem* ἀντὶ τοῦ ἐνοικίου accepit Suetonius in Iul. Cæſare, cap. 38. ἐνοίκιον propriè Græcis. Plutarch. ὑγιειν. παραγγ. ὥσπερ μὲν γὰρ ὁ Θεόφραστος ἀληθῶς εἶπεν, εἰπεῖν ἐν μεταφορᾷ, πολὺ τῷ σώματι τελεῖν ἐνοίκιον τὴν ψυχήν. Lucianus ἑταιρ. διαλόγ. καὶ ἂν τὸ ἐνοίκιον αἰτώμεθα, ἀφίεμεν, φησὶ μὲν ἔστ' ἂν ὁ Λάχης ὁ πολυπλανὴς ἀποθάνῃ; & eodem ludicro: καὶ τὸ ἐνοίκιον κατέβαλεν ὑπὲρ ἡμῶν, &c. & Κρονοσόλωνι. διανυόντων δὲ οἱ πλούσιοι καὶ χρεία ὑπὲρ τῶν φίλων τῶν πενήτων, καὶ τὸ ἐνοίκιον, ὅσοις αὐτῶν ὀφείλοντες, καταβαλεῖν μὴ ἔχωσι. Et alibi. Dio. lib. 24. *Habitationem* in Suetonio notatam ἐνοίκιον dicit.

Vnde datur quadrans) Vnde quadrantem tibi paras, quo dato laues? Nam tenuioris fortunæ homines quadrante lauabant. Horat. ſat. 3. lib. 1. Seneca epiſt. 87. Iuu. ſat. 6. Duo oboli in Græcia quibuſdam τὸ ἐπίλουτρον. Lucianus in Lexiphane. σὺ δ' ὦ, στλεγγίδα μοι, καὶ βύρσαν. καὶ φωσώνια, καὶ ῥύμματα, ναυστολεῖν εἰς τὸ βαλανεῖον, καὶ τὸ ἐπίλουτρον κομίζειν: ἔχεις δὲ χαμᾶζε παρὰ τὴν ἐγγυθήκην δύ' ὀβολώ. Quadrans etiam tranſuectionis pretium. Varro lib. 4. de ling. Lat. *Hinc vecturæ, quas ſoluebant hi, qui ratibus tranſibant, Quadrans: Ab eo Lucillius ſcripſit, Quadrante ratiti.* Vulgò legitur, *Quadrantis ratiti.*

AD EPIGR. XXXII.

Non poſſum] Legebam,

Num poßim vetulam quæris Matrinia: Poſſum &c.

Cognoui poſteà legi in veteri codice:

An poſſum vetulam quæris Matrinia?

Legendum:

An poßim vetulam quæris Matrinia.

Nota φέρειν *Poſſe vetulam.* Multa reticebant in rebus turpioribus. Vnde, *Cætera quis neſcit?* & ſimilia. Lucianus ἔρωτ. καὶ τί γὰρ ἀρρήτου νυκτὸς ἐγὼ πλήμαι ἐπ' ἀκριβὲς ὑμῖν διηγοῦμαι; Vnde *Solere.* Plautus:

Quæ cum viris ſuis prædicant nos ſolere.

Et συνεῖναι Græcis. *Eſſe cum muliere* Latinis. Varro lib. 5. de ling. Lat. *Aequè eadem modeſtia potius cum muliere fuiſſe, quàm Concubuiſſe, dicebant.* Plautus in Amphit.

Quid ego tibi deliqui, ſi cui nupta ſum, tecum fui?

Conſueſcere etiam frequenter. κοινωνεῖν Græcis. Lucianus Dialog. Deorum. οὐδ' ἂν ἐκοινώνησέ ποτε ἐκεῖνος θνητῇ γυναικί.

AD EPIGR. XXXVIII.

In triplici) Papinius 4. Siluarum.

Quæ trino iuuenis foro tonabas.

Seneca lib. 2. de Ira. cap. 9. *Circunſcriptiones, furta, fraudes, inficiationes, quibus trina non ſufficiunt fora.* Vide Sueton. in Iul. & Octauio.

Atria magna colam] Ergo migrauit in atria Clio. Iuuenal. ſat. 7.

AD EPIGR. XLII.

Lomento rugas) Hoc diſtichon ita legit vir incomparabilis:

Lomento, rugas vteri quo condere tentas,
Polla, tibi ventrem nonnihil abra linit.

Sed vereor vt hæc lectio ingenioſior & acutior quàm verior. ἄβρα quidem Græcis τρυφερὰ παιδίσκη: ſed an Latini hac voce vſi ſint adhuc quæro ἄβραι ancillæ illæ mandatis perferendis deſtinatæ, & mediæ inter lenas naturæ. Lucianus περὶ τῶν ἐπὶ μισθῷ συνόντων. πολλάκις δὲ καὶ μεταξὺ τοῦ φιλοσόφου διεξιόντος ἡ ἄβρα προσελθοῦσα ὤρεξε παρὰ τοῦ μοιχοῦ γραμματίδιον. Ancillam generaliter dicit Ouid.

Quò ferat, & referat ſolers ancilla tabellas.

ἄβραι etiam generalius θεράπαιναι. Simplicius igitur Iunius accipit, *Non mihi labra linis*, pro, *Non mihi os ſublinis*. Hæc poſtrema φράσις frequēs apud Plaut.

AD EPIGR. XLIII.

Mentiris iuuenem) Notum Auſonij epigramma in hanc ſententiam, & dictum Adriani.

Perſonam capiti] Lucillius:

Μὴ πάνυ τὸ πρόσωπον ἅπαν ψιμυθίῳ καταπλάθε,
ὥστε προσωπεῖον, κοὐχὶ πρόσωπον ἔχειν.

AD EPIGR. XLVI.

Quid libet in cauſis) De hac re diximus ad epig. 28. lib. 2.

Faciet conuitia) καταβοῶντι Gloſſ. *Conuitiatur illi, & conuitium facit*, καταβοᾷ, ὑβρίζει. Hîc igitur *Conuitia faciet*, καταβοήσει, & ἀναβοήσει, βοῇ ἐπιφωνήσει, μυκήσει. Dixit enīm anteà *mugiet*. Vide quid ſit *Conuitium* apud Senecam epig. 57. Aliàs *Conuitium facere* ὑβρίζειν, καταβοᾶν, id eſt, κατά τινος βοᾶν. Ouid.

Quid queror, & toto facio conuitia cœlo?

Seneca conſolat. ad Polyb. cap. 35. *faciamus illi conuitia non noſtro tamen ore, ſed etiam publico: Non tamen mutabitur.*

AD EPIGR. XLVII.

Capena g. p. q. pluit gutta) Propter aquæductum. Frontinus: *Martia autem parte ſui poſt hortos Pallantianos in riuum, qui vocatur Herculeanus, deiicit ſe per Cœlium. Ductus ipſius, montis vſibus, nihil, vt inferior, ſubminiſtrans, initur ſupra portam Capenam.* Vnde & *Madidam Capenam* dixit Iuuenal. ſat. 3.

Phrygiumque matris) Legunt alij *Phrygiæ*, quod malo. De hac re autem vide Ouid. 4. faſt. Ammianus Marcellinus lib. 23. *Vbi ad diem ſextum Cal. quo Romæ Matri Deorum pompæ celebrantur annales, & carpentum quo vehitur.*

ſimulachrum Almonis *vndis ablui perhibetur,&c.* Ipſum igitur ſimulacrum lauabatur etiam, non ſola inſtrumenta religioſa. Vnde Callimachus hymnum ſcripſit εἰς λουτρὰ Παλλάδος.

Ὅσσαι λωτροχόοι τᾶς Παλλάδος ἔξιτε πᾶσαι.

Et quæ ſequuntur. Scholia ibi: ἐν ὡρισμένῃ ἡμέρᾳ ὡρισμένῃ ἔθος εἶχον αἱ Ἀργεῖαι γυναῖκες λαμβάνειν τὸ ἄγαλμα τῆς Ἀθηνᾶς, καὶ Διομήδους, καὶ ἄγειν ἐπὶ τὸν Ἴναχον, κἀκεῖ ἀπολούειν. Theocrit. εἰδ. ιε.

Νῦν μὲν Κύπρις ἔχοισα τὸν αὐτᾶς χαιρέτω ἄνδρα.
ἀῶθεν δ᾽ ἄμμες νιν ἅμα δρόσῳ ἀθρόαι ἔξω
οἰσεῦμες ποτὶ κύματ᾽ ἐπ᾽ ἀϊόνι πτύοντα.

B. Auguſt. lib. 2. de Ciuit. Dei, cap. 4. de Matre Deûm. *Ante cuius lecticam die ſolemni lauationis illius, talia per publicum cantitabantur à nequiſſimis ſcenicis,&c.* Vide & Apul. lib. 10. Mileſ.

Horatiorum qua viret) Ibi enim ſepulti Horatii vbi ceciderunt, teſte Liuio. Atqui porta Capena Albam ibatur. Liuius: *Princeps Horatius ibat, tergemina ſpolia præ ſe gerens: Cui ſoror virgo, quæ deſponſa vni ex Curiatijs fuerat, obuia ante portam Capenam fuit.*

Romam petebat Baſſus) Hęc lego cum interrogatione, *Romam petebat Baſſus?* Romam enim petere videbatur, cùm hæc omnia ſecum veheret: quæ in agris potius, quàm in vrbe reperiuntur. Hinc notanda ſuburbani Baſſiani ſterilitas, de qua poſteà.

AD EPIGR. XLVIII.

Sed vendidit ollus) vt hanc cellam, quam emerat, in ædes magnificas reformaret. Sed nimio ſumptu pauper effectus, & facultatibus exutus, nuncdum etiam pauperis cellam habet.

AD EPIGR. LII.

Nimiùm caſ. in vrbe freq.) Idem queritur Iuuenalis ſat. 3.

Nam quid tam miſerum, tam ſolum vidimus, vt non
Deterius credas horrere incendia, lapſus
Tectorum aſsiduos, ac mille pericula ſæuæ
Vrbis?

Et: *Nos vrbem colimus tenui tibicine fultam*
Magna parte ſui. &c.

Incendiſſe tuam] Iuuenal. ſat. 3.

Si magna Aſturi cecidit domus: Horrida mater,
Pullati proceres, Differt vadimonia Prætor.
Tunc gemimus caſus vrbis: tunc odimus ignem,

Ardet adhuc? Et iam occurrit qui marmora donet,
Conferat impenſas: Hic nuda, & candida ſigna,&c.
Hic modium argenti: Meliora & plura reponit
Perſicus orborum lautiſſimus: Et meritò iam
Suſpectus, tanquam ipſe ſuas incenderit ædes.

AD EPIGR. LIIII.

Rogantem) Orantem noctem tuam. Sic *Rogare* abſolutè, frequens. Ouid. 1. Amorum, eleg.8.

Ludunt formoſæ: Caſta eſt,quam nemo rogauit.

Plenè lib. 2. eleg. 2.

Protinus,vt placuit,miſi,noctemque rogaui.

AD EPIGR. LV.

Coſmum migrare pûtamus) ὑπερβολὴ in re ſimili apud Lucianum ἔρωτι: ἄλλω Λεσβίας χεδὸν ἐκ τῶν τειχῶν ἀπαντῶσα.

AD EPIGR. LVIII.

Tonſilique buxeto) Plin. lib. 16.cap.16. *Tertium genus* (buxi) *noſtrate vocant: ſyluestre,vt credo, mitigatum ſatu, diffuſius, & denſitate parietum virens ſemper, ac tonſile.*

Rure vero,barbaroque) Qualia ſunt barbarorum rura non ad voluptatem,vt in Romano ſolo, exculta:ſed ad vſum & vtilitatem culta.

Senibus autumnus) Alibi apud Martialem.

Et acuta ſenibus teſta cum damaſcenis.

Autumnos hîc vocat autumnitatis fructus, Gręcorum more, qui ὀπώρας ſæpè appellant, τοὺς ὀπωρινοὺς καρπούς.

Lucet ad feſtos Lares) Nam Laribus iuxta focum locus aſſignatus. Lar in prologo Aulul. Plaut. Val. Max. lib. 2. cap. 4. *Aquam calidam is à foco petens,genibus nixus Lares familiares,vt puerorum periculum in ipſius caput transferrent,orauit.* Sic enim diſtinguendus hic locus,non autem, *à foco petens genibus nixus*, vt eſt in quibuſdam libris, & vt quidam obſtinatè legi volunt. Nam ſupplicantes eodem quo nos ritu genibus nitebantur. Val. Max.lib.5.cap.3. *finge accuſatorem eius fortuna publica in ſupplicis nomen conuerſum, tam luctuoſam illum opem genibus annixum oraſſe, crudeliter tamen repulſus videretur.* Sed & in honore ciuili genu more noſtro flectebant. Euſtath. Il. ν. κάμπτει δέ τις γόνυ καὶ ἐπὶ τιμῇ ἀνδρὸς ὑπερέχοντος. Aliud autem *Genu flectere*, Aliud *Genibus niti*, quod & *Genu ponere* dicunt.

Illud

Illud humani honoris: Hoc diuinæ adorationis. Quanquam & γόνυ κλίναι in diuina adoratione dixit Conſtantinus apud Euſebium, epiſt. ad Perſarum Regem, τοῦτον ἐπικαλοῦμαι γόνυ κλίνας. Vbi videtur alludere Conſtantinus Perſarũ idololatriam cultum diuinum ad homines transferentiũ. Et ſanè Perſarum Reges non ſolùm flexo, ſed & poſito genu adorati ſunt. Quod notum. Vnde & illi ipſi eundem cultum victoribus præſtare quandoque ſunt coacti. Claudianus Panegyr. de 4. Conſul. Honor.

— Perſarum proceres cum patre ſedentem
Hac quondam vidère domo, poſitaque tiara
Submiſere genu.

Submittere genu eſt εἰς τὴν γῆν τὸ γόνυ καθεῖναι. ὑποπίπτειν paulò humilius videtur, & de ijs dici, qui pedibus aduoluuntur. Sic abiectiſſimi quique. Ariſtophanes in Equitibus.

Ὁ βυρσοπαφλαγὼν ὑποπεσὼν τὸν δεσπότην
ᾔκαλλ', ἐθώπευ', ἐκολάκευ', ἐξηπάτα.

Arrianus lib. 3. diſſ. Epict. cap. 26. ὅταν οὖν ἴδῃς τινὰ ὑποπεπτωκότα ἑτέρῳ, ἢ κολακεύοντα παρὰ τὸ φαινόμενον αὐτῷ, λέγε καὶ τοῦτον θαῤῥῶν μὴ εἶναι ἐλεύθερον. Xiphilinus in Traiano. καὶ πολλοὺς τῶν βασιλέων, τοὺς μὲν ὑποπεσόντας ἐν τοῖς φίλοις ἔσχε, τοὺς δὲ ζῶντας καὶ ἀποθανόντας ἀμαχεὶ ἐχειρώσατο. Quid abſurdius hac lectione καὶ ἀποθανόντας? Lego, καὶ ἀντιτείνοντας. Idem in M. Antonino Philoſopho. καὶ οἱ βάρβαροι αἱ ἵππῳ μὲν διὰ τῆς ἡμέρας ἀντέσχον, κατεκόπησαν δὲ ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων πεζῶν. Sed quoniam Claudiani locum illuſtrare cœpimus, nota inſuper hæc verba, *Poſitaque tiara.* Nam & id fecêre Perſæ ſupplices tiaræ dignatione honorati. Ammianus Marcellinus lib. 18. *Sublata tiara, quam capite ſummo ferebat honoris inſigne, diſſiluit equo curuatiſque membris humum vultu pæne contingens ſalutauit, patronum appellans, & dominum, manus poſt tergum cõnectens, quod apud Aſſyrios ſupplicis indicat formam.* Nota etiam hic, *Manus poſt tergum connectens.* Quod χεῖρας ἐπαλλάξαι dicit Xiphilinus in Nerone. Sic enim accipio hunc locum, quem interpretes non intellexerunt, de Theridate. οὐ μέντοι καὶ τὸν ἀκινάκην, ὅτι προσῄει αὐτῷ, καταθέσθαι, καίπερ κελευσθεὶς, ἠθέλησεν, ἀλλ' ἥλοις αὐτὸν τῷ κολεῷ προσέπηξε. καίτοι καὶ ἐς γῆν τὸ γόνυ καθεὶς, καὶ τὰς χεῖρας ἐπαλλάξας, δεσπότην τε αὐτὸν ὀνομάσας καὶ προσκυνήσας. Sed hæc ἐν παρόδῳ. Focus autem non ſolis Laribus, ſed & Veſtæ aſſignatus. Vnde ἑστία à voce Chaldæa אֶשָּׁא, id eſt, אֵשׁ, πῦρ, ignis, apud Danielem. Diodorus Siculus lib. 5. dicit in omnibus penè domibus Veſtæ ſimulacrum ſtetiſſe, quòd ædificandi artem reperiſſe credatur. λέγεται, inquit, τὴν μὲν ἑστίαν τὴν τῶν οἰκιῶν κατασκευὴν εὑρεῖν, καὶ διὰ τὴν εὐεργεσίαν ταύτην παρὰ πᾶσι σχεδὸν ἀνθρώποις ἐν πάσαις οἰκίαις καθιδρυθεῖσαν, τιμῶν καὶ θυσιῶν τυγχάνειν. Vnde ἀπὸ τῆς ἑστίας τῆς τοῦ πυρὸς ὡς ἐκ μέρους, τὸ ὅλον οἴκημα. Euſtath. Il. β.

Et delicatus) Neque hîc Eunuchi in deliciis, vt alibi, ſed ad opus ablegantur, aliorum ſeruorum inſtar. Quos delicatos vocitarint, notum. Sueton. in T. Veſpaſiano, cap. 7. *Quoſdam è gratiſſimis delicatorum, quamquam tam artifices ſaltationis, vt mox ſcenam tenuerint, non modò fouere prolixius, ſed ſpectare in publico omninò cœtu ſuperſedit.*

Meras laurus) μέρας. Gloſſ. *Merum*, ἄκρατον, μόνον, ψιλόν. Sic *Merum imperium* dicitur l. 3. ff. de Iuriſd. ſolum, ἄκρατον, minimè mixtum cum iuriſdictione.

An domus longè) Helleniſmus, quem qui non intellexerunt, hunc locum in mendo cubare exiſtimarunt. Iunius legendum exiſtimat, *An domus longa*, refragantibus libris. Malè. *Domus longè* eſt, ἡ ἀπωτέρω οἰκία. Sic alij loquuntur. Catullus:

> *Sed tu olim magnos vicisti ſola furores.*

Tibullus:

> *Quam citò purpureos deperdit terra colores,*
> *Quam citò formoſas populus antè comas.*

Antè comas, τὰς πρὶν κόμας. Sic legit & explicat Scaliger.

AD EPIGR. LX.

Nam tam venalis) Lego, *Non iam venalis*. facilis correctio. Et ſanè ita ſcriptum in cod. manuſ. C. V. Pauli Petauij, in Senatu Pariſienſi Cōſiliarij Regij, viri de literis, & de literatis optimè meriti. Pro *Cùm vocor*, legerem lubēs, *Cùm vocer*. Cęterū de hac diuitū ſuperbia lege elegantē Plinij epiſtolam 6. lib. 2. Huc alludit & Plinius Maior lib. 14. cap. 13. *Idem Cato cùm in Hiſpaniam nauigaret, vnde cum triupho rediit: Non aliud, inquit, vinum bibi, quàm remiges: In tantum diſſimilis iſtis, qui etiam conuiuis alia, quàm ſibimetipſis miniſtrant, aut procedente menſa ſubijciunt.* Vide ſis & Lucianum lib. περὶ τῶν ἐπὶ μισθῷ συνόντων.

Stagno Lucrino] Hæc enim optimi ſaporis, iudice Sergio Otta, de quo Plin. lib. 9. cap. 4. *Is primus optimum ſaporem oſtreis Lucrinis adiudicauit.* Hęc Plinij verba pęne excerpſit Macrobius compilator perditus, lib. 2. Saturnal. cap. 11.

Sumitur inciſo] In codice Iunij, & in eo quo vſi ſumus, ſcriptū eſt Sugit. nec diſplicet hæc lectio. Gloſſ. *Sugit* θηλάζει. propriè. Sed generalius poſteà. Vnde *Suga* βδέλλα. Ergo Suga ſimpliciter ſanguiſuga. videtur autem idem γλωσσογράφος diſtinguere inter *ſanguiſugam* & *Hirudinem*. Nam *Hirudinem*, interpretatur βδέλλαν χερσαίαν, *Sanguiſugam* βδέλλαν ὑδατος: Cùm in gloſſ. Latinogræco *Sanguiſugam* & *Hirudinem* βδέλλαν λιμναίαν conuerterit. Sanè Hirudinis nomen eſt antiquius: Sanguiſuga vſitari cœpit circa Plinij tempora, & pro hirudine accipi ἀδιαφόρως. quod ex ipſius Plinij

verbis cognoſcere eſt lib. 8. cap. 10. *Cruciatum in potu maximum ſentiunt hauſta hirudine, quam ſanguiſugam vulgò cœpiſſe appellari aduerto.*

Sportula quòd non eſt] Sic omninò legendum, non *Quæ non eſt*, vt in quibuſdam libris. Quid prodeſt nobis Domitiani benignitas, & beneficium, qui ſportulam ad cœnam rectam reuocauit, niſi idem edimus? De Sportulis dixerunt plurimi, & nos quoque aliquid lib. 1. σπυρίδας Græci vertêre. Arrianus lib. 4. diſſ. Epict. cap. 10. καὶ τί τὸ γινόμενόν ἐστι; δώδεκα δεσμὰ ῥάβδων, καὶ τρὶς ἢ τετράκις ἐπὶ βῆμα καθίσαι, καὶ κιρκήνσια δοῦναι, καὶ σπυρίδα δειπνῆσαι. Lege δειπνίσαι. Neque Interpres huius loci ſententiam eſt aſſequutus. Oſtendit Arrianus commoda quæ ex aſſidua & importuna prehenſatione & ſollicito ambitu proficiſcuntur. Duodecim ſcil. faſces, ter aut quater tribunal conſcendere, & Cicenſes dare, ac ſportulas. Hæc enim εἰρωνικῶς addit. Nam Conſules & honorati magiſtratus his donis populum ſibi conciliabant.

AD EPIGR. LXII.

Aurea quòd fundi) Mira ἀπειροκαλία καὶ χαυνότης. Plin. lib. 33. cap. 11. *Vaſa coquinaria ex argento Caluus orator fieri queritur. At nos carrucas ex argento cælare inuenimus.* Sueton. in D. Claudio, cap. 16. *fuerunt & illa in cenſura eius notabilia, quod eſſedum argenteum ſumptuoſè fabricatum ac venale, ad ſigillaria redimi, concidique coram imperauit.* Lucianus : εἰ δὲ ὑπερεωρᾶτε αὐτῶν, καὶ καταφρονεῖτε, καὶ μήτι ἐπιστρέφεσθε πρὸς τὴν ἀργυρᾶν ἁρμάμαξαν μεταξὺ λεγομένων, εἰς τὸν ἐν τῷ δακτυλίῳ σμάραγδον &c. Lampridius de Alexandro Seuero. *Carrucas Romæ & rhedas Senatoribus omnibus vt argentatas haberent permiſit. Intereſſe Romanæ dignitatis putans vt his tãtæ vrbis Senatores vterentur.* Mutauit conſuetudo, & poſteà diuerſis temporibus regreſſa. Flauius Vopiſcus in Aureliano. *Dedit prætereà poteſtatem, vt argentatas priuati carrucas haberent, cùm anteà ærata, & eborata vehicula eſſent.* Imperatorum lecticæ variis modis ornabantur pro eorum libidine. Herodianus lib. 5. de Heliogabalo. Ὁ δὲ Ἀντωνῖνος ἐν δέει πολλῷ γενόμενος, παραλαβὼν τὸν Ἀλέξανδρον, συγκαθίσας αὐτῷ ἐν τῷ βασιλικῷ φορείῳ, ὅπερ διὰ χρυσοῦ πολλοῦ καὶ λίθων τιμίων κατεποίκιλτο, κατῆλθεν εἰς τὸ στρατόπεδον σὺν τῷ Ἀλεξάνδρῳ. *Antoninus metu perculſus, aſſumpto Alexandro, atque cum eo vehens regia lectica, multo auro & lapillis pretioſis ornata, in exercitum cum Alexandro proceſsit.* Carrucis etiam altioribus delectabantur homines illi, qui cæteris omnibus ſupereminere exoptabant. Ammianus Marcellinus lib. 14. *Alij ſummum decus in carrucis ſolito altioribus, & ambitioſo veſtium cultu ponentes, ſudant ſub ponderibus lacernarum.*

Carruca) Hæc vox cognita etiam Heſychio, Ἅρμα, ὄχημα, τετράορος.

Hæc animo magno) Id eſt, liberali mente, & opum contemptrice. Plin. epiſt. vlt. lib. 6. *Illud quoque egregium, quòd tam facilis, tam liberalis in edendo fuiſti. Nam per hæc etiam magnus animus oſtenditur.* Mamertinus Panegyr. *quum quæreres virũ animi magni aduerſus pecuniam, liberi aduerſus offenſas, &c.* Aliud *Animoſe liceri* apud Iuriſconſultos, & *Animoſe comparare* apud Sueton. in Iul. Cæſare, cap. 47.

AD EPIGR. LXIII.

Cantica qui Nili) Papin. 5. Syluarum.

Non ego mercatus Pharia de puppe loquaces
Delicias, doctumue ſui conuitia Nili
Infantem, linguaque ſimul, ſalibuſque proteruum,
Dilexi.

Vnde Quintil. lib. 1. Inſtit. Orat. cap. 2. *Gaudemus ſi quid licentius dixerint. Verba ne Alexandrinis quidem permittenda delicijs, riſu & oſculo excipimus.* Nam procaces Ægyptij, & lingua nimia, ac proteruis ſalibus inſignes. Seneca Conſolat. ad Albinãm, cap. vlt. *Itaque loquax & ingenioſa in contumelias præfectorum prouincia,* (Ægyptum dicit) *in qua etiam qui vitauerunt culpam, non effugerunt infamiam, velut vnicum ſanctitatis exemplum ſuſpexit: & quod illi difficillimum eſt, cui etiam periculoſi ſales placent, omnem verborum licentiam continuit.* Herodianus de Alexandrinis lib. 4. πεφύκασι δέ πως εἶναι φιλοσκώμμονες, καὶ λέγειν εὐστόχως ἐπισκώψεις ἢ παιδιάς, ἀπορρίπτουσί τε εἰς τοὺς ὑπερέχοντας πολλὰ χαρίεντα μὲν αὐτοῖς δοκοῦντα, λυπηρὰ δὲ τοῖς σκωφθεῖσι. *Natura dictioſi ſunt, & figuratos iocos, ac multa in potentiores peritè iaciunt, quæ quidem ijs videntur ſalſa, illis verò acerba qui dictis eiuſmodi mordentur.* Dio eoſdem futilitatis & procacis loquacitatis arguit lib. 39. Οἱ γὰρ Ἀλεξανδρεῖς θρασύνεσθαι μὲν πρὸς πάντα ἱκανώτατοι, καὶ ἐκλαλῆσαι πᾶν ὅ, τι ποτ' ἂν ἐπέλθῃ σφίσι προπετέστατοι πεφύκασι.

Fœmineas cathedras) Cathedras dicit γυναικείας ἕδρας. δίφρακας Græci vocant. Heſychius: δίφραξ, κλιντὴρ, θρόνος γυναικεῖος. Theocrit. idyll. 14.

ὠκυτέρα μαλακᾶς ἀπὸ δίφρακος ἔδραμε τίνα.

Et ibi ſcholia: ἐκείνη λιποῦσα τὸν δίφρον, ἤγουν τὴν καθέδραν, ᾤχετο. μαλακᾶς δὲ, παρόσον αἱ γυναῖκες μαλακαῖς κάθηνται καθέδραις. Vnde, *Molles cathedras* eodem modo appellauit Iuuenalis ſat. 6.

— Famam contempſerat olim,
Cuius apud molles minima eſt iactura cathedras.

AD EPIGR. LXV.

Succina trita] De odore ex ſuccinorum contritione exhalante, & inhærente dicimus alibi.

Sine inuidia] Helleniſmus, quem non capiunt vulgò. οὐδεὶς φθόνος dicũt,

cùm aliquid facilè promittunt, & præſtant. Cebes: πρὸς Διὸς τοίνυν (ἔφην ἐγὼ) εἰ μή τίς σοι μεγάλη ἀσχολία τυγχάνει οὖσα, διήγησαι ἡμῖν. πάνυ γὰρ ἐπιθυμοῦμεν ἀκοῦσαι, τί ποτ' ἐστὶν ὁ μῦθος. οὐδεὶς φθόνος, ὦ ξένοι, ἔφη· ἀλλὰ τοῦτο δεῖ ὑμᾶς ἀκοῦσαι, &c. Alibi ſæpè apud alios. Vnde ἄφθονος ἀντὶ τοῦ ἐλευθερίου καὶ μεγαλοπρεποῦς, qui dat abſque inuidia. Pindar. Od. 2. Olympion.

αὐδάσομαι ἐνόρκιον
ὅρκον ἀλαθεῖ νόῳ,
τεκεῖν μή τιν' ἑκατόν
γ' ἐτέων πόλιν
φίλοις ἄνδρα μᾶλλον
εὐεργέταν πραπίσιν, ἀ-
φθονέστερόν τε χέρα
Θήρωνος.

φθονεῖν eodem modo. Plutarch. in Romulo: τοῦ δὲ πρὸς τὴν Ταρπηΐαν ἀπὸ παθῶν ὁ Τάτιος, ἐκέλευσε μεμνημένους τῶν ὁμολογιῶν τοὺς Σαβίνους, μηδενὸς αὐτῇ φθονεῖν ὧν ἐν ταῖς ἀριστεραῖς ἔχουσι. Sic *Inuidere* Latinis. Seneca lib. de vita beata, cap. 24. *Sed vt tibi rationem reddam, quam nulli mortalium inuideo, audi quid promittam, & quanti quæque æſtimem.* Hunc helleniſmum aperiri è re erat ſtudioſorum.

AD EPIGR. LXVII.

Ceſſatis pueri) *Nautarum.* Horat. ſatyr. 5. lib. 1

Tum pueri nautis, pueris conuitia nautæ
Ingerere, Huc appelle: trecentos ingeris: Ohe
Iam ſatis eſt.

Rectè igitur hîc *Pueri.* Theocrit. εἰδ. ιγ.

—ναύταις καί τις εἶπεν ὁμήρως,
κουφότερ' ὦ παῖδες ποιεῖσθ' ὅπλα. πλευστικὸς οὖρος.

Probo autem correctionem doctiſſimorum virorum in ſequentibus verbis.

AD EPIGR. LXXIIII.

Pſilothro faciemque lauas] Certè pſilothro non lauabatur facies, ſed leuabatur, id eſt, leuigabatur. Legendum igitur hoc loco, *Pſilothro faciem leuas,* vt obſeruarunt alij, & quomodo legit Auſonius, qui hunc locum proculdubio reſpexit epigr. 123.

Inguina quòd calido leuas tibi dropace, Cauſſa eſt:
Irritant volſas leuia membra lupas.

Mulieres in balneis præcipuè pſilothro curabantur. Lampridius in Heliogabalo. *In balneis ſemper cum mulieribus fuit, ita vt eas ipſe pſilothro curaret. Ipſe quoque barbam pſilothro accurans: quodque pudendum dictu eſt, eodem*

quo mulieres accurabantur, & eadem hora.

Quid faciem tingis] Rectè diuinauit F. Modius legendum hîc, *Quid facient vngues?* Scriptum enim in cocice manuſ. quo vſi ſumus, *Quid faciunt vngues?* Scriptum fuiſſe exiſtimo, *Quid facient vnguis?* Nam *Vnguis* pro *Vngues* quis neſcit veteres dixiſſe, quemadmodum alia multa? Benè idem notauit, Capillos & Vngues reſecandi officium ad vnum eundemque tonſorem pertinuiſſe. Quod & nos ſciebamus, & Plautino inſuper exemplo confirmabimus. In Aulul. igitur, ſc. *Poſtquam obſonauit herus*, habes.

> *Quin ipſi tonſor pridem vngues dempſerat,*
> *Collegit, & omnia abſtulit præſegmina.*

Quadra placentæ] Erant & placentæ quadratæ. κολλάβους quidam è Græcis appellarunt. Ariſtophanes in Ranis,

> πλακοῦντας ὀπτὰ κολλάβους.

Vbi Scholia: τοὺς ἄρτους λέγει τοὺς ἐοικότας τῷ πλάσει τοῖς κολλάβοις τῆς κιθάρας. οἱ δὲ εἶδος πλακοῦντος τετραγώνου, ἢ ἄρτου μικροῦ. Sic etiam *quadra panis*, propter quadratos panes. Seneca lib. 4. de Benef. cap. 29. *Quis beneficium dixit, quadram panis, aut ſtipem æris abiecti, aut ignis accendendi factam poteſtatem?* Quadratus panis, ἐντομὰς ἔχων. Athen. lib. 3. βλωμιαίους τε ἄρτους ὀνομάζεσθαι λέγει, τοὺς ἔχοντας ἐντομάς, οὓς Ρωμαῖοι κοδράτους λέγουσι. Haſce quadras fortaſsè alluſit Iuuen.

> -- *Miſerum eſt aliena viuere quadra.*

Vulgò aliter accipiunt.

AD EPIGR. LXXX.

Linguæ te t. eſſe malæ] Huc alluſit Minutius Felix in Octauio. *Apud quos tota impudicitia vocatur vrbanitas: qui medios viros lambunt, &c. homines malæ linguæ etiamſi tacerent.*

AD. EPIGR. LXXXII.

Galbanatus.] Galbana indutus, & idcircò verè Malcio, & Trimalcio. Iuuenalis ſatyr. 2.

> *Cærulea indutus ſcutulata, & galbana raſa.*

Hinc & *Galbani mores* lib. 1. Vopiſcus Aureliano: *Veſtitus chlamyde coccea, tunica galbina, brachia galbinis indutus.*

Effultus oſtro] Val. Flaccus lib. 2. Argon.

> — *Tyrio vibrat torus igneus oſtro.*

Pretioſis enim ſtragulis ſternebantur beatiorum lecti. Vide Athen.

lib. 2. Cornelius Nepos apud Plin. lib. 9. cap. 39. *Huic ſucceßit dibapha Tyria, quæ in libras denarijs mille non poterat emi. Hac Lentulus Spinter ædilis curulis primus in prætexta vſus improbabatur: qua purpura quis non iam triclinaria facit?* Seneca lib. de vita beata, cap. 25. *Nihilo me feliciorem credam, quòd mihi molle erit amiculum, quòd purpura conuiuis meis ſubſternetur.*

Sericiſque puluinis] Petronius: *In his eramus lautitijs, cùm ipſe Trimalcio ad ſymphoniam allatus eſt, poſituſque in ceruicalia minutißima expreßit imprudentibus riſum.* Ergo & ceruicalibus, ſiue puluinis, ijſque molliſſimis in triclinio vtebantur. Vnde & μαλακῶς κατακεῖσθαι Theopompo. Ἐπειδὰν μετὰ ταῦτα κατακείμενοι μαλακῶς ἐπὶ τρικλινίῳ πλαμφότος οἰμώζοντες ἀλλήλοις ὦσι. Vnde κλίνη μαλακὴ Xenophani Colophonio,

> πὰρ πυρὶ χρὴ τοιαῦτα λέγειν χειμῶνος ἐν ὥρῃ,
> ἐν κλίνῃ μαλακῇ κατακείμενον ἔμπλεον ὄντα
> πίνοντα γλυκὺν οἶνον, ὑποτρώγοντ' ἐρεβίνθους.

Stat exoletus) Signatè. Miniſtri & pocillatores *ſtare* dicuntur. Gracchus apud A. Gellium, lib. 15. cap. 12. *Nulla apud me fuit popina, neque pueri eximia facie ſtabant.* Nam pocillatores exquiſita forma conquirebant, vt notum.

Pinnas rubentes] Nam pinnis excitabantur ad vomitum. Vnde Ariſtophan. Acharn.

> — φέρε πῶ ἀπὸ τοῦ κράνους μοι τὸ πτερόν.
> Λα. πουτὶ πτίλον σοι. Δι. τῆς κεφαλῆς τοῦ μου λαβοῦ
> ἵν' ἐξεμέσω. βδελύττομαι γὰρ τοὺς λόγους.

Vbi Scholia: πτερὸν αἰτεῖ ἵν' ἐξεμέσῃ. εἰώθασι γὰρ οἱ δυσεμοῦντες πτερῷ χρᾶσθαι. Sueton. in D. Claudio, cap. 33. *Nec temerè vnquam triclinio abſceßit, niſi diſtentus ac madens* (Claudium intelligit) *& vt ſtatim ſupino, ac per ſomnum hianti pinna in os inderetur ad exonerandum ſtomachum.* Sic guloſiſſimi quique vomitu ſeſe exonerabant. Idem Sueton. in Vitellio, cap. 13. *Sed is vel præcipue ſæuitiæ, luxuriæque deditus, epulas trifariam ſemper, interdum quadrifariam diſpertiebat, in ientacula, & prandia, & cænas comeſſationeſque, facilè omnibus ſufficiens vomitandi conſuetudine.* Xiphilinus in Seuero: Ὁ δὲ Πλαυτιανὸς ἀσωτότατος τῶν ἀνθρώπων γενόμενος, ὥστε καὶ σιτεῖσθαι ἅμα καὶ ἐμεῖν, ἐπεὶ μηδὲν ὑπὸ τοῦ πλήθους τῶν τε σιτίων, καὶ τοῦ οἴνου πέψαι ἠδύνατο. *Plautianus omnium hominum intemperantißimus, & ingluuiei deditißimus, ita vt ſimul paſceret & vomitaret, quòd præ ciborum & vini copia concoquere non poſſet.* Seneca Conſolat. ad Albinam, cap. 9. *Vomunt vt edant, Edunt vt vomant epulas, quas toto orbe conquirunt, nec concoquere dignantur.* Sed perditiſſima illa vomendi conſuetudo, quam notat Plinius lib. 14. cap. 22. *Iam verò alios lectum expectare non poſſe, imò verò nec tunicam, nudoſque ibi protinus & anhelos ingentia vaſa corripere, velut ad oſtentationem virium, ac plenè infundere; vt ſtatim euomant, rurſuſque hauriant, idque iterùm, tertióque, tanquam

ad perdenda vina geniti,& tanquã illa effundi nõ poſſint,niſi per humanũ corpus.

Digiti crepantis] Belli illi homines ſolo digitorum crepitu matellam poſcebant. Martialis noſter lib. 14. de Matella fictili.

Dum poſcor crepitu digitorum,ac verna moratur:
O quoties pellex culcita facta mea eſt.

Vide & epigr. 89. lib. 6. Sed Eunuchi peculiariter huic miniſterio attributi. Petronius: *Cùm has miraremur lautitias, Trimalcio lautiſſimus homo digitos concrepuit, ad quod ſignum matellam ſpado ludenti ſuppoſuit.*

AD EPIGR. XCI.

Semiuiro cum grege] Rectè hîc *Grege*. Sic *Grex hiſtrionum* peculiari quaſi deſignatione. Terent. Heaut. prol. Plaut. Aſinar. prol. & alibi. Vnde *Gregales* Macrobio hiſtriones eiuſdem gregis lib. 2. cap. 10. Omnes autem Eunuchi ſemiuiri appellati, & neutrius propè ſexus habiti. Valer. Max. lib. 7. cap. 7. *Appellatus Mamercus à Surdino, cuius libertus Genutium hæredem fecerat, prætoriam iuriſdictionem abrogauit: quòd diceret Genucium amputatis ſui ipſius ſponte genitalibus corporis partibus,* * *neque virorum, neque mulierum numero haberi debere.* Lactant. lib. 1. de falſa Relig. cap. 21. *Non minoris inſaniæ iudicanda ſunt publica illa ſacra, quorum alia ſunt Matris Deûm, in quibus homines ſuis ipſi virilibus litant: Amputato enim ſexu nec viros ſe, nec fœminas faciunt.* Mamertinus Paneg. *Sed ſpadones quoque, quos quaſi à conſortio humani generis extorres, ab vtroque ſexu aut naturæ origo, aut clades corporis ſeparauit.*

* Hæc verba *corporis partibus* gloſſema eſſe, & in textum irrepiſſe, exiſtimo.

Steriles viri] Atys apud Catullum:

Egone Deûm miniſtra, & Cybeles famula ferar?
Ego Mænas, Ego mei pars, Ego vir ſterilis ero?

Quare dicat, *Ego mei pars*, clarum ex nota præcedente. Claudianus de Eutropio Conſule Eunucho.

— Quid fertile terris?
Quid plenum ſterili poſſit ſub Conſule naſci?

Pluteo vindice] Sueton. in Calig. cap. 26. *Et cœnanti modò ad pluteum, modò ad pedes ſtare ſuccinctos linteo paſſus eſt.*

AD EPIGR. XCIII.

Cùm te l. balneator) In balneis ſæpè ſtabant meretrices. Lampridius in Heliogabalo. *Omnes de circo, de theatro, de ſtadio, de omnibus locis, & balneis meretrices collegit in ædes publicas, & apud eas concionem habuit quaſi militarem, dicens eas commilitones, &c.* Ammianus Marcellinus lib. 28. *Tales vbi comitantibus ſingulos quinquaginta miniſtris tholos introierint balnearum, vbi*

vbi ſunt:

vbi ſunt, minaciter clamantes , apparuiſſe ſubitò ignotam compererint meretricem, aut oppidanæ quondam proſtibulum plebis, vel meritorij corporis veterem lupam , certatim concurrunt, palpanteſque aduenam deformitate magna ita extollunt , vt Semiramim Parthi, &c.

Vſtorque tedas) Gloſſ. *Vſtor* νεκροκαύστης. *Vſtrina*, καύστρα νεκρῶν.

AD EPIGR. XCV.

Suſcitat Oceanus) Hoc verbum eodem modo vſurpauit epigram. 36. lib. 5. & 9. lib. 6. & alibi. Aliàs *Excitare*, vt epigr. 14. lib. 5. & alibi. Quintilianus lib. 3. cap. 6. *Si accuſabitur theatrali lege , depulſio erit rei. Si excitatus fuerit de ſpectaculis, & aget iniuriarum , depulſio erit accuſatoris.* Suetonius in Auguſto , cap. 14. *Nam cùm ſpectaculo ludorum gregarium militem in quatuordecim ordinibus ſedentem excitari per apparitorem iuſſiſſet.* Id ἀναστῆσαι dicit Appianus in eadem hiſtoria , lib. 5. bell. Ciuil. ἐν γάρ τινι τῶν θεάτρων παρελθὼν αὐτὸ , στρατιώτης ἀπορῶν οἰκείας ἕδρας , παρῆλθεν ἐς τοὺς καλουμένους ἱππέας , καὶ ὁ μὲν δῆμος ἐπεσημήνατο , ὁ δὲ Καῖσαρ τὸν στρατιώτην ἀνέστησεν.

Quot m. Cæſ. f. ſ. munere ciues) Argumentum non mediocris beneuolentiæ Cæſaris erga Martialem. *Ius ciuitatis* appellant Græci πολιτείαν. Plutarch. περὶ μοναρχίας. λέγεται μὲν δὴ πολιτεία καὶ μετάληψις τῶν ἐν πόλει δικαίων. ὡς φαμὲν Ἀλεξάνδρῳ πολιτείαν Μεγαρεῖς ψηφίσασθαι. Sic *Ciuitatem* Latini dicunt. Seneca lib. 1. de Benef. cap. 13. *Alexandro Macedoni , cùm victor Orientis , animos ſupra humana tolleret , Corinthij per legatos gratulati ſunt , & ciuitate illum ſua donauerunt.* καὶ τὴν πολιτείαν , ἤγουν μετάληψιν τῶν ἐν τῇ ἑαυτῶν πόλει δικαίων τῷ Ἀλεξάνδρῳ ἐψηφίσαντο. Et alibi ſæpè. Sed hunc Senecæ locum cum Plutarchi loco conferri non abs re fuit.

DESIDERII HERALDI ANIMADVERSIONES AD LIBRVM IIII. EPIGRAMMATVM M. VALERII MARTIALIS.

AD EPIGR. I.

HIC *colat redeunt. ſecula*] Nam Domitianus ludos ſeculares celebrauit. Sueton. in eius vita, cap. 4. *Fecit & ludos ſeculares, computata ratione temporum ab anno, non quo Claudius proximè, ſed quo olim Auguſtus ediderat.* De his ludis nos alibi.

Sacra Terentus habet] Somniat hîc Commentator. De Terento, vbi ludi ſeculares celebrati, vide Feſtum, & Val. Max. lib. 2. cap. 4. Dicit autem Martialis, *Sacra Terentus habet*, quia ante ludos Terenti ſacrificabant. Val. Maxim. *Hoc poſtquam Valeſius nuntiante ſeruo accepit, omiſſo emendæ aræ propoſito, hoſtias nigras, quæ antiquitùs furuæ dicebantur, Terenti immolauit; ludos & lectiſternia continuis tribus noctibus, quia totidem filij periculo liberati erant, fecit. Cuius exemplum Valerius Poplicola, qui primus Conſul fuit, &c.*

AD EPIGR. II.

Nigris m. H. lacernis] In togis enim ſpectabant, non in lacernis, niſi pluuiali tempore. Vnde obſcœnum omen ante Cŏmodi mortem apud Ælium Lampridium. *Ipſe autem prodigium non leue ſibi fecit. Nam quum in gladiatoris occiſi vulnus manum miſiſſet, ad caput ſibi deterſit: Et contra conſuetudinem, penulatos iuſſit ſpectatores, non togatos, ad munus conuenire, quod funeribus ſolebat, in pullis veſtimentis præſidens.* Sed de hac re alij. Nos autem nolumus vas alienum incruſtare.

Candidus ſederet) Quippe togatus.

AD EPIGR. III.

Indulget tamen ille Ioui) Sueton. in Domitiano, cap. 4. *Edidit nauales pugnas pæne iuſtarum claßium, effoſſo, & circunſtructo circa Tiberim lacu: atque inter maximos imbres perſpectauit.* Pro *Ridet aquas*, neſcio an legendum *Reicit aquas*. *Reicit* pro *Reijcit* non hoc tantùm loco. Nihil tamen affirmo. Sed vulgata lectio non ſatis mihi placet. Hæc nuper. At aliam lectionem extricare poſſum ex cod. manuſ. quo ſum vſus. Sic enim ibi legitur,

— Ne vertice muto
Concretor pigro frigore tedet aquas.

Legendum fortaſsè,

Indulget tamen ille Ioui, ne vertice moto
Concretas pigro frigore tardet aquas.

Adfer aliquid melius.

Qui ſiccis) Lego cum interrogatione,

Quis ſiccis laſciuit aquis, & ab æthere ludit?

AD EPIGR. IIII.

Laßi Bardiacus) In prioribus editionibus legitur,

Laßi bardiaci os quod euocati.

Reſcripſit doctiſſ. Turnebus, *Bardaïci* pro *Bardiaci*. Iunius legit, *Laxi bardiacus quod euocati*, & *Bardiacum* eſſe dicit *hirſutam, & pinguem lacernam, olidumue cucullum barbari militis*. Quod quidem affirmare facilius eſt, quàm confirmare. Si quid mutandum eſt in veteri lectione, *Laßi bardiaci os, &c.* præter Turnebi correctionem, legerem *Laßi bardaicus quod, &c.* Nam pro *Bardiacus*, quod legitur in quibuſdam exemplaribus, reſcribendum omninò exiſtimo *Bardaicus*, quemadmodum pro *Bardiaci* reponendum exiſtimauit Turnebus *Bardaici*, à bardis cantoribus, & ſacrificulis Gallorum non ignotis. Vnde in gloſſario quodam manuſcripto, quo vſus ſum beneficio I. de Vvouueren adoleſcentis doctiſſ. & mihi dilectiſſimi, *Bardus* μώρος. *Bardaicum* autem accipio pro Bardocucullo. Iul. Capitolinus in Pertinace: *Veſtis in ſubtegmine ſerico aureis filis inſignior, per tunicas penulaſque, lacernas & chirodotas Dalmatarū, &c. & cuculli bardaïci.* Si lectio illa *Bardaïci os, &c.* retineretur, hoc referrem ad iudices è prouincijs euocatos, quorum meminit Seneca lib. 3. de Ira, c. 33. *Hi ſunt propter quos oculi clamore exprimuntur: fremitu iudiciorum baſilicæ reſonant, euocati ex longinquis regionibus iudices ſedent, indicaturi, vtrius iuſtior auaritia eſt.*

Quod ieiunia ſabbatariorum] Hæc ieiunia ab alijs notata. Auguſt. apud Sueton. cap. 79. *Nec Iudæus quidem, mi Tiberi, tam diligenter ſabbatis ieiunium ſeruat, quàm ego hodie ſeruaui.* Iuſtinus Martyr epiſt. ad Diognetum.

ἀλλὰ μὴν τήν γε περὶ τὰς βρώσεις αὐτῶν ψοφοδεὲς, καὶ τὴν περὶ τὰ σάββατα δεισιδαιμονίαν, καὶ τὴν τῆς περιτομῆς ἀλαζονείαν, καὶ τὴν τῆς νηστείας καὶ νουμηνίας εἰρωνείαν καταγέλαστα, καὶ οὐδενὸς ἄξια λόγου, νομίζω σε χρήζειν παρ' ἐμοῦ μαθεῖν. Quare & ſoſpitator noſter Ieſus Chriſtus notauit in ijs τὸν ἀφανισμὸν τῶν προσώπων ἐν ταῖς νηστείαις. Vnde intelligendum exiſtimo hunc Luciani locum, lib. de ſcrib. hiſt. καὶ μεστὴ ἦν ἡ πόλις ὠχρῶν ἁπάντων καὶ λεπτῶν, τῶν ἑβδομαίων ἐκείνων τραγῳδῶν. Hîc enim τραγῳδοὺς appellari puto ἑβδομαίους, ieiunos & famelicos more Iudæorum ſabbatariorum ieiunia ſcrupuloſè obſeruantium, vt *Sabbatarij* ſint ἑβδομαῖοι Luciano. Nam Sabbata die ſeptimo celebrabantur, vt infantibus Chriſtianis notum.

Quod ſp. moriens l. Ledæ] Quare Ledæ locus hîc eſſe debeat, non video. Reſcribo igitur *tedæ*. Neque dubium quin deficiens teda ſpurca graueolens ſit. Si vera eſſet lectio Ledam acciperem pro meretrice ὕπως χαμαιζύνη (Huius enim mentio alibi apud noſtrum Martialem.) Nam ſcimus meretrices ad lucernas proſtare ſolitas, quippe de nocte. Vnde *Nonariæ* appellantur à Perſio. Iuuen. ſatyr. 6.

Et laſſata viris nondum ſatiata receßit,
Obſcuriſque genis turpis, fumoque lucernæ,
Fœda lupanaris tulit ad puluinar odorem.

Horat. ſatyr. 7. lib. 2.

Natura incendit, ſub clara nuda lucerna
Quæcunque excepit.

Vnde & *Olidum fornicem* dixit Iuuenalis, quemadmodum Horatius *Olentem*, ſatyr. 2. lib. 1, *— acris vbi me*
— Sunt qui nolint tetigiſſe, niſi illas,
Quarum ſubſuta talos tegat inſtita veſte.
Contrà alius nullam, niſi olenti in fornice ſtantem.

Seneca Controu. 2. lib. 1. *Redoles adhuc fuliginem fornicis.* Hæc ſcripſeram, cùm ad me allatus eſt Martialis Argentinæ excuſus, in quo notauit Iunius in quibuſdam exemplaribus eſſe *tedæ* pro *Ledæ*.

AD EPIGR. V.

Plaudere nec Cano] Citharœdi enim, cùm placebant, plauſu excipiebantur. Suetonius in Vitellio, cap. 11. *Ac ſolenni conuiuio citharœdum placentem, palam admonuit, vt & aliquid de Domitio diceret, inchoantique Neroniana cantica, primus exultans etiam plauſit.* Plutarc. lib. 2. de Fort. Alexandri. Ὁ δὲ τῶν Σκυθῶν βασιλεὺς Ἀντίας, Ἰσμηνίαν τὸν αὐλητὴν λαβὼν αἰχμάλωτον, ἐκέλευσε παρὰ πότον αὐλῆσαι. θαυμαζόντων δὲ τῇ αὐλήσει τῶν ἄλλων, καὶ κροτούντων, αὐτὸς ὤμοσεν ἀκροᾶσθαι τοῦ ἵππου χρεμετίζοντος ἥδιον. *Scytharum rex Anteas, cùm Iſmeniam tibicinem bello cepiſſet, eum in conuiuio tibia canere iußit: cùmque mirarentur cæteri & exultantes plauderent, iurauit ille equum ſe hinnientem audire lubentiùs.* Sed neſcio quo plauſu, & crepitu canentem, ἤγουν τὸν αὐλοῦντα ἢ κιθαρίζον-

το, ſaltatoremque iuuabant homines aliquando huic officio aſſignati. Lucian. ἑταιρ. διαλόγ. ἤδη δὲ προχωροῦντος τοῦ πότου, ἐγὼ μὲν ὑπέκρινόν τι τῶν Λυδίων, ὁ γεωργὸς δέ, ἤδη ἀνίστατο ὀρχησόμενος. ἡ Κεφάλη δὲ ἐκρότει. καὶ πάντα ἦν ἡδέα. ἐν τούτῳ δέ, κτύπος ἠκούετο, καὶ βοή, καὶ ἡ αὔλειος ἠράσσετο. ferreis calceamentis terram pulſabant. Idem Lucianus περὶ ὀρχήσεως. ἑνὸς γὰρ τῶν τῷ σιδηρῷ ὑποδήματι κτυπούντων τὴν ἐσθῆτα κατέρρηξεν, ἑνὸς δὲ τῶν ὑπαυλούντων τὸν αὐλὸν ἁρπάσας. &c. Vnde Suet. in Calig c. 54. *Saltabat autem nonnumquam etiam noctu: & quondã tres conſulares ſecunda vigilia in palatium accitos, multaq́; & extrema metuentes ſuper pulpitũ collocauit: Deinde repentè magno tibiarum & ſcabellorum crepitu, cum palla tunicáque talari proſiluit, ac deſaltato cantico abijt.* Sed & ſpectatores ἐκρότουν: quod in priuatis αὐλαῖσι factum iam oſtendimus: ſed & in publicis ὀρχήστρᾳ. Ouid. lib. I. καταπηγίας.

Dumque rudem præbente modum tibicine Thuſco,
Ludius æquatam ter pede pulſat humum:
In medio plauſu (plauſus tunc arte carebat)
Rex populo prædæ ſigna petenda dedit.

Lucianus περὶ ὀρχήσεως. ἓν γὰρ τοῦτό μοι τὸ λοιπὸν ἦν, ἐν βαθεῖ τούτῳ πώγωνι, καὶ πολιᾷ τῇ κόμῃ, καθῆσθαι μέσον ἐν ταῖς γυναίοις, καὶ τοῖς μεμηνόσιν ἐκείνοις θεαταῖς, κροτοῦντά τε προσέτι, καὶ ἐπαίνους ἀπρεπεστάτους ἐπιβοῶντα ὀλεθρίῳ τινὶ ἀνθρώπῳ εἰς οὐδὲν δέον κατακλωμένῳ. Ex his omnibus intelligendus Plinius ep. 14. lib. 2. *Plauſus tantùm, ac potius ſola cymbala, & tympana illis cãticis deſunt: Vlulatus quidem, (Neque enim alio vocabulo poteſt exprimi) theatris quoque indecora laudatio largè ſuperſunt.*

Voce citare reos] Seneca lib. I. de Tranquill. vitæ, cap. 14. *Ludebat latrunculis, cùm centurio agmen periturum trahens, & illum quoque citari iuberet. Vocatus numerauit calculos, & ſodali ſuo: Vide, inquit, ne poſt mortem meam mentiaris te viciſſe.* Præconem autem περιφράζει Martialis. Is enim reos citabat ad iudicem. l. 7. ff. de in integ. reſtit. Euſebius lib. 7. hiſt. Eccl. cap. 15. αὐθὺς ἐκεῖθεν ἐπαναχθέντα αὐτόν, κῆρυξ ἐβόα καλῶν πρὸ τοῦ δικαστηρίου.

Vendere nec vanos) Hic locus à viris doctis pridem eſt explicatus. *Venditare* in eadem re vſurpauit Sidonius Apollinaris, lib. 3. epiſt. 7. *Sed neque ex illo, vt ferunt, numero, qui ſecreta dirigentium Principum venditantes, ambiunt à barbaris benè agi cum legato potius, quàm cum legatione.* Sic ἀποδίδοσθαι Græcis. Nam ita accipiendus hic xiphilini locus in Adriano. οὐ μέντοι οὔτ' ἐξύβρισέ τις, οὔτ' ἀπέδοτό τι ὧν ἂν ἔλεγεν, ἢ ὧν ἐπράττεν, οἷα οἵ τε Καισάρειοι καὶ οἱ ἄλλοι οἱ περὶ τοὺς αὐτοκράτορας ἔχοντες ποιεῖν εἰώθασι. *Neque tamen quiſquam inſoléter ſe geßit, aut quidquam eorum quæ diceret aut faceret imperator, venditauit, qualia ſolent et Cæſariani, & cæteri qui circa Imperatores ſunt.*

AD EPIGR. VI.

In Stellæ recitat] Hoc intelligi volunt de Stellæ puero quodam formoſo, qui Domini verſus recitare, & aſſiduè cantillare ſoleret. Sed ego exi-

ſtimo poëtam aliquam notæ improbitatis hîc perſtringi. Nemo enim ignorat ſolitos poëtas, & alios ſcriptores, qui ædes aut anguſtiores, aut viliores haberent, in alienis ædibus ornatioribus, & amplioribus ſcripta ſua recitare. Exempla paſſim obuia apud Iuuenalem, & alios. Sed non ſolùm ædes alienas mutuabantur, verùm & auditorium exſtruebant & inſtruebant, conductis ſubſellijs, &c. Iuuenalis ſat. 7.

Nemo dabit Regum quanti ſubſellia conſtent,
Et quæ conducto pendent anabathra tigillo,
Quæque reportandis poſita eſt orcheſtra cathedris.

Huius incommodi meminit & auctor Dialogi de cauſſis corruptæ eloquentiæ: *Nam & domum mutuatur, & auditorium exſtruit, & ſubſellia conducit, & libellos diſpergit.*

AD EPIGR. VIII.

Ambroſias dapes] Sic alibi idem de iiſdem imperatoriis epulis. Eodem modo *Diuinæ epulæ* C. de Comit. & Trib. ſchol. vt rectè reſcripſit magnus Cuiacius.

AD EPIGR. X.

Spongia) Sueton. in Auguſto, cap. 85. *Nam Tragœdiam magno impetu exorſus, non ſuccedente ſtylo aboleuit: quærentibuſque amicis quidnam Aiax ageret, reſpondit, Aiacem ſuum in ſpongiam incubuiſſe.* Idem iocus exſtat & apud Macrob. lib. 2. Satur. cap. 4. Idem Sueton. in Calig. cap. 20. *Eos autem, qui maximè diſplicuiſſent, ſcripta ſua ſpongia, linguaue delere iuſſos, niſi ferulis obiurgari, aut flumine proximo mergi maluiſſent.*

AD EPIGR. XI.

Exciderat ne adeò fatum] Exiſtimabant neſcio quod omen, & veluti fatum eſſe in nominibus. Vnde & nomina malè ominata liberis ſuis imponere verebantur. Vide Sueton. in Nerone, cap. 6. Nomina benè ominata *bona nomina* dicebantur. M. Tull. lib. 1. de Diuinat. *Itemque in luſtranda colonia ab eo qui eam deduceret, & quum Imperator exercitum, Cenſor populum luſtraret, bonis nominibus, qui hoſtias ducerent, eligebantur. Quod idem in delectu Conſules obſeruant, vt primus miles fiat bono nomine. Proſpera nomina* appellat Plinius lib. 28. cap. 2. *Cur publicis luſtris etiam nomina victimas ducentium proſpera eligimus?* Bona, ſiue proſpera nomina erant, *Valerius, Saluius, Statorius,* &c. Feſtus. *Lacus Lucrinus in vectigalibus publicis primus locatur emendus, ominis boni gratia, vt delectu cenſuue primi nominantur, Vale-*

rius, Saluius, Statorius, &c.

AD EPIGR. XIII.

Maßica Theſeis) Vinum enim fortius & aſperius admiſto melle temperabatur. Virg. lib. 4. Georg.

Dulcia mella premes, nec tantùm dulcia, quantùm
Et liquida, & durum Bacchi domitura ſaporem.

Vide & Horat. ſat. 2. & 4. lib. 2. Vnde cognoſces falli eos, qui hîc mulſum à Martiale deſignari putant.

AD EPIGR. XIIII.

Cedere cogis Afr.] Eadem figura Horatius ſat. vlt. lib. 1.

Turgidus Alpinus iugulat dum Memnona, dumque
Defingit Rheni luteum caput.

Theophraſtus περὶ λογοποιίας. οἱ δ' ἐν τῇ στοᾷ πεζομαχίᾳ καὶ ναυμαχίᾳ νικῶντες, ἐρήμους δίκας ὠφλήκασι.

AD EPIGR. XVIII.

Vipſanis columnis] Vipſanæ porticus meminit etiam Plut. in Galba. τοῦ δ' Ἰμουεὶν δέγματος ἐν τῇ καλουμένῃ παστάδι Βιψανίᾳ στρατοπεδεύοντος. Porticus eſt a M. Vipſanio Agrippa conſtructa, de qua notamus alibi.

AD EPIGR. XXI.

Probatque quòd ſe] Sic impij quique iudicare ſolent, non expectantes donec Ixion rotæ affigatur. Cic. lib. 3. de Nat. Deorum. *Diogenes quidem Cynicus dicere ſolebat, Harpalum, qui temporibus illis prædo felix habebatur, contra Deos teſtimonium dicere, quòd in illa fortuna tam diu viueret. Dionyſius, de quo antè dixi, cùm fanum Proſerpinæ Locris expilauiſſet, nauigabat Syracuſas: iſque cùm ſecundiſsimè curſum teneret: Videtiſne, inquit, amici, quàm bona à Dijs immortalibus nauigatio ſacrilegis detur?*

AD EPIGR. XXVIII.

Scythas ſmaragdos] Scythicos. Sic σκύθην εἰς οἶμον. Æſchylus.

Nudam te ſtatuet] γυμνήν σε καταστήσει. De hoc loquendi genere diximus in Animaduerſionibus noſtris ad Iamblichum, ſuperiori anno editis. Locum correximus cap. 2. lib. 1. de Vita Pythagoræ, ἐπιτρεπούσης τῆς Παρ-

θυίδι ποτὲ μιγλῶσαι τὴν Ἀπέλλω, καὶ κύνας αὐτὴν οὐκ μὴ ὅπως ἰχθύσι καταστῆσαί τι,&c. Hîc conſtanter errarunt typographi κώνλω pro κύνας excudentes. Eſt ibidem *Mnemarchus* pro *Mneſarchus*. Sed neque ego, neque alij typographorum incuriam præſtare poſſumus. Citaui cap. 4. eiuſdem opuſculi Marini Neapolitani locum, vbi pro μεθ' ἡμέραν, μεθ' ἡμέρας reponendum exiſtimaui. Sed ſomniabam ſanè, cùm id ſcriberem, imò egomet ego non eram. Peccatum homini aliud agenti condonandum, & ætati meæ: nemini tamen, quod ſciam, adhuc notatum.

AD EPIGR. XXX.

Sacris piſcibus] *Sacros* dicit *piſces*, quos poſteà *dedicatos*. Notum ex Athenæo lib. 7. ſolitos olim conſecrari piſces, quemadmodum & greges, ſiue (vt verbis Euſtathij vtar) ἀγέλας ὅλας ἡμερῶν ζώων. Vide Sueton. in Iul. Cæſare, cap. 81. Sed in fanis præcipuè, & locis contiguis ſacra animalia alebantur. Lucianus lib. de Dea Syria. ἔστι δὲ καὶ λίμνη αὐτόθι, οὐ πολλὸν ἑκὰς τοῦ ἱροῦ, ἐν τῇ ἰχθύες ἱροὶ τρέφονται πολλοὶ, καὶ πολυειδέες. γίγνονται δὲ αὐτέων ἔνιοι κάρτα μεγάλοι. οὗτοι δὲ οὐνόματα ἔχουσι, καὶ ἔρχονται καλεόμενοι. ἐπ' ἐμεῦ δέ τις ἔην ἐν αὐτοῖσι χρυσοφορέων. ἐν τῇ πτέρυγι δὲ ποίημα χρύσεον αὐτέῳ ἀνεκέατο. Horum piſcium meminit & Plinius lib. 32. cap. 2. *Hierapoli Syriæ in lacu Veneris æditnorum vocibus parent vocati, exornati auro veniunt, adulantes ſcalpuntur, ora hiantia manibus inſerendis præbent.* In pluribus Cæſarum villis piſces eiuſmodi ſeruatos idem ibidem teſtatur. Athenæus lib. 8. ἐγὼ δὲ ἐν τῇ κατὰ Χαλκίδα Ἀρεθούσῃ τεθέαμαι, ἴσως δὲ καὶ ὑμῶν οἱ πλεῖστοι, κεστρεῖς χειροήθεις, καὶ ἐγχέλεις ἐνώτια ἐχούσας ἀργυρᾶ καὶ χρυσᾶ, λαμβανούσας τε καὶ λαμβάνοντας παρὰ τῶν προσφερόντων τροφὰς, τὰ ἀπὸ τῶν ἱερείων σπλάγχνα, καὶ τυροὺς χλωρούς. *Ego verò vidi, fortaſſe & veſtrum plurimi in Chalcidis Arethuſa, ceſtreos manſuefactos, & anguillas aureis & argenteis inauribus decoratas, cibos ab offerentibus accipientes, victimarum exta ſcilicet, & muſteum caſeum.* Sic enim explicandus hic locus, non vt vulgò. Non dubium autem quin ipſe lacus, vbi hi piſces dedicati, ſacer eſſet. Conſecrabantur enim & illi, & ab ijs cymbæ arcebantur. Plin. lib. 8. epiſt. 21. de Vadimone lacu. *Nulla in hoc nauis, (Sacer enim eſt) ſed innatant inſulæ herbidæ, omnes arundine, & iunco textæ.* Apud Petronium anus ſacrificula, & ſuperſtitioſa *anſeres ſacros* aſſeruat. *Vix ad caſæ oſtiolum proceſſeram, cum ecce tres anſeres ſacri, qui, vt puto, medio die ſolebant ab anu diaria exigere, impetum in me faciunt.* Anſeres hoſce ſacros, *publicos* poſteà appellat. *Et ipſa flere vehementius cœpit, meiq; miſereri, tanquam patrem meum, non publicum anſerem occidiſſem.*

Quid quod nomen habet] Eadem Lucianus & Plinius locis modò citatis.

Calamo] Lucianus Διὶ ἧς ἐγχελύων. ὡς καὶ αὐτοὶ σαλεύοντες θωρῶσι ἐκ τοῦ ἀράχνου, καθάπερ οἱ ἁλιεῖς ἐκ τοῦ καλάμου τὸν ἰχθύν.

Calamo

Calamo tremente] Sic *Tremula arundo* Ouidio.

Hos aliquis tremula dum captat arundine piſces,
Vidit.

Rogatores] Rogator Martiali noſtro προσαίτης. Nam *Rogare ſtipem* dicebant. Seneca Controu. 4. lib. 10. *Stipem rogant, & vnius miſericordia viuũt, omnium aluntur. Erogare ſtipem* dixit Apul. lib. 1. & 7. Mileſ. αἰτεῖν Græcis, προσαιτεῖν, & μεταιτεῖν.

Iactis ſimplicibus cibis] Quibuſdam enim donis animalia eo modo dedicata, aut religioſa decorabant. Plin. epiſt. 33. lib. 9. *Incredibile (Tam verum tamen quàm priora) Delphinum colluſorem, geſtatoremque puerorum in terram quoque extrahi ſolitum, arenisque ſiccatum, vbi incaluiſſet, in mare reuolui. Conſtat Octauium Auitum, legatum Procõſulis, in littus educto religione parua ſuperfudiſſe vnguentum, cuius illum nouitatem, odoremque in altum refugiſſe.* Vide & Plin. auunculum lib. 9. cap. 8. Delphina igitur venerabãtur, vt piſcem ſacrum, & dijs charum. Quare & alijs eum honoribus proſequebantur, vt florum, coronarum, & cæterorum eiuſmodi ornamento. Vnde lib. 3. Anthol.

κύματα, καὶ τρηχύς με κλύδων ἐπὶ χέρσον ἔσυρεν
Δελφῖνα, ξείνης κοινὸν ὅραμα τύχης·
ἀλλ᾽ ἐπὶ μὲν γαίης ἐλέῳ τόπος. οἱ γὰρ ἰδόντες
εὐθὺς πρὸς τύμβον μ᾽ ἔστεφον εὐσεβέες.

Sed & res alias quanquam ἀψύχους Dijs conſecratas donis onerabãt. Vide Apul. lib. 11. Mileſ. de naui Iſidi dedicata.

AD EPIGR. XXXI.

Impoſitum mater] Alter parentum nomen infanti imponebat. Quandoque honoris gratia alicui ex amicis nominis imponẽdi dignatio concedebatur. Vide Sueton. in Nerone, cap. 6.

AD EPIGR. XXXVII.

Ex inſulis] Notum ſub Imperatoribus quaſuis ædes locatitias *Inſulas* appellatas fuiſſe. Gloſſæ, *Inſula*, νῆσος, συνοικία. aliæ, ἐνοικιολόγος, *Inſularius*, ὁ τὰ ἐνοίκια ἐκλεγόμενος, penſionum flagitator & collector. *Domini inſularum* Suetonio dicuntur locatores, ſi benè memini.

AD EPIGR. XXXIX.

Veteres Myronis artes) Præclari illi artifices operibus ſuis nomen inſculpebant ſuum. Seneca lib. 1. de Tranq. vit. cap. 1. *Placet miniſter incultus, &*

rudis vernula, argentum graue ruſtici patris, ſine vllo opere & nomine artificis. Idem Conſolat. ad Albinam, cap. 11. *Si deſiderabit aureis fulgentem vaſis ſupellectilem, & antiquis nominibus artificum argentum nobile, æs paucorum inſania pretioſum*, &c.

AD EPIGR. XLII.

Sit niue candidior] Sic frequentiſſimè. Et ita Græci. Matron ὁ παρῳδὸς.

Οὐ δὴ καλλίστους ἄρτους ἴδον οὐδὲ μεγίστους,
λευκοτέρους χιόνος, ἐσθίειν δ᾽ ἀμύλοισιν ὁμοίους.

AD EPIGR. XLIII.

Temerarius, nec audax] Vides diſtingui Temerarium ab Audaci. Diſtinxerunt & alij. T. Liuius lib. 25. *Ob hoc cùm omnia neglecta apud hoſtes eſſent, exploratis ijs, Martius ad conſilium prima ſpecie temerarium magis, quàm audax, animum adiecit, vt vltrò caſtra hoſtium oppugnaret.*

AD EPIGR. XLVI.

Et l. var. mappa clauo) Mappam laticlauiam appellat Petronius. *Pallio enim coccino adraſum incluſerat caput, circaque oneratas veſte ceruices laticlauiam immiſerat mappam, fimbrijs hinc atque illinc pendentibus.*

Cum bulbis, cochleiſque] Bulbi & Cochleæ ſæpe coniunguntur. Petronius: *Mox cibis validioribus paſtus, id eſt, bulbis, cochlearumque ſine iure ceruicibus, hauſi parciùs merum.* Vide & Plin. lib. 1. epiſt. 15. Græcis quoque idem palati genius, vt ita dicam. Alexis:

— πίννας, κάραβον,
βολβοὺς, κοχλίας, κήρυκας, ᾠὰ, ἀκροκώλια,
τοιαῦτα τούτων ἄν τις εὕροι φάρμακα.

Theocrit. idyll. 14.

βόλβος τις κοχλίας ἐξηρέθη: ἧς πότος ἁδύς.

Legendum fortaſſè, βόλβος καὶ κοχλίας. Scholia legerunt, βόλβος κοχλίας. Notant enim, βολβὸς, εἶδος βοτάνης ὁμοίας κρομμύῳ κολχικῷ.

AD EPIGR. XLIX.

Crude Thyeſta) ὠμέ. Ouidius:

Non tibi Theromedon, cruduſue regabitur Atreus.

AD EPIGR. LIII.

Inter penetr. noſtræ Pallados) Nam Cynicorum hominum ἀνεστίων καὶ ἀοίκων habitationes in templis ſæpiùs. Diogenes ipſe Cynicorum κορυφαῖος οἰκίας ἔχειν ταῖς πόλεσι καὶ ἐνταῦθα διάγειν ἐν τοῖς κοινοῖς τε καὶ ἱεροῖς, vt ſcripſit Dio Chryſoſt. Plut. lib. εἰ αὐτάρκ. ἡ κακ. πρὸς κακοδαιμ. τύχη, πενίαν ἀπειλεῖς; καταγελᾷ σου Μητροκλῆς, ὃς χειμῶνος ἐν τοῖς προβάτοις καθεύδων, θέρους ἐν τοῖς προπυλαίοις τῶν ἱερῶν, τὸν ἐν Βαβυλῶνι χειμάζοντα, καὶ περὶ Μηδίαν θερίζοντα Περσῶν βασιλέα περὶ εὐδαιμονίας εἰς ἀγῶνα προὐκαλεῖτο. *Paupertatem minitaris, fortuna? At ridet te Metrocles, qui cùm anni hyeme in ouilibus dormiret, æſtate verò in templorum veſtibulis, Perſarum Regem Babylone hyemantem, & in Media æſtatem traducentem prouocabat in certamen de beatitate.*

Cum baculo peraque] Hæc inſignia, & veluti γνωρίσματα iſtorum philoſophorum. Auſon. epig. 52.

Pera, polenta, tribon, baculus, ſcyphus, arcta ſupellex
Iſta fuit Cynici.

Herodianus in Commodo: πρὶν δὲ λέγεσθαι ἢ πράττεσθαι ἐπὶ τῆς σκηνῆς, ἀνὴρ φιλοσόφου φέρων σχῆμα (βάκτρον γὰρ ἦν αὐτῷ μετὰ χεῖρας, ἡμιγύμνῳ τε αὐτῷ ἐκκρεμὴς πήρα) εἰς δρόμον καὶ στὰς ἐν μέσῃ τῇ σκηνῇ, &c. Lucianus, qui non vno loco horum Philoſophorum τερατείας ridet, huius quoque ſupellectilis paſſim meminit. Sic igitur Cynici baculò ſuo clauam Herculis imitabantur. Vnde Apuleius lib. 4. floridorum. *Eas omnes peſtes mentibus exegit:* (Crates ſcil. Diogenis ſectator) *familias purgauit: malitiam perdomuit: ſeminudus & ipſe, & claua inſignis: etiam Thebis oriundus, vnde Herculem fuiſſe memoria exſtat.*

Cui cana putriſque) Coma putris nota infimarum ſordium, quæ hominibus illis placuere θαυμαστὸν ὅσον. Vnde & colorem nigriorem affectarunt. Lucianus Δραπέταις. πολλοὶ γοῦν τὰς τέχνας ἀφέντες, ὡς εἶχον τέως ἐπὶ τὸ πέρας αἴξαντες καὶ τὸ τριβώνιον, καὶ τὸ σῶμα πρὸς ἥλιον εἰς τὸ αἰθιοπικὸν ἐπιχράναντες, αὐτοσχέδιοι φιλόσοφοι ἐκ σκυτοτόμων ἢ τεκτόνων περιέρχονται. Cæterùm de hac coma dicendum nobis hîc aliquid. Docui lib. 2. Aduerſ. meorum, cap. 16. Philoſophos comam, & cęſariem adraſiſſe: quod probaui auctoritate ſcholiorum Ariſtophanis, οἱ δὲ φιλόσοφοι κάτω κείρονται. Sed quia huic doctrinę refragari videtur hic Martialis locus præter alios, idcircò doctrina mea explicanda clariùs, & nouis tibicinibus fulcienda. Philoſophos appellaui κατ' ἐξοχὴν Stoïcos, Socraticos, & cęteros illos humano cultu philoſophantes, non latrãtes hoſce canes, è quorum grege hic noſter ſenex cum putri ſua, & ſordida coma. Raſiſſe autem illos alijs inſuper locis probari poteſt. Stoïca ſecta apud Lucianum Δραπέταις. ἐμοῦ δὲ καταφρονοῦντας ὅτι ἐν χρῷ κέκαρμαι, καὶ ἀρρενωπὸν βλέπω, καὶ σκυθρωπὸν δοκῶ. Ergo Stoici ἐν χρῷ

ἐκείρετο. Arrianus lib. 1. Diſſ. Epict. cap. 2. ἄγε οὖν Ἐπίκτητε, διαξύρησαι, ἂν ἦ φιλόσοφος. λέγω, οὐ διαξυρῶμαι. Ergo διεξυρημένοι philoſophi. Lacedæmone quoque, vbi triſtior diſciplina, & adſtrictior, ἐν χρῷ ἐκείροντο. Plut. de diſcrimine adul. ab amico. μαρτυρεῖ δὲ καὶ τὰ τῶν μεγάλων ἔργα κολάκων, καὶ τὰ τῶν δημαγωγῶν, ὧν ὁ μέγιστος Ἀλκιβιάδης, Ἀθήνησι μὲν ἐσκώπτεν καὶ ἱπποτρόφει, καὶ μετ' εὐτραπελίας ζῶν καὶ χάριτος: ἐν δὲ Λακεδαίμονι κειρόμενος ἐν χρῷ, καὶ τριβωνοφορῶν, καὶ ψυχρολουτρῶν. Lucianus δραπέταις. εἴκασας τρεῖς γόητας ἅμα εἶδεν, καὶ ἕνα γυναῖκα ἐν χρῷ κεκαρμένην εἰς τὸ λακωνικόν. Sic ergo philoſophi illi maiorum gentium ἐν χρῷ ἐκείροντο. Neque tamen omnes. Multi enim habitu pagano inter eos militabant. At Cynici contrà ἀκόμαν, caput intonſum, & incultum habebant, vt loquitur Seneca. Athenæus lib. 4. πυθαγορικὰς δὲ δόξας εἶναι, ὑμῶν τῶν κυνικῶν ζώντων ἔλη, κομῶν, καὶ ῥυπῶν, καὶ ἀνυποδητεῖν. A. Gellius lib. 9. cap. 2. de erratico eiuſmodi cane. *Adijt, nobis præſentibus, palliatus quiſpiam, & crinitus, barbaque propè ad pubem vſque porrecta.* Hinc factum, vt cæteros philoſophos comatos vulgò exiſtimarent, aut ſolos comatos pro philoſophis haberent, quia tales videbant Cynicos, qui ſoli poſtremis temporibus, & in ſolo Romano præcipuè, philoſophi appellabantur. Vnde Herodianus loco citato de Cynico illo ait, ἀνὴρ φιλοσόφου σχῆμα ἔχων. Æruſcatores igitur illi, mera hominum mendicabula, animalia ſpurca atque probroſa, ita inuaſerant in nomen illud ſanctiſſimum, vt cæteri verè philoſophi, & mentem philoſophicam potius quàm barbam gerentes, nomine iſto cederent. Quapropter cæteri penè omnes, qui nomen retinebãt, & inde quæſtum, ac ferè capturas colligebant, ad exemplum Cynicorum ornabantur. Vnde Arrianus lib. 4. Diſſ. Epicteti, cap. 8. οὗτος φιλόσοφος. διὰ τί; τρίβωνα γὰρ ἔχει καὶ κόμην. οἱ δὲ ἀγύρται τί ἔχουσι; *Hic eſt philoſophus. Quare? Quia pallium & comam habet: At circulatores quid habent?* Certum verò ſignum. Rectè igitur Herodes *Barbam & pallium video, philoſophum nondum video.* Certè ex noſtris quidam in Philoſophorum coloniam tranſcripti ſunt. Nam eorum more nonnulli ἀνυπόδητοι. Huic conſuetudini initium dediſſe exiſtimo Agelium Nouatianorum Epiſcopum tempore Valẽtiniani, & Valentis A.A. Socrates lib. 4. hiſt. Eccleſ. cap. 9. ἀνυπόδητος γὰρ διόλου διῆγε, καὶ ἑνὶ χιτῶνι ἐκέχρητο, τὸ τοῦ εὐαγγελίου φυλάττων ῥητόν. Verùm non comati, ſed raſi hi homines, aliorum philoſophorum more. Socrat. lib. 3. Hiſt. Eccleſ. cap. 1. de Iuliano Imperatore. ἐν χρῷ τε κειράμενος, τὸν τῶν μοναχῶν ὑπεκρίνετο βίον. Vnde ſi qui Cynicorum Chriſtiani fierent, & ſacerdotio decorarentur, tondebantur prius. Theodoritus lib. 5. hiſt. Eccleſ. cap. 8. αὐτὸς ὁ θαυμάσιος Γρηγόριος, Μάξιμόν τινα κεχειροτόνηκε κυνικόν, ἀφεὶς αὐτοῦ τὰς κυνικὰς ἀποκείρας τρίχας. Verùm alius mihi de hac re dicendi locus.

AD EPIGR. LV.

Libidinoſæ Lacedæmonis) Atqui tanta olim Lacedæmone pudicitia, vt

nullæ de adulterio leges prioribus temporibus fuerint, vt teſtatur Plutarchus. Quare ergo libidinoſa Lacedæmon? Si propter Helenam (vt vult Domitius) Martialis certe Laconum genti iniurius. Nam quæ ciuitas eſt tam notæ caſtitatis, vbi non inſignis aliqua meretrix Helena laſcinior, & nata, & denata ſit? Si quia Venus ibi colebatur, vt idem autumat, hoc epithetum generale eſt: & vbicumque Venus culta eſt, vrbs libidinoſa diceretur. Sed libidinoſa Lacedæmon (vt opinor) quia Veneri quaſi conſecrata, & peculiaris. Vnde Martialis noſter epigr. 44. huius libri.

Hæc Veneris ſedes Lacedæmone gratior illi.

Vel an ideò libidinoſa Lacedæmon, quia puellæ νεῶν ἄλλων τῶν κόρων nudæ exercebant, καὶ συναναγύμνουσαι ὅλον ἐν τῷ βαδίζειν τὸν μηρόν, vnde φαινομηρίδες Ibyco appellatæ? Non puto.

Armorum Salo temperator] Anteà epigr. 50. lib. 1.

Et Salo qui ferrum gelat.

AD EPIGR. LVII.

Argiui reg.] Argiuum colonum Tiburtum appellat Tiburis conditorem. Horat. Od. 6. lib. 2.

Tibur Argæo poſitum colono
Sit meæ ſedes vtinam ſenectæ.

Ouidius quoque *Tibur Argæum* appellauit eleg. 5. lib. 3. Amorum. Vide autem quod notamus ad epigr. 60. ſubſequens.

Ergo ſacri fontes] *Sacri fontes*; quia fontibus & fluuijs diuinitatem neſcio quam aſſignauit rudis illa antiquitas. Vnde ἱεροὶ ποταμοί, διὰ τὸ ἀέναον, inquit Euſtath. ἰλ. β. Perſæ non ſolùm πυρσολάτραι (vt eleganter appellantur à Theodoro Prodromo) ſed & ὑδρολάτραι. Arnob. lib. 6. aduerſus Gentes. *Rideτis temporibus priſcis Perſas fluuios coluiſſe, memorabilia vt indicant ſcripta.* Herodotus Muſa 2. ἐς ποταμὸν δὲ οὔτε ἐνουρέουσι, οὔτε ἐμπτύουσι, οὔτε χεῖρας ἐναπονίζονται, οὔτε ἄλλό τι οὐδὲν ποιέουσιν, ἀλλὰ σέβονται ποταμοὺς τῶν πάντων μάλιστα. Meminit & Agathias tom. 2. hiſt. γεραίρουσι δὲ ἐς τὰ μάλιστα τὸ ὕδωρ, ὡς μηδὲ τὰ πρόσωπα αὐτῷ ἐναπονίζεσθαι, μήτε ἄλλως ἐπιψαύειν, ὅτι μὴ πότου εἵνεκα καὶ τῆς τῶν φυτῶν ἐπιμελείας. *Aquam autem præcipuo cultu venerantur, ita vt neque faciem ea lauent, neque aliter attingant, niſi potus gratia, & ob plantarum curam.* Vnde & per ignem, & per aquam iurabant. Sidonius Panegyrico. *— Magis iuratur ab illis*

Ignis & Vnda Deus: necnon rata pacta futura.

Rectè igitur, & è religionis ſuæ ritu Darius ὁ δὴ μακαρίτης, Xerxis filij ſui fluminibus & mari vim inferre conati, ἀβλεψίαν & audaciam accuſat apud Æſchylum ἐν Πέρσαις.

παῖς δ' ἐμὸς τάδ' οὐ κατειδὼς ἤνυσεν νέῳ θράσει,
ὅς τις ἑλλήσποντον ἱρὸν, δοῦλον ὡς, δεσμώμασιν
ἤλπισε σχήσειν ῥέοντα ῥόον θεοῦ.

Vbi malè notat Scholiaſtes *ἱερὸν* dici *ἑλλήσποντον διὰ τὸ ἱδρύσθαι αὐτῷ τῇ Διὸς ἱερόν*. Sed manifeſtum Darium ibi loqui è ritu religionis ſuæ fluuios cõſecrantis. Elegans etiam in hanc ſententiam epigramma Dioſcoridis lib. 3. Anthol.

AD EPIGR. LX.

Ardea ſolſtitio] Mutata conſuetudine ſcilicet. Nam loca hæc anni hyeme colebantur, non æſtate. Solſtitium autem *συνεκδοχικῶς* pro Solſtitio æſtiuo. Sic vulgò. Vnde rectè in gloſſ. *Solſtitium, τροπὴ θερινή*. Seneca lib. 1. de Benef. cap. 12. *Nemo tam ſtultus eſt, vt monendus ſit, ne cui gladiatores, aut venationem iam munere edito mittat, & veſtimenta æſtiua bruma, hyberna ſolſtitio.* Solſtitium hybernum brumam appellabant, quod omninò notum. Vnde Gloſſ. *Bruma τροπὴ χειμερινή*. Solſtitium autem appellabant, non vnicum illum diem, quo Sol in Cancro ſummus eſt; ſed & dies, quibus accedit & recedit propinquiores; quemadmodum & Brumam non ſtationem illam Solis in Capricorno, ſed & *τὰ μετέχοντα*.

Cùm Tiburtinas] Ditiores villas & prædia circa Tibur, aut in ipſa vrbe ædes habebant, quò æſtate ſecedebant. A. Gell. lib. 19. cap. 5. *In Tiburte rus conceſſeramus hominis amici diuitis, æſtate anni flagrantiſſima.* Prædia illa *Tiburtina* appellabant: quemadmodum *Tuſculana*, quæ prope *Tuſculum*. Vnde *Tuſculanum* villa Ciceronis. Seneca lib. 4. de Benef. cap. 12. *Nemo Tuſculanum aut Tiburtinum emere paratus, ſalubritatis cauſſa, & æſtiui ſeceſſus, quoto anno emptus ſit, diſputat; Cùm emerit, tuendum eſt.*

Sardinia eſt] Nam Sardinia *νοσερὰ τοῦ θέρους*, vt ait Strabo. Cauſſam explicat Claudianus. Meminit & Silius Italicus, ſi quid ego memini.

AD EPIGR. LXIIII.

Annæ Perannæ] Macrob. lib. 1. Saturnal. cap. 12. *Eodem quoque menſe* (Martio Scil.) *& publicè & priuatim ad Annam Perannam itur, vt annare perannaréque commodè liceat.*

AD EPIGR. LXVI.

Togula eſt excuſſa] Reponenda lectio, quam adferunt è veteri codice, *Togula eſt tibi ſumpta.* Diebus enim feſtis tantùm & ſolennibus togas & candidiores veſtes ſumebant in municipijs.

AD EPIGR. LXIX.

Diceris hac factus] Pittacia affigebantur ceruicibus amphorarum, vbi vinum vetus ſeruabatur, quibus annorum numerus notabatur. Vnde *de meliori nota*. Petronius. *Statim allatæ ſunt amphoræ vitreæ diligenter gypſatæ, quarum in ceruicibus pittacia erant affixa, cum hoc titulo*, FALERNVM OPIMIANVM ANNORVM CENTVM. Iuuenalis ſatyr. 5.

Cras bibet Albanis aliquid de montibus, aut de
Setinis, cuius patriam, titulumque ſenectus
Deleuit multa veteris fuligine teſtæ.

Notabatur igitur patria cum ætate. Vnde *Falernum* apud Petronium. Deinde *opimianum centum annorum*.

Maſſica ponis] Petronius: *Verum eſt, Vinum Opimianum præſto, Heri non tam bonum poſui, & multò honeſtiores erant.* Ergo *Ponere vinum* propriè.

AD EPIGR. LXXIII.

Stamina pulla] Contrà Stamina alba, cùm vita protenditur. Iuuenalis ſatyr. 12.

-- Poſtquam Parcæ meliora benigna
Penſa manu ducunt hilares, & staminis albi
Lanificæ.

AD EPIGR. LXXXVI.

Prodat perſpicuus) Lucianus περὶ τῶν ἐπὶ μισθῷ συνόντ. μόνος σὺ πονηρόν τι καὶ παχὺ πίνεις, θεραπόντων ἀεὶ ἐν ἀργύρῳ ἢ χρυσῷ πίνειν, ὡς μὴ ἐλεγχθείης ἀπὸ τοῦ χρώματος, οὕτως ἄτιμος ὢν ξυμπότης.

AD EPIGR. XC.

Lauo) Lauare, Tondere, Veſtire, & alia quædam ὡς παθητικά. T. Liuius lib. 44. *Lauanti Regi dicitur nunciatum, hoſtes adeſſe.* Quintil. lib. 1. cap. 6. *At lauamus, & tondemus, & conuiuimus ex conſuetudine.* Suetonius in Calig. cap. 24. Nerone, cap. 35. T. Veſpaſ. cap. 8. Domitiano, cap. 17. *Tondere* apud Virg. locis notiſſimis. Tit. Liu. lib. 27. alibi. Veſtire eodem modo auctores frequentes poſuerunt. Tit. Liuius lib. 22. *Præda ingens parta eſt, & præter equos viroſque, & ſi quid argenti, quod plurimum in phaleris equorum erat: Nam ad veſtiendum facto perexiguo vtique militantes vtuntur.* Tertull. de Pallio. *Sic & in proximo ſoror ciuitas veſtiebat, & ſicubi alibi in Africa, Tyros.* Eodem modo *Exercere*, ἀσκεῖν, & alia multa.

Sed notandus hic Suetonij locus in D. Claudio, cap. 11. *Comœdiam quoque Græcam Neapolitano certamine docuit, ac de ſententia Iudicum coronauit.* *Coronauit*, ἐστέψατο, id eſt, ἐστεφανώθη. Helleniſmus. Appianus Ἰβηρικῇ. τῆς δὲ πόλεως οἱ πρεσβύτεροι, στεφανωσάμενοί τε καὶ φέροντες ἱκετηρίας, τὸν Λεύκουλλον αὖθις ἠρώτων τί ποιοῦντες ἂν εἶεν φίλοι. Et ἐμφ. ε. ὁ δὲ Καῖσαρ ὀκτακισχιλίοις τῆς θυσίας, στεψάμενος δάφνην σύμβολον νίκης. Plutarch. de Dæmonio Socratis: μὴ γὰρ ἐλευθερώσας στεφανώσαιμι τὰς Θήβας, μηδὲ θύσας ἔτι τοῖς θεοῖς, ἐφ' ὧν κατεργάσω πολλὰ τῇ πατρίδι πολλάκις. Euſeb. lib. 5. hiſt. Eccleſ. cap. 1. διὰ πολλῶν κλῆρον ἀναβιβάζουσα τὸν ἀλειφόμενον, καὶ δι' ἀγῶνος τὸν τῆς ἀφθαρσίας στεφανωθεὶς στέφανον. Monet me hic Suetonij locus, vt & alium helleniſmum aperiam, qui apud eundem mihi apparet, in Auguſto, cap. 17. Vulgò legitur. *Et Antonium quidem ſeras conditiones pacis tentantem ad mortem adegit, viditque mortuum. Cleopatræ, quam ſeruatam triumpho magnoperè cupiebat, etiam Pſyllos admouit, qui venenum, ac virus exſugerent, quòd periiſſe morſu aſpidis putabatur.* Rectè hîc notat Torrentius de conſpecto Antonij corpore nihil apud antiquos reperiri. Legerim igitur, *Et Antonium quidem ſeras conditiones pacis tentantem ad mortem adegit: viditque mortuum Cleopatræ, quam ſeruatam triumpho magnoperè cupiebat, & Pſyllos, &c.* Sic & Dio ad verbum lib. 51. τό τε σῶμα αὐτῆς εἶδε, καὶ φάρμακα αὐτῇ καὶ ψύλλους εἴπως ἀνασφήλειε, προσήγαγε. Τὸ σῶμα τῆς Κλεοπάτρας dicit Dio *Mortuum Cleopatræ*. Nam *Mortuum Cleopatræ* Græco more accipio τὸν νεκρὸν τῆς Κλεοπάτρας, quemadmodum Plinius *Defunctum* accepit.

AD EPIGR. XCI.

Librarius hoc &) Legendum fortaſsè.
Iam librarius Ohe & ipſe dicit.

DESIDE-

DESIDERII HERALDI ANIMADVERSIONES AD LIBRVM V. EPIGRAMMATVM M. VALERII MARTIALIS.

AD EPIGR. I.

SEV *tua veridicæ*] id eſt, Siue es Antij, quò non rarò ſecedebant Imperatores. Strabo lib. 4. νυνὶ μὲν οὖν ἀνεῖται (Antium dicit) τοῖς ἡγεμόσιν, εἰς σχολὴν καὶ ἄνεσιν τῶν πολιτικῶν, ὅτε λάβοιεν καιρόν. καὶ διὰ τοῦτο κατῳκοδόμηνται πολυτελῶς οἰκήσεις ἐν τῇ πόλει συχναί, πρὸς τὰς τοιαύτας ἐπιδημίας.

Veridicæ ſorores] Fortunas dicit Antiatinas, quarum meminit Suetonius in Calig. cap.57. Vnde & Horat. Od.35.lib.1.

O Diua gratum quæ regis Antium.

Siue ſalutiferis candidus] Quare *Candidus* dicatur Anxur claret ex Horat. ſatyr. 5. lib.1.

—Subimus

Impoſitum ſaxis latè candentibus Anxur.

Plana ſuburbani] Cùm enim Antium ſit ἐπὶ πέτραις ἱδρυμένον (vt ſcribit Strabo lib.4.) & abluatur mari, cui adiacet, videtur mare eſſe veluti in ſuburbio Antij, καὶ τὸ εἶναι προάστειόν τι.

Galla credulitate fruar] Mobilitatem, & credulitatem Gallorum notarunt quidam. Sed hæc vitia ab eorum ſimplicitate, & probitate. Nam τὸ σύμπαν τῶν Γαλατῶν, ἁπλοῦν, καὶ οὐ κακόηθες, à Strabone verè dicitur. Galli igitur οὐ κακοήθεις, & quia fideles ipſi, fidem cæteris facilè arbitrantur. Quæ ſecus in Gallia acciderunt patrum noſtrorum, quin & noſtra ipſorum ætate, eorum expiationem in paucorum caput deprecamur. Sed ἄφημα. Nam ſatisfactum iam Νεμέσει magna ex parte.

Credulitate fruar] Ouid. 3. Amor. eleg.13.

Et liceat ſtulta credulitate frui.

AD EPIGR. VI.

Cùm fulget placidus] Vultus enim Domitiano venuſtus, & quo commendari voluit. Sueton.in eius vita,cap.18. *Commendari ſe verecundia oris adeò ſentiebat, vt apud Senatum ſic quondam iactauerit, vſque adhuc certè animũ meum probaſtis, & vultum.* Vnde Plinius Panegyrico: *Et Pop. quidem Romanus dilectum principem ſeruat: quantóque paulò ante formoſum alium, hunc fortiſsimum perſonat: quibuſque aliquando clamoribus geſtum alterius, & vocem, huius pietatem, abſtinentiam, manſuetudinem laudat.*

Sic te ſerior] Sic adhibitum in precationibus, quod nemo ignorat. Græcis οὕτως eodem modo; quod notum quoque. Et οὕτως ὄναιο, quod reſpondet phraſi noſtræ, qua dicimus aliquem obteſtantes, *à la pareille.* Lucianus Ἰκαρομενίππῳ. καὶ ἡ Σελήνη, γυναικείαν φωνὴν προϊεμένη, Μένιππέ φησιν, οὕτως ὄναιο, διακόνησαί μοί τι πρὸς τὸν Δία. Et alibi: καλέσαντός γε αὐτὸν ἡ γυνὴ, Θεσμόπολι, φησιν, οὕτως ὄναιο, χάριν οὐ μικρὰν αἰτούσῃ δός. Vnde lib. 2. Antholog. Epigr.

> Ζωὸν συλήσας, δωρῇ τάφον· ἀλλά με κρύψας,
> σὺ θάπτεις. τοίου κ᾽ αὐτὸς ὄναιο τάφου.

AD EPIGR. VII.

Qualiter Aſſyrios] Facilis hæc ſimilitudo. De Phœnice præter alios vide Plin. lib. 10. cap. 2. Multa autem igni abſumpta reparauit Domitiatianus. Vide Suetonium in eius vita, cap. 5.

Sumus Martis turba] Reſcribendum hic eſſet *Turma*, ſi Turba ſemper de reabiecta & vili diceretur, quod volunt quidam, & inde Propertium, Martialemque noſtrum reformant, epigr. 68. lib. 7. Sed hoc affirmare nolim: præſertim cùm ita ſcriptum ſæpiſſimè, & in ijs locis, vbi *Turma* non poſſit ſatis placere. Ouid. 3. Triſt. eleg. 3.

> *Nec vos Pierides, nec ſtirps Latonia veſtro*
> *Docta ſacerdoti turba tuliſtis opem.*

In his & eiuſmoli locis *Turba* τὸ πᾶν, ſeu potius τὸ ἅπαν ſignificat. Sidon. epiſt. 1. lib. 6. *Cùm ſis procul ambiguo primus omnium toto, quà patet, orbe, Pontificum, cùm prærogatiuæ ſubijciatur, cùm cenſuræ tuæ attremat etiam turba collegij, &c.*

AD EPIGR. VIII.

Domini deique noſtri] Sueton. in Domitiano, cap. 13. *Pari arrogantia, cùm procuratorum ſuorum nomine formalem dictaret epiſtolam, ſic cœpit, Dominus, & Deus noſter ſic fieri iubet. Vnde inſtitutum poſthac, vt ne ſcripto quidem, ac ſer-*

mone cuiuſquam appellaretur aliter. Vnde & Quintilianus, vir aliàs grauis, ſed hîc ταπεινόφρων, ei obiter eſt adulatus lib.3.cap.7. *Laudandum in quibuſdam, quòd geniti immortales: In quibuſdam, quòd immortalitatem virtute ſunt conſequuti: quod pietas Principis noſtri, præſentium quoque temporum decus fecit.* Et multò ille apertiùs præfat.lib.4. Locus eſt ad manum. Hac de cauſſa quæ in hunc tyrannum committebantur, impietatis crimine notabantur. Xiphilinus in Nerua. καὶ ὁ Νέρουας τούς τε κρινομένους ἐπ' ἀσεβείᾳ ἀφῆκε, καὶ τοὺς φεύγοντας κατήγαγε. Sed & primis retrò temporibus impietas in Imperatores notata. Dio lib.57. de Tiberio. ἐπεὶ τὸ ὑβρίσθαι πρός τινος, ἢ τὸ ἀσεβεῖσθαι πρός τινος (ἀσέβειαν γὰρ ἤδη καὶ τὸ τοιοῦτον ὠνόμαζον, καὶ δίκας ἐπ' αὐτῷ πολλὰς ἐσῆγον) ἥκιστα προσεποιεῖτο.

Et puros Eques] Suetonius in Domitiano, cap.8. *Suſcepta morum correctione, licentiam theatralem promiſcuè ſpectandi in Equite prohibuit.* Hinc & Iuuenal. ſatyr.3.

> *-- Exeat, inquit,*
> *Si pudor eſt, & de puluino ſurgat equeſtri,*
> *Cuius res legi non ſufficit, & ſedeant hîc*
> *Lenonum pueri quocunque in fornice nati.*

AD EPIGR. IX.

Languebam, ſed tu) Idem pæne à Lucillio cantillatum, & ab Auſonio epigr.27. *Languebam* autem, ἐνόσουν Gloſſ. νοσῶ, *langueo, ægroto.* Auſon.

> *Languenti Marco dixit Diodorus aruſpex.*

Et,

> *Languentem Caium moriturum dixerat ægrum*
> *Eunomus.*

Petronius. *Opertis capitibus, an nudis? Opertis, & quis non dare manum languentibus volet?*

AD EPIGR. X.

Et laud. Catuli Iul.) Capitolium intelligit à Q. Catulo refectum. Vocat autem *Iulia templa*, quia (vt ſcribit Dio lib.43.) eraſo Catuli nomine, Iul. Cæſaris nomen Capitolio inſcriptum eſt. Manſit tamen eius nomen ad Vitellium vſque. Cornel. Tacitus. *Lutatij Catuli nomen inter tanta Cæſarum opera, vſque ad Vitellium manſit.*

AD EPIGR. XIIII.

Deiectus in viam) Vocabantur *viæ* in ſpectaculis interſtitia illa, tum quæ inter ordines erant, tum quibus per procliuum deſcendebatur. Sic

igitur plures vias conſtituo: Circa balthea ſcil. quæ theatrum cingebant, & in popularibus per proclinum. Nam Romani illi maiorum gentium loca diſtincta habebant, & cardinibus obſepta: ne vulgus temerè ingrederetur. At populi gradus non ita poterant occludi. Hæc videntur colligi poſſe ex loco illo Tertull. lib. de Spectacul. cap. 3. *Nam apud Spectacula & in via ſtatur. Vias enim vocant cardines baltheorum per ambitum, & diſcrimina popularium per proclinum.*

AD EPIGR. XVII.

Ciſtigero) Adrianus Turnebus *Ciſtigeros* hîc accipit pro iis *qui ſacra arcana in ciſtâ gerebant* quos ait *pro contemptiſſimis & deſpicatiſſimis habitos*. Ciſtæ vſus erat in ſacris Eleuſineis. Clemens Alexandrinus προτρεπτικῷ. τὸ σύνθημα Ἐλευσινίων μυστηρίων, ἐνήστευσα, ἔπιον τὸν κυκεῶνα. ἔλαβον ἐκ κίστης, ἐργασάμενος ἀπεθέμην εἰς κάλαθον, καὶ ἐκ καλάθου εἰς κίστην. Vertes ex Arnobio lib. 5. aduerſus Gentes. *Symbolum eſt ſacrorum Eleuſiniorum, Ieiunaui, atque ebibi cyceonem, è ciſtâ ſumpſi, & in calathum miſi: Accepi rurſus, in ciſtulam tranſtuli.*

AD EPIGR. XVIII.

Cereique] Feſtus: *Cereos Saturnalibus muneri dabant humiliores potentioribus, quia candelis pauperes, locupletes cereis vtebantur.* Varro lib. 4. de ling. Lat. *Quare quòd cœlum principium, ab ſatu eſt dictus Saturnus: & quòd ignis Saturnalibus, hoc eſt, cerei ſuperioribus mittuntur.* Vide omnino Macrob. lib. 1. Saturn. cap. 7.

AD EPIGR. XIX.

Colit ingrat. amicitias] Propriè. Cornel. Tacitus lib. 1. hiſtoriarum. *Inſignes amicitias iuuenis ambitiosè coluerat.* Cultores inde deſignati. Seneca lib. de Breuitate Vitæ, cap. 2. *Interroga de iſtis, quorum nomina ediſcuntur. His illos diſgnoſci videbis notis. Hic illius cultor eſt, Ille illius, Suus nemo.*

AD EPIGR. XXI.

Diſponere tempus otioſ.) Propriè & eleganter. Plinius epiſt. 23. lib. 4. *Magnam cepi voluptatem, cùm ex omnibus amicis cognoui, te, vt ſapientia tua dignum eſt, & diſponere otium, & ferre.* Auſonius epiſt. 10.

Dulcia ſecreti repetantur vt otia ruris
Nugis amœna ſeriis.
Tempora diſponas vbi tu tua: Iuſque tuum ſit,

Vt nil agas, vel quod voles.

Sic *Diſponere diem*, id eſt, quæ quaque diei hora facienda ſint, conſtituere. Seneca Conſolat. ad Polybium, cap. 25. *Aut ſpectaculorum varietate animum detinere, ex tuo arbitrio diem diſponere.* Plin. epiſt. 36. lib. 19. *Quaeris quemadmodum in Thuſcis diem æſtate diſponam. Euigilo, quum libuit, plerumque circa horam primam, ſæpè antè, tardiùs rarò*, &c. Sueton. in Tiberio, cap. 11. *Fortè quodam in diſponendo die, manè prædixerat, quidquid ægrorum in ciuitate eſſet, viſitare ſe velle, &c.* Operum vices diſponere Tibullus eodem modo dixit, lib. 1.

Illa nulla queat melius conſumere noctem,
Atque operum varias diſpoſuiſſe vices.

Et *diſpoſitio* hac mente. Lampridius de Alexandro Seuero. *Iam enim inde tacebatur, & omnes ita ambulabant, ne diſpoſitionem Romanam barbari ſcirent. Certum eſt autem eum nunquam id quod propoſuerat, feſelliſſe, cùm diceret, nolle ab aulicis ſuas vendi diſpoſitiones.* Appellat *diſpoſitiones* ordinem itineris, manſionum, ſtatiuarum, &c.

Imagines ſuperbas] In quibus ſtemmata nobilium, quibus ſæpiùs magis gloriabãtur, quàm virtute propria. εὐγένεια ἀμότερον ἀγαθόν. Virtute quàm genere nobiliores ſumus. Quibus oriundi eſſent parentibus & maioribus harum imaginum inſcriptionibus cognoſcebant. Res enim præclarè geſtas imaginibus inſcribere mos erat. Plinius lib. 35. cap. 2. *Aliter apud maiores in atrijs hæ erant, quæ ſpectarẽtur non ſigna externorum artificum, nec æra aut marmora. Expreſſi cera vultus ſingulis diſponebantur armarijs, vt eſſent imagines, quæ comitarentur gentilitia funera. Semperque defuncto aliquo, totus aderat familiæ eius, qui vnquam fuerat, populus. Stemmata verò literis diſcurrebãt ad imagines pictas. Tablina codicibus implebantur, & monumentis rerum in magiſtratu geſtarum.* Nota obiter conſuetudinem iſtam circunferendarum in funeribus gentilitiis imaginum gentilitiarũ. Dio lib. 47. πρὸς δὲ τούτοις ἐποίησαν μὲν (Triumviri ſcilicet) μηδεμίαν εἰκόνα αὐτοῦ, καθάπερ θεοῦ τινὸς ὡς ἀληθῶς ὄντος (Iul. Cæſarem dicit) ἐν ταῖς τῶν συγγενῶν αὐτοῦ ἐκφοραῖς πέμπεσθαι. ὅπερ ἐκ τοῦ πάνυ ἀρχαίου καὶ τότε ἔτι ἐγίγνετο. Idem decretum de Auguſti imagine, vt ſcribit idem Dio eodem libro. In Principum autem funeribus, non ſolùm gentilitiæ, ſed quorumlibet magnorum virorum, & virtute præſtantium imagines prælatæ, vt in funere Auguſti. Dio lib. 56. καὶ μετὰ ταῦτα (τὰς εἰκόνας ſcil.) αἵ τε τῶν προπατόρων αὐτοῦ, καὶ αἱ τῶν ἄλλων συγγενῶν τῶν τεθνηκότων (πλὴν τῆς τοῦ Καίσαρος, ὅτι ἐς τοὺς Ἥρωας ἐσεγέγραπτο) αἵ τε τῶν ἄλλων Ῥωμαίων τῶν καθ᾽ ὁτιοῦν προτευσάντων, ἀπ᾽ αὐτοῦ τοῦ Ῥωμύλου ἀρξάμεναι, ἐφέροντο· καί τις καὶ τοῦ Πομπηίου τοῦ Μεγάλου εἰκὼν ὤφθη, &c. Idem poſteà factum in aliorum Imperatorum celebrioribus exſequiis. Vide ſis Xiphilinũ in Seuero de exſequijs Pertinacis. Sed vt à diuerticulis in viã regrediamur, de imaginũ inſcriptionibꝰ aliquot inſuper notabimꝰ loca hãc doctrinã omninò illuſtratura. Sen. li. 3.

de Be. c. 28. *Qui imagines in atrio exponũt, & nomina familiæ ſuæ lõgo ordine, ac multis ſtemmatum illigata flexuris, in parte prima ædium collocant, noti magis quàm nobiles ſunt.* Nota *In prima parte ædium.* Val. Max. lib. 5. cap. 8. *Videbat enim ſe in eo atrio conſediſſe, in quo illius imperioſi Torquati ſeueritate conſpicua imago poſita erat: prudentiſſimoque viro ſuccurrebat, Effigies maiorum cum titulis ſuis, idcircò in prima ædium parte poni ſolere, vt eorum virtutes poſteri nõ ſolùm legerent, ſed etiam imitarentur.* Res geſtas imaginibus inſcriptas fuiſſe pluribus inſuper locis oſtendi poteſt. Vnum atque alterum notaſſe ſat fuerit. Val. Max. lib. 2. cap. 9. *Sed & Cenſor & Cato duplex ſeueritatis exemplum, eò magis illum notandum ſtatuit, quòd ampliſſimi honoris maieſtatem, tam tetro facinore inquinauerat, nec p[illegible]ſe duxerat, iiſdem imaginibus adſcribi, Meretricis oculos humano ſanguine delectatos, & Regis Philippi ſupplices manus.* Vnde *Titulum imaginum amplificare* idem dixit lib. 4. cap. 4. *Et plurimorum, ac maximorum operum prætextu, titulum imaginum ſuarum amplificauit.* Hinc Ouid. epiſtola Phyllidis Demophoonti.

Inter & Aegidas media ſtatuaris in vrbe,
Magnificus titulis ſtet pater antè ſuis.
Cùm fuerit lectus Scyron, toruuſque Procuſtes,
Et Scinis, & Tauri, mixtaque forma viri.
Et domitæ bello Thebæ, fuſique bimembres,
Et pulſata nigri regia cæca Dei.
Hoc tua poſt illos titulos ſignetur imago,
HIC EST, CVIVS AMANS HOSPITA CAPTA DOLO EST.

Viuere cùm ſciat] Id eſt, cùm poſſit. Horat.

--Neſcit vox miſſa reuerti.

Sic ἐπίστασθαι Græcis. Callimachus hymno in Iouem:

οὔτ' ἀρετῆς ἄτερ ὄλβος ἐπίσταται ἄνδρας ἀέξειν,
οὔτ' ἀρετὴ ἀφένοιο.

AD EPIGR. XXII.

Pro Craſſo R. Marcum) Præcipua, vt opinor, huius loci occaſio eſt ἀ- ντίθεσις nominum. Nam Quintus opponitur Decimo, & Macer Craſſo. Legendum enim exiſtimo, *Macrum*, non *Marcum*. Hæc ſcripſeram, cùm ad me adlatus eſt Martialis Argentinæ excuſus, vbi notant legi in quodam cod. manuſ. *Macrum*.

AD EPIGR. XXV.

Placidi cenſoris] Domitianus enim morum præfecturam ſuſceperat, vt ſcribit Suetonius. Vnde *Iudex morum* à Iuuen. apppellatur εἰρωνικῶς. Dio ſcribit cæteros Imperatores ſuis temporibus ab hoc magiſtratu abſtinuiſſe: Cauſſam addit, quia abſque nomine τὸ ἔργον τῆς τιμητείας ἔχειν.

AD EPIGR. XXV.

Hermes vincere nec] Codex manuſ. quo vſi ſumus habet *Nec*, quemadmodum & vetus Iunij liber. Rectè, vt animadnertere occupauit politiſſimus Duza ad Petronium lib. I. cap. 9. Idem error apud Arnobium libro I. aduerſus Gentes. *Cùm naturalis infirmitas peccatorem hominem faciat non voluntatis, ſed iudicationis electio.* lego, *nec iudicationis electio.* Suppoſititij naturam explicat Lipſius in Saturnalibus.

Cura laborquè ludiarum] Me non piget eorum ſequi ſententiam, qui exiſtimant hunc locum intelligendum de mulieribus, quæ gladiatores ardebant. Res nota vel ex ſola ſat. 6. Iuuenalis. Plut. in Galba: αἰτίαν δ' ἔχων ἐκ Μαρκιανοῦ τοῦ μονομάχου γεγονέναι τῆς Νυμφιδίας ἐρασθείσης διὰ δόξαν αὐτοῦ, καὶ μᾶλλον ἐδόκει καθ' ὁμοιότητα τῆς ἰδέας ἐκείνῳ προσήκειν.

AD EPIGR. XXVI.

Quam rubro p. nimbo] Notæ ſunt ſparſiones theatrales. Gloſſ. *Sparſio*, κρόκος ὁ ῥαινόμενος. Sed de hac re Lipſius, Vir magnus, in Amphitheatro. Vt autem *Nimbum rubrum* dicit Martialis, ſic Apul. *Imbrem odorum* dixit lib. 10. Mileſ. *Tunc de ſummo montis cacumine, per quandam latentem fiſtulam in excelſum prorumpit vino crocus diluta; ſparſimque defluens, paſcentis circa capellas odoro perpluit imbre.* Hanc πειρηγχνίαν, quàm in his Apulei verbis vides, in oratore inſulſam reprehenderat Seneca pater, proœm. lib. 10. Cõtrouerſ. *Omnia vſque ad vltimum tumorem perducta, vt non extra ſanitatem, ſed extra naturam eſſent. Quis enim ferret hominem de ſiphonibus dicentem, Cælo repluerunt: de ſparſionibus, odoratos imbres: & in cultum viridium, Cælatas ſyluas: & in pictura, Nemora ſurgentia.*

AD EPIGR. XXVIII.

Bis ſeptem tibi iam n. ſ. ſubſellia] Bis ſeptem ſubſellia appellat Martialis quatuordecim ordines equitum. Malè enim is qui de Circo non ita pridem ſcripſit, hîc accepit ſubſellia pro ſcānis in cuneos, & gradus illatis.

Turbat is toto iſto capite miris exemplis. Ergo *Bisſeptem ſubſellia*, quatuordecim ordines,ſiue quatuordecim gradus,quos etiam ἕδρας appellanit Dio. lib. 36. ὡς γὰρ τῶν ἱππέων τὰς ἐν τοῖς θεάτροις ἕδρας ἀκριβῶς ἀπὸ τῶν ἄλλων ἀφώρισε. *Nam equitum ſubſellia in theatris ab alijs ſollicitè ſeparauit.* Rectè. Nam in gradibus ſubſellia componebantur, vt ait Vitruuius. Quatuordecim ordines propriè. Plin.lib. 33. cap. 2. *Hac de cauſſa conſtitutum,ne cui ius eſſet,niſi cui ingenuo ipſi,patri auoque paterno ſeſtertia* CCCC. *cenſus fuiſſet, & lege Iulia theatrali in quatuordecim ordinibus ſedenti.* Quintil. lib. 3.cap.6. *Qui artem ludicram exercuerit,in quatuordecim primis ordinibus ne ſedeat.* (Hîc *Primis* inſertum puto,non inſitum) *Qui ſe Prætori in hortis oſtenderat, neque erat productus,ſedit in quatuordecim ordinibus.* Suetonius in Auguſto, cap. 14. *Nam cùm ſpectaculo ludorum gregarium militem in quatuordecim ordinibus ſedentem excitari per apparitorem iuſsiſſet,* &c. Bis ſeptem ordines appellat Iuuenalis ſat.14. *—Effice ſummam*

Bis ſeptem ordinibus,quam lex dignatur Othonis.

Quatuordecim gradus etiam appellantur. Seneca lib.3. de Benef.cap. 9. *Beneficium vocas dediſſe potentis populi ciuitatem,in quatuordecim gradus deduxiſſe,& defendiſſe capitis reum.* Auſonius ludo Sept. Sapient.

Interpretare tu qui Orcheſtræ proximus,
Gradibus propinquis in quatuordecim ſedes.

Et *Quatuordecim* abſque adiectione. Sueton.in Auguſto,cap. 40. *Quum autem plerique Equitum attrito bellis ciuilibus patrimonio, ſpectare ludos è quatuordecim non auderent.* Petronius: *Ex hac nota domina eſt mea: Vſque ab orcheſtra quatuordecim tranſilit,& in extrema plebe quærit quod diligat.* Macrob. lib.2.Saturnal.cap.3. *Deinde cùm Laberius in fine ludorum ãnulo aureo honoratus à Cæſare è veſtigio in quatuordecim ad ſpectandum tranſiit.* Cæterùm non poterant omnes Equites equeſtribus contineri: quod colliges ex hoc Senecæ loco, lib. 7. de Benef.cap.12. *Præterea,non mentiar, ſi dicam me habere in Equeſtrib. locum: Sed cùm in theatrum veni, ſi plena ſunt equeſtria,& iure habeo locum illic,quia ſedere eſt mihi liberum:& non habeo,quia ab his, cum quibus ius mihi loci commune eſt,occupatus eſt.*

AD EPIGR. XXX.

Si non derides) Hunc verſum aliter legit Lampridius in Alexandro Seuero:

Si verum dicis: Si verum Gellia mandas.

Sed vereor, vt ſatis attentè Martialis epigramma deſcripſerit Ælius. Quos citat verſus in Alexandrum,frigidiſſimi,& ineptiſſimi ſunt: Nec meliores Alexandrini, qui quanquam imperatorij, ad poëſeos tamen regulam exigi debuerunt,non ad libidinem Imperatoris: qui hîc parere debet,

debet, non leges imponere. Nam *Ciuitatem dare hominibus, verbis non poteſt. Sed doctior fortaſſe qui triginta legiones habet.* ἰδὼ γὰρ δικαίωμα τῶν ὅπλων ἰσχυρότερόν ἐστι. πᾶς γὰρ δύναμιν περιέχων δικαιότερος ἀεὶ καὶ λέγειν καὶ πράττειν δοκεῖ.* Mihi enim placet ludere cum doctiſſ. homine Deſ. Eraſmo, qui Alexandrum pridem abſoluit.

* *Xiphilinus in Nerone.*

AD EPIGR. XXXI.

Saturnalitias nuces) Nam in Saturnalibus nuces ἐπὶ κύβον ἔβαλον. Vnde in legibus Saturnalitiis apud Lucianum. πεμπέτωσαν ἐπὶ καρύων. ἢν ὡς ἐπ' ἀξιοχρείῳ παιδιῷ, ὅπως ἐς τὴν ὑστεραίαν ἴτω. Vnde & Martialis noſter lib. 13.

Hæc mihi charta nuces: Hæc eſt mihi charta fritillus.

AD EPIGR. XXXII.

Poſſent fallere] σφάλλειν.

AD EPIGR. XXXVI.

Non fuit illa tibi] Sic Meleager.

Παμμῆτορ γῆ χαῖρε· σὺ τὸν πάρος οὐ βαρὺν εἰς σὲ
Αὐσιγένην, καὐτὴ νῦν ἐπέχοις ἀβαρής.

AD EPIGR. XXXIX.

Mollior Phalanini] Facile mihi fuerat reſcribere Phalantini, quomodo ſcriptum in quibuſdam libris. Quippe ſciebam Tarentum à Phalanto auctum. Pauſan. in Phocaïcis. Iuſtinus lib. 3. alij.

Agna mollior) Mollia enim Tarentinarum pecudum vellera, quia pellibus integebantur ad teneritudinem conſeruandam, vt notat Porphyrion ad Od. 6. lib. 2. Carm. Horat. Notant & alij. Fauorinus: *Itemque quidam Tarentinas oues, vel nuces dicunt, quæ ſunt Tarentinæ, à tereno, quod eſt Sabinorum lingua, Molle.* Sic μαλακὰ πρόβατα dicuntur Polybio, & μαλακὰ ἔρια Æliano.

Rhenique nodos] Torti enim Germanorum capilli, & in nodum coacti, vt loquitur Seneca lib. 3. de Ira, cap. 26. quem vide ſis, & epiſt. 185. Martialis noſter in Amphitheatro:

Crinibus in nodum tortis venêre Sicambri.

De colore huius comæ dicemus epigr. 69. huius libri.

Quod ſuccinorum) Alibi,

Quod myrtus, quod meſſor Arabs, quod ſuccina trita.

Iuuenal. ſat. 6.

In cuius manibus, ceu pinguia ſuccina, tritas
Cernis ephemeridas.

Quàm peſſimorum) Reſcribo,

Quam peſſimorum lex auara fatorum
Sexta peregit hyeme, nec tamen tota.

Nec tamen tota, dicit, quia ſex dies defuerunt, vt ipſe ſuprà dixit epig. 36. Pro *Peregit* reponendum videri queat *Peremit*. Nam ſic omninò epigr. 61. lib. 1.

Hic feſtinata requieſcit Erotion vmbra,
Crimine quam fati ſexta peremit hyems.

Sed *Peragere* etiam pro perimere. Val. Flaccus lib. 1. Argonaut.

Ferit grauis muito victorem Neſtora tergo
Monychus, ardenti peragit Clytus Actora quercu.

Sic διαπεράθειν Græcis. Æſchylus ἐν Πέρσαις,

Οἴ 'γὼ τάλαινα διαπεπραγμένου στρατοῦ.

Et περάθειν ſimpliciter. Idem Χοηφόροις.

πεπραγμένον γοῦν νῷν δὲ τοῖς ἀλωμένοις
πρὸς τῆς τεκούσης.

Vbi ſcholia, πεπραγμένον, τετελεσμένον, κατηγωνισμένον.

Ducenties accepit) Hic epigrammatis aculeus. Malè verò cum Pæto noſtro agitur: qui cùm tantis calamitatibus vexetur, mirum qui poſſit viuere. Nam ducenties morte vxoris accepit. O fœda calamitas, & abominanda! εἰρωνεία. Qui aliud acumen hîc veſtigant, næ illi nodum in ſcirpo quærunt.

AD EPIGR. XLI.

Sacculumque) Gloſſ. ſaccellus, βαλάντιον. Catullus:

— Nam tui Catulli
Plenus ſacculus eſt aranearum.

Seneca lib. 2. de Benef. cap. 10. *Arceſilaus, vt aiunt, amico pauperi, & paupertatem ſuam diſſimulanti, ægro autem, & ne hoc quidem confitenti, deeſſe ſibi in ſumptum ad neceſſarios vſus, cùm clam ſuccurrendum iudicaſſet, puluino eius ignorantis ſacculum ſubiecit*, κρύφα βαλάντιον ὑπέθηκε τῷ προσκεφαλαίῳ, ait Diog. Laert. in Arceſilai vita. Iuuenal. ſat. 14.

Intereà pleno cùm turget ſacculus ore,
Creſcit amor nummi, quantum ipſa pecunia creſcit.

Apul. lib. 10. *Sed ne fortè aliquis iſtorum nequam vel adulter reperiatur, in hoc ipſo ſacculo conditos eos anulo tuo prænota.* Feſtus: *Dirutum ære militem dicebant antiqui, cui ſtipendium ignominiæ cauſſa non erat datum: quod æs diruebatur*

in fiſcum, non in militis ſacculum. Sic Græci. Plut. περὶ παιδ. ἀγωγ. ὡς Γύλιππος ὁ Λακεδαιμόνιος τὰ σακκία τῶν χρημάτων παραλύσας, φυγὰς ἀπηλάθη τῆς Σπάρτης.

AD EPIGR. XLIII.

Trabeaſque & Idus] Nam trabeati equites Idibus Iulijs tranſuehebantur. Val. Max. lib. 2. cap. 2. Dionyſ. Hal. lib. 6. Antiq. Rom. θυσίαι τε πολυτελεῖς, ἃς καθ' ἕκαστον ἐνιαυτὸν ὁ δῆμος ἐπιτελεῖ διὰ τῆς μεγίστης ἱππικῆς ἐν μηνὶ Κυϊντιλίῳ λεγομένῳ, ταῖς καλουμέναις εἰδοῖς, ἐν ᾗ κατώρθωσαν ἡμέρᾳ τόνδε τὸν πόλεμον. ἐπὶ ἅπασι δὲ ταῦτα, ἡ μετὰ τὴν θυσίαν ἐπιτελουμένη πομπὴ τῶν ἐχόντων τὸν δημόσιον ἵππον, οἳ κατὰ φυλάς τε καὶ λόχους κεκοσμημένοι, στοιχηδὸν ἐπὶ τῶν ἵππων ὀχούμενοι πορεύονται πάντες, ὡς ἐκ μάχης ἥκοντες, ἐστεφανωμένοι θαλλοῖς ἐλαίας, καὶ πορφυρᾶς φοινικοπαρύφους ἀμπεχόμενοι τηβέννας, τὰς καλουμένας τραβέας, &c. Statius:

Hîc tum Romuleos equites, trabeataque Cæſar,
Agmina mille ſimul iußit diſcumbere menſis.

Coronabâtur & oleæ ramis in ea tranſuectione, vt docet Dionyſius loco modò citato. Plin. lib. 15. cap. 4. *Oleæ honorem Romana maieſtas magnum præbuit, turmas Equitum Idibus Iulijs ex ea coronando.*

Fibulaſque] Nam & fibulæ equitibus. Plut. lib. εἰς Λυτ. ὁ κατ. περὶ ταυτ. οἱ δὲ νῦν ἄλυποι καὶ πρακτικοὶ δοκοῦντες εἶναι μηδενὸς καλοῦντες; ἐνδοιοῦνται δι' αὐτοῦ ἐπὶ πρόχειρον εἰς αὐλὰς καὶ προσκυνήσεις καὶ θυρωρίας ἐπιτόνους, ἢ διὰ τινος ξένος, ἡ πόρπης, ἢ τοιαύτης τινὸς ἀτιμείας τύχωσι. Vbi Interpres πόρπην malè accipit pro *Bulla*. Gloſſarium, *fibula*, πόρπη. φίβλον.

Et pumicata manu] Nam eò mollitiei, non dicam elegantię, deuoluti erant, vt non ſolùm manus, ſed & alias corporis partes pumice ſibi leuigarent. Plin. lib. 36. *Sed & his pumices, qui ſunt in vſu corporum leuigandorum fœminis, iam quidem & viris.* Iuuenalis ſat. 9.

Nam res mortifera eſt tunicatus pumice leuis.

Et 8.

Si tenerum attritus Catinenſi pumice lumbum
Squalentes traducit auos.

Ouid. lib. 1. ματαιοτεχνίας.

Sed tibi nec ferro placeat torquere capillos,
Nec tua mordaci pumice membra teras.

Plin. epiſt. 11. lib. 2. *Ipſe prætereà accepiſſe ſeſtertium decem millia, fœdißimo quidem titulo, nomine vnguentarij, qui titulus à vita hominis compti ſemper, & pumicati, non abhorrebat.* Vide & Sidonium Apollinarem epiſt. 7. lib. 1. & 3. lib. 8.

Non licet maritorum] Hoc dicit, quia ſedes in theatro maritis aſſignatæ,

in quibus hic locum habere non poterat, quòd ſpado eſſet. Suetonius in Auguſto, cap. 44. *Maritis è plebe proprios ordines aßignauit. Prætextatis cuneum ſuum, & proximum pædagogis, ſanxitque ne quis pullatorum media cauea ſederet.*

AD EPIGR. XLIX.

Non cœnat quoties) Alluſit Sidonius Apollinaris epiſt. 13. lib. 3. *Sed nec eſt prædicabilis viri in totum ſilenda frugalitas. Ieiunat quoties non vocatur, ſed ſic quoque leuitate paraſitica.*

AD EPIGR. LI.

Area) Aream dicit eleganter ſpatium capitis depilatum. Petronius.

Nunc vmbra nudata ſua iam tempora mœrent,
Areaque extritis lucet aduſta comis.

Cum panariolis) Sueton. in Domitiano, cap. 4. de hac largitione. *Panaria ſparſa*, &c. & in Caligula, cap. 18. *Scenicos ludos & aßiduè, & varij generis multifariam fecit, quondam etiam & nocturnos, accenſis tota nocte luminibus. Sparſit & mißilia variarum rerum, & panaria cum obſonio viritim diuiſit.* Id autem eſt, mea quidem ſententia, quod Perſius appellat *Artocreas*, ſat. 6.

— Oleum, artocreaſque popello
Largior, an prohibes?

Veteres gloſſæ, *Viſceratio*, *ἀρτόκρεας*. Non ſatis vocem exprimunt. Nam Viſceratio ſola carne conſtabat. Verùm panis poſtremis temporibus additus, & idcircò Viſcerationem interpretantur *ἀρτόκρεας*. Pro, aut cum viſceratione epulum quandoque dabant *οἱ μεγαλοπρεπεῖς*. Sueton. in Iul. Cæſare, cap. 38. *Adiecit epulum, ac viſcerationem, & poſt hiſpanienſem victoriam duo prandia.* Et cap. 26. de eodem Cęſare. *Munus populo, epulumque pronunciauit in filiæ memoriam, quod ante eum nemo.* Sanè in ipſo funere, populus ſæpè largitione aliqua à popularibus hominibus exceptus. Tit. Liuius lib. 8. *Et populo viſceratio data à M. Flauio in funere matris.* Dabatur aliquando mulſum funus proſequutis. Idem Liuius lib. 38. *Ad hunc Prætorem adeò amicum Corneliæ familiæ, vt qui Romæ mortuum elatumque P. Scipionem (Eſt enim ea quoque fama) tradunt, pileatum, ſicut in triumpho erat, in funere quoque ante lectum iſſe memoriæ prodiderint: & ad portam Capenam mulſum proſequutis funus dediſſe.* Cæterùm hic locus controuerſam facit doctrinam illam, de qua diſputaui ad Epigramm. 68. lib. 2. Dicit enim Liuius Terentium ante lectum pileatum iſſe in funere. Ergo liberti funus, id eſt, cadauer antecedebant. At huic loco alia pu-

gnant loca. Dicendum de hac re alibi pleniùs, & diſtinctiùs. Nam hæc diſputatio hoc loco eſſet ἐξαγώνιος.

Si te viderit Hercules) Eſt enim ille ἀλεξίκακος, & monſtrorum profligator.

AD EPIGR. LIII.

Hic qui libellis] Videtur hîc notari Cauſſidicus aliquis. Hi enim homines in via ſæpè conſpiciebantur libellis onuſti, neque ſolùm inſtrumentis ſuis, ſed quibuſlibet libris. Lucianus ῥητορ. διδασκ. καὶ ἀκόλουθοι πολλοί, καὶ βιβλίον ἀεί. ταῦτα μὲν αὐτὸς χρὴ συμπληροῦν. τὰ δ' ἄλλα καθ' ὁδὸν ἤδη προϊὼν, ὁρᾷ, καὶ ἄκουε. ἃ δή σοι τοὺς νόμους δίειμι, οἷς χρώμενόν σε ἡ ῥητορικὴ γνωριεῖ. Sic etiam ἀλαζόνες illi & ὑποκριταὶ τῶν φιλοσόφων librum ſiniſtra ſæpius tenebant in vijs, & ipſis triuijs. Lucianus Ἀναβιοῦσι. τὸ δὲ νῦν εἶναι οὐχ ὁρᾷς ὅσοι τρίβωνες, καὶ βακτηρίαι, καὶ πῆραι, καὶ ἀπανταχοῦ πώγων βαθὺς, καὶ βιβλίον ἐν τῇ ἀριστερᾷ, καὶ πάντες ὑπὲρ σοῦ φιλοσοφοῦσι;

Notariorum) Cingebatur etiam, & quaſi ſtipabatur pluribus notarijs, tanquam multa dictare ſoleret, & diuerſis negotijs diſtringeretur. Gloſſæ, *Notarius*, σημειογράφος. Rectè. *Notare* ἐπισημειοῦσθαι, σημειογραφεῖν, ταχυγραφεῖν. Harum notarum repertor Mæcenas perhibetur. Dio lib. 55. καὶ πρῶτος σημεῖά τινα γραμμάτων πρὸς τάχος ἐξεῦρε, καὶ αὐτὰ διὰ Ἀκύλου ἀπελευθέρου συχνοὺς ἐδίδαξε. Nota πρὸς τάχος. Nam Notarij ſunt ταχυγράφοι Græcis. Euſeb. lib. 6. hiſtor. Eccleſiaſt. cap. 22. ταχυγράφοι τε καὶ αὐτῷ πλείους ἢ ἑπτὰ τὸν ἀριθμὸν παρῆσαν ὑπαγορεύοντι, χρόνοις τεταγμένοις ἀλλήλους ἀμείβοντες. βιβλιογράφοι τε οὐχ ἥττους ἅμα καὶ κόραις ἐπὶ τὸ καλλιγραφεῖν ἠσκημέναις. Ταχυγράφους appellat Euſeb. Notarios, βιβλιογράφους, antiquarios. Gloſſ. *Antiquarius*, ἀρχαιογράφος, καλλιγράφος. Priorem interpretationem explicat Iſidorus. *Librarij autem ijdem & Antiquarij vocantur. Sed Librarij ſunt, qui & noua & vetera ſcribunt: Antiquarij, qui tantummodò vetera. Vnde & nomen ſumpſerunt.* Poſteriorem ſignificationem habes apud Auſonium, & Sidonium epiſt. 16. lib. 9. Notarij etiam ὀξυγράφοι dicuntur, non ſolùm ταχυγράφοι. Socrates lib. 2. hiſt. Eccleſ. cap. 39. παρῆσαν γὰρ δὴ καὶ ὀξυγράφοι τὰ παρ' ἑκάστου λεγόμενα σημειούμενοι. Idem lib. 6. cap. 4. ὁποῖοι δὲ εἰσιν οἱ, τε ἐκδοθέντες αὐτοῦ λόγοι, καὶ οἱ λεγόμενοι αὐτοῦ ὑπὸ τῶν ὀξυγράφων ἐκληφθῆναι, &c. Ταχυγραφεῖν autem & καλλιγραφεῖν, quòd in ſcholis dicebatur εἰς τάχος, καὶ εἰς κάλλος γράφειν. Scholia Ariſtoph. ad Acharn. τὸ δὲ ἐς τάχος ἀπὸ μεταφορᾶς τῶν ἐν διδασκαλείοις παίδων, ἐφ' ὧν οὕτως ἔλεγον, εἰς τάχος γράφε, εἰς κάλλος.

Aue Latinum) Auere & χαίρειν ſibi mutuò reſpondent. Nam & *Auere* propriè in ſalutationibus matutinis (Martial. epigr. 56. & 109. lib. 1. atque alibi ſæpiùs) & generaliùs aliàs, ſic & χαίρειν. Vide Lucianum libro περὶ πταίσματος. Saluere tamen crebrò in ſalutatione matutina. Suetonius

in Galba, cap. 4. *Quanquam autem nondum ætate conſtanti, veterem ciuitatis, exoletúmque morem, ac tantùm in domo ſua hærentem, obſtinatiſſimè retinuit: vt liberti bis die frequentes adeſſent, mane ſaluere, veſperi valere ſibi ſinguli dicerent.* Valere enim in ſalutatione veſpertina. Xiphilinus in Adriano. ὃ ἀπαγόρευσεν ὅτι γε τῷ ἑωθινῷ προσρήματι τῷ χαῖρε, ἀλλὰ τῷ ἑσπερινῷ τῷ ὑγίαινε χρησάμενος. Plura poſſem addere, ni illa vererer alijs iam occupata.

AD EPIGR. LV.

Quid tibi vel Niobe] Teſtantur in quodam codice manu exarato ſcriptum eſſe,

Quid tibi vel Nioben Baſſe, vel Andromachen?

Sed hæc lectio non eſt tanti, vt vulgatam ſollicitare debeat. Si locum hîc haberet, aliquid ſubintelligendum eſſet, veluti, *Scriptio eſt*, aut quidpiam eiuſmodi. vt, *Quid tibi meam tactio eſt?* apud Plautum. Conſtructio antiqua etiam pueris nota: quam & Cicero quodammodò vſurpauit, ſi vera hæc lectio lib. 1. de Diuinat. *Fugientibus miſerabilem reſpectum incendiorum fore: ſed Rhodiorum claſſi propinquum reditum, ac domum itionem dari.* Hæc lectio ferri poteſt. Sed vide an reſcribendum *Domuitionem*. Gloſſ. *Domuitionem* ἐπάνοδον. Apul. lib. 1. Metam. *Eique cauſſas & peregrinationis diuturnæ, & domuitionis anxiæ, & ſpoliationis diurnæ dum miſerè refero.* Et lib. 2. *Et appellata properè Byrrhena, titubante veſtigio domuitionem capeſſo.* Ac lib. 3. *Iam denique nec ianuam requiro, nec domuitionem paro, & nocti illi nihil antepono.* Arnobius lib. 7. aduerſus Gentes. *Quid domuitiones illæ, quibus bene vt valeant auſpicabili ſalutatione mandatis?*

Materia eſt mihi crede] Sic Leonidas,

κάψας Δευκαλίωνα Μενέστρατε, καὶ Φαέθοντα,
ζητεῖς τίς τούτων ἄξιος ἐστὶ τίνος.
τοῖς ἰδίοις αὐτοὺς ἠμείψαμεν. ἄξιος ὄντως
ἐν πυρὶ Φαέθων, Δευκαλίων δ' ὕδατος.

AD EPIGR. LVIII.

Fac diſcat citharœdus] Malè interpolarunt hunc locum, quem doctè explicat Ioſias Mercerus, vir doctiſſimus, ad epiſt. 19. lib. 1. Ariſtæneti. Hellenimus merus eſt. Ammianus:

εἰ βούλει τὸν παῖδα διδάξαι ῥήτορα Παῦλε,
ὡς ἔτι παῖς γράμματα μὴ μαθέτω.

Sic, ἀνδρείους διδάξαι dixit Ariſtoph. in Ranis.

ἢ σὺ τί δὴ δράσας, αὐτοὺς οὕτως αἰδρεῖς ἐδίδαξας;

Præconem facias] Præconum enim ars tunc temporis ad inuidiam vſque fructuoſa. Vide epigr. 8. lib. 6.

AD EPIGR. LXII.

Gannitibus] Propriè; quia anteà *Adlat*[illegible]. Gloſſ. *Gannit*, σκύζει: Impenſè benè. Nam vtrumque canum. Vide Nonium. Heſychius, σκύζοισι, ἡσυχῇ ὑποφθέγγονται ὥσπερ κύνες. Vide Euſtath. ad hunc verſum Iliad. θ.

Σκυζομένη Διὶ πατρί. χόλος δέ μιν ἄγριος ᾕρει.

κνυζᾶσθαι etiam dicuntur. Vide Theocritum, & eius ſcholia, idyll. 5. & 6.

Pellem rodere caninam] Prouerbium eſt vetus apud Terentium Varronem lib. 6. de ling. Lat. *Canis caninam non eſt.*

AD EPIGR. LXIII.

Teneram qui garrit] *Gannit* dixiſſet Afranius. Nam ille in Perſa. *Gannire ad aurem nunquam didici.*

O quàm dignus] Hunc locum explicaram Tertulliani ope, cùm cognoui hanc operam Turnebo iam occupatam.

AD EPIGR. LXIIII.

Abrupta reſte] Apul. 1. Mileſ. *Et cum dicto reſtim qua erat intextus, aggredior expedire.* De grabatulo loquitur.

AD EPIGR. LXV.

Imò libi] Sic regerebant aduerſus eos, qui ſibi imprecabantur. Tertull. de Idololat. cap. 21. *Scio quendã, cui Dominus ignoſcat, quum illi in publico per litem dictum eſſet, Iupiter tibi ſit iratus, reſpondiſſe, imò tibi.*

AD EPIGR. LXVI.

Tu ſuper æſtiuas) Antiquæ b[illegible]eliciæ. Xenophon ἀπομν. β. ἵνα δ᾽ ἡδέως πίῃς, οἴνους τε πολυτελεῖς παρασκευάζῃ, καὶ τοῦ θέρους χιόνα περιθέουσα ζητεῖς. Seneca epiſt. 79. *O infelicem ægrum! Quare? Quia non vino niuem diluit: Quia non rigorem potionis ſuæ, quam capaci ſcypho miſcuit, renouat fracta inſuper glacie.* Idem lib. de Diuina Prouidentia, cap. 3. *Quantò magis huic inuidendum eſt, quàm illis, quibus gemma miniſtratur, quibus exoletus omnia pati doctus, exſectæ virilitatis aut dubiæ, ſuſpenſam auro niuem diluit.* Et lib. 2. de Ira, cap. 25.

Perpetietur hic famem, & æſtiuæ expeditionis ſitim, qui puero malè diluenti niuem iraſcetur? Plutarch. περὶ ἀοργησίας. χιόνος δὲ μὴ παρούσης, ἐκ τοῦ ποτοῦ, οὔτε ἄρτον ἐξ ἀγορᾶς φαγεῖν, οὔτε ὄψου γευσάμενος ἐν λιτοῖς ἢ κεραμίοις σκεύεσιν. Stratis ἐν Ψυχασταῖς: Οἶνον γὰρ πιεῖν οὐκ ἂν εἰσδέξαιτο θερμόν, ἀλλὰ πολὺ τοὐναντίον ψυχόμενον ἐν τῷ φρέατι, χιόνι μεμιγμένον. Sed & niuem merum bibebant. A. Gellius lib. 19. cap. 5. *Is nos aquam multam ex diluta niue bibentes coercebat, ſeueriuſque increpabat.* Athen. lib. 3. Ὅτι δὲ καὶ χιόνας ἔπινον ἐν Μανδραγοριζομένῃ φησὶν Ἄλεξις,

Καὶ χιόνα μὲν πιεῖν παρασκευάζομεν.

Dexicrates in fabula, cui inſcriptio erat, ὑφ' ἑαυτῶν πλανώμενοι· εἰ δὲ μεθύω καὶ χιόνα πίνω. Vnde Martialis lib. 14.

Non potare niuem, ſed aquam potare rigentem
De niue, commenta eſt ingenioſa ſitis.

Ex vtraque conſuetudine, vt opinor, Plinius lib. 19. cap. 4. *Et ipſa naturæ elementa vi pecuniæ diſcreta ſunt. Hi niues, illi glaciem potant, pœnaſque montium in voluptatem gulæ vertunt. Seruatur algor æſtibus, excogitaturque vt alienis menſibus nix algeat.* Nix autem venalis erat ad hunc vſum. Eutycles ἐν Ἀσώτοις.

Πρῶτος μὲν ἔγνω εἰ χιών ἐστ' ὤνια,
πρῶτον δ' ἐκείνου χαλδόνα δεῖ πάντως φαγεῖν.

Cæterùm aqua niuata vtebantur etiam ad lauationem οἱ ἄσωτοι καὶ διάθρυπτοι τῶν πλουσίων. Petronius. *Tandem ergo diſcubuimus, pueris Alexandrinis aquam in manus niuatam infundentibus, aliiſque inſequentibus ad pedes, ac paronychia cum ingenti ſubtilitate tollentibus.* Quomodo autem ſeruaretur nix iſta docet Plutarch. lib. 6. ſymp. probl. 6.

Pingueſcat nimio) Sic λιπαροὺς πλοκάμους dixerunt Græci:

Αἰεὶ δὲ λιπαροὶ κεφαλάς, καὶ καλὰ πρόσωπα.

Nimio autem, id eſt, multo Gloſſ. *Nimis*, ἄγαν, πάνυ, κομιδῇ, σφόδρα. Plaut. in Amphit.

Legiones educunt ſuas nimis pulchris armis præditas.

Hac voce ſic vſi ſunt etiam poſtremi æui ſcriptores haud rarenter.

AD EPIGR. LXVII.

Ducere nec rectas) An hoc ſatis tibi rectum? Scio quid velit Martialis, ſi ita ſcripſit. Neque enim ego tam inſcius. Sed haud ſcio an hæc eius verba pura puta. Vereor vt interpolarit hunc locum ſubtilior aliquis. Sed non ſum tam temerarius, vt de hac re quidquam pronuntiare velim. Quidquid ſit, malim *Neglectas*, abſque iſto acumine. Sed λαὸς ἄφρων. Neque enim in vulgo iudicium, non δύναμις κριτική.

Collocat haſta ſues) Sumptum ab antiquo illo collocandi cadaueris more, de quo multa Lipſius lib. 1. Elect. cap. 6. & alij. Sic προτίθεσθαι Græcis.

Græcis. Euripides in Hecuba.

— λύσω, προσθῶμαι δ' ὡς ἀξίας.

Vbi cæcutiunt interpretes. Sed nec hoc verbum capiunt in hoc Eubuli loco apud Athen. lib. 2.

Ἐν τῇ λαχάνῳ τούτῳ γὰρ, ὡς ὁ λόγος, ποτὲ
τὸν Ἄδωνιν ἀποθανόντα προὔθηκε Κύπρις,
ὡς ἔτι νεκρῶν βρῶμα.

Sed non ſolùm pro collocare in veſtibulo ædium: verùm & in loco publico, vt pro Roſtris Romæ, vbi & laudatio peragebatur. Sic frequenter apud Dionem, & Appianum.

AD EPIGR. LXVIII.

Sic erit æt.) Tunc enim ſalutaberis, neque reſalutare poteris. Placet vt legatur, *Æternùm Põtiliane vale*, coniunctim, vt ſint verba ſalutantis Pontilianum iam μηδὲν ὄντα. Virgilius:

— Salue mi maxime Palla
Æternumque vale.

Papinius 3. Syluarum.

Salue ſupremùm genitor, mitiſſime patrum,
Æternumque vale.

Nota res, & verbi ac φράσεως proprietas. Inde autem nata, quia exiſtimabant miſelli illi εἰς μακαρίτας ſe in æternum amittere. Seneca lib. 7. de Benef. cap. 21. *Pythagoricus quidam emerat à ſutore phecaſia, rem magnam, non præſentibus nummis. Poſt aliquot dies venit ad tabernam redditurus: & cùm clauſam diu pulſaret, fuit qui diceret: Quid perdis operam tuam? Sutor ille, quem quæris, elatus combuſtus eſt. Quod nobis fortaſſè moleſtum eſt, qui in æternum noſtros amittimus: tibi minimè, qui ſcis futurum, vt renaſcatur. Locatus in Pythagoricum.*

AD EPIGR. LXX.

Arctoa de gente) Aureus color capillorum Germanicorum, ἢ πάντων χεῖον τῶν πρὸς ἄρκτον οἰκούντων. Iuuenalis ſatyr. 13.

Cærula quis ſtupuit Germani lumina? Flauam
Cæſariem?

Claudianus Panegyr. in 4. Conſul. Hon.

Ante ducem noſtrum flauam ſparſere Sicambri
Cæſariem.

Emptæ autem hæ comæ à pleriſque mulieribus capillorum colorem mentientibus. Ouid. 1. Amorum, eleg. 14.

Nunc tibi captiuos mittet Germania crines,
Culta triumphatæ munere gentis eris.
O quàm ſæpè comas aliquo mirante rubebis,
Et dices, empta nunc ego merce probor.

Poteram ſanè plura addere; quæ etiam adtexebam, cùm Cornelium Tacitum conſulens, conſului & notas doctiſſ. Lipſij, vbi ille de hac re copioſiſſimè.

AD EPIGR. LXXI.

Antoni Phario nil ob. Photino] Nam

Quis cœlum terris non miſceat, & mare cœlo,
Si fur diſpliceat Verri, & homicida Miloni?

Notant autem hiſtoriæ omnes peſſimum iſtum Eunuchum, qui Magno illi Pompeio perniciem molitus, iuſtas tandem ſceleris ſui pœnas luit. Meminit & Claudianus lib. 1. in Eutropium Eunuchum.

— En alio lædor grauiore Photino,
Et patior maius Phario ſcelus. Ille cruorem
Conſulis vnius Pellæis enſibus auſit:
Inquinat hic omnes.

Et leuius tabula] Qua proſcripta erant damnatorum nomina. πίνακας Græci verterunt. Plutarch. Dio. Appianus. Iuuenal. ſatyr. 2.

In tabulam Syllæ ſi iurent diſcipuli tres.

Romana ſtringis in ora] Val. Max. in hac hiſtoria. *Ac protinus caput Romanæ eloquentiæ, & pacis clariſſimam dexteram, per ſummum & ſecurum otium amputauit.*

AD EPIGR. LXXII.

In ſellariolis] Sic *ſellariam* appellauit cellam ſuam, & ſedem arcanarum libidinum Tiberius. Sueton. in Tib. cap. 43. Hinc illuſtrandus Iuuenalis ſatyr. 10.

— Tutor haberi
Principis, anguſta Caprearum in rupe ſedentis
Cum grege Chaldæo.

Nota *Sedentis*, propter ſellariam.

Vagus papinis) Quò honeſti homines, imò & paulò honeſtiora mancipia raro intrabant, præcipuè Athenis. Sed nunc apud nos. O mores! Iſocrates in Areopagitico. ἐν καπηλείῳ δ' φαγεῖν ἢ πιεῖν οὐδεὶς οὐδ' ἂν οἰκέτης ἐπιεικὴς ἐτόλμησεν.

AD EPIGR. LXXVI.

Quid mirum toto] Idem acumen apud Petronium.

Tres tulerat fortuna duces, quos obruit omnes
Armorum ſtrue diuerſa feralis Enyo.
Craſſum Parthus habet, Libyco iacet æquore Magnus,
Iulius ingratam perfudit ſanguine Romam:
Et quaſi non poſſet tot Tellus ferre ſepulcra,
Diuiſit cineres. Hos gloria reddit honores.

AD EPIGR. LXXVII.

Vxorem legitimam] Quaſi lege datam. Sic *Legitima hæreditas*. l. 130. de Verb. ſignificat. l. 8. ff. de petit. hæred. *Legitimi tutores*, &c, *Legitima tutela*, l. 11. ff. de Teſtament. tut. *Legitimi agnati*, νομικοί, interprete Theophilo in Paraphraſi Inſtit. tit. de leg. agn. tut. Sed & vxores legitimæ, quæ lege, τῷ νόμῳ τῆς πόλεως, dicuntur. Hîc autem ludit vocabuli homonymia Martialis. Theodoritus lib. 4. hiſtor. Eccleſ. cap. 10. τρεῖς δὲ γυναῖκεν οὐ νόμῳ γάμου συνοικούσης παραγόμενος ποιοῦσιν. Socrates lib. 5. hiſtor. Eccleſ. cap. 22. ἐν νόμῳ γαμήσας πρὶν κληρικὸς γένηται. Vnde & γυνὴ νόμιμος, Vxor legitima. Idem Socrates lib. 1. cap. 11. σωφροσύνην ἐκάλει καὶ τῆς νομίμου γυναικὸς τὴν συνέλευσιν. Idem lib. 5. πολλοὶ γὰρ αὐτῶν ἐν τῷ καιρῷ τῆς ἐπισκοπῆς, καὶ παῖδας ἐκ τῆς νομίμης γαμετῆς πεποιήκασιν.

AD EPIGR. LXXX.

Si ſoles περπίνειν] In cod. quo vſi ſumus legitur *Si ſoles propinqui*. Merula teſtatur fuiſſe in veteribus libris *Seßiles propinquæ*. De lactucis ſeßilibus nemo quin aliquid audierit.

Nec craſſum] Sic Lucianus:

Τὸν τῆς ἀγροικίας νόμον οἴδατε. σήμερον ὑμᾶς
Αὖλε καλῶ καινῆς δόγμασι συμποσίων:
Οὐ μαλοπτεὺς ἐρεῖ κατακείμενος. οὔτε παρέξεις,
Οὐδ' ἕξεις αὐτὸς πράγματα γραμματικά.

Claudiam ſequeris] Dicam liberè. Non placet mihi lectio, neque ſatis commodè explicatur, quidquid alij comminiſcantur. Reſcribendum fortaſsè:

Hæc eſt cœnula: Credo, iam ſequeris:
Iam nobis cupis eſſe te priorem.

Pro *Claudiam* repono *Credo iam*. Pro *Turpiorem*, quædam exemplaria habent *Tu priorem*. Vnde lego, *Te priorem*. *Cupis eſſe te priorem* rectè dicetur. Sic epigr. 4. lib. 2.

Mater quæ cupit eſſe ſe ſororem, &c.

Ex hac lectione aliquod mihi acumen apparet. Aliâs φασὶ Martialis οὐδὲ βαλών.

AD EPIGR. LXXXIIII.

An potes & non] Corrigit eximius Lipſius lib. 1. epiſtol. quæſt. epiſt. 5.

An potes, & non vis, rogo? Non eſt turpius iſtud
Si tibi: Diſpereas Gaure puſillus homo es.

Et ſic ſanè in Cod. Petau. Sed hæc lectio non minus intricata. Quid ſi ita?

An potes, & non vis? Rogo non eſt turpius iſtud
Sic tibi? Diſpeream, Gaure, puſillus homo es.

AD EPIGR. LXXXVI.

Clamoſo reuocatur) In ſcholam ſcilicet. Nam Saturnalibus feruentibus ceſſabant ſcholæ: exactis aperiebantur. Plin. epiſt. 7. lib. 8. *Neque vt Magiſtro Magiſter, neque vt diſcipulo diſcipulus* (*Sic enim ſcribis*) *ſed vt diſcipulo magiſter* (*Nam tu magiſter, ego contrà, atque adeò tu in ſcholam reuocas, Ego adhuc Saturnalia extendo*) *librum miſiſti.* Dicit autem Martialis, *Nucibus relictis*, quia nucibus ludebant in Saturnalibus. Quod vulgò aliter accipiunt.

Raptus è popina) Vbi lurcones, ganeones, & aleatores ab Ædilibus veſtigabantur. Seneca lib. de Vita Beata, cap. 8. *Virtutem in templo inuenies, in foro, in curia, pro muris: Voluptatem latitantem ſæpiùs, ac tenebras captantem: Circa balnea ac ſudatoria, ac loca Ædilem metuentia.*

Ædilem rogat) Neque enim ius Ædili in aleatores Saturni tempore: quo elapſo priſtina eidem auctoritas. Martial. lib. 13.

Nec timet Ædilem moto ſpectare fritillo,

Saturnalibus forum aleatorium calfaciebant. Saturnus apud Lucianum. ἐγὼ δὲ ἐπὶ ῥητοῖς παραλαμβάνω τὴν δυναστείαν. ἑπτὰ μὲν ἡμερῶν ἡ πᾶσα βασιλεία, καὶ ἢν ἐκπρόθεσμος τούτων γένωμαι, ἰδιώτης εὐθύς εἰμι, καί που μέσου τοῦ πολλοῦ δήμου εἷς, ἐν αὐταῖς δὲ ταῖς ἑπτὰ, σπουδαῖον μὲν, οὐδὲ ἀγοραῖον διοικήσασθαί μοι συγκεχώρηται, πίνειν δὲ καὶ μεθύειν, καὶ βοᾶν, καὶ παίζειν, καὶ κυβεύειν, καὶ ἄρχοντας καθίστασθαι, καὶ τοὺς οἰκέτας εὐωχεῖν, καὶ γυμνὸν ᾄδειν, καὶ κροτεῖν ὑποτρέμοντα. Suetonius in Augusto, cap. 7. *Aleæ rumorem nullo modo expauit: luſitque ſim-*

pliciter, & palam oblectamenti cauſſa etiam ſenex: ac, præterquam Decembri *menſe, aliis quoque feſtis, profeſtiſque diebus.* Videndus & Macrobius.

Saturnalia Martias cal.] Iuuenalis ſat. 9.

Munera fœmineis tractas ſecreta Calendis.

Sed nihil tritius in tota antiquitate. Idcircò autem docet amandi magiſter, ne eo tempore puellarum captentur amicitiæ: quia ſolent tunc temporis plurima pro iure ſuo flagitare: lib. 1. *ματαιοτεχνίας.*

Nec teneras tutum eſt ſemper captare puellas:
Sæpè dato melius tempore fiet idem.
Siue dies ſuberit natalis: ſiue Calendæ,
Quas Venerem Marti continuaſſe iuuat.

Addit poſteà,

Magna ſuperſtitio tibi ſit natalis amicæ,
Quaque aliquid dandum eſt, illa ſit atra dies.

DESIDERII HERALDI ANIMADVERSIONES AD LIBRVM VI. EPIGRAMMATVM M. VALERII MARTIALIS.

AD EPIGR. I.

LVSVS *erat*] Iuuenal. ſat. 4.

Qualis erat tragico nuper pollutus adulter
Concubitu, qui tunc leges reuocarat amaras,
Omnibus, atque ipſis Veneri Martique timendas.

Videndi Suetonius, Dio, alij.

Luſus & immeritos] Suetonius. *Caſtrari mares vetuit. Spadonum qui apud mangones erant, pretia moderatus eſt.* Papinius 3. Syluarum.

Nondum pulcra Ducis clementia cœperat ortu
Intactos ſeruare mares. Nunc frangere ſexum,
Atque hominem mutare nefas, gauiſaque ſolos
Quos genuit natura, videt.

Idem Papinius 4. Syluarum, de hoc edicto Domitiani:

Qui fortem vetat interire ſexum:
Et cenſor prohibet mares adultos
Pulchræ ſupplicium timêre formæ.

Ammianus Marcellinus Eunuchorum hoſtis perennis, lib. 18. *Horum & ſimilium tædio iuuat veterem laudare Domitianum, qui licet patri fratrique diſsimilis memoriam nominis ſui inexpiabili deteſtatione perfudit, tamen receptiſſima inclaruit lege, qua minaciter interdixerat, ne intra terminos iuriſdictionis Romanæ caſtraret quiſquam puerum: Quod ni contigiſſet, quis eorum ferret examina, quorum paucitas difficile toleratur?* Hoc autem ideò vetuit, quia cùm memoriam Titi fratris odio haberet, & is Eunuchos amaſſet, hoc in eius contumeliam edictum proſcribendum cenſuit. Xiphilinus in Domitiano. Hanc eandem legem Nerua confirmauit. Xiphilinus in Nerua. Ca-

ſtrabantur autem à mangonibus vernulæ promercij cauſſa. l. 4. ff. de Sicarijs. Seneca Controuerſia 4. lib. 10. Vnde Petronius,

Perſarum ritu, malè pubeſcentibus annis
Surripuère viros, exſectaque viſcera ferro
In Venerem fregêre.

Vide & Lucianum ἔρωτες, & locum notabilem apud Plut. libro περὶ Ἡροδότου κακοηθείας. Gallos etiã hac de cauſſa exſectos dicit Iuſtinus Martyr Apolog. 2. οἱ δὲ καὶ τὰ ἑαυτῶν τέκνα, καὶ τὰς ὁμοζύγους προαγωγεύονται. καὶ φανερῶς εἰς κιναιδίαν ἀποκόπτονται τινὲς, καὶ εἰς μητέρα θεῶν τὰ μυστήρια ἀναφέρουσι. Quem locum parùm intellexit interpres, quemadmodum & iſtum qui ibi ſequitur. καὶ παρὰ παντὶ τῶν νομιζομένων ὑμῖν θεῶν, ὄφις σύμβολον μέγα, καὶ μυστήριον ἀναγράφεται. Hîc planè hallucinatur Interpres: nec minùs corrector. παρὰ παντὶ τῶν νομιζομένων θεῶν eſt παρὰ παντὶ τῷ νομιζομένῳ, καὶ καθιδρυμένῳ τῷ θεῷ. Quæ ſequuntur vel ex hoc Perſij loco nota ſunt:

— Pinge duos angues: Sacer eſt locus, Extrà
Meiſte.

Colliges autem ex ijs, quæ adduntur ſub finem paginæ, non licuiſſe tunc temporis Medicis quenquam caſtrare, niſi Prætore permittente. βιβλίον ἀνέδωκεν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ Φήλικι ἡγεμονεύοντι, ἀξιῶν ἐπιτρέψαι ἰατρῷ τοὺς διδύμους αὐτοῦ ἀφελεῖν. ἄνευ γὰρ τῆς τοῦ ἡγεμόνος ἐπιτροπῆς τοῦτο πράττειν ἀπηγορεῦσθαι οἱ ἐκεῖ ἰατροὶ ἔλεγον. *Libellum dedit Alexandriæ Felici prætori, quo ab eo precibus contendebat, vt ſui exſecandi poteſtas medicis cõcederetur. Neque enim id fieri poſſe abſque Prætoris auctoritate medici affirmabant.*

Luſus erat ſ. c. fallere] Seneca 2. Controu. lib. 1. *Non eſt credibile, temperaſſe à libidine piratas, omni crudelitate efferatos, quibus omne fas nefaſque luſus eſt.* *Ludus* Claudiano lib. 1. in Ruff.

Præda cibus, vitanda Ceres, fratreſque necare,
Ludus, & occiſos pulchrum iurare parentes.

Exſecuiſſe] Exſecare, ἐκτέμνειν. M. Tull. lib. 2. de Nat. Deorum. *Nam vetus hæc opinio Græciam oppleuit, exſectum Cælum à filio Saturno, vinctum autem Saturnum à filio Ioue.*. Auſon. epigr. 106.

Defectos ſic fama viros, vbi caſſa libido, &c.

Sic *Circunſectos* Iudæos dixit Sueton. in Domitiano, cap. 12. quos *circunciſos* vulgò appellamus. Gloſſ. ἐκτέμνω, *Amputo, excaſtro, excindo.* Excindere hoc ſenſu apud Martialem noſtrum lib. 3.

Excinduntque ſenem lecti qua parte iacebat.

ἐκτέμνειν hac notione notiſſimum. Sed noua conſtructione γεννητικῶν ἑαυτὸν ἐκτέμνειν dixit Socrates lib. 2. hiſt. Eccleſ. cap. 26. de Leontio Antiochiæ epiſcopo, τῶν γεννητικῶν ἐξέτεμεν ἑαυτόν.

AD EPIGR. III

Totam nebit ouem] Tibullus lib.2.

> *O pereat quicunque legit viridesque ſmaragdos,*
> *Et niueam Tyrio murice tingit ouem.*

AD EPIGR. VIII.

Nuptias petebant] *Petere* & *Poſcere* nuptias, ſiue vxorem, μνᾶσθαι. Attius, apud Feſtum dict. *Numero. Ego vt eſſem adfinis tibi, non vt te extinguerem, tuam peto gnatam, numerò te expurgat timor.* Lego *Expugnat*, pro *Expurgat*. Vnde *Petitores* etiam proci, interprete Iſidoro. Formula autem petendarum nuptiarum extat apud Plaut. Aul. ſc. *Præſagibat mihi animus.*

> *Quæ res rectè vortat, mihique, tibique, tuæque filiæ,*
> *Filiam tuam mihi vxorem poſco, Promitte hoc fore.*

AD EPIGR. XI.

Me pinguis Gallia veſtit] Pinguiores enim craſſioreſque olim veſtes à textoribus Gallis. Iuuenal. ſat. 9.

> *—Pingues aliquando lacernas*
> *Munimenta togæ, duri, craßique coloris,*
> *Et malè percuſſas textoris pectine Galli*
> *Accipimus.*

Pingues lacernas dicit Iuuenalis παχείας. Sic *Pinguis toga* apud Sueton. in Auguſto, cap. 82. *Hyeme quaternis cum pingui toga tunicis, & ſubuculæ thorace laneo, & feminalibus, & tibialibus muniebatur.* παχεῖαι ἐσθῆτες Græcis. Lucianus: εἰ τοίνυν ἐθέλοιμι χλανίδας μεταξὺ τῆς ἑορτῆς, ἐνελθεῖν με ἀναγκάσαι ὑμᾶς ἐσθῆτων τε, ὧν ἔχετε, μεταδοῦναι αὐτοῖς, οἷς ἂν ἐλάττω, ἢ παχυτέρα ἢ καθ' ὑμᾶς.

Sagatus amem] Dixit, *Me pinguis Gallia veſtit.* Sagum autem gallicum erat: quin & ipſum nomen, ſi credimus Iſidoro. Sed & Hiſpanicum. Appianus Ἰβηρ. χρῶνται δὲ διπλοῖς ἱματίοις παχέσιν (*pinguibus*) ἀντὶ χλαμύδων αὐτὰ περιπορπώμενοι, καὶ τοῦτο σάγον ἡγοῦνται. Paulò pòſt. ἐνεπόρπητο δὲ σάγον Ἰβηρικῶς, καὶ λαθὼν ἀνεμίχθη τοῖς χορτολογοῦσι τῶν πολεμίων. Legatur & Strabo lib. 3. Geograph. Tit. Liuius lib. 27. *Tum puero anulum aureum, tunicam lato clauo cum Hiſpano ſagulo, & aurea fibula, equumque ornatum donat.* Excripſit pæne hęc eadem verba Val. Max. lib. 5. cap. 1. Vide eundem lib. 3. cap. 2. facit etiam mentionem *Punici ſaguli* lib. 5. cap. 1.

Marce vt ameris, ama] Alluſit Auſonius epigr. 90.

> *Hoc tibi tu præſta, Marce vt ameris, ama.*

Verum

Verum præceptum, & è ſapientiæ fontibus. Seneca epiſt. 9. *Hecaton ait: Ego tibi monſtrabo amatorium, ſine medicamento, ſine herba, ſine vllius veneficæ carmine: Si vis amari, ama.* Xenophon παιδείας η. docet, qua ratione Cyrus hominum beneuolentiam ſibi conciliarit, his verbis. ὡς μὲν οὖν ἐπὶ τὸ φιλεῖσθαι δοκεῖ ἡμῖν ἐλθεῖν, τοῦτο πειράσομαι διηγήσασθαι. πρῶτος μὲν γὰρ διὰ παντὸς ἀεὶ τοῦ χρόνου φιλανθρωπίαν τῆς ψυχῆς, ὡς ἐδύνατο μάλιστα, ἐνεφάνιζεν, ἡγούμενος, ὥσπερ οὐ ῥᾴδιόν ἐστι φιλεῖν τοὺς μισεῖν δοκοῦντας, οὐδ᾽ εὐνοεῖν τοῖς κακονόοις, οὕτως καὶ τοὺς γνωσθέντας ὡς φιλοῦσι καὶ εὐνοοῦσι, οὐκ ἂν δύνασθαι μισεῖσθαι ὑπὸ τῶν φιλεῖσθαι ἡγουμένων.

AD EPIGR. XIII.

Lygdos) τόπος μετωνυμίας. Vide Plin. lib. 36. cap. 8.

AD EPIGR. XVIII.

Sancta Salonini) Propriè *Sancta*. Nam Manes ſancti. Vide Macrob. lib. 3. Saturnal. cap. 3. Virg. 11. Æn.

—— Tuque ô ſanctiſſima coniux
Felix morte tua.

Nota etiam *felix* μακαρίτης. *Sanctus* quoque appellatur Anchiſes μακαρίτης à filio, 5. Æn. Et *Deorum manium iura ſancta ſunt*, apud M. Tull. lib. 2. de Legib. Et *Sanctitas* propriè *iuſtitia erga manes*, vt idem ait in Topicis. Rectè igitur in gloſſ. *Sanctus*, ὅσιος, ἅγιος, Nam τὸ ὅσιον dicitur propriè περὶ τῶν ἐν ᾅδου. Plut. lib. de Iſide, & Oſiride. Ὁ δὲ Ὄσιρις ἐκ τοῦ ὁσίου καὶ ἱεροῦ τοὔνομα μεμιγμένον ἔχει. κοινὸς γάρ ἐστι τῶν ἐν οὐρανῷ, καὶ τῶν ἐν ᾅδου λόγος: ὧν τὰ μὲν ἱερὰ, τὰ δὲ ὅσια τοῖς παλαιοῖς ἦν προσαγορεύειν. Vnde ὁσίως hoc ſenſu ab eodem accipitur lib. de Dæmonio Socratis. ὁσίως γὰρ ὑπὸ τῶν φίλων κεκηδεῦσθαι τὸ Λύσιδος σῶμα. Dio lib. 48. ἡ δὲ βουλὴ ἀγανακτήσασα τῇ πράξει τῇ τοῦ παιδὸς περὶ αὐτὴν σπουδῇ, τὰ ὀστᾶ αὐτοῦ, ὡς οὐχ ὁσίως ἐν τῷ ἱερῷ κείμενα, ἀνείλετο, πεισθεῖσα τοῖς ποντίφιξι.

AD EPIGR. XIX.

Tu Cannas) Hæc περισσολογία omninò ἐξαγώνιος notata etiam Luciano Ῥητόρων διδασκάλῳ. καὶ περὶ ὕβρεως τινος, ἢ μοιχοῦ λέγῃς Ἀθήνησι, τὰ ἐν Ἰνδοῖς, καὶ τὰ ἐν Ἐκβατάνοις λεγέσθω. ἐπὶ πᾶσι δὲ ὁ Μαραθὼν, καὶ ὁ Κυναίγειρος, ὧν οὐκ ἄνευ ἄν τι γένοιτο. καὶ ἀεὶ ὁ Ἄθως πλείσθω, &c. Elegans etiam eſt Lucillii epigramma, in eandem planè ſententiam:

Χοιρίδιον καὶ βοῦν ἀπολώλεκα, καὶ μίαν αἶγα,
 ὧν χάριν εἴληφας μισθάριον Μενέκλεις.
οὔτε δέ μοι κοινὸν τι πρὸς Ὀθρυάδας γεγένηται.
 οὔτ᾽ ἀπάγω κλέπτας τοὺς ἀπὸ Θερμοπυλῶν.

ἀλλὰ πρὸς Εὐτυχίδην ἔχομεν κρίσιν. ὥστε τί μοι τῶν
ἐνθάδε μοι Ξέρξης καὶ Λακεδαιμόνιοι;
πλὴν κἀμοῦ μνήσθητι νόμου χάριν. ἢ μέγα κράξω,
ἄλλα λέγει Μενεκλῆς, ἄλλα τὸ χοιρίδιον.
Sucula, boſque mihi perijt, ſimul vna capella,
Idcircò merces eſt numerata tibi.
Nil mihi cum Othryada commune eſt, nec fuit vnquam:
Non ego latrones exigo Thermopylis.
Verùm cum Eutychida lis eſt mihi. Quid mihi narras
Hic igitur Xerxem, quid Lacedæmonios?
Eſto mei meminens igitur, vel ſic ego fabor,
Sucula quod dicit, non recitat Menecles.

Cæterùm prò *κλέπτας* verſu 4. legendum exiſtimo *πέρσας*. At vocem n textu receptam conuerti.

AD EPIGR. XX.

Iam rogo P. nega] Præſtaret ſanè ſemel negare, quàm hac *δυσωπίᾳ* amico os ſublinere, eumque inani ſpe paſcere, ac ſibi ipſi crucem figere. Nã *ὁ ἀβελτερείᾳ καὶ μαλακίᾳ πρὸς τὸν αἰτοῦντα δυσωπούμενος εἰπεῖν, Οὐκ ἔστ᾽ ἐν ἄντροις λευκὸς ὦ ξέν᾽ ἄργυρος, εἶτα ὥσπερ ἐπὶ χρυσῷ προσέμενος τὴν ὑπόσχεσιν, αἰδοῦς ἀχαλκεύτοισιν ἐζευγνυται πέδαις*. Plut. *περὶ δυσωπίας*. Ita non liberales, ſed vanos & mendaces facit frontis infirmitas.

AD EPIGR. XXII.

Sed fateris) Sic epigrammate 75. lib. 1.

Mœchus erat, poteras tamen hoc tu Paulle negare,
Ecce vir eſt: Nunquid Paulla negare potes.

Quomodo autem hoc intelligendum ſit docebit te Nouell. 134. cap. 12.

AD EPIGR. XXIX.

Immodicis breuis eſt] Hæc fuit antiquorum illorum ſententia, immodicis & humanam ſortem quacumque in re ſuperantibus hominibus inuidere Deos, & inde fieri, ne inter nos diurnent. Quintil. præfat. lib. 6. *Quod obſeruatum ferè eſt, celeriùs occidere feſtinatam maturitatem, & eſſe neſcio quam, quæ ſpes tantas decerpat, inuidiam, ne videlicet vltrà quàm homini datum eſt, noſtra prouehantur.* Vnde optabant ne quid nimis placeret, vt præcipit

hîc Martialis: & nimiam laudationem nocere exiſtimabant. Hinc intellige hoc epigramma, quod apud Laërtium in Platonis vita, apud Apul. in Apologia, & in Anthol. epigr.

Νῦν ὅτε μηδὲν Ἄλεξις ὅσον μόνον εἶφ' ὅτι καλὸς
ὦπται, καὶ πάντη πᾶς τις ἐπιστρέφεται.
Θυμὲ, τί μηνύεις κυσὶν ὀστέον; εἶτ' ἀνιήσεις
ὕστερον; οὐχ οὕτω Φαῖδρον ἀπωλέσαμεν;

Diogenis interpres alibi parùm cautus, hîc peſſimè accipit hæc verba, – καὶ πάντη πᾶς τις ἐπιστρέφεται. Accepiſſet ſaltem interpretationem ab Apuleio.

— Et vertunt quilibet in te oculos.

Cæterùm hinc etiam interpretabor Auſonium penult. Carm. Profeſſorum.

Grammatici in ſtudio, vel Rhetoris, aut in vtroque,
Quos memoraſſe mihi morte obita ſatis eſt.
Viuentum inlecebra eſt laudatio. Nomina tantùm
Voce ciere ſuis ſufficiet tumulis.

Et hîc Commentatori literatiſſimo nox. Hinc & Ouidius ludo de morte Pſittaci.

Raptus es inuidia: Non tu fera bella mouebas
Garrulus, & placidæ pacis amator eras.

Hinc *Onerare laudibus* dictum videri queat. Plin. epiſt. 14. lib. 1. *Diligo quidem adoleſcentem ardentiſſimè, ſicut meretur. Sed hoc ipſum amantis eſt, non onerare eum laudibus.* Quidam etiam prodiderunt eſſe homines nimia laudatione effaſcinantes. Vide A. Gell. lib. 9. cap. 4. Et hîc propriè *faſcinum.* Tertull. de Virginibus velandis, cap. 15. *Nam eſt etiam aliquid apud Ethnicos metuendum, quod faſcinum vocant, infeliciorem laudis, & gloriæ enormioris euentum.* Vnde *Præfiſcini* dicebant, ad auertendum faſcinum. Notus hic Virgilij locus.

— Bacchare frontem,
Cingite, ne vati noceat mala lingua futuro.

Nota, *Mala lingua:* Nam *faſcinum* à fando, inquit Feſtus. At Cloatius Verrius quaſi βάσκανον dictum autumat, & commodè ſanè, & condecenter, ait Gell. lib. 6. cap. 12. Cæterùm tota illa opinio ex eo fluxit, quòd opinabantur Deos inuidere *enormiori gloriæ*, vt loquitur Tertullianus. Impia ſententia. Solon apud Herodotum Muſa 2. ὦ Κροῖσε, ἐπιστάμενόν με τὸ θεῖον πᾶν ἐὸν φθονερόν τε καὶ ταραχῶδες, ἐπειρωτᾷς ἀνθρωπηΐων πρηγμάτων πέρι. Hîc βλασφημίαν agnoſcit etiam Plut. lib. περὶ τῆς Ἡροδ. κακοηθ. Νέμεσιν huic inuidiæ præſidere arbitrabantur, & inde νέμεσις, pro ipſa illa inuidia. Hero-

dotus Muſa I. Μετὰ δὲ Σόλωνα οἰχόμενον, ἔλαβε ἐκ θεοῦ νέμεσις μεγάλη Κροῖσον (ὡς εἰκάσαι) ὅτι ἐνόμισε ἑωυτὸν εἶναι ἀνθρώπων ὀλβιώτατον. Auſonius:

Ecce vbi ſe cumulat mea purpura (Mitibus audi
Aurib. hoc Nemeſis) poſt me dignatur oriri
Auguſtus Conſul.

Certa etiam erat ſuperſtitio in his deprecationibus, quam notat Plin. lib. 11. cap. 45. *Eſt in aure ima memoriæ locus, quem tangentes atteſtamur. Et poſt aurem æquè dextram Nemeſios* (locus ſcil.) *quæ Deâ Latinum nomen ne in Capitolio quidem inuenit, quò referimus tacto ore proximum à minimo digitum, veniam ſermonis à Dijs expoſcentes.* Idem lib. 28. cap. 2. *Cur & faſcinationibus adoratione peculiari occurrimus? Alij Græcam Nemeſim inuocantes, cuius ob id Romæ ſimulachrum in Capitolio eſt, quanuis Latinum nomen non ſit.* Hinc & eodem capite. *Alius ſaliua poſt aurem digito relata, ſollicitudinem animi propitiat.* Cæterùm Nemeſim graphicè depingit Ammianus Marcellinus non procul à fine lib. 14. Inuidiam autem iſtam ita metuebant, vt eam quocunque modo placare conarentur, & idcircò res turpiculas puerorum collo appendebant, bonæ ſcæuæ cauſſa, vt notat Varro in libris de lingua Latina. Et in ſuis ædibus hæc προβασκάνια (Mutonia appellat γλωσσοχάφος) habebant. Plut. & Pollux. Neque omittam hunc locum Magni Planudis in vita Æſopi. οὐ τοι ἄλλο κακὸν τῷ ὑμῶν δεσπότῃ, φασὶ, συμβέβηκεν, ὅτι σωμάτιον αἰσχρὸν οὕτως ἐπρίατο, ἀλλ', ὡς ἔοικεν, ἀντὶ βασκανίου τοῦτον τῆς οἰκίας ὠνήσατο. Inde etiam faſcino Mutini inequitare matronas Romanas auſpicabile arbitrabantur earum viri, vt ait Arnobius lib. 4. aduerſus Gentes. Vnde & Lactantius lib. 1. de falſa Relig. cap. 20. *Et Mutinus, in cuius ſinu pudendo nubentes præſident, vt illarum pudicitiam prior Deus delibaſſe videatur.* Et bellus ille *faſcinus* alijs quoque inuidiæ arcendæ ergo cultus. Plin. lib. 28. cap. 4. *Et faſcinus Imperatorum quoque, non ſolùm infantium cuſtos.* (Vnde res turpiculas earum collo appendi ſolitas Varro notatum habet) *qui Deus intra ſacra Romana à Veſtalibus colitur, & currus triumphantium ſub his pendens, defendit medicus inuidiæ, iubetque eoſdem recipere. Similis medicina linguæ, vt ſit exorata à tergo fortuna, gloriæ carnifex.* Ita Nemeſim appellat. Meminit & huius Mutonij Diodorus Siculus lib. 4. Ab eadem cauſſa fluxit & illa ſuperſtitio, qua in ſinum deſpuebant τὸ ἑαυτῶν ἐκπτύσθμοι, vt notant Scholia Theocriti, idyll. 6. & 2. Plinius lib. 28. cap. 4. *Veniam quoque à Deis ſpei alicuius audacioris petimus, in ſinum ſpuendo. Etiam eadem ratione terna deſpuere deprecatione in omni medicina mos eſt, atque effectus adiuuare. Incipientes furunculos ter præſignare ieiuna ſaliua.* Lucianus πλοίῳ. ἐθαύμαζες γε ὦ Ἀδείμαντε, καὶ ἐς τὸν κόλπον οὐ πτύεις, οὐδὲ οἶδα ὅπως ἂν ταυτηνῆς. Hîc non omittendus elegans Æliani locus, lib. 1. ποικ. ἱστ. cap. 15. ἐν δ-

δοχῆς φασὶν ἐπιτάζειν τὰς περικαλλεῖς, εἴτε τῶν τεκνῶν γινομένων, ὁ ἄρρην ἐμπλεὼς αὐτοῖς, ἀπολαυούσαι αὐτῶν τὸν φθόνον, φασὶν, ἵνα μὴ βασκανθῶσι δι' ἄρα τινά. Vbi cæcutit interpres. Verùm hæc ſuperſtitio muliercularũ propriè: quáquam & virorum muliebres, & exanimes animos gerentium. Callimachus:

Δαίμον, τί κόλποισι ἐπιπτύουσι γυναῖκες;

Sed quid ago? Quò progredior? Comprimendus mihi calamus. Comprimendus animi feruor.

AD EPIGR. XXXII.

Damnauit multo] Vide Sueton. in Othonis vita, cap. 10. 11. Cornel. Tacitum, Plutarchum. Dionem.

AD EPIGR. XXXIIII.

Oceani fluctus] Theocritus χάρισιν.

Ἀλλ' ἴσος γὰρ ὁ μόχθος ἐπ' ἀόνι κύματα μετρεῖν,
ὅσσ' ἄνεμος χέρσονδε μετὰ γλαυκᾶς ἁλὸς ὠθεῖ.

Philippus Epigrammatarius,

Λοιπῶν δ' ἄεθλον ἦν ἐρευνῆσαι κράτος,
Καὶ σοὶ λίβυσσαν ἐξαριθμήσεις κόνιν.

Inde quoque ψαμμακόσιοι, ἀναρίθμητοι. vt dicitur ἑκατόσιος, ἑπτακόσιος, ſic ἀπὸ τῆς ψάμμου ψαμμακόσιος. Eupolis. ἀριθμοῦν στατὰς ψαμμακοσίους. Hæc ſimilitudo frequenter occurrit. Fortaſsè autem hæc Martialis verba ab illa ſuperſtitione, qua numerum faſcino obnoxium exiſtimarunt. Res iam notata viris doctiſſimis.

Voceſque manuſque theatro) Plauſu enim, & fauſtis acclamationibus excipiebantur in ſpectaculis Imperatores. Iulianus Imperator in Miſopogone. φοιτᾷς εἰς τὰ ἱερὰ δύσκολος, καὶ δυσχερὴς, καὶ πάντα μοχθηρός. συῤῥεῖ δὲ διά σε τὸ πλῆθος εἰς τὰ τεμένη, καὶ μάλιστα δὲ οἱ πλείους τῶν ἐν τέλει, καὶ ἀποδέχεταί σε σὺν βοῇ μετὰ κρότου λαμπρῶς ἐν τοῖς τεμένεσιν, ὥσπερ ἐν τοῖς θεάτροις. Cæterùm his acclamationibus Imperatori εὐτυχίαν ἐπεύχονται. Plutarchus in Galba. καί ποτε θέας οὔσης, καὶ τῶν χιλιάρχων καὶ λοχαγῶν τὸ Ῥωμαίοις σύνηθες εὐτυχίαν ἐπευχομένων τῷ αὐτοκράτορι Γάλβᾳ, διεθορύβησαν οἱ πολλοὶ τὸ θέατρον, εἶτα ταῖς εὐχαῖς ἐπιμενόντων ἐκείνων, ἀντεφώνησαν Οὐκ ἄξιος. Nota τὸ Ῥωμαίοις σύνηθες εὐτυχίαν ἐπευχομένων. Nam vox erat *feliciter*. Suetonius in Domitiano, cap. 13. *Acclamari etiam in amphitheatro epulari die libenter audijt*, Domino & Dominæ *feliciter*. Alijs etiam blanditijs onerabantur. Vide Tertull. lib. de Spectaculis, cap. 25. Huc etiam pertinet iſte Plutarchi locus in Othone. τοῖς δὲ πολλοῖς χαριζόμενος οὐκ ἔφυγε τὸ πρῶτον ἐν τοῖς θεάτροις Νέρων προσαγορευθῆναι. Sed & ad filios & nepotes Imperatorum acclamationes iſtæ pertinue-

re. Suetonius in Auguſto, cap. 56. *Nunquam filios ſuos populo commendauit* (Auguſtum dicit) *vt non adijceret, Si merebuntur. Eiſdem prætextatis adhuc aſſurrectum ab vniuerſis in theatro, & à ſtantibus plauſum grauiſſimè queſtus eſt.* Vnde Dio lib. 54. ἀλλὰ καὶ τῷ Τιβερίῳ ἐπετίμησεν ὅτι τὸν Γάιον ἐν τῇ διατριβῇ, ὅτ' ἐπὶ τῇ ἐπανόδῳ αὐτοῦ διετέλει, παρεκάθισεν· καὶ τῷ δήμῳ, ὅτι καὶ κρότοις καὶ ἐπαίνοις αὐτὸν ἐτίμησαν. Hîc lapſus interpres de literis optimè meritus.

Pauca cupit qui) Pauperis eſt numerare pecus. Hinc ἀριθμητοὺς dicunt ἀντὶ ὀλίγων. Theocritus χάρισιν.

> Ἐχθρὺς ἐκ νάσοιο κακὰν πέμψαιαν ἀνάγκᾳ
> Σαρδόνιον κατὰ κῦμα, φίλων μόρον ἀγγέλλοντας
> Τέκνοις ἠδ' ἀλόχοισιν, ἀριθματοὺς ἀπὸ πολλῶν.

Numerabilis eodem modo Horatio.

> --- *Numerabilis, vt pote paruus.*

Numeroſus contrà πολὺς, vt notum.

AD EPIGR. XXXV.

Septem clepſydras) Ita notum eſt veteres dixiſſe ad clepſydras, vt de eo monere planè ſit ſuperuacaneum. Vnde iocus ille Demadis ὃς παῖξαί φασιν εἰς τὴν τοῦ Δημοσθένους ὑδροποσίαν, ὡς οἱ μὲν ἄλλοι πρὸς ὕδωρ λέγοιεν· τὸν Δημοσθένην δὲ πρὸς ὕδωρ γράφειν. Dabantur autem clepſydræ à iudicibus, vt hinc etiam manifeſtum eſt, & plures defendenti, quàm accuſanti. Vide Plin. epiſt. 9. lib. 4. Vnde fiebat, vt aliquando Oratores elaboratas ſuas orationes, & multarum noctium pretio æſtimatas, totas recitare non poſſent. Quintil. lib. 12. cap. 6. *At illic & Iudex tacet, & aduerſarius obſtrepit, & nihil temerè dictum perit, & ſi quid tibi ipſe ſumas, probandum eſt: & laboratam congeſtamque dierum ac noctium ſtudio actionem aqua deficit.* M. Antoninus Imperator & Philoſophus clepſydras Oratoribus liberaliter dedit. Xiphilinus in eius vita. ὁ δ' αὐτοκράτωρ, ὁσάκις ἀπὸ τοῦ πολέμου σχολὴν ἦγεν, ἐδίκαζε, καὶ ὕδωρ πλεῖστον τοῖς ῥήτορσι μετρεῖσθαι ἐκέλευε. Vbi interpres iocu-lariter errat. Idem & de Seuero dicit: καὶ γὰρ τοῖς δικαζομένοις ὕδωρ ἱκανὸν ἐνέχει. Cæterùm vnaquæque clepſydra effluebat, vt opinor, ſpatio tertiæ partis vnius horæ. Colligo ex Plin. lib. 2. epiſt. 11. *Dixi horis pæne quinque. Nam decem clepſydris, quas ſpatioſiſſimas acceperam, ſunt additæ quatuor.*

Potas ſemiſupinus aquam) Quintil. lib. 11. cap. vlt. *Bibere aut etiam eſſe inter agendum, quod multis moris fuit, & eſt quibuſdam, ab Oratore meo procul abſit. Nam ſi quis aliter dicendi onera perferre non poſſit, non ita miſerum eſt non agere, quàm & operis & hominum contemptum fieri.*

AD EPIGR. XXXVIII.

Adſpicis vt paruus) De filio Reguli vide Plin. epiſt. 2. lib. 4.
Sic vitulus) Claudianus Panegyr. de 4. Conſul. Hon.

-- Sic mollibus olim
Stridula ducturum pratis examina Regem
Naſcentem venerantur apes, & publica mellis
Iura petunt, traduntque fauos, Sic paſcua paruus
Vindicat, & necdum firmatis cornibus audax
Iam regit armentum vitulus: ſed prælia differ
In iuuenem, patienſque meum cum fratre tuere
Me bellante locum.

Reſcribe. *---Sed prælia differ*
In iuuenem.

AD EPIGR. XXXIX.

Tegetibuſque concepti) In lupanari. Iuuen. ſatyr. 6.

-- Dormire virum cùm ſenſerat vxor,
Auſa Palatino tegetem præferre cubili,
Sumere nocturnos meretrix Auguſta cucullos.

Retorto crine] Nam Æthiopes & Mauri οὐλότριχες. Vide Ariſtot. lib. 5. de Generat. Anim. cap. 3. Martialis noſter in Amphit. epigr. 3.

Atque aliter tortis crinibus Æthiopes.

AD EPIGR. XLII.

Nec mollis Sinueſſa] Strabo lib. 4. Ἡ δὲ Σινόεσσα ἐν Σινώπῳ κόλπῳ ἵδρυται, ἀφ' οὗ καὶ τοὔνομα· σίνος γὰρ ὁ κόλπος. πλησίον ἐστὶ δ' αὐτῆς θερμὰ λουτρὰ κάλλιστα, ποιοῦντα πρὸς νόσους ἐνίας.

Illotus morieris] Exiſtimo ludere Martialem homonymia vocis. Quinam dicantur *Illauti* notum; quibus opponuntur *Lauti*, & *Prælauti*. Ariſtophanes de deparco, & infimis ſordibus maculato in Pluto.

--- ἐκ Πατροκλέους ἔρχομαι
ὃς οὐκ ἐλοῦτ' ἐξ ὅτουπερ ἐγένετο.

Mortui autem lauabantur aqua calida, vnde ioci occaſio. Res notiſſima eſt, & ſexcentis exemplis confirmata. Sed elegans hic Æliani locus lib. 4. ποικ. ἱστορ. cap. 1. Δαρδανεῖς τοὺς ἀπὸ τῆς Ἰλλυρίδος ἀκούω τρὶς λούεσθαι μόνον παρὰ πάντα τὸν ἑαυτῶν βίον, ἐξ ὠδίνων, καὶ γαμοῦντας, καὶ ἀποθανόντας. Ex eodem more iocus captatus Tertulliano in Apologet. cap. 42. *Non lauor*

diluculo Saturnalibus, ne & noctem, & diem perdam. Attamen lauor honeſta hora, & ſalubri, quæ mihi & colorem & ſanguinem ſeruet. Rigere & pallere poſt lauacrum mortuus poſſum. Huius loci ſententia eſt, quam non capit vir doctiſſimus. Nolo ex lauacro matutino rigorem, & pallorem mihi contrahere. Satis mihi eſt, quòd mortuus rigere & pallere debeo poſt lauacrum, quo mortui procurantur. Nam fieri nequit, ne ij qui diluculo lauantur, palleant, & de ſanguine amittant. Vera lectio eſt, *Quæ mihi & colorem, & ſanguinem ſeruet.* Nam *Seruare ſanguinem* opponit τῷ *Rigere*, & *Seruare colorem* τῷ *Pallere*.

Aure ſupina] Contrà *Aure prona*. Corn. Tacitus lib. 1. hiſt. *Obtrectatio & liuor pronis auribus accipiuntur.*

AD EPIGR. L.

Puros amicos) Quorum baſia pura, & ab ore puro.

Curare) Helleniſmus, θεραπεύειν. epigr. 18. lib. 9.

Turba tamen non deeſt ſterilem quæ curet amicum.

Saluſtius: *Eum quæſtor C. Vrbinus, alijque cognita voluntate, cùm ad cœnam inuitaſſent, vltra Romanorum, ac mortalium etiam morem curabant, exornatis ædibus per aulæa & inſignia, ſceniſque ad oſtentationem hiſtrionum fabricatis.* Plinius epiſt 5. lib. 1. *Nec me præterit eſſe Regulum* δυσκαθαίρετον. *Eſt enim locuples, factioſus, curatur à multis, timetur à pluribus.* Colere hoc ſenſu commune.

Conſcius eſto) Iuuenalis ſatyr. 3.

Quis nunc diligitur niſi conſcius, aut cui feruens
Æſtuat occultis animus, ſemperque tacendis?

Et quæ ſequuntur.

AD EPIGR. LV.

Cinnamoque] Cinnamum & Cinnamomum dixêre. Plin. lib. 12. cap. 19. *Siquidem Cinnamomum, idemque Cinnamum naſcitur in Æthiopia.* Vox eſt Phœnicum. Herodotus Muſa 3. ὄρνιθας δὲ λέγουσι μεγάλας φορέειν ταῦτα τὰ κάρφεα τὰ ὑμεῖς ἀπὸ τῶν Φοινίκων μαθόντες κινάμωμον καλέομεν.

Et nido niger] Thus intelligit, quod cinnamo adiunctum delicatis fragrantiam miniſtrauit. Sidonius epiſt. 13. lib. 2. *Hinc ſuffita cinnamo ac thure cœnatio ſpargeret peregrinos naribus odores, &c.* Thus autem inſeruiuit etiam Phœnicis nido. Plinius lib. 10. cap. 2. Cinnamomum autem & ex his nidis decuſſum. Idem Plin. lib. 12. cap. 19. *Cinnamomum & caſiam fabuloſa narrauit antiquitas, princepſque Herodotus, auium nidis, & priuatim Phœnicis, in quo ſitu Liber pater educatus eſſet, ex inuijs rupibus, arboribuſque*

buſque decuti, carnis quam ipſæ deferrent pondere, aut plumbatis ſagittis. Non ſcripſit hæc omnia Herodotus, neque tanquam ex ſolo Herodoto hæc à Plinio exſcripta: ſed ex fabulis totius antiquitatis. De ſagittis plumbatis Herodotus ὑψὶ χρύ. Sed Ariſtoteles lib. 6. de hiſtoria Animalium, cap. 13. νεοττεύει δ' ἐφ' ὑψηλοῦ δένδρου, καὶ ἐν τοῖς θαλλοῖς τῶν δένδρων. ἀνὰ τοὺς ἐγχωρίους (φασὶ ſcil.) μόλυβδον πρὸς τοῖς οἰστοῖς προσαρτῶντας, τοξεύοντας καταβάλλειν, καὶ οὕτω συνάγειν ἐκ τοῦ φορυτοῦ κινάμωμον. Meminit & Dionyſ. περιηγητὴς huius fabulæ.

> Ὄρνιθες δ' ἑτέρωθεν ἀοικήτων ἀπὸ νήσων
> ἦλθον φύλλα φέροντες ἀκηρασίων κιναμώμων.

AD EPIGR. LVI.

Scis multos dicere multa] πολλὰ καὶ παντοῖα dicunt Græci eleganter. Herodotus Muſa. 9. ἐπελθόντων δὲ σφεων ἐπὶ τοὺς στρατηγούς, ἔλεγε Ἡγησίστρατος πολλὰ καὶ παντοῖα. Nos dicimus non minori venuſtate, *Dire choſes & autres.*

AD EPIGR. LXIII.

Scis te captari] Captare θηρᾶσθαι. Et Venari eadem metaphora, qua Captare. Horat.

> *Cruſtis & pomis viduas venantur auaras.*

Captare hoc modo frequens apud auctores. Captatoribus autem omnia olim Romæ plena: quod & prophani & Eccleſiaſtici ſcriptores non ſine magna indignatione notarunt. Hunc Ammiani Marcellini locum laudare ſat fuerit, è lib. 14. *Nec credi poteſt, qua obſequiorum diuerſitate coluntur homines ſine liberis Romæ.*

AD EPIGR. LXVI.

Patris ad ſpeculum tonſi] Effœminati, & ex eorum numero qui curioſè & faſtidioſè tondentur, quibus vita inter pectinem & ſpeculum degitur. Audi Senecam lib. de Breuitate vitæ, cap. 12. *Quid? Hos ocioſos vocas, quibus apud tonſorem multæ horæ tranſmittuntur, dum decerpitur, ſi quid proxima nocte ſuccreuit, dum de ſingulis capillis in conſilium itur, dum aut diſiecta coma reſtituitur, aut deficiens hinc atque illinc in frontem compellitur? Quomodo iraſcuntur, ſi tonſor paulò negligentior fuit, tanquam virum tonderet? Quomodo excandeſcunt, ſi quid ex iuba ſua deciſum eſt, ſi quid extra ordinem iacuit, niſi omnia in annulos ſuos reciderunt? Quis eſt iſtorum, qui non malit Rempublicam ſuam turbari quàm comam? qui non ſollicitior ſit de capitis ſui decore, quàm de ſalute? qui non comptior eſſe malit, quàm honeſtior? Hos tu ocio-*

ſos vocas, inter pectinem ſpeculumque occupatos? Scipio Africanus: *Nam qui quotidie vnguentatus aduerſum ſpeculum ornetur, cuius ſupercilia radantur, qui barba vulſa, feminibuſque ſubuulſis ambulet, &c.*

Cor limante Minerua] Ipſa Minerua te erudiente ἱμερτικῶς. Strabo lib. I. Δεῖ δὲ δέξασθαι πρὸς ὑπερβολὴν εἰρημένον τό, Ἡφαίστου ἔργον, ὡς λέγεται Ἀθηνᾶς ἔργα, τὰ καλά, καὶ χαρίτων, καὶ Μουσῶν.

Finxerunt pectus Athenæ] Horatius ad Piſones:

— Quamuis & voce paterna
Fingeris ad rectum.

AD EPIGR. LXVI.

Dum puram] Quam puram & quem purum Veteres appellarint, ſciunt, qui de oris infamia quidquam audiuerunt. Qui hæc ignorant, non idcirco inſcij. Vide epigramma 50. huius libri. Vitabant autem oſcula impurorum iſtorum, ὡς εἰκός, non minus quàm propinationem. Quod probare non neceſſe.

AD EPIGR. LXVII.

Cur tantùm Eunuchos] Iuuenalis ſatyr. 6.

Sunt quas Eunuchi imbelles, ac mollia ſemper
Oſcula delectent, & deſperatio barbæ,
Et quòd abortiuo non eſt opus.

AD MARTIAL. LIB. LXX.

Digitum impudicum] Infamem, Poſteà.

AD EPIGR. LXXII.

Ipſum ſurripuit] Hi namque Dij fures arcere non poterant. Vnde æneis & argenteis cuſtodes addebantur; ligneis aut lapideis minimè. Quod meritò ridet Iuſtinus Martyr epiſt. ad Diognetum. οὐ πολὺ μᾶλλον αὐτοὺς χλευάζετε καὶ ὑβρίζετε, τοὺς μὲν λιθίνους καὶ ὀστρακίνους σέβοντες ἀφυλάκτους, τοὺς δὲ ἀργυρέους καὶ χρυσοῦς ἐγκλείοντες ταῖς νυξί, καὶ ταῖς ἡμέραις φύλακας παρακαθιστάντες, ἵνα μὴ κλαπῶσιν. Horum cuſtodum meminit & Tertullianus.

AD EPIGR. LXXVI.

Ille ſacri lateris] De quo Cornelius Tacitus, & Suetonius in Domit. cap. 6.

AD EPIGR. LXXVIII.

Bibit venenum] Perditam luxuriam fortaſsè alludit obiter, quam notat Plin. lib. 14. cap. 22. *Quinimò vt plus capiatur, ſacco franguntur vires, & alia irritamenta excogitantur. Ac bibendi cauſſa etiam venena conficiuntur, alijs cicutam præſumentibus, vt bibere mors cogat, alijs pumicis farinam, & quæ referendo pudet docere.*

AD EPIGR. LXXXII.

Velut emptor] Nam tanta diligentia mancipia venalia inſpiciebant, vt ea etiam deueſtirent, vt loquitur Apuleius. Seneca Pater Controu. 2. lib. 1. *Nuda in littore ſtetit, ad faſtidium emptoris. Omnes partes corporis & inſpectæ, & contrectatæ ſunt.* Suetonius in Auguſto, cap. 69. *Et conditiones quæſitas per amicos, qui matres familias, & adultas ætate virgines denudarent, atque perſpicerent, tanquam Thoranio mangone vendente.* Lucianus Νιγρίνῳ. οὐχ ὁμόψηφοι πάντες εἰσίν· ἀλλ' οἱ μὲν ἠξίουν ἀποδύσαντας αὐτὸν, ὥσπερ τοὺς ἀργυρωνήτους ἐπισκοπεῖν. Claudianus lib. 1. in Eutropium.

Nudatus quoties Medicum dum conſulit emptor,
Ne qua per occultum lateat iactura dolorem,
Omnes pœnituit pretij, venumque redibat,
Dum vendi potuit.

Cur ergo inquit] Sic Petronius. *Ego, inquit, poëta ſum, &, vt ſpero, non humillimi ſpiritus, ſi modò coronis aliquid credendum eſt, quas etiam ad imperitos deferre gratia ſolet. Quare ergo, inquio, tam malè veſtitus es? Propter hoc ipſum: Amor ingenij neminem vnquam diuitem fecit.*

AD EPIGR. LXXXIII.

Vtetur toto ful.] Reſcribo, *Vtetur torto fulmine, &c.* id eſt, Rarò torquebit fulmen ſuum in mortale nomen. Val. Flaccus lib. 1. Argon.

— Et inuiti torſiſſem coniugis ignem.

Et, *— Et tortum non à Ioue fulmen Oileus*
Qui gemet.

Statius lib. 5. Thebaïdos.

Vt verò eliſit nubes Ioue tortus ab alto
Ignis.

AD EPIGR. LXXXIIII.

Octaphoro) Is fuit potentiorum faſtus tunc temporis eleganter nota-

tus à Cynico Luciani. ὑμεῖς δὲ τοῖς ἀνθρώποις ἅπερ ὑποζυγίοις χρῆσθε, κελεύετε δὲ αὐτοὺς ὥσπερ ἁμάξας, τὰς κλίνας τοῖς τραχήλοις ἄγειν· αὐτοὶ δ᾽ ἄνω κατακείμενοι τρυφῶντες, καὶ ἐκεῖθεν, ὥσπερ ὄνους, ἡνιοχεῖτε τοὺς ἀνθρώπους, ταύτην, ἀλλὰ μὴ ταύτην τρέπεσθαι κελεύοντες. Dicit Lucianus τοῖς τραχήλοις ἄγειν, quod *Succollare* Sueton. in D.Claudio, cap. 10. *Ab his lecticæ impoſitus, & quia ſerui diffugerant, viciſſim ſuccollantibus in caſtra delatus eſt, triſtis ac trepidus, miſerante obuia turba, quaſi ad pœnam raperetur inſons.* Vtitur & Plinius lib. 35. cap. 10. *Nobiles paluſtri acceſſu villæ, ſuccolantium ſpecie mulieres labentes, trepidæque feruntur plurimæ.* Addit Lucianus κατακείμενοι τρυφῶντες. Nam in illis lecticis cubabant reſupini. Ouid. lib. 1. ἐρωτοτεχνίας.

Intereà ſiue illa toro reſupina feratur,
Lecticam Dominæ diſſimulanter adi.

Eleganter Plinius Panegyrico. *Ante te Principes faſtidio noſtri, & quodam æqualitatis metu, vſum pedum amiſerant. Illos ergo humeri, ceruiceſque ſeruorum ſuper ora noſtra: Te fama, te gloria, te ciuium pietas ſuper ipſos Principes vehunt: Te ad ſidera tollit humus. Ita communia & confuſa Principis veſtigia.* Dicit Plinius, *Super ora noſtra vehebant*, quomodo Iuuenalis:

— Turba cedente vehetur
Diues, & ingenti curret ſuper ora Liburno.

Sed de lecticis, & de earum vſu multa ſcripſit doctiſſ. Lipſius lib. 1. Electorum cap. 19. Qui tamen videtur falsò credidiſſe, Lecticas *non fuiſſe in vſu ſub bellum Punicum ſecundum, & veniſſe eas primùm in vſum poſt bellum Punicum ſecundum, Aſia deuicta.* Sed ſententiam mutabit vir eruditiſſ. monente Cicerone. Nam lib. 2. de Diuinat. ita ſcribit de M. Marcello, qui bello Punico ſecundo oppetijt. *Et quidem ille dicebat, ſi quando rem agere vellet, ne impediretur auſpicijs, lectica operta facere ſe iter ſolere.* Sed locum paulò altiùs repetam, quia is in mendo cubat. *Bellicam rem adminiſtrari maiores noſtri niſi auſpicatò noluerunt. Quàm multi anni ſunt, cùm bella à Proprætoribus & Proconſulibus adminiſtrantur? Qui auſpicia non habent. Itaque nec amnes tranſeunt auſpicatò, nec tripudio auſpicantur. Nam ex acuminibus quidem, quod totum auſpicium militare eſt, iam M. Marcellus ille quinquies Conſul totum omiſit, &c.* Lege me auctore. *Quàm multi anni ſunt, quum bella à Proprætoribus & Proconſulibus adminiſtrantur, qui auſpicia non habent? Itaque nec amnes tranſeunt auſpicatò, nec tripudio auſpicantur, nec ex acuminibus quidem, quod totum auſpicium militare eſt. Iam M. Marcellus, &c.* Quædam editiones *Amnes* malè mutarunt in *omnes*. Traiecturi fluuios auſpicabantur, & *auſpicia peremnia* appellabant, vt conſtat ex Feſto, & Cicerone, lib. 2. de Nat. Deorum. Dicebant Græci θύειν τὰ διαβατήρια, vt docui lib. 1. Aduerſariorum meorum. Vnde & θύειν τὰ διαβατήρια dixit Anatolius Laodicenſis Epiſcopus, Paſcha celebrare. ἐπεὶ τὰ ζητούμενα κατὰ τὴν ἔξοδον ἐπιτελοῦντες, φασὶ δεῖν τὰ διαβατήρια θύειν ἐπιεικῶς ἅπαντας μετ᾽ ἰσημερίας ἐαρινῆς μεσοῦ-

ϖεϱὶ τοῦ ϖϱώτου μηνός. & τὴν τῆς διαβατηϱίων ἑοϱτὴν Paſcha poſteà appellat. Sed & mare ingredientes Romani duces hoſtiam immolare fluctibus conſueuerant, vt notat Cicero lib. 3. de Nat. Deorum. Ex hoc more Virg. 3. Æn.

Sic fatus meritos aris mactauit honores,
Taurum Neptuno, taurum tibi pulcher Apollo,
Nigram hyemi pecudem, Zephyris felicibus albam.

Et Val. Flaccus lib. 1. Argon.

Tum læti ſtatuunt aras. Tibi Rector aquarum
Summus honor. Tibi cæruleis in littore vittis:
Et Zephyris, Glaucoque bouem, Thetidique iuuencam
Deijcit Ancæus.

Quæ ſequuntur rectè à nobis (vt opinor) reſcripta ſunt, *Nex ex acuminibus quidem*, &c. Antiqui bellatores ex acuminibus auſpicabantur Martium diſcrimen obeuntes, vt dicit Arnob. lib. 2. aduerſus Gentes.

AD EPIGR. LXXXV.

Et numine læuo) Aut religionis inconſtantia hîc notanda, aut legendum *lumine læuo*, vt in Iunij codice ſcriptum. Vt pede ſiniſtro iter ingredi, ſic lumine læuo quid adſpicere infauſtum. *Numine læuo* tamen dixerunt quidam in ſiniſteritate. Ammianus Marcellinus lib. 14. *Vtque ſolent manum iniectantibus fatis hebetari ſenſus hominum & obtundi, his illecebris ad meliorem expectationem erectus, egreſſuſque Antiochia numine læuo ductante, prorſus ire tendebat de fumo (vt prouerbium loquitur vetus) ad flammam.* Sed additur *ductante.* Nam malos quoſdam genios hominibus infortunatis adhęrentes exiſtimabant, & adfixos, donec eos in imum exitij baratrum deturbaſſent. Vnde dixit anteà, *Solent manum iniectantibus fatis ſenſus hebetari hominum.* Sic Appianus Συϱιακῇ. ὑπὸ δὴ τῶνδε πάντων ἐκπεπληγμένος τε, καὶ θεοῦ βλάπτοντος ἤδη τοὺς λογισμοὺς (ὅσα ἅπασι, ϖϱοϊόντων ἀτυχημάτων, ἐπιγίγνεται.) Ex hac doctrina Dio lib 40. de Craſſi militibus in Parthos tendentibus. πάντα γοῦν καὶ τὰ ἄλλα, καθάπεϱ ὑπὸ δαίμονός τινος κατακεκϱιμένοι καὶ ταῖς γνώμαις καὶ τοῖς σώμασιν ἐσφάλλοντο. Sed ſignatè Appianus loco citato, θεοῦ βλάπτοντος ἤδη τοὺς λογισμούς. Nam θεὸς βλάπτειν dicitur, cùm & ingenij, & corporis vires nobis adimit, & quibuſcunque modis nobis inſtat. Idem Appianus Καϱχηδονικῇ. Σκιπίων ἤϱετο Σύφακα, τίς σε δαίμων ἔβλαψε, φίλον ὄντα μοι ἐπὶ Λιβύην ἐλθεῖν ϖϱοτϱέψαντα, ψεύσασθαι μὲν θεοὺς οὓς ὤμοσας; Sophocles in Aiace:

--- εἰ δέ τις θεῶν
βλάπτοι, φύγοι γ᾽ ἂν χὠ κακὸς τὸν κϱείσσονα.

Sed hæc obiter. Vt autem *Numine læuo* ἐπὶ κακῷ, contrà *Numine dextro*, ἐπ᾽ ἀγαθῷ. Val. Flaccus lib. 2. Argon.

--- *At vos numine dextro*
Miſſa manent.

Et lib. 3. --- *Heu Diuis viſa ſiniſtris*
Terra mihi.

Hic locus reſpondet loco, quem explicamus, & vulgatam lectionem confirmat.

Abſentis thura] Nam thus & odores rogo amicorum inijciebant amici. Hinc *Dona*, & *Munera* appellata. Statius lib. 2. Syluarum.

--- *Quid ego exſequias, & prodiga flammis*
Dona loquar? mæſtoque ardentia munera luxu?
Quòd tibi purpureo triſtis rogus aggere creuit,
Quòd Cilicum flores, quòd munera graminis Indi,
Quòdque Arabes, Phariique (palam eſt, vidique) liquores
Arſuram lauere comam: Cupit omnia ferre
Prodigus, & totos Melior ſuccendere cenſus.
Deſertas exoſus opes: Sed non capit ignis
Inuidus, atque arctæ deſunt in munera flammæ.

Et eodem libro, ludicro de pſittaco Melioris.

--- *At non inglorius vmbris*
Mittitur: Aſſyrio cineres adolentur amomo,
Et tenues Arabum reſpirant germine plumæ,
Sicaniiſque crocis. ſenio nec feſſus inerti
Scandit odoratos Phœnix felicior ignes.

Et ſæpiùs alibi apud eundem poëtam.

AD EPIGR. LXXXVIII.

Quanti libertas] Libertas ἀντὶ παῤῥησίας non vno loco. Hîc autem videtur accipi poſſe propria ſignificatione. Nam qui dominum non habet, liber eſt; vt contrà. Vnde Martialis noſter lib. 1.

E ſeruo ſcis te genitum, blandéque fateris,
Cùm dicis Dominum Soſibiane patrem.

Multa ſimul cum libertate Romana aboleuerunt: Plurima verterunt. Domini vox in ſalutationibus frequens tempore noſtri Martialis. Imò anteà. Nam & Seneca teſtatur Ignotos ita ſalutari ſolitos. Modeſtè Auguſtus, qui *Domini appellationem vt maledictum & opprobrium ſemper exhorruit.* Vide Sueton. in eius vita, cap. 53. Tertull. Apolog. cap. 34. *Auguſtus imperii formator ne Dominum quidem dici ſe volebat.* Tiberius quoque *Dominus à quodam appellatus denunciauit, ne ſe ampliùs contumeliæ cauſſa appellaret.* Sueton. in Tib. cap. 27. Sed hic Dominum breui exeruit, & exercuit. Sic autem δεσπότην vſurparunt Græci in ſalutationibus; & promiſcuè hac ſalutatione vſi ſunt Romano imperio additi. Lucianus Ὀνείρῳ, ἢ ἀλ.

μὲν προστάτην, ὥσπερ εἰώθει, δεσπότην, ἀπηγορευμένην. Dominum Latinorum ita verterunt. Vnde Dio lib. 55. καὶ δεσπότης ποτὲ ὁ Αὔγουστος ὑπὸ τοῦ δήμου ὀνομασθεὶς, οὐχ ὅπως ἀπεῖπε μηδένα τοῦτο πρὸς ἑαυτὸν τῷ προσρήματι χρῆσθαι, ἀλλὰ καὶ πάνυ διὰ φυλακῆς αὐτὸ ἐποιήσατο. & lib. 57. de Tiberio. ὅτι γὰρ δεσπότην ἑαυτὸν τοῖς ἐλευθέροις, ὅτι αὐτοκράτορα, πλὴν τοῖς στρατιώταις, καλεῖν ἐφίει. Socrates lib. 6. hiſt. Eccleſ. cap. 1. oſtendit ita ſolitos appellari Imperatores. ἄλλοις δὲ καὶ τοῖς προσαγορεύουσιν ἔθος ἐστὶ, οὐ μόνον τοὺς βασιλεῖς θειοτάτους, καὶ δεσπότας, καὶ ὅσα χρηματίζειν εἰώθασιν, ὀνομάζειν. Vnde Lucillius:

> Εἰς Ἀΐδος κατέπεμψε πάλαι ποτὲ δέσποτα Καῖσαρ
> ὡς λόγος, Εὐρυσθεὺς τὸν μέγαν Ἡρακλέα.

Ita & antiqui Reges appellati. Xen. παιδ. δ. καὶ πῶς ὦ δέσποτα, ἐγὼ δ᾽ ᾕρηκα ἐκείνους; Sic alloquitur Cyaxaré paterfamilias è Medorũ populo. & eodem libro. ὁ δὲ, ὡς εἶδε τὸν Κῦρον, ἔλεξεν ὧδε, ὦ δέσποτα ἐγώ εἰμι τὸ μὲν γένος Ἀσσύριος, &c.

Quanti libertas] Quia libertatem apiſcebantur, qui eam redimere poterant. Dionyſ. Hal. lib. 4. Antiq. Rom. ἐτύγχανον δὲ τῆς ἐλευθερίας οἱ μὲν πλεῖστοι προῖκα, διὰ καλοκἀγαθίαν καὶ κάλλιστος ἀπαλλαγῆς δεσποτῶν ἔρανος οὗτος ἦν. ὀλίγοι δέ τινες λύτρα καταβαλόντες ἐξ ὁσίων καὶ δικαίων ἐργασιῶν συναχθέντα. Plaut. in Rudéte. ſc. *Benefactum & volupe eſt.* — *Nunc hæc tibi*

> *Occaſio Grype obtigit, vt liberet ex populo Prætor te.*
> *Nunc ſic fa iam, ſic conſilium eſt: Ad herum veniam doctè atque aſtutè,*
> *Pauxillatim pollicitabor pro capite argentum, vt ſim liber.*

Ouid. lib. 1. Amorum, eleg. 8.

> *Nec tu, ſi quis erit capitis mercede redemptus,*
> *Deſpice gypſati nomen inane pedis.*

Admonere ſatis fuerat. Vigeſimam autem perſoluebãt. Vide T. Liuium lib 7. εἰκοστὴν appellat Arrianus lib. 2. Diſſert. Epicteti, cap. 1. & lib. 3. cap. 26. Corrigendus hîc Feſti locus. *Emittebat eum è manu, eius tenens modo caput, modò membrum aliud eiuſdem ſerui, ita edicite, hunc hominem liberum eſſe volo ac pro eo auri 20. puri, probi, profani, mei ſoluo, vt priuſquam digrediar, efficiatur iuris ſui dum his ſeruum. Verbis è manu hominem liberum mittebat.* lego, *Ita dicens, hunc hominem liberum eſſe volo: ac pro eo auri vigeſimam puri, probi, profani, ſui ſoluo, vt priuſquam digrediar, efficiatur iuris ſui. Cum his verbis*, HOMINEM LIBERVM, vel, HVNC HOMINEM LIBERVM ESSE VOLO, *ſeruum è manu mittebat.* Pro *Profani, mei*, legendum omninò, *Sui*, vt diſces ex eodem Feſto dictione *Puri*. Sic enim ille, *Puri, probi, profani, ſui auri dicitur in manumiſsione, &c.* Et certè vigeſima ſerui erat, non heri. Arrianus ὁ δοῦλος εὐθὺς εὔχεται ἀφεθῆναι ἐλεύθερος, διὰ τί; δοκεῖ τι ὅτι τοῖς εἰκοστώναις ἐπιθυμεῖ δοῦναι ἀργύριον; οὔ. &c.

AD EPIGR. VLT.

Stabulo) πανδοκεῖον. *Stabularius* πανδοκεύς. Vox vſitatiſſima apud Iuriſconſultos, & mediæ vetuſtatis auctores.

DESIDERII HERALDI ANIMADVERSIONES AD LIBRVM VII. EPIGRAMMATVM M. VALERII MARTIALIS.

AD EPIGR. III.

VERSVS *ſcribere cœp. Opp.*] Vt videretur ſtudio pallorem ſibi contraxiſſe. Nam poëtæ pallidi, vt & philoſophi à ſtudio. Notum illud,

— Iuuat impalleſcere chartis.

Lucianus initio Iouis Tragœdi, ὦ ζεῦ, τί σύννους, καὶ καταμόνας ἑαυτῷ λαλεῖς, ὠχρὸς περιπατῶν, φιλοσόφου τὸ χρῶμα ἔχων; Et alibi apud eundem locis infinitis.

AD EPIGR. V.

Victrices chartæ) Laureatæ literæ. Ouid. I. Amorum, eleg. II.

Non ego victrices lauro redimire tabellas,
Nec Veneris media ponere in æde morer.

Appianus Μιθριδατικῇ. καὶ Λύκολλος περὶ τῶνδε Ῥωμαίοις ἐπίστελλε, τὰ γράμματα δάφνῃ περιβαλών, ὡς ἔθος ἐστὶν ἐπὶ νίκαις.

Martia laurigera] Lauro enim, & frondibus feſtis ornabantur pila ἐν κατορθώμασι ἢ νίκαις. Plin. lib. 35. cap. vlt. *Ipſa pacifera*, (laurus ſcil.) *Vt quam prætendi etiam inter armatos hoſtes quietis ſit indicium. Romanis præcipuè lætitiæ, victoriarumque nuncia additur literis, & militum lanceis, piliſque.* Papinius 5. Syluarum.

Omnia nam lætas pila attollentia frondes,
Multaque fumoſa ſignatur lancea penna.

Clamat Io] Vox in triumphis ſolennis. Varro lib. 5. de ling. Lat. *ſic Triumphare appellatum, quòd cum Imperatore milites redeuntes clamitent, Io triumphe, Io.* Ouid. I. Amorum, eleg. 2.

Omnia te metuent, ad te ſua brachia tendent,
Vulgus Io magna voce, triumphe, canet.

Et lib. 4. Triſt. eleg 2.

Tempora Phœbea lauro cingentur, Ioque,
Miles, Io magna voce triumphe, canet.

AD EPIGR. VI.

Fractuſque cornu] Alludit fluuiorum cornua. Vide Ælianum lib. 2. ποικίλης ἱστορίας, cap. 33. Seruium ad hunc locum 8. Æn.

Corniger Heſperidum fluuius regnator aquarum, &c.

ſophoclem, & Sophoclis ſcholia in Trachinijs. Hinc & Val. Flaccus lib. 1. Argon.

Syluarumque Deæ, atque elatis cornibus amnes.

Sed quid moror in re trita?

AD EPIGR. VII.

Laurigeros equos] Ouid. lib. 4. Triſt. eleg. 2.

Vinclaque captiua Reges ceruice gerentes
Ante coronatos ire videbit equos.

AD EPIGR. XIIII.

O benè) Vſitata φράσις, & elegans. *Sic ô Factum benè & Bonum factum.* Terent. in Andria. Sueton. in Iul. Cæſare, cap. 80. & in Vitellio, cap. 14. alibi. *Benè* ſimpliciter cùm *quòd.* Apuleius Apolog. *Bene quòd integras epiſtolas matris Pontianus ex more aſſeruauit. Benè quod nos feſtinatio iudicij antevertit.* Eodem modo *Factum benè quòd* apud Sidonium Apollinarem, epiſt. 6. lib. 4. & *Benè quia* apud eundem epiſt. 9. lib. 9. *Sic Græcis* ὡς αὐτοχῶς ἔχ. *O benè quòd.* Ariſtophanes Equitibus.

ὡς αὐτοχῶς ὅτι οὐκ ἐληφθην ἐνδοθεν
καὶ ἔτι ὢν τι εἶναι.

AD EPIGR. XVII.

De qua n. f. p. dicere) Plautus in Milite glorioſo.

— Hic eſt: Stat propter virum
Fortem, atque fortunatum, & forma regia,
Tum bellatorem, Mars haud auſit dicere,
Neque æquipararc ſuas virtutes ad tuas.

S

Nulla lituræ notet] Anteà,

Polla tibi ventrem, non mihi labra linis.

Locum, qui ſequitur, obſcœnum, poſſum corrigere, ni me meus pudor impediret.

AD EPIGR. XXVI.

Conturbator aper) Propter quem mihi conturbandum eſſet.

Tuſcæ glandis] Iuuenalis:

--- Meuia Thuſcum

Figat aprum.

AD EPIGR. XXVII.

Torteſsiacis trapetis] Gloſſ. *Trapetum*, ἐλαιῶν μύλος, ἐλαιουργεῖον. Varro lib. 4. de ling. Lat. *Trapetes molæ oleariæ vocantur.* Sidonius Panegyrico.

--- Oleique liquores.

Iſſe per attonitas bacca pendente trapetas.

Bętica autem oleo abūdabat, eoque pretioſo. Papin. lib. 2. Syluarum.

Quæ Tritonides fertiles Athenas

Vnctis Bætica prouocas trapetis.

Lucianus εὐχαῖς. ὅπα δῆτα ἐπὶ χρυσοῦ ἁπλῶς γὰρ ὁ ἄργυρος, καὶ κατ᾽ ἐμέ. τάριχος μὲν ἐξ Ἰβηρίας, οἶνος δὲ ἐξ Ἰταλίας, ἔλαιον δὲ ἐξ Ἰβηρίας καὶ τοῦτο. Quanta fuerit Tarteſſi dignitas, norunt qui de Bætica quidquam legerunt. Sed operę pretium facturum me exiſtimo, ſi Dionyſium περιηγητὴν hîc obiter illuſtraro. v. 337. Ταρτησσὸς χαρίεσσα, ῥυηφενέων πέδον ἀνδρῶν.

Non temerè dicit ῥυηφενέων. Nam ibi magna metallorum vis διὰ τὸ κατακεκαυμένης χώρας τὴν ἐπιφάνειαν ἀργυρῷ ῥυῆναι πολλῷ, vt quidam exiſtimarunt. Adſcribam locum è Diodoro Siculo lib. 5. πολλῶν δὲ ὄντων ἐν αὐτῇ (Hiſpaniam dicit) δρυμῶν, καὶ πυκνῶν τοῖς δένδρεσι, φασὶν ἐν τοῖς παλαιοῖς χρόνοις ὑπό τινων νομέων ἀφέντων πῦρ κατακαῆναι παντελῶς ἅπασαν τὴν ὀρεινὴν χώραν. διὸ καὶ συνεχεῖς ἡμέρας συνεχῶς πυρὸς ἐπιφλέγοντος, καῆναι τὴν ἐπιφάνειαν τῆς γῆς. καὶ τὰ μὲν ὄρη διὰ τὸ συμβεβηκὸς κληθῆναι Πυρρηναῖα, τὴν δ᾽ ἐπιφάνειαν τῆς κατακεκαυμένης χώρας ἀργυρῷ ῥυῆναι πολλῷ. καὶ χωνευθείσης τῆς φύσεως, ἐξ ἧς ὁ ἄργυρος κατασκευάζεται, ῥύακας γενέσθαι πολλοὺς ἀργύρου καθαροῦ.

Excolat & g. p. palma) Nam palma figebatur ianuis cauſſidicorum in cauſſis victorum. Auſonius Profeſſ.

Palma forenſis, & Camœnarum decus,

Exemplar vnum in literis.

Iuuenal. ſat. 7.

Rumpe miſer tenſum iecur, & tibi laſſo

Figantur virides ſcalarum gloria palmæ.

Quem locum doctiſſimè accepit doctiſſimus Caſaubonus ſub finem Animaduerſionum ſuarum in Suetonium. Nam Scalas hîc pro aditu domus, ſiue ianua accepit, vt Oratorum pauperies indicetur, qui more omnium pauperum in cœnaculis habitabant. Rectè. Scalæ hoc pacto & Martiali noſtro lib. 1. *Et ſcalis habito tribus, ſed altis.*

Sed clariſſimè Feſtus: *Cœnacula dicuntur ad quæ ſcalis adſcenditur.* Apul. lib. 9. Metam. *Nec oblitus ille veteris amicitiæ, promptè ſuſcipit: neque per ſcalas, complicitis pedibus, in ſuperius cœnaculum attracto, hortulanus, &c.* Hinc clarum quam vera ſit interpretatio Magni illius viri.

AD EPIGR. XXXI.

At iuuenes alios] Doctiſſimus Turnebus hunc locum eruditè interpretatus eſt. Et ſanè Athletis non ſolùm aures, ſed & aliæ corporis partes ſæpiſſimè mutilatæ. Lucianus, lib. 2. Anth. Epigr

Πᾶσαν ὅσην Ἕλληνες ἀγωνοθετοῦσιν ἅμιλλαν
πυγμῆς, Ἀνδρόλεως πᾶσαν ἀγωνισάμην.
ἔσχον δ' ἐν Πίσῃ μὲν ἓν ὠτίον, ἐν δὲ Πλαταιαῖς
ἓν βλέφαρον, Πυθοῖ δ' ἄπνοος ἐκφέρομαι.

Ne igitur his exemplis athletæ læderentur, ἀμφωτίδας habebant. Vnde dictum Xenocratis, quod apud Plut. lib. περὶ τοῦ ἀκούειν. διὸ καὶ Ξενοκράτης τοῖς παισὶ μᾶλλον ἢ τοῖς ἀθληταῖς ἐκέλευε περιάπτειν ἀμφωτίδας, ὡς ἐκείνων μὲν τὰ ὦτα ταῖς πληγαῖς, τούτων δὲ τοῖς λόγοις τὰ ἤθη διαστρεφομένων.

Nudi ſtipitis] Palum intelligit. Iuuenal. ſat. 6.

Eudromidas Tyrias, & fœmineum ceroma
Quis neſcit? Aut quis non vidit vulnera pali? &c.

Huius exercitationis meminit Vegetius.

Prope Virginis) Virginis frequens mentio apud Martialem. Hîc autem iuuenes natatu exercebant. Ouid. 3. καιωπχίας.

Non vos campus habet, nec vos gelidiſſima Virgo,
Nec Thuſcus placida deuehit amnis aqua.

Statius 1. Syluarum.

Quas præceps Anien, atque exceptura natatus
Virgo iuuat.

AD EPIGR. XXXII.

Calceus candidior] Calcei albi mulierum propriè erant. Ouid lib. 3. καιωπχίας. *Pes malus in niuea ſemper celetur alutâ.*

Apul. lib. 7. Metam. *Sumpta veſte muliebri florida, in ſinus floccidos abundante, mitellaque textili ei contecto capite, calceis fœmineis albis & tenuibus indutus*, &c. Lucianus Ῥητόρων διδασκάλῳ. ἡ ἐσθὴς δὲ ἔστω διαφανὴς, ἢ λευκή, ἔργον

τῆς περιουσίας ἐσχατιάς, ὡς διαφαίνεσθαι τὸ σῶμα. καὶ ἡ κρηπὶς ἀθηνική, καὶ χρυσᾶ τὰ πολυσχιδῆ. ἡ ἐμβὰς συνῳδὰ πίλοις τοῖς λευκοῖς ἐπιπρέπουσα. Sed & alia ornamenta circa calceos, quæ ex hoc Plutarchi loco cognoſces, qui ἐν γαμικοῖς παραγγέλμασι· τὰς Αἰγυπτίας ὑποδήμασι χρῆσθαι πάτριον οὐκ ἦν, ὅπως ἐν οἴκῳ διημερεύωσι. τῶν δὲ πλείστων γυναικῶν ἂν ὑποδήματα διάχρυσα περιέλῃς, καὶ ψέλλια, καὶ περισκελίδας, καὶ πορφύραν, καὶ μαργαρίτας, ἔνδον μένουσι.

AD EPIGR. XXXIII.

Thermis Neronianis] Papinius I. Syluarum.

--- Fas ſi componere magnis
Parua: Neronea nec qui modò lotus in vnda,
Hîc iterum ſudare negat.

AD EPIGR. XXXIIII.

Tecum lauamur) Fœdiſſimo exemplo in ijſdem locis lauabant viri cum mulieribus ſimul. Optimè igitur moribus cōſuluit Traianus, cùm id ne fieret, edicto prohibuit. xiphilinus in Adriano. καὶ γὰρ λοῦσθαι χωρὶς ἀλλήλων αὐτοὺς προσέταξεν. Spartianus de eodem. *Lauacra pro ſexibus ſeparauit.*

AD EPIGR. XXXVIII.

Diſcurſus varios] *Officioſam diſcurſitationem* appellat Seneca lib. de breuitate vitæ, cap. 3. *Dic quantum ex iſto tempore creditor, quantum amica, quantum Rex* (hanc enim lectionem probo, & *Regem* accipio pro potentiori aliquo, vt ſæpè *Rex* accipi amat) *Quantum cliens abſtulerit, quantum lis vxoris, quantum ſeruorum correctio, quantum officioſa per vrbem diſcurſitatio.* Quare dicatur hæc diſcurſitatio *officioſa*, clarum ex ijs, quæ alibi docemus de *officio*. Elegāter autem Lucia. in Nigrino, de hac diſcurſitatione. πολὺ δὲ πάντων οἱ περινοστοῦντες αὐτοῖς, καὶ θεραπεύοντες, γελοιότεροι, τινὲς μὲν ἐξ ἑσπέρας ὄρθριοι μέσης, περιθέοντες δὲ ἐν κύκλῳ τὴν πόλιν (Iuuen. *Tota ſalutatrix iam turba peregerit orbem*) καὶ πρὸς τῶν οἰκετῶν ἀποκλειόμενοι, κύνες καὶ κόλακες, καὶ τὰ τοιαῦτα ἀκούειν ὑπομένοντες. γέρας δὲ τῆς πικρᾶς αὐτοῖς περιόδου τὸ φορτικὸν ἐκεῖνο δεῖπνον, καὶ πολλῶν αἴτιον συμφορῶν. Sic omninò Iuuen. ſat 5.

Fructus amicitiæ magnæ cibus, &c.

Vide ſis locum.

AD EPIGR. XLIII.

Profugi] Gloſſ. *Profugus.* φυγὰς τῆς ἑαυτοῦ πατρίδος: Rectè. Sic *fuga* pro exſilio, φυγή. M. Tullius lib. 3. Tuſcul. quæſt.

Aut mortem acerbam, aut exſilij mœſtam fugam,
Aut ſemper aliquam molem meditabar mali.

Vertit verba Theſei Euripidei,

φυγάς τ' ἐμαυτῷ προστιθεὶς πάθοις ἐμοῖς,
θανάτους τ' ἀώρους, ἢ κακῶν ἄλλας ὁδούς.

Sic *fugari* φυγαδεύεσθαι, apud Ouid. eleg. 8. lib. 5. Triſt.

Exſulis comes] Solebant aliquando amici certi hoc officium amicis in re eorum incerta præſtare. Maximus Tyrius διαλέξει ς'. διὰ δὲ φιλίας πολλοὶ ἤδη καὶ φυγῆς ἐκοινώνησαν, καὶ ἀτιμίας συναπέλαυσαν, ἢ θανάτῳ προσείποντο. Sene. lib. 6. de Benef. cap. 25. *Quorum animus ſimilis eſt prauo amore flagrantibus, qui amicæ ſuæ optant exſilium, vt deſertam, fugientemque comitentur.* Fugientem. φεύγοντα. Sueton. de Illuſtrib. grammat. cap. 6. *Dimiſſa autem ſchola, Rutilium Rufum damnatum in Aſiam ſequutus, ibidem Smyrnæ, ſimulque conſenuit.* Hunc morem alluſit Ouid. lib. 4. Triſt. eleg. 1.

Iure Deas igitur veneror mala noſtra leuantes,
Sollicitæ comites ex Helicone fugæ.

Huius autem Cæſonij, & eius fugæ meminit Tacitus lib. 15. Annal. Locum laudauit, & emendauit Lipſius.

AD EPIGR. XLVI.

Frueris poſteritate tua] Plin. epiſt. 1. lib. 2. *Triginta annis gloriæ ſuæ ſuperuixit. Legit ſcripta de ſe carmina: legit hiſtorias, & poſteritati ſuæ interfuit.*

Perdiderit nullum diem] Petronius. *Non recuſauit Aſcyltos. Et hodie, inquit, quia tanquam ſcholaſtici ad cœnam promiſimus, non perdamus noctem.* Qui metuebant, & cauebant ne dies ita perderent, *vitam ſe rapere* dicebant. Eleganter Plin. lib. 14. cap. 22. de ijs qui heſterna crapula mentem opprimebant. *Rapere ſe ita vitam prædicant, cùm priorem diem quotidie perdant, imò verò & venientem.*

AD EPIGR. L.

Vltoris Martis] Cuius meminit Suetonius in Auguſto, cap. 29. Meminit & Iuuenalis ſatyr. 14. Martis autem Vltoris templum conſtructum Parthis ſubactis, aut ſaltem in ordinem coactis, ſignis militaribus ad Auguſtum remiſſis. Dio lib. 44.

Sic tenet abſentes noſtros] Homerus Iliad. γ.

δοιὼ αὖτ' ἰδὼς ἴσαν κυανόπεδος, εἰπεῖν ἴσως γε.

Hîc enim nolo *Abſentis* pro *Abſentes*.

AD EPIGR. LII.

Laletanæ ſapæ) Gloſſ. *Sapa*, ἕψημα. Sapa laletana hoc loco, quia hoc vinum craſſius. Vnde & alibi *laletana* appellatur.

AD EPIGR. LIII.

Iam prior ad fecem) Tantum vini mihi exhauſiſti ad peragendas expiationes tuas, vt neque ex priori, neque ex hac vindemia quidquam mihi ſuperſit. Martialis epigr. 50. lib. II.

Amphora nunc petitur nigri carioſa falerni,
Expiet vt ſomnos garrula ſaga tuos.

Nam vini vſus erat in ſacrificijs, & poſt molam ſalſam ſæpè fundebatur. Euſtath. Il. α. οἶνος δὲ, εἰ καὶ μὴ τοῖς οὐλοχύταις συμπαραλαμβάνετο, ἀλλ' οὖν ἐν ταῖς σπονδαῖς χρήσιμος ἦν μετὰ τὰς οὐλοχύτας. Quum vinum non haberent, aqua vtebantur. Euſtathius ibidem. οἱ δ' αὐτοὶ καὶ οἶνον λείβειν μὴ ἔχοντες, ὕδωρ ἔσπενδον.

Exorat noctes) Exorare hîc ἐξιλάσκεσθαι, vt rectè in Gloſſ. Oramus τὰ εὐκταῖα: Exoramus hoc modo τὰ ἀπευκταῖα. Sic *Exſacrificare*, ſacrificare ne quid accidat. Ennius apud M. Tull. lib. I. de Diuinitat.

Res ipſe Priamus, ſomnio mentis metu
Perculſus, curis ſumptis ſuſpirantibus,
Exſacrificabat hoſtijs balantibus.

Salſaſque molas) Feſtus: *Mola vocatur etiam far toſtum, & ſale ſparſum, quòd eo molito hoſtiæ aſpergantur.* Rectè gloſſarium, *Molæ ſalſæ*, κριθαὶ πεφρυγμέναι. Rectè, inquam, ſi ritum græcanicum reſpexeris. Nam in Græcia mola ſalſa hordeacea erat, vt farrea in Latio. Dionyſ. Halicarn. lib. 2. Antiq. Rom. ὥσπερ Ἕλληνες τὸν κρίθινον καρπὸν ἀρχαιότατον ὑπολαμβάνοντες, ἐπὶ τῶν θυσιῶν κριθαῖς καταρχόμεθα, οὐλὰς αὐτὰς καλοῦντες, οὕτω Ῥωμαῖοι τιμιώτατόν τε καρπὸν καὶ ἀρχαιότατον τὴν νομίζοντες τὰς ζέας, διὰ τούτων ἁπάσης ἐμπύρου θυσίας κατάρχονται. Idem dicit & Plutarchus quæſtionibus Græcis. Molæ ſalſæ igitur appellatæ, quia far ſale adſpergebatur. Ouid. I. Faſt.

Inde vocor Ianus, cui cùm cereale ſacerdos
Impoſuit libum, farraque mixta ſale,

Molam ſalſam [illegible]. Et iterùm.

Antè, Deos homini quòd conciliare valeret,
Far erat, & puri lucida mica ſalis.

Val. Max. lib. 2. cap. 5. *Ideoque in ſacrificijs mola, quæ vocatur, ex farre & ſale conſtat: Exta farre ſparguntur: & pullis, quibus auſpicia petuntur, puls obijcitur.* Plin. lib. 31. cap. 7. *Maximè tamen in ſacris intelligitur auctoritas, quando nulla conficiuntur ſine mola ſalſa.* Molæ quoque Græcorum ſale adſpergebantur. Euſtath. Iliad. α. Οὐλοχύται, οὐλαὶ ὅσαι, τουτέστι κριθαὶ μετὰ ἁλῶν, ἃς

ἐπέχεον τοῖς βωμοῖς πρὸ τῆς ἱερουργίας. Rationem addit, quare in ſacrificijs ὀλῶν vſus eſſet. ἐποίουν δὲ τοῦτο, ἢ πολυπλήθειαν καρπῶν οἰωνιζόμενοι, ὧν ἀπάρχαι, ὅτι αἱ οὐλαὶ αὗται προσήγοντο, ἢ ἄλλως διὰ τὸ πρὸς θεοὺς εὐχάριστον ὑπὲρ τῆς εἰς τὸ ζῆν εὐεργεσίας. ἐπὶ τῷ βαλανηφαγεῖν, καὶ τῆς τῶν δρυκάρπων ἀπαλλαγέντες τροφῆς, εἰς ἥμερον βίον τὸν ἐκ τῶν σιτίων μετέπεσον. διὰ τοῦτο γὰρ καὶ κεφαλαῖς προσεβάλλοντο, σπέρμα ἥμερον, ὡς πρώτας κρατεῖ λόγος εἰς χεῖρας ἐλθεῖν τοῖς παλαί ποτε ἀπαλλαγεῖσι τοῦ βαλανηφαγεῖν. διὸ καὶ κριταί, φασιν, ἐκλήθησαν, διότι αὐτῶν εὑρεθεισῶν, διεκρίθησαν τῶν ἀλόγων ζώων οἱ ἄνθρωποι. Quare autem ſale adſpergerentur, idem docet. ἅλας δὲ ταῖς οὐλαῖς ἀνεμίγνυον. οὐ μόνον διὰ γονιμότητα, καὶ τὸ ἐν τροφαῖς νόστιμον, ἀλλὰ καὶ διότι φιλίας οἱ ἅλες σύμβολον. διὸ καὶ τοῖς ἐπιξενουμένοις παρετίθεντο πρὸ τῶν ἄλλων βρωμάτων. ἢ διὰ τὸ τῆς φιλίας νόστιμον, καὶ παράμονον· παραμονῆς γὰρ αἴτιος πολλοῖς τῶν σωμάτων καὶ ὁ ἅλς. ἢ καὶ εἰς σύμβολον τῆς κατὰ φιλίαν ἑνώσεως. Doctiſſimus Turnebus ſcripſit lib. 7. Aduerſariorum, cap. 13. *Græcos fruges integras, nec freſas, nec molitas adſperſiſſe hoſtiæ. Argumento eſt*, inquit, *quód* οὐλαὶ à Græcis, & οὐλοχύται *vocantur, quæ erant hordei integræ fruges cum ſale mixtæ.* Sed aliter Euſtathius, qui id ante molarum vſum tantùm, factitatum aſſeuerat. αἴροντες τὴν ἀρχὴν ὅλας, ἤτοι σῖτον ἤσθιον, πρὶν ἢ εὑρεθῆναι τὰ τῶν ἀλετῶν. διὸ καὶ οὐλαὶ λέγονται κατὰ πρόσληψιν τοῦ υ.

Salſ. m. & thuris aceruos) Nam poſt triſtius aliquod ſomnium mola ſalſa, & thure Ioui prodigiali comprecabantur. Vide quæ notamus lib. 2. Aduerſariorum noſtrorum, cap 6. Ibi notaui ſolitos antiquos poſt ſomnum lauare. Sed & poſt ſomnium. Vnde Æſchylus Πέρσαις.

Καὶ ταῦτα μὲν δὴ νυκτὸς εἰσιδεῖν λέγω.
ἐπεὶ δ' ἀνέστην, καὶ χεροῖν καλλιρρόου
ἔψαυσα πηγῆς.

Et quæ ſequuntur. Ariſtophanes Βατράχοις.

Ἀλλά μοι ἀμφίπολοι λύχνον ἅψατε,
κάλπισί τ' ἐκ ποταμῶν δρόσον ἄρατε.
θέρμετε δ' ὕδωρ
ὡς ἂν θεῖον ὄνειρον ἀποκλύσω.

Vbi Scholia: ὄνειρον ἀποκλύσω, ἀπονίψωμαι· ὅπερ εἰώθασι ποιεῖν ἐν τοῖς ὀνείροις.

Non oua ſuperſunt) Hæc dicit, quia oua adhibebantur ad expiationes. Lucianus νεκρικοῖς διαλόγοις. Ταῦτα λέγε αὐτῇ, καὶ προσέτι ἐμπλησάμενον τὴν πήραν ἥκειν θέρμων τε πολλῶν, καὶ ἤν που εὕρῃ ἐν τῇ τριόδῳ Ἑκάτης δεῖπνον κείμενον, ἢ ᾠὸν ἐκ καθαρσίου, ἤ τι τοιοῦτο. Apul. lib. 11. Mileſ. *Nauem ſummus ſacerdos teda lucida, ouo, & ſulphure, ſolenniſſimas preces decaſto præfatus ore, quàm puriſſimè purificatam Deæ nuncupauit.*

AD EPIGR. LVI.

Caſtora de) Achillam dicit puerum delicatum. Sceleratiſſima nequi-

quitia hîc deſignatur mortalibus omnibus abominanda, & execranda.

AD EPIGR. LVII.

Sed habet triſtis) Iuuenalis.

Frontis nulla fides. Quis enim non vicus abundat
Triſtibus obſcœnis?

AD EPIGR. LVIII.

Non cœnat ſine apro) Iocus ἐξ ὁμωνυμίας. Sic dixerunt, *Prandere cum apro, cum lepore, &c.* Plaut. in Rudente:

Sed hic rex cum aceto pranſurus eſt, ſine pulmento bono.

AD EPIGR. LX.

Semita facta via eſt) Gloſſ. *Semita*, ἡμιόδιον. Plaut. *A ſemita in viam regredere.* Ennius apud Ciceronem ſub finem I. de Diuinatione.

Qui ſibi ſemitam non ſapiunt, alteri monſtrant viam.

Magna taberna fuit) Sic Tertull. Apologet. cap. 35. *Grande videlicet officium focos & toros in publicum educere, vicatim epulari, ciuitatem tabernæ habitu abolefacere, vino lutum cogere, cateruatim curſitare ad iniurias, ad impudentias, ad libidinis illecebras.* Quid generaliter & particulariter Taberna ſignificet, ſatis notum. *Tabernarius* ἐργαστηριάρχης, κάπηλος. Apuleius lib. I. Florid. *Quis ex rupiconibus, baiulis, tabernarijs tam infans eſt, vt ſi pallium accipere velit, diſertiùs maledicat?*

AD EPIGR. LXII.

Centum granis haſta v.) De centumuirali haſta nihil hîc dicere neceſſe. Neque enim hæc in gratiam infantium ſcribimus.

Sacra cothurnati) Nam ſacri ipſi poëtæ, vt rectè notat Turnebus. Poëtæ enim inter vates & prophetas cenſentur, qui ſacri habentur. Val. Flaccus lib. I. Argonaut.

Ecce ſacer, totuſque Dei, per littora Mopſus
Immanis viſu, vittamque, comamque per auras
Surgentem, lauruſque rotat, vox reddita tandem,
Vox horrenda viris.

Nota *Totuſque Dei*, id eſt, Deo plenus, & furore diuino afflatus. Vates, etiam Græcis dicuntur θεοῖς ἀνακείμενοι. Lucianus Μακροβίοις· πιθανὸν δ' ἂν ἄνδρα θεοῖς ἀνακείμενον, ἢ καθαρωτέρᾳ διαίτῃ χρώμενον τὸν Τειρεσίαν, ἐπιμήκιστον βιῶσαι. Et ibidem· καὶ οἱ καλούμενοι δὲ μάγοι, γένος τοῦτο μαντικὸν καὶ θεοῖς ἀνακείμενον.

μένον. Herodianus lib. 5. ὡς δὴ ἄρα χρὴ ἐκεῖνον μὲν τῇ ἱερωσύνῃ καὶ θρησκείᾳ σχολάζειν τοῦ θεοῦ, βακχείαις τε ὀργίοις, τοῖς τε θείοις ἔργοις ἀνακείμενον, εἶναι δὲ ἕτερον τὸν τὰ ἀνθρώπινα διοικοῦντα. Vnde & in ſacris literis *Homo Dei* propheta dicitur. Hinc etiam explica hunc Dionis locum in compendio Xiphilini ſub finem vitæ Commodi. τὴν δὲ δὴ θεὸν ταύτην ἐπιῤῥωννύουσάν με πρὸς τὴν ἱστορίαν, εὐλαβῶς πρὸς αὐτὴν, καὶ ὀκνηρῶς διακείμενον, καὶ πονούμενον, ἀπαγορεύοντά τε, ἀνακτωμένην δι' ὀνειράτων, καὶ καλὰς ἐλπίδας περὶ τοῦ μέλλοντος χρόνου διδοῦσάν μοι, ὡς ὑπολειψόμενος τὴν ἱστορίαν, καὶ οὐδαμῶς ἀμαυρώσοντος, ἐπίσκοπον τῆς τοῦ βίου διαγωγῆς, ὡς ἔοικεν, εἴληχα, καὶ διὰ τοῦτο ταύτῃ ἀνάκειμαι. Hæc etiam verba huius loci ὡς ὑπολειψόμενος, quæ & retinentur ab Interprete, & explicantur, non mihi ſana. lego ὡς ὑπολειψομένου, τοῦ χρόνου, ſcilicet, id eſt, ὑποδεξομένου, ἤγουν ὑπτίαις χερσὶ δεξομένου. ἐπίσκοπον τῆς τοῦ βίου διαγωγῆς dicit genium ſuum: quem μυσταγωγὸν τοῦ βίου appellat Menander apud Ammianum Marcellinum, lib. 21.

Ἅπαντι δαίμων ἀνδρὶ τῷ γινομένῳ
Ἅπαντός ἐστι μυσταγωγὸς τοῦ βίου.

AD EPIGR. LXII.

Cùm coliphia] Certo enim ciborum genere ad palæſtras, & cæteras eiuſmodi exercitationum formas præparabantur. Iuuenalis ſatyr. 2.

Luctantur paucæ, comedunt coliphia paucæ.

Ariſtoteles lib. 2. Nicom. cap. 6. εἰ γὰρ τῷ δέκα μνᾶς φαγεῖν, πολύ: δύο δὲ, ὀλίγον, ὁ ἀλείπτης ἓξ μνᾶς προστάξει. ἔστι γὰρ ἴσως καὶ τοῦτο πολὺ τῷ ληψομένῳ ἢ ὀλίγον, Eleganter Polybius lib. 1. athletarum viuendi rationem, τὴν δίαιταν alludens, ait. ἀλλ' ἂν ἑκάστην ἡμέραν ἀναπείρας καὶ μελέτας ποιῶν τοῖς πληρώμασιν οἰκείως τῆς ἐπιβολῆς, τῇ δὲ λοιπῇ τῇ κατὰ τὴν δίαιταν ἐπιμελείᾳ προσκαρτερῶν, ἀθλητὰς ἀπετέλεσε πρὸς τὸ προκείμενον ἐν πάνυ βραχεῖ χρόνῳ τοὺς ναύτας. Vide & Epictetum, cap. 26. Enchiridij.

Et flaueſcit haphe] Epict. cap. 26. Enchir. ἔστι δὲ ὅτε χεῖρα βαλεῖν, σφυρὸν στρέψαι, πολλὴν ἁφὴν καταπιεῖν. Corrigendus mihi hoc loco Arrianus lib. 3. diſſert. Epicteti, cap. 15. εἶτα ἐν τῷ ἀγῶνι παρορύσσεσθαι ἔστιν, ὅτε χεῖρα ἐμβαλεῖν, ὀφρυὸν στρέψαι, πολλὴν ἁφὴν καταπιεῖν, μαστιγωθῆναι, καὶ μετὰ τούτων πάντων ἔσθ' ὅτε νικηθῆναι. Lego, εἶτα ἐν τῷ ἀγῶνι παρορύσσεσθαι (Hæc pendent à præcedentibus) ἔστιν ὅτε χεῖρα ἐκβαλεῖν, ὀφρυὸν (vel σφυρὸν, vt apud Epictetum στρέψαι, &c. pro μετὰ τούτων, legi commodè poteſt μετὰ ταῦτα, vt etiam apud Epictetum. Hunc locum malè omninò accepit Interpres. Ac primùm. τὸ παρορύσσεσθαι non intelligit. Hæc notabam, cùm mihi in mentem venit, aliquid de hoc verbo à doctiſſimo Caſaubono obſeruatū in lectionibus Theocriticis, & ne actum agerem, locum ad eundum putaui. * Vbi vidi hunc Arriani locum ab eruditiſſimo homine laudatum, & eodem penè modo correctum. Sanè illis ſæpiſſimè accidit, qui in hoc ſtudiorum genere

* cap. 6. lect. Theocrit.

occupantur, vt eadem loca cum alijs interpretentur, & corrigant. Nam neque omnia omnium ſcripta legere poſſumus, neque omnium, quas legimus obſeruationum, meminimus. Ego ſanè in veterum lectione hactenus occupatus, in noſtrorum hominum ſcriptis parùm ſum verſatus: Ne quis mihi vitio vertat, ſi aliquando eadem mihi in mentem ſunt, quæ alijs aut anteà fuêre, aut nunc etiam ſunt. Quid igitur ſit παραφύσσεσθαι docet vir ille longè eruditiſſimus: cuius eruditionem miror, mores ſuauiſſimos exoſculor. Pro χεῖρα ἐμβαλεῖν, reſcripſi ἐκβαλεῖν. Idem Arrianus cap. 23. eiuſdem libri. ἔρχεται γὰρ οὐχ ὑγιής. ἀλλ' ὁ μὲν ὦμον ἐκβέβληκεν, ὁ δ' ἀπόστημα ἔχει, &c. Cætera plana ſunt ἀρῆς meminit idem Arrianus & cap. 4. lib. 4. Sed locum ibi corrigam, non antè quod ſciam, correctum. θέλω ὀλύμπια νικῆσαι. ἀλλὰ σκόπει τὰ καθηγούμενα, καὶ τὰ ἀκόλουθα. καὶ οὕτως αὖ σοι λυσιτελῇ, ἅπτου τοῦ ἔργου. δεῖ σε εὐτακτεῖν. ἀναγκοφαγεῖν, ἀπέχεσθαι πεμμάτων, γυμνάζεσθαι πρὸς ἀνάγκην, ὥρᾳ τεταγμένῃ, ἐν καύματι, ἐν ψύχει, μὴ ψυχρὸν πίνειν. μὴ οἶνον ὅτ' ἔτυχεν ἁπλῶς. ἰατρῷ γὰρ παραδεδωκέναι σεαυτὸν τῷ ἐπιστάτῃ. εἶτα εἰς τὸν ἀγῶνα. Sic lege poſtrema hæc verba μὴ ψυχρὸν πίνειν: μὴ οἶνον, ὡς ἔτυχε. ἁπλῶς ὡς ἰατρῷ παραδεδωκέναι σεαυτὸν τῷ ἐπιστάτῃ. Hunc locum ita legendum docebit te Epictetus, cap. 26. Malè autem colligit doctiſſimus Lipſius ex hoc loco, lib. Saturnal. cap. 15. in gymnaſijs Græcorum fuiſſe medicos. Neque enim id dicit Arrianus. Sed eius mens eſt: Si vis athleta eſſe, corpus tibi curandum eſt, & certus viuendi modus obſeruandus, tibi à magiſtro præſtitutus, cui te tradere debes tanquam medico. Nam quemadmodum medici τὴν δίαιταν præſcribunt, ita & Gymnaſiorum magiſtri.

Verbere vapulat] Nam & hi Magiſtri, quos ἐπιστάτας Græci dicunt, ius virgæ habebant. Epictetus cap. 26. ἔσθ' ὅτε μαστιγωθῆναι, καὶ μετὰ ταῦτα πάντα νικηθῆναι. ταῦτα πάντα ἐπισκεψάμενος, ἐὰν ἔτι θέλῃς, ἔρχου ἐπὶ τὸ ἀθλεῖν.

AD EPIGR. LXVIII.

Magni ſenis al. in hortis] In Academia. Senes autem dicti magni illi viri, & γέροντες Græcis ſcriptoribus: quia in ſenectute τὸ ἄκρον τῆς σοφίας. Lucianus πρὸς ἀπαίδευτον. ἤλπιζε γάρ, οἶμαι, κἀκεῖνος εἰ τῶν νυκτῶν κατ' ἐκεῖνον τῷ λύχνῳ ἀναγινώσκοι, αὐτίκα μάλα καὶ τὴν Ἐπικτήτου σοφίαν ὄναρ ἐπικτήσεσθαι, καὶ ὅμοιος ἔσεσθαι τῷ θαυμαστῷ ἐκείνῳ γέροντι.

AD EPIGR. LXXIIII.

Antiſtes ſophiæ] Sic *Antiſtes ſapientiæ*. Plinio lib. 7. *Iuris antiſtites* Quintiliano, & *Iuris ſacerdotes* Vulpiano.

AD EPIGR. LXXV.

Quòd te diripiunt] Propriè. Seneca lib. de Breuitate vitæ, cap. 7. *Diripitur ille toto foro patronus, & magno concurſu omnia, vltrà quàm audiri poteſt, complet: Quandò, inquit, res proferentur?*

Delectas Philomuſe] Ariſtoteles lib. 8. Nicom. cap. 3. οἱ μὲν οὖν διὰ τὸ χρήσιμον φιλοῦντες ἀλλήλους, οὐ καθ' αὑτοὺς φιλοῦσιν, ἀλλ' ᾗ γίγνεταί τι αὐτοῖς παρ' ἀλλήλων ἀγαθόν. ὁμοίως δὲ καὶ οἱ δι' ἡδονήν. οὐ γὰρ τῷ ποιούς τινας εἶναι ἀγαπῶσι τοὺς εὐτραπέλους, ἀλλ' ὅτι ἡδεῖς αὐτοῖς. *Qui igitur vtilitatis gratia mutuam amicitiam colunt, eam non colunt per ſe, ſed quà inde commodi aliquid mutuò percipiunt. Idem & iis accidit, qui voluptatis cauſſa amant. Neque enim vrbanos & facetos, eò quòd qualitate aliqua præditi ſunt, ſed quia delectant, diligunt.* Sidonius Apollinaris epiſt. 13. lib. 3. *Ita viuens paucis voluptati, nullis amori, omnibus riſui, veſicarum ruptor, fractorque ferularum.*

AD EPIGR. LXXIX.

Quatenus] Rectè in Gloſſ. *Quatenus.* ἐπειδή. Feſtus tamen diſtinguit inter *Quatenus* & *Quatinus*. Sed indiſtinctè ſcribitur, & accipitur ſæpiſſimè.

Matre iubente] Hæc Laconum διαμαστίγωσις nulli incognita. Sed nota, *Matre iubente.* Lucianus περὶ γυμνασίων. μάλιστα δὲ ἢν ὁρᾷς μαστιγουμένους αὐτοὺς ἐπὶ τοῦ βωμοῦ, καὶ αἵματι ῥεομένους, πατέρας δὲ καὶ μητέρας παρεστώσας, οὐχ ὅπως ἀνιωμένας ἐπὶ τοῖς γιγνομένοις, ἀλλὰ καὶ ἀπειλούσας, ἢν μὴ ἀντέχοιεν πρὸς τὰς πληγάς, καὶ ἱκετευούσας ἐπιμήκιστον διαρκέσαι πρὸς τὸν πόνον, καὶ ἐγκαρτερῆσαι τοῖς δεινοῖς. Tertull. lib. ad Martyras, cap. 4. *Nam quæ hodie apud Lacedæmonios ſolemnitas maxima eſt* διαμαστίγωσις, *id eſt, flagellatio non latet. In quo ſacro ante aram nobiles quique adoleſcentes flagellis affliguntur adſtantibus parentibus, & propinquis, & vti perſeuerent, adhortantibus:* καὶ προτρεπόντων τε καὶ ἱκετευόντων ἐπιμήκιστον διαρκέσαι πρὸς τὸν πόνον, καὶ ἐγκαρτερῆσαι τοῖς δεινοῖς.

AD EPIGR. LXXXI.

Vt ſit Comœdis] Nam conſeruandæ vocis cauſſa infibulantur. Cornel. Celſus lib. 7. Iuuenalis ſatyr. 6.

AD EPIGR. LXXXV.

Sum præteritus] Præteriti dicebantur in Senatu Romano, qui à Cenſoribus tacitè moti, in recitatione Senatorum non nominabantur. T. Liuius lib. 27. *Inde alius lectus Senatus, octo præteritis, inter quos L. Cæcilius Metellus erat, infamis auctor deſerendæ Italiæ poſt Cannenſem cladem.* Et lib. 38. *Princeps in Senatu tertiùm lectus P. Scipio Africanus. Quatuor ſoli præteriti ſunt, nemo curuli vſus honore.* Sic in teſtamentis propriè. Val. Max. lib. 7 c. 8. *Item Pompeius Rheginus, vir tranſalpinæ regionis, cum teſtamẽto fratris præteritus eſſet.*

Libra poſtulati] *Poſtulati* pro *Puſtulati*, propter affinitatem vocalium O

& V. Suetonius Nerone, cap. 44. *Exegitque ingenti faſtidio, & acerbitate nummum aſperum, argentum puſtulatum, aurum ad obruſam.*

AD EPIGR. LXXXVI.

Triſti Æthiope] Triſtem Æthiopem quare appellat? An ingratum & iniucundum? An quia ab eo triſte omen? Infauſtum enim videbatur mane, aut in quolibet principio Æthiopi occurrere, quemadmodum & ſimiæ, atque etiam Eunucho & Claudo Iuuenalis ſatyr. 6.

--- Eſſes
Æthiopis fortaßè pater, mox decolor heres
Impleret tabulas, nunquam tibi mane videndus.

Appianus lib. 4. ἐμβαλόντι δὲ τῷ στρατῷ πρὸ τῶν πυλῶν αὐτὰς ὑπαντήσας Αἰθίοψ, καὶ τόνδε μὲν ὡς οἰώνισμα φαῦλον ὁ στρατὸς αὐτίκα συνέκοψε. *Exercitui portas egredienti obuiam factus eſt Æthiops, quem tãquam infauſtum omen milites intercmerunt.* De Eunuchis Lucianus εὐνούχῳ. ἀλλὰ τοῖς τοιούτοις οὐχ ὅπως τούτων ἀποκεκλεῖσθαι ἐξεῖν, ἀλλὰ καὶ ἱερῶν αὐτῶν, καὶ περιρραντηρίων, καὶ τῶν κοινῶν ἁπάντων συλλόγων, δυσοιώνιστόν τι ἀποφαίνων, καὶ δυσάντητον θέαμα, εἴ τις ἕωθεν ἐξιὼν ἐκ τῆς οἰκίας ἴδῃ τοιοῦτόν τινα. Claudianus lib. 1. in Eutropium Eunuchum.

--Cùm pallida nudis
Oßibus horrorem dominis præberet imago
Decolor, & macies occurſu læderet omnes,
Aut pueris latura metus, aut tædia menſis,
Aut crimen famulis, aut procedentibus omen.

Non ſolùm macies Eunuchi omen factura erat, ſed & τὸ ἀπαλός. De cæteris Lucianus περὶ ἀποφράδος. ἡμεῖς δὲ τοὺς χωλοὺς τῶν δεξιῶν ἐκτρεπόμεθα· καὶ μάλιστα εἰ ἕωθεν ἴδοιμεν αὐτούς. κἂν εἴ τις βάκηλον, ἢ εὐνοῦχον ἴδοι, ἢ πίθηκον, εὐθὺς ἐξιὼν τῆς οἰκίας, ἐπὶ πόδα ἀναστρέφει, καὶ ἐπανέρχεται, οὐκ ἀγαθὰς μαντευόμενος τὰς ἐφημέρους ἐκείνας πράξεις ἔσεσθαι αὐτῷ, ὑπὸ πονηρῷ τῷ πρώτῳ, καὶ δυσφήμῳ κληδονίσματι. De Claudis inſuper Plinius lib. 28. cap. 4. *Ita deſpuimus comitiales morbos, hoc eſt, contagia regerimus. Simili modo & faſcinationes repercutimus, ſiniſtræ, dextræque claudiẗatis occurſu.* Hinc fortaſsè *Obuarare*, & *Obuaricator* in obſcœno omine. Feſtus: *Obuaricator dicebatur, cui quidpiã occurrebat, quominus is rectum iter efficeret.* Duplex cauſſa huius rei: Deformitas, & imperfectio. Deformitas, vt in Æthiope, ſimia, fele. Imperfectio, vt in Eunucho, & Claudo. Quare & quocunque alio modo mutilitati malè ominati. Seneca Controuerſia 5. lib. 10. *Serua oculos, vt videat, quem roget: Serua manus, vt habeat quibus ſtipem accipiat. Occurrunt nuptis omina dira, ſacris publicis triſtia: feriatis maximè ac ſolemnibus, & hilaritati dicatis diebus ſemianimes iſti greges occurrunt.* Sacerdotes quoque non integri corporis eligi non poterant, quemadmodum neque victimæ. Seneca Controuerſ. 2. lib. 4.

Sacerdos non integri corporis quaſi mali ominis res vitanda eſt. Hoc in victimis notatur: quantò magis in ſacerdotibus? Victimę mutilitatæ arcebantur à ſacrificijs. Ariſtophanes in Acharnanibus.

Ἀλλ' οὐδὲ θύσιμός ἐστιν αὕτη: (ſuem dicit) Μεγ. σαμάν
τᾶ δ' οὐχὶ θύσιμός ἐστι; Δικ. κέρκον οὐκ ἔχει.

Vbi Scholia, τὰ γὰρ κόλουρα ἐν ταῖς ἱερουργίαις οὐ θύεται, καὶ καθόλου ὅσα ἂν ᾖ μὴ τέλειον καὶ ὑγιές, οὐ θύεται τοῖς θεοῖς. Vide & Plin. lib. 8. cap. 45. Sed res notata alijs. Idem ritus in Iſraelitarum ſacrificijs obſeruatus. Cæterùm omina illa, de quibus agimus in principijs maximè obſeruata. Nam Ouid. 1. faſt.

Omina principijs, inquit, ineſſe ſolent.

Vnde horis matutinis, & cùm aliquid aggrederētur, aut domo egrederentur ea precipuè obſeruabant. *Horis matutinis*: Vnde Iuuenalis loco citato, *-- Heres nunquam tibi mane videndus. Cùm domo egrederentur*, vt patet ex locis citatis, & alijs infinitis. Dio lib. 58. inter omina Seiano perituro oblata hoc quoque numerat, exeunte eo ex ædibus felem tranſcurriſſe. καὶ προϊόντος αὐτοῦ ἐκ τῆς οἰκίας, γαλῆ διὰ μέσων σφῶν διῇξε. Vnde Ariſtophanes Βατράχοις. Οἴμοι κακοδαίμων. τῷ ξυνέτυχον ἐξιών;

Vbi ſcholia: ἀντὶ τοῦ, τίνι οἰωνῷ ξυνέτυχον ἐξιὼν τῆς οἰκίας. Huc etiam referendum exiſtimo hunc Arriani locum lib. 2. Diſſert. Epict. cap. 7. πῶς δὲ θέλοντες τὸν ὀρνιθοσκόπον κρατοῦμεν, καὶ τοὺς θεοὺς ἐπικαλούμενοι δεόμεθα αὐτῶν. κύριε ἐλέησον, ἐπίτρεψόν μοι ἐξελθεῖν. Nota ἐπίτρεψον. Nam ἐπιτρέψαι verbum augurale, pro quo Latini *Addicere*, & *Admittere* dicunt. Plutar. in Numa. μάντεις δὲ προφαίνουσαι ὄρνιθες ἀγαθοὶ, καὶ δεξιοὶ ἐπιτρέψαι. Sic & *Permittere*. Feſtus dict. *Nauia. Cui ille permittente augurio, cùm reſpondiſſet fieri poſſe.* Cæterùm res iteranda erat, obiecto eiuſmodi augurio, & redintegranda. Vnde domum regrediebantur, qui ita infauſtè egreſſi erant. Patet ex Luciani loco citato περὶ ἀποφράδος.

AD EPIGR. XCIIII.

Audes tu tamen] De oſculis dicemus poſteà, ὡς θεὸς θέλῃ.

AD EPIGR. XCV.

De lacrymas tumulo] Exoptatas fuiſſe morientibus lacrymas docuimus lib. 1. Aduerſ. noſtrorum, cap. 9.

Cui g. & nom. M. Roma dedit] Vrbicus enim ab Vrbe eſt appellatus. Errant Interpretes, qui nomen pro ortu accipiunt. *Vrbs* Roma dicta κατ' ἐξοχὴν, vt pueri ſciunt. Gloſſ. *Vrbs*, ἡ Ῥώμη. Sic Athenæ ἄστυ. Diodorus Siculus lib. 1. Euſtath. in Dionyſ. περιηγητὴν. Donatus ad hunc Eunuchi locum. *--- An ſcit iam ille quid meretrix ſiet?*

An in aſtu venit?

DESIDERII HERALDI ANIMADVERSIONES AD LIBRVM VIII. EPIGRAMMATVM M. VALERII MARTIALIS.

AD EPIGR. III.

IN *cuius locum m. ſucceſſerat*] Callimachus hymno in Apollinem.

ἐστι γὰρ εὔυμνος. τίς ἂν οὐ ῥέα Φοῖβον ἀείδοι;

Religionis purificatione luſtratus] An Deos acceſſuri, puri, caſti, & procul ab omni labe, maculaue poſiti eſſe debebãt. Vnde luſtrationes illæ, de quibus plena manu tota ſcripſit antiquitas. Erant & περιῤῥαντήρια, quibus ἐῤῥαίνοντο, καὶ ἐκαθαίροντο, antequam in templum introirent. Certi enim æditui ingrediẽtes aqua adſpergebant. Theodoritus lib. 3. hiſt. Eccleſ. cap. 16. ὁ μὲν γὰρ ἐμβρόντητος ἐκεῖνος εἰς τὸ τῆς τύχης τέμενος εἰσῄει χορεύων. ἑκατέρωθεν δὲ τῶν θυρῶν εἱστήκεισαν νεωκόροι περιῤῥαντηρίοις τοὺς εἰσιόντας προκαθαίροντες, ὡς ἐνόμιζον. *Alacer & quaſi tripudians fortunæ ædem impotens ille ingreſſus erat. Ex vtraque autem ſingularum ianuarum parte æditui ſtabant aqua luſtrali & circunferentes, & purificantes, vt exiſtimabant, eos qui ingrediebantur.* Huius purificationis meminit & Sozomenus. Iuſtinus Martyr Apolog. 2. καὶ τὸ λουτρὸν δὴ τοῦτο ἀκούσαντες οἱ δαίμονες διὰ τοῦ προφήτου κεκηρυγμένον, ἐνήργησαν καὶ ῥαντίζειν αὐτοὺς τοὺς εἰς τὰ ἱερὰ αὐτῶν ἐπιβαίνοντας, καὶ προσιέναι αὐτοῖς μέλλοντας, λοιβὰς καὶ κνίσας ἀποτελοῦντας. τέλεον δὲ καὶ λούεσθαι ἀπιόντας πρὶν ἐλθεῖν εἰς τὰ ἱερὰ ἔνθα ἵδρυνται, ἐνεργοῦσι. Ritus iſte in Eccleſiam Chriſtianam poſteà deuolutus. Cæterum dijs ſuperis ſacra facturi corpus ſæpiùs abluebant: Inferis verò adſpergebãt tantùm. Vide Macrobium lib. 3. Saturnal. cap. 1.

AD EPIGR. I.

Nuda recede Venus] Ita pingebantur, ceſto tantùm præcincta. Chriſtodorus Thebanus.

*ἄλλην δ' ἀπεπέμψαι ἰδὼν χρυσῆν ἀφροδίτην
γυμνὴν, παμφαίνουσαν.*

AD EPIGR. IIII.

Mundi conuentus) Propriè hîc Conuentus. Feſtus: *Quarto modo* Conuentus intelligitur, *quum aliquem in locum frequentia hominum ſupplicationis, aut gratulationis cauſſa colligitur.*

Suſcipit & ſoluit] Commodùm Ianuario menſe redibat Domitianus, quo pro Imperatorum ſalute vota ſuſcipiebant, & ſoluebant. Suſcipiebant in proximum annum, ſoluebant priori anno ſuſcepta. Plin. epiſt. 44. lib. 10. ad Traianum. *Solennia vota pro incolumitate tua, qua publica ſalus continetur, & ſuſcepimus pariter, Domine: & ſoluimus, precati Deos, vt velint ea ſemper ſolui, ſemperque ſignari.* Vide & epiſt. 101. eiuſdem libri. Sunt & apud Plutarch. Suetonium, Cornelium Tacitum, huius ritus exempla Cœpit autem mos temporibus Iul. Cæſaris, cui inter cæteros honores hic quoque decretus, vt vota pro eo quotannis conciperentur. Dio lib. 44. *καὶ φρουρά τι ἐκ τῶν στρατιωτῶν, καὶ ἐκ τῶν βουλευτῶν ἔδοσαν: καὶ προσέτι καὶ εὔχεσθαι ὑπὲρ αὐτοῦ δημοσίᾳ κατ' ἔτος ἕκαστον* Menſe Ianuario ſcilicet. Vnde idem honos cæteris Imperatoribus poſteà habitus. Nuncupabantur vota iſta à Magiſtratibus & ſacerdotibus præcipue. Dio lib. 54. *ταῖς τε εὐχαῖς ταῖς κατ' ἔτος ὑπό τε τῶν ἀρχόντων, καὶ ὑπὸ τῶν ἱερέων ὑπέρ τε ἑαυτοῦ, καὶ ὑπὲρ τοῦ δήμου ποιουμέναις, &c.* Celebrabant quoque diem ſuſcepti imperij, & pro Imperatore vota ſuſcipiebant. Vide epiſt. 60. & 103. lib. 10. Plin. Neque pro Imperatoribus tantùm, ſed & pro eorum liberis & charis vota ſignabant. Sueton. in Tiberio, cap. 44. *Deſtitutus morte liberorum, maximos natu de Germanici filijs, Neronem & Druſum P.C. commendauit: diemque vtriuſque tyrocinij, congiario plebi dato celebrauit. Sed vt comperit, ineunte anno, pro eorum quoque ſalute vota ſuſcepta, egit cum Senatu, non debere talia præmia tribui, niſi expertis & ætate prouectis, atque ex eo patefacta interiore animi ſui nota, omnium criminationibus obnoxios reddidit.* Milites quoque ſpecialiter pro Imperatore vouebant. formula exſtat apud Tertull. lib. de Corona Militis, cap. 12. *Ecce annua votorum nuncupatio quid videtur? Prima in principijs, Secunda in Capitolijs? Accipe loca & verba,* HVNC TIBI IVPITER BOVEM CORNIBVS AVRO DECORATIS VOVEMVS ESSE FVTVRVM. Vbi fortaſſè legi poteſt, *Vouemus eſſe facturum.* Vt *facturum* pro *facturos* dixerint conſuetudine loquendi antiqua: de qua legendus Agellius lib. 1. cap. 7. Ego certè hoc ſcripſeram, & alia addere volebam, cùm F. Iunij notas ad Tertullianum mihi conſulendas exiſtimaui, vt quid ille ſuper hac re ſentiret cognoſcerem. At ibi me docuit in hac eadem ſententia eſſe Theodorum Canterum. Ad-

dam nunc quæ adtexebam. Nempe *facere* verbum eſſe in ſacris vſitatiſſimum, ſed ſæpiùs cum auferendi caſu. Vide ſis Macrobium lib. 3. Saturnal. cap. 2. Pomponius: * *Mars tibi voueo facturum, ſi vnquam rediero, bidente verre.* Varro lib. 5. de ling. Lat. *Nam flamen Dialis auſpicatur vindemiam, & vt iußit vinum legere, agna Ioui facit.* Sic apud Virgil. & Horat. Abſolutè quandoque ita vſurpatur. Varro lib. 5. de ling. Lat. *Nonæ Caprotinæ, quòd eo die in Latio Iunoni Caprotinæ mulieres ſacrificant, & ſub caprifico faciunt, & è caprifico adhibent virgam.* Macrobius lib. 3. cap. 5. *Ambarualis hoſtia eſt, vt ait Pompeius Feſtus, quæ rei diuinæ cauſſa circum arua ducitur ab his, qui pro frugibus faciunt.* Sed & μετ' αἱματικῶς apud Tertull. lib. ad Scapulum, cap. 2. *Sed ijdem ipſi, qui per genios eorum in pridie vſque iurauerant, qui pro ſalute eorum hoſtias & fecerant, & vouerant, qui Chriſtianos ſæpè damnauerant, hoſtes eorum ſunt reperti.* Sed & apud Cenſorinum de die natali. *Hîc forſitan quis quærat quid cauſſæ ſit, vt merum fundendum genio, non hoſtiam faciundum putauerit.* Vbi tamen legi poſſet, *Non hoſtia faciundum.* Sic ῥέζειν & ἔρδειν quod notiſſimum: atque etiam τελεῖν θυσίας. Sophocles apud Iuſtinum Martyrem.

** Apud Nonium. & Macrob. lib. 6. cap. 9. & Gell. lib. 16. cap. 6.*

> θυσίας τι τίνεις, καὶ καλὰς πανηγύρεις
> τελοῦντες, οὕτως εὐσεβεῖν νομίζομεν.

Apud Clementem Alexandrinum legitur, νέμοντες pro τελοῦντες. *facere* autem hoc modo, quia dicimus *Rem diuinam facere.* quemadmodum & *Operari*, quia dicitur, *Rebus diuinis operam dare.*

Suſcipit & ſoluit] Eſt igitur voti reus. Val. Maximus lib. 6. cap. vlt. de Polycrate *Omnes enim conatus eius placido excipiebantur itinere: Spes certum cupitæ rei fructum apprehendebant. Vota nuncupabantur ſimul, & ſoluebantur. Velle ac poſſe in æquo poſitum erat. Soluere* hîc proprium, & *Perſoluere.* Vide Macrob. lib. 3. Saturnal. cap. 5. Feſtus: *Minuitur populo luctus ædis dedicatione, cùm Cenſores luſtrum condiderunt: cùm votum publicè ſuſceptum ſoluitur.* Latinus Pacatus Panegyr. Therod. *Sic ego vota verborum, quæ olim nuncupaueram, ſoluturus*, &c. & locis alijs infinitis. Cauſſa autem ἐτυμολογικὴ eſt, quia cùm vota nuncuparent, ligabantur: quibus perſolutis ipſi quoque ſoluebantur: vt notat Acro ad od. 8. lib. 2. Carm. Horat.

> *— Sed tu ſimul obligaſti*
> *Perfidum vatis caput.*

AD EPIGR. VI.

Saguntino] Iuuenalis ſat. 5.

> *Inter vos quoties, libertorumque cohortem*
> *Pugna Saguntina feruet commiſſa lagena.*

Argenti fu-

Argenti furioſa] Reſcripſeram *fumoſa*, cùm doctiſſimum Lipſium ita quoque emendaſſe cognoui. Fumoſarum imaginum Cicero & Iuuenalis meminerunt: ſed non ſoli. Seneca epiſt. 44. *Non facit nobilem atrium plenum fumoſis imaginibus.* Quare *fumoſæ* dicantur, oſtendit hic Boëthij locus lib. 1. de Conſolatione Philoſophica. *Quarum ſpeciem veluti fumoſas imagines, caligo quædam neglectæ vetuſtatis obduxerat.*

Ferret vt hæc] Acciperet. Nota σημείωσις, & infinitis exemplis confirmari poteſt.

AD EPIGR. VIII.

Purpura te felix) Patres purpurei, vt loquitur Statius. Sic loquutus Arrianus, lib 1. Diſſert. Epict. cap. 2. σὺ οὖν τί ἐδῇ φροντίζειν; πῶς ἂν ὅμοιος ᾖς τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις; ὥσπερ οὐδ' ἡ κρόκη πρὸς τὰς ἄλλας κρόκας θέλει τι ἔχειν ἐξαίρετον. ἐγὼ δὲ πορφύρα εἶναι βούλομαι, τὸ ὀλίγον, ἐκεῖνο, τὸ στιλπνὸν, καὶ τοῖς ἄλλοις αἴτιον τοῦ εὐπρεπῆ φαίνεσθαι καὶ καλά. τί οὖν μοι λέγεις; ὅμοιος γενοῦ τοῖς πολλοῖς. καὶ πῶς ἔτι πορφύρα ἔσομαι;

Omnis honos) Papin. 4. Syluarum.

> *Moribus atque tuis gaudent turmæque, tribuſque,*
> *Purpureique patres, lucemque à Conſule ducit*
> *Omnis honos.*

AD EPIGR. X.

Adeò benè emit) Id eſt, Tamne vili pretio lacernas haſce ſibi comparauit? Ouid. lib. 1. ματιστιχίας.

> *Hoc fore contentam multos iurabit in annos,*
> *Nunc opus eſſe ſibi, Nunc benè dicet emi.*

Seneca lib. 6. de Benef. cap. 15. *Præterea nihil venditori debet, qui benè emit.* Sueton. in Iul. Cæſare, cap. 50. *Quum quidem plerique vilitatem mirantibus, facetiſſimè Cicero, Quò melius (inquit) emptum ſciatis, Tertia deducta eſt.* Idem iocus exſtat apud Macrob. lib. 2. Saturnal. cap. 2. Contrario ſenſu, *Malè emere*, quod notum omninò.

AD EPIGR. XII.

Inferior matrona] Matronam dicit γυναῖκα γαμετὴν. Sic enim Græci vertêre. Vnde effatum illud fortunæ muliebris, quod apud Val. Max. lib. 1. cap. 8. RITE ME MATRONAE VIDISTIS, RITEQVE DEDICASTIS, ita vertit Dionyſ. Halic. lib: 8. Antiq. Roman. ὁσίῳ πόλεως νόμῳ γυναῖκες γαμεταὶ δεδώκατέ με. Plutarchus γυναῖκες ἀσταὶ ſimplici-

ter vertit, lib. περὶ τῆς τῶν Ῥωμαίων τύχης. Ὁσίως μὲν πόλεως νόμῳ (lego ὁσίῳ, vt apud Dionyſ.) γυναῖκες ἀεὶ καθιδρύσαντο. Alibi γυναῖκας ſimpliciter effert Dionyſ. ſed quia hac voce non ſatis explicatur quid ſit *Matrona*, idcircò addit ſæpiùs Ῥωμαίων: vt ſint γυναῖκες Ῥωμαίων, non Mulieres ſimpliciter, ſed Matronæ. Sic enim vxores ſuas, (quaſi dicat) Romani appellant. Lib. 9. Αἱ δὲ γυναῖκες αἱ Ῥωμαίων ἐνιαύσιον ἐπένθησαν χρόνον, πορφύραν καὶ χρυσὸν ἀποθέμεναι. Sic dixerat T. Liuius de Iunio Bruto libertatis aſſertore. *Sed multò maius morti decus publica fuit mæſtitia, eo ante omnia inſignis, quia Matronæ annum, vt parentem, eum luxerunt, quòd tam acer vltor violatæ pudicitiæ fuiſſet.*

AD EPIGR. XIIII.

Specularia) Seneca epiſt. 91. *Quædam noſtra demum memoria prodiſſe ſcimus, vt ſpeculariorum vſum perlucente teſta, clarum tranſmittentium lumen.* Et lib. de Prouident. Diuina cap. 4. *Quem ſpecularia ſemper à flatu vindicarunt, cuius pedes inter fomenta ſubinde mutata tepuerunt, cuius cœnationes ſubditus, & parietibus circunfuſus calor temperauit, hunc leuis aura non ſine periculo ſtringit.* Plin. lib. 15. cap. 16. *Pomaria in loco frigido ac ſicco contabulari, ſeptentrionalibus feneſtris ſereno die patere, auſtros ſpecularibus arcere,* &c.

AD EPIGR. XV.

Dat thura Senatus) Signatè. Val. Max. lib. 1. cap. 1. *Abſterſis lacrymis, depoſitiſque doloris inſignibus, candidam induêre veſtem, & aris dare thura coactæ ſunt.* Aliàs, *Aris thura imponere*: Vt *Aris imponere honorem* dictum Virgilio. Ouid. 3. Amorum, eleg. 3.

Et quiſquam pia thura focis imponere curat?

Sic ἐπιθεῖναι Græcis. Menander:

ὡς θύουσι δ' οἱ τοιχωρύχοι
κοίτας φέροντες, σταμνί', οὐχὶ τῶν θεῶν
ἕνεκ' ἀλλ' ἑαυτῶν. ὁ λιβανωτὸς εὐσεβὲς
καὶ τὸ πόπανον, τοῦτ' ἔλαβεν ὁ θεὸς ἐπὶ τὸ πῦρ
ἅπαν ἐπιτεθέν. οἱ δὲ τὴν ὀσφῦν ἄκραν,
καὶ τὴν χολὴν ὀστᾶ τ' ἄβρωτα τοῖς θεοῖς
ἐπιθέντες, αὐτοὶ τἄλλα καταπίνουσι.

Et ἐν τῇ Μέθῃ.

ἐγὼ μὲν οὖν ὤν γε θεὸς οὐκ εἴασα
τὴν ὀσφῦν ἂν ἐπὶ βωμὸν ἐπιθεῖναί ποτε,
εἰ μὴ καθήγιζέ τις ἅμα καὶ τὴν ἔγχελυν.

Ariſtophanes in Ranis:

—ἐπίθες λαβὼν δὴ καὶ σὺ λιβανωτόν.

Sic ἐπιβαλεῖν poſteà dixerunt. Theodoritus lib. 3. hiſt. Eccleſ cap. 16. προσέταξε δὲ τὸν τὸ χρυσίον κομιζόμενον ἕκαστον προσιέναι ἐπιβαλεῖν τῷ βωμῷ τὸν λιβανωτόν. Sic *Thura iacere* dixerunt ſcriptores Eccleſiaſtici, vt Hieronymus epiſt. 1.

AD EPIGR. XXVI.

Raptor] Videndus Plinius. Eleganter autem Val. Flaccus lib. 1. Argon.

—Haud aliter ſaltus, vaſtataque pernix
Venator cùm luſtra fugit, dominoque timentem
Vrget equum, teneras complexus pectore tigres,
Quas aſtu rapuit pauido, dum ſæua relictis
Mater in auerſo catulis venatur Amomo.

Hoc l. ſp. Iani caryota] Hunc locum illuſtrauit ſummus Scaliger ad Tibullum. Cum cariota igitur ſimul & aſſem porrigebant pauperes. Nam ineunte anno ſtipe Iano offerebatur. Vide Ouid. 1. faſtorum, & Senecam lib. 7. de Benef. cap. 4, ſic & Dijs ſuis peculiaribus ſingulis calendis pecuniolam aliquam porrigebant. Lucianus Φιλοψευδεῖ. οἶδα ἐγὼ οἷα ἔπαθεν ὁ τοὺς ὀβολοὺς ὑφελόμενος, οὓς κατὰ τὴν νουμηνίαν ἑκάστην τίθεμεν αὐτῷ. Ratio huius ſuperſtitionis eſt, quia Calendas, & annorum principia religioſè obſeruabant. Plut. quæſt. Rom. καὶ γὰρ Ἕλληνες ἐν τῇ νουμηνίᾳ τοὺς θεοὺς σεβόμενοι, τὴν δευτέραν ἥρωσι, καὶ δαίμοσιν ἀποδεδώκασι, καὶ κρατῆρα ὁ δεύτερος ἥρωσιν ἐπικίρναται καὶ ἡρωίναις. Sed non ſolùm Ethnici, verùm & ex Dei præcepto Iſraëlitæ initia menſium obſeruabant, & ſacrificijs celebrabant. Numerorum cap. 10. comm. 10. Et idcircò hæc Gentilibus religio, quia in principijs religio, vt anteà docuimus, & nunc iterùm confirmabimus. Plutarch. quæſtion. Romanis. Διὰ τί Κόιντος Μέτελλος ἀρχιερεὺς γενόμενος, καὶ τἆλλα δοκῶν φρόνιμος εἶναι καὶ πολιτικὸς ἀνήρ, ἐκώλυεν οἰωνίζεσθαι μετὰ τὸν Σεξτίλιον μῆνα, ὃν νῦν Αὔγουστον προσαγορεύομεν; πότερον ὅτι καθάπερ ἡμέρας ἀκμαζούσης, ἢ ἀρχομένης πράττομεν τὰ τοιαῦτα, καὶ μηνὸς ἱσταμένου, καὶ αὐξομένου, τὰς δ' ἀποκλίνους ὡς ἀχρηματίστους φυλαττόμεθα; *Quare Quintus Metellus Pontifex, & aliàs vir prudens & in rebus politicis verſatus, vetabat ne poſt menſem Sextilem, quem Auguſtum nunc appellant, captarentur auguria? An quod quemadmodum augeſcente, aut ineunte die, aut menſe talia agimus, poſtremis verò diebus ab ijs abſtinemus? &c.* Vnde ineunte anno lætis precationibus inuicem fauſtum ominamur Ouid. 1. faſt.

At cur læta tuis dicuntur verba Calendis,
Et damus alternas accipimuſque preces?
Tum Deus incumbens baculo, quem dextra tenebat:
Omina principijs, inquit, ineſſe ſolent.

Ad primam vocem timidas aduertitis aures:
Et primùm viſam conſulit Augur auem.

Plin.lib.28. cap.2. *Licet hanc in partem ſingulorum quoque conſcientiam coarguere. Cur enim primum anni incipientis diem, lætis precationibus inuicem fauſtum ominamur.* Vnde intelligendus Sidonij locus, & notanda conſuetudo, quam ille notat epiſt.5.lib.1. *Ilicet & ſi ſecus quæpiam, ſub ope tamen Dei ordiar à ſecundis, quib. maiores noſtri primordijs etiam ſiniſteritatum ſuarum relationes euoluere auſpicabantur.* Hæc etiam ſuperſtitio fecit, vt Calendis Ianuarij ſacrificia publica à ſummis magiſtratibus fiebant, quibus annus aperiretur. εἰσιτήρια Græci appellarunt, vt ex lectione Demoſthenis conſtat: quam vocem retinuerunt, qui res Romanas Græcè ſcripſerunt. Dio lib.45 ἄλλως τε καὶ ἐπειδὴ τῷ Ἰανῷ τὰ εἰσιτήρια τῇ νουμηνίᾳ θύοντες, ῥαβδοῦχός τις αὐτοῦ ἔπεσεν ἐξαίφνης, καὶ ἀπέθανε. Et cùm ſuſciperent imperium Imperatores τὰ εἰσιτήρια ἔθυον Iano ante fores Senatus collocato. Xiphilinus in Didio Iuliano. καὶ τέλος, ἐπειδὴ πρὸς τὸ συνέδριον ἦλθε, καὶ τῷ Ἰανῷ τῷ πρὸ τῶν θυρῶν αὐτοῦ θύειν ἔμελλεν, ἐξέκραγον πάντες ὥσπερ ἐκ συγκειμένου τινός. Vnde paulò pòſt. ὅτι τὰ εἰσιτήρια πρὸ τοῦ βουλευτηρίου ἔθυσε Ἰουλιανὸς παρόντων ἡμῶν. Vbi errat Interpres.

AD EPIGR. XXXV.

Non benè conuenire vobis) Petronius: *Aſcylte, inquam, intelligo nobis conuenire non poſſe: Itaque omnes ſarcinulas partiamur, ac paupertatem noſtram priuatis quæſtibus conemur expellere.*

AD EPIGR. XXXVI.

Æthera ſic intrat) Id eſt, ad cœlum vſque eius apex pertinet, ita vt nubes, & tonitrua inferiora habeat. Sic dictum vt illud,

Sub pedibuſque videt nubes, & ſidera Daphnis.

Sed hîc ὑπερβολή. Cùm igitur omnia infrà quandoque turbentur, & fulminibus terreantur, faſtigium tamen domus tam excelſæ immotum manet, & extra tempeſtatis impetum.

AD EPIGR. XXXVIII.

Qui præſtat pietate) Conferto ſis epiſt.17.lib.1. & 9.lib.9. Plin. cum hoc epigrammate.

Ad natalitium) Antiquiſſima conſuetudo diei natalis colendi, cuius etiam mentio Geneſ.cap.40. comm.49. Perſis ſumma religione obſeruata. Vide Herodotum Muſa 1. Celebrabant & amicorum, atque Imperatorum natales. Sueton. in Auguſto, cap.57. Et in Caligula, cap.65. Plin. ſæpius lib.10. epiſt. Sed & defunctorum. Plin. epiſt. 7. lib. 3. Plut. lib. 8. ſympoſ. Iuuenalis ſat.5,

Quale coronati Thraſea, Heluidiuſque bibebant,
Brutorum & Caßi natalibus.

Vnde & Chriſtiani Martyrum natalitia celebrare cœperunt, εἴς τε τὴν τῶν προηθληκότων μνήμην, καὶ τῶν μελλόντων ἄσκησίν τε καὶ ἑτοιμασίαν, inquit Euſeb. lib. 4. hiſtoriæ Eccleſiaſticæ, cap. 15. in Polycarpi hiſtoria, *in memoriam eorum, qui priùs in ſacro martyrij agone decertarant, & vt alij ad eiuſmodi adoream præexercitarentur, & præpararentur.* Sed & alij multi huius rei meminêre, Cyrillus, B. Hieronymus, Gregorius Nazianzenus, Balſamon, & alij innumeri alibi laudandi.

Refert ſis bonus] Hic verſus legendus abſque interrogationis nota. Refert autem, id eſt, differt. Gloſſ. *Refert*, διαλλάττει, διαφέρει. Sic locis compluribus. Loci διάφορα τινῶν. Qui mortuum beneficijs proſequitur, re vera beneficus eſt: qui viuum, beneficus fortaſsè videri vult. Atqui magnum eſt diſcrimen inter τὸ ὄν, & τὸ φαινόμενον. Præclara illa Catonis laus apud Saluſtium, qui *eſſe quàm videri bonus malebat.* Æſchylus ἑπτ. ἐπὶ Θήβ. de Amphiarao.

Οὐ γὰρ δοκεῖν ἄριστος, ἀλλ' εἶναι θέλει,
Βαθεῖαν ἄλοκα διὰ φρενὸς καρπούμενος,
Ἐξ ἧς τὰ κεδνὰ βλαστάνει βουλεύματα.

Meminit huius loci etiam Plutarchus, lib. de Audiendis poëtis. Sapientes igitur illi, qui non virtutis vmbram, ſed virtutem ipſam ſectantur: quam ſimul cum ipſa vmbra conſequuntur. Quemadmodum enim Sol abſque vmbra ſtare nequit, ita neq; Virtus abſque gloria. Val. Max. lib. 7. cap. 2. *Idem* (Socratem dicit) *expedita, & compendiaria via eos ad gloriam peruenire dicebat, qui id agerent, vt quales videri vellent, tales etiam eſſent.* Xenophon lib. 2. de Inſt. Cyri, hanc Socratis ſententiam exprimit. Οὐκ ἔστιν ὦ παῖ, συντομωτέρα ὁδὸς περὶ ὧν ἂν βούλῃ δοκεῖν φρόνιμος εἶναι, ἢ τὸ γενέσθαι περὶ τούτων εἶναι φρόνιμον. Inuidia obluctatur virtuti quantum poteſt, & naſcentem gloriam opprimere nititur: ſed eius impetus, quanquam retardatur aliquando, nullo tamen ſufflamine omninò comprimitur.

AD EPIGR. XLI.

Quæ medio brumæ] Id eſt, Saturnalibus, quæ menſe Decembri celebrabantur. Sed & ipſo brumæ, id eſt, ſolſtitij hyberni die, munera commeabãt: quia tum annuus Solis curſus quaſi redintegratur. Nam à puncto ſolſtitiali hyberno ad nos regreditur, & eſt veluti principium noui anni ſolaris. Tertull. lib. de Idololatria, cap. 14. *Nobis quidem ſabbatha extranea ſunt, & neomenia, & feriæ aliquando à Deo dilectæ, Saturnalia, & Ianuariæ, & Brumæ, & Matronales frequentantur, munera commeant, ſtrenæ conſonant, luſus, conuiuia conſtrepunt.*

AD EPIGR. XLII.

Ad beatos non corruperit] id eſt, Si te ſportula maior non corruperit, & ad beatos ac diuites tranſtulerit, deſertis tenuioribus. Sic dicunt Græci σώζεσθαι εἰς πόλιν, id eſt, φεύγειν, ἢ ἀπιέναι εἰς πόλιν τινὰ, καὶ ἐκεῖ σώζεσθαι. Similis phraſis apud Theocritum χάεσιν.

---ἐξεκένωσαν

Θυμὸν ἐς εὐρεῖαν σχεδίαν στυγνοῦ Ἀχέροντος.

AD EPIGR. XLIII.

Effert vxores] ἐκφέρει. *Efferre* dictum hac notione (quam pueri norunt) quia ὁ νεκρὸς ex ædibus efferebatur. Sic enim præco ipſe loquebatur in funere indictiuo. Varro lib. 4. de ling. Lat. *Itaque ex ædibus efferri indictiuo funere præco etiam eos dicit, qui è taberneis efferuntur.* Vide ſis benè longam de hac re diſputationem lib. 1. Aduerſariorum meorum, cap. 6.

Funereamque facem] Facibus accenſis elatos fuiſſe mortuos notiſſimum eſt. Eas geſtabant, qui funus proſequebantur, quæ conſuetudo non omninò ſublata. Quò plures funus exſequebantur, eò & plures faces. Vnde hoc ſigno exſequiarum celebritas notatur. Corn. Tacitus lib. 3. Annal. *Dies, quo reliquiæ tumulo Auguſti inferebantur, modò per ſilentium vaſtus, modò ploratibus inquies: Plena vrbis itinera, conlucentes per campum Martium faces.* Sed & in annuis parentationibus facium vſus erat. Suet. Auguſto, cap. 98. *Huius Maſgabæ, ante annum defuncti, tumulum cùm ex triclinio animaduertiſſet magna turba, multiſque luminibus frequentari, verſum compoſitum ex tempore clarè pronunciauit.*

Κτίστου δὲ τύμβον εἰσορῶ πυρούμενον.

Has faces reſpici exiſtimo in hoc Plut. loco, lib. An ſeni Reſpublica capeſſenda ſit. Ὁ δὲ τὸν ἐμβεβιωκότα πολιτικαῖς πράξεσι, καὶ διηγωνισμένον, ἐκ τῶν ἐπὶ τὴν δᾷδα, καὶ τὴν κορωνίδα τοῦ βίου προελθεῖν, ἀλλ' ἀνακαλούμενος, καὶ κελεύων ὥσπερ ἐξ ὁδοῦ μακρᾶς μεταβαλέσθαι, παντάπασιν ἀγνώμων, καὶ μηδὲν ἐκείνῳ προσεοικὼς ἐστίν. Quem locum non intellexit Interpres. Funeream autem facem dicit Martialis, vt diſtinguat à nuptiali.

Viximus inſignes inter vtramque facem.

Meleager:

Αἱ δ' αὐταὶ καὶ φέγγος ἐδᾳδούχουν περὶ παστῷ
πεῦκαι, καὶ φθιμένᾳ νέρθεν ἔφαινον ὁδόν.

AD EPIGR. XLIIII.

Cent. expl. pag. Calendarum] Nam Calendis vſuræ exigebantur. Vide

Plut. lib. de vitanda vſura. Horat. ſatyr. 3. lib. 1. & carm. 2. Epod. Ouid. 2. de Remedio amoris.

Ad mala quiſque animum referat ſua, ponet amorem,
Omnibus illa Deus, pluſue minuſue dedit.
Qui puteal, Ianumque timet, celereſque calendas,
Torqueat hunc æris mutua ſumma ſui.

Inde *Calendarium* appellarunt. Seneca lib. 1. de Benef. cap. 2. *Nemo beneficia in Calendario ſcribit: Nec auarus exactor ad horam, & diem debitorem appellat.* Et lib. 7. cap. 10. *Quid fœnus, & Calendarium, & vſura, niſi humanæ cupiditatis extra naturam quæſita nomina?* Et epiſt. 88. *Diuitem illum putas, quia aurea ſupellex etiam in via eum ſequitur: quia in omnibus prouinciis arat: quia magnus Calendarij liber euoluitur.* Vnde & Tertull. ſub finem libri de Habitu muliebri. *Graciles aurium cutes Calendarium expendunt, & ſiniſtra per ſingulos digitos de ſaccis ſingulis ludit.*

AD EPIGR. XLVIII.

Saturatas murice veſtes] Seneca Conſolat. ad Albinam, cap. 11. *deſiderat ſaturatam multo conchylio purpuram, intextam auro, varijſque coloribus diſtinctam & artibus.*

AD EPIGR. L.

Exploratores focos] Sic *Exploratores ignes* dixit Claudianus in præfat. Paneg. de 4. Conſul. Honorij.

Exploratores oculis qui pertulit ignes,
Suſtinuitque acie nobiliore diem.

Loquitur de aquilis. *Explorare* hoc ſenſu omninò proprium. Idem lib. 2. in Ruff.

Et quos naſcentes explorat gurgite Rhenus.

AD EPIGR. LII.

Tonſorem puerum] Tonſores enim ſeruos priuatim habebant. Petronius: *Hæc loquutus, mercenario Eumolpi nouaculam rapit, & ſemel, iterumque ceruice percuſſa ante pedes collabitur noſtros. Exclamo ego attonitus* (Locum adſcribo pleniorem, vt eundem emendem) *ſequutuſque labentem, eodem ferramento ad mortem viam quæro. Sed neque Gyton vlla erat vulneris ſuſpicione læſus, neque ego vllum ſentiebam dolorem. Rudis enim nouacula & in hoc retuſa, vt pueris diſcentibus audaciam tonſoris daret, inſtruxerat thecam.* Vide an hæc poſtrema periodus ſatis tibi plana. Ego legerim. *Rudi enim nouacula, & in*

hoc retuſa, vt pueris diſcentibus audaciam daret, tonſor is inſtruxerat thecam. Nam hæc verba, *Audaciam tonſoris daret*, ſatiſne ad guſtum tuum?

AD EPIGR. LV.

Et ſine mente pecus] Præ metu & ſtupore ſcilicet. Vnde Varro exiſtimauit *Metuo* dictum, quaſi *Mentem quodammodo amoueo*. Sed verius etymon, quod apud Magnum Scaligerum, Scaligerum eruditorum, quantum terra gerit, facilè principem. Sic ἔκφρων Græcis. Appianus ἐμφυλ. β. Πομπήϊος δ' ἐπειδὴ τὴν τροπὴν εἶδεν, ἔκφρων αὐτίκα γενόμενος, ἀπῄει βάδην ἐς τὸ στρατόπεδον, καὶ παρελθὼν εἰς τὴν σκηνὴν ἐκαθέζετο ἄναυδος.

An magis Herculeo] Seneca in Thyeſta.

Leo flammiferis æſtibus ardens
Iterùm è cœlo cadet Herculeus.

AD EPIGR. LVI.

Celeri iuſſit] In quibuſdam libris legitur, *Celebri iuſſit abire fuga*. Ita loquuti antiqui. Accius Ægyſto:

Celebri gradu greſſum accelerauiſſe, adderet.

Ergo ero] Hunc locum lego cum interrogatione,

Ergo ero Virgilius, ſi munera Mæcenatis
Des mihi? Virgilius non ero, Marcus ero.

Hoc notaram, cùm hanc interrogationem vidi in editione Argentinenſi: vbi etiam pro *Marcus*, *Marſus* ſcriptum, vt in alijs quibuſdam libris. Sed prior lectio mihi potior. Marcus igitur ero Martialis, & huic nomini non minus celebritatis conciliabo, quàm Virgilius olim conciliauit ſuo. Simul inuidiam declinat, quæ veritatem & ſimplicitatem ſequi ſolet.

AD EPIGR. LVII.

Oſſa licet] Idem iocus apud Quintilianum lib. 8. cap. 5. *Clarum auctorem iuuenis audiui, cùm lecta è capite cuiuſdam oſſa ſententiæ gratia tenenda matri dediſſet, Infeliciſſima fœmina, Nondum extuliſti filium, & iam oſſa legiſti.* Sic & Seneca conſolat. ad Martiam, cap. 22. *Adijce incendia, ruinas, naufragia, lacerationes medicorum oſſa viuis legentium, & totas in viſcera manus demittentium, & non ſimplici dolore pudenda curantium.*

AD EPIGR. LIX.

Puerum tunc arte d.] Puerum ad pedes ſcil. Nam calceos deponebant

cœnaturi,

cœnaturi, & idcirco ſeruis eorum tutelam mandabant. Res nota. De hiſce pueris intelligendus hic Plut. locus, ſympoſ. 7. probl. 8. ἐπεὶ δὲ παίγνια, πολλῆς γέμοντα βωμολοχίας καὶ σπερμολογίας, οὐδὲ τοῖς τὰ ὑποδήματα κομίζουσι παιδαρίοις, ἄγε δὴ δεσποτῶν ᾖ σωφρονούντων, θεάσασθαι προσήκει.

AD EPIGR. LXIII.

I nunc, & dubita] Iuuenalis ſatyr. 6.

I nunc, & dubita quin ſorbeat aëra ſanna
Tullia.

AD EPIGR. LXIIII.

Vt poſcas Clyte] Ita ſolitæ & meretrices. Ouid.

Quid quaſi natali cùm poſcit munera libo?
Et quoties opus eſt, naſcitur illa ſibi?

Conſuetudo autem mittendorum diebus natalitijs munerum peruulgata.

Moro caduco] *Cadente moro*, dixit epigram. 73. lib. 1. Sed meliùs, *Caduco*. Gloſſ. *Caducus* τωτικὸς, πολιτικὸς, δημόσιος. Iampridem correxit Scaliger πτωτικός. At *Cadens* πίπτων. Additur in gloſſ. πολιτικὸς, δημόσιος. Nam *Caduca*, quæ cadunt in fiſcum. Cod. de cad. tollend. δημόσια. lib. 6. βασιλ. Μὴ ἐξέστω τοῖς τῷ δημοσίῳ συνηγοροῦσι λέγειν, ὡς ἀφειλκύσθησαν τινὰ κατέχειν δημόσια.

AD EPIGR. LXV.

Fortunæ reduci] τύχην ἐπαναγωγὸν appellat Dio lib. 54. ἐπί τε τούτοις καὶ ἐπὶ τοῖς ἄλλοις, τοῖς ἐν τῇ ἀποδημίᾳ πραχθεῖσι, πολλὰ καὶ παντοῖα ἐψηφίσθη. ὧν οὐδὲν προσήκατο (Auguſtum dicit) πλὴν τύχῃ τῇ ἐπαναγωγῷ (οὕτω γάρ πως αὐτὴν ἐκάλεσαν) βωμὸν ἱερωθῆναι. Meminit huius fortunæ & Claudianus Panegyr. de 6. Conſulatu Honorij.

Aurea fortunæ reduci ſi templa priores
Ob reditum vouêre ducum.

Hîc lauro redimita comas) Principibus enim obuiam prodeuntes paulò ſolenniùs, lauro coronabantur. Herodianus lib. 1. δαφνηφόροι τε καὶ πάντα ἐπιφερόμενοι ἄνθη τὰ ἀκμάζοντα, ὡς ἕκαστος οἷός τε ἦν, πόρρω τῆς πόλεως ἀπήντων, θεασόμενοι τὸν νέον καὶ εὐγενῆ βασιλέα. Et lib. 4. ὡς δὲ ἀφίκοντο εἰς τὴν Ῥώμην, ὅ τε δῆμος αὐτοὺς δαφνηφορῶν ὑπεδέξατο, ἥ τε σύγκλητος προσηγόρευσεν. Et quoſlibet læta nuntiantes ad hoc exemplum excipiebant. Idem Herodianus lib. 8. οἱ δ᾽ ἱππεῖς οἱ τὴν Μαξιμίνου κεφαλὴν κομίζοντες ἀπὸ τῆς Ἀκυληΐας, ὁδοιπορήσαντες μετὰ πάσης ἐπείξεως, οἷς ἐπιφοιτῶσιν αὐτοῖς τὰς λοιπὰς πόλεις, πύλας ἀνοίγνυντο, καὶ δαφνηφοροῦντες αὐτοὺς οἱ δῆμοι ὑπεδέχοντο. Hoc modo lætitiam ſuam teſtaban-

tur. Vnde & domos lauro & cæteris frondibus ornabant in lætitia publica, & eiuſmodi ſolennibus ἐπιτυχίαις. Iuuenalis ſatyr. 10.

Pone domi lauros: Duc in Capitolia magnum
Cretatumque bouem: Seianus ducitur vnco
Spectandus. Gaudent omnes.

Huc refero hunc Socratis locum, lib. 3. hiſt. Eccleſ. cap. 1. λόγος δέ τις ὅτι εἰς ἐν τῶν πολυχρείων εἰσελθόντος αὐτοῦ, στέφανος ἀφ' ὧν τὰς πόλεις κοσμοῦσιν, ἐν μέσῳ τῶν κιόνων ἠρτημένος, τῇ κεφαλῇ κατενεχθεὶς ἥρμοσεν, ὥστε τοῦτο τοὺς παρόντας ἀναβοῆσαι. Sed & in particularibus, vt in nuptijs, ornamenta eiuſmodi. Huius rei exempla ſunt πρόθυρα apud Iuuenalem ſatyr. 6. & Apul. lib. 4. Metam. Papinius 2. Thebaïdos: in nuptijs filiarum Adraſti.

Certant lætitia, ſuperoſque in vota fatigant
Inachidæ. Quæ cuique domus, ſacrique facultas,
Hi fibris, animaque litant: Hi ceſpite nudo.
Nec minus auditi, ſi mens accepta meretur
Thure Deos. Fractiſque obtendunt limina ſyluis.

Sic interpungo hunc locum. Claudianus lib. 2. de Raptu Proſerpinæ.

Pars aulæa tenent: Alij prætexere ramis
Limina, & in thalamis cultas extendere veſtes.

Totus etiam vicus hac feſtiuitate fruebatur. Lucianus Dialogis amatorijs. ἐπεὶ δὲ παρὰ τὸ φρυγανεῖον ἐγενόμην, ἐνέτυχέ μοι ἡ Λεσβία μειδιῶσα, καὶ φησὶν, ὁ ἐραστὴς ὑμῶν ὁ Πάμφιλος γαμεῖ τὴν Φίλωνος θυγατέρα· εἰ δὲ ἀπιστεῖς, ἥξεις μοι παρακύψασα ἐς τὸν στενωπὸν ὑμῶν ἰδεῖν πάντα κατεστεμμένα, καὶ αὐλητρίδας, καὶ θόρυβον, καὶ ὑμέναιον ᾄδοντάς τινας. Vnde ſeſe purgans poſteà Pamphilus. εἰ δὲ ἀπιστεῖς αὖθις ἀπελθοῦσα ὦ Δωρὶ, ἀκριβῶς ἰδὲ, μὴ τὸν στενωπὸν, ἀλλὰ τὴν θύραν, ποτέρα ἐστὶν ἡ κατεστεμμένη. εὑρήσεις γὰρ τὴν τῶν γειτόνων. Inde Iuuenalis ſatyr. 6.

Longa per anguſtos figamus pulpita vicos,
Ornentur poſtes, & grandi ianua lauro.

Sed & ἡ αὐλητρὶς per compita circuncurſabat, & vicum canore ſuo implebat. Plutarch. ἐρωτικῷ. ἅμα δὲ αἱ γυναῖκες ἔνδον αὐτοῦ τὸ χλαμύδιον ἀφαρπάσασαι περιέβαλον ἱμάτιον νυμφικὸν, οἰκέται δὲ περικύκλῳ δραμόντες, ἀνέστεψαν ἐλαίᾳ καὶ δάφνῃ τὰς θύρας, οὐ μόνον τὰς τῆς Ἰσμηνοδώρας, ἀλλὰ καὶ τὰς τοῦ Βακχῶνος. ἡ δὲ αὐλητρὶς αὐλοῦσα διεξῆλθε τὸν στενωπόν. Sic ſolebant etiam, cùm ſibi infans naſceretur. Iuuenalis ſatyr. 9.

--- Foribus ſuſpende coronas,
Iam pater es.

Neque ſolùm parentes, ſed & amici. Papinius 4. Syluarum.

-- Cùmque tibi vagitet tertius infans,
Protinus ingenti non venit nuntia curſu
Littera, quæ feſtos cumulare altaribus ignes,
Et redimire chelyn, poſteſque ornare iuberet.

Albanoque cadum ſordentem promere fumo?
Et cantu ſignare diem? Sed tardus, inerſque
Nunc demum mea vota cano.

Ad ſummam, feſtiuitatis inſigne laurus ianuis appenſa. Hinc Ouid. lib. 3. Triſt. eleg. 1.

Cur tamen oppoſita velatur ianua lauro?
Cingit & Auguſtas arbor opaca comas?
An quia perpetuos meruit domus iſta triumphos?
An quia Leucadio ſemper amata Deo?
*Ipſane quod feſta eſt? An quòd facit * omnia feſta?* * fort. leg. Omina.
Quam tribuit terris, pacis an iſta nota eſt?

Quare & ipſa templa frondibus ornabant. Val. Flaccus lib. 2. Argonautic.

——Æquora cunctæ
Proſpiciunt, ſimulantque choros, delubraque feſta
Fronde legunt, lætæque viris venientibus adſunt.

Vnde l. 7. C. de Panegyr. & Sacrif. *Abſit à ſeculo noſtro infandis execrandiſque ſimulacris honorem priſtinum reddi, redimiri ſertis templorum impios poſtes, profanos aris accendi ignes, &c.* Solebant etiam in ſolemnibus ὑποδοχαῖς & τιμαῖς (vt hæc plena manu hîc explicemus) flores ſpargere, & corollas & lemniſcos in eos proijcere, quos honoratos volebant. Tit. Liuius lib. 33. *Ludis verò dimiſsis, curſu propè omnes tendere ad Imperatorem Romanum, (Q. Flaminium dicit) vt ruente turba in vnum, adire, contingere dextram cupientium, coronas lemniſcoſque iacientium, haud procul periculo fuerit.* Ouid. lib. 4. Triſt. eleg. 2.

Quaque ibis manibus circumplaudêre tuorum,
Vndique iactato flore tegente vias.

Alia etiam proiecta, vt poma, &c. Steſichorus apud Athenæum lib. 3. πολλὰ μὲν κυδώνια μᾶλα ποτιρρίπτουν ποτὶ δίφρον ἄνακτι, πολλὰ δὲ μύρρινα φύλλα καὶ ῥοδίνους στεφάνους, ἴων τε κορωνίδας οὔλας, φυλλοβολίαν Græci appellarunt, vt docuerunt viri doctiſſimi, quorum doctrinam nouis inſuper locis confirmabo. Herodianus lib. 7. ἀνάγουσιν εἰς τὸ Καπιτώλιον δορυφορούμενον ὑπὸ τοῦ δήμου καὶ φυλλοβολούμενον. & lib. 8. εὐφήμουν τε καὶ ἐφυλλοβόλουν τὸν Μάξιμον. Victores in ludis gymnicis ita excepti. Plutarch. lib. 8. ſympoſ. probl. 4. A. Gell. lib. 1. Sed alius de hac re dicendi locus. Crocum etiam ſpargebant, & varios odores incendebant, atque aulæis parietes ornabant. Val. Max. lib. 9. cap. 1. *Quid enim ſibi voluit Princeps ſuorum temporum Metellus Pius, tunc cùm in Hiſpania aduentus ſuos aris, & thure excipi patiebatur? Cùm Attalicis aulæis contectos parietes læto animo intuebatur?* Herodianus lib. 4. ἡ πόλις ἦν ἀπάσης τε [illegible] ... ἡ πόλις τε γὰρ μύροις ἔργασα πανταχοῦ διεχεῖτο ... [illegible]

των τε πολυδαπάνων καὶ θυμιαμάτων ἀτμίδας εὐώδεις παρεῖχον ταῖς εἰσόδοις. ἐλευθερίας τε καὶ ἀϊδίου βουλῆς ὄνομα τῷ βασιλεῖ. Democharesapud Athenæum lib. 6. ἐπανελθόντα δὲ τὸν Δημήτριον ἀπὸ τῆς Λευκάδος καὶ Κερκύρας εἰς τὰς Ἀθήνας, οἱ Ἀθηναῖοι ἐδέχοντο, οὐ μόνον θυμιῶντες, καὶ στεφανοῦντες, καὶ οἰνοχοοῦντες, &c. Suetonius in Nerone, cap. 25. *Incedenti paſſim victimæ cæſæ, ſparſo per vias identidem croco, ingeſtæque aues, ac lemniſci, & bellaria.* Nota, *Victimæ cæſæ.* Vnde *aris excipi* dixit Val. Maximus loco modò citato. Herodianus lib. 4. Ὁ δὲ Ἀντωνῖνος διαβὰς τοὺς ποταμοὺς ἀκωλύτως, εἰσελάσας εἰς τὴν Παρθυαίων γῆν ὡς ἰδίαν ἤδη, πανταχοῦ θυσιῶν αὐτῷ προσαγομένων βωμῶν τε ἐστεμμένων, ἀρωμάτων καὶ θυμιαμάτων παντοίων προσφερομένων, χαίρειν τοῖς γινομένοις ὑπὸ τῶν βαρβάρων προσεποιεῖτο. Sic Dij excipiebantur. Tit. Liuius lib. 28. *Eæ per manus ſuccedentes, deinde aliæ alijs thuribulis ante ianuas poſitis, quà præferebatur, atque accenſo thure precantibus, vt volens propitiaque vrbem Romam iniret, in ædem Victoriæ, quæ eſt in palatio, pertulere deam, Pridie Idus Aprilis.* Sed μέτρον ἄριστον.

Candida vultu] Alibi, *Cultu.* Quia tunc veſtes candidiores, καὶ λαμπροτῆτας. Herodianus lib. 8. οἱ λευχειμονοῦντες καὶ δαφνηφοροῦντες, θεῶν πατρίων ἕκαστοι προπέμποντες ἀγάλματα, καὶ ὅπερ ἦσαν σεβάσμια, χρυσοῦ τε ἀναθημάτων. Xiphilinus in Nerone, τὸ μὲν γὰρ μέσον αὐτῆς ὁ δῆμος λευχειμονῶν, καὶ δαφνηφορῶν κατὰ τέλη εἶχε, τὰ δ', ἄλλα οἱ στρατιῶται λαμπρότατα ὡπλισμένοι.

Stat ſacer ar. ouans] *Ouantem arcum* dicit, quia

Hîc gemini currus numerant elephanta frequenter.

In eo arcu Domitiani victoriam, & triumphum depinxerant. De more. Iuuenalis ſatyr. 10.

—*Et ſummo triſtis captiuus in arcu.*

Rationem adfert Plinius lib. 34. cap. 6. *Columnarum ratio erat, attolli ſupra cæteros mortales, quod & arcus ſignificat nouitio inuento.* Hoſce arcus, ἁψῖδας τροπαιοφόρους Græci ſcriptores appellarunt, vt Dio ſæpiſſimè. Cæterùm arcubus hiſce delectatus eſt Domitianus inſanum in modum. Sueton. in eius vita, cap. 13. Vnde Plinius Panegyr. *De ampliando numero gladiatorum, aut de inſtituendo collegio fabrorum, conſulebamur. Et quaſi prælatis imperij finibus, nunc ingentes arcus, exceſſuroſque templorum faſtigium titulos, nunc menſes etiam, nec hos ſingulos nomini Cæſarum dicabamus.*

Sufficit immenſis] Aureus enim & argenteus in iſtis arcubus ſtabat Domitianus. Suetonius in eius vita, cap. 13.

Salutauit voce manuque Ducem) Doctiſſimus Lipſius, hanc ſalutationem refert ad adorationis formam, quæ manu fiebat. Cui ſanè nullus hoc loco videtur eſſe locus, ſimpliciter igitur accipio de ſalutatione, quæ ὁ εὐφημίᾳ καὶ κρότῳ. Nam voce & plauſu exceptos fuiſſe Imperatores probari poteſt facillimè. Et ne te multis morer, in promptu eſt, quod anteà apud Martialem noſtrum expoſuimus.

Quæque ſonant pleno voceſque, manuſque theatro,
Cùm populus ſubiti Cæſaris ora videt.

Eadem ſimplicitate hunc Suetonii locum accipio in D. Claudio, cap. 12. *Cognitionibus magiſtratuum vt vnus è conſiliarijs frequenter interfuit. Eoſdem ſpectacula ædentes ſurgens & ipſe voce, ac manu veneratus eſt.* Quanquam adoratio manuaria hic magis agnoſci poteſt. Sed ne ab hoc capite * Magni Lipſij ita recedam. citat is, & corrigit in hanc ſententiam hunc Ouidij locum. * 6. lib. 2. Elect.

Tange manu menſam, tangunt quo more precantes,
Optabis merito cùm mala multa viro.

Pro *menſam* reponit *mentum*, quãquam ſuſpenſa manu. Et ita legit, quia Plinius admonuit, *Antiquis Græciæ in ſupplicando mentum attingere moris fuiſſe.* Sed hæc aliter accipit vir ille erudiliſſimus, & iudicij exactiſſimi, purgatiſſimique. Non enim loquitur Plinius de ſupplicatione illa religioſa, qua Deos veneramur: ſed de humana, vt ita loquar, qua hominibus ſupplicamus. Vnde confundit Plinij locum cum loco Seruij. Mentum autem tangebant ſupplices eorum, quibus ſupplicabant, non ſuum. Notum ex infinitis propè Euripidis locis. Homerus Iliad. a.

καί ῥα πάροιθ' αὐτοῖο καθέζετο, καὶ λάβε γούνων
σκαιῇ. δεξιτερῇ δ' ἄρ' ὑπ' ἀνθερεῶνος ἑλοῦσα
λισσομένη προσέειπε Δία Κρονίωνα ἄνακτα.

Euſtathius notarat anteà, ὅτι τοῖς παλαιοῖς ἔθος ἦν ὅτε ἱκέτευον, κεφαλῆς τε λαμβάνεσθαι τοῦ ἱκετευομένου*, καὶ χειρὸς δεξιᾶς, ἢ καὶ γονάτων. κεφαλῆς μὲν, διὰ μέσης γενειάδος κατ' Εὐριπίδην, ἢ ἀνθερεῶνος καθ' Ὅμηρον, διὰ τὸ ἡγεμονικόν. Euripides in Hecuba. * Nota hæc verba.

Ὁρῶ σ' Ὀδυσσεῦ δεξιὰν ὑφ' εἵματος
κρύπτοντα χεῖρα, καὶ πρόσωπον τοὔμπαλιν
στρέφοντα, μή σου προσθίγω γενειάδος.

Et,

Ἀγάμεμνον, ἱκετεύω σε τῶνδε γουνάτων,
καὶ σοῦ γενείου, δεξιᾶς τ' εὐδαίμονος.

Vnde anteà,

Ἀλλ' ὦ φίλον γένειον, αἰδέσθητί με,
οἴκτειρέ με.

Et alibi.

AD EPIGR. LXVII.

Horas q. p. n. t. nuntiat) Serui horas nuntiabant. Plin. lib. 7. *Cn. Bæbius Pamphyliæ pratura & ipſe functus obijt, quum à puero quæſiſſet horas.* Et pro-

prium *Nuntiare horas.* Sueton. in Domitiano, cap. 16. *Tunc horas requirenti, pro quinta quam metuebat, ſexta ex induſtria nuntiata eſt.* Iuuenal. ſat. 10.

—Clamore opus eſt, vt ſentiat auris,
Quem dicat veniſſe puer, quot nunciet horas.

Nuntiabant igitur horas pueri, & monebant quando lauare, geſtare, cœnare oporteret. Vide Senecam lib. de Breuit. vitæ, cap. 12. & Sidon. Apollin. epiſt. 12. lib. 2.

Aut cur non ſerò] Scriptum eſt in veteri quodam codice, *vt iam te ſerò*, &c. Ex veſtigijs huius lectionis reſcribit Ioſias Mercerus ingenioſiſſimè, *Vt ientes ſerò*, &c. Vides acumen epigrammatis.

AD EPIGR. LXXIII.

Lesbia dictauit] Gloſſ. *Dictat*, ἀναδίδωσι, ὑπαγορεύει. *Dictatum*, ἄμμα. καὶ ἀναδιδόμενα. καὶ μαθήματα. lego, καὶ ἀναδιδόμενον τῷ μαθητῇ.

AD EPIGR. LXXV.

Quatuor inſcripti) Erant enim publica mancipia huic operi attributa. Catullus:

Vidiſtis ipſo rapere de rogo cœnam,
Quum deuolutum ex igne proſequens panem
Ab ſemiraſo tunderetur vſtore.

Inſcripti autem, vt *Literati* Plauto, & Apuleio. Iuuenalis ſat. 14.

Quem mirè afficiunt inſcripta ergaſtula, Carcer
Ruſticus.

Seneca lib. 3. de Ira, cap. 3. *Varia vinculorum genera, varia pœnarum, lacerationes membrorum, inſcriptiones frontis, & beſtiarum immanium caueæ.*

Vile cadauer] Et idcircò ab inſcriptis ſeruis, & veſpillonibus baiulabatur. Eutropius in fine lib. 7. de Domitiano. *Funus eius cum ingenti dedecore per veſpillones exportatum, & ignobiliter ſepultum.*

Accipit infelix] E pauperibus plures ſimul in vnum eundemque rogum imponebantur. At contrà diuitum, & clarorum virorum, rogi elati & ſuperbi erant. Dionyſ. Halicarnaſſ. lib. 11. Antiquit. Roman. τὸν μὲν Σίκκιον ἔθαψαν, ἐκκομιδῇ τῇ πολυτελεστάτῃ λαμπροτάτῃ, καὶ πυρὰν νήσαντες ὑπερμεγέθη, τὰ δ' ἄλλα ἐπεχόμενοι κατὰ δύναμιν, ὧν νόμος ἐπ' ἀνδράσιν ἀγαθοῖς εἰς τὴν πλειστάτας τιμὰς φέρεσθαι. Appianus Ἰβηρικῇ: Οὐείαθον μὲν δὴ λαμπρότατα κοσμήσαντες, ἐπὶ ὑψηλοτάτης πυρᾶς ἔκαιον· ἱερεῖά τε πολλὰ ἐπισφάζοντες αὐτῷ. Val. Maximus lib. 1. cap. de Miraculis. *Iam quòd L. Lentulus littus præternauigans, in quo Cn. Pompei Magni, perfidia Ptolemæi Regis interempti, corpus, conciſæ ſcaphæ lignis comburebat*

tur,ignarus caſus eius,cùm ipſi fortunæ erubeſcendum rogum vidiſſet,commilitonibus dixit,Quid ſcimus,an hac flamma Cn. Pompeius crematur? Ipſum etiam ſepulchrum maius quãdoque & altius exſtruebant honoratioribus. Plut. in Othone. κρύψαντες δὲ τὸ σῶμα τὰ λείψανα τοῦ Ὄθωνος, ὑπὸ μεγέθει σήματος, οὔτ᾽ ἐπιχαφῆς ὄγκῳ, τοῖς τάφοις ἐπίφθονον ἐποίησαν. εἶδον δ᾽ ἐν Βριξιάλλῳ γενόμενος, καὶ μνῆμα μέτριον, καὶ τὴν ἐπιγραφὴν οὕτως ἔχουσαν, εἰ μεταφρασθείη, δηλοῖ, ΜΑΡΚΟΥ ΟΘΩΝΟΣ. Vnde & Cornelius Tacitus lib. 2. hiſtor. *Othoni ſepulchrum exſtructum eſt modicum & manſurum.* Seneca ſub finem libri de Breuitate vitæ. *Quidam verò diſponunt etiam illa, quæ vltra vitam ſunt, moles magnas ſepulchrorum, & operum publicorum dedicationes, & ad rogum munera, & ambitioſas exſequias.* Vnde Alexander epigrammatarius:

Ἄνθρωπ᾽ ὁ Κρίσης λεύσσεις τάφον, ἀλλὰ γὰρ ἀνδρὸς
χρηστοῦ. μικρὸς τύμβος, ἐμοὶ δ᾽ ἱκανός.

Atque Alcæus.

Ἥρωος Γεράνεια βαιὸς τάφος, οὐχ ὅδε πολὺ
Ἄξιος, ἀλλ᾽ ἐχθροῖς χερσὶν ἐχωννύμεθα.

Et Antipater:

λειμῶνος ἐν νέμει σκιερῷ νέκυν Ἡσιόδοιο
Νύμφαι κρηνιάδων λοῦσαν ἀπὸ σφετέρων
καὶ τάφον ὑψώσαντο.

Sandapila) Sandapila enim vilia cadauera efferebantur, vt notat Fulgentius. Notant & alij, atque exemplis confirmant.

Corpus inane) ψυχῆς ἐστερημένον. Ouidius in Epicedio Tibulli:

Ille tui vates operis, tua fama Tibullus,
Ardet in exſtructo corpus inane rogo.

Sic *Inane ſolum* pro Inferis apud Papinium, legere me memini. M. Tullius lib. 2. de Legibus, ex Platone. *Tum ebur ex inani corpore extractum, haud ſatis caſtum donum Deo.* Platonis verba ſunt lib. 12. de Legibus. ἐλέφας δὲ ἀπολελοιπότος ψυχὴν σώματος οὐκ εὐχερὲς ἀνάθημα. Sed quomodo εὐχερὲς ἀνάθημα, *Caſtum donum Deo?* Nam εὐχερὲς nihil ſignificat huiuſmodi. Reſcribendum εὐαγές, quod ex Clemente Alexandrino, & Euſebio animaduertit doctiſſimus P. Faber Aruernus, vir pietate eximia, probitate egregia, eruditione ſumma, præſtantiſſimus.

AD EPIGR. LXXXVIII.

Laſciua numiſmata n.) De ſparſilibus, & miſſilibus ſcripſerunt alij.

Teſſera larga) De teſſera etiam alii dixerunt. Hunc Xiphilini locum, qui in Nerone, citare ſat fuerit. πάντα μὲν γὰρ τὰ πλουσιώτατα οἱ ἄνθρωποι ἐδίδουν,

πάντα δὲ καὶ τἆλλα τιμιώτατα, ἵππους, ἀνδράποδα, ζεύγη, χρυσίον, ἀργύριον, ἐσθῆτα ποικίλην ἐδίδου διὰ συμβόλων. σφαίρια γὰρ μικρὰ γεγραμμένα ὡς ἕκαστα αὐτῶν ἔχοντα εἰς τὸν ὅμιλον ἐρρίπτει, καὶ ἐδίδοτο ὅ, τι τις δι' ἐκείνων ἥρπασεν. *Edulium omnium chariſſima & alia quæque pretioſiſſima, equos, mancipia, currus, aurum, argentum, veſtes varias, per teſſeras dedit: Sphærulas enim quaſdam, quibus ſingulis aliquid ex iſtis inſcriptum erat, in cœtum proiecit, & vnicuique datum eſt id, quod ea teſſera, quam rapuerat, continebatur.* ἐδίδοτο dicit, nempe à diſpenſatoribus harum rerum. Idem in T. Veſpaſiano. σφαίρια μὲν γὰρ μικρὰ ξύλινα ἄνωθεν ἐς τὸ θέατρον ἐρρίπτει σύμβολον ἔχοντα, τὸ μὲν ἐδωδίμου τινός, τὸ δὲ ἐσθῆτος, τὸ δὲ ἀργυρῶν σκευῶν, ἄλλο χρυσοῦ, ἵππων, ὑποζυγίων, βοσκημάτων, ἀνδραπόδων. οἳ ἁρπάσαντές τινας ἔδει πρὸς τοὺς δοτῆρας αὐτῶν ἀπενεγκεῖν, καὶ λαβεῖν τὸ ἐπιγεγραμμένον. Sed aliquando viris & mulieribus ſeparatim proiectæ ſunt: puto, ne quid dedecoris in iis rapiendis committeretur. Xiphilinus in Adriano καὶ δῶρα διὰ σφαιρίων, ἔν τε τῷ θεάτρῳ, καὶ ἐν τῷ ἱπποδρόμῳ, χωρὶς μὲν τοῖς ἀνδράσι, χωρὶς δὲ ταῖς γυναιξὶ διέρριψε. καὶ γὰρ καὶ λοῦσθαι χωρὶς ἀλλήλων, αὐτοῖς προσέταξε. Eadem igitur de cauſſa & ne ſimul lauarentur, vetuit.

Nec l. auis] Statius 1. Syluarum.

Inter quæ ſubitò cadunt volatu,
Immenſæ volucrum per aſtra nubes,
Quas Nilus ſacer, horriduſque Phaſis,
Quas vdo Numidæ legunt ſub Auſtro,
Deſunt qui rapiant, ſimulque pleni
Gaudent, dum noua lucra comparantur.

Et toto iſto carmine, quod adiſis.

Terdenaque pr. palmæ] Palma multis præmium. Gladiatores victores cum palma diſcurrebant. Sueton. de Caligula, cap. 32. *Mirmillonem è ludo rudibus ſecum batuentem, & ſponte proſtratum, confodit ferrea ſica, ac more victorum cum palma diſcucurrit.*

AD EPIGR. LXXXIII.

Non quercus te ſola decet] Ponebatur enim querna corona, ciuica dicta, in veſtibulo palatij: laurus ante limina. Quod primùm in honorem Auguſti factum: deinde & cæteris Imperatoribus datum. Dio lib. 53. καὶ γὰρ τό, τὲ τὰς δάφνας πρὸ τῶν βασιλείων αὐτοῦ προτίθεσθαι, καὶ τὸ τὸν στέφανον τὸν δρύινον ὑπὲρ αὐτῶν ἀρτᾶσθαι, τότε οἱ, ὡς καὶ ἀεὶ τούς τε πολεμίους νικῶντι, καὶ τοὺς πολίτας σώζοντι, ἐψηφίσθη. Naſo lib. 1. Metam.

Poſtibus Auguſtis eadem fidiſſima cuſtos
Ante fores ſtabis, mediamque tuebere quercum.

Sed res nota ſatis. *Ciuicam* verterunt Græci πολιτικὸν στέφανον, Gloſſ. πολι-

τικὸν στέφα-

κὸν στέφανον. Gl. πολιτικὸς στέφανος, *Ciuica corona*. Dionyſ. Hal. li. 10. Ant. Rom. ἀριστεῖα δ' ἐκ τῶν ἀγώνων ἐξενήνεγμαι, τέσσαρες καὶ δέκα μὲν στεφάνους πολιτικούς, οἷς ἀνέδησάν με οἱ σωθέντες ἐν ταῖς μάχαις ὑπ' ἐμοῦ· τρεῖς δὲ πολιορκητικούς, πρῶτος ἐπιβὰς πολεμίων τείχεσι, καὶ κατασχών. Ergo imponebatur ciuica τῷ σώσαντι ὑπὸ τοῦ σωθέντος. Dicit enim Dionyſius, οἷς ἀνέδησάν με οἱ σωθέντες, &c. Cicero pro Cn. Plancio. *At id etiam gregarij milites faciunt inuiti, vt coronam dent ciuicam, & ſe ab aliquo ſeruatos eſſe fateantur: non quod turpe ſit, protectum in acie, hoſtium manibus eripi, (Nam id accidere, niſi forti viro, & pugnanti cominus, non poteſt) ſed onus beneficij reformidant, quod permagnum eſt, alieno debere idem, quod parenti.* Dicit M. Tullius, *Inuiti faciunt, vt ſe ab aliquo ſeruatos eſſe fateantur.* Ciuem enim ſeruatum fateri oportebat. Teſtes nihil proderant, vt docet Plin. lib. 16. cap. 4. Appianus ἐμφυλ. β. χήματά τ' ἐνεχαράσσετο ταῖς εἰκόσι ποικίλα, καὶ στέφανος ἐκ δρυὸς ἦν ἐπ' ἐνίαις, ὡς σωτῆρι τῆς πατρίδος, ᾧ πάλαι τοὺς ὑπερασπίσαντας ἐγέραιρον οἱ περισωθέντες. Quare autem hæc corona è quercu eſſet, docet Plutarch. quæſt. Rom. & A. Gell. lib. 5. cap. 6. Cæterùm nota etiam ex Dionyſij loco modo laudato, *Murales coronas* dictas fuiſſe Græcis πολιορκητικούς. Neque enim πολιορκητικοὶ στέφανοι hîc appellantur coronæ obſidionales. Nam addit, πρῶτος ἐπιβὰς πολεμίων τείχεσι. Seruius 6. Æneid. *Muralis corona* dabatur ei, qui primus murum adſcendiſſet. Sed colligere quis poſſet ex eodem Dionyſio, coronam ciuicam non ſemper ὑπὸ τοῦ σωθέντος impoſitam: ſed & ab Imperatore. Sic enim ille lib. 8. ἐκ ταύτης τῆς μάχης ἀριστεῖα (probo enim eorum ſententiam, qui ita legunt) ἀναδούμενον ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ στεφάνοις, πλεῖστον ὑπερασπίσας, καὶ πολέμιον ἀποκτείνας. Hîc vides coronam imponi ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ. Neque tamen Imperatorem ſeruarat Coriolanus. Hîc igitur opinor ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ, *ab Imperatore*, eſſe, *Adiudicante Imperatore*. Sic Iul. Cæſar à M. Thermo Aſiæ Prætore, in cuius erat contubernio, *in expugnatione Mitylenarum ciuica donatus eſt*, inquit Suetonius: Neque tamen Thermum ſeruarat. Iudice igitur Thermo ciuicam accepit. Eodem modo de Iuliano Imperatore Marcellinus, lib. 24. *Qui appellans pleroſque nominatim, quos ſtabili mente aliquid clarum feciſſe ipſe arbiter proſpexit, naualibus coronis donauit, ciuicis, & caſtrenſibus.* Nota *Donauit.* Nam Imperator *corona donare* dicebatur: Miles *coronam ciuicam dare.* Cicero loco modò citato: *Vt coronam dent ciuicam*, &c. A. Gell. lib. 5. cap. 6. *Obſidionalis eſt, quam ij, qui liberati ſunt obſidione, dant ei duci, qui liberauit.* Et, *Ciuica corona appellatur, quam ciuis ciui, à quo ſeruatus eſt in prælio, teſtem vitæ, ſalutiſque perceptæ, dat.* At, *Muralis eſt corona, qua donat eum Imperator,* &c. Feſtus. *Adeptus eſt eam* (naualem coronam dicit) *M. Terentius Varro bello piratico, donante Cn. Pompeio Magno.* Signatè idem alibi. *Obſidionalis corona eſt, quæ datur Imperatori ei, qui obſi-*

dione liberauit ab hoſtibus obſeſſos. Et paulò pòſt. *Quæ corona magnæ fuit auctoritatis. Nam & P. Decio datæ ſunt: Vna ab exercitu vniuerſo: Altera ab ijs, qui fuerunt in præſidio obſeſſi.* Cæterùm Ciuica in veſtibulo palatij ponebatur, vt Principum clementia, & cura qua pro ſalute ciuium excubare debebant, inde deſignaretur. Huc pertinet Dionis locus anteà citatus. Plin. lib. 16. cap. 4. *Hinc ciuicæ coronæ. militum virtutis inſigne clariſſimum. Iampridem verò & clementiæ Imperatorum, poſtquam ciuilium bellorum profanatione meritum cœpit videri, Ciuem non occidere.* De hac corona vide totum illud Plinij caput. Seneca lib. 1. de Clement. cap vlt. *Felicitas illa, multis ſalutem dare, & ad vitam ab ipſa morte reuocare, & mereri clementia ciuicam. Nullum ornamentum Principis faſtigio dignius, pulchriuſque eſt, quàm illa corona ob ciues ſeruatos.* Vnde & IIIViris Antonio, Lepido, & Octauio, Romanæ Reip. lanijs, & ſæuiſſimis ſcæuiſſimiſque carnificibus coronæ ciuicæ tanquam patriæ ſoſpitatoribus à miſerrimo populo decretæ ſunt. Dio lib. 47.

DESIDERII HERALDI ANIMADVERSIONES AD LIBRVM IX. EPIGRAMMATVM M. VALERII MARTIALIS.

Ad Epiſtolam.

QVI *imaginem meam*] De more. Plin. lib.35. cap.2. *Non eſt prætereundum & nouitium inuentum. Si quidem non ſolùm ex auro argentoue, aut certè ex ære in bibliothecis dicantur illi, quorum immortales animæ in iiſdem locis ibi loquuntur: quinimò etiam quæ non ſunt finguntur, pariuntque deſideria non traditi vultus, ſicut in Homero euenit: Quò maius (vt equidem arbitror) nullum eſt felicitatis ſpecimen, quàm ſuper omnes ſcire cupere, qualis fuerit aliquis. Aſinij Pollionis hoc Romæ inuentum, qui primus bibliothecam dicando, ingenia hominum Remp. fecit*, &c. Plinius Iunior epiſt.28.lib.4. *Herennius Seuerus, vir doctiſsimus, magni æſtimat in bibliotheca ſua ponere imagines municipum tuorum, Cornelij Nepotis, & Titi Caßij: petitque, ſi ſunt iſtic, vt eſſe credibile eſt, exſcribendas, pingendaſque delegem*. Seneca lib.1. de Tranquillitate vitæ, cap.9. *Nunc iſta exquiſita, & cum imaginibus ſuis deſcripta ſacrorum opera ingeniorum, in ſpeciem & cultum parietum comparantur.* Vide & Iuuenalem ſat.2. Sed & in publicis bibliothecis imagines clarorum eruditione virorum dedicabantur. Sueton. in Tiberio, cap. 70. *Fecit & Græca poemata, imitatus Euphorionem, & Arrianum, & Parthenium; quibus poëtis admodum delectatus, ſcripta eorum, & imagines publicis bibliothecis inter veteres, & præcipuos auctores, dedicauit.* Nota Dedicauit. Sic Græci. Euſeb. lib.2. hiſt. Eccleſ. cap.18. ὡς καὶ τῆς ἐν βιβλιοθήκαις ἀναθέσεως θαυμασθέντας αὐτοῦ καταξιωθῆναι τοὺς λόγους.

AD EPIGR. III.

Ducitur addictus] Sic omnino Sidonius Apollinaris epiſt. 7. lib. 1. *Paulò pòſt cùm duceretur addictus, miſer, nec miſerabilis erat.* Idem epiſt. 7. lib. 2. *Veritatiſque reſpectu dependunt tibi addicti reuerentiam, gratiam liberati.* Opponit addictos liberatis. Sed addicti ſæpè creditoribus traditi, & quaſi dediti. Vide Quintil. lib. 7. cap. 3. & lib. 5. cap. 10. Hoc ſenſu, *Pecuniam pro addicto dependere*, dicit Seneca, lib. 4. de Benef.

Ducitur) Vel in carcerem, vel in ædes creditoris, cui addictus eſt, vel in ergaſtulum. *Duci* pro Duci in carcerem, abſque adiectione, non infrequens. Tit. Liuius lib. 3. *Itaque Aedilem prehendi, ducique à maioribus magiſtratibus: quod & ſi non iure fiat (Noceri enim ei, cui hac lege non liceat) tamen argumentum eſſe, non haberi pro ſacroſancto.* Sic ἀπάγεσθαι. Dio lib. 38. ἐκέλλευσε μὲν ἐπὶ τούτοις ὁ Καῖσαρ ἐς τὸ δεσμωτήριον τὸν Κάτωνα ἐξ αὐτοῦ τοῦ συνεδρίου ἐξελκύσας, ἐμβαλεῖν. ἐπεὶ δ᾽ ἐκεῖνός τε ἑτοίμως ἑαυτὸν ἀπάγεσθαι ἐπεδίδου, καὶ τῶν ἄλλων οὐκ ὀλίγοι οἱ ἑπόμενοι. *Duci* etiam pro Duci ad mortem, & ad quodlibet ſupplicium, frequens eſt, vt notauimus lib. 1. Aduerſ. noſtrorum, cap. 11. Et ſic ἄγεσθαι & ἀπάγεσθαι ἐπὶ τὸν θάνατον. Sed & ἄγεσθαι & ἀπάγεσθαι abſque adiectione. Plutarch. ὁ μὴ βουλόμενοι ὀχληθεὶς ἀπελθεῖν προσέταξεν. ἐπεὶ δ᾽ ἀγόμενος ὁ ἄνθρωπος ἔλεγε πρὸς τοὺς ἄγοντας, &c. Appianus ἐμφ. ε. καὶ τὸν ἐν Ἐφέσῳ δὲ τῆς Ἀρτέμιδος ἱερέα, ὃν Μεγάβυζον ἡγοῦνται, ὑποδεξάμενόν ποτε τὴν Ἀρσινόην ὡς βασιλίδα, ἀχθῆναι μὲν ἐκέλευσεν. Iuſtinus Martyr apolog. II. καὶ πρὸς τὸν Λούκιον ἔφη. Δοκεῖς μοι καὶ σὺ εἶναι τοιοῦτος. καὶ τοῦ Λουκίου φήσαντος, Μάλιστα, πάλιν καὶ αὐτὸν ἀπαχθῆναι ἐκέλευσεν. Dixerat priùs, καὶ τοῦ Οὐρβικίου κελεύσαντος αὐτὸν ἀπαχθῆναι.

AD EPIGR. IIII.

Pro capitolinis) Eodem palpo Auguſtum percutit Ouidius lib. 2. faſt.

Cætera ne ſimili caderent labefacta ruina,
Cauit ſacrati prouida cura Ducis:
Sub quo delubris ſentitur nulla ſenectus:
Nec ſatis eſt homines: Obligat ille Deos.

Pallada P. res agit illa tuas) Quin & Palladis filius dici volebat. Quare eius ſacra religioſiſſimè colebat. Sueton. in Domitiano, cap. 4. Hinc intelligendus hic Quintiliani locus lib. 10. cap. 1. de Domitiano. *Quis enim caneret bella melius, quàm qui ſic gerit? Quem præſidentes ſtudijs Deæ propius audirent? Cui magis artes ſuas aperiret familiare numen Mineruæ?*

Pro Capitolinis] Sueton. in Domitiano, cap. 5. *Plurima, & ampliſſima opera incendio abſumpta, reſtituit, in queis erat & Capitolium, quod rurſus arſe-*

rat: ſed omnia ſub titulo tantùm ſuo, ac ſine vlla priſtini auctoris memoria. Vnde Eutropius lib. 7. Capitolium factum à Domitiano dicit, non refectum. *Romæ quoque*, inquit, *multa opera fecit. In his Capitolium, & forum tranſitorium, &c.* Cæterùm eadem vanitas notata in Lampadio Vrbis moderatore, Valentiniano & Valente A A. Quin & in ipſo Traiano: Ammianus Marcellinus lib. 27. *Per omnia enim ciuitatis membra, quæ diuerſorum Principum exornarunt impenſæ, nomen proprium inſcribebat, non vt veterum inſtaurator, ſed conditor. Quo vitio laboraſſe Traianus dicitur princeps: Vnde eum herbam parietinam iocando cognominarunt.*

Flauia templa] Sueton. in Domitiano, cap. 5. *Nouam autem excitauit ædem in Capitolio Cuſtodi Ioui, & forum, quod nunc Neruæ vocatur. Item Flauiæ templum gentis, &c.*

Addita polo] Excelſiſſima enim hæc templa. Alibi:

Dum videt Auguſti flauia templa poli.

Et de his intelligendus hic locus epigram. 51. lib. 10.

Nec Capitolini ſummum penetrale Tonantis,
Quæque nitent cælo proxima templa ſuo.

Solebant templa iſta exſtruere elata, & excelſa. Quod & Chriſtiani fecerunt, præeunte Conſtantino. Euſeb. lib. 3. de vita Conſtantini. *μονογενές τι χρῆμα ἐκκλησίας μεγέθους ἕνεκα, καὶ κάλλους ἀφιέρου, μακροῖς μὲν ἔξωθεν περιβόλοις τὸν πάντα νεὼν περιλαβών, εἴσω δὲ τὸν εὐκτήριον οἶκον εἰς ἀμήχανον ἐπάρας ὕψος*, &c. de templo Antiochiæ à Conſtantino exſtructo. Sic autem priùs gentes. Euſeb. lib. 4. de vita Conſtantini. *ναούς τ' αὐτῶν ἐς τιμὴν εἰς ὕψος ἠρμένα, μηδενὸς ἐπικωλύοντος, καθῄρουν.*

AD EPIGR. IX.

Ab vbere raptus] Claudianus lib. 1. in Eutrop.

—— Rapitur caſtrandus ab ipſo
Vbere, &c.

AD EPIGR. XII.

Græci, quib. eſt n. negatum]

ὡς οἱ τραγῳδοί φασιν, οἷς ἐξουσία
ἔστι λέγειν ἅπαντα, καὶ ποιεῖν μόνοις.

Diphilus apud Athenæum lib. 6.

AD EPIGR. XV.

Hunc quem cœna] Horum amicorum duo ſunt genera, quorum alios *τὸ χρῆμα* honeſtiores amicitia dignos iudicamus, cùm tamen nidore cu-

linæ potius, quàm amicitiæ honeſtate aut voluptate ducantur, περὶ τέγλωον, καὶ μεθ' ἄριστον φίλοι, vt dicebat Eupolis: Alios minus periculoſos, & apertos, Paraſitos nuncupamus, εὐπλανώδεις τινὰς λεγομένους, καὶ μετὰ τὸ, κατὰ χεῖρας, ἀκνομένους, vt dixit aliquis: De quibus hoc aptiùs, quàm de cancro,

> Γαστὴρ ὅλον τὸ σῶμα, πανταχῇ βλέπων
> Ὀφθαλμός, ἕρπον τοῖς ὀδοῦσι θηρίον.

Eſſe putas fidæ] Magna verò amicitia & prodigioſa, ſi amici eiuſmodi φίλου σκιὰν tantummodò habent. Menander apud Plutarchum, lib. περὶ φιλαδελφίας.

> Οὐκ ἐκ πότων, καὶ τῆς καθ' ἡμέραν τρυφῆς
> Ζητεῖν ᾧ πιστεύσωμεν τὰ τοῦ βίου
> Πάτερ. οὐ περιττὸν αὐτ' ἐξευρηκέναι
> Ἀγαθὸν ἕκαστος, ἐὰν ἔχῃ φίλου σκιάν.

AD EPIGR. XVII.

Conſilium formæ ſpeculum) Eodem ritu, quo virgines pupas Veneri, milites emeriti arma Herculi donabant. De hoc ſpeculo Papinius 3. Syluarum.

> *Tunc puer è turba manibus qui fortè ſupinis*
> *Nobile gemmato ſpeculum portauerat auro,*
> *Hoc quoque demus, ait: Patrijs nec gratius vllam*
> *Munus erit templis, ipſoque potentius auro.*

Conſilium formæ ſpeculum] Tertullianus lib. de velandis virginibus, cap. 12. *Iam & conſilium formæ à ſpeculo petunt, & faciem moroſiorem à lauacro macerant, forſitan & aliquo eam medicamine interpolant.*

Dulceſque capillos) Statius lib. 3. Syluarum, præfat. ad Pollium. *Earinus præterea Germanici Dei noſtri libertus ſcit, quandiu deſiderium eius moratus ſim, cùm petiiſſet vt capillos ſuos, quos cum gemmata pyxide, & ſpeculo ad Pergameum Aſclepium mittebat, verſibus dedicarem.* In hoc eodem Statij procœmio legunt, *Merebatur & Claudij Hetruſci mei pietas aliquod ex ſtudijs noſtris ſolatium: Cùm lugeret veris (quod amariſſimum eſt) lacrymis ſenem patrem.* Pro, *Quod amariſſimum eſt*, legendum puto, *Quod tamen rariſſimum eſt*, vel, *Quod rariſſimum eſt*. Nam hoc verius.

AD EPIGR. XXIII.

Et ſonet innumera compede) Innumeris ſeruis compedibus vinctis. Vinciebantur ſerui in agris. Tibullus, lib. 2.

> *Ducite. Ad imperium Dominæ ſulcabimus agros.*

Non ego me vinclis, verberibuſque nego.

Et: *Sæpè etiam valida ſolatur compede vinctum,*
Crura ſonant ferro: Sed canit inter opus.

Sic Ouidius eleg. 1. lib. 4. Triſt.

Hoc eſt cur cantet vinctus quoque compede foſſor:
Indocili numero cùm graue mollit opus.

Seneca lib. 6. de Benef. cap. 10. *O miſerum, ſi quem delectat ſui patrimonij liber magnus, & vaſta ſpatia terrarum colenda per vinctos.* Iuuenal. ſatyr. 11.

—Curius, paruo quæ legerat horto,
Ipſe focis breuibus ponebat oluſcula, quæ nunc
Squalidus in magna faſtidit compede foſſor.

Ablegebantur autem ad hæc opera ſæpiùs ſerij noxij, & hunc laborem contumacia, aut alio peccato merebantur. Vide Plautum in Capteiueis. Plin. lib. 18. cap. 3. *At nunc eadem illa vincti pedes, damnatæ manus, inſcripti vultus exercent: non tamen ſurda Tellure, quæ parens appellatur.* Tertullianus lib. de Patientia, cap. 4. *Seruos ſcilicet Dei viui, cuius iudicium in ſuos, non in compede, aut pileo vertitur, ſed in æternitate aut pœnæ, aut ſalutis.* Vnde Tibullus loco anteà laudato.

Ducite. Ad imperium Dominæ, &c.

Quid ſit *Ducere* in eiuſmodi locis docuimus anteà. Nota etiam *Ad imperium Dominæ*. Nam *Imperium* eſt poteſtas animaduertendi, quam habet Magiſtratus. l. 3. ff. de Iuriſd.

Vt canuſinatus] Vides ſtultiſſimorum hominum faſtum. Non ſolùm conſpici ſe volunt, ſed & ſeruos ſuos. Vnde canuſinatus ille, & rutilus in lecticarijs color. Et in mulionibus. Sueton. in Nerone, cap. 30. *Nunquam carrucis minus mille feciſſe iter traditur, ſoleis mularum argenteis, canuſinatis mulionibus, armillata, & phalerata cum Mazacum turba, atque curſorum.*

Syrus aſſere) Iuuenalis ſatyr. 7.

Perque forum iuuenes longo premit aſſere Medus.

Et Maſſyleum virga g. eq.) ῥάβδος οἰακίζει, vt loquitur Strabo, lib. vlt. σχεδὸν δέ τι καὶ οὗτοι, καὶ οἱ ἐφεξῆς Μασαισύλιοι, καὶ κοινῶς Λίβυες κατὰ τὸ πλέον, ὁμοιόσκευοί εἰσι, καὶ τἆλλα ἐμφερεῖς, μικροῖς ἵπποις χρώμενοι, ὀξέσι δὲ καὶ εὐπειθέσιν, ὥστ' ἀπὸ ῥαβδίου οἰακίζεσθαι. Silius Italicus lib. 1.

Hic paſſim exultant Numidæ gens inſcia fræni,
Queis inter geminas per ludum mobilis aures
Quadrupedem flectit non cedens virga lupatis.

Vnde & *Numidæ infræni* Virgilio. Huius rei meminerunt, & Polybius, T. Liuius, Auſonius, alij.

Æſtuet vt noſtro] Pretioſores, & lectiores Aſiatici erant. Iuuen. ſat. 5.

Flos Aſiæ ante ipſum pretio maiore paratus,
Quàm fuit & Tulli cenſus pugnatis, & Anci.

Et ſatyr. II.

Plebeios calices, & paucis aßibus emptos
Porriget incultus puer, atque à frigore tutus:
Non Phryx, aut Lycius, non à mangone petitus,
Quiſquis erit mango.

AD EPIGR. XXIIII.

Palladium decus] id eſt, Palladia corona, ſiue in certamine Palladi ſacro reportata. Sic *Regium decus* diadema, & corona regia. Seneca lib. I. de Clementia, cap. I. *Quos reges mancipia fieri, quorumque capiti regium circundari decus oporteat, quæ ruant vrbes, quæ oriantur, mea iuriſdictio eſt.* Tragicus in Agamemnone.

Hinc auſpicari regium capiti decus,
Mos eſt Pelaſgis.

AD EPIGR. XXX.

Cirrata caterua]

Ten' cirratorum centum dictata fuiſſe
Pro nihilo pendat?

Vide & epigr. 62. lib. 10. & 49. lib. 12.

Ne tua non poßint] Sic omninò Ammianus.

Εἴη σοι κατὰ γῆς κούφη κόνις οἰκτρὲ Νέαρχε,
ὄφρα σε ῥηϊδίως ἐξερύσωσι κύνες.

AD EPIGR. XXXI.

Retulit oſſa ſinu] Ita ſolebant oſſa amicorum, & charorum, è terra peregrina ad patrium ſolum referre. Quod vt fieret multi, etiam teſtamento cauebant, vt patet ex multis Inſcriptionibus. Mulieres autem oſſa ſinu legebant, vt docuimus lib. I. Aduerſariorum noſtrorum. Seneca Conſolat. ad Albinam, cap. 2. *Modò in eundem ſinum, ex quo tres nepotes emiſeras, oſſa trium nepotum recepiſti.* Cæterùm de Oſſilegio egimus in Aduerſarijs noſtris. Hîc autem duæ quæſtiones naſcuntur difficillimæ. Prima, Quomodo oſſa diſcerni potuerint ab oſſibus animalium, quæ ſæpè ſimul cum cadauere cremabantur. Secunda, quomodo cinis, qui ſeruabatur, diſtingui potuerit, à cineribus ex ligno natis. Priorem quæſtionem diſſoluit ſummus Caſaubonus ad Suetonij Auguſtum: ſecundam nemo, quod ſciam. Exiſtimo igitur collecta fuiſſe μετὰ τὴν τοῦ πυρὸς μάρανσιν, oſſa quæ ſupererant ſemiuſtulata, & ex ijs deterſum, & decuſſum cinerem.

Tibullus:

Tibullus elegia 2.lib.3.

Pars quæ ſola mei ſuperabit corporis, oſſa
Incinctæ nigra candida veſte legant.

Nota, *Pars quæ ſola mei ſuperabit corporis.* Ergo oſſa ſola ſupererant, & ſola legebantur, ac cinis inde deterſus ſeruabatur. Dionyſ. Halic. lib. 8. Antiq. Roman. κἄπειτα συναγαγόντες τὰ λείψανα, ἔθαψαν ἐν τῷ αὐτῷ χωρίῳ. Nota τὰ λείψανα, oſſa ſcilicet, quæ ſupererant, partem ſolam corporis, quæ ſupererat, vt loquitur Tibullus. Sic Suetonius in Auguſto, cap 100. *Reliquias legerunt primores equeſtris ordinis, tunicati & diſcincti, pedibuſque nudis, ac in Mauſoleo condiderunt.* Reliquias dicit, oſſa. Ergo oſſa ſola ſuperabant. Sic ſentio de hac quæſtione obſcuriſſima. Vidi tamen qui à me diſſentirent: quos facilè patiar verius aliquid excogitare. At cùm de hac re ſimul ageremus, Theodore Agrippa Albinæ, virtute, eruditione, & nobilitate vir clariſſime, aſſenſus mihi es, & hanc laudaſti ſententiam: quàm nunc non vt meam, ſed vt tuam amplector.

AD EPIGR. XXXII.

Quæ litat argento] Non temerè argentum ab anſeris roſtro pendet. Dijs enim argento quandoque faciebant. Et in amicorum gratiam ferijs ſolennibus, Dijs, quibus dies illi ſacrati erant, pecuniam meram offerebant. Lucianus Dialogis meretricijs. πρώην δὲ ὁπότε ἀφροδίσια ἦν, οὐχὶ δραχμὰς ἔθηκα πρὸς τὸν πόδα τῆς ἀφροδίτης, σοῦ ἕνεκα, ἀργυρᾶς; Vide ſis quæ notauimus ad epigr. 33. lib. 8.

Iam ferro non opus] Quia nihil eſt opus ſanguine. Hoc enim ſentit Martialis, non quod vult Commentator.

AD EPIGR. XXXIII.

Quam red. tot. denarius alter] Viliores iſtæ meretrices, *Diobolares*; à Pacuuio & Plauto eleganter appellantur. Eas χαλκιδῖτιδας Græci vocitarunt, διὰ τὸ ἁπλῶς τὸ διοβολὸν νομισμάτιον, vt ait Euſtath. ὀδ. χ.

Craſſi Buraiçali] An *craſſum* dicit diuitem & in re bona? Nam παχὺς aliquando Græcis ὁ πλούσιος. Herodotus Muſa 6. Αἰγινητέων δὲ οἱ παχέες, ἐπαναστάντος τοῦ δήμου σφι ἅμα Νικοδρόμῳ, ἐπεκράτησαν. Et Muſa 7. τοὺς μὲν αὐτέων παχέας, ἀειραμένους τε πόλεμον αὐτῷ, καὶ προσδοκέοντας.

AD EPIGR. XXXIIII.

Audieris in quo) Huius plauſus cauſſa ex Petronio & Iuuenale clara. Poſſem Petronij locum aſſerere, ni me impediret pudor meus. Exiſti-

mo enim ſatius eſſe, hæc ex hominum mentibus penitus exuri, quàm exuſta reparari.

AD EPIGR. XXXVII.

Qui nectar miſceant] Antiqua φράσις, & ex more antiquo. *Miſcere* ſimpliciter χέειν. ſæpè apud Martialem noſtrum. Iuuenalis ſatyr. 5.

--- Neſcit tot millibus emptus
Pauperibus miſcere puer.

Ouid. eleg. 4. lib. 1. Amorum.

Quod tibi miſcuerit, ſapias, bibat ipſe iubeto;
Tu puerum leuiter poſce, quod ipſa voles.

Vbi lego.

Quod tibi miſcuerit, ſapiens bibat ipſe iubeto.

Iubeto ſapiens, I. ſapiens, eo quòd iuſſeris. Hellenismus. Sic Græcis κεράσαι, & μίξαι. Plutarch. 8. ſympoſ. probl. 6. τίς ἐκ ἂν εἴποι ἐπὶ κῶμον ἰταλιωτικῶς Κωμισσάτιον λέγεσθαι· καὶ τὸ Κεράσαι Μισκῆραι, καθ' Ὅμηρον.

Ἡ δ' αὖτ' ἐν κρητῆρι μελίφρονα οἶνον ἔμισγε.

Vbi obſeruent, qui pronuntiationem Græcam audacter immutant, quàm prudenter & peritè faciant. En τὸ Miſcere μισκῆραι. Nonne igitur αι, vt e Latinum efferebatur? Alia probo in hac reformatione. Sed de his nugis, non eſt hîc dicendi locus. Nolo enim περὶ ἰωτακιστῶν καὶ ἠτακιστῶν cum quoquam altercari. Cæterùm *Miſcere* dixi τὸ χέειν ex more antiquo. Euſtathius ad hunc locum Οδ. α.

Οἱ μὲν ἄρ' οἶνον ἔμισγον ἐνὶ κρητῆρσι καὶ ὕδωρ.

Τὸ δὲ ἔμισγον, inquit, ἐν κρατῆρσι οἶνον καὶ ὕδωρ, ἀφορμὴ ἐπὶ τῆς τοῦ κρατῆρος ἐτυμολογίας, ὡς οὕτω καλουμένου, διὰ τὸ ἐν αὐτῷ τὰ ἐπιχυθέντα συγκεράννυσθαι, ἤτοι μίσγεσθαι. Vbi obiter nota Græcos, qui τῇ πολυοινίᾳ καὶ παροινίᾳ malè audiunt, vinum tamen aqua temperaſſe, καὶ μαινόμενον θεὸν, ἑτέρῳ θεῷ νήφοντι κολαζόμενον σωφρονίσαι. Theophraſtus in Characteribus τῆς ἀγροικίας ponit τὸ ζωρότερον πιεῖν. Et τὸ ἀκρατέστερον πίνειν, Scythicum exiſtimabant: vnde & id ἐπισκυθίζειν appellabant. Euſtathius Οδ. α. λέγεται δὲ καὶ Κλεομένης ὁ Λακεδαιμονίων βασιλεὺς Σκύθαις ὁμιλήσας, καὶ ἀκρατοπότης γενόμενος, ὡς Ἡρόδοτος ἱστορεῖ, μανῆναι ἐκ μέθης. ἐκ δὲ τούτου σκυθικοῦ καλοῦ, τὸ ἀκρατέστερον πίνειν, ἐπισκυθίζειν φασὶν οἱ Λάκωνες. Locus Herodoti eſt Muſa 6. Κλεομένεα δὲ λέγουσι, ἡκόντων τῶν Σκυθέων ἐπὶ ταῦτα, ὁμιλέειν σφι μεζόνως· ὁμιλέοντα δὲ μᾶλλον τοῦ ἱκνεομένου, μαθεῖν τὴν ἀκρητοποσίην παρ' αὐτῶν. ἐκ τούτου δὲ μανῆναί μιν νομίζουσι Σπαρτιῆται. ἔκ τε τοῦ, ὡς αὐτοὶ λέγουσι, ἐπεὰν ζωρότερον βούλωνται πιεῖν, Ἐπισκύθισον λέγουσι. legit Athenæus lib. 10. ἐπισκυθίσαι. Sed Chamæleon, qui hunc Herodoti locum penè omnibus verbis ſeruatis tranſtulit ad librum ſuum, περὶ μέθης, legit ἐπισκύθισον. Vide & Ælianum lib. 2. ποικίλης ἱστ. cap. 41. Vide & Athenæum lib. 10.

AD EPIGR. XXXVIII.

Quàm ſerica] Sericæ veſtes matronis placuêre, & præcipuè matronis è Veneris grege. Clarè Seneca de Benef. cap. 9. *Video ſericas veſtes, ſi veſtes vocandæ ſunt, in quibus nihil eſt, quo defendi aut corpus, aut denique pudor poßit. Quibus ſumptis, mulier parùm liquidò nudam ſe non eſſe iurabit. Hæc ingenti ſumma, ab ignotis etiam ad commercium gentibus, accerſuntur, vt matronæ noſtræ, ne adulteris quidem, plus ſui in cubiculo, quàm in publico oſtendant.* Dio lib. 43. τοῦτο δὲ τὸ ὕφασμα (σηρικὸν ſcil.) χλιδῆς βαρβαρικῆς ἐστὶν ἔργον, καὶ παρ' ἐκείνων, καὶ πρὸς ἡμᾶς εἰς θρύψιν τῶν πάνυ γυναικῶν περιττὴν, ἐσπεφοίτηκεν. Veſtibus perlucidis vſas fuiſſe Venereas illas matronas, teſtatur etiam Lucianus. ἐρῶσιν δὲ μετὰ τῶν ἀνθοβαφῆ πέδιλα τοῖς σαρκὸς ἀπαλωτέραις τοὺς πόδας ἐπισφίγγοντα, καὶ λεπτοϋφὴς ἐς πρόφασιν ἐσθὴς, ὑφ' ἧς δοκεῖν γεγυμνῶσθαι, πάντα δὲ τὰ ἔνδον αὐτῆς γνωριμώτερα τοῦ προσώπου, χωρὶς τῶν ἀμόρφως προπεπτωκότων μαζῶν, οὓς ἀεὶ περιάγουσι δεσμώτας. Seneca pater Controuerſia 6. lib. 2. *Numquid gemmas, & ex alieno littore petitos lapillos, & aurum veſtémque, nihil in matrona tecturam, concupiuit?* & Controuerſia 8. eiuſdem libri. *Prodite mihi fronte in omne lenocinium compoſita, paulò obſcœnius, quàm poſita veſte nudæ, exquiſito in omnes facetias ſermone, tantùm non vltrò blandientes, vt quiſquis viderit, non metuat accedere.* & iterum ibidem. *Infelices ancillarum greges laborant, vt adultera tenui veſte perſpicua ſit, & nihil in corpore vxoris ſuæ, plus maritus, quàm quilibet alienus, peregrinuſue agnouerit.*

Quod tibi prolatum eſt] Prolatum, aut ex pyxidibus depromptum, aut productum. Nam ſupercilia fuligine ſibi producebant. *Producere* hîc proprium. Iuuenalis ſatyr. 2.

Ille ſupercilium madida fuligine tactum
Obliqua producit acu, pingitque trementes
Attollens oculos,

Tertullianus lib. de Habitu muliebri, cap. 2. *Lumina lapillorum, quibus monilia variantur; & circulos ex auro, quibus brachia arctantur: & medicamenta ex fuco, quibus lanæ colorantur: & illum ipſum nigrum puluerem, quo oculorum exordia producuntur.* Idem lib. de Cultu fœminarum, cap. 5. *In illum enim delinquunt, quæ cutem medicaminibus vngunt; genas rubore maculant, oculos fuligine collinunt.* Dicit *Vngunt genas rubore.* Notauit & Apuleius Apologet. *Quis non diſciplinam matris agnouit, cùm in puella videret immedicatum os, & purpuriſſatas genas, & illices oculos?* Retineo lectionem, *Immedicatum os.* Neque enim, In, priuat, ſed potius τὸ ἔνδον ἢ τὸ ἐγχέομεν ſignificat. Sic *Incœnare* dixit Suetonius in Tiberio, cap. 39. intus cœnare. Vide quæ ibi notat doctiſſimus Caſaubonus. Vnde non eſt ſollicitandus hic Plauti locus in Rudente.

— Dì te ament cum irraſo capite.

Ibi ſalutatur aliquis ἐκ τοῦ ναυαγίου ἀποσωθείς, & idcircò caput irraſum, id eſt, ἐν χρῷ κεκαρμένον habens. Cæterùm ſuperciliorum iacturam arte etiam reparabant. Petronius nequitiæ Arbiter, *Plura volebat proferre, credo, & ineptiora præteritus, cùm ancilla Tryphænæ Gytona in partem nauis inferiorem ducit, corymbioque Dominæ pueri adornat caput. Imò ſupercilia etiam profert ex pyxide, ſcitéque iacturæ lineamenta ſequuta, totam illi formam ſuam reddidit.* Aliud eſt, *Tingere oculos*, vnde diſtinguit Iuuenalis loco anteà citato. Fauilla, & croco etiam quandóque eos tingebant. *Fauilla*; Vnde Cyprianus, *Oculos circumducto nigrore fucare* dixit. *Vtróque.* Ouid. lib. 3. ματαιοτεχνίας.

Nec pudor eſt oculos tenui ſignaſſe fauilla:
Vel propè te nato Lucide Cydne croco.

Nigri oculi croco & ceruſſa, rufi fuligine tingebantur. Alexis Ἰσοστασίῳ. Τὰς ὀφρῦς πυῤῥὰς ἔχει τις, ζωγραφοῦσιν ἀσβόλῳ, συμβέβηκ' εἶναι μέλαιναν, καταπλάττει ψιμμυθίῳ. Ὀφθαλμοὺς ὑπογράφειν Græci dicunt. Lucianus Διαλ. ἑταιρικοῖς ἐγὼ μὲν γὰρ ὁρῶν ταύτην οὐκέτι συνεσχόμην, οὐδ' ἐμέμνησο ἐπὶ τοῦ κοπτοῦ χήματος, οἷον ποτὲ ἐσχηματισμένην αὐτὴν ὁ πάγκαλος ἐκεῖνος ἠγάγετο, κοσμουμένην δέ, καὶ τὰς τρίχας ἀναπλέκουσαν εἰς τὸ ἐπαγωγόν, & φυκίον ἐντριβομένην, καὶ τὼ ὀφθαλμὼ ὑπογραφομένην, ὑπεφώτιζον ἀνθοῦς, καὶ παρεσύλαττον ὅποι τὸν ὀφθαλμὸν φέρει. Herodianus de Heliogabalo, lib. 5. οὐδὲ γὰρ λανθάνειν ἤθελεν ἀνδρογυνῶν. περιῄει τε ὑπογραφόμενος τοὺς ὀφθαλμούς, καὶ τὰς παρειὰς ἐρυθραίνων, φύσει τε εὐπρόσωπον ὡραῖον ὑβρίζων βαφαῖς ἀσχήμοσι. Xiphilinus de eodem. καὶ ἐταλάργει, κεκρύφαλόν τε ἔστιν ὅτε ἐφόρει, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐπολείετο. Athenæus lib. 12. de Sardanapalo. ἦν δὲ καὶ γάλακτος λευκότερος, & ὑπεγέγραπτο τοὺς ὀφθαλμούς.

AD EPIGR. XXXIX.

Vela negata] de velis theatri dicemus poſteà σὺν θεῷ, & de alijs id genus, quæ magnificentia Romana exhibuit, τὴν σπουδὴν εἰς τὴν παιδιὰν καταναλίσκοντα.

AD EPIGR. XLIII.

Aureis cornibus iuuencum] Plinius lib. 33. cap. 3. *Deorum verò honori in ſacris nihil aliud excogitatum eſt, quàm vt auratis cornibus hoſtiæ maiores duntaxat immolarentur.* Tertull. lib. de Corona Militis. *Hunc tibi Iupiter bouem corni bus auro decoratis vouens eſſe facturum.* Vide ſuprà ad epigr. 4. lib. 8. Val. Flaccus lib. 1. Argonaut.

— Dabit auratis & cornibus igni
Colla pater: niueique greges altaria cingent.

Et lib. 3.

Ibat agens lectas aurata fronte bidentes.

AD EPIGR. XLIIII.

Non eſt fama] Lego,

Non eſt forma recens, nec noſtri gloria cœli.

Docet enim ſequenti verſu ab artificis ætate antiquam eſſe ſtatuam. Cœlum hîc accipe pro inſtrumento noto. Aliâs legerem, *Secli.*

Hunc puer ad Libycas] Alludit (vt opinor) celeberrimum illud Annibalis iuſiurandum, quod paſſim apud hiſtoricos, & apud Sil. Italicum lib. I.

Romanos terra atque vndis, vbi competet ætas,
Ferro, ignique, ſequar, &c.

Nobile Lyſippi] Lyſippum huius ſigni ſignificem teſtatur etiam Papinius lib. 4. Syluarum.

--- Deus ille Deus: ſeſeque videndum
Indulſit Lyſippe tibi, paruuſque videri,
Sentirique ingens, &c.

AD EPIGR. XLV.

Alciden modò] Mauult Lypſius, *Alcides*, quia non ipſum Herculem Martialis interrogabat (inquit) ſed alium &c. Sed & vulgata lectio hanc expoſitionem admittere poteſt. Nam poteſt eſſe phraſis Græca, quę Latinis ita trita eſt, vt nihil exemplis opus ſit. Terentius.

Poſtquam eius animum perſpexi, quomodo ſeſe haberet ad nuptias.

Et, *Fratrem malè metuo, ne intus ſiet*, & locis alijs infinitis apud Plautũ, Ciceronem, alios. Sed neſcio quomodo hæc explicatio locum habere queat: Addit enim, *Riſit: nam ſolet hoc.* his verbis clarum eſt, aliquem deſignari à Martiali nominatim. Quomodo enim aliter conueniret, *Nam ſolet hoc.* Neſcio an legendum ſit,

Alcidem (vel *Alcides*) *modò Vindicem rogabam*, &c.

Et ſanè lectionem meam confirmat codex Clariſſ. Petauij, vbi pro *Vindicem*, legitur malè *Indicem*.

Inſcripta eſt baſis] Baſis ſubſternebatur Statuis; cui aut artificis, aut dedicatoris, aut eius cuius eſſet ſtatua, aut hæc omnia ſimul inſcribebantur, & ea ſæpius è marmore. Plinius epiſt. 6. lib. 3. *Emi autem, non vt haberem domi (neque enim vllum Corinthium domi habeo) verùm vt in patria loco celebri ponerem, ac potiſſimum in Iouis templo. Videtur enim dignum templo, dignum Deo donum. Tu ergo, vt ſoles omnia, quæ à me tibi iniunguntur, ſuſcipe hanc curam, & iam nunc iube baſim fieri, ex quo voles marmore, quæ nomen meum, honoreſque capiat, ſi hos quoque putabis addendos.*

ΛΥΣΙΠΠΟΥ *lego*] Inſcriptum eſt βάσει, ΛΥΣΙΠΠΟΥ. ἔργον ſcil. Non autem omnibus operibus, ſed præſtantioribus, nomen ſuum inſcribebant artifices. Lucianus εἰκόσι. Λυκ. τῶν δὲ Φειδίου ἔργων, τί μάλιστα ἐπῄνεσας; Πολυστρ. τί δ' ἄλλο, ἢ τὴν Λημνίαν, ᾗ καὶ ἐπιγράψαι τοὔνομα ὁ Φειδίας ἠξίωσε. Plut. in Iſocratis vita. ἀνάκειται δὲ αὐτοῦ καὶ ἐν Ἐλευσῖνι εἰκὼν χαλκῆ, ἔμπροσθεν τοῦ προστώου τοῦ Τιμοθέου τοῦ Κόνωνος, καὶ ἐπιγέγραπται.

> Τιμόθεος φιλίας τε χάριν, ξενίην τε προτιμῶν
>
> Ἰσοκράτους εἰκὼ τήνδ' ἀνέθηκε θεαῖς,
>
> Λεωχάρους ἔργον.

AD EPIGR. LI.

Tu magnus luteum, G. Ginganta) Alludit ἐτυμον γιγάντων, qui & γηγενεῖς & πηλογόνοι appellati. Callimachus:

> Πηλογόνων ἐλατῆρα, δικασπόλον Οὐρανίδησι.

Luteus Gygas πηλογόνος.

AD EPIGR. LVI.

Demeruiſſe duos votum eſt] τοῦτό μοι τὸ θέλημα. Aliâs, *votum eſt*, εὐχῆς ἄξιον, quod optari poteſt faciliùs, quàm præſtari. εὐχῆς ἔργον. Plut. ſub finem lib. περὶ παιδ. ἀγωγ. τὸ μὲν οὖν πάσας τὰς προειρημένας συμπεριλαβεῖν προθέσεις, εὐχῆς ἴσως ἔργον ἐστί.

AD EPIGR. LVIII.

Non pallens toga] Hunc locum explicauit doctiſſimus Lipſius in Electis. Togæ autem inuoluendis mortuis commodæ, quia albæ. Vnde & mulieres albis veſtibus vtebantur in luctu, & vittis albis. Vide Plut. quæſt. Romanis. Non autem Romæ ſolùm, ſed & Lacedæmone, honeſtiores ἐν πορφύρᾳ elati fuerunt. Quod tamen generaliter factum, abſque vllo diſcrimine, docere videtur Plutarchus ἐπιτηδ. λακων. συνθάπτειν δὲ οὐδὲν ἐπιτρέψας (Lycurgum dicit) ἀλλ' ἐν φοινικίδι καὶ φύλλοις ἐλαίας θέντας, τὸ σῶμα περιστέλλειν κατ' ἴσον ἅπαντας. Diſtinguit tamen expreſsè Ælianus lib. 6. ποικ. ἱστορίας, cap. 6. & vult eos ſolos, quorum virtus inter cæteros enituerat, τοὺς πλέως ἀριστεύσαντας, ἐν φοινικίδι ταφῆναι: mediocris fortitudinis homines ramis oleæ, & alijs frondib. decoratos. Οἱ δὲ καλῶς ἀγωνισάμενοι, inquit, καὶ ἀποθανόντες, θαλλοῖς ἀνεδοῦντο, καὶ κλάδοις ἑτέροις, καὶ δι' ἐπαίνων ἤγοντο. Οἱ δὲ πλέως ἀριστεύσαντες, καὶ φοινικίδος αὐτοῖς ἐπιβληθείσης ἐνδόξως ἐθάπτοντο. De Romanis notata multa. Hinc & Marcus Antonius, cùm M. Bruti corpus liberto ſuo ſepeliẽdum tradidiſſet, quo honoratius cremaretur, inijci ei ſuum palu-

damentum (τὴν φοινικίδα) iuſſit. Vide Val. Max. lib. 5. cap. 1. Appianum, ἐμφυλ. δ. Indecorum autem erat cadauer nudum cremare. Val. Max. lib. 5. cap. 5. *Vt fratrem germanum eſſe cognouit, multùm ac diu conuitio Deos ob donum impiæ victoriæ inſectatus, prope caſtra tranſtulit, & pretioſa veſte opertum rogo impoſuit.* Idcircò autem veſtiebant cadauera ne in inferis algerent. Vide ſis quæ notamus ad epigr. 50. lib. 10. Chriſtiani quoque mortuos ſuos veſtierunt. Sed nos de hac re alibi.

AD EPIGR. LXII.

Vellera natiuo] Iuuenalis ſat. 12.

Atque alias, quarum generoſi graminis ipſum
Infecit natura pecus: ſed & egregius fons
Viribus occultis, & Bæticus adiuuat aer.

Vide librum 5.

AD EPIGR. LXV.

Herculis in m.) Pingebantur aliquando, & fingebantur eius ſpecie & habitu, cui ſe ſimiles haberi volebant. Dio lib. [illegible] de ijs, quæ Druſillæ Caligulæ ſorori defunctæ decreta ſunt καὶ ὅτι τά τε ἄλλα, ὅσα τῇ Λιουίᾳ ἐδέδοτο, ἐψηφίσθη, καὶ ἵνα ἀθανατισθῇ, καὶ ἐς τὸ ἐν τῇ ἀγορᾷ Ἀφροδίσιον ἄγαλμα αὐτῆς ἰσομέτρητον τῷ τῆς θεοῦ, ἐπὶ ταῖς ὁμοίαις τιμαῖς ἱερωθῇ. *Huic omnia eadem, quæ Liuiæ tributa ſunt, & præterea decretum, vt immortalis haberetur, & aurea eius effigies in curia collocaretur, ac eius imago in Veneris templo foro addita eiuſdem ſtaturæ, cum Deæ ipſius imagine, & iiſdem honoribus conſecraretur.* Poſtremam huius loci periodum male interpretatur Xilander. Lampridius in Commodo. *Amazonius autem vocatus eſt, ex amore concubinæ ſuæ Martiæ, quam pictam in Amazone diligebat: propter quam, & ipſe Amazonico habitu, in arenam Romanam procedere voluit.*

Qua triuiæ nemoroſa] De Rege Nemaurenſi, vide Strabonem lib. 5. Ouid. 3. Faſt. & lib. 1. ἐρωτοτεχνίας. Val. Flaccum lib. 2. Argonaut. Hoc etiam nemus intelligit Plin. lib. 35. cap. 7. *Pingi autem gladiatoris munera, atque in publico exponi cœpta, a C. Terentio Lucano. Iſque auo ſuo, à quo adoptatus fuerat, triginta paria in foro per triduum dedit, tabulámque pictam in nemore Dianæ poſuit.* Sueton. in Caligula, cap. 35. Seruium 6. Æn.

AD EPIGR. LXIX.

Illud. p. popoſci] δύσφημόν τι & abominandum. Sic ſæpè hoc pronomen ponitur relato ſubintellecto. Catullus:

Et quærendum vnde, vnde foret neruoſius illud.

Sic *Res illas* dixit Arnobius τἀνδρεῖα. Sic ἐκεῖνα dixit Lucianus ἀποφράδος. κἀκεῖνα, εἰ δοκεῖ, ἄφελε, τὸ μόρῳ χρῆσθαι τὰς πολιάς, καὶ τὸ πεπονθέναι μόνα ἐκεῖνα. Dicebant aliquando *Multa illa*, id eſt, laſciuas illas, & obſcœnas voluptates. Catullus:

Vbi illa multa tam iocoſa fiebant.

Græci ταῦτα vel ἐκεῖνα eodem modo. Lucianus πρὸς ἀπαίδευτον, duobus locis, quos libens omitto. Et πολλὰ ἐκεῖνα. In Epitaphio Sardanapali apud Diod. Sicul. lib. 2. & Plut. περὶ τοῦ ἑαυτ. ἐπ. ἀνεπιφθ. Strabonem lib. 4. atque alios.

Ταῦτ' ἔχω ὅσσ' ἔφαγον, καὶ ἐφύβρισα, καὶ μετ' ἔρωτος
Τέρπν' ἔπαθον. τὰ δὲ πολλὰ. καὶ ὄλβια πάντα λέλειπται.

Malè legitur apud Athenæum lib. 8. λέλυνται. Vertit M. Tull. lib. 5. Tuſcul. quæſt.

Hæc habeo quæ edi, quæque exſaturata libido
Hauſit: At illa iacent multa, & præclara relicta.

Multa illa, τὰ πολλά. Deliciæ illæ, καὶ τὰ τῆς λαγνείας ἀθύρματα. Vertit M. Tullius, καὶ ὄλβια, *Et præclara*. Eleganter. Horatius ſat. 5. lib. 2.

Si cui præterea validus male filius in re
Præclara ſublatus aletur.

In re bona dixit Laberius in Mimo, quem ſcripſit Rectorem, apud A. Gellium lib. 10. cap. 17.

--- Sic ego
Fulgentis ſplendore pecuniæ volo
Elucificare exitum ætatis meæ,
Ne in re bona videam eſſe nequam filium.

Ceterùm Theocritus diſtichon adſcriptum alluſit χαρίεν.

Ἄμματα δ' ὧ τὰ πολλὰ τὰ ὄλβια τῆνα λιπόντος.

Agathias pro τέρπν' ἔπαθον poſuit in epigrammate ſuo νέον ἰδάλω. Sed hæc lectio ex reſcriptione Crateis, quæ apud Plut. lib περὶ τοῦ ἑαυτ. ἐπαινεῖν ἀνεπιφθ. Ταῦτ' ἔχω ὅσσ' ἔμαθον, καὶ ἐφρόντισα, καὶ μετὰ Μουσῶν.

AD EPIGR. LXX.

Cauſidicum medio) Statuæ ſæpè poſitæ Cauſſidicis: Auctor Dialogi de Oratoribus. *Minimum inter tot ac tanta locum obtinent imagines, ac tituli, & ſtatuæ, quæ neque ipſæ tamen negliguntur, tam Hercule quam diuitiæ, & opes, quas facilius iuuenis qui vituperet, quam qui faſtidiat. His igitur & honoribus & ornamentis, & facultatibus refertas domos eorum videmus, qui ſe ab ineunte adoleſcentia cauſis forenſibus, & oratorio ſtudio dederunt.* Sed & equeſtres ſtatuæ, vt hinc cognoſcis. Iuuenal. ſat. 7.

Æmilio,

Aemilio dabitur quantum petet, & melius nos
Egimus. Huius enim ſtat currus aëneus, alti
Quadrijuges in veſtibulis: Atque ipſe feroci
Bellatore ſedens curuatum haſtile minatur
Eminus, & ſtatua meditatur prælia luſca.

Nondum criſtati] Miſera hominum iſtorum conditio, qui media penè nocte ſcholam aperire incipiebant, id eſt, primo diluculo, vel antè, & penè priuſquam Galli Solem aduenientem ſalutarent. Iuuenal. ſat. 7.

Dum modò non pereat mediæ quòd noctis ab hora
Sediſti: qua nemo faber, qua nemo ſedebat,
Qui docet obliquo lanam deducere ferro:
Dum modò non pereat totidem olfeciſſe lucernas,
Quot ſtabant pueri, Cùm totus decolor eſſet
Marcus, & hæreret nigro fuligo Maroni.

Vincenti parmæ cùm [*ſ. turba*)] Non temerè dixit *Sua turba*. Erant enim in Theatro, Amphitheatro, & Circo factiones, & inde diuerſus fauor. Sic loquutus Sueton. in Caligula, cap. 30. *Infenſus turbæ fauenti aduerſus ſtudium ſuum, exclamauit, Vtinã Populus Romanus vnam ceruicem haberet.* Nota, *aduerſus ſtudium ſuum.* Sic Herodianus lib. 4. de Antonino, & Geta. ἔν τε θεάμασι, περὶ τὰ ἐναντία ἐσπούδαζον. Et Dio lib. 59. de Caligula. καὶ αὐτῷ τὰ μὲν πρῶτα θεατὴς καὶ ἀκροατὴς ἐγίγνετο, συνεσπούδαζέ τε ὡς καὶ ἀντεσπούδαζεν, ὥσπερ τις ἐκ τοῦ ὁμίλου ὤν. Quod ait Herod. περὶ τὰ ἐναντία σπουδάζειν, vnico nomine dicit Dio. ἀντισπουδάζειν. Et Xiphilinus in Seuero. καὶ τοὺς μονομάχους, τούς τε ἁρματηλάτας προσεποιεῖσθαι(?), τῇ μὲν ὁμοιότητι τῶν ἔργων ζηλοῦντες ἀλλήλους, τῷ δὲ ἀντισπουδάζειν στασιάζοντες. De Antonino & Geta. Sed & τἀναντία σπουδάζειν in Antonini Caracal. vita, initio. ὃ τὸν δι' ὀργῆς τὸν ἁρματηλάτην ἐπειδὰν τἀναντία αὐτῷ ἐσπούδαζεν, ἀπέκτεινε. Epictetus cap. 38. Enchiridij. εἰς τὰ θέατρα πολὺ παριέναι, οὐκ ἀναγκαῖον: εἰ δέ ποτε καιρὸς εἴη, μηδενὶ σπουδάζων φαίνου. Vide & Arrianum lib. 3. Diſſertat. Epicteti cap. 4. Studium igitur Latinis in hac re. Cornel. Tacitus lib. 1. Annal. *Ludos Auguſtales tunc primùm cœptos* (legit Lipſius *cœpta*) *turbauit diſcordia, ex certamine hiſtrionum. Indulſerat ei ludicro Auguſtus, dum Mæcenati obtemperat effuſo in amorem Bathylli: Neque ipſe abhorrebat talib. ſtudijs, & ciuile rebatur, miſceri voluptatibus vulgi.* Ouid. eleg. 12. lib. 3. Triſt.

Scena viget, ſtudiiſque fauor diſtantibus ardet:
Cumque tribus reſonant terna theatra foris.

In Amphitheatro hoc ſtudium notiſſimum. Sueton. in Domitiano, cap. 10. *Patrem familias, quòd Thracem mirmilloni parem, munerario imparem dixerat, detractum è ſpectaculis in arenam, canibus obiecit, cum hoc titulo, Impiè loquutus Parmularius.* De factionibus Circenſibus poſteà, σὺν θεῷ δ' εἰρήσεται.

Ludi ſcelerate magiſter) Sic enim in appellationib. audiebant, qui re ipſa Magiſtri erant. Sueton. lib. de Illuſt. Grammat. cap. 23. *Vis tu, inquit, Magiſter, quoties feſtinantem aliquem vides abligurire?* Petronius. *Donec Trimalcio, Rogo, inquit, Magiſter, quid putes inter Ciceronem, & Publium intereſſe.* Sic & apud Græcos διδάσκαλοι ſalutabantur, οἱ διδάσκοντες, pædagogi, & παιδονόμοι. Lucianus Ὁ γέρων. καὶ ἰδὼν τὸν Θεσμόπολιν, τοῦτο γὰρ ὁ φιλόσοφος ἐκαλεῖτο, Διδάσκαλε, φησίν, εὖ μὲν ἐποίησας αὐτὸς ἥκων πρὸς ἡμᾶς.

AD EPIGR. LXXV.

Solum] Non terram, quod aiunt, ſed ſoleam. De hoc verbo poſteà.

Feſtinata ſui] Huius meminit & Plin. epiſt. 7. lib. 3. *Erat illi (Silio) natus inſanabilis clauus, cuius tædio ad mortem irreuocabili conſtantia decurrit, vſque ad ſupremum diem beatus, & felix, niſi quòd minorem è duobus liberis amiſiſ: ſed maiorem, melioremque, florentem, atque etiam conſularem, reliquit.*

AD EPIGR. LXXXI.

De effigie Camoni] Huius epigrammatis acumen ab aliis demonſtratum eſt: Defunctorum autem ſibi charorum imagines ſeruabant. Hinc & Seneca conſol. ad Martiam, cap. 2. *Nullam habere imaginem filij chariſſimi voluit, nullam ſibi fieri de illo mentionem. Nam omninò* (vt ait Lactantius lib. 2. de falſ. relig. cap. 2.) *fingendarum ſimilitudinum ratio idcircò ab hominibus inuenta eſt, vt poſſet eorum memoria retineri, qui vel morte ſubtracti, vel abſentia fuerant ſeparati.*

AD EPIGR. LXXXI.

Domini mores Cæſ. habes] Ex famulorum moribus, Domini quoque mores æſtimantur. Sapienter de hac re Cicero in ep. ad Q. Fratrem. Sapienter etiam Mæcenas, apud Dionem lib. 52. μὴ ἐᾶν τι ἢ ὑπέρογκόν τι ἰσχύσειν, (ad Auguſtum Cæſarem dirigitur oratio, & de eius libertis, atque alijs circa illum, hîc agitur) ἀλλ' ἀκριβῶς πάντας σωφρονεῖτωσαν, ὥστε σε μηδὲν ὑπ' αὐτῶν διαβληθῆναι. πάντα γὰρ ὅσα ἂν ἢ καλῶς, ἢ κακῶς πράξωσι, σοὶ προστεθήσεται, καὶ τοιοῦτος αὐτὸς ὑφ' ἁπάντων νομισθήσῃ, ὁποῖα ἂν ἐκείνοις ποιεῖν ἐπιτρέψεις.

Cæſarianus] Cæſariani appellabantur, qui in aula Cæſaris verſabantur, & circa eum erant, καισάρειοι Græcis. Xiphilinus in Adriano. ἐφῆκέ τινι οὔτ' ἐξυβρίζειν, οὔτ' ἀπέδοτό τι, οὔθ' ὧν ἔλεγεν, οὔθ' ὧν ἔπραττεν, οἷα οἱ Καισάρειοι, καὶ οἱ ἄλλοι, οἱ περὶ τοὺς αὐτοκράτορας ὄντες ποιεῖν εἰώθασι. & alibi ſæpè, vt apud Dionem, & alios illius ætatis hiſtoricos. Sed Cæſariani apud Iuriſconſultos ſunt οἱ ὑπηρέται, miniſtri & officiales procuratoris Cæſaris, vt ibidem appel-

lantur: & inde Gallica vox *Sergens*, annotante I. Cuiacio Iuriſconſultorum noſtræ ætatis facilè principe ad l. 5. & 7. De Iure fiſci.

AD EPIGR. LXXXII.

Paſcit Gellius] Vt anteà *Lauare*, ſic hîc *Paſcere*. Cuius rei ignoratio alios decepit. quod non reprehendendi animo dico: Abſum ab hac prurigine, ſed ne putes has obſeruationes omninò negligendas. Sueton. in Tiberio, cap. 2. *Claudius Pulcher apud Siciliam, non paſcentibus in auſpicando pullis, ac per contemptum religionis mari demerſis, vt biberent, &c.*

AD EPIGR. LXXXV.

Quòd ſp. qui recitare ſ.] Sueton. de Domitiano cap. 7. *Interdixit hiſtrionibus ſcenam, intra domum quidem exercendi artem iure conceſſo.*

AD EPIGR. LXXXVII.

Sed mea porrexit] Horatius.

Optima quòd ſi præda mergos iuuerit
Porrecta curuo littore.

Catullus. *Quamque ferunt rurſus voto ſeruiſſe maligno,*
Poſtquam es porrecta facta marita ſeni.

Sic *Pedes extendere.* Perſ. ſat. 3.

In portam rigidos calces extendit.

Et *Extendere*, vt ἐκτανύεσθαι Græcis, ſimpliciter. Lucillius:

εἰ δ' ἄρα πλείω δραχμὴν μίαν, ἂν ἀποθάνῃ,
λυσιτελεῖ θνήσκειν, εἶπε, καὶ ἐξετάθη.

Papinius lib. 1. Thebaïdos:

Tu Phryga ſubmittis citharæ: Tu matris honori
Terrigenam Tityon Stygiis extendis arenis.

Sic & *Explicare* apud eundem 5. Syluarum, in Patris Epicedio.

Sed te torpor iners, & mors imitata quietem,
Explicuit.

AD EPIGR. LXXXVIII.

Tu quoque vulnus habes] *Habes* ſimpliciter. Tractum à gladiatoribus. Videndus Donatus ad hunc Andriæ locum:

Dicebam egomet mecum: Certè captus eſt, Habet.

Virgil. 12. Æn.

Deſuper altus equo grauiter ferit, atque ita fatur,
Hoc habet: Hæc melior nigris data victima Diuis.

Imitatus Prudentius Pſychomachia:

Tunc exarmatæ iugulum meretricis adacto
Transfigit gladio: Calidos vomit illa vapores
Sanguine concretos cœnoſo. Spiritus inde
Sordibus exhalans, vicinas polluit auras.
Hoc tibi habe exclamat victrix Regina: Supremus
Hic tibi finis erit.

AD EPIGR. LXXXIX.

Seruulus eſt mihi paternus] Quapropter bonus ſeruus. Nam qui diu iiſdem dominis ſeruierant, ſerui frugi habebantur: Contrà, qui dominos ſæpè permutarent. Claudianus lib. I. in Eutropium.

— Diſcrimina quædam
Sunt famulis, ſplendorque ſuus, maculamque minorem
Conditionis habet, domino qui vixerit vno.
Si pelagi fluctus, Libyæ ſi diſcis arenas,
Eutropij numerabis heros, quot iura, quot ille
Mutauit tabulas, vel quanta vocabula vertit.

Signa] Nam in manumiſſione, quæ fit inter amicos, qualis hæc eſt, quinque teſtes erant adhibendi. l. I. §. SED ET SI. COD. DE LATIN. LIB. TOLLEN. Cæterùm hunc locum ita legendum.

Et dicis, modò liberum eſſe iuſſi
Zonam: Seruulus eſt mihi paternus.

Nunc ſignat me annulus l.] Alluſit ad morem iam notum. Plin. lib. 33. cap. I. *Quæ fuit illa priſcorum vita, qualis innocentia, in qua nihil ſignabatur? At nunc cibi quoque & potus vindicantur annulo à rapina. Hoc profecere mancipiorum legiones, & in domo turba externa acta. Seruorum quoque cauſa, nomenclator adhibendus. Sed aliter apud antiquos. Singuli Marcipores Luciporeſque dominorum gentiles, omnem victum in promiſcuo habebant, nec vlla domi cuſtodia à domeſticis opus erat.* Et quę ſequuntur. Clem. Alexandrinus lib. 3. παιδαγ. δίδωσιν οὖν αὐταῖς δακτύλιον ὁ λ. χρυσοῦν, οὐδὲ τοῦτον εἰς κόσμον, ἀλλ' εἰς τὸ ἀποσημαίνεσθαι τὰ οἴκοι φυλακῆς ἄξια, διὰ τὴν ἐπιμέλειαν τῆς οἰκουρίας.

AD EPIGR. XCIIII.

Vilis lecticula) Sueton. in Auguſto, cap. 78. *A cœna lucubratoriam ſe in lecticulam recipiebat.*

Chiragraque ſecatur) Catullus:

Aut ſi quem meritò tarda podagra ſecat.

AD EPIGR. XCV.

Vt ſit qui poſuit] Germanicus ſcilicet. Nam hîc decem litteræ. De hoc more anteà.

AD EPIGR. XCVI.

Santonica virga] Herba ſantonica, quam Santones maritimi ſatis norunt.

AD EPIGR. XCIX.

Rumpitur inuidia] —— *Inuidia rumpantur vt ilia Codro.*
Propert. Od. 8. lib. I.

Hic erit hic: Iurata mea eſt. Rumpantur iniqui.
Vicimus. Aßiduas non tulit illa preces.

Monſtramur digito] Monſtrari digito τῆς εὐδοξίας τυγχάνειν. Et *digito demonſtrari*. Plin. epiſt. 23. lib. 9. Auctor Dialogi de Oratoribus. Sic δείκνυσθαι τῷ δακτύλῳ apud Græcos, Lucianus περὶ γυμνασίων. & Ἡροδότῳ, atque Ἁρμονίδῃ, δακτυλοδεικτεῖσθαι vnico vocabulo. Vnde *Monſtrabilis* ὁ ἀξιοδείκτος. Plin. epiſt. 21. lib. 6. *Neſcio an noris hominem, quamquam noſce debes, Eſt enim probitate morum, ingenij elegantia, operum varietate monſtrabilis.* Sidonius Apollinaris, qui non vno loco Plinij ſimiam agit, epiſt. 7. lib. 3. *Et ob omnia felicitatis, naturæque dona monſtrabilis.* Et epiſt. 3. lib. 4. *Ad hoc, vnica ſingulariſque doctrina, & in diuerſarum rerum aſſertione, monſtrabilis.* Et epiſt. 5. lib. I. *Aut campos prœliorum replicatione monſtrabiles.* Sed & δείκνυσθαι τῷ δακτύλῳ ἐπὶ κακίᾳ apud Lucianum Ρητ. διδασκάλῳ. Et δείκνυσθαι, ſimpliciter ἐπ' ἀγαθῷ καὶ θαυμαστῷ. Socrates lib. 6. hiſtor. Eccleſ. cap. 13. οἱ ἁπλῶς, καὶ ἀφ' ἑαυτῶν μὴ δυνάμενοι φαίνεσθαι, ἐκ τοῦ ψέγειν τοὺς ἑαυτῶν κρείττονας δείκνυσθαι βούλονται.

AD EPIGR. CIII.

Obſeruare iubes atria] Horatius:

Atria ſeruantem poſtico falle clientem.

AD EPIGR. CIIII.

Solus Iulæas] Adulatoriè nimis: ſed hæc adulatio Domitiano gratiſſima. *Nam principatum adeptus, neque in Senatu iactare dubitauit, & patri ſe, & fratri imperium dediſſe, illos ſibi reddidiſſe.* Sueton. in Domitiano, cap. 13.

Sæpè recuſato] Nota φράσιν. Sic Comperto, Cognito, apud Apul. & L. 15. ff. DE IN IVS VOC. Ammian. Marcellinus lib. 16. *Audito à parentibus virgines raptas.* Et lib. 28. *Cognitóque eum iampridem repertum in villa propria.*

DESIDERII HERALDI ANIMADVERSIONES AD LIBRVM X. EPIGRAMMATVM M. VALERII MARTIALIS.

AD EPIGR. I.

SERAQVE *coronide*] Plut. lib. 2. de Fort. Alexandri, οἷος ἦν πάλιν αὖ Διονύσιος ὁ τὸν ποιητὴν Φιλόξενον εἰς τὰς λατομίας ἐμβαλὼν, ὅτι τραγῳδίαν αὐτοῦ διορθῶσαι κελευσθεὶς, εὐθὺς ἀπὸ τῆς ἀρχῆς ὅλην μέχρι τῆς κορωνίδος αὐτὴν περιέγραψεν. Sic κακῶν κορωνίδα dixit Euſebius lib. 8. hiſtor. Eccleſiaſt. cap. 14. ἡ δὲ τῶν κακῶν τῷ τυράννῳ κορωνὶς ἐπὶ γοητείαν ἤλαυνε μαγικῆς ἐπινοίας. Eadem verba repetit lib. 1. de vita Conſtant.

AD EPIGR. II.

Dimidios, C. mulio r. equos] Iuuenalis ſatyr. 8.

Et Curios iam dimidios, naſumque minorem
Coruini, & Galbam auriculis naſoque carentem.

AD EPIGR. III.

Vernaculorum D.] Seneca lib. 6. de Benef. *Alter apud proximum circulatorem reſedit, & dum vagus, atque erro vernaculis congregatur & ludit, tranſeuntem Platonem, quem non quæſierat, inuenit.* Congregabantur certis locis hi vernaculi, & ſcurræ conſcripti, atque quaſi gregem efficiebant. Vt Athenis erat τῶν ἑξήκοντα conuentus, & in Diomeo aut Herculis templo Athenis conueniebant. Athenæus lib. 14. πλῆθος δ' ἦν Ἀθήνῃσι τῆς σοφίας ταύτης. ἐν γοῦν τῷ Διομείῳ ἐν Ἡρακλείῳ συνελέγοντο, ἑξήκοντα ὄντες τὸν ἀριθμὸν, καὶ ἐν τῇ πόλει οὕτως ὠνομάζοντο, ὡς οἱ ἑξήκοντα τοῦτ' εἶπον, καὶ ἀπὸ τῶν ἑξήκοντα ἔρχομαι-

Aſcaules] Vtricularium Latini dixere: Sueton. in Nerone, cap. 54. *Sub exitu quidem vitæ palam vouerat, ſi ſibi incolumis ſtatus permanſiſſet, prodíturum ſe parta victoria ludis etiam Hydraulam, & choraulam, & vtricularium.*

AD EPIGR. V.

Sectus Æaci loris] Horatius:

Sectus flagellis hic triumuiralibus.

Tibullus lib. 1.

Vre meum potius flamma caput, & pete ferro
Corpus, & intorto verbere terga ſeca.

Ouid. lib. 2. Amorum, eleg. 7.

Quis Veneris famulæ connubia liber inire,
Tergáque complecti verbere ſecta velit?

AD EPIGR. VI.

Quando erit ille dies] Nam arbores, feneſtræ, ianuæ, &c. lucernis ornabantur, & ignis vbique excitabatur, in ſolennitatibus & ὑποδοχαῖς Imperatorum. Quod notauit anteà doctiſſ. Lipſius lib. 1. Electorum. Nos & nouis exemplis confirmabimus. Tertullianus Apologet. cap. 35. *Sed & qui nunc ſceleſtarum partium ſocij, aut plauſores quotidie reuelantur poſt vindemiam parricidarum racematio ſuperſtes, quàm recentiſſimis, & ramoſiſſimis laureis poſtes præſtruebant? quàm elatiſſimis & clariſſimis lucernis veſtibula enubilabant?* Et lib. de Idololatria, cap. 15. *Sed luceant, inquit, opera veſtra. At ne luceant tabernæ, & ianuæ noſtræ. Plures iam inuenies Ethnicorum fores ſine lucernis, & laureis, quàm Chriſtianorum.* Paulo poſt. *Ergo, inquis, honor Dei eſt, lucernæ pro foribus, & laurus in poſtibus.* Arrianus lib. 1. Diſſertationum Epicteti cap. 10. ἠξίωται δημαρχίας; πάντες οἱ ἀπαντῶντες συνήδονται, ἄλλος τοὺς ὀφθαλμοὺς καταφιλεῖ, ἄλλος τὸν τράχηλον, οἱ δοῦλοι τὰς χεῖρας. ἔρχεται εἰς οἶκον, εὑρίσκει λύχνους ἁπτομένους. ἀναβαίνει εἰς τὸ καπιτώλιον, θύει. Lege ſis totum illud caput. Hinc intelligendus Papinius lib. 5. Syluarum.

Præterea, ſi quando pio laudata marito
Vmbra venit, iubet ire faces Proſerpina lætas,
Egreſſáſque ſacris veteres Heroïdas antris
Lumine purpureo triſtes aperire tenebras,
Sertáque, & Elyſios animæ proſternere flores.

Herodianus lib. 4. δᾳδουχίαις τε καὶ ἀνθῶν βολαῖς ἐτίμων τὸν βασιλέα. Ammianus Marcellinus lib. 21. *Eúmque ſuburbanis propinquantem amplis nimiùmque protentis, militaris & omnis generis turba, cum lumine multo, & floribus, votiſque fauſtis, Auguſtum appellans, & Dominum, duxit in regiam.* Non

ſolùm fores lucernis ornabant, ſed & ipſi cum lucernis occurrebant, vt ex hoc loco cognoſcis. Xiphilinus initio vitæ Seueri: καὶ ἐγένετο ἡ θέα πασῶν, ὧν ἑώρακα, λαμπροτάτη. ἥ τε γὰρ πόλις πᾶσα ἄνθεσί τε καὶ δάφναις ἐστεφάνωτο, καὶ ἱματίοις ποικίλοις ἐκεκόσμητο, φωτί τε καὶ θυμιάμασιν ἔλαμπε· καὶ οἱ ἄνθρωποι λευχειμονοῦντες, καὶ γανύμενοι πολλὰ ἐπεφήμουν. lego ἐπευφήμουν. Sic cùm Heliogabalus Deum ſuum Romam introduceret, ὁ δῆμος (vt idem Herodianus ſcribit) ἑκατέρωθεν παρέθει μετὰ δᾳδουχίας, &c. His facibus & lucernis illuſtretur etiam Seneca in Thyeſte, v. 54.

Ornetur altum columen, & lauro fores
Lætæ vireſcant: dignus aduentu tuo
Splendeſcat ignis.

Sic quoque accipiendus hic Euſebij locus lib. 10. hiſtor. Eccleſiaſt. ἀφῄρητο γοῦν κατ' ἀνθρώπων πᾶν δέος, τῶν πρὶν αὐτοὺς πιεζόντων. λαμπρὰς δ' ἐπῆλθον, καὶ πανηγυρικὰς ἑορτῶν ἡμέρας. ἦν δὲ φωτὸς ἔμπλεα πάντα. Hîc lapſus, qui acta Nic. Concilij nuper edidit. In ferijs hi ignes. Ouid. 1. Faſt.

Cernis odoratis vt luceat ignibus æther?

Et quæ ſequuntur. Hinc lumina & lampades in Eccleſia.

AD EPIGR. VII.

Nec te barbara] Hic locus ingenioſè explicatus eſt, ab Elia Vineto, in Commentarijs Auſonianis, ad Moſellam.

AD EPIGR. X.

Cùm tu laurigeris] Plin. lib. 35. cap. vlt. *Romanis præcipuè letitiæ victoriarúmque nuncia additur literis (laurum dicit) & militum lanceis, piliſque. Faſces Imperatorum decorat.* Herodianus lib. 7. τῶν μὲν στρατιωτῶν, οἵτινες ἦσαν ἐκεῖ, καὶ τῶν κατὰ τὴν πόλιν ἐπιφανεστέρους νεανίσκους, ἐν σχήματι τῶν κατὰ Ῥώμην προϊόντων δορυφόρων, αἵ τε ῥάβδοι ἐδαφνηφόρησαν, ὅπερ ἐστὶ σύμβολον εἰς τὸ διαγνῶναι τοὺς βασιλικοὺς, ἀπὸ τῶν ἰδιωτικῶν. τὸ δὲ πῦρ προεπόμπευεν. Claudianus Panegyr. in 4. Conſul. Honorij:

Nec te laurigeras pudeat Gradiue ſecures,
Pacata geſtare manu.

Annum intras] Annum aperis. Sic enim alij eleganter. Papinius lib. 4. Syluarum ſtatim initio,

Læta bis octonis accedit purpura faſtis
Cæſaris, inſignémque aperit Germanicus annum.

Plinius Panegyrico, *Contigit ergo priuatis aperire annum, faſtóſque reſerare, & hoc quoque redditæ libertatis indicium fuit, quòd Conſul alius, quàm Cæſar eſſet.* Claudianus Panegyr. de 6. Conſulatu Honorij:

Iámque

Iámque nouum faſtis aperit felicibus annum,

Ore coronatus gemino.

Sidonius Apollinaris lib. 6. epiſt. 8. *Sub cuius videlicet magiſtratu Conſul Aſterius anni ſui fores votiuum trabeatus aperuerat.* *Pandere annum* eidem hoc ſenſu, Panegyrico,

Annum pande nouum, Conſul vetus.

Sæpius aſſurgam] Nam ſignum erat fauentis, & attendentis aſſurgere, cùm quis recitaret. Plinius epiſt. 17. lib. 6. *Recitabatur liber abſolutiſſimus: Hunc duo, aut tres, vt ſibi & paucis videntur diſerti, ſurdis mutíſque ſimiles audiebant. Non labra diduxerunt, non mouerunt manum, non denique aſſurrexerunt, ſaltem laſſitudine ſedendi. Quæ tanta grauitas? quæ tanta ſapientia? quæ imò pigritia, arrogantià, ſiniſteritas, ac potius amentia, in hoc totum diem impendere, vt offendas, vt inimicum relinquas, ad quem tanquam amiciſſimus veneris?* Quintilianus lib. 2. Inſt. Orat. cap. 2. *Minimè verò permittenda pueris, vt fit apud pleróſque, aſſurgendi exultandique in laudando licentia.* Paulò poſt, *At nunc proni, atque ſuccincti ad omnem clauſulam non exſurgunt modò, verùm etiam excurrunt, & cum indecora exultatione conclamant.*

AD EPIGR. XII.

Niſi te permitto] Si quid mutandum, legerem *Dimitto.*

Libabitque tuas] Virg.

Oſcula libauit natæ, dehinc talia fatur.

Claudianus Panegyrico de 4. Conſul. Honorij

-- *Delibat dulcia nati*

Oſcula.

Forma huius oſculi libati, ex Suetonio in Auguſto, cap. 94. *Quidam prius ſomnium Catuli aliter exponunt, quaſi Iupiter compluribus prætextatis tutorem à ſe poſcentibus vnum ex ijs demonſtraſſet, ad quem omnia deſideria ſua referrent, eiúſque oſculum delibatum digitis ad os ſuum retuliſſet.*

Albis amicis] Non exuſtis Sole; λευκοὺς διὰ σκιατροφίαν, vt notant ex Plutarcho. Locus eſt in Ageſilao, τῶν δὲ σωμάτων λευκῶν καὶ ἁπαλῶν παντάπασι διὰ τὰς σκιατροφίας γυμνουμένων κατεγέλων. Dixit Polyænus in eadem hiſtoria lib. 2. Stratag. in Ageſilao, comm. 5. αἰχμαλώτους πέρσας ἀποδύσας, καὶ τοῖς ἕλλησιν ἐπιδείξας, τὰ μὲν σώματα αὐτῶν ἀσθενῆ, καὶ λευκὰ, διὰ τὴν τρυφὴν, &c. Dixerat Xenophon lib. 3. ἑλλην. & λέγει εἰς Ἀγησίλαον, ὁρῶντες οὖν οἱ στρατιῶται, λευκοὺς μὲν, διὰ τὸ μηδέποτε ἐκδύεσθαι. Ariſtophanes βατράχοις.

βραδὺς ἄνθρωπός τις ἔθει κύψας,

λευκὸς, πίων, ὑπολειπόμενος.

AD EPIGR. XIII.

Et Lybis] Reges,& potentiores currus præcurrentes & præcurſores ſuos habebant, cùm iter aliquod ingrederentur. *Curſores* ſimpliciter dicuntur, cùm tum præcurſores re vera ſint. Sueton. in Nerone, cap. 30. *Numquam carrucis minus mille feciſſe iter traditur, Soleis mularum argenteis, canuſinatis mulionibus, armillata & phalerata cum Mazacum turba, atque curſorum.* Petronius, *Hinc inuolutus coccina gauſapa lecticæ impoſitus eſt, præcedentibus phaleratis curſoribus quatuor, & chiramaxio, in quo deliciæ eius ferebantur, puer vetulus, lippus, domino Trimalcione deformior.* Iuuen. ſatyr. 5.

—tibi pocula curſor
Getulus dabit, aut nigri manus oſſea Mauri.

Curſores autem iſti re ipſa præcurſores, vt diximus. Seneca epiſt. 88. *Omnes iam ſic peregrinantur, vt illos Numidarum præcurrat equitatus, vt agmen curſorum antecedat.* Hîcne vides curſores antecedere?

Bene eſt] Nam ἔρως eſt τῶν χολαζόντων ἀσχολία: adde καὶ τῶν ἐχόντων. *Bene eſt*, elegantiſſimè, ἔχες εὐδαιμόνως. Sed & locutio conuiualis honeſtiſſima. Horat. ſatyr. 2. lib. 2.

—Bene erat, non piſcibus vrbe petitis,
Sed pullo, atque hædo.

Et 8. *—Sic, vt mihi numquam*
In vita fuerit melius.

Sic Græci. Plutarch. lib. 7. ſymp. probl. 5. καὶ δεῖπνα καλὰ, καὶ μύρα καλῶσι, καὶ καλῶς γεγονέναι λέγουσι, δειπνήσαντες ἡδέως καὶ πολυτελῶς.

AD EPIGR. XXI.

Et vix Claranus] Huius Clarani meminit etiam Auſonius epiſt. ad Vrſulum Grammaticum,

Vrſule collega nobilis Harmonio;
Harmonio, quem Claranus, quem Scaurus, & Aſper:
Quem ſibi conferret Varro, priórque Crates.

AD EPIGR. XXVI.

Carmine numen] Codex Iunij habuit *Munus*, Rectè. De his muneribus dicemus haud multò pòſt.

AD EPIGR. XXVIII.

Publica quem primum] Arnob. lib. 3. aduerſus Gentes, *Quod ſi accipiemus*

vt verum ſit,ſequitur vt intelligi debeat nullum vnquam fuiſſe Ianum,quem ferunt cœlo atque Hecate procreatum in Italia regnaſſe primum, Ianiculi oppidi conditorem,patrem Fauni, Vulturni generum, Iuturnæ maritum: atque ita per vos Dei nomen traditur,quem in cunctis anteponitis precibus,& viam vobis pandere Deorum ad audientiam creditis. Vide & anteà lib. 8.

Te primùm pia thura rogant,te voce ſalutant.

Ouid. 1. Faſt.

Mox ego: Cur, quamuis aliorum numina placem,
Iane, tibi primùm thura, merúmque fero?
Vt poßis aditum per me, qui limina ſeruo,
Ad quoſcunque voles, inquit, habere Deos.

Macrob. lib. 1. Saturnal. cap. 9. *Xenon quoque primo Italicon tradit Ianum in Italia primum Dis templa feciſſe, & ritus inſtituiſſe ſacrorum: Ideo eum in ſacrificijs præfationem meruiſſe perpetuam.* Et ibidem paulò poſt. Contrà in Veſta precatio finiebatur. M. Tullius lib. 2. de nat. Deor. *Cúmque in omnibus rebus vim haberent maximam prima & extrema, principem in ſacrificando Ianum eſſe voluerunt: quod ab eundo nomen eſt deductum: ex quo tranſitiones peruiæ, Iani: foréſque in liminibus profanarum ædium, ianuæ nominantur. Nam Veſtæ nomen à Græcis: ea eſt enim quæ ab illis ἑστία dicitur. Vis autem eius ad aras, & focos pertinet. itaque in ea Dea, quæ eſt rerum cuſtos intimarum, omnis & precatio, & ſacrificatio extrema eſt.*

AD EPIGR. XXX.

Nomenculator] Sic ſcripſerunt antiqui. Vt *Tempulum, extempulum, &c.* Sueton. in Auguſto, cap. 19. *Item Aſinij Epicadi ex gente Parthyna, hybridæ, ad extremum Telephi mulieris ſerui nomenculatoris.* Et in Caligula cap. 41. *Miſit circum fora, & baſilicas nomenculatores ad inuitandos in libidinem iuuenes, ſenéſque.*

Quæ colitur violis pictura] Sic colebant aliquando imagines clarorum virorum, quas domi aſſeruabant. Lucianus Φιλοψευδεῖ, ἀξιῶ γὰρ, ἦν δ' ἐγώ. καὶ Ἱπποκράτης ἤδη ὁ ἰατρὸς δέδιεν αὐτὸν, καὶ ἀγανακτεῖ, ὅτι μὴ κατὰ καιρὸν ἀφ' ἱερῶν πλείον' ἐστάλη; ὃν ἔδει ἀγαπᾶν, εἴ τις ἀναγάγοι αὐτὸν, ἢ μελίκρατον ἐπισπείσειεν, ἢ στεφανώσειε τὴν κεφαλήν.

AD EPIGR. XXXV.

Fruſtrà n.] Sic legendum exiſtimo hunc locum.

Durus Sulpitiam Phaon amaret,
Fruſtrà. Namque ea, &c.

Addito puncto poſt *Fruſtrà.* Sententia enim eſt. Fruſtrà eam amaret

Phaon durus, & quem Sappho ſibi conciliare non potuit. Fruſtrà, inquam, quia Calenum virum ſuum nec Iouis, nec Bacchi, nec Apollinis connubio, aut ſocietate commutare vellet.

AD EPIGR. XLI.

Res ſibi habere ſuas] Caius l.2.§.1. ff. de Diuort. & Rep. *In repudijs autem, i. renuntiatione, comprobata ſunt hæc verba: Tuas res tibi agito. Item hæc; Tuas res tibi agito.* Apuleius lib. 5. Metam. *Tu quidem ob iſtud tam dirum facinus, confeſtim toro meo diuorte, tibique res tuas habeto.* Sic *res tuas tolle*, in dirimendis ſocietatibus. Petronius, *Quoniam, inquam, fidem ſcelere violaſti, Res tuas ocyus tolle, & alium locum quem polluas, quære.* Vide epigr. 51. huius libri.

Diſsidium] An legendum *Diſcidium*, vt legitur in Gloſſario. *Diſcidium*, διαχωρισμός, χωρισμός. Et *Diſcidium, diuortium dicit.* Lego, Diſcidium, Diuortium, διαίρεσις, διάλυσις γάμου. Sueton. in Domitiano, cap. 3. *Eandem Paridis hiſtrionis amore deperditam repudiauit: intráque breue tempus impatiens diſsidij, quaſi efflagitante populo reduxit.*

AD EPIGR. LXXXVIII.

Nunciat octauam Phariæ] Ioſephus Scaliger vir incomparabilis legit in Caſtigationib. ſuis ad Tibullum lib. 1. *Atque pilata redit*, & hunc locum explicat. De his caluis dicemus lib. 12. σὺν θεῷ.

Structoris Ofellæ) Gloſſ. *Structor*, οἰκοδόμος. At hîc alius ſtructoris vſus. Nam ſtructorem appellat Martialis, quem *Cibicidam* veteres. Notum enim antiquis fuiſſe ſeruos, qui obſonium ſcinderent: quin & Magiſtros, qui obſonij carpendi artem docerent, ac profiterentur. Seneca plurib. locis. Plinius lib. 10. Iuuenalis ſatyr. 11. Vbi etiam *Structorem* noſtrum cibicidam appellat, quemadmodum & Martialis noſter, vt & ſatyr. 5.

Structorem interea (ne qua indignatio deſit)
Saltantem ſpectat, & chironomonta volanti
Cultello: donec peragat dictata Magiſtri
Omnia. Nec minimo ſanè diſcrimine refert,
Quo geſtu lepores, & quo gallina ſecetur.

Cognoſcis ex hoc loco, certis geſtibus ſolitos ſtructores illos obſonia ſcindere. Nam id ex arte. Vnde & ad Symphoniam quandóque carpebant. Petronius, *Non minus & Trimalcio eiuſmodi methodio lætus, Carpe, inquit, Proceſsit ſtatim ſciſſor, & ad Symphoniam ita geſticulatus lacerauit obſonium, vt putares Darium hydraule cantante pugnare.* Sciſſorem hîc appellat Petronius, quem alij ſtructorem. Sed idem alibi ſtructorẽ à ſciſſore di-

ſtinguere videtur, & eum ſtructorem appellare, qui fercula inſtruebat & diſponebat. *Repoſitorium n. rotundum duodecim habebat Signa in orbe diſpoſita, ſupérque, proprium, cõuenientemque materiæ ſtructor impoſuerat cibum.* Niſi idem erat officium. hic propria vocis acceptione, τραπεζοποιὸς Græcis dicebatur, & τραπεζοκόμος. Athenæus lib. 4. ζητητέον δὲ εἰ ὁ τραπεζοκόμος ὁ αὐτός ἐστι τῷ τραπεζοποιῷ. Ἰόβας γὰρ ὁ βασιλεὺς ἐν ταῖς ὁμοιότησι τὸν αὐτὸν εἶναί φησι τραπεζοκόμον, καὶ τὸν ὑπὸ Ῥωμαίων καλούμενον στρύκτορα, &c. Paulò pòſt, ἐκάλουν δὲ τραπεζοποιὸν τὸν τραπεζῶν ἐπιμελητὴν, καὶ τῆς ἄλλης διακοσμίας. Structorum & ſciſſorum meminerunt alij: & de ijs notare occuparunt viri docti. *Diribitores* eoſdem appellat Apuleius lib. 2. Metam. *Diribitores pluſculi ſplendidè amicti: fercula copioſa.*

De Praſino Venetóque] Periculoſum erat ijs fauere, à quibus Principes alienj. De factionib. theatralib. & amphitheatralib. diximus anteà. hæc in Circo. Effuſi autem toto ſtudio ſæpius potentiorum quidam ad alteram factionem. Iul. Capitolinus de Vero Imperatore, *Amauit & aurigas Praſino fauens.* Et paulò pòſt: *Circenſium tantam curam habuit, vt frequenter prouincialibus literas cauſa Circenſium & miſerit, & acceperit. Denique etiam præſens & cum Mario ſedens, multas à Venetianis eſt paſſus iniurias, quòd turpiſſimè contra eos faueret.* Et quę ſequuntur. Totus populus hoc ſtudio inſanùm arſit. Videndus Tertullianus lib. de Spectaculis. Iuuenal. ſat. 11.

Totam hodie Romam Circus capit, & fragor aurem
Percutit, euentum viridis quo colligo panni.
Nam ſi deficeret, mæſtam attonitámque videres
Hanc vrbem, veluti Cannarum in puluere vidi
Conſulibus.

Auſonius carmine de Ναὶ καὶ Οὒ Πυθαγορικοῦ.

Hinc fora diſſultant clamoribus, hinc furioſi
Iurgia ſunt Circi: cuneati hinc læta theatri
Seditio.

Vbi commentator planè fallitur. A colore autem ita appellati ſunt Venetj, Praſinj, Roſej, Albj. Pleniùs de hac re Chorippus Africanus. Vnde Ouidius eleg. 2. lib. 3. Amorum.

Iamque patent iterùm reſerato carcere poſtes,
Et volat admiſſis diſcolor agmen equis.

Vide elegantem locum de hac re, apud Plin. epiſt. 6. lib. 9.

AD EPIGR. L.

Plange fauor] Fauor hîc propriè: vt & fauêre. De factionibus dicebamus modò. inde fauere & fauor in circo, & theatris. Plaut. in Amphit. prologo. Ouid. initio eleg. 2. lib. 3. Am.

Non ego nobilium venio ſpectator equorum:
Cui tamen ipſa faues, vincat vt ille precor.

Ouid. lib. 1. μαθιοτεχνίας.

Cuius equi ueniant tacitò ſtudioſe requiras:
Nec mora, quiſquis erit cui fauet illa, faue.

Tertullianus lib. de Spectaculis cap. 25. *Imò in omni ſpectaculo nullum magis ſcandalum occurret, quàm ipſe ille mulierum, & virorum accuratior cultus: Ipſa conſenſio, Ipſa in fauoribus aut conſpiratio, aut diſſenſio inter ſe de commerſio ſcintillas libidinum conflabellant.*

Mutet honor cultus] .i. magiſtratus & Principes ciuitatis cultum mutent, & quæ ad ornatum pertinent, deponant. Quod fieri ſolitum in luctu. Annulos & cætera eiuſmodi ponebant, quin & veſtem Senatoriam equeſtri veſte quandoque mutabant. Dio lib. 40. Καίτοι καὶ τὴν βουλευτικὴν ἐσθῆτα καταθέμενοι καὶ τῇ ἱππάδι τὴν γερουσίαν, ὥσπερ ἐπὶ μεγάλῳ τινὶ πένθει, συναγαγόντες. Vnde Xiphilinus ſiue idem Dio in Xiphilini epitome in Commodo: παρήγγειλεν ἡμῖν (τοῖς βουλευταῖς ſcil.) ἔν τε τῇ στολῇ τῇ ἱππάδι καὶ ἐν ταῖς μανδύαις εἰς τὸ θέατρον εἰσελθεῖν· ὅπερ οὐκ ἄλλως ποιοῦμεν, εἰσιόντες εἰς τὸ θέατρον, εἰ μὴ ἐπ' αὐτοκράτορί τινι μεταλλάξει. Id fiebat quia hæc ornamenta εὐθυμίας inſignia: vnde & cætera omnia recreationi dicata vitabantur. Euſeb. lib. 4. de vita Conſtant. πένθος ἄσχετον ἐποιοῦντο, λουτρὰ δὲ ἀπεκλείετο, καὶ ἀγοραὶ πάνδημοί τε θέαι, καὶ πάνθ' ὅσ' ἐπὶ ῥαστώνῃ βίου τοῖς εὐθυμουμένοις πράττειν ἔθος ἦν. Matronæ etiam cultum ſuum depoſuerunt. T. Liuius lib. 34. *Quid aliud in luctu, quàm purpuram atque aurum deponunt? quid cum eluxerunt ſumunt?* Dionyſius Halicarnaſſeus lib. 8. Antiq. Rom. καὶ γυναῖκες αὐτῶν, ὁ νόμος ἐᾷ αὐτὰς ἐπὶ τοῖς ἰδίοις τε καὶ ἀναγκαίοις ποιεῖν κήδεσιν, ἀποθέμεναι χρυσοῦν τε καὶ πορφύρεαν, καὶ τὸν ἄλλον ἅπαντα κόσμον, μέλαιναν ἀμφιασμοῖς χρώμεναι, τὸν ἐνιαύσιον ἐπένθησαν χρόνον. & lib. 9. ὡς ἂν Ἀγρίππα Μενηνίου τοῦ καταγαγόντος ἐκ τῆς φυγῆς τὸν δῆμον, καὶ διαλλάξαντος πρὸς τοὺς πατρικίους, ὃν ἀποθανόντα ἡ βουλὴ ἐκ τῶν δημοσίων χρημάτων λαμπροτάταις ἐκόσμησε ταφαῖς. αἱ δὲ γυναῖκες αἱ Ῥωμαίων ἐνιαύσιον ἐπένθησαν χρόνον πορφύρεαν καὶ χρυσὸν ἀποθέμεναι.

Munera flammis) Propriè Munera. Horatius od. 28. lib. 1.

Te maris & terræ, numeroque carentis arenæ
Menſorem cohibent Archita
Pulueris exigui prope littus parua Matinum
Munera.

Valerius Flaccus lib. 3. Argon.

Et ſocios luſtrate rogos, date debita cæſis
Munera quæ noſtro miſiſſet Cyzicus igni.

Statius 3. Syluarum.

Nos non arſura feremus
Munera: venturoſque tuus durabit in annos.

Me monſtrante dolor.

Sueton. in I. Cæſare, cap. 84. *Præferentib. munera, quia ſuffecturus dies non videbatur, præceptum eſt, vt omiſſo ordine, quibus quiſque vellet itineribus vrbis portaret in Campum.* Vnde & Inferias *Munera* dicit Auſonius præfatione Parentalium.

Annua ne tacitus munera prætereas
Quæ Numa cognatis ſolennia dedicat vmbris,
Vt gradus aut mortis poſtulat, aut generis.

Sic & *feralia munera* dicit Ouid. eleg. 3. lib. 3. Triſt. eodem modo δῶρα Græcis frequentiſſimè. Nicarchus:

Ἀλλὰ κόμας τῷ παιδὶ λεχώϊα δῶρα φέρουσαι
Θερμὰ κατὰ ψυχρῆς δάκρυα χεῖτε τάφου.

Et ἐντάφια ſæpiſſimè Xiphilinus in Seuero, καὶ μετ' αὐτοὺς οἵ τε ἱππεῖς καὶ οἱ πεζοὶ ὡπλισμένοι, οἵ τε ἀθλητικοὶ ἵπποι, καὶ τὰ ἐντάφια ὅσα ὅ τε αὐτοκράτωρ καὶ ἡμεῖς, αἵ τε γυναῖκες ἡμῶν, καὶ οἱ ἱππεῖς οἱ ἐλλόγιμοι, οἵ τε δῆμοι, καὶ τὰ ἐν τῇ πόλει συστήματα ἐπέμψαμεν. & ſequenti pag. ἐς οὖν τοῦτο τὰ ἐντάφια ἐνεβλήθη, καὶ ἡ κλίνη ἐνετέθη. Cæterùm præter thus & cæteros odores, quæcumque poterant, conijciebant in eorum rogum, quos honoratos volebant. Vide Euripidem Hecuba. Et Suetonius in I. Cæſare cap. 84. ac Dionem in funere Auguſti lib 56. Nemeſianus Eloga. 1.

Felix o Melibæe vale: tibi frondis odoræ
Munera dat, lauros carpens ruralis Apollo.
Dant Fauni, quod quiſque valet, de vite racemos,
De campo culmos, omnique ex arbore fruges.
Dat grandæua Pales ſpumantia cymbia lacte.
Mella ferunt Nymphæ. pictas dat flora coronas
Manibus hic ſupremus honos. dant carmina Muſæ.

Veſtes quandoque inijciebant, & certe defunctorum veſtes ſimul cremabant. Lucianus περὶ πένθους, πόσοι γὰρ καὶ ἵππους, καὶ παλλακίδας, οἱ δὲ καὶ οἰνοχόους ἐπικατέσφαξαν, καὶ ἐσθῆτα, καὶ τὸν ἄλλον κόσμον συγκατέφλεξαν, ἢ συγκατώρυξαν, ὡς χρησομένους ἐκεῖ, καὶ ἀπολαύσοντας αὐτῶν κάτω. Diximus anteà in togis fuiſſe crematos. Idem Lucianus eod. lib. καὶ στεφανώσαντες τοῖς ὡραίοις ἄνθεσι, προτίθενται, λαμπρῶς ἀμφιέσαντες, ἵνα μὴ ῥιγῷεν δηλονότι παρὰ τὴν ὁδὸν, μηδὲ γυμνοὶ βλέποιντο τῷ Κερβέρῳ. Habes τὸ ἔθος, & ſimul perſtringitur τὸ δέον, his verbis ὡς χρησομένους ἐκεῖ, &c. & poſteriori loco, ἵνα μὴ ῥιγῷεν. &c. Idem Lucianus ſatis docet φιλοψυχεῖν exiſtimaſſe homines ſui temporis τοὺς μακαρίτας veſtib. vti in inferis. Τὸν γοῦν πατέρα ὅδε ἀκριβῶς αὐτὰ ἐκεῖνα ἔτι ἀμπεχόμενον, ἐν οἷς αὐτὸν κατεθάψαμεν. Neque fruſtrà addidit alio loco ἵνα μὴ ῥιγῷεν, &c. Exiſtimabant enim mortuos abſque veſtibus rigere & frigore confici, & idcirco veſtes non ſolùm ſimul ſepeliri ſed & comburi debere. Herodotus Muſa 5. ἔφη ἡ Μέλισσα ἐπιφανεῖσα ὅτι κατερέειν ἐν τῷ κέεται χώρῳ ἡ παρακατα-

θῆκε. ῥίψαι τι γοῦν, καὶ τῇ γυναικί. Τῶν γὰρ οἱ συγκαταθάψαι ἱμάτιον ὄφελος τῇ νῦν, οὐ κατακαυθέντων. Res etiam defunctis charas, cùm viuerent, ſimul cremabant, vt patet ex loco primo Luciani. Plin. epiſt. 2. lib. 4. *Habebat puer mannulos multos, & vinctos, & ſolutos: habebat canes maiores, minoréſque. Habebat luſcinias, pſittacos, merulas: omnes Regulus circa rogum trucidauit.* Nec *dolor erat ille, ſed oſtentatio doloris.*

AD EPIGR. LI.

O tunicata quies] Quia in municipijs, tunicis potius, quàm togis vtebantur, vt notat doctiſſ. Lipſius epiſt. 5. lib. 1. epiſt. quæſt. Huc alluſit Sidonius Apollinaris epiſt. vlt. lib. 2. *Licet ſi horreis, apothecíſque, ſeu penu impletâ deſtinas illic vſque aduentum hirundineum, vel ciconinum, Iani, Numæque ningidos menſes in otio fuliginoſo, ſeu tunicata quiete tranſmittere, &c.*

AD EPIGR. LIII.

Dum numerat palmas] Sic Mamertanus Panegyr. Iul. *Itaque grandæuum iam Imperium videbitur his, qui non ratione dierum, aut menſium, ſed operum multitudine, & effectarum rerum modo Iuliani tempora metientur.*

AD EPIGR. LIX.

Vno ſi lemmate] Notum, quænam dicantur λήμματα apud Dialecticos. *Sumptiones* quoque vulgò dixere. At hîc, & alibi apud noſtrum Martialem, λῆμμα eſt τὸ ληφθὲν, ἢ τὸ ὑποκείμενον τοῦ συλλογίσματος, ἢ ἐπιχειρήματος, ἢ ἄλλου τινός. Vnde Plin. epiſt. 27. lib. 4. *Nam lemma ſibi ſumpſit, quod ego interdum verſibus ludo.* Nota *ſumpſit*, λῆμμα εἴληφε. Sic Sidonius hac voce vſus epiſt. 9. lib. 8. & Auſonius non ſemel. præfat. Idyll. 6. *Hanc ego imaginem ſpecie, & argumento miratus ſum. Denique mirandi ſtuporem tranſtuli ad ineptiam poetandi. Mihi præter lemma nihil placet.* Lemma erat. *Cupido cruci affixus.* Quemadmodum hîc. IN DELICATVM LECTOREM. Lemma tituli dixit Auſonius præfat. Parent. *Sed quoſdam ſolet commendare materia, & aliquotiens fortaſſe lectorem ſolum lemma ſollicitat tituli: vt feſtiuitate perſuaſus, & ineptiam ferre contentus ſit.* Differt Titulus à Lemmate, non τῷ ὄντι ſed τῷ λόγῳ tantùm. Nam Lemma idem eſt cum Titulo: Hoc differt, quòd Titulus præcedit. Vnde etiam eſt titulus. Præcedit γενικῶς, quia eſt veluti materia, cui τὸ σύγγραμμα imprimitur. Senec. in problemate dialectico: quod quidem φύσει priùs eſt. (Eſt enim τὸ συναγόμενον) Sed τῇ τάξει poſteriùs eſt. Nam eſt τὸ συμβαῖνον ἐκ τῶν τεθέντων, tumque mutat nomen, ac vocatur συμπέρασμα.

Macello]

Macello] Macellum generale primùm. Varro lib. 4. de ling. Lat. *Hæc omnia poſtquam contracta in vnum locum, quæ ad victum pertinebant, & ædificatus locus, appellatum Macellum.* Sed poſteà in Macello & delicatiora, quemadmodum piſces vendebantur. Vnde M. Tullius lib. 2. de diuinat. *Aut ſi Epicuri de voluptate liber roſus eſſet, putarem annonam in macello cariorem fore.* Plutarch. tamen quæſt. Rom. Macella κρεωπώλια eſſe voluit. Διὰ τί κρεωπώλια μάκελλα, καὶ μακέλλας καλοῦσι· legendum puto, μακέλλους. At in gloſſario, *Macellarius*, ὀψαριοπώλης. Sic, & Xiphilinus in Nerone. τότε μὲν δὴ τοσαῦτα συνῆεν, ὥς δὴ ἔλεγον, ἑώρτασε, καὶ τὴν ἀγορὰν τῶν ὄψων, τὸ μάκελλον ὀνομαζόμενον, καθιέρωσε. Vide præterea Feſtum in hac voce. Et Sueton. in Iul. Cæſare, cap. 43. *Legem præcipuè ſumptuariam exercuit, diſpoſitis circa macellum cuſtodibus, qui opſonia contra vetitum rei emerent, deportarentque ad ſe.* Et ſanè Macellum ἰχθυοπωλεῖον potiùs, quàm κρεωπωλεῖον. Et piſces peculiariter ὄψα, vt docebimus lib. 11. Iuuenalis Satyr. 5.

Et iam defecit noſtrum mare, dum gula ſæuit
Retibus aſſiduis, penitus ſcrutante macello
Proxima: nec patitur Tyrrhenum creſcere piſcem.

Mattya ſola] Quid ſit ματτύη, Athenæus & Euſtathius docent. ματτυάζειν. Tertullianus lib. de teſtimonio animæ, cap. 4. *Vocas porrò ſecuros, ſi quando extra portam cum obſonijs, & mattyis tibi potiùs parentans ad buſta recedis, aut à buſtis dilutior redis.* *Matteam* legimus apud Senecam lib. 5. Controu. & Suetonium in Caligula.

AD EPIGR. LXI.

Annua iuſta dato] τὰ νομιζόμενα. ἔννομα appellant Pythagorei.

Τούς τε καταχθονίους σέβε δαίμονας ἔννομα ῥέζων.

Nam φθαρτοῖς καὶ ἥρωσιν ἐναγίζειν ἔδει, τοῖς δὲ θεοῖς θύειν, vt notat Herodotus. In his nugis χοαὶ ἐγχύται, ad quas manes τοῦ μακαρίτου inuitabantur. Tragicorum fabulæ exemplis huius generis refertæ. Eximium illud, quod apud Æſchylum, ἐν Πέρσαις.

—τῷ παιδὸς πατρὶ πρευμενεῖς χοὰς
Φέρουσ', ἅπερ νεκροῖσι μειλικτήρια
Βοός τ' ἀφ' ἁγνῆς λευκὸν εὔποτον γάλα, &c.
Ἀλλ' ὦ φίλοι χοαῖσι ταῖσδε νερτέρων
Ὕμνους ἐπευφημεῖτε, τόν τε δαίμονα
Δαρεῖον ἀνακαλεῖσθε, γαπότους δ' ἐγὼ
Τιμὰς προπέμψω τάσδε νερτέροις θεοῖς.

Plutarchus de Dæmonio Socratis. ἵνα ... πολλάκις ἐπιστάληθι ὡς τὸν ξένον ὁ Λύσιδος οἶκος κεκήδευται, καὶ πάντων ἔτυχεν ἡμῖν, ὅπως ἐκεῖ μεταλάχῃ τῶν νομιζομένων. Τοιαύτῃ δὲ διανοίᾳ παραγενόμενος, καὶ πρὸς τὸν τάφον εὐθὺς ὑπὸ τῶν ἐγχωρίων ὁδηγ-

θεὶς, ἱερεῖας ἤδη χοὰς ἐχεόμην, ἀνακαλούμενος τὴν Λύσιδος ψυχὴν κατελθεῖν, ἀπο-θανοῦσαν, ὡς χρὴ ταῦτα πράσσειν. *Multis in mentem venit. Lyſidem in peregrino ſolo aliter funeratum eſſe: & in patriam transferendum nobis illum, vt ibi iuſta perciperet. Hoc igitur cùm ita cogitaſſem, & ad ſepulcrum è veſtigio ab indigenis perductus eſſem, veſpertinis iam horis libamina fudi, Lyſidis animam vocans, quomodo hæc fieri oporteret, reſponſuram.* Vinum, mulſum, & cæteras libationes defodiebant, & quoſdam cibos cremabant. Habes τὸ ὅτι, & τὸ διότι, apud Lucianum, ἐπισκοποῦσι. Τί οὖν ἐκεῖνοι στεφανοῦσι τοὺς λίθους, καὶ χρίουσι μύρῳ; οἱ δὲ καὶ πυρὰν νήσαντες, πρὸ τῶν χωμάτων καὶ βόθρον τινὰ ὀρύξαντες, καίουσί τε ταυτὶ τὰ πολυτελῆ δεῖπνα, καὶ εἰς τὰ ὀρύγματα οἶνον καὶ μελίκρατον, ὡς γοῦν εἰκάσαι, ἐγχέουσιν; Ἑρ. οὐκ οἶδα, ὦ πορθμεῦ, τί ταῦτα πρὸς τοὺς ἐν ᾅδου. πεπιστεύκασι δ' οὖν τὰς ψυχὰς ἀναπεμπομένας κάτωθεν, δειπνεῖν μὲν, ὡς οἷόν τε, περιπετομένας τὴν κνῖσαν, καὶ τὸν καπνὸν, πίνειν δὲ ἀπὸ τοῦ βόθρου τὸ μελίκρατον. Videndus & Homerus Ὀδυσ. λ. Credebant igitur Ethnici mortuos ad has libationes ἐγείρεσθαι, & ἀναπέμπεσθαι. Vnde fortaſsè B. Paulus 1. ad Corinth. cap. 15. ἐπεὶ τί ποιήσουσιν οἱ βαπτιζόμενοι ὑπὲρ τῶν νεκρῶν, εἰ ὅλως νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται; τί καὶ βαπτίζονται ὑπὲρ τῶν νεκρῶν; Nihil hîc in re tam ſeria affirmare volo. Sententiam meam viris doctis propono. Videtur Apoſtolus probare velle reſurrectionem, ne Gentibus quidem fuiſſe incognitam. Si nulla eſt reſurrectio, inquit, τί ποιήσουσιν οἱ βαπτιζόμενοι ὑπὲρ τῶν νεκρῶν; quaſi dicat, Si Ethnici, è quorum ſchola exitis, & cum quibus quotidie adhuc verſamini, reſurrectionem nullam eſſe exiſtimant, quare βαπτίζονται ὑπὲρ τῶν νεκρῶν; id eſt, quare libationes effundunt mortuis, & ad eas, eorum manes inuitant, atque adeò accurrere putant? οἱ βαπτιζόμενοι ὑπὲρ νεκρῶν: hoc ſenſu, οἱ λυόμενοι, ἤγουν λύοντες, καὶ χοὰς χέοντες ὑπὲρ τῶν νεκρῶν, libationes ſuas ſupra mortuos, ἤγουν, ὑπὲρ τοὺς τῶν μακαριτῶν τάφους, effundentes. Nam ταύτας τὰς χοὰς, λοιβὰς appellabant. Sophocles in Electra:

> Ἀλλ' ὦ φίλη, τούτων μὲν ὧν ἔχεις χεροῖν
> Τύμβῳ προσάψῃς μηδέν. οὐ γάρ σοι θέμις,
> Οὐδ' ὅσιον, ἐχθρᾶς ἀπὸ γυναικὸς ἱστάναι
> Κτερίσματ', οὐδὲ λοιβὰς προσφέρειν πατρί.

Dioſcorides:

> Ἀλλὰ προσπίλας μοι δίδου χθονί: μηδ' ἐπὶ νεκρῷ
> Λοιβὰ χέῃς· σίζομαι δέπτε καὶ πόμασι.

Ἀπονίμματα etiam appellarunt Attici, τὰ εἰς τιμὴν τοῖς νεκροῖς γινόμενα. Athenæus ſub finem lib. 9. ἰδίως δὲ καλεῖται παρ' Ἀθηναίοις (vulgò legitur πρὸς) ἀπόνιμμα, ἐπὶ τῶν εἰς τιμὴν τοῖς νεκροῖς γινομένων, καὶ ἐπὶ τῶν τοὺς ἐναγεῖς καθαιρόντων. Clariùs Euſtath. Ὀδ. α. ἰδίως δέ φασι (Athenæum dicit) καλεῖται παρ' Ἀττικοῖς ἀπόνιμμα, ἐπὶ τε χοῶν νεκρικῶν, καὶ ἐπὶ ἐναγῶν καθαιρομένων. Sed & χέρνιβας ita appellarunt, cùm ſit χέρνιψ propriè, τὸ ἐπιχεόμενον χεροῖν ὕδωρ.

> Κἀγὼ χέουσα τάσδε χέρνιβας, βροτοῖς

Λέγω καλοῦσα πατέρ', ἐποίκτειρόν τ' ἐμὲ,
Φίλον τ' Ὀρέστην, πῶς ἀνάξομεν δόμοις.

Locus hic corruptus eſt. Primùm enim, quid illud βροτοῖς Legerem?

Κἀγὼ χέουσα τάσδε χέρνιβας, χοὰς
Λέγω, καλῶ σε πάτερ, &c.

Solet Æſchylus ea interpretari, quæ dixit paulò obſcuriùs, vt notarunt alij. Cùm igitur χέρνιβας hîc dixerit: vox autem iſta haud temerè ita vſurpetur, videtur eam interpretari, cùm ait, χοὰς λέγω. In his autem explicationibus vtitur verbo λέγω. In ἑπτὰ ἐπὶ Θήβαις.

Λέγω δὲ πολλὰ (ἀσπίδος κύκλον λέγω)
Ἔφριξα δινήσαντος.

Huius Tragici πλεονασμοὶ notantur ab Ariſtophane in Ranis. Quò etiã pertinent, καλοῦσα πατέρ'? Rectè igitur, καλῶ σε πάτερ. Nam eum, cui τὰς χοὰς ἔπεμπον, ἐκάλουν, vt patet ex prædictis. Ergo οἱ βαπτιζόμενοι, τουτέστι βαπτίζοντες, ἤγουν χοὰς χέοντες ὑπὲρ τῶν νεκρῶν, reſurrectionem non ignorant, ſiquidem defunctorum manes, ad has libationes ſaltem excitari, exiſtimant. Vel, οἱ βαπτιζόμενοι ὑπὲρ τῶν νεκρῶν, ὅτι ἐβαπτίζοντο, ἤγουν ἀπενίπτοντο, πρὶν τὰς χοὰς τοῖς νεκροῖς πέμπειν. Nam ἀπόνιμμα etiam τῶν καθαιρόντων τοὺς ἐναγεῖς. Sed illi lauabant, πρὶν ἢ καθαίρειν τοὺς ἐναγεῖς. Vnde fortaſsè & alij πρὶν τὰς χοὰς χέειν. Athenæus loco citato. παρέθετο ταῦτα καὶ Δωρόθεος φάσκων, καὶ ἐν τοῖς τῶν Εὐπατριδῶν πατρίοις τάδε γεγράφθαι, περὶ τῆς τῶν ἱκετῶν καθάρσεως. ἔπειτα ἀπονιψάμενος αὐτὸς, καὶ οἱ ἄλλοι οἱ σπλαγχνεύοντες, ὕδωρ λαβὼν κάθαιρε, ἀπόνιζε τὸ αἷμα τοῦ καθαιρομένου καὶ μετὰ τὸ ἀπόνιμμα ἀνακινήσας εἰς ταὐτὸ, ἔγχει. Verba Apoſtoli, quæ ſequuntur, penſitanda etiam ſunt, εἰ ὅλως νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται, *Si omninò mortui non excitantur*, id eſt, ſi nullo modo mortui excitantur. quaſi dicat, ſaltem ἐγείρονται, excitantur, cùm πρὸς ταῦτα τὰ λουτρὰ καλοῦνται. Quę dixi de hoc obſcuriſſimo loco, viris doctis, & pijs excutienda propono: ſententiam, ſi illis ita viſum fuerit, mutaturus. Interpretatio autem illa, *Qui baptizantur pro mortuis*, οἱ βαπτιζόμενοι ὑπὲρ τῶν νεκρῶν, quam tamen amplectuntur viri doctiſſimi, mihi probari nequit, propter articulum τῶν. Nam τὸ ἄρθρον σημαντικόν ἐστι τινὸς δηλωτικόν, vt ait Ioannes Grammaticus, ad cap. 4. lib. 2. de Anima. Cæterùm libationes iſtas, & cætera eiuſmodi nugamenta, Chriſtiani mortuis ſuis rectè negarunt. Iuſtinus Martyr apolog. 2 ὅπερ μόνον ἐγκαλεῖτ' ὑμῖν ἔχειν, ὅτι μὴ τοὺς αὐτοὺς ὑμῖν σέβομεν θεοὺς, μηδὲ τοῖς ἀποθανοῦσι χοὰς, καὶ κνίσσας, καὶ ἐν γραφαῖς στεφάνους, καὶ θυσίας φέρομεν. Lego, καὶ ἐγγραφαῖς (malim etiam ἐπιγραφαῖς) καὶ στεφάνους, &c. Interpres vertit, *Atque id vnicum habetis, quod nobis criminis loco obijciatis, non eoſdem nos vobiſcum colere deos, neque mortuis libationes, & nidores adipum, neque ſignis & ſtatuis coronas, & victimas adferre.* Legit igitur ἐγγραφαῖς, non ἐν γραφαῖς. In vtraque lectione error, mea quidem ſententia. Certum enim priori, & puriori ætate Chriſtianos omni ſimplicitate mortuos ſuos extuliſſe, ijſ-

que atque eorum tumulis corollas pernegaſſe. Minutius Felix. *At enim nos exſequias adoramus* (Ioannes Meurſius præclaræ ſpei adoleſcens, legit *Adornamus.* rectè.) *eadem tranquillitate, qua viuimus: nec adnectimus areſcentem coronam, ſed à Deo æternis floribus viuidam ſuſtinemus: qui & modeſti Dei noſtri liberalitate, ſecuri ſpe futuræ felicitatis, fide præſentis eius maieſtatis animamur.* At nationes non ſolùm mortuos, ſed & eorum tumulos coronabant. Plinius lib. 21. cap. 3. *Etiam tunc coronæ Deorum honos erant, & Larium publicorum, priuatorúmque, & ſepulchrorum, & manium.* Euripides Oreſta:

> ὦ παρθέν', ἥκεις τὸν Κλυταιμνήστρας τάφον
> σίγαζε, ὃ ἀντίσχου νερτέροις χοάς.

Herodianus lib. 4. ἐπελθὼν δὲ πάντα τὰ τῆς πόλεως λείψανα, ἧκεν ἐπὶ τὸν Ἀχιλλέως τάφον. στεφάνοις τε κοσμήσας, καὶ ἄνθεσι πολυτελῶς, πάλιν Ἀχιλλέα ἐμιμεῖτο. Et cippos his corollis, vt & vnguentis etiam, ornabant. Leonidas:

> Μὴ μύρα, μὴ στεφάνους λιθίναις στήλαισι χαρίζου,
> Μηδὲ τὸ πῦρ φλέξῃς· εἰς κενὸν ἡ δαπάνη.
> Ζῶντί μοι εἴ τι θέλεις, χάρισαι· τέφρην δὲ μεθύσκων
> Πηλὸν ποιήσεις, κοὐχ ὁ θανὼν πίεται.
> *Parce meum vnguento cippum, breuibúſque corollis*
> *Ornare, & nimio me decorare rogo.*
> *Hic fruſtrà inſumis: Vino largire. lutoſum*
> *Vina dabunt cinerem: Nec honor inde ſito.*

Dicit Leonidas, τέφρην δὲ μεθύσκων, &c. Quia oſſa vino irrigabant, vt docui lib. 1. Aduerſariorum meorum. Vnde & Strabo.

> Καὶ στεφάνοις κεφαλὰς πυκασώμεθα, καὶ μυρισώμεθα
> Αὐτούς, πρὶν τύμβοις ταῦτα φέρειν ἑτέρους.
> Νῦν ἐν ἐμοὶ πιέτω μέθυ τὸ πλέον ὀστέα τἀμά,
> Νεκρὰ δὲ Δευκαλίων αὐτὰ κατακλυσάτω.

Chriſtiani autem à priori ſimplicitate poſteà receſſerunt, vt docuimus ex B. Hieronymo, & Prudentio lib. 2. Aduerſariorum noſtrorum. Sacrificabant prætereà Ethnici ad ſepulcra defunctorum. Vnde addit Iuſtinus Martyr, καὶ θυσίας φέρομεν. Iul. Capitolinus in M. Antonio Philoſopho. *Tantùm autem honoris Magiſtris ſuis detulit, vt imagines eorum aureas in larario haberet, ac ſepulcra eorum aditu, hoſtijs, floribus, ſemper ornaret.* θυσίας φέρομεν dicit Iuſtinus. Sed θυσίας προσφέρειν, ſignatè magis Theodoritus lib. 5. hiſt. Eccleſ. cap. 20. καὶ σπονδάς, καὶ θυσίας τοῖς εἰδώλοις προσφέρειν.

AD EPIGR. LXII.

Notarius velox] De notarijs diximus ſuprà. Hic Notarius, magiſter ipſe, qui notare docet. Prudentius περὶ στεφάνων.

Præfuerat ſtudijs puerilibus, & grege multo
Septus, magiſter literarum ſederat.
Verba notis breuibus comprendere cuncta peritus,
Raptimque punctis dicta præpetibus ſequi.

Theodoritus lib. 4. hiſt. Eccleſ. cap. 18. μειρακίων κατέστη διδάσκαλος, καὶ κατ' ἐκεῖνον τὸν τόπον γράφειν τε εἰς τάχος ἐδίδασκε, καὶ τὰ διὰ σημείων λόγια. Dicit γράφειν εἰς τάχος, id eſt, ταχυγραφεῖν, vt notauimus epigr. 53. lib 5.

Iulius coquit meſſem] Perſius:

— Inſana canicula meſſes
Iamdudum coquit.

Auſonius:

Iulius & ſegetes coquat, & mare temperet Eurus.

Scythæ pellis] Pro, Scythicæ. Æſchylus, σκύθην εἰς οἶμον.

Loris horridis] Sed aſperiora illa lora aluta quandoque obtegebantur. Auſonius protreptico ad Nepotem.

— Quòd fallax ſcuticam prætexit aluta.

Ferulæque triſtes] Minaces, Columellæ, lib. 10.

Tempore non alio vili quoque ſalgama merce,
Capparis, & triſtes inulæ, ferulæque minaces
Plantantur.

Sceptra pædagogorum] Auſonius protrept. ad Nepotem.

Quòd ſceptrum vibrat ferulæ: quòd multa ſupellex
Virgea.

En verò ſceptrum Dionyſio γραμματίζειν Corinthi docente, non indignum.

AD EPIGR. LXIII.

Bis mea Romano] Quia bis potuerat videre ludos ſæculares, celebratos ſcil. à Claudio, & Domitiano. Nam D. Claudius ludos ſæculares celebrauit, non expectato tempore legitimo. Vide Sueton. in eius vita, cap. 21. Duplicem igitur vitam vixit hæc matrona. Siquidem vna hominis ætas hos ludos ſemel tantùm ſpectare poterat. Vnde Præco, cùm ad eos populum inuitaret, ludos eſſe dicebat, *quos nec ſpectaſſet quiſquam, nec ſpectaturus eſſet*. Vide Sueton. cap. proximè laudato. Herodian lib. 3. κήρυκας γοῦν κατά τε τὴν Ῥώμην, καὶ τὴν Ἰταλίαν διαφοιτῶντας καλοῦντάς τε ἥκειν, καὶ θεάσασθαι πάντας, ἃ μήτε εἶδον, μήτε ὄψονται. Alluſit Claudianus Panegyr. de 4. Conſulatu Honorij.

Spectatóſque iterùm nulli celebrantia ludos,
Circunflexa rapit centenus ſæcula Conſul.

Lego, *ſpectandóſque*. Nam ita in verbis Præconis.

AD EPIGR LXVII.

Pyrrhæ filia] Myrine:

—ἔχεις δὲ σὺ τοὺς ἐνιαυτοὺς
Δὶς τόσους, θυγατρὶ πεπτακόρων Ἑκάβη.
Σισύφου ὦ μάμμη, καὶ Δευκαλίωνος ἀδελφή,
Βάπτε δὲ τὰς λευκάς, καὶ λέγε πᾶσι τατᾶ.

Legendum fortaſsè, καὶ λέγε παισὶ τατᾶ: quaſi dicat, filios etiam tuos, patres appella, ὑποκοριστικῶς, καὶ ὑποκοριστικῶν.

AD EPIGR. LXIX.

Hoc eſt vxorem] id eſt, Hoc modo vxores ducunt viros, non viri vxores. & Viri nubunt vxoribus, non vxores viris: atque inuerſo ordine parent viri, mulieres contrà imperant. Sententia ſimplex, & aperta.

AD EPIGR. LXX.

Signat mea gemma] Atteius Capito: *Poſteà vſus luxuriantis ætatis ſignaturas pretioſis gemmis cœpit inſculpere: & certatim hæc omnis imitatio laceſſiuit, vt de augmento pretij, quo ſculpendos lapides paraſſent, gloriarentur. Hinc factum eſt, vt vſus annulorum exemptus dexteræ, quæ multùm negotiorum gerit, in læuam relegaretur, quæ otioſior eſt: ne crebro motu, & officio manus dextræ, pretioſi lapides, frangerentur.* Eadem penè Plinius.

AD EPIGR. LXXII.

Fruſtrà blanditiæ] κολακεία. Seneca lib. 3. de Ira, cap. 14. *Occaſionem blanditiarum putauit, pectus filij in duas partes diductum, & cor ſub vulnere palpitans.* Et Seneca Pater Suaſoria. *Aiebat itaque, apud Alexandrum dicendam eſſe ſententiam, vt multa adulatione animus eius permulceretur. Seruandum tamen aliquem modum, ne nobis accideret tale aliquid, quale accidit Athenienſibus, cùm publicæ eorum blanditiæ, non tantùm deprehenſæ, ſed & caſtigatæ ſunt.* Val. Maximus lib. 6. cap. 3. *Athenienſes autem Timagoram inter officium ſalutationis Darium Regem more gentis illius adulatum, capitali ſupplicio affecerunt: vnius ciuis humilibus blanditijs, totius vrbis ſuæ decus Perſicæ dominationi ſubmiſſum grauiter ferentes.* Suetonius in Auguſto, cap. 53. *Dominúmque ſe poſthac appellari, ne à liberis quidem, aut nepotibus ſuis, vel ſeriò, vel ioco paſſus eſt, atque huiuſmodi blanditias etiam inter ipſos prohibuit.* Differunt tamen aliquo modo, *blanditiæ* ab *adulatione*. Cornelius Tacitus lib. 1. hiſtor. *Irrumpet*

adulatio, blanditiæ, peßimum veri affectus venenum, ſua cuique vtilitas. Differunt autem, quia Blanditiarum nomen blandius eſt, & minus aſperum fœdo adulationis nomine. Sic ἀρέσκειαν Græci, ἀντὶ τῆς κολακείας, acceperunt. Athenæus lib. 6. ταύτην δὲ τὴν κολακείαν τινὲς ἐκτρεπόμενοι τοὔνομα, ἀρέσκειαν προσαγορεύουσιν, ὡς καὶ Ἀναξανδρίδης ἐν Σαμίᾳ, τὸ γὰρ κολακεύειν νῦν, ἀρέσκειαν ὄνομ' ἔχει.

Parthos pileatos] Parthi enim & Perſæ pileati, cùm cæteræ gentes pileis rarò vterentur, vt animaduertere occuparunt ſummi viri, Adrianus Turnebus, & Iuſtus Lipſius. De Perſis autem Herodotus in Thalia: vbi dicit Perſas ἀσθενέας φορέειν κεφαλάς, ὅτι σκιητροφέουσι ἐξ ἀρχῆς, πίλους τιάρας τε φορέοντες. Tiaram etiam Perſarum fuiſſe nemo homo quin ſciat. Eam rectam gerebant Reges. Seneca lib. 6. de Benef. cap. 31. *Itaque Xerxes pudore, quàm damno miſerior, Demarato gratias egit, quòd ſolus ſibi verum dixiſſet, & permiſit petere quod vellet. Petit ille, vt Sardis maximam Aſiæ ciuitatem curru vectus intraret, rectam capite tiaram gerens: Id ſolis datum regibus.* Hinc Lucianus ἐν εὐχαῖς. Ἀλλὰ σύ γ' ἡμῖν, ὦ βασιλεῦ, χαῖρε οἷα δεῖ, καὶ ἀποκύψας ἐς τὸ ἔδαφος. προσκυνῶ σε, περιαγαγὼν εἰς τοὐπίσω τὼ χεῖρε, ἀφελὼν τὴν τιάραν, ὀρθὴν οὖσαν, καὶ τὸ διάδημα. Nota etiam hæc verba, περιαγαγὼν εἰς τοὐπίσω τὼ χεῖρε, *manus poſt tergum connectens*, ex Ammiano Marcellino. Vide ſis, quæ notauimus ad epigr. 58. lib. 3.

Pictorum ſola baſiate] Hæc conſuetudo notatur à Seneca lib. 2. de Benef. cap. 12. *Cæſar dedit vitam Pompeio Pœno, ſi dat, qui non aufert: Deinde abſoluto, & agenti gratias, porrexit oſculandum ſiniſtrum pedem. Qui excuſant eum, negant id inſolentiæ cauſſa factum. Aiunt ſocculum auratum, imò aureum, margaritis diſtinctum oſtendere eum voluiſſe. Itá prorſus: Quid hìc contumelioſum eſt, ſi vir conſularis aurum, & margaritam oſculatus eſt, & alioquin nullam partem corporis eius electurus, quam puriùs oſcularetur? Homo natus in hoc, vt mores liberæ ciuitatis, Perſica ſeruitute mutaret, parum iudicauit, ſi Senator ſenex ſubmißis honoribus, &c.* Sic enim diſtinguendus hic locus. Sub finem capitis legitur. *Parùm enim fœdè furioſéque inſolens fuerat, qui de capite conſularis viri ſoccatus audiebat, niſi in os Senatoris ingeßiſſet Imperator pigros ſuos.* Quædam exemplaria habent, *Pictos ſoccos*, & fortaſsè benè. Vnde; Picti reges hoc loco.

Sola] Lucretius:

Auia Pieridum peragro loca, nullius antè
Trita ſolo.

Summus Scaliger hanc vocem reponit in hoc Varronis loco, lib. 4. de ling. Lat. *Igitur terra tera, & ab eo poëtæ appellarunt ſumma terræ, quæ ſola teri poſſunt, ſola terræ* Reſcribit, *Quæ ſolo teri poſſunt.* Sed, pace tanti viri dixerim, nihil hìc mutandum exiſtimo. Nam re vera, ſola terræ ſuperficies teri poteſt. Accedit loquutio, *Quæ ſolo teri poſſunt.* Nam aliàs ſcri-

pſiſſet potius, *Quæ ſolò teruntur.* Id enim abſque vllo τῦ ἀδυνάτῦ modo potius enunciandum. Præterea hæc non recedunt à Varronis acumine. Et iſtane etymologia minus acuta, ne dicam minus vana, *Vnde ſumi pote putes?* Omitto ſexcentas alias, quarum nollem Varronem doctiſſimum Romanorum eſſe auctorem.

AD EPIGR. LXXIII.

Vellet Mæcenas] Iuuenalis ſatyr. 12.

Præcipitare volens etiam pulcherrima, veſtem
Purpuream, teneris quoque Mæcenatibus aptam.

AD EPIGR. LXXIX.

Vici fuit ille magiſter] Sueton. in Tiberio, cap. vlt. *Dedit & legata pleriſque. Inter quos virginibus Veſtalibus, ac militibus vniuerſis, plebíque Romanæ viritim, atque etiam ſeparatim virorum magiſtris.*

AD EPIGR. LXXXIII.

Cida ſtare] Quid ſi legat, *Sic adſtare putabis, &c.*

AD EPIGR. LXXXVII.

Sic dicit Cœnatoria, vt Petronius: quemadmodum alij *forenſia* dixerunt, veſtes quibus vtebantur foris. *Lugubria* quoque dixit Seneca, veſtes lugubres, Conſolat. ad Albinam, cap. 16. *Forenſem habitum* appellauit forenſia, Auſonius Ephemeride.

Habitum forenſem da puer,
Dicendum amicis eſt, Aue.

Vbi malè Elias Vinetus. *Forenſem habitum* dicit Auſonius, quo vtebantur foris, quique diſtinguitur à domeſtico. Sic, & *forenſem ſermonem* dixit Apul. Mileſ. 1. quem alibi *exoticum* dicit. Ceterùm, *veſtem cœnatoriam* plenè dixit Iul. Capitolinus in Maximino Iuniore. *Ipſe puerulus, cùm ad cœnam ab Alexandro eſſet rogatus in patris honorem, quòd ei deeſſet veſtis cœnatoria, ipſius Alexandri accepit.* στολὴν δειπνίτιδα appellauit Dio in Adriano. ἔπειτα τῇ στολῇ τῇ δειπνίτιδι, ὥσπερ εἶχεν, ἐς τὸ δικαστήριον αὐτοῦ ἐσῆλθε.

AD EPIGR. XCVII.

Iam ſcrobe] Suetonius in Nerone, cap. 49. *Tunc vnoquoque hinc inde inſtante, vt quàm primùm ſe impendentibus contumelijs eriperet, ſcrobem coram fieri*

fieri imperauit, dimenſus ad corporis ſui modulum. Sidonius epiſt. 12. lib. 3. *Campus autem ipſe dudum refertus tam buſtualibus fauillis, quàm cadaueribus, nullam iam diu ſcrobem recipiebat.* Vereor nè à vanitate Græca, quod Etymologus auctor ſcribit in voce Ἠρία. τὸ παλαιὸν ἐν τοῖς κοιλώμασι τῆς γῆς ἔθαπτον, μήτε σιδήρῳ, μήτε χαλκῷ κεχρημένοι.

AD EPIGR. CIII.

Dominæ Romæ] Vide quæ notauimus ad epigram. 4. lib. 1. *Dominam vrbem* appellat Nemeſianus, ecloga 1.

Nam ſic dulce ſonas, vt te placatus Apollo
Prouehat, & felix dominam perducat ad vrbem.

Et 2.

Tityrus è ſyluis dominam peruenit ad vrbem.

DESIDERII HERALDI ANIMADVERSIONES AD LIBRVM XI. EPIGRAMMATVM M. VALERII MARTIALIS.

AD EPIGR. II.

REGVLA *morum*] Cenſura. Sic *Cenſoriam regulam* dixit Auſonius in Profeſſ. carm.2.

Menſura nitens, quam non cenſoria regula culpet.

Præfecturam morum appellauit Suetonius in Iul. Cæſare, cap. 76. Et eodem modo *Iudicem morum* cenſorem dixit Iuuenalis.

AD EPIGR. VII.

Vnctis diebus] Nam feſtis diebus vnguenti plurimus vſus. Et in ipſa caſtra hæc voluptatis lenocinia penetrauere. Plin. lib.13.cap.3. *Maximè tamen mirum eſt, hanc gratiam penetraſſe & in caſtra. Aquilæ certè, & ſigna puluerulenta illa, & cuſtodijs horrida, iunguntur feſtis diebus.* Quid autem Saturni ferijs vnctius? Quando cœnæ vnctiores & elegantiores?

AD EPIGR. IX.

Serica prælis] Vide quæ notauimus ad epigr. 46. lib. 2. Ammianus Marcellinus lib. 28. *Dein cùm à Syluani lauacro, vel Mammææ aquis ventitant ſoſpitalibus, vt quiſquam eorum egreſſus tenuiſsimis ſe terſerit linteis, ſolitis preſſorijs veſtes lucet nitentes arbitra diligenter explorat, quæ vnà portantur ſufficientes ad iuuandos homines vndecim, &c.*

AD EPIGR. XIIII.

Noli n. præterire marmor] Ouidius:

Quoſque legat verſus oculo properante viator,
Grandibus in tumuli marmore cæde notis.

AD EPIGR. XVII.

Tarteſſ. manu] Meminit anteà Bœticorum κρουμάτων. Cæterùm *Concrepare æra*, non rarum. Petronius: *Et pueri deterſis pauliſper oculis redierant ad miniſterium, cùm intrans cymbaliſtria, & concrepans æra, omnes excitauit.*

Sis Patauina licet] Plinius epiſt. 14. lib. 1. *Habet auiam maternam Serranam Proculam, è municipio Patauino. Noſti loci mores. Serrana tamen Patauinis quoque ſeueritatis exemplum eſt.*

AD EPIGR. XIX.

Nuce picata] Hoc ait, quia dolia picabantur. Patet ex Plinio, & Columella. Sueton. in D. Claudio, cap. 16. *Quorum altero admonebat, vt vberi vinearum prouentu benè dolia picarentur.* M. Cato de re Ruſt. cap. 2. *Cùm tempeſtates, pluuiæue fuerint, videto quot dies, quæue opera per imbrem fieri potuerint, dolia lauari, picari, villam purgari, &c.* & cap. 23. & 39. atque alibi.

Hoc Labulle verum eſt?] Terentius. *Ah idne verum eſt?*

AD EPIGR. XXXVII.

Deſperaſſe iuuat] Nam *Deſperati* ſignatè, quorum ſalus deſperata, depoſita, deploratáque eſt. Sidonius epiſt. 10. lib. 8. *Medicus in deſperatione, Gubernator in tempeſtate cognoſcitur.* Sic & Græci. Socrates lib. 4. hiſtor. Eccleſ. cap. 26. συνέβη νήπιον υἱὸν τῷ Οὐάλεντος, ᾧ ὄνομα ἦν Γαλάτης, ἀῤῥωστῆσαι ἰσχυρῶς, ὥστε ἀπογνωσθῆναι ὑπὸ τῶν ἰατρῶν. Seruius 12. Æn. *Depoſitum* interpretatur, *Deſperatum.* Conſuetudo autem, quam ille ibidem notat de deponendis ante ianuas deſperatis, ab Aſſyrijs petita eſt, vt docet Herodotus Muſa 1. necnon Strabo in Aſſyria. vel ab Ægyptijs. Siquidem idem Strabo ſcribit lib. 3. vbi docet hanc & Hiſpanis conſuetudinem obſeruatam. τοὺς δὲ ἀῤῥώστους, inquit, ὥσπερ Αἰγύπτιοι τὸ παλαιὸν, προτιθέασιν εἰς τὰς ὁδοὺς, τοῖς πεπειραμένοις τοῦ πάθους ὑποθήκης χάριν. Sed Ἴβηρες, οἱ προσοικοῦντες τὸν Εὔξεινον πόντον, ab Hiſpanis noſtris oriundi, eundem pænè morem retinuerunt, vt videre eſt apud Socratem lib. 1. hiſt. Eccleſiaſt. cap. 20. & Theodoritum lib. 1. hiſt. Eccleſ. cap. 24.

AD EPIGR. LX.

Si Tyrios ſumpſi cultus] Hic cultus ſolutiorum & laſciuiorum. Athenæus lib. 12. καὶ ἡ Ἀθηναίων πόλις ἕως ἐτρύφα, μεγίστη τε ἦν, καὶ μεγαλοψυχοτάτους ἔτρεφεν ἄνδρας. ἁλουργῆ μὲν γὰρ ἠμπίσχοντο ἱμάτια, ποικίλους δ' ὑπέδυνον χιτῶνας. Lucianus περὶ αἱρέσεων. ὄψει γελῶν ἐκ εἰς μακρὸν, ὑπὸ πώγωνα, ὥσπερ τῶν λέ-

σιον, καὶ βαθεῖαν, ὑπὸ διαίτης κεκολασμένην, ἀλλ' ἀνεῖσα πάντα, ὃ εἰλήφειν. τάχα δὲ καὶ προφυεῖσα μεταμφιάσομαι, ὡς οὐδεὶς ἅπαντος, ὅτι μηκέτι μοι τῶν λοιπῶν σκέπειν μέτεστι. Et δικαστηρίοις. Α'ΡΕΤΗ. προσήκει ἐμὲ χρὴ λέγειν τὴν Α'ρετὴν, ἐμὸς γάρ ἐστιν Α'ρίστιππος, ὡς δηλοῦσιν οἱ λόγοι, καὶ τὰ ἔργα. ΤΡΥΦΗ. ὑμέτερου. ἀλλ' ἐμὲ τὴν Τρυφήν. ἐμὸς γὰρ ὁ ἀνὴρ, ὡς ἔστιν ὁρᾶν ἀπὸ τῶν στεφάνων, καὶ τοῦ προφυεῖδος, καὶ τῶν μύρων.

Adſtricta fronte] Conſtricta fronte. Petronius :

Quid me ſpectatis conſtricta fronte Catones?

AD EPIGR. XLVI.

Cellæ] Gloſſ. *Cella*, οἴκημα. Seruulorum propriè receptacula, & partes ædium abſtruſiores, vbi ſerui habent, Cellæ dicuntur. Val. Maximus, lib. 7. cap. 6. *Eadem cellis ſeruilibus extracta corpora, & à paſtoralibus caſis collecta mancipia, velut præcipuum firmamentum exercitui ſuo adiecit.* Auctor dialogi de cauſſis corruptæ Eloquentię. *Iam primùm ſuus cuique filius ex caſta parente natus, non in cella emptæ meretricis, ſed gremio, ac ſinu matris educabatur.* Et ædiculæ ac tenebræ pauperum. Apul. lib. 9. Metam. *At ego miſera & pernox, & per diem lanificio neruos meos contorqueo, vt intra cellulam noſtram ſaltem lucerna luceat.* Legendum exiſtimo, *at ego miſera & pernox & perdia, &c.* Sic enim & lib. 5. *Et perdia, & pernox, nec inter amplexus deſinis cruciatus.* Sic dicitur A. Gellio Socrates *ſtare ſolitus perdius atque pernox.* Sed cellæ ſæpè cubilia meretricum, φωλεοὶ ἑταίρων, quemadmodum & οἰκήματα, Græcis, teſte Heſychio. Athenæus lib. 13. καὶ Φιλήμων δ' ἐν Ἀδελφοῖς, προσιστορῶν ὅτι πρῶτος Σόλων, διὰ τὴν τῶν νέων ἀκμὴν, ἔστησεν ἐπὶ οἰκημάτων γύναια πριάμενος, καθὰ καὶ Νίκανδρος ὁ Κολοφώνιος ἱστορεῖ ἐν τρίτῳ Κολοφωνιακῶν, φάσκων αὐτὸν καὶ πανδήμου Ἀφροδίτης ἱερὸν πρῶτον ἱδρύσασθαι, ἀφ' ὧν ἠργυρίσαντο αἱ προστᾶσαι τῶν οἰκημάτων. στέγος propriè & τέγος. Iuſtinus Martyr Apolog. 2. καὶ Ἑλένην τινὰ, τὴν συμπερινοστήσασαν αὐτῷ κατ' ἐκεῖνο τοῦ καιροῦ, πρότερον ἐπὶ τέγους σταθεῖσαν ἐν Τύρῳ τῆς Φοινίκης τὴν ὑπ' αὐτοῦ ἔννοιαν πρώτην γενομένην λέγουσι. Erant autem *Cellæ*, non ipſa lupanaria, ſed receptacula in lupanaribus : in quibus erant plures cellæ, tanquam cubicula, vbi ſcorta proſtabant. Suetonius in Caligula, cap. 41. *Ac ne quod non manubiarum genus experiretur, lupanar in palatio conſtituit, diſtinctiſque & inſtructis, pro loci dignitate, compluribus cellis, in quibus matronæ ingenuique ſtarent.* Dio de hac re lib. 59. ὅπου σοῦ ὁ Θεὸς, ὅπου ὁ Ζεὺς, ἵνα τις τάτε ἄλλα τὰ αἴσχιστα, ἐξ ὧν ἠργυρίζετο, παραλίπῃ, ἀλλὰ, τάγε οἰκήματα τὰ ἐν αὐτῷ τῷ παλατίῳ ἀποδειχθέντα, &c. Vbi Xylander οἰκήματα malè interpretatur Lupanaria. Peccatur quoque in hac voce apud Xiphilinum in Nerone. ἐν μὲν τῷ μέσῳ, καὶ ἐπὶ τῷ ὕδατι ἐπὶ σκαφῶν τὰ οἰκηρὰ τὰ ξύλινα τὰ μεγάλα προεκαθῆτο, καὶ ἐπ' αὐτῶν σανίδες ἐπεπήγεσαν. πέριξ δὲ περὶ αὐτὸ, καπηλεῖα καὶ οἰκήματα ἐπεποίητο. Vnde paulò pòſt: τοὺς δὲ δὴ ἄλλους πάντας ἐν τοῖς καπηλείοις ἐδημεῖσθαι, ἔστι τὰ πορνεῖα εἰσῄεσαν, καὶ

συνεχώρησε πάσαις ἀναίδην ἁπλῶς ταῖς ἐνταῦθα καθημέναις. Cellæ autem præfixos habebant titulos, vbi nomina meretricum, quæ ibi merebantur, inſcripta erant, ita vt qua quæque cella ſtaret, ex inſcriptione noſſe poſſes. Iuuenalis ſatyr. 6. de Meſſallina.

Et nigrum flauo crinem abſcondente galero,
Intrauit calidum veteri centone lupanar,
Et cellam vacuam, atque ſuam: Tunc nuda papillis
Conſtitit auratis, titulum mentita Lyciſcæ.

Hanc igitur inſcriptionem *Titulum* appellabant, Seneca pater Controu. 2 lib. I. *Deducta es in lupanar: Accepiſti locum: Pretium conſtitutum eſt, Titulus inſcriptus eſt.* Iterùm. *Meretrix vocata eſt, In communi loco ſtetiſti, Superpoſitus eſt cellæ tuæ titulus, venientes recepiſti.* Hinc etiam intelligendus hic locus ibid. *Stetiſti cum meretricibus. Stetiſti ſic ornata, vt populo placere poſſes, ea veſte, quam leno dederat. Nomen ſuum pependit in fronte.* Frontem cellæ dicit. Hinc Petronium explicabimus, & fortaſsè emendabimus. *Cùm ego negarem me cognoſcere domum, video quoſdam inter virulos, nudaſque meretrices furtim conſpatiantes. Tardè, Imò iam ſerò intellexi, me in fornicem eſſe deductum. Execratus itaque aniculæ inſidias, operui capus, & per medium lupanar fugere cœpi in aliam partem.* Hîc, pro *Quoſdam inter virulos*, legendum exiſtimo, *Quoſdam intus titulos.* Et ſanè annotant in quibuſdem codicibus legi *Titulos*, pro *Virulos*. Intellexit igitur, in lupanar eſſe ſe deductum, ex titulis, qui intus erant affixi, ſingulis ſcilicet cellis. Addit Petronius: *Nudáſque meretrices furtim conſpatiantes.* Neſcio an legendum, *Nudáſque meretrices confertim patiantes.* In lupanaribus meretrices nudæ ſæpiùs. In cellis ſanè ſuis nudæ ſtabant, ὡς ἐπὶ τὸ πολύ. Iuuenalis ſatyr. 11.

—— Audiat ille
Teſtarum crepitus, cùm verbis, Nudum olido ſtans
Fornice mancipium quibus abſtinet.

Xiphilinus in Heliogabalo. καὶ τέλος ἐν τῷ παλατίῳ οἴκημά τι ἀποδείξας, ἐνταῦθα ἠσέλγαινε, γυμνός τε ἀεὶ ἐπὶ τῆς θύρας αὐτοῦ ἑστὼς ὥσπερ αἱ πόρναι, καὶ τὸ σινδόνιον χρυσοῖς κρίκοις ἐξηρτημένον, διασείων, τούς τε παριόντας, ἁβρᾷ τε καὶ κεκλασμένῃ τῇ φωνῇ προσεπαιζόμενος. Vnde etiam Iuuenalis loco anteà citato de Meſſallina,

—— Tunc nuda papillis
Conſtitit auratis.

Hinc & Xenarchus πεντάθλῳ.

Ἐπὶ τοῖσι προσέεισι μάλ' ἔξεσθ' ὁρᾶν
εἱληθερούσας, στέρνα τ' ἠμφιεσμένας,
γυμνὰς ἐφεξῆς.

Papillas & τὰ στέρνα amiciebant, cætera nudæ erant bellæ illæ lupæ. Vnde, & inauratæ Meſſallinæ papillæ. Et omnibus ſanè vinctæ mulieribus. Lucianus ἔρωσιν. πάντα δὲ τὰ ἐκτὸς αὐτῆς γεγυμνωμένα τοῦ προσώπου, χωρὶς

τῶν ἀνέρων πεπιληκότων μαζῶν, ὡς ἀεὶ περιθέουσι δεομένας. Xenarchi locus eſt apud Athenæum lib.13. Vbi malè Interpres. Solæ igitur papillæ obtegebantur, quæ & aliquando nudabantur. Hinc Apuleium intelliges lib.10. *Tunc illa cuncto prorſus ſpoliata tegmine, tænia quoque qua decoras deuinxerat papillas, lumen propter adſiſtens, &c.* Cæterùm nudæ ſtabant meretriculæ, vt eas inſpicere poſſent amatores, ne qua occulta labe fallerentur. Philemon.

Ἑστᾶσι γυμναί, μή ξαπατηθῇς, πάνθ' ὅρα.

Cæterùm ſoluebant ganeones ſtatim cùm ingrederentur, mercedem cellæ pretium, vt loquitur Petronius. *Iam pro cella meretrix aſſem exegerat.* Iuuenalis ſatyr.6.

--- *Voce*

Excepit blanda intrantes, atque æra popoſcit.

Æra dicit, *Capturam*. Sic enim turpem illum quæſtum Latini appellarunt. Gloſſarium, *Captura*, ἐμπολή. Xiphilinus in Heliogabalo. χρήματά τε παρ' αὐτῶν συνέλεγε, καὶ ἐγαυροῦτο ταῖς ἐμπολαῖς. Quare *captura* ἐμπολή, clarum vel hoc ſolo Theodoriti loco, lib.1. hiſt. Eccleſ. cap. 22. γυναῖκα γὰρ ἑταιρικὸν τὴν ὥραν ἀπεμπολοῦσαν μισθωσάμενοι, καὶ γλῶτταν αὐτοῖς ἀποδίδοσθαι πείσαντες, συνῆλθον εἰς τὸ συνέδριον. Vnde Scholia Sophoclis ad hunc Aiacis locum.

ὦ φίλτατ' Αἴας, ὦ ξύναιμον ὄμμ' ἐμοί,
ἆρ' ἠμπόληκας, ὥσπερ ἡ φάτις κρατεῖ;

Scholia, ἠμπόληκας, ἀνεμπόλησας· ἐκ ἐρδάσας. καὶ ἐπὶ φαύλου λέγεται. τροπικῶς δὲ, ἀντὶ τοῦ ἀπεμπόλησας.

Laſciua acu] Tertull. de Virginibus velandis, cap.12. *Similque ſe mulieres intellexerunt, de virginibus educuntur, a capite quidem ipſo deponentes quod fuerunt, vertunt capillum, & acu laſciuiore comam ſibi inſerunt.* Hîc pro *acu laſciuire*, malè reponit vir doctiſſimus, *Laſciuiorem comam*.

AD EPIGR. XLVIII.

Nec p. Inachidos limina] In Iſidis templis, & in theatris multa adulteria, & corruptelæ patrabantur. Meminit Ioſephus lib.18. ἀρχαιολογίας. Ouid.2. Amorum eleg.2.

Nec tu linigeram fieri quid poßit ad Iſim
Quæſieris, nec tu curua theatra time.

Et lib.2. de Arte amandi.

Nec fuge Niligenæ Memphitica ſacra iuuencæ,
Multas illa facit, quod fuit ipſa Ioui.

Et lib.3.

Quid faciet cuſtos, cùm ſint tot in vrbe theatra?
Cùm ſpectet iunctos illa libenter equos?

Cùm ſedeat Phariæ ſacris operoſa iuuencæ?
Quóque ſuæ comites ire iubentur, eat?

Iuuenalis ſatyr. 6.

-- Iámque expectatur in hortis,
Aut apud Iſiacæ potius ſacraria lenæ.

Et in alijs multis templis hæ corruptelæ. Iuuenalis ſatyr. 9.

Nuper enim, vt repeto fanum Iſidis, & Ganymedem
Pacis, & aduectæ ſecreta palatia Matris,
Et Cererem (Nam quo non proſtat fœmina templo?)

Tertull. Apoget. cap. 15. *Cæterùm adijciam quæ non minus conſcientiæ omnium recognoſcent, in templis adulteria componi, inter aras lenocinia tractari, in ipſis plerumque æditoorum & ſacerdotum tabernaculis, ſub iiſdem vittis & purpuris thure flagrante libidinem expungi, neſcio pluſne de vobis Dij veſtri, quàm de Chriſtianis querantur.* Iſis tamen negandi occaſionem quandoque dabat: quia eius ſacris operaturæ ſeuerabant. Ouid. eleg. 8. lib. 3. Amorum.

Quid nos ſacra iuuant? Quid nunc Ægyptia proſunt
Siſtra? quid in vacuo ſecubuiſſe toro?

Et eleg. 8. lib. 1.

Sæpè nega noctem: Capitis modò finge dolorem:
Et modò, quæ cauſſas præbeat, Iſis erit.

Sic & in Cereris ſacris ſecubabant. Ouid. 3. Amorum, eleg. 9.

Annua venerunt Cerealis tempora ſacri,
Secubat in vacuo ſola puella toro.
Flaua Ceres tenues ſpicis redimita capillos,
Cur inhibes ſacris commoda noſtra tuis?

Poſt:

Hanc quiſquam lacrymis lætari credat amantum?
Et benè tormentis, ſecubitúque coli?

Poſt συνουσίας Deos adire non poterant, niſi religione purificati. Ouid. 3. Amorum, eleg. 6.

A tenera quiſquam ſic ſurgit mane puella,
Protinus vt ſanctos poſſit adire Deos.

Lego,

Protinus is ſanctos poſſit adire Deos.

Vnde elegans illud Pythagoræ dictum apud Iamblichum, lib. 1. de Vita Pythag. cap. 11. ἔτι δὲ τὸ περιβόητον φερόμενον ἀποφθέγξασθαι κατὰ τὴν σύνοδον, ὡς ἀπὸ μὲν τοῦ συνοικοῦντος ἀνδρὸς, ὅσιον ἐστιν αὐθημερὸν προσιέναι τοῖς ἱεροῖς. ἀπὸ δὲ τοῦ μὴ προσήκοντος, οὐδέποτε. *Præterea in conuentu iſto illud dixiſſe perhibetur, quòd poſteà celeberrimum fuit, & crebrò vſurpatum, Vxorem à viri ſui latere eodem poſſe die ſanctè ad ſacra accedere: ab alieni verò, & ad ſe nihil pertinentis, latere, nullo vnquam tempore.* Sic enim explicandus hic locus. Locus poſteà ſe-

quitur apud eundem Iamblichum intricatus, quem nobis extricare facilè eſt. Sed de eo alibi.

AD EPIGR. LXIX

Silius hic magni] Huius pietatis meminit & Plin. epiſt. 7. lib. 3. *Vergilij ante omnes, cuius natalem religioſiùs, quàm ſuum celebrabat*, (Silius ſcil.) *Neapoli maximè, vbi monumentum eius adire, vt templum, ſolebat.*

AD EPIGR. L.

Cadit aure lapis] Hæc ars notata etiam Magiſtro amandi lib. 1. ματαιοτεχνίας.

Quod cùm mendaci damno mœſtiſſima plorat?
Elapſuſque caua fingitur aure lapis?

Cæterùm mulieres lapillis aures ſuas olim onerabant: quæ conſuetudo non omninò aboleuit. Eſt autem antiquiſſima, & eam obſeruabis in Geneſi, & in Exodo cap. 32. Pertinuiſſe autem eam ad ſolas fœminas, ſexcentis exemplis probari poteſt. Horatius ſatyr. 3. lib. 2.

Filius Æſopi detractam ex aure Metellæ,
Scilicet vt decies ſolidum exſorberet, aceto
Diluit inſignem baccam.

Seneca lib. de vita beata, cap. 7. Suetonius in Vitellio, cap. 7. Iuuenalis ſatyr. 6. Ouidius pluribus locis. Lucianus ἐρῶσιν, & περὶ οἴκου. Alij. Alexander Seuerus, modeſtus Imperator, & in cultu temperando ſeuerus, inaures tamen matronis conceſſit. Lampridius *gemmarum quod fuit, vendidit, & aurum in ærarium contulit, dicens, gemmas viris vſui non eſſe: Matronas autem regias contentas eſſe debere vno reticulo, atque inauribus, & baccato monili, & corona cum qua ſacrificium facerent.* Nota, *Matronas regias*. Mollitiei notati, ſi qui viri inauribus vſi ſunt. Arnobius lib. 2. aduerſus Gentes. *Idcircò animas miſit, vt diuini ponderis, & grauitatis oblitæ, gemmas, lapillos, margaritas, caſtitatis diſpendio compararent, conſpiciendis quærerent corporibus fucos, innecterent his colla, laminas pertunderent aurium, imminuerent frontes limbo, fuligine oculos obumbrarent, nec informis erubeſcerent maſculorum calamiſtris vibrare cæſariem, cutem corporis leuigare, incedere poplitibus nudis, omnique alio cultu vigorem virilitatis, & exponere, & in habitum fœminarum, delicidſque, mollire?* Cæterùm plures vniones quandoque coniungebant. Seneca lib. 7. de Benef. cap. 9. *Video vniones non ſingulos ſingulis auribus comparatos: Iam enim exercitatæ aures ferendo oneri ſunt. Iunguntur inter ſe, & inſuper alij binis ſuperponuntur. Non ſatis muliebris inſania viros ſubiecerat, niſi bina, ac terna patrimonia auribus ſingulis pependiſſent.* Plin. lib. 9. cap. 35. *Elenchos*.

chos appellant, faſtigiata longitudine, alabaſtrorum figura in pleniorem orbem deſinentes. Hos digitis ſuſpendere, & binos ac ternos auribus fœminarum, gloria eſt. Subeunt luxuriæ eius nomina & tædia exquiſita perditiore portatu: Siquidem cùm id fecère, Crotalia appellant, cui ſono quoque gaudeant, & colliſu ipſo margaritarum. Idcircò *Aures onerare* dictum. Ouid.

Vos quoque non charis aures onerate lapillis,
Quos tegit in viridi decolor Indus aqua.

Seneca lib. 2. de Tranquill. vitæ, cap. 14. *Tanta quoſdam dementia tenet, vt contumeliam ſibi poſſe fieri putent à muliere. Quid refert quantum habent, quot lecticarios, quàm oneratas aures, quàm laxam ſellam?*

Expiet vt ſomnos] Somnia. Petronius. *Cæterùm Lychas vt Tryphænæ ſomnium expiauit.* Sueton. in Galba, cap. 18. *Quumque exterritus luce prima ad expiandum ſomnium, præmiſsis qui rem diuinam pararent, Tuſculum excurriſſet.* Eodem modo *Somnium expiare* dixerunt, quo *monſtra, prodigia, portenta expiare.* Qua loquutione nihil crebrius apud T. Liuium: quemadmodum neque hac, *Procurare monſtra, &c.* Vnde & *Procurare ſomnium* apud Tibullum. *Expiare* autem eſt, ſacrificijs, & religione, malum, quod portentum eſt, deprecari, quemadmodum & *Procurare.* Tibullus:

Ipſe procuraui, ne poſſent ſæua nocere
Somnia, bis ſancta deueneranda mola.

Ἀποτρέπειν Græcis. Æſchylus Πέρσαις,

—— θεοὺς δὲ προστροπαῖς ἱκνουμένη,
Εἴ τι φλαῦρον εἶδες, αἰτοῦ τῶνδ' ἀποτροπὴν λαβεῖν.

Lucianus Ὀνείρῳ. πῶς γὰρ ὁ τέρας; ἀλλ' ἀποτρέπετε ὦ θεοὶ τὸ δεινὸν ἀφ' ἡμῶν. Sic Ἀπερύκειν. Sophocles in Aiace.

—— ἀλλ' ἀπερύκοι
καὶ Ζεὺς κακὰν καὶ Φοῖβος Ἀργείων φάτιν.

Vnde *Auerruncare* Latinis. Cæterùm non ſolùm τὰ δεινὰ à ſe auerti: ſed & in alios deriuari precabantur: quia exiſtimabant τὸ θεῖον quocunque tandem modo placandum eſſe. Vnde deprecationes eiuſmodi,

Hoſtibus eueniant conuiuia talia noſtris.

Ita exiſtimabant, Deorum minas vix poſſe eſſe irritas, & idcircò in alicuius caput auerruncandas. Vnde Ægyptij in caput victimæ mala omnia deprecabantur. Vide Herodotum Muſa 2. Expiatio hanc ἀποτροπὴν deſignat. Val. Maximus lib. 7. cap. 1. *Cæterùm mendacem ante ipſam aciem conſtituit, vt haberent Dij, cuius capite, ſi quid iræ conceperant, expiarent.* Iul. Cæſar lib. 1. de Bello Ciuili. *Atque hæc ſuperioris ætatis exempla expiata Saturnini, atque Gracchorum caſibus.* Suetonius in Nerone, cap. 36. *Anxius ea re, vt ex Babilo aſtrologo didicit, ſolere Reges talia oſtenta cæde aliqua illuſtri expiare, atque à ſemet in capita procerum depellere, nobiliſsimo cuique exitium deſtinauit.* Hæc ita Xiphilinus in Nerone. περὶ τὸν δ' αὐτὸν γεγονότων τινι, οἱ

Ec

μάντις ὄλεθρον αὐτῷ ταῦτα φέρειν εἶπε, καὶ συμβούλευσε εἰς ἑτέρους τὸ σημεῖον ἀποτρέψασθαι. In imprecationibus quoque, quod quis imprecatus erat, id in ipſius caput deprecabantur. *εἰς κεφαλὴν σοί*, & *εἰς κεφαλὴν σοὶ τρέποιτο.* *Imò tibi* Latinis, vt docuimus anteà. Plutarch. de Dæmonio Socratis. *ἀγανακτοῦντος δ' ἐμοῦ, καὶ κακῶς αὐτὴν λέγοντος, πρέπειν πρὸς δυσφημίας ἀποτρέπειν, ἐπαρωμένην κακὰς ὁδούς, κακὰς δ' ἐπανόδους. ἃ σὺ Δία ταῦτα τρέψαι εἰς αὐτὴν ἐκείνην ἤδη.* Id, *Deprecari*, Catullo, & alijs, vt rectè obſeruauit A. Gellius lib. 6. cap. 16. Val. Maximus lib. 4. cap. 3. *Legatus enim ad Pyrrhum profectus* (Fabricium dicit) *cùm apud eum Cyneam Theſſalum narrantem audiſſet, quendam clarum ſapientia ſuadere, ne quid aliud homines, quàm voluptatis cauſſa facere vellent, pro monſtro eam vocem accepit, continuóque Pyrrho, & Samnitibus iſtam ſapientiam deprecatus eſt.* Infauſta quoque omina in ipſos ominantes ſæpiùs deprecabantur. Theocritus idyll. 6.

—— αὐτὰρ ὁ μάντις ὁ Τήλεμος ἔχθρ' ἀγορεύων
ἐχθρὰ φέροι ποτὶ οἶκον, ὅπως τεκέεσσι φυλάξῃ.

Seneca Conſolat. ad Martiam, cap. 9. *Quis vnquam noſtrum de exſilio, de egeſtate, de luctu cogitare auſus eſt? Quis non, ſi admoneatur, vt ſuis cogitet* (legendum fortaſsè *de his*) *tanquam dirum omen reſpuat, & in capita inimicorum, aut ipſius intempeſtiui monitoris, abire illa iubeat?*

Indixit cœnam] Gloſſ. Indicit, *ἐπαγγέλλει, καταγγέλλει.* Poſterior interpretatio huic loco conuenit. Sueton. in Nerone, cap 27. *Indicebat & familiaribus cœnas.* Sic ſæpè *Condicere.* M. Tullius in illa ad Lentulum. *Nam cùm mihi condixiſſet, cœnauit apud me, in mei generi Craſſipedis hortis.* Sueton. in Tiberio, cap. 42. *Seſtio Claudio libidinoſo, ac prodigo ſeni, olim ab Auguſto ignominia notato, & à ſe ante paucos dies apud Senatum increpito, cœnam ea lege condixit, ne quid ex conſuetudine immutaret, aut demeret, vtque nudis puellis miniſtrantibus cœnaretur.*

AD EPIGR. LIII.

Lauabimur vnà] Qui cœnam dabat, balneum quoque calfaciebat. Notum ex Cicerone & Horatio. Qui balnea priuata habebant, eò conuiuas deducebant: qui contrà, eos ad publica balnea mittebant de mercede ſecuros. Vnde iubebantur conuiuæ, *λουσάμενοι ἥκειν.* Lucianus *ὀνείρῳ. οὐ δεῖ ἐκεῖνον ἥκειν λουσάμενος.* & *ἐν διχαῖς. καὶ λουσάμενον ἥκειν κελεύσαι τὴν ὥραν ἐπὶ τὸ δεῖπνον.* Terentius in Phormione, act. 2. ſcen. 2.

Imò enim nemo ſatis pro merito gratiam regi refert.
Tene aſymbolum venire, vnctum, atque lautum è balneis,
Otioſum ab animo, cùm ille & cura, & ſumptu abſumitur.

Octauam poteris ſeruare] Idcircò & ſolaria erant in balneis, quæ à conuiuaturis conſulebantur. Lucianus *ὀνείρῳ. καὶ τὸ ἄχρι λύχνου, ἀμφοῖν μάλιστα ἐπιδήμιον, συνεχὲς ἐπισκοπῶν, ὁπόσου ἂν τὸ στοιχεῖον εἴη, καὶ πηνίκα ἤδη λελοῦσθαι δέοι.* Vnde ſolebant miſelli, & paraſiti *τρεχέδειπνοι*, quibus venter pruriebat,

σκιὰν καταμετρεῖν ἐπὶ δεῖπνον.

Mentiar, vt venias, piſces] In lautioribus conuiuijs piſces locum præcipuum habebant. Cicero in Piſonem. Horat. ſatyr. lib. 2. Vnde ὄψον propriè ad piſces relatum. Plutarch. lib. 4. Conuiual. quæſt. ὡς γὰρ πολλῶν ὄντων ποιητῶν ἕνα τὸν κράτιστον ἐξαιρέτως ποιητὴν λέγομεν, οὕτως πολλῶν ὄντων ὄψων ἐκνενίκηκεν ὁ ἰχθῦς, μόνον ἢ μάλιστά γε ὄψον καλεῖσθαι, διὰ τὸ πολὺ πάντων ἀρετῇ κρατεῖν. Alexis:

Ὅστις ἀγοράζει πτωχὸς ὢν ὄψον πολὺ,
Ἀπορούμενός τι τἄλλα πρὸς τοῦτ' εὐπορεῖ,
Τῆς νυκτὸς οὗτος τοὺς ἀπαντῶντας ποιεῖ
Γυμνοὺς ἅπαντας, ὅτ' ἐπάν τις ἐκδυθῇ
Τηρεῖν ἕωθεν εὐθὺς ἐν τοῖς ἰχθύσιν.
Ὃν δ' ἂν ἴδῃ πρῶτον πένητα καὶ νέον
Παρὰ Μικίωνος ἐγχέλυς ὠνούμενον,
Ἀπάγει λαβόμενος εἰς τὸ δεσμωτήριον.

Vides ibi ὄψα eſſe ἐν τοῖς ἰχθύσιν, id eſt, ἐν τῷ ἰχθυοπωλείῳ. Sic enim loquebantur Attici. Quomodo, & *in libris*, dixit Catullus, pro *In librariorum tabernis*, vt viris doctiſſimis iam obſeruatum. Athenæus lib. 8. καὶ ὁ Ἕρμιππος δ' ἐν τῷ τρίτῳ περὶ τῶν Ἰσοκράτους μαθητῶν, ἑωθινὸν τὸν Ὑπερείδην ποιεῖσθαι τοὺς περιπάτους, ἐν τοῖς ἰχθύσιν. περὶ ὀψοφάγων. Videndus Athenæus eodem libro. Cæterùm tanti fiebant obſonia iſta, vt tintinnabulo monerentur inſignes illæ gulæ, ſi qui pretioſiores piſces adſportati erant. Plutarch. in libro anteà citato. καὶ γὰρ ὀψοφάγους, καὶ φιλόψους λέγομεν, οὐχὶ τοὺς βοείοις χαίροντας, ὥσπερ Ἡρακλῆς, ὃς τοῖς κρέασι χλωρὰ σῦκα ἐπήσθιεν. οὐδὲ τὸν φιλόσυκον, οἷος ἦν Πλάτων: οὐ φιλόβοτρυν, ὡς Ἀρκεσίλαος: ἀλλὰ τοὺς περὶ τὴν ἰχθυοπωλίαν ἀναδιδόντας ἑκάστοτε, καὶ τοῦ κώδωνος ὀξέως ἀκούοντας. Propter huius ὄψου lautitias, qui amicis benè eſſe volebant, eos ad actam inuitabant haud rarenter. Plutarch. ibidem. τί δ' οἱ πολλοὶ βούλονται πρὸς θεῶν, ὅταν ἡδέως γενέσθαι προσκαλοῦντες ἀλλήλους, λέγωσι, σήμερον ἀκτάσωμεν; οὐχὶ τὸ παρ' ἀκτῇ, δεῖπνον ἥδιστον ἀποφαίνουσιν, ὥσπερ ἐστίν; οὐ διὰ τὰ κύματα, &c. ἀλλ' ὡς ἰχθύος ἀφθόνου, καὶ νεαροῦ τὴν παράλιον τράπεζαν εὐποροῦσαν. In acta igitur conuiuabantur, vt & plures, & recentiores piſces haberent. Nam ἰχθυοπῶλαι os nobis ſæpè ſublinunt, piſces mortuos, aut veteres pro recentibus vendentes. Vnde vetitum quandoque Athenis, ne eos aqua irrigarent: quod facere ſolent, vt recentes videantur. Eleganter Xenarchus technas piſcatorum notat, quorum cùm aliquis piſces aridos videret, cum cæteris de comperto depugnabat, & poſteà tanquam malè multatus procidebat. Hinc aqua poſtulabatur, quæ nebuloni illi, tanquam λειποψυχοῦντι, obſiparetur. Vnde boni illi homines piſces ſuos, cum quibus ille iacebat, liberaliter irrigabant, ſecuri de ficto cordolio. Verſus Xenarchi elegantes ſanè ſunt, & venuſti.

Οἱ μὲν ποιηταὶ λῆροί εἰσι, οὐδὲ ἓν
Καινὸν γὰρ εὑρίσκουσιν, ἀλλὰ μεταφέρει
Ἕκαστος αὐτῶν ταὔτ' ἄνω τε καὶ κάτω.
Τῶν δ' ἰχθυοπωλῶν φιλοσοφώτερον γένος
Οὐκ ἔστιν οὐδὲν, οὐδὲ μᾶλλον ἀνόσιον.
Ἐπεὶ γὰρ αὐτοῖς οὐκέτ' ἔστ' ἐξουσία
Ῥαίνειν, ἀπείρηται δὲ τοῦτο τῷ νόμῳ,
Εἷς τις θεοῖσιν ἐχθρὸς ἄνθρωπος πάνυ
Ξηραινομένους ἐπειδὴ τοὺς ἰχθῦς, μάχην
Ἐποίησεν αὐτοῖς ἐξεπίτηδες ὧδε πάνυ.
Ἦσαν δὲ πληγαὶ, καιρίαν δ' εἰληφέναι
Δόξας καταπίπτει, καὶ λειποψυχεῖν δοκῶν,
Ἔκειτο νεκρὸς οἷα, μετὰ τῶν ἰχθύων.
Βοᾷ τις ὕδωρ. ὁ δ' εὐθὺς ἐξαιρέσας πρόχουν
Τῶν ὁμοτέχνων τις, τοῦ μὲν ἀκαρῆ παντελῶς
Κατέχει. κατὰ δὲ τῶν ἰχθύων ἅπαξ ἁπάντων.
Εἴποις δ' αὐτοὺς ἀρτίως ἡλωκέναι.

Non ſolùm τὸ νεαρὸν, ſed & magnitudo piſcium notabatur à delicatis illis gurgitibus. Vide Iuuenalem ſatyr. 4. Ammianus Marcellinus lib. 28. *Poſcuntur etiam in conuiuijs aliquoties trutinæ, vt adpoſiti piſces, & volucres ponderentur, & glires. Quorum magnitudo ſepiùs delicata, non ſine tædio præſentium, vt antehac inuſitata laudatur aßiduè. Maximè cùm hæc eadem numerantes notarij propè triginta adſiſtant cum thecis & pugillaribus tabulis, vt deeſſe ſolus magiſter ludi literarij videatur.* Non autē ſolùm piſces, & volucres, ſed & alia, vt apri, magnitudine & pondere cenſebantur. Martialis epigr. 49. lib. 9.

Inter quæ rari Laurentem ponderis aprum
Miſimus.

Cæterùm poſtrema periodo alludit fortaſsè Marcellinus morem illum, qui notatur ab Athenæo, lib. 2. ὅτι ἔθος ἦν ἐν τοῖς δείπνοις τῷ ἑστιάτορι κατακλιθέντι προδίδοσθαι γραμματίδιόν τι, περιέχον ἀναγραφὴν τῶν παρεσκευασμένων, ἐφ' ᾧ εἰδέναι ὅ, τι μέλλει ὄψον φέρειν ὁ μάγειρος. Sed, vt ad rem, gula τῶν φιλόψων piſces tam charos concinnauit, vt Cato dixerit, Romæ pluris væniſe piſcem, quàm bouem. Sed non ſolùm Romæ: verùm & in Græcia chariſſimi & pretioſiſſimi piſces. Vnde Corinthi lege cautum erat, ne quis in macello piſces ſæpè emeret, niſi qui aut cenſum ſuum, aut artem qua vitam tutabatur, probare poſſet. Diphilus in Mercatore.

Τοῦτο νόμιμον ἐστὶ βέλτιστ' ἐνθάδε
Κορινθίοις, ἵν' ἐάν τιν' ὀψωνοῦντ' ἀεὶ
Λαμπρῶς ὁρῶμεν, τοῦτον ἀνακρίνειν πόθεν
Ζῇ, καὶ τί ποιῶν. Κἂν μὲν οὐσίαν ἔχῃ

Ἧς αἱ πρόσοδοι λύουσι τ᾽ ἀναλώματα,
Ἐᾶν ἀπολαύειν ἤδη τοῦτον τὸν βίον.
Ἐὰν δ᾽ ὑπὲρ τὴν οὐσίαν δαπανῶν τύχῃ,
Ἀπεῖπον αὐτῷ, τοῦτο μὴ ποιεῖν ἔτι.
Ὃς δ᾽ ἂν μὴ πείθηται, τ᾽ ἐπίβαλλον ζημίαν.
Ἐὰν δὲ μηδ᾽ ὁπόθεν ἔχων ζῇ πολυτελῶς,
Τῷ δημίῳ παρέδωκαν αὐτόν.

Ratio eſt, quia non poſſunt pauperes lautè ſimul, & innocenter viuere.

— ἀλλ᾽ ἀναγκαίως ἔχει
Ἢ λωποδυτεῖν τὰς νύκτας, ἢ τοιχωρυχεῖν,
Ἢ τῶν τοιούτων τούτοις κοινωνεῖν τινί.

AD EPIGR. LVIII.

Nec tamen exta Ioui] Hæc quæſtio explicatur à Seneca lib. 7. de Benef.

AD EPIGR. LXVI.

Lucis ad officium] Quos inuitaras ad celebrandum diem tuum natalem. Mane ſacrificabant in eiuſmodi ſolennitatibus. *Officium* autem hîc propriè omninò. Plin. epiſt. 5. lib. 1. *Paucos poſt dies ipſe me Regulus conuenit in Prætoris officio: Illuc me perſequutus ſecretum petit.* & epiſt. 9. eiuſdem libri. *Hodie quid egiſti? Reſpondeat, Officio togæ virilis interfui, ſponſalia, aut nuptias frequentaui.* Vide & epiſt. 1. lib. 2. & 1. ac 5. lib. 3. & 15. lib. 6. Suetonius in Auguſto, cap. 53. *Officia cum multis mutuò exercuit: nec priùs dies cuiuſque ſolennes frequentare deſiit, quàm grandior iam natu, & in turba quadam ſponſaliorum die vexatus.* In nuptijs hoc *officium* frequens. Petronius: *Igitur ne maiorem iniuriam in ſecreto frater acciperet, conſurrexit ad officium nuptiale.* Sueton. in Calig. cap. 25. D. Claudio, cap. 26. & in Nerone, cap. 29. Iuuenalis ſatyr. 2.

— Officium cras
Primo Sole mihi peragendum in valle Quirini.
Quæ cauſſa officij? quid quæris, Nubit amicus.

Tertullianus lib. de Idololatria, cap. 16. *Circa officia verò priuatarum, & communium ſolemnitatum, vt togæ puræ, vt ſponſalium, vt nominalium, nullum putem periculum obſeruari de flatu Idololatriæ quæ interuenit. Cauſſæ enim ſunt conſiderandæ, quibus præſtatur officium.* Hinc & *officia* dicuntur à Iuuenale ſatyr. 10. clientes, hæc & eiuſmodi officia patronis præſtantes.

Illinc cornicines, hinc præcedentia longi
Agminis officia.

Τὰ καθήκοντα eodem modo reperio apud Lucianum ἐν ὀνείρῳ. καὶ αἰτιωμένου δὲ Ἀρχιβίου τοῦ ἰατροῦ, διότι οὕτως ἔχων ἀφίκετο, τὰ καθήκοντα, ἔφη, οὐ χρὴ προδι-

δόναι, καὶ ταῦτα φιλόσοφον ἄνδρα, κἂν μυρίαι νόσοι ἐμποδὼν ἱστῶνται. Quod Eraſmus vir φιλολογώτατος non vidit, & τὰ καθήκοντα προδιδόναι malè eſt interpretatus, *Promiſſa deſerere*. *Officia* vertere debuit. Nam ad officium inuitatus erat ille ὑπ' ἀνδρὸς φίλου θυγατρὸς γαμήλια ἑστιῶντος.

AD EPIGR. LXXXV.

Alba minus] Brachia enim ſibi lacerabant miniſtri Cybeles, cùm numine corripi ſe fingerent. Seneca lib. de vita beata, cap. 27. *Cùm ſiſtrum aliquis concutiens ex imperio mentitur: Cùm aliquis ſecandi lacertos ſuos artifex; brachia atque humeros ſuſpenſa manu cruentat, cùm aliquis per viam repens vlulat, laurumque linteatus ſenex, & medio lucernam præferens die, conclamat, Iratum aliquem Deorum, concurritis, & auditis, & diuinum eſſe eum affirmatis.* Apul. lib. 8. Mileſ. *Diùque capite demiſſo, ceruices lubricis intorquentes motibus, crineſque pendulos rotantes in circulum, & nonnunquam morſibus ſuos incurſantes muſculos, ad poſtremum ancipiti ferro, quod gerebant, ſua quiſque brachia diſſecant.* De miniſtris Cybeles. Seneca in Agamemnone:

Triſtis lacerat brachia tecum,
Quæ turritæ turba parenti
Pectora rauco concita buxo
Ferit, vt Phrygium lugeat Atym.

AD EPIGR. XC.

A te vexatas] Solebant enim meretriculæ vexatas corollas, adroſa poma, & eiuſmodi nugamenta ad eos mittere, quorum amorem captabant. Lucianus in Toxari. καὶ γραμμάτιά τι εἰσπέμπουσα παρὰ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ, καὶ στέφανοι ἡμιμάραντοι, καὶ μῆλά τινα ἀποδεδηγμένα, καὶ ἄλλα, ὁπόσα αἱ μαστροποὶ ἐπὶ τοῖς νέοις μηχανῶνται, κατὰ μικρὸν αὐτοῖς ἐπισχεδιάσθαι τοὺς ἔρωτας. Docet etiam Athenæus lib. 15. coronatos amare exiſtimatos, ἐὰν λύωνται οἱ στέφανοι. Vide benè longam de hac re diſputationem eo in loco. Amatores verò corollas & roſas in limine amicarum diſſipare ſolebant, atque relinquere, cùm ibi diu excubuiſſent. Ouidius lib. 2. ματαιοτεχνίας.

Poſtibus, & duræ ſupplex blandire puellæ,
Et capiti demptas limine pone roſas.

Et lib. 3.

Nec ſua frangetur nocturna ianua rixa,
Sparſa nec inuenies limina mane roſa.

Sed & ianuam ornabant, & coronabant hiſce roſis, & corollis. Vide Athenæum lib. 15. Plutarch. lib περὶ ἀοργησίας. αἱ μὲν γὰρ ἐρωτικαὶ πράξεις, αἱ ἐπικωμάσαι, καὶ ᾆσαι, καὶ στεφανῶσαι θύραν, ἔχουσιν ἁμωσγέπως κουφισμὸν οὐκ ἄχαριν, οὐδ' ἄμουσον. Propertius eleg. 16. lib. 1. Ianua loquitur.

Nunc ego nocturnis potorum ſaucia rixis,

Pulſata indignis ſæpè queror manibus.
Et mihi non deſunt turpes pendere corollæ
Semper, & excluſi ſigna iacere faces.

Ouid. lib. 1. de Remedio amoris.

Effice nocturna frangatur ianua rixa,
Et tegat ornatas multa corona fores.

A te vexatas] Sic *vexatas comas* dicit Iuuenalis, ſatyr. 11.

—Nec, prima ſi luce egreſſa, reuerti
Nocte ſolet, tacito bilem tibi contrahat vxor,
Humida ſuſpectis referens multitia rugis,
Vexatáſque comas, & vultum, auremque calentem.

AD EPIGR. XCV.

Verpe] *Verpus*, λειπόδερμος, in gloſſario. Iuuenalis.

Quæſitum ad frontem ſolos deducere verpos.

Per Anchialum] Hunc locum ingenioſiſſimè expoſuit Ioſephus Scaliger μυσαγχίτης, in appendice librorum de Emendatione temporum.

AD EPIGR. XCIX.

Effugere non eſt baſiatores] De oſculis quotidianis ſcripſere quàm plurimi. Vide Sueton. in Tiberio, cap. 34. & in Othone, cap. 6. Perſæ quoque hoc ſe modo ſalutabant, non ſine diſcrimine tamen, vt notat Herodotus Muſa 1. ἐντυγχάνοντες δ᾽ ἀλλήλοισι ἐν τῇσι ὁδοῖσι, τῷδ᾽ ἄν τις διαγνοίη εἰ ὁμοῖοί εἰσι οἱ ἐντυγχάνοντες. ἀντὶ γὰρ τοῦ προσαγορεύειν ἀλλήλους, φιλέουσι τοῖσι στόμασι. ἢν δ᾽ ᾖ ἕτερος ὑποδεέστερος ὀλίγῳ, τὰς παρειὰς φιλέονται. ἢν δὲ πολλῷ ᾖ ἕτερος ἀγεννέστερος, προσπίπτων προσκυνέει τὸν ἕτερον.

E curuli iura] Cornelius Tacitus lib. 1. Annal. *Nec patrum cognitionibus ſatiatus, iudicijs adſidebat in cornu tribunalis, ne Prætorem curuli depelleret.* Erat enim Prætoris, ſiue τοῦ ἀρχιδικαστοῦ, locus in medio tribunali, ἐν μέσῳ τῶν συμβουλευτῶν. Lucianus ἔρωσιν. ἐν μέσῳ πάνυ δικαστικῶς καθεζόμενος.

AD EPIGR. CV.

Auiæ qualia mane ſoles] Cùm mane exirent, τοὺς συγγενεῖς ἐφίλουν. Sueton. in Iul. Cæſare, cap. 13. Sed & quibuſlibet alijs horis cognati cognatas oſculabantur, & contrà. Idem Sueton. in D. Claudio, cap. 26. *Verùm illecebris Agrippinæ, Germanici fratris ſui filiæ, per ius oſculi, & blanditiarum occaſionem, pellectus in amorem.* Notum quid ibi appellet Suetonius, *Ius oſculi.* Arnobius lib. 2. aduerſus Gentes. *Affinibus & propinquis oſculari eas ius eſt, vt ſobrias comprobent, atque abſtemias ſe eſſe.* Vide Plut. in Romulo, & quæſt. Rom. Item γυναικῶν ἀρεταῖς πρωάν. Plinius lib. 14. cap. 13. Athenæum lib. 10. Tertull. Apologet. cap. 6. A. Gell. lib. 10. cap. 24.

DESIDERII HERALDI ANIMADVERSIONES AD LIBRVM XII. EPIGRAMMATVM M. VALERII MARTIALIS.

Ad Epiſtolam.

ADVENTORIA *ſua*] Aſſentior Magno Turnebo alluſum hîc exiſtimanti ad cœnam aduentoriam. Sic enim Latini appellarunt cœnam eam, qua peregrè aduenientes excipiebant. Quæ conſuetudo ex vnico Plauto notiſſima. ὑποδεκτικὸν δεῖπνον appellat Plutarchus probl. 3. lib. 8. ſymp. ſtatim initio. Σύλλας ὁ Καρχηδόνιος εἰς Ῥώμην ἀφικομένῳ μοι διὰ χρόνου, τὸ ὑποδεκτικὸν (ὡς Ῥωμαῖοι καλοῦσι) καταγγείλας δεῖπνον, ἄλλους τε τῶν ἑταίρων παρέβαλε οὐ πολλούς. *Salutatorias epulas* vertit Adrianus Iunius. Non benè. Sed melius quàm Xylander, qui morem tantum notauit, non appellationem: & locum iſtum ita interpretatus eſt, quaſi hæc conſuetudo Romanis peculiaris fuerit; quæ tamen & ad Græcos pertinuit, vt notamus ad Pindarum, Od. 4. Pyth. Sed, vt ad rem, Martialis hac aduentoria excipit Priſcum ſuum in Hiſpaniam aduenientem. Malè igitur quidam cōfundunt *aduentoriam* epiſtolam, cum *præcurſoria*. Plin. epiſt. 13. lib. 4. Suam epiſt. 9. eiuſdem libri πρόδρομον appellat: Sidonius *Metatoriam paginam*, epiſt, 11. lib. 8. quam conſuetudinem præcurſoriæ mittendæ, clarè declarat idem epiſt. 16. lib. 5. *Rauennas veniens quæſtor Licinianus, cùm primùm tetigit, Alpe tranſmiſſa, Galliæ ſolum, literas aduentus ſui præuias miſit.* Sumpta autem conſuetudo iſta ab antiquo more, quo ſeruulos aduentus ſui nuncios amicis, ad quos ibant, mittere ſolebant. Plinius epiſt. 5. lib. 1. *Euigilaueram. Nuntius à Spurina, Venio ad te. Imò ego ad te. Coimus in porticum Liuiæ.*

AD EPIGR. VIII.

In duce militem] ἐν ἡγεμόνι στρατιώτην στρατιώτου τοιοῦτον, καὶ ἰδοῦσα. Sic dictum,

vt in

vt ἔστιν ἐν σοὶ τύραννος. Dictum Dionyſij ſenioris ad filium, apud Plutarchū. Sic dixit Sylla, *Cæſari multos Marios ineſſe*, apud Suetonium. Apud Plutarchum, ὡς ἔφη νοῦν ἔχει αὐτοὺς, εἰ μὴ πολλοὺς ἐν τῷ παιδὶ τούτῳ Μαρίους ἐνορῶσι.

AD EPIGR. XXI.

Nec citò rid.] Nihil hîc mutandum exiſtimo. Sententia eſt, aut fallor, Nec temerè vllus alius partus peregrinus erit, quem Romanum exiſtimari magis deceat. Nam pro *Ducat*, probo *Deceat*, quod in veteribus libris.

AD EPIGR. XXIIII.

Non vector Libyci] De curſoribus diximus anteà. *Vector* hîc ὁ ἐποχούμενος ἐφ' ἵππῳ. Et Vehere equo, atque in equo, frequens pro vehi, ὀχεῖσθαι ἵππῳ. Quadrigarius apud A. Gellium, lib. 2. cap. 2. *Et Conſuli Pater Proconſul obuiam in equo vehens venit.* T. Liuius lib. 22. *Cn. Lentulus Tribunus militum cùm præteruehens equo ſedentem in ſaxo cruore oppletum Conſulem vidiſſet.* Fruſtrà igitur hoc verbum mutant apud Ciceronem in Bruto. Nam eadem opera hic eius locus reformandus eſſet lib. 1. de Nat. Deorum. *Qualis ille maritimus Triton pingitur, natantibus inuehens belluis adiunctis humano corpori.* Contrà Apuleium corrigendum exiſtimo lib. 1. Metam. *Poſtquam ardua montium, & lubrica vallium, & roſcida ceſpitum, & gleboſa camporum emerſi, me equo indigena peralbo vehens.* Adduci non poſſum, vt exiſtimem, ita ſcripſiſſe veheus Apuleium, *Me vehens*, cùm & elegantius & rarius, *Vehens* ſimpliciter. Lego igitur, *Roſcida ceſpitum, & gleboſa camporum emerſimus, equo indigena peralbo vehens, &c. in pedes deſilio.* Neque obſtat numeri mutatio. illa enim Apuleiana. Vnde eodem lib. *Abnuebam: Quippe iam cœnæ affatim piſcatum proſpexeramus.* Et: *Quid tam magnis pretijs piſces friuolos venditatis, & florem Theſſaliæ regionis inſtar ſolitudinis & ſcopuli edulium charitate deducis?* Phraſis, vt opinor, Africana. Nam ita & Plautus in Pœnulo, ſcen. *Ain tu dixe.*

--Tu qui Zonam non habes,
Quid in hanc veniſtis vrbem, aut quid quæritis?

AD EPIGR. XXVI.

Purpureis faſtis] Supra lib. 11. epigr. 5.

Et iam purpureis dat tertia nomina faſtis.

Sidonius epiſt. 8. lib. 8. *Licèt tu deductum nomen à trabeis, atque eboratas curules, & geſtatorias bracteatas, & faſtos recolas purpuriſſatos.*

AD EPIGR. XXIX.

Tantus mapparum fur] Catullus:

> *Marrucine Aſini, manu ſiniſtra*
> *Non bellè vteris in ioco atque vino,*
> *Tollis lintea negligentiorum, &c.*

Myrino p. miſsio læſo] Nam læſo gladiatori, miſſionem quandoque petebat populus. Seneca lib. 2. de Tranquill. vitæ, cap. 16. *Quæris quid inter duos interſit? Quod inter gladiatores fortiſsimos, quorum alter premit vulnus, & conſtat in gradu: Alter reſpiciens ad clamantem populum, ſignificat, nihil eſſe, & intercedi non patitur.* Venia hæc propriè *Miſsio*. Seneca lib. 2. de Benef. cap. 20. *Non enim ſeruauit is, qui non interfecit; nec beneficium accepit, ſed miſsionem.*

Mittere mappam) Quintilianus lib. 1. cap. 5. *Et mappam quoque, vſitatum Circo nomen, Pœni ſibi vendicant.* Tertullianus lib. de Spectaculis. *Dehinc ad ſignum anxij pendent. Vnius dementiæ vna vox eſt. Miſit, dicunt, & nuntiant inuicem quod ſimul ab omnibus viſum eſt, nec vident miſſum quid ſit. Mappam putant: Sed eſt Diaboli ab alto præcipitati figura.* Sed de his ſatis. Nam περὶ μαππαρίων ſcripſerunt iam viri docti.

Mittere mappam) *Mittere ſignum* generaliter dixit Ennius apud Ciceronem, lib. 1. de Diuinat. Signum hoc alludit Tertullianus, lib. de Spectaculis, cap. 29. *In his tibi ludos Circenſes interpretare, curſus ſeculi intuere, tempora labentia dinumera, metas conſummationis expecta, ad ſignum Dei ſuſcitare, ad tubam Angeli erigere, ad martyrij palmas gloriare.* Mittere quandoque ſimpliciter. vt loco Tertulliani ſuperiori nota laudato. Vnde ita accipio illud Varronis, lib. 4. de ling. Lat. *Carceres dicti, quòd coercentur equi, ne inde exeant, antequam magiſtratus miſit.* Sed & equi *mitti* dicuntur. Et ita quoque ἀφεῖναι Græci accipiunt. Vnde & Carceres ἀφετηρία. Gloſſ. *Miſſus*, ἀφεθείς. Sed & ἀφεῖναι, vt mittere ſignum. Ariſtophanes in Ranis.

> Καθέρπυσόν νυν ἐς κεραμεικόν. Διον. κᾆτα τί;
> Ηρακ. ἀναβὰς ἐπὶ τὸν πύργον τὸν ὑψηλόν. Διον. τί δρῶ;
> Ηρακ. ἀφιεμένην τὴν λαμπάδ' ἐντεῦθεν θεῶ.

Ibi Scholia: *ὅτι ἐν τῇ ἀφέσει τῆς λαμπάδος, σημεῖον ἦν τοῖς μέλλουσι δραμεῖν, ὡς δεῖ τοῦ δρόμου κατάρξασθαι. ἦν δὲ τοῦτο, περὶ τὸ διριθλῶναι παρὰ Τυρσηνοῖς τὴν σάλπιγγα.*

Vela reducuntur) Propriè. Sueton. in Caligula, cap. 26. *Gladiatorio munere reductis interdum flagrantiſsimo Sole velis, emitti quenquam vetabat, &c.*

Paruit) Parere, φαίνεσθαι, vt apparere. Ita vſi hoc verbo Iuriſconſulti. Vnde Petronius:

> *Iuriſconſultus* Paret, Non paret, *habeto.*

Apul. lib. 1. Metam. *Quid, inquam, me fiet, vbi iſte iugulatus manè paruerit?* Tertull. exhortat. ad Caſtitatem, cap. 3. *Quantoque notitiæ tuæ vtramque*

propoſuit, tantò definiuit id te ſectari debere, quod paruit eum magis velle. Vetus Interpres noui Teſtamenti, Euangel. ſecundum B. Matthæum, cap. 6. comm 19. *Cùm autem ieiunatis, nolite fieri ſicut hypocritæ triſtes. Exterminant enim facies ſuas, vt pareant hominibus ieiunantes.* ὅπως φανῶσι τοῖς ἀνθρώποις νηστεύοντες. Hoc igitur verbum rectè repoſuerunt ex libris manu exaratis, apud Sueton. in Auguſto, cap. 95.

Linigeri calui) Nam ſacerdotes Iſidis caput radebant. Lampridius de Commodo: *Sacra Iſidis coluit, vt & caput deraderet, & Anubim portaret.* Et in Peſcennio Nigro. *Hunc in Commodianis hortis in porticu, curua, pictum de muſiuo inter Commodi amiciſsimos, ridemus ſacra Iſidis ferentem: quibus Commodus adeò deditus fuit, vt & caput raderet, & Anubim portaret, & omnes partes expleret.* Plutarchus lib. de Iſide, & Oſiride, ὑπὸ γὰρ φιλοσόφους πωγωνοτροφίαι, ὦ Κλέα, καὶ τριβωνοφορίαι ποιοῦσιν, οὔτε Ἰσιακοὺς αἱ λινοστολίαι καὶ ξυρήσεις. Vide ſis quæ de his à Plutarcho ibidem diſputantur. Apuleius lib. 11. *Hi capillum deraſi funditus, vertice prænitentes, magnæ religionis terrena ſidera, æreis & argenteis, imò verò æreis etiam ſiſtris argutum tinnitum cōſtrepentes.* Lucianus φιλοψευδεῖ. Πάγκρατης (ἔφη) λέγεις ὁ Ἀρίγνωτος ἐμὸν διδάσκαλον, ἱερὸν ἄνδρα, ἐξυρημένον, ἐν ὀθονίοις, νοήμονα, καθαρῶς ἑλληνίζοντα, &c. Radebantur autem de more cæterorum ſacerdotum Ægyptiorum. Herodotus Muſa 2. Οἱ ἱρέες τῶν θεῶν, τῇ μὲν ἄλλῃ κομέουσι, ἐν Αἰγύπτῳ δὲ ξυρῶνται. Vnde Lucianus περὶ θυσιῶν. αἰκύνη πολλῶν θεῶν, ἢ γραμματέων, ἢ προφητῶν ἐξυρημένων. Clarum igitur, quare Iſidis phanaticos *caluos* appellarit Martialis, & Iuuenalis. Tertulliani locus contra Senatorem refugam explicandus mihi eſt.

Nunc etiam dicis, quòd te non fecerit ætas,
Sed tua rellìgio caluum, caligaque remota,
Gallica ſit pedibus molli redimita papyro.
Res miranda ſatis, deiectáque culmine ſummo,
Si quis ab Iſiaco Conſul procedat in vrbem,
Riſus oris erit: Quis te non rideat autem,
Qui fueris Conſul, nunc Iſidis eſſe miniſtrum?

Franciſcus Iunius, vir doctiſſimus, Gallicas hoc loco pro Gallorum calceis accipere non debuit. Neque enim hîc de Gallis, ſed de Iſiacis ſacerdotibus ſermo, vt his verbis (*Sed tua rellìgio caluum, &c.*) & ſequentibus paret. Erant igitur Iſiacorum Gallicæ, ſiue viles calcei papyro redimiti: Gallorum verò lintea calceamenta. Apul. lib. 8. Metam. de hiſce æruſcatoribus. *Quidam tunicas albas, in modum lanciolarum quoquò verſum fluente purpura, depictas, cingulo ſubligati, pedes luteis induti calceis.* Scribendum puto, *Linteis*: quanquam & *Lutei calcei* mihi noti. Nam ſacerdotes Phœniciæ Syriæ conterminæ, vnde belli iſti Galli, talibus calceis vtebantur. Herodianus lib. 5. ὑποδήμασί τε λίνου πεποιημένοις ἐχρῆτο, ὥσπερ οἱ κατ'

ἐκεῖνα τὰ χρεῖα περιφρονοῦντες. Senſus igitur eſt, Turpe eſſe & indecorum, vt is, qui in caſtris caliga, id eſt, στρατιωτικῷ ὑποδήματι, interprete Dione, vſus fuerit, inducat ſibi poſteà viles illas Iſiacorum Gallicas. Aliàs Caligati milites, gregarij iuriſconſultis, Iuuenali, Suetonio, ipſi Tertulliano, lib. de Idololatria. Additur poſteà loco, quem illuſtramus,

Nunc quoque cum ſiſtro faciem portare caninam.

Nam & caninam faciem geſtabant, vt docemus alibi ex Appiano. De ſiſtro Iſiacorum, nemo eſt, qui non aliquid audierit.

AD EPIGR. XXXII.

O Iuliarum. D. Calend.] Migrabant enim è conductis ædibus, Calendis Iuliis: Cicero, *Domus tibi ad lucum Piſonis Liciniana conducta eſt: Sed, vt ſpero, paucis menſibus poſt calendas Quintiles in tuam commigrabis.* Vide Sueton. in Tiberio, cap. 35.

Penſione pro bima] Quia non niſi ex biennij ceſſatione pignorum retentio erat, vt benè notat Cuiacius ad Nouell. 7.

Nulla crepido vacat, nuſquam pons, & tegetis pars
Dimidia breuior?

Nam in crepidinibus etiam ſtabant mendici. Seneca Controu. 1. lib. 1. *Quis crederet iacentem ſuper crepidinem Marium fuiſſe Conſulem, aut futurum?* Et Controu. 2. lib. 7. *Minturnenſis palus exſulem Marium non hauſit. Cimber etiam in carcere vidit imperantem: Prætor iter à conſpectu exſulis flexit. Qui in crepidine viderat Marium, in ſella figurauit.* Sed, vt ad Pontem mendicos reuocemus, eius meminit iterùm Iuuenalis ſatyr. 14.

Inuitatus ad hæc aliquis de ponte negabit.

Seneca lib. de vita beata, cap. 25. *In ſublicium pontem me transfer, & inter egenos abige. Non ideò tamen me deſpiciam, quòd illorum in numero conſedeo, qui manum ad ſtipem porrigunt.*

Conuenit ponti.] Iuuenalis ſatyr. 5.

AD EPIGR. XXXVIII.

Crure glaber] Sic ſpurci iſti homines crura ſua pice depilabant. Lucianus περὶ τῶν ἐπὶ μισθῷ συνόντων. Τὸ μὲν γὰρ ἐκεῖνο πάντων ἔφη γελοιότατον, συγκαθίζεσθαι παρ' αὐτῷ, προσποιούμενον φιλοσόφῳ ὄντι, κίναιδόν τινα τῶν πεπιττωμένων τὰ σκέλη, καὶ τὸν πώγωνα περιεξυρημένον. Athenæus lib. 12. dicit πάντας τοὺς πρὸς ἑσπέραν οἰκοῦντας βαρβάρους πιττοῦσθαι, καὶ ξυρεῖσθαι τὰ σώματα. Reſina etiam ad id vtebantur, vt docet Plin. lib. 14. & præfat. lib. 29. *Potus deinde ieiunorum, ac vomitiones, ac rurſus perpotationes, ac pilorum euiratio inſtituta reſinis eorum. Itemq́; pectines in fœminis quidem publicati. Ita eſt profectò, Lues morum,* (Lego) *Iſta eſt profectò lues morum, nec aliunde maior, quàm è medicina.*

AD EPIGR. XL.

Cantas, canto:] Hic etiam χαρακτὴρ adulatoris. Plutarch. lib. de diſcrimine amici ab adulatore. *ὁ δὲ κόλαξ ἅτε δὴ μίαν ἑστίαν ἤθους οὐκ ἔχων μόνιμον, οὐδ' ἑαυτῷ βίον ζητῶν αἱρετὸν, ἀλλ' ἑτέρῳ καὶ πρὸς ἕτερον πλάττων καὶ προσαρμόζων ἑαυτὸν, οὐχ ἁπλοῦς, οὐδ' εἷς, ἀλλὰ παντοδαπός ἐστι καὶ ποικίλος, εἰς ἄλλον ἐξ ἄλλου τόπον, ὥσπερ τὸ μεταγγιζόμενον ὕδωρ, ἀπορρέων ἀεὶ, καὶ μετασχηματιζόμενος τοῖς ὑποδεχομένοις· ὁ μὲν γὰρ πίθηκος, ὡς ἔοικε, μιμεῖσθαι τὸν ἄνθρωπον ἐπιχειρῶν, ἁλίσκεται συγκινούμενος καὶ συνορχούμενος. ὁ δὲ κόλαξ αὐτὸς ἑτέρους ὑπάγεται καὶ παλεύει, μιμούμενος οὐχ ὁμοίως ἅπαντας, ἀλλὰ τῷ μὲν συνορχούμενος, καὶ συνᾴδων, τῷ δὲ συμπαλαίων καὶ συγκονιόμενος.*

Pedis, diſsimulo] At egregij illi capitones, & plagipatidæ, homines alienæ mentis, alieni arbitrij, id non diſſimulaſſent: Imò ſuffitum hîc fragrantiſſimum patulis naribus hauſiſſent. Diodorus Sinopenſis in Epiclero:

— Τοὺς γὰρ κολακεύειν δυναμένους,
Καὶ πάνθ' ἐπαινεῖν. οἷς ἐπειδὰν προστρύγῃ
Ῥαφανίδα, ἢ σαπρὸν σίλουρον καταφαγὼν,
Ἴα καὶ ῥόδ' ἔφασαν αὐτὸν ἠριστηκέναι.
Ἐπειδὰν δ' ἀποπάρδῃ μετά τινος κατακείμενος,
Τούτῳ προσάγων τὴν ῥῖνα δεῖ τοῦτον φράσαι,
Πόθεν τὸ θυμίαμα τοῦτο λαμβάνεις;

Gemma vis ludere, vincor.) Et hic alius adulatoris χαρακτὴρ. Plutarchus: *ἐκεῖνο δὲ μὴ παρῶμεν ἐν ταῖς μιμήσεσι τὸ σόφισμα τοῦ κόλακος, ὅτι κἂν τῶν καλῶν τι μιμῆται τοῦ κολακευομένου, διαφυλάττει τὴν ὑπεροχὴν ἐκείνῳ.*

Recit. m. carm. laudo) Plutarch. *πρὸς μηδὲν γὰρ ἀντιλέγων, ἀλλὰ πᾶσι συνεπιθέων, καὶ δεχόμενος πάντα, ἢ βοῶν παρ' ἕκαστον, ὡς εὖ καὶ ἱκανῶς, γίνεται καταφανής.*

Σύνθημ' ἐρωτῶν ἄλλο μανθάνων χρέος,
Ἐπαινέσαι δὲ καὶ συνεπιτυφῶσαι βουλόμενος.

AD EPIGR XLIII.

Molles Elephantidos lib.] Suetonius in Tiberio, cap. 43. *Cubicula plurifariam diſpoſita tabellis, ac ſigillis laſciuiſsimarum picturarum, & figurarum adornauit, libriſque Elephantidis inſtruxit, ne cui in opera edenda exemplar impetratæ ſchemæ deeſſet.* Quid Martialis & Suetonius *figuras*, & *ſchemas* vocent, nimis notum eſt. Hæc interpretabuntur, qui *πήρας ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς ἔχουσι*, non *κέρας*.

Ff iij

AD EPIGR. XLVIII.

Iunctáque teſta viæ] Hocne intelligendum de teſtis illis, quæ in angiportis paratæ ijs erant, qui vrinam emittere volebant? Lucretius lib. 4. *dolia curta* appellat.

> *Puſi ſæpè lacum propter ſe, ac dolia curta,*
> *Somno deuincti credunt extollere veſtem,*
> *Totius humorem ſacratum vt corpore fundant.*
> *Cùm Babylonica magnifico ſplendore rigantur.*

C. Titius apud Macrobium. *Dum eunt, nulla eſt in angiporto amphora, quam non impleant: quippe qui veſicam plenam vini habeant.*

Imputet ipſe] Gloſſ. *Imputare*, λογίζεσθαι. Hoc verbum ita ſæpè vſurparunt illius ætatis ſcriptores. Seneca lib. 1. de Benef. cap. 4. *Hi docendi ſunt, nihil imputare: Illi plus debere.* Et lib. 2. cap. 15. *Nam, vt qui quod dedit, imputat, gratiam deſtruit: Ita qui quantum det, oſtendit, munus ſuum non commendat, ſed exprobrat.* & alibi paſſim apud eundem. Plin. in Panegyrico. *Ambulas inter nos, non quaſi contingat, & copiam tui, non vt imputes, facis.* Iterùm: *An improbem illos, qui effecerunt, vt iſtud magnum videretur, quum velut affixi curulibus ſuis manum tantùm, & hanc cunctanter, & pigrè, & imputantibus ſimiles promerent?* Sueton. in Tiberio, cap. 13. *Imputauit etiam quòd non laqueo ſtrangulatam in Gemonias abiecerit*, Iuuenalis, ſatyr. 5.

> *Fructus amicitiæ magnæ, cibus: Imputat hunc Rex,*
> *Et quamuis rarum, tamen imputat.*

Et ſatyr. 6.

> *Quæ tanti grauitas, quæ forma, vt ſe tibi ſemper*
> *Imputet?*

Cœnarum magiſter] Magiſter cœnæ hoc loco, non is, qui *Arbiter bibendi*, vnde *Magiſteria*, & *Regna vini*: Nam idem & *Rex*; ſed potius *Cœnæ pater*: ſiue *Parochus*, vt appellatur Horatio. Turbat in hac doctrina vir doctiſſ. Franciſcus Vrſinus, libello de Triclinio. Parochum enim, Cœnæ patrem, & Conuiuatorem malè confundit cum Magiſtro conuiuij, ſiue Rege, vt appellabant. Hi *Magiſtri* vbique ſeſe nobis offerunt. Sed notandus hic Varronis locus lib. 4. de ling. Lat. *Præterea in poculcis erant pateræ, eò quòd pateant Latinè ita dictæ. Heíſce etiam nunc in publico conuiuio, antiquitatis retinendæ cauſſa, cùm magiſtri fiunt, potio circumfertur: & in ſacrificando Deis, hoc poculo Magiſtratus dat Deo vinum.* Nota, *Potio circumfertur*: Nam Magiſter certas bibendi leges dicebat: quas obſeruare ſingulos oportebat, cùm ad eos circumlata potio perueniret. Plut. probl. 4. lib. 1. Sympoſ. ὥσπερ Ἀγαπήστορα τὸν Ἀκαδημαϊκὸν λεπτὸν ἔχοντα, ἢ κατεφθινηκὸς τὸ σκέλος ἐπιτρεάζοντες οἱ συμπόται, πάντας ἐκέλευσαν ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ ποδὸς ἑστῶτας ἐκπιεῖν τὸ ποτήριον, ἢ ζημίαν καταβαλεῖν. Sic quantum quiſque vini, & quo-

modo temperatum ſumere deberet, edicebant hi magiſtri. Vide totum problema. Et alia quædam imperitabant. Arrianus lib. 1. diſſertat. Epicteti, cap. 25. ἐν Σατορναλίοις λέλογχε βασιλεύς. ἔδοξε γὰρ παῖξαι ταύτην τὴν παιδιάν. προστάσσει, σὺ πίε, σὺ κέρασον, σὺ ᾆσον, σὺ ἄπελθε. ὑπακούω, ἵνα μὴ παρ' ἐμὲ λύηται ἡ παιδιά. Cæterùm, vt parochus dicitur Martiali cœnæ Magiſter, ita & *Menſæ rex* Macrobio, lib. 2. cap. 1. *Nam ipſe Rex menſæ, nec in moribus Socrate minor, & in Republica Philoſopho efficacior.* Sic & *Rex conuiuij* apud eundem, lib. 1. cap. 7. & apud Sidonium Apollinarem, epiſt. 13. lib. 9. *Dum rex conuiuij circa ordinan tium moras nectit oxygarum*: Hîc *Regem conuiuij* malè confundũt cum rege fictitio, & temporario, de quo loquebamur. Nã *Regna vini* apud Horatium alio ſenſu. Quod probatione non eget. *Dominus conuiuij* etiam appellatur Conuiuator. A. Gellius. lib. 13. cap. 11. *Dominum autem, inquit, conuiuij eſſe oportet non tam lautum, quàm ſine ſordibus.*

AD EPIGR. LVIII.

Lecticariola eſt) Neſcio, an mulierem iſtam probri & dedecoris tacitè arguat. Nam in lecticis & ſellis ſuis vehebantur quandoque bellæ illæ matronæ paulò incautius aut potius conſultò ſeſe inſpiciendas præbebant τοῖς τυχοῦσι. Seneca lib. 1. de Benef. cap. 9. *Ruſticus, inhumanus, ac maleuolus, & inter matronas abominandæ conditionis eſt, ſi quis coniugem in ſella proſtare vetuit, & vulgo admiſſis inſpectoribus vehi vndique perſpicuam. Si quis nulla ſe amica fecit inſignem, nec alienæ vxori æmulum præſtat, hunc matronæ humilem, & ſordidæ libidinis, & ancillariolum vocant.* Et libello de Remedijs fortuitorum *Duc benè inſtitutam, nec maternis inquinatam vitijs: Non cuius auriculis vtrinque bona patrimonia dependent. Non quam margaritæ ſuffocent, cui minus ſit in dote, quàm in veſte: quam in patiente ſella circunlatam populus ab omni parte æquè, vt maritus inſpexerit: cuius ſarcinis domus non ſit anguſta.* Vnde explicandum exiſtimo. Iuuenalem, ſatyr. 3.

— At tu
Cùm tibi veſtiti facies ſcorti placet, hæres,
Et dubitas alta Chionem deducere ſella.

Vel an lecticariola hîc, quòd ab hominibus ad lecticam ſubigeretur?

AD EPIGR. LIX.

Quantum Lesbia) Catulli de hac re verſus lepidiſſimi omnibus ad manum ſunt. Solitos autem peregrè redeuntes baſijs excipi ſatis notũ eſt. Hic mos antiquiſſimus, & Iſraëlitis quoque vſitatus. Exod. cap. 18. comm. 7. *Tunc egreſſus Moſes in occurſum ſoceri ſui incuruauit ſe, & oſculatus eſt eum.* Sed in hoc oſculo notanda etiam honoris & obſeruantiæ nota

Rabinis obſeruata diu obtinuit hæc conſuetudo. Sidonius Apollinaris epiſt.3.lib.5. *Siquidem cernere erat refertis capaciſſimæ domus atriis, illam ipſam fœliciſſimam ſtipati reditus tui ouationem, dum alij oſculis puluerem tuum rapiunt, alij ſanguine ac ſpumis pinguia frena ſuſcipiunt, &c.* Sed & diſcedentes, aut longius aliquod iter ſuſcipientes, amicos oſculabantur. Suetonius in Nerone, cap.37. *Certè neque adueniens, neque proficiſcens quemquam oſculo impertiuit, ac ne reſalutatione quidem.* Plinius Panegyrico. *Gratum erat cunctis, quòd Senatum oſculo exciperes, vt dimiſſus oſculo fueras.* Perſarum etiam hæc conſuetudo inter τοὺς συγγενεῖς. Elegans eſt de hac re locus apud Xenophontem ſub finem lib.1. *Κύρου παιδείας.* In poſtrema quoque illa abitione, mortuum oſculabantur. Val Max. lib.4. cap.6. *Cùm imperio Senatus claſſem ſociorum ſexaginta nauium in Aſiam reduceret, Tarentúmque appuliſſet, atque ibi vxor eius Oreſtilla, quæ illuc eum proſequuta fuerat, morbo preſſa deceſſiſſet, funerata ea, atque in rogum impoſita, inter officium vngendi & oſculandi, ſtricto ferro incubuit.*

AD. EPIGR. LXVII.

Non ſimplex Delphica) Hîc miris exemplis turbant, & ex omnibus interpretationibus οὐδὲν ὑγιές. Delphicæ menſæ marmoreæ erant, vt colligere eſt ex Cicerone lib.6. in Verrem. *Præteribo quot iſte menſas Delphicas è marmore, crateras ex ære pulcherrimas ex omnibus ædibus ſacris Syracuſis abſtulit.*

Prima ful. teſtudine) Fulcra lectórum olim potentioribus è putaminibus teſtudinum. Plin lib.9. cap.11. *Teſtudinum putamina ſecare in laminas, lectoſque, & repoſitoria his veſtire, Carbilius Pollio inſtituit, prodigi & ſagacis ad luxuriæ inſtrumenta ingenij.* Vide eundem lib.16. cap.43. Iuuen. ſatyr.11.

Nemo inter curas, & ſeria duxit habendum,
Qualis in Oceani fluctu teſtudo nataret,
Clarum Troiugenis factura, ac nobile fulcrum.

AD EPIGR. LXVIII.

Octobres Maro conſecrauit) Imitatus eſt hunc locum Auſonius in Genethliaco Nepotis:

Sexta tibi hæc primo remeat trieteris ab anno
Septembres notis referens natalibus Idus:
Idus alma dies, genijs quoque culta Deorum.
Sextiles Hecate Latonia vendicat Idus,
Mercurius Maias ſuperorum adiunctus honori,
Octobres olim genitus Maro dedicat Idus.

AD EPIGR.

EPIGR. LXXI.

Lintea ferret Apro] Poſtquam enim in balneis lauarant oleo ſeſe perfundebant, & quandoque vnguento beatiores, ac linteis poſteà tergebant, quæ domo ſibi adferenda curabant. Apul. lib. I. Metam. *Ac ſimul è promptuario oleum vnctui, & lintea terſui, & cætera huc eidem vſui profer ocyter, & hoſpitem meum produc ad proximas balneas.* Petronius. *Video Gytona cum linteis, & ſtrigilibus parieti applicitum, triſtem confuſumque: Scires non libenter ſeruire.* Sed beatiores delicatioréſque ac molliores mollius tergebantur. Idem. *Itáque intrauimus balneum, & ſudore calefacti, momento temporis ad frigidam eximus. Iam Trimalchio vnguento perfuſus tergebatur, non linteis: ſed pallijs ex molliſſima lana factis.* Ammianus Marcellinus lib. 28. *Dein cùm à Syluani lauacro, vel Mammææ aquis ventitant ſoſpitalibus, vt quiſquam eorum egreſſus tenuiſſimis ſe terſerit linteis, &c.*

Sob. à th. neſcit) Multi ſanè ea reprehendunt, & triſtiſſimè damnant, quæ, ſi poſſent, lubentes facerent. Inuident plerique beatis: & vitia in ijs improbant, quæ ipſi ſi ad beatorum gregem tranſcriberentur, ambitioſiſſimè colerent. Vere Seneca lib. I. de Benef. cap. 9. *Colunt, inquit, deteſtanturque felicem, & ſi potuerint, eadem facturi, odère facientem.*

Biberet qui] In balneis etiam bibebant. Quint. lib. I. cap. 6. *Igitur vt velli, & comam in gradus frangere, & in balneis perpotare, quamuis hæc inuaſerint ciuitatem, non erit conſuetudo, quia nihil horum caret reprehenſione.* Hinc interpretor hunc Iuuenalis locum Satyr. 8.

-- Damaſippus ad illos
Thermarum calices, inſcriptáque lintea vadit
Maturus bello Armeniæ.

Aliquando *Thermas* hoc loco accepi pro Thermopolijs.

AD EPIGR. LXXIII.

Vendere pragmaticus] A Græcis ſumpſerunt hanc dictionem, quam nos etiam Gallicè, quanquam interſectam, retinemus. Nam πραγματικοὶ Græcis appellantur, quos nos practicos appellamus, chartaceos, & calamarios homines: τὴν ἀδικίαν ἀνθρώπων γεωργοῦντας. Procuratores iſti ſunt, & homines δικανικοὶ iſtiuſmodi. Vnde diſtinguntur ab Aduocatis à Iuuenale ſatyr. 7.

Si quater egiſti: Si contigit aureus vnus,
Inde cadunt partes in fœdera pragmaticorum.

Dicit tamen Quint. lib. 3. cap. 6. πραγματικοὺς Græcis vocari *Iuris interpretes.* Plut. πολιτικοῖς προσγεγράμμενα. τοῦ δὲ ὅπως μὴ πάντως, καὶ ῥήτορας εἶναι ἢ

χεῖλον, ϗ συναρχόμενοι αἰδουμένων μεθ' ἡμῶν ϗ χάριτος, ἐπὶ ῥητόρων θύρας, ἐ ἀπαρ-
χομένων χεῖρας ἐκφέρουσι σὺν πολλῇ βλάβῃ, ϗ αἰσχύνῃ τῆς διαφορᾶς.

AD EPIGR. LXXV.

Cataptus] Hæc lectio iam ſatis aſſerta à viris eruditis.

Quid quòd ſecuro] Iuuenal. ſatyr. 5.

Virro tenet phialas, tibi non committitur aurum,
Vel ſi quando datur, cuſtos affixus ibidem,
Qui numeret gemmas vnguéſque obſeruet acutos.

Frangendus fuerit] Poſt propinationem ſcilicet. His ſcyphis poteris propinare, & eoſdem abſque magno damno frangere, ſi impuri oris homini propinaueris. Sic enim ſolebant. Vnde Epigrammatarius ille lib. 2. Anthol. Epigr. ἐχθὲς μοι συνέπινε χωνὴ, ἀεὶ ὡς λόγος ἔῤῥει οὐχ ὁσίως. τοῦδε θραύσατε τὰς κύλικας.

AD EPIGR. LXXXII.

Cui malus eſt nemo] Neque enim eſſet malitia, ſi nulla in mundo bonitas, & contrà. Chryſippus apud A. Gell. lib. 6. cap. 1. *Nihil eſt prorſus iſtis*, inquit, *inſipidius, qui opinantur bona eſſe potuiſſe, ſi non eſſent ibidem mala. Nam cùm bona malis contraria ſint, vtraque neceſſarium eſt oppoſita inter ſeſe, & quaſi mutuo, aduerſóque fulta niſu conſiſtere. Nullum adeò contrarium eſſe ſine contrario altero. Quo enim pacto iuſtitiæ ſenſus eſſe poſſet, niſi eſſet iniuriæ? &c.*

AD EPIGR. LXXXIX.

Ad pedes vernam] i. Seruum à pedibus, de quo diximus anteà. Sic dixit Catullus *homines ad lecticam*. Eodem modo *Serui ad cyathum* Auſonio.

Stat Iouis ad cyathum generat quem Dardanius Tros.

AD EPIGR. XCII.

Votum pro ch. ſ. amico] De more. Iuuenal. ſatyr. 12.

-- Sentire calorem
Si cœpit locuples, Gallita, & Pactius orbi,
Legitimè fixis veſtitur tota tabellis
Porticus. exiſtunt qui promittant Hecatomben.

Quin & erant qui ſeipſos morti offerrét, aut inter ſe depugnarent, quia

mortem morte redimi exiſtimabant. Patet ex eadem Iuuenalis ſatyra, & locis alijs iam obſeruatis. Huc etiam referri poteſt hic Senecæ locus lib. 3. de Ira, cap. 31. *Hæc res ſua in Reges arma conuertit, fidiſſimóſque eò compulit, vt de morte eorum cogitarent, pro quibus & ante quos mori votum habuerant.* Nota hîc obiter, *Votum habuerant*, εὐξάμενοι εἶχον. Helleniſmus pro, *Vo-uerant.* Sic & Vitruu. lib. 9. cap. 4. *Quemadmodum de ea re ſupra ſcriptum habemus.* Cæterùm ſeipſos etiam vouebant aliquando ijdem ipſi, qui ægrotabant, ſodales Æſculapio. Vnde vetus illa inſcriptio in Luſitania.

L. CORN. LEGATVS
SVB FABIO COS. VI-
VIDAM NATVRAM
ET VIRILEM ANIMVM
SERVAVI QVO AD A-
NIMAM EFFL. ET TAN-
DEM DESERTVS OPE
MEDICORVM ET
ÆSCVLAPII DEI
INGRATI CVI ME VOVE-
RAM SODALEM PER-
PETVO FVTVRVM SI
FILA ALIQVANTVLVM
OPTATA PROTVLISSET.

L. FABIVS COS. HIC
ME COND.

Cæterùm hæc vota ſignabantur in ſignis Deorum, aliquando in porticibus, aut portis templorum: Vnde *Signare votum*, & *Incerare genua Deorum*, quæ pridem Magno Turnebo explicata in Aduerſarijs. Nos ſententiam noſtram probemus. Apul. Apolog. *Votum in alicuius ſtatuæ femore aſſignaſti. Igitur Magus es, aut quid ſignaſti?* Addidi, *In templorum portis.* Vnde *poſtes ſignare* dixit Papinius lib. 5. Syluarum.

—Nunc anxius omnibus aris

Illacrymat, ſignátque fores, & pectore terget
Limina. Nunc magni vocat exorabile numen
Cæſaris.

AD EPIGR. XCV.

Quæ mœchum] Idem penè *μηχάνημα* apud Ariſtænetum epiſt. 9. lib. 1.

AD EPIGR. XCVI.

Sybariticis libellis] Quemnam habuerint authorem Sybaritici libelli ignorant interpretes. At id te docebit Lucianus πρὸς ἀπαίδευτον. ἢ ὁ κίναιδος Ἡμιθέων ὁ συβαρίτης, ὃς τοὺς θαυμαστοὺς ἡμῖν νόμους συνέγραψεν, ὡς μὴ μαίνεσθαι, καὶ παρατίλλεσθαι, καὶ πάσχειν, καὶ ποιεῖν ἕκαστα. Sunt igitur Sybaritici libelli, libri nefandæ nequitiæ, ab Hemitheone Sybarita ſcripti. Hoc me putabam ſolum obſeruaſſe, cùm ad me adlata ſunt Miſcellanea magni illius Angelij Politiani, vbi hæc eadem notata.

Hic ſcribendi finem faciemus. Adiungentur aliquando, ſi Deus voluerit, reliquis noſtris libris Aduerſariorum, Notæ ad libros de Xenijs & Apophoretis. Hoc opere intereà, quanquam non ita caſtigatè vt voluiſſem excuſo, fruere Lector, dum alia tibi paramus paulò grauiora.

FINIS.

INDEX

RERVM ET VERBORVM

quæ hoc opere explicantur.

ACclamationes in recitantium gratiam, Benè, pulchrè, rectè, decenter, feſtiuè, præclarè, &c. καλῶς, ὀρθῶς, πρεπόντως, ἀνθηρῶς, &c. p. 45. & 46.
Acus laſciua, 214.
Addicere, 149.
Addictus, 172.
Admittere, 149.
Aediles in popinis veſtigabant aleatores & lurcones. 116.
Aedili nullum ius in aleatores Saturnalib. feruentibus, 116.
Aegyptii in luctu capillos promittebāt. 37.
Apim lugentes caput radebant, ib. & 38.
Aegyptii procaces. 76.
Aeris vſus in ſacrificiis 68.
Aeſchyli pleonaſmi 193.
Aethiopes οὐλότριχες, 127.
Aethiopes malè ominati, 148.
Theodorus Agrippa albinæus, 177.
Albulæ aquæ ſulphureæ, 7.
Alexandrini dictioſi. 76. & lingua procaces ac petulāt s, ib. Vnde Alexandrinæ deliciæ, ib.
Ambulator, 16. 35.
Ambroſiæ dapes, 86.
Amicorum & amicarum mentio fiebat in compotationibus 27.
Animo magno, & animoſè emere, 76.
Anna Peranna, 94.
Annum aperire, & pādere 192. 193.
Anteambulones, 42.
Antium mari abluitur, 97.
Antium ſecedebant imperatores, 97.
Fortunæ, *Antiatinæ*, 97.
Antiquarius, 109.
Anulum oppignerare, 53.
Anulo ſignabant, 188.
Anulos ponebant in luctu, 198.
Anxur candidus, 97.
Apicius, 58 59.
Apiciani, 59.
Apicia, 59.
Apponere cuſtodem, 27. 28.
Apri integri apponebantur, 17.
Arcus, 164.
Ardelionis χαρακτὴς, 34.
Area eleganti ſignificatione, 108.
Arena ſanguinea, 60.
Argentum dijs oblatum, 177.
Argiuus colonus, 93.
Artifices inſignes operibus nomen ſuū inſculpebant, 89. 90. 181.
Artocreas, 108.
Aſcaules, 191.
aſſurgere recitanti ſignum fauoris, 193.
Athenienſes χαρίεντες & εἴρωνες, 65.

Athletæ inutili, 139.
Athletarum δίαιτα, 145.
Salutatores in *atriis*, 25.
Audax differt à temerario, 90.
Aue matutinum, 21.
Auere, 109. 110.
Auerruncare, 217.
Auſpicia perennia, 132.
Auſpicari ex acuminibus, 133.
Autumni, ὀπῶραι, 72.

B

Baculus Cynicorũ γνώρισμα, 9.
Bætica oleo abundat, 138.
Baiæ corruptelis & adulteriis infames, 23.
Balnea tenebroſa antiquitus, 22. poſteà clara ib.
Balnea adulteriis infamata, 23.
In balneis ſtabant meretrices, 80.
Solaria in *balneis*, 218.
Balneum calfaciebant qui cœnam dabant, 218.
Diem celebrabãt quo barbam primam deponebant, 62.
Bardaïcus, 83.
Bardus, 83.
Baſia, 43.
Baſiis excipiebantur ſcriptores poſt librorum recitationem, 2.
Baſis ſubſternebatur ſtatuis, & nomen artificis, aut dedicatoris, aut domini, vel horum omniũ ſimul continebat, 181.
Bellus homo, 5.
Bene eſt, 194.
Bene quòd, 137.
O bene, 137.
O factum benè, bonũ factum, 137.
Benedicere, 11.
Benignus interpres, 2.
Bibẽdi mos inter orãdum, 126.
Bibliopolæ libros venales tabernarum fronti inſcribebant, 31.
Blanditiæ, 106.
Brumæ tempore munera commeabant, 157.
Bulbi cum cochleis, 90.
Bulga, 46.
Buſtuariæ mœchæ, 15.

C

Cona *Caduca*, 161.
Cæſarianus, 186.
Calcei albi, 139.
Calcei diuerſis modis ornati, 140.
Calẽdis pecunia Diis offerebatur, 155.
Calendæ religioſè obſeruatæ, & quare, 155.
Calendarium, 159.
Caliga, 228.
Capillorum primitiæ Phæbo ſacratæ, 14.
Capillos Dijs conſecrabant & paſcebãt nonnulli, 14.
Capitolium à Q. Catulo refectum, 99.
Captare, 129.
Captatores, 129.
Captura, 214.
Caput offenſare, 35.
Caput puluere turpabant in atrocioribus calamitatibus, & 35. 36.
Carinari, 65.
Carpere obſonium, 63.
Carptores, 63.
Carrucæ aureæ & argenteæ, 75.
Caſtrabantur olim infantes promercij cauſſa, 119. Quod edicto prohibuit Domitianus, 118.
Sterilis *Cathedra*, 28.
Cathedræ fœmineæ, 76.
Cathedræ molles, 76.
Cauſſidici libellis onuſti in via, 109.
Cauſſidicorum nego-

λοχία, 121. 122.
Cauſſidicis ſtatuę, etiã equeſtres poſitæ, 184.
Cella, 212.
Cellæ meretricum inſcriptæ, 203.
Cenſeri eleganti ſignificatione. 22.
In Cereris ſacris ſecubabant, 215.
Cerei mittebantur ab inferioribus ad potentiores in Saturnalibus, 100.
Chromatiarius, 29.
Cinnamum & Cinnamonum, 128.
Ciſta in ſacris Eleuſineis 100.
Ciſtigeri 100.
Citare reum 85.
Citharœdorum cõditio olim lauta 62.
Citharœdis placentibus plaudebant 84.
Ciuica 168.169.
Dare & Donare ciuicam 169.
Ciuica Imperatoribus data, 170.
Ciuitate donare 81.
Claranus, 194.
Claudius boleto extinctus, 10.
Claudi malè ominati, 140.
De clepſydris, 126.
Clientibus adeſſe in cauſſis patroni tenebantur, 19.
Clinicus, 13.
Cœnatoria, 208.
Colere θεραπεύειν, 21.
Colere & amare differant, 52.
Colere amicitias, 100.
Collocare cadauer, 112.
Colores circi, 197.
Colorarius, 29.
Comam vellere, τίλλειν τὴν κόμην, 37.
Comati cynici. Vide Cynicus.
Comæ flauæ venales, 113.
Philoſophi Stoïci, Socratici, & eiuſmodi comam radebant, 91.92.
Comites exteriores, 41
Comœdi infibulati, 147.
Concrepare æra. 211.
Condicere cœnã, 218.
Res conſecratæ donis ornabantur, 89.
Conuentus, 151.
Conuiuium, 70.
Conuiuiũ facere, 70.
Coquorum ἀλαζονεία, 19.
Corollæ vexatæ à meretricibus miſſæ ad amatores, 222.
Corollis ornatæ meretricum ianuæ, 222.
Coronarũ vſus in cõuiuijs, 53.
Coronas accipiebant cùm aliæ merſæ inferrentur 54. & Dijs gratias acturi. ib.
Coronabãtur qui manumittebantur 58.
Coronare πανθηλικῶς, 96.
Crudus pro crudeli, 90.
Cultores 100.
Curare 128.
Curſores 194.
Cynici comati 91.
Cynici in templis ſæpius habebant 91.
Cynici αἰωνόβιοι, 92.

D

Dare καχίμεατον, 34.
Decimæ in ſpectaculis 6.
Decus regium 176.
Delicatus 74.
Delphica 231.
Demens 51.
Dementire 16.
Deos maledictis vexabant in calamitatibus. 7. eorum templa lapidabant, aras ſubuertebant, &c. ib. & 8.
Depoſiti ægri 211.
Deprecari 218.
Deſperati ægroti 211
Deſpuebant in ſinum πτυσμασιν ἐκβεπτόμενοι. 125.
Numen dextrum, 133.
Differre ὑπερτίθεσθαι, 10.

AD EPIGR. XXIX.

Tantus mapparum fur] Catullus:

Marrucine Aſini, manu ſiniſtra
Non bellè vteris in ioco atque vino,
Tollis lintea negligentiorum, &c.

Myrino p. miſsio læſo] Nam læſo gladiatori, miſſionem quandoque petebat populus. Seneca lib. 2. de Tranquill. vitæ, cap. 16. *Quæris quid inter duos interſit? Quod inter gladiatores fortiſsimos, quorum alter premit vulnus, & conſtat in gradu: Alter reſpiciens ad clamantem populum, ſignificat, nihil eſſe, & intercedi non patitur.* Venia hæc propriè *Miſsio.* Seneca lib. 2. de Benef. cap. 20. *Non enim ſeruauit is, qui non interfecit; nec beneficium accepit, ſed miſsionem.*

Mittere mappam) Quintilianus lib. 1. cap. 5. *Et mappam quoque, vſitatum Circo nomen, Pœni ſibi vendicant.* Tertullianus lib. de Spectaculis. *Dehinc ad ſignum anxij pendent. Vnius dementiæ vna vox eſt. Miſit, dicunt, & nuntiant inuicem quod ſimul ab omnibus viſum eſt, nec vident miſſum quid ſit. Mappam putant: Sed eſt Diaboli ab alto præcipitati figura.* Sed de his ſatis. Nam περὶ μάππας ſcripſerunt iam viri docti.

Mittere mappam) *Mittere ſignum* generaliter dixit Ennius apud Ciceronem, lib. 1. de Diuinat. Signum hoc alludit Tertullianus, lib. de Spectaculis, cap. 29. *In his tibi ludos Circenſes interpretare, curſus ſeculi intuere, tempora labentia dinumera, metas conſummationis expecta, ad ſignum Dei ſuſcitare, ad tubam Angeli erigere, ad martyrij palmas gloriare. Mittere* quandoque ſimpliciter. vt loco Tertulliani ſuperiori nota laudato. Vnde ita accipio illud Varronis, lib. 4. de ling. Lat. *Carceres dicti, quòd coercentur equi, ne inde exeant, antequam magiſtratus miſit.* Sed & equi *mitti* dicuntur. Et ita quoque ἀφεῖναι Græci accipiunt. Vnde & Carceres ἀφετηρία. Gloſſ. *Miſſus*, ἀφεθείς. Sed & ἀφεῖναι, vt mittere ſignum. Ariſtophanes in Ranis.

Καθέρπυσόν νυν ἐς Κεραμεικόν. Διον. κᾆτα τί;
Ηρακ. ἀναβὰς ἐπὶ τὸν πύργον τὸν ὑψηλόν. Διον. τί δρῶ;
Ηρακ. ἀφιεμένην τὴν λαμπάδ᾽ ἐντεῦθεν θεῶ.

Ibi Scholia: ὅτι ἐν τῇ ἀφέσει τῆς λαμπάδος, σημεῖον ἦν τοῖς μέλλουσι δραμεῖν, ὡς δεῖ τοῦ δρόμου κατάρξασθαι. ἦν δὲ τοῦτο, πρὸ τοῦ ἀφιέναι παρὰ Τυρσηνοῖς τὴν σάλπιγγα.

Vela reducuntur) Propriè. Sueton. in Caligula, cap. 26. *Gladiatorio munere reductis interdum flagrantiſsimo Sole velis, emitti quenquam vetabat, &c.*

Paruit) Parere, φαίνεσθαι, vt apparere. Ita vſi hoc verbo Iuriſconſulti. Vnde Petronius:

Iuriſconſultus Paret, Non paret, *habeto.*

Apul. lib. 1. Metam. *Quid, inquam, me fiet, vbi iſte iugulatus manè paruerit?* Tertull. exhortat. ad Caſtitatem, cap. 3. *Quantoque notitiæ tuæ vtramque*

propoſuit, tantò definiuit id te ſectari debere, quod paruit eum magis velle. Vetus Interpres noui Teſtamenti, Euangel. ſecundum B. Matthæum, cap. 6. comm. 19. *Cùm autem ieiunatis, nolite fieri ſicut hypocritæ triſtes. Exterminant enim facies ſuas, vt pareant hominibus ieiunantes.* ὅπως φανῶσι τοῖς ἀνθρώποις νηστεύοντες. Hoc igitur verbum rectè repoſuerunt ex libris manu exaratis, apud Sueton. in Auguſto, cap. 95.

Linigeri calui) Nam ſacerdotes Iſidis caput radebant. Lampridius de Commodo: *Sacra Iſidis coluit, vt & caput deraderet, & Anubim portaret.* Et in Peſcennio Nigro. *Hunc in Commodianis hortis in porticu, curua, pictum de muſiuo inter Commodi amiciſſimos, ridemus ſacra Iſidis ferentem: quibus Commodus adeò deditus fuit, vt & caput raderet, & Anubim portaret, & omnes partes expleret.* Plutarchus lib. de Iſide, & Oſiride, ὥσπερ γὰρ φιλοσόφους πωγωνοτροφίαι, ὦ Κλέα, καὶ τριβωνοφορίαι ποιοῦσιν, οὕτε Ἰσιακοὺς αἱ λινοστολίαι καὶ ξύρησις. Vide ſis quæ de his à Plutarcho ibidem diſputantur. Apuleius lib. 11. *Hi capillum deraſi funditus, vertice prænitentes, magnæ religionis terrena ſidera, æreis & argenteis, imò verò æreis etiam ſiſtris argutum tinnitum cõſtrepentes.* Lucianus φιλοψευδεῖ. Παγκράτην (ἔφη) λέγεις ὁ Ἀρίγνωτος ἐμὸν διδάσκαλον, ἱερὸν ἄνδρα, ἐξυρημένον, ἐν ὀθονίοις, νοήμονα, καθαρῶς ἑλληνίζοντα, &c. Radebantur autem de more cæterorum ſacerdotum Ægyptiorum. Herodotus Muſa 2. Οἱ ἱρέες τῶν θεῶν, τῇ μὲν ἄλλῃ κομέουσι, ἐν Αἰγύπτῳ δὲ ξυρῶνται. Vnde Lucianus περὶ θυσιῶν. ἀκούσῃ πολλῶν βοώντων, καὶ χαμματίων, καὶ προφητῶν ἐξυρημένων. Clarum igitur, quare Iſidis phanaticos *caluos* appellarit Martialis, & Iuuenalis. Tertulliani locus contra Senatorem refugam explicandus mihi eſt.

> *Nunc etiam dicis, quòd te non fecerit ætas,*
> *Sed tua relligio caluum, caligaque remota,*
> *Gallica ſit pedibus molli redimita papyro.*
> *Res miranda ſatis, deiectáque culmine ſummo,*
> *Si quis ab Iſiaco Conſul procedat in vrbem,*
> *Riſus oris erit: Quis te non rideat autem,*
> *Qui fueris Conſul, nunc Iſidis eſſe miniſtrum?*

Franciſcus Iunius, vir doctiſſimus, Gallicas hoc loco pro Gallorum calceis accipere non debuit. Neque enim hîc de Gallis, ſed de Iſiacis ſacerdotibus ſermo, vt his verbis (*Sed tua relligio caluum, &c.*) & ſequentibus paret. Erant igitur Iſiacorum Gallicæ, ſiue viles calcei papyro redimiti: Gallorum verò lintea calceamenta. Apul. lib. 8. Metam. de hiſce æruſcatoribus. *Quidam tunicas albas, in modum lanciolarum quoquò verſum fluente purpura, depictas, cingulo ſubligati, pedes luteis induti calceis.* Scribendum puto, *Linteis*: quanquam & *Lutei calcei* mihi noti. Nam ſacerdotes Phœniciæ Syriæ conterminæ, vnde belli iſti Galli, talibus calceis vtebantur. Herodianus lib. 5. ὑποδήμασί τε λίνου πεποιημένοις ἐχρῆτο, ὥσπερ οἱ κατ'

ἐκεῖνα τὰ χρεῖα περιφρονοῦντες. Senſus igitur eſt, Turpe eſſe & indecorum, vt is, qui in caſtris caliga, id eſt, στρατιωτικῷ ὑποδήματι, interprete Dione, vſus fuerit, inducat ſibi poſteà viles illas Iſiacorum Gallicas. Aliàs Caligati milires, gregarij iuriſconſultis, Iuuenali, Suetonio, ipſi Tertulliano, lib. de Idololatria. Addirur poſteà loco, quem illuſtramus,

Nunc quoque cum ſiſtro faciem portare caninam.

Nam & caninam faciem geſtabant, vt docemus alibi ex Appiano. De ſiſtro Iſiacorum, nemo eſt, qui non aliquid audierit.

AD EPIGR. XXXII.

O Iuliarum. D. Calend.] Migrabant enim è conductis ædibus, Calendis Iuliis: Cicero, *Domus tibi ad lucum Piſonis Liciniana conducta eſt: Sed, vt ſpero, paucis menſibus poſt calendas Quintiles in tuam commigrabis.* Vide Sueton. in Tiberio, cap. 35.

Penſione pro bima] Quia non niſi ex biennij ceſſatione pignorum retentio erat, vt benè notat Cuiacius ad Nouell. 7.

Nulla crepido vacat, nuſquam pons, & tegetis pars
Dimidia breuior?

Nam in crepidinibus etiam ſtabant mendici. Seneca Controu. 1. lib. 1. *Quis crederet iacentem ſuper crepidinem Marium fuiſſe Conſulem, aut futurum?* Et Controu. 2. lib. 7. *Minturnenſis palus exſulem Marium non hauſit. Cimber etiam in carcere vidit imperantem: Prætor iter à conſpectu exſulis flexit. Qui in crepidine viderat Marium, in ſella figurauit.* Sed, vt ad Pontem mendicos reuocemus, eius meminit iterùm Iuuenalis ſatyr. 14.

Inuitatus ad hæc aliquis de ponte negabit.

Seneca lib. de vita beata, cap. 25. *In ſublicium pontem me transfer, & inter egenos abige. Non ideò tamen me deſpiciam, quòd illorum in numero conſedeo, qui manum ad ſtipem porrigunt.*

Conuenit ponti.] Iuuenalis ſatyr. 5.

AD EPIGR. XXXVIII.

Crure glaber] Sic ſpurci iſti homines crura ſua piçe depilabant. Lucianus περὶ τῶν ἐπὶ μισθῷ συνόντων. Τὸ γὰρ πρῶτον ἐκεῖνο πάντων ἐστὶ γελοιότατον, συγκαθίζεσθαι παρ' αὐτῷ, παραδιδόσθαι φιλοσόφῳ ὄντι, κίναιδόν τινα τῶν πεπιττωμένων τὰ σκέλη, καὶ τὸν πώγωνα περιεξυρημένον. Athenæus lib. 12. dicit πάντας τοὺς πρὸς ἑσπέραν οἰκοῦντας βαρβάρους πιττοῦσθαι, καὶ ξυρεῖσθαι τὰ σώματα. Reſina etiam ad id vtebantur, vt docet Plin. lib. 14. & præfat. lib. 29. *Potus deinde ieiunorum, ac vomitiones, ac rurſus perpotationes, ac pilorum euiratio inſtituta reſinis eorum. Itemq; pectines in fœminis quidem publicati. Ita eſt profectò, Lues morum,* (Lego) *Iſta eſt profectò lues morum, nec aliunde maior, quàm è medicina.*

AD EPIGR. XL.

Cantas, canto:] Hic etiam χαρακτὴρ adulatoris. Plutarch. lib. de diſcrimine amici ab adulatore. ὁ δὲ κόλαξ ἅτε δὴ μίας ἑστίαν ἤθους οὐκ ἔχων μόνιμον, οὐδὲ ἑαυτῷ βίον ζῶν αἱρετόν, ἀλλ' ἑτέρῳ, καὶ πρὸς ἕτερον πλάττων καὶ προσαρμόζων ἑαυτόν, οὐχ ἁπλοῦς, οὐδὲ εἷς, ἀλλὰ παντοδαπός ἐστι καὶ ποικίλος, εἰς ἄλλον ἐξ ἄλλου τύπον, ὥσπερ τὸ μεταχεόμενον ὕδωρ, ἀπορρέων ἀεί, καὶ μετασχηματιζόμενος τοῖς ὑποδεχομένοις· ὁ μὲν γὰρ πίθηκος, ὡς ἔοικε, μιμεῖσθαι τὸν ἄνθρωπον ἐπιχειρῶν, ἁλίσκεται συγκινούμενος καὶ συνορχούμενος. ὁ δὲ κόλαξ αὐτὸς ἑτέρους ὑπάγεται καὶ παλεύει, μιμούμενος οὐχ ὁμοίως ἅπαντας, ἀλλὰ τῷ μὲν συνορχούμενος, καὶ συνᾴδων, τῷ δὲ συμπαλαίων καὶ συγκονιόμενος.

Pedis, diſsimulo] At egregij illi capitones, & plagipatidæ, homines alienæ mentis, alieni arbitrij, id non diſſimulaſſent: Imò ſuffitum hîc fragrantiſſimum patulis naribus hauſiſſent. Diodorus Sinopenſis in Epiclero:

-- Τοὺς γὰρ κολακεύειν δυναμένους,
Καὶ πάντ' ἐπαινεῖν. οἷς ἐπειδὴ προσερεύγῃ
Ῥαφανίδα, ἢ σαπρὸν ἀλλᾶντα καταφαγών,
Ἴα καὶ ῥόδα ἔφασαν αὐτὸν ἠριστηκέναι.
Ἐπειδὰν δ' ἀποπάρδῃ μετά τινος κατακείμενος,
Τούτῳ προσάγων τὴν ῥῖνα δεῖ τοῦτο φράσαι,
Πόθεν τὸ θυμίαμα τοῦτο λαμβάνεις;

Gemma vis ludere, vincor.) Et hic alius adulatoris χαρακτήρ. Plutarchus: ἐκεῖνο δὲ μὴ παρῶμεν ἐν ταῖς μιμήσεσι τὸ σόφισμα τοῦ κόλακος, ὅτι κἂν τῶν καλῶν τι μιμῆται τοῦ κολακευομένου, διαφυλάττει τὴν ὑπεροχὴν ἐκείνῳ.

Recit. m. carm. laudo) Plutarch. πρὸς μηδὲν γὰρ ἀντιλέγων, ἀλλὰ πᾶσι συνεπιθέων, καὶ δεχόμενος πάντα, καὶ βοῶν παρ' ἕκαστον, ὡς εὖ καὶ ἱκανῶς, γίνεται καταφανής.

Σύνθημ' ἐρώντων ἄλλο μαστεύων χρέος,
Ἐπαινέσαι δὲ καὶ συνεπιτυφῶσαι βουλόμενος.

AD EPIGR XLIII.

Molles Elephantidos lib.] Suetonius in Tiberio, cap. 43. *Cubicula plurifariam diſpoſita tabellis, ac ſigillis laſciuiſsimarum picturarum, & figurarum adornauit, libriſque Elephantidis inſtruxit, ne cui in opera edenda exemplar impetratæ ſchemæ deeſſet.* Quid Martialis & Suetonius *figuras*, & *ſchemas* vocent, nimis notum eſt. Hæc interpretabuntur, qui πόρνας ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς ἔχειν, non κόρας.

AD EPIGR. XLVIII.

Iunctáque teſta viæ] Hocne intelligendum de teſtis illis, quæ in angiportis paratæ ijs erant, qui vrinam emittere volebant? Lucretius lib. 4. *dolia curta* appellat.

Puſi ſæpè lacum propter ſe, ac dolia curta,
Somno deuincti credunt extollere veſtem,
Totius humorem ſacratum vt corpore fundant.
Cùm Babylonica magnifico ſplendore rigantur.

C. Titius apud Macrobium. *Dum eunt, nulla eſt in angiporto amphora, quam non impleant: quippe qui veſicam plenam vini habeant.*

Imputet ipſe] Gloſſ. *Imputare*, λογίσασθαι. Hoc verbum ita ſæpè vſurparunt illius ætatis ſcriptores. Seneca lib. 1. de Benef. cap. 4. *Hi docendi ſunt, nihil imputare: Illi plus debere.* Et lib. 2. cap. 15. *Nam, vt qui quod dedit, imputat, gratiam deſtruit: Ita qui quantum det, oſtendit, munus ſuum non commendat, ſed exprobrat.* & alibi paſſim apud eundem. Plin. in Panegyrico. *Ambulas inter nos, non quaſi contingat, & copiam tui, non vt imputes, facis.* Iterùm: *An improbem illos, qui effecerunt, vt iſtud magnum videretur, quum velut affixi curulibus ſuis manum tantùm, & hanc cunctanter, & pigrè, & imputantibus ſimiles promerent?* Sueton. in Tiberio, cap. 13. *Imputauit etiam quòd non laqueo ſtrangulatam in Gemonias abiecerit*, Iuuenalis, ſatyr. 5.

Fructus amicitiæ magnæ, cibus: Imputat hunc Rex,
Et quamuis rarum, tamen imputat.

Et ſatyr. 6.

Quæ tanti grauitas, quæ forma, vt ſe tibi ſemper
Imputet?

Cœnarum magiſter] Magiſter cœnæ hoc loco, non is, qui *Arbiter bibendi*, vnde *Magiſteria*, & *Regna vini*: Nam idem & *Rex*; ſed potius *Cœnæ pater*: ſiue *Parochus*, vt appellatur Horatio. Turbat in hac doctrina vir doctiſſ. Franciſcus Vrſinus, libello de Triclinio. Parochum enim, Cœnæ patrem, & Conuiuatorem malè confundit cum Magiſtro conuiuij, ſiue Rege, vt appellabant. Hi *Magiſtri* vbique ſeſe nobis offerunt. Sed notandus hic Varronis locus lib. 4. de ling. Lat. *Prætereà in poculeis erant pateræ, eò quòd patcant Latinè ita dictæ. Heiſce etiam nunc in publico conuiuio, antiquitatis retinendæ cauſſa, cùm magiſtri fiunt, potio circumfertur: & in ſacrificando Deis, hoc poculo Magiſtratus dat Deo vinum.* Nota, *Potio circumfertur*: Nam Magiſter certas bibendi leges dicebat: quas obſeruare ſingulos oportebat, cùm ad eos circumlata potio perueniret. Plut. probl. 4. lib. 1. Sympoſ. ὥσπερ Ἀγαπήτει τῷ Ἀκαδημαϊκῷ λεπτὸν ἔχοντι, ὁ κατωφερικῶς τὸ σκέλος ἐπηρεάζοντες οἱ ξυμπόται, πάντας ἐκέλευσαν ἐπὶ τῷ δεξιῷ ποδὸς ἑστῶτας ἐκπιεῖν τὸ ποτήριον, ἢ ζημίαν καταβαλεῖν. Sic quantum quiſque vini, & quo-

modo temperatum ſumere deberet, edicebant hi magiſtri. Vide totum problema. Et alia quædam imperitabant. Arrianus lib. 1. diſſertat. Epicteti, cap. 25. ἐν Σατυρναλίοις λέλογχε βασιλεύς. ἔδοξε γὰρ παῖξαι ταύτην τὴν παιδιάν. προστάσσει, σὺ πίε, σὺ κέρασον, σὺ ᾆσον, σὺ ἄπελθε. ὑπακούω, ἵνα μὴ παρ' ἐμὲ λύηται ἡ παιδιά. Cæterùm, vt parochus dicitur Martiali cœnæ Magiſter, ita & *Menſæ rex* Macrobio, lib. 2. cap. 1. *Nam ipſe Rex menſæ, nec in moribus Socrate minor, & in Republica Philoſopho efficacior.* Sic & *Rex conuiuij* apud eundem, lib. 1. cap. 7. & apud Sidonium Apollinarem, epiſt. 13. lib. 9. *Dum rex conuiuij circa ordinantium moras nectit oxygarum*: Hic *Regem conuiuij* malè confundũt cum rege fictitio, & temporario, de quo loquebamur. Nã *Regna vini* apud Horatium alio ſenſu. Quod probatione non eget. *Dominus conuiuij* etiam appellatur Conuiuator. A. Gellius. lib. 13. cap. 11. *Dominum autem, inquit, conuiuij eſſe oportet non tam lautum, quàm ſine ſordibus.*

AD EPIGR. LVIII.

Lecticariola eſt) Neſcio an mulierem iſtam probri & dedecoris tacitè arguat. Nam in lecticis & ſellis ſuis vehebantur quandoque bellæ illæ matronæ paulò incautius aut potius conſultò ſeſe inſpiciendas præbebant τοῖς τυχοῦσι. Seneca lib. 1. de Benef. cap. 9. *Ruſticus, inhumanus, ac maleuolus, & inter matronas abominandæ conditionis eſt, ſi quis coniugem in ſella proſtare vetuit, & vulgo admiſſis inſpectoribus vehi vndique perſpicuam. Si quis nulla ſe amica fecit inſignem, nec alienæ vxori æmulum præſtat, hunc matronæ humilem, & ſordidæ libidinis, & ancillariolum vocant.* Et libello de Remedijs fortuitorum *Duc benè inſtitutam, nec maternis inquinatam vitijs: Non cuius auriculis vtrinque bona patrimonia dependent. Non quam margaritæ ſuffocent, cui minus ſit in dote, quàm in veſte: quam in patiente ſella circunlatam populus ab omni parte æquè, vt maritus inſpexerit: cuius ſarcinis domus non ſit anguſta.* Vnde explicandum exiſtimo. Iuuenalem, ſatyr. 3.

— At tu
Cùm tibi veſtiti facies ſcorti placet, hæres,
Et dubitas alta Chionem deducere ſella.

Vel an lecticariola hîc, quòd ab hominibus ad lecticam ſubigeretur?

AD EPIGR. LIX.

Quantum Lesbia) Catulli de hac re verſus lepidiſſimi omnibus ad manum ſunt. Solitos autem peregrè redeuntes baſijs excipi ſatis notũ eſt. Hic mos antiquiſſimus, & Iſraelitis quoque vſitatus. Exod. cap. 18. comm. 7. *Tunc egreſſus Moſes in occurſum ſoceri ſui incuruauit ſe, & oſculatus eſt eum.* Sed in hoc oſculo notanda etiam honoris & obſeruantiæ nota

EPIGR. LXXI.

Lintea ferret Apro] Poſtquam enim in balneis lauarant oleo ſeſe perfundebant, & quandoque vnguento beatiores, ac linteis poſteà tergebant, quæ domo ſibi adferenda curabant. Apul. lib. I. Metam. *Ac ſimul è promptuario oleum vnctui, & lintea terſui, & cætera huc eidem vſui profer ocyter, & hoſpitem meum produc ad proximas balneas.* Petronius. *Video Gytona cum linteis, & ſtrigilibus parieti applicitum, triſtem confuſumque: Scires non libenter ſeruire.* Sed beatiores delicatioréſque ac molliores mollius tergebantur. Idem. *Itáque intrauimus balneum, & ſudore calefacti, momento temporis ad frigidam eximus. Iam Trimalchio vnguento perfuſus tergebatur, non linteis: ſed pallijs ex molliſſima lana factis.* Ammianus Marcellinus lib. 28. *Dein cùm à Syluani lauacro, vel Mammææ aquis ventitant ſoſpitalibus, vt quiſquam eorum egreſſus tenuiſſimis ſe terſerit linteis, &c.*

Sob. à th. neſcit) Multi ſanè ea reprehendunt, & triſtiſſimè damnant, quæ, ſi poſſent, lubentes facerent. Inuident plerique beatis: & vitia in ijs improbant, quæ ipſi ſi ad beatorum gregem tranſcriberentur, ambitioſiſſimè colerent. Vere Seneca lib. I. de Benef. cap. 9. *Colunt*, inquit, *deteſtanturque fœlicem, & ſi potuerint, eadem facturi, odère facientem.*

Biberet qui] In balneis etiam bibebant. Quint. lib. I. cap. 6. *Igitur vt velli, & comam in gradus frangere, & in balneis perpotare, quamuis hæc inuaſerint ciuitatem, non erit conſuetudo, quia nihil horum caret reprehenſione.* Hinc interpretor hunc Iuuenalis locum Satyr. 8.

-- Damaſippus ad illos
Thermarum calices, inſcriptáque lintea vadit
Maturus bello Armeniæ.

Aliquando *Thermas* hoc loco accepi pro Thermopolijs.

AD EPIGR. LXXIII.

Vendere pragmaticus] A Græcis ſumpſerunt hanc dictionem, quam nos etiam Gallicè, quanquam interſectam, retinemus. Nam πραγματικοὶ Græcis appellantur, quos nos practicos appellamus, chartaceos, & calamarios homines: τὴν ἀδικίαν ἀνθρώπων χειρουργοῦντες. Procuratores iſti ſunt, & homines δικανικοὶ iſtiuſmodi. Vnde diſtinguntur ab Aduocatis à Iuuenale ſatyr. 7.

Si quater egiſti: Si contigit aureus vnus,
Inde cadunt partes in fœdera pragmaticorum.

Dicit tamen Quint. lib. 3. cap. 6. πραγματικοὺς Græcis vocari *Iuris interpretes.* Plut. πολιτικοῖς προσγεγράμμενοι. τοῦ δὲ ὅπως μὴ ποιεῖς, καὶ ... εἶναι ἢ

mortem morte redimi exiſtimabant. Patet ex eadem Iuuenalis ſatyra, & locis alijs iam obſeruatis. Huc etiam referri poteſt hic Senecæ locus lib. 3. de Ira, cap. 31. *Hæc res ſua in Reges arma conuertit, fidiſsimóſque eò compulit, vt de morte eorum cogitarent, pro quibus & ante quos mori votum habuerant.* Nota hîc obiter, *Votum habuerant*, ἐὐξάμενοι ἔχει. Helleniſmus pro, *Vouerant.* Sic & Vitruu. lib. 9. cap. 4. *Quemadmodum de ea re ſupra ſcriptum habemus.* Cæterùm ſeipſos etiam vouebant aliquando ijdem ipſi, qui ægrotabant, ſodales Æſculapio. Vnde vetus illa inſcriptio in Luſitania.

L. CORN. LEGATVS
SVB FABIO COS. VI-
VIDAM NATVRAM
ET VIRILEM ANIMVM
SERVAVI QVO AD A-
NIMAM EFFL. ET TAN-
DEM DESERTVS OPE
MEDICORVM ET
ÆSCVLAPII DEI
INGRATI CVI ME VOVE-
RAM SODALEM PER-
PETVO FVTVRVM SI
FILA ALIQVANTVLVM
OPTATA PROTVLISSET.

L. FABIVS COS. HIC
ME COND.

Cæterùm hæc vota ſignabantur in ſignis Deorum, aliquando in porticibus, aut portis templorum: Vnde *Signare votum*, & *Incerare genua Deorum*, quæ pridem Magno Turnebo explicata in Aduerſarijs. Nos ſententiam noſtram probemus. Apul. Apolog. *Votum in alicuius ſtatuæ femore aſsignaſti. Igitur Magus es, aut quid ſignaſti?* Addidi, *In templorum portis.* Vnde *poſtes ſignare* dixit Papinius lib. 5. Syluarum.

— Nunc anxius omnibus aris

Illacrymat, ſignátque fores, & pectore terget
Limina. Nunc magni vocat exorabile numen
Cæſaris.

AD EPIGR. XCV.

Quæ mœchum] Idem penè μοιχάγρια apud Ariſtænetum epiſt. 9. lib. 1.

AD EPIGR. XCVI.

Sybariticis libellis] Quemnam habuerint authorem Sybaritici libelli ignorant interpretes. At id te docebit Lucianus πρὸς ἀπαίδευτον. ὁ κίναιδος Ἡμιθέων ὁ συβαρίτης, ὃς τοὺς θαυμαστοὺς ἡμῖν νόμους συνέγραψεν, ὡς χρὴ μαίνεσθαι, καὶ παρατίλλεσθαι, καὶ πάσχειν, καὶ ποιεῖν ἅπαντα. Sunt igitur Sybaritici libelli, libri nefandæ nequitiæ, ab Hemitheone Sybarita ſcripti. Hoc me putabam ſolum obſeruaſſe, cùm ad me adlata ſunt Miſcellanea magni illius Angelij Politiani, vbi hæc eadem notata.

Hic ſcribendi finem faciemus. Adiungentur aliquando, ſi Deus voluerit, reliquis noſtris libris Aduerſariorum, Notæ ad libros de Xenijs & Apophoretis. Hoc opere intereà, quanquam non ita caſtigatè vt voluiſſem excuſo, fruere Lector, dum alia tibi paramus paulò grauiora.

FINIS.

INDEX

RERVM ET VERBORVM

quæ hoc opere explicantur.

ACclamationes in recitantium gratiam, Benè, pulchrè, rectè, decenter, feſtiuè, præclarè, &c. καλῶς, ὀξέως, σοφιστικῶς, ἀτρεκῶς, &c. p. 45. & 46.
Acus laſciua, 214.
Addicere, 149.
Addictus, 172.
Admittere, 149.
Aediles in popinis veſtigabant aleatores & lurcones, 116.
Aedili nullum ius in aleatores Saturnalib⁹ feruentibus, 116.
Aegyptii in luctu capillos promittebāt. 37.
Apim lugentes caput radebant, ib. & 38.
Aegyptii procaces. 76.
Aeris vſus in ſacrificiis 68.
Aeſchyli pleonaſmi 193.
Aethiopes οὐλότριχες, 127.
Aethiopes malè ominati, 148.
Theodorus Agrippa albinæus, 177.
Albulæ aquæ ſulphureæ, 7.
Alexandrini dictioſi. 76. & lingua procaces ac petulāt s, ib. Vnde Alexandrinæ deliciæ, ib.
Ambulator, 16. 35.
Ambroſiæ dapes, 86.
Amicorum & amicarum mentio fiebat in compotationibus 27.
Animo magno, & animoſè emere, 76.
Anna Peranna, 94.
Annum aperire, & pādere 192. 193.
Anteambulones, 42.
Antium mari abluitur, 97.
Antium ſecedebant imperatores, 97.
Fortunæ, *Antiatinæ*, 97.
Antiquarius, 109.
Anulum oppignerare, 53.
Anulo ſignabant, 188.
Anulos ponebant in luctu, 198.
Anxur candidus, 97.
Apicius, 58. 59.
Apiciani, 59.
Apicia, 59.
Apponere cuſtodem, 27. 28.
Apri integri apponebantur, 17.
Arcus, 164.
Ardelionis χαρακτήρ, 34.
Area eleganti ſignificatione, 108.
Arena ſanguinea, 60.
Argentum dijs oblatum, 177.
Argiuus colonus, 93.
Artifices inſignes operibus nomen ſuū inſculpebant, 89. 90. 182.
Artocreas, 108.
Aſcaules, 191.
aſſurgere recitanti ſignum fauoris, 193.
Athenienſes χάριτες & ἔρωτες, 65.

Athletæ mutili, 139.
Athletarum *διαίτα*, 145.
Salutatores in *atriis*, 25.
Audax differt à temerario, 90.
Aue matutinum, 21.
Auere, 109. 110.
Auerruncare, 217.
Auſpicia perennia, 132.
Auſpicari ex acuminibus, 133.
Autumni, *ὀπῶραι*, 72.

B

BAculus Cynicorũ *γνώρισμα*, 9.
Bætica oleo abundat, 138.
Baiæ corruptelis & adulteriis infames, 23.
Balnea tenebroſa antiquitus, 22. poſteà clara ib.
Balnea adulteriis infamata, 23.
In balneis ſtabant meretrices, 80.
Solaria in *balneis*, 218.
Balneum calfaciebant qui cœnam dabant, 218.
Diem celebrabãt quo barbam primam deponebant, 62.
Bardaïcus, 83.
Bardus, 83.
Baſia, 43.
Baſiis excipiebantur ſcriptores poſt librorum recitationem, 2.
Baſis ſubſternebatur ſtatuis, & nomen artificis, aut dedicatoris, aut domini, vel horum omniũ ſimul continebat, 181.
Bellus homo, 5.
Bene eſt, 194.
Bene quòd, 137.
O bene, 137.
O factum benè, bonũ factum, 137.
Benedicere, 11.
Benignus interpres, 2.
Bibẽdi mos inter orãdum, 126.
Bibliopolæ libros venales tabernarum fronti inſcribebant, 31.
Blanditiæ, 106.
Brumæ tempore munera commeabant, 157.
Bulbi cum cochleis, 90.
Bulga, 46.
Buſtuariæ mœchæ, 15.

C

COna *Caduca*, 161.
Cæſarianus, 186.
Calcei albi, 139.
Calcei diuerſis modis ornati, 140.
Calẽdis pecunia Diis offerebatur, 155.
Calendæ religioſè obſeruatæ, & quare, 155.
Calendarium, 159.
Caliga, 228.
Capillorum primitiæ Phœbo ſacratæ, 14.
Capillos Dijs conſecrabant & paſcebãt nonnulli, 14.
Capitolium à Q. Catulo refectum, 99.
Captare, 129.
Captatores, 129.
Captura, 214.
Caput offenſare, 35.
Caput puluere turpabant in atrocioribus calamitatibus, & 35. 36.
Carinari, 65.
Carpere obſonium, 63.
Carptores, 63.
Carrucæ aureæ & argenteæ, 75.
Caſtrabantur olim infantes promercij cauſſa, 119. Quod edicto prohibuit Domitianus, 118.
Sterilis *Cathedra*, 28.
Cathedræ fœmineæ, 76.
Cathedræ molles, 76.
Cauſſidici libellis onuſti in via, 109.
Cauſſidicorum *nego-*

λογία, 121. 122.
Cauſſidicis ſtatuæ, etiã equeſtres poſitæ, 184.
Cella, 212.
Cellæ meretricum inſcriptæ, 203.
Cenſeri eleganti ſignificatione, 22.
In Cereris ſacris ſecubabant, 215.
Cerei mittebantur ab inferioribus ad potentiores in Saturnalibus, 100.
Chromatiarius, 29.
Cinnamum & Cinnamonum, 128.
Ciſta in ſacris Eleuſineis 100.
Ciſtigeri 100.
Citare reum 85.
Citharœdorum cõditio olim lauta 62.
Citharœdis placentibus plaudebant 84.
Ciuica 168. 169.
Dare & Donare ciuicam 169.
Ciuica Imperatoribus data, 170.
Ciuitate donare 81.
Claranus, 194.
Claudius boleto extinctus, 10.
Claudi malè ominati, 140.
De clepſydris, 126.
Clientibus adeſſe in cauſſis patroni tenebantur, 19.
Clinicus, 13.
Cœnatoria, 208.
Colere θεραπεύειν, 21.
Colere & amare differant, 52.
Colere amicitias, 100.
Collocare cadauer, 112.
Colores circi, 197.
Colorarius, 29.
Comam vellere, τίλλειν τὴν κόμην, 37.
Comati cynici. Vide Cynicus.
Comæ flauæ venales, 113.
Philoſophi Stoïci, Socratici, & eiuſmodi comam radebant, 91. 92.
Comites exteriores, 41
Comœdi infibulati, 147.
Concrepare æra. 211.
Condicere cœnã, 218.
Res conſecratæ donis ornabantur, 89.
Conuentus, 151.
Conuitium, 70.
Conuitiũ facere, 70.
Coquorum ἀλαζονεία, 19.
Corollæ vexatæ à meretricibus miſſæ ad amatores, 222.
Corollis ornatæ meretricum ianuæ, 222.
Coronarũ vſus in cõuiuijs, 53.
Coronas accipiebant cùm aliæ merſæ inferrentur 54. & Dijs gratias acturi. ib.
Coronabãtur qui manumittebantur 58.
Coronare πανηγυρικῶς, 96.
Crudus pro crudeli, 90.
Cultores 100.
Curare 128.
Curſores 194.
Cynici comati 91.
Cynici in templis ſæpius habebant 91.
Cynici αὐτοπόδητοι, 92.

D

Dare χαρίσματα, 34.
Decimæ in ſpectaculis 6.
Decus regium 176.
Delicatus 74.
Delphica 231.
Demens 51.
Dementire 16.
Deos maledictis vexabant in calamitatibus. 7. eorum templa lapidabant, aras ſubuertebant, &c. ib. & 8.
Depoſiti ægri 211.
Deprecari 218.
Deſperati ægroti 211
Deſpuebant in ſinum πτυσάμενοι ἐκ βεβήλων. 125.
Numen dextrum, 133.
Differre ὑπερτίθεσθαι, 10.

medium *Digitum* porrigere 46.
Dijs aureis & argenteis custodes additi 110.
Diobolares meretrices 177.
Diribitores 197.
Diripere 147.
Discit citharœd° 110.
Diſſidium, 196.
Discurlitatio officioſa 140.
Diſpeream 59.
Diſponere diem 101.
Diſponere tempus, otium, &c. 100.
Diſpoſitio 101.
Diuinæ epulæ, 86.
Dominus in ſalutatione, 134.135.
Domitianus formoſus, 98.
Domuitio, 110.
Dos antiqua, 56.

E

EA pro Domina, 26.
Effectè, 45.
Efferre, 58.
Elephantis dens, 27.
Elephantis cornu, 27.
Elephantidos libelli, 229.
Benè *emere*, 155.
Equites vernæ, 30.
Eratoſtenes ἀπὸ τῶν ϖολεμωτῶν, 53.
Eſſe cum muliere, 69.
Euge in acclamationibus, 45.
Eunuchi neutrius propriè ſexus, 80.
Eunuchi malè ominati, 148.
Euocati indices, 83.
Ex pro *ab*, 60.
Excitare de ſpectaculis, 81.
Exorare, 141.
Expiare ſomnum & ſomnium, 217.
Expiatio, 217.218.
Explicare, 187.
Explorare, 159.
Exſacrificare, 142.
Exſecare, 119.
Amici quandoque amicos in *exſilium* comitabantur, 141.
Pedes *extendere*, 187.

F

FAc ſic quid facis, 18.
Facere obſcœno ſenſu, 17.18.
Facere pro ſacrificare, 152.
Facibus accenſis efferebantur mortui, 158.
Factiones theatrales, amphitheatrales, & circenſes, 181.
Familia, 30.
Faſcinum, 123.
Faſcinus inuidiæ arcendæ ergo cultus, 124.
Faſti purpurei, 225.
Fauor in Circo, 197, 198.
Fibulæ Equitum, 107.
Flagellare annonam, 47.
Floralia, 2.
Fluuij ſacri, 93.
Fluuiorum cornua, 137.
Sacri *fontes*, 93.
Forenſis habitus, 208.
Fornix olidus, 84.
Triplex forum, 69.
Fortuna Redux, 161.
Fuga, 140.141.
Fugari, 141.
Serui *fugitiui* ſtigmate puniti, & compedibus coërciti, 65. epigramma quoddam eorum fronti inſcribillabatur, 66.
Fumoſæ, imagines, 153.

G

GAlba χαλϐανιός. 16.
Galbæ dicta qualia, 17.
Galbanatus, 78.
Galli creduli, 97.
Galli fideles ib.
Galli teſta Samia exſecabantur 51. brachia ſibi lacerabant, 222. eorum calcei, 227.228.
Gallicæ Iſiacorum, 227.

Gannire

Gannire, 111.
Gemmis ſignabant, 206.
Genas radere, 38.
ſupplicantes genibus nitebantur, 72.
Genu flectebãt in honore ciuili, 72.
submittere *genu*, 73.
Germanorum capilli torti 105.
Germanorũ flaua cæſaries, 113.
Glabri ſpurci homines 228.
Gladiatores amati à matronis Romanis, 103.
Gratis, 27.
Grex hiſtriorum, 80.
Hiſtriones *gregales*, 80.

H

HAbes, 187.188.
Helleniſmi apud Martialem, 74.76. 77.
Herè pro Heri, 17.
Heri χθὲς καὶ πρώην, 46. 47.
Hircus Baccho mactabatur, & quare, 67.
Horas nuntiare, 165. 166.
Hoſtiarij barbari, 25.
Humanè loqui, 20.

I

IAno preces ſuas auſpicabantur: & contrà eaſdem in Veſta finiebant, 194 195.
Ianuæ patentes τῷ εἰσλεξίγαν, 25.
Ianuæ olim ſemper clauſæ, & quare, 26.
Ianuæ malleis & circulis perſilibus tondebãtur ante vſum hoſtiariorum, 26.
Ianuis tintinnabula appenſa, 26.
Illautus, 127.
Illud aliquando καὶμφαϐν, 183.184.
Imagines maiorum, 101. in prima ædiũ parte collocabantur, 102.
Imaginibus res præclarè geſtæ inſcribebantur, 101.
Imagines gentilitiæ, ἐν ἐκφορᾷ præferebãtur, 101.
Imagines defunctorũ conſolationis ergo aſſeruatæ, 186.
Imagines doctorum hominũ in bibliothecis priuatis & publicis dedicatæ 171.
Imagines florib' cultæ, 95.
Imò tibi, 111.
imperatores & imperatorum pignora in theatro plauſu excipiebantur, 125.
Imperium, 175.
impietas in imperatores, 99
imponere cuſtodem, 28.
improbus, 28.
imputare, 230.
corpus inane, 167.
indicere cœnam, 218.
infauſtum, 11.
inſcripta mancipia, 166.
inſula, 89.
inſularius, ib.
inuidia ſignificatione peculiari; 8.
ſine inuidia, Helleniſmus, 76.77.
inuident Dij rebus mortalium immodicis, 122.123.124.
io in triumphis, 136. 137.
ipſe, Dominus, p. 26.
vino ſe irrigare, 24.
in Iſiaco multæ corruptelæ, vt & in cæteris fanis, 215.
Iſidis ſacerdotes raſi 227.
in Iſidis ſacris ſecubabant, 215.
ius trium liberorum, 61.

L

THermę Laconicę, 65.
Lacedęmonij ἐν χρῷ κεκειρϐ, 92.

Hh

Libidinoſa *Lacedæmon*, 92.93.
Numen *Læuum*, 133.
Languere, 99.
Lapilli auribus mulierum appenſi, 216. 217.
Lares iuxta focũ ſtabant, 72.
Lauare παθητικῶς, 95.
Lauabant cum ſecũda menſa inferebatur, 54.
Mos lauandorum ſimulacrorum, 70. 71.
Mortui lauabãtur, 127.
Lauabantur diluculo ſaturnalibus, 128.
Iiſdem locis lauabant mulieres cum viris. 140. Quod prohibitum ab Adriano ib.
Laudationem nimiã nocere exiſtimabãt, 123.
Onerare laudib⁹, 123.
Lanceam in gremio Iouis deponebant poſt victoriam, 28.
Dare lauream Ioui, 33.
Laureatæ literæ, 136.
Lauro ornabantur pila in triumphis & ouationibus, 136.
Lauro coronabantur Principibus obuiã ituri, 161.
Lauro ornabãtur ædes in lætitia publica, 162.& in priuata, ib. vt in nuptiis, ib. ſic cùm infans naſceretur, 162.163.
Lauro ornabãtur Imperatorum faſces, 192.
Lecti ſternebãtur pretioſis ſtragulis, 78. 79.
De lecticis, 132.
Lecticarij canuſinati, 175.
Lecticariola, 231.
Vxor *legitima*, 112.
Lemma, 200.
Lenunculus, 18.
Libare oſcula, 193.
Magnus *liber* magnũ malum, 31.
Libertatem redimebant, 135.
Lucernis ornabantur ianuæ, arbores, feneſtræ, &c. in ſolénitatibus, 191.
Cum lucernis occurrebant quandoque imperatorib⁹ quos magnificè excipere cupiebant, 192.
Matronæ cultum deponebant in *luctu*, 198.
Ludere, 55.
Lugubria, 208.
Lunati calcei, 19.
Habitationes in Luna, 19.
Lupæ, 15.
Lupari, 15.
Apollo Lycius, 67.

M

Macellum, 201.
Mactare, 18.
Madidus, 24.
Magiſter cœnæ, 230.
Magiſter conuiuij, 231.
Magiſtri ſummo mane ſcholam aperiebant, 185.
Maledictum, 11.
Malignus interpres, 1.
Mancipia venalia deueſtiebantur, & nuda inſpiciebantur ab emptoribus. 131.
Supinis manibus excipere 9. & vtraque manu ib. ſeruos aliquando morti propinquos *manumittebant*, 32.
Manum oſculo præbebant potentiores. Vide oſculum.
Manumiſſio inter amicos, 188.
Mappa laticlauia, 90.
Mappa ſignum in ſpectaculis, 226.
Maritorum ſedes in theatris, 167.
Marmor Laconicum, 20.21.
Marmor pictum, 21.
Mars vltor, 141.
Martiis calendis dona ad mulieres mittebantur, 117.

Martyrum natalitia à Chriſtianis celebrata 157.
Digitorũ crepitu matella poſcebatur 80.
Matrona 113.
Mattya 201.
Matutina potatio valde infamata 15.
Medici non diſtinguebantur olim à Chirurgis 13.
Medicinæ medicorum tabernæ, 13.
Menſæ μονόξυλοι, 50.
Menſæ citreæ pedibus elephantinis fultæ, 50.
Menſæ rex, 231.
Mentum eorum tangebant ſupplices quibus ſupplicabãt, 165.
Meretrices nudæ in lupanari, 213.
Merus, 74.
Metatoria pagina, 224.
Metuere, 160.
Miſcere, 170.
Miſſio, 226.
Mittere ſignum, 226.
Mœchi caſtrati, 55.
Mola ſalſa, 142.143.
Mola ſalſa in Græcia hordeacea, 142.
Molles oues, 105.
Monachi αὐτόδετοι, 92.
Monachi raſi, ib.
Monſtrabilis, 189.
Monſtrari digito, 189.
Mortuus pro cadauere 96.
Muliones canuſinati 175.
Multa illa, 184.
Munera, feralia munera, ἐνάγεια, 198.199.
Mutini faſcino Romanæ matronæ inequitabant, 124.
Mutonium, ib.

N

NIci natalis celebratio antiquiſſima, 156.
Audere *nefas*, 7.
Rex *Nemorenſis*, 183.
Thermæ *Neronianæ* 140.
Nimbus ruber, 103.
Nimis, 112.
Niue diluebant vinũ, 111.112.
Niuem meram bibebant, 112.
Aqua niuata manus lauabant lautiores 112.
Nix venalis, 112.
Nomenclatores, cum hoſtiariis. 26.
Nomenculator, 195.
Nomina male ominata, 86.
Bona *nomina*, 86.
Proſpera *nomina*, 86.
Nonaria, 84.
De meliori *nota*, 95.
Notare, 109.
Notarius, 109. 205.
Nucum periculo ludebant Saturnalibus, 105.
Numerabilis, 126.
Numidæ infræni, 175.

O

OBſtipum caput, 11.
Obuarare, 148.
Obuentio, 68.
Nigri *oculi* croco & ceruſſa, rufi fuligine tingebantur, 180.
Officium, 221.
Omina in principiis maximè obſeruata, 149.155.156.
Infauſta *omina* in ominantes deprecabantur, 218.
Omnia eſſe, 23.
Orbus, 47.
Ornare 56.
Ornatrices, 56.
Oſcitatio negligentiæ ſignum, 33.
De oſculis quotidianis, 213.
Ius *oſculi*, 223.
Peregre redentes oſculis excipiebantur, 231. 232.
Manum oſculo præbebant potentiores 43. etiam pectus ib. quidam & genua, ib. nonnulli & pedes, ib. &, 44.

Oſſa mortuorum vino irrigata, 204.
de oſſilegio, 176.177.
Oſtendere monſtra, 64.
Oſtrea Lucrina 74.
Oua adhibebantur ad expiationes, 143.

P

Otioſi in *Palæſtris* ſedebant, ibique iuuenes exercentes ſpectabant, 13.
Palma gladiatorum, 168.
Palma ornabantur ianuę cauſſidicorum, ἐπὶ κατορθώμασι, 138. 139.
Papillæ vinctæ mulieribus, 213.214.
Parere pro apparere, 226. 227.
Paſcere pro paſci, 187.
Paterfamilias, 29.30.
cauſſarum *patroni*, laudatores ſibi conducebant, 44.
Pectus pulſare, 35.
Penſio, 68.
Peragere pro perimere 106.
Perdere diem, 141.
Perficere obſcœno ſenſu, 18.
Perſæ pileati, 207.
Perſarum Reges pictos ſoccos habebant, 207.
Petere ὁρμᾶν, 11.
Petere & poſcere vxorem, 120.
Petitiones ὁρμαί, 11.
Philiſtio, 50.
Photius, 114.
Picare dolia, 211.
Manumiſſi pileum accipiebant, 57. quomodo hac nota ſerui diſcreti ab ingenuis ib. & 58.
Ad *pileum* vocare, 57.
Pingues veſtes, 120.
Pinguiores veſtes à textoribus Gallis, 120.
Pinnis excitabantur ad vomitum, 79.
Sacri *piſces*, 88.
Sacrabantur *piſces* & alia animalia, 88.
Piſces in lautioribus conuiuijs. 219.
Piſces magnitudine cenſebantur, 220.
Plorare ἀντὶ τοῦ δυστυχεῖν, 50.
Pocillatores Aſiatici pretioſiores, 175. 176.
Pocula quandoque donabant ἐν προπί-σιν, 40.
Poëtæ recitaturi ædes alienas mutuabãtur aliquando, & conducebant. 86.
Poëtæ & Philoſophi pallidi, 136.
Mendici ad pontem ſtabant, 228.
Pontia, 47.
Popinas rarò aderant honeſti homines, 114.
Porci mactabantur Baccho, 67.
Porrigere pedes, 187.
Poſtulatum, 147.
Poſſe vetulam, 69.
Porticus Neptuni, 65.
Praſini, 197.
Præbere, 35.
Præco reos citabat, 35.
Res præclara, 184.
Præcurſores, 194.
Præficæ modum plangendi dabant, 36.
Præfiſcini, 123.
Præla veſtibus premendis, 210.
Præteritus, 147.
Præcones olim beati, 111.
Pretioſioribus piſcibus adſportatis tintinabulũ pulſabãt. οἱ ὀψωνιοπῶλαι, 219.
Probare Deos, 8.
Procaces, 17.
Procacitas, 17.
Producere, 179.
Profugus, 140.
Proſcribere, 51.
Pſilotro lauabantur mulieres in balneis, 77.
Puer ad pedes, 160. 161.
Pueri a pedibus, 66.
Puluinis molliſſimis,

in triclinio vtebantur, 29.
Pumicatus, 107.
Pumice manus & alias corporis partes lenigabant, 107.
Purpura, 153.
In purpura elata clarор.viror. cadauera Lacedæmone. 182.
Purpura ſolutiorum propriè & laſciniorum, 211.212.

Q

Qvadra, 78.
Quadratus panis, 78.
Quadrante lauabant, 69.
Quatenus, 147.
Quatuordecim ordines Equitum, 103. 104.
Quatuordecim grad. 104. & quatuordecim ſimpliciter, 104.
Querna corona, 168.
Quid ſi? Interrogatio abſurditatem ſubnotans, 15.

R

Radere genas, 38.
Rapere vitã, 141.
Rectus apparatus 59.
Reges paraſitorum, 52.
Regulus, 59.
Rei tondebantur cum carcere liberarentur, 59.
Res præclara, 184.
Res bona, 161.
Res ſuas habere, 196.
Res tuas tolle, 161.
Ridiculus γελωτοποιός, 49.50.
Rogare noctem, & rogare ſimpliciter 72.
Rogare ſtipem, 89.
Rogator, 89.
Rogi clarorum virorum ſuperbi, 166.
Roma domina, 3.209.

S

Sabbatis ieiunabant, 83.84.
Sacculus, 106.107.
Sacerdotes mutilati creari non poterant, 148.
Sacri poëtæ.
Sagatio, 3.
Sagum, 120.
Sales, 64.65.
Saltatores plauſu & crepitu adiuti, 85.
Salutatores excluſi & a ianua ſummoti, 25.
Sancti manes, 121.
Sandapila, 167.
Sanguiſuga, 24.
Sapa, 142.
Sardinia morbis obnoxia, 94.
Saturnalibus alea ludebant, 116.
Saturnalibus ceſſabant ſcholę, 116.
Saturnalibus exactis aperiebantur, ibid.
Scalę cœnaculor. 139.
Sceptra pędagogor. 205.
Scindere obſonium,
Scire pro poſſe, 102.
Scuticę magiſtror. aluta tegebantur, 205.
Secare obſonium, 63.
Secare virgis, 191.
Ludi ſeculares, 205.
verba pręconis ad eos inuitantia, ibid.
Sellaria, . 114.
Semita, 144.
Senatores veſtem ſuā equeſtri mutabant in graui luctu, 198.
Senex, 146.
Sepulchra coronata, 203. 204.
Sacrificabant ad ſepulchra defunctorum 104.
Sepulchra altiora clarorum virorũ, 167
Sericę veſtes matronis magnopere placebant, 179.
Serui frugi Dominos rarò mutabant, 188.
Serui noxij glebę & labori ruſtico addicti, 175.
Serui vincti in agris,

174.175.
ſic, in obteſtationibus 98.
ſignificationes ἐπι-μανίαι, 46.
ſolatium, 61.
Vti ſole, 28.
ſolſtitium, 94.
ſolum, 207.208.
Capere ſomnum, 31.
Poſt ſomnum lauabāt, 143.
Sophos, 2.
Sotades & eius carmina, 61.
ſparſiones theatrales, 130.
In ſpectaculis bibebant, 6.
Ad ſpeculum tonſi, 129.
ſpecularia, 154.
ſpongia, 86.
ſportula, 22.
ſportula σπυρὶς, 75.
ſtabulum, 135.
ſtabularius, ibid.
ſtare, 79.
Vir ſterilis, 80.
ſtolatæ matronę, 15.
ſtrangulare diuitias, 47.
ſtropha, 63.
ſtructor, 199.
ſtudium, 185.
ſtudium in Circo, 197.
ſuccollare, 132.
ſugere, 74.
ſulphur vitreis fractis permutabatur, 16.
ſummœnium, 15.
ſummœnianæ meretrices, 14.
ſupercilium arduum, 12.
ſupercilia fuligine producta, 179.
ſupercilium triſtibus & ſeueris hominibus tribuitur, 9.
ſupercilior. iactura arte reparata, 180.
ſupercilia fauilla tincta, 180.
ſupplices Perſę manus poſt tergum cō-nectebant, 73.

T

TAbernarius, 144.
Temerarius differt ab audaci, 890.
Tempeſtati atrę victimæ immolabantur, 67.
Templa elata & excelſa, 173.
Templa frondibus ornata, 163.
Terentus, 82.
Teſſerę, 166.167.
Teſtę in angiportis, 230.
Teſtudinum putaminatis fulcris lectorum inſeruiebant, 232.
Thus dare, 154.
Thus fragrantiam dedicatis miniſtrabat, 128.
Thus imponere, 154.
Thus Phœnicis nido inſeruiebat, 128.
Thraſeas magnus, 5.
Tiara recta Regum Perſar. 207.
ſupplices Perſę tiaram ponebant, 73.
Tibiar. vſus erat in funeribus ad nęniam decantandā, 36.37.
Tibur Herculeum, 7.
Tibur ſecedebāt ęſtate Romani, 94.
Tiburtinum, 94.
Titulus cellarum, 213.
Toga mœchar. 49.
Togati mortui, 162.
Toga ſalutator. 19.
Tondere παντελῶς, 95.
Grçcor. nonnulli in luctu tondebant, 37.
Rei tondebant cum carcere liberarentur 59
Perſę in luctu tondebant, 37.
Tongilius, 49.
Tonſores priuati, 159.
Torquere fulmen, 131.
Trabeati Equites, 107.
Trapetum, 138.
Equites Idibus Iulijs tranſuehebātur, 107.
Triſtis ſententia, 3.
Triumphantes dicterijs vexabantur, 3.4.
Tuba in funeribus 37.
Tunicis vtebantur potius quàm togis in municipijs, 200.
Turba non ſemper de-

re abiecta, 98.
Tuſculanum, 94.
Tuſſis pro ſigno mortis, 5.

V

AEternùm vale, 113.
Valere, 110.
Vehere pro vehi, 205.
Vela reducere, 206.
Venditare, vt vendere fumum, 85.
Venus nuda, 150.
Vernaculi, 190.
Vernularum vrbanitas, 16.
Verpus, 203.
veſpillones, vilia cadauera exportabant, 166.
Veſtæ ſimulachrum in omnibus ædibus, 73.
Veſtem lacerabant in atrocioribus calamitatibus, non ſoli orientales, ſed & occidentales, 35.36.
Veſtes albæ matronarum in luctu, 182.
Impudicarum mulierum veſtes perlucidæ, 179.
Veſtes iniectæ mortuis & cum ijs crematæ, & quare, 199.
Veſtes ſumebant candidiores in ſolemnibus feſtiuitatibus, 164.
Veſtire παπῶν, 95.
Veſtimenta excutere in theatria fauentis ſignum erat, 45.
Viæ in ſpectaculis, 99.100.
Victimar. cornua aurata, 180.
Vigeſima, 135.
Vinum fortius admiſto melle temperabatur, 87.
Vini vſus in ſacrificijs, 142.
Violare, 20.
Vipſana porticus, 87.
Parùm vir, 48.
Virgo, vbi natabantur, 139.
Viuas acclamatum ſtrenuè bibentibus, 41.
Vncti dies feſti, 210.
Vngues reſecabantur, a tonſoribus, 78.
Perdita vomitandi cõſnetudo, 79.
Vota ſoluere & perſoluere, 152.
Vota concepta pro imperatoribus, 151.
Vrbs, 149.
Vſtor, 81.
Vſuræ Calendis exigebantur, 158.159.
Vtricularius, 191.
Vti ſole, 28.
Vulga, 46.
Mens vulſa, 48.

FINIS.

INDEX

DICTIONVM GRÆCARVM

quæ hoc opere explicantur.

A

Ἄβρα 70.
ἄγχεσθαι & ἀπάγχεσθαι τὴν ἐπὶ θάνατον 172.
ἀμύστιν 38.
ἀμφώτιδες 139.
ἀνασπᾶσαι 81.
θεοῖς ἀνακείμενοι 144. 145.
ἀνθρωπίνως φράζειν 20.
ἀνθρωπίνως λαλεῖν 20.
ἀπερύκειν 217.
ἀποδοῦναι 85.
κάκιστ' ἀπολοίμην 59.
ἀποτιμήματα 202.
ἀποβλέπειν 217.
ἀρέσκεια 207.
ἀριθμητοὶ, ἀντ' ὀλίγων 126.
ἄστυ 149.
ἀπορία 47.
αὐτός 26.
ἀφεῖναι 226.
ἄφθονος 77.
ἀψῖδες 164.

B

Βεβαπτισμένος 24.
βιοῦν 9.
θεὸς βλάπτει 133.
βρέχειν ἀπὸ τοῦ πίνειν. 24.

Γ

Γελοῖος 50.

Δ

Δείκνυσθαι δακτύλῳ 189.
ὑποδεκτικὸν δεῖπνον 224.
ἁπλοῦς δεῖπνον 48.
δεῖξαι 64.
δεσπότης 134. 135.
θύειν τὰ διαβατήρια 132. 133.
διαφθείρειν 106.
διδάσκειν ῥήτορα 110.
διδάσκαλος 186.
δίφραξ 76.
διψῆν ἀπὸ τοῦ ὀρέγεσθαι 14.

E

Ἑβδομαῖοι 84.
ἕδραι ἱππέων 104.
εἰκοστή 135.
ἐκ pro ὑπό 60.
ἐκεῖνα κακοφάτως 184.
ἐκτανύσαι 187.
ἐκτίμησις 119.
ἔκφρων 168.
ἐμπολή 214.
ἐντραγεῖν obſcœno ſenſu 18.
ἐνοίκιον 68.
ἐντάφια 199.
οἱ ἐξήκοντα 190.
ἐπιβαλεῖν τῷ βωμῷ τὸν λιβανωτόν 155.
ἐπιθεῖναι ἐπὶ τὸν βωμόν, 154.
ἐπισκυθίζειν 178.
ἐπίστασθαι ἀπὸ τοῦ δύνασθαι 102.
ἐπιτρέψαι 149.
ἱππεῖα θύειν 156.
ὡς εὐτυχῶς 137.

Θ

Θερμαίνειν αὐλαῖς 21.
ὕπτ' ἴσθ' ἡ θύρα, 25.

I

Ἰατρεῖον 14.
ἱερεῖον 19.

K

τὰ Καθήκοντα 221.
καλῶς λέγεις 194.
καρῦχα 75.
κνυζᾶσθαι 111.

κοινωνεῖν

κυνοπαστὴν 69
κόλλαβος 78
κορωνίς 190
κυρῆνον 14

Λ

Λιπαρὸι πλόκαμοι 112.
λυτρὰ, id eſt, χεῖ 201.
Apollo λυκοκτόνος 67

M

Μαλακὰ πρόβατα 105.
κλίνη μαλακὴ 79
μαλακῶς κατακεῖσθαι ib.
μοιμυᾶν 12.

N

Νέμεσις 123.124.
νωνυτόμενος 115.

O

Οἴκημα 212.
ὀξυγράφοι 109.
ὄνος 121.
ὀλολύζειν 142.143.
ὄπως ὄναιο 98.
ὀφθαλμοὺς ὑπογράφειν 180.
τὰς ὀφρῦς αἴρειν 12.
τὰς ὀφρῦς ἀνασπᾶν ib.
τὰς ὀφρῦς ἀνατείνειν ib.
ὄψον 219.

Π

Πλύνειν τὰ μέτωπα 35.
πᾶν ποιεῖν ἔδει 23.

παρέχειν 34.35.
παχεῖα ἐσθής 120.
παχὺς ἀπὸ τῆς πλευρᾶς 177.
περιζωματεία 150.
πίλημα πῖλον 40.
ποιεῖν obſceno ſenſu 18.
πολιτεία 81.
πολλὰ κακοῖα 184.
πολλὰ ἢ παιδία 129.
πόρνος 18.
προάγειν ἀπὸ τῆς διατριβῆς 106.
προσχάσκειν 31.
προτείνειν 39.
προτείνειν δεξιὰν ib.
προτείνεις ὀρέγειν ib.
προσέπαιζε 113.
εἶναι τὰ πρῶτα 24.

P

Ρυθμοῖς 138.
βασιλεύουσα Ρώμη 5.

Σ

Σακκίον 207.
σκόλιον 111.
σεισμοὶ ἐπιλύειν 36.
σκυζεσθαι in theatro 189.
σκώπτειν in theatro 45.
σίγμα 212.
σιωπᾶται 69.
σχολάζειν in cõuiuio 49.
συζεύξαι εἰς πόλιν 158.

T

Ταχυγράφοι 109.
τέγος 212.
τάριχον δεσμίας 182.
τίλλειν τὴν κόμην 37.
τράπεζαι ἐλεφαντόποδες 51
τραπεζοκόμος 197.
τραπεζοποιός 197.
αἱ τριφόρτης 42.
αἱ τριφορίτης ib.
τύπτειν τὰ μέτωπα 35.

Υ

Υποβεβρεγμένος 24.
ὑποδεικνύει δεῖπνον 224.
ὑποθυμὶς 53.
ὑποπίπτειν 73.

Φ

Φιλοτησίαι προπίνειν 39.
φθονεῖν 77.
οὐδεὶς φθόνος 77.
φυγή. 140 142.
φιλοδοξία. 163 164.

X

Χαλκιδικὸν ἑταῖρα 177.
χέρνιψ 202.
ἐπὶ ξίφους χεῖρα λαμβάνειν 9.
χεῖρες ἢ πορεῖον 47.
χλιδῶ μάθη 13.
περὶ χωρῶν 201.202.

Ψ

Ψαμμακίνοι 225.

FINIS.

CATALOGVS AVCTORVM, QVI his Animaduerſionibus laudantur, explicantur, emendantur.

Accius, 11. 160.
Acro, 152.
Aelianus, 14. ib. 61. 127. 137. 178. 182.
explicatus, 125.
Aeſchylus, 106. ib. 143. 157. 201. 217.
emendatus, 202. 203.
Eius ſcholiaſtes, 106.
notatus, 94.
Afranius, 111.
Agathias, 93. 184.
Alcæus, 167.
Alexander Epigrammatarius, 167.
Alexis, 12, 21. 25. 90. 219.
Ammianus poëta, 110. 176.
Ammianus Marcellinus, 2. 18, 24. 28. 43. 45. 50. 70. 73. ib. 75. 80. 118. 124. 129. 133. 145. 169. 173. 189. 191. 207. 210. 220. 233.
Anatolius, 132.
Antipater, 167.
Antiphanes, 24.
Anthologia Epigr. 98. 234.
Appianus, 3. 4. 23. 35. ib. 46. 50. 57. ib. 60. 65. 81. 96. ib. 113. 114. 120. ib. 133. ib. 136. 148. 160. 166. 169. 172. 183. 228.
Apuleius, 29. 45. 68. 71. 89. ib. 91. 103. 106. 110. 111. 123. 137. 139. 143. 144. 162. 166. 189. 196. 197. 208. 212. ib. 222. 226. 227. 233. 235.
explicatus 41. 214.
correctus, 212. 225. 227.
Eiuſdem lectio aſſerta 179.
Ariſtænetus, 18. 236.
Ariſtophanes, 20. 25. 26. 50. 59. 67. 78. 79. 110. 127. 137. 143. 149. ib. 155. 193. 202. 226.
eius ſcholia, 37. 42. 67. 109. 163. 149. 226.
Ariſtoteles, 27. 52. 127. 129. 145. 147.
Arnobius 67. 100. 110. 124. 133. 184. 194. 216. 223.
correctus. 103.
Arrianus, 8. 43. 44. 45. 46. 64. ib. 73. 75. 92. ib. 135. 146. 153. 185. 191. 231.
illuſtratus, 149.
correctus, 145. 146.
Artemidorus, 29.
Athenæus, 19. 24. 28. 29. 42. 48. 54. ib. 55. 59. 61. 78. ib. 88. ib. 92. 112. 178. ib. 180. 184. 190. 197. 201. 203. 207. 211. 212. 219. 220. 222. ib. 225. 228.
explicatus, 61.
emendatus, 40. 202.
Atteius Capito, 206.
Attius emendatus, 120.
A. Gellius, 12. 48. 58. 79. 92. 94. 112. 123. 151. 163. 169. ib. 184. 212. 218. 223. 225. 230. 234.
B. Auguſtinus, 5. 66. 71.
Auſonius, 2. 3. 4. 15. 60. 66. 70. 77. 91. 99. 100. 104. 109. 119. 120. 124. 138. 175. 194. 199. 200. ib. 205. ib. ib. 208. 210. 234.
explicatus, 123.

B

Balſamon, 157.
Libri βασιλικῶν, 3.
Boëthius, 153.
Budæus, 22.

C

Cæſar, 217.
Caius, IC. 196.
Callimachus, 25. 71.
102. 115 150. 182.
Eius ſcholia, 71.
Capitolinus, 18. 40.
83. 197. ib. 204. 208.
Caſaubonus, 42. 139.
145. 176. 179.
Cato, 35. 211. ib.
Catullus, 31 47. 60.
74. 80. 106. 166.
184. ib. 187. 188. 218.
219. 226. 231. 234.
Cebes, 36.
Cenſorinus, 14. 152.
Chamæleon, 178.
Chorippus Africanus
197.
Chriſtodorus, 150.
Cicero, 11. 31. 35 37. 39.
45. 86. 87. 110. 119.
121. 132. 133. 140. 142.
167. 169. 184. 186.
195. 201. 218 ib. 219.
225. 226. 228. 232.
emendatus, 132.
Cimhi; 43.
Claudianus, 7. 8. 13. 20.
36. 65. 80. 94. 113.
114. 119. 131. 148. 159.
161. 162. 173 188. 192.
ib. 193.
illuſtratus, 75.
correctus, 67. 127. 205.
Clearchus, 54.
Clemens Alexandrinus, 54. 100. 152.
188.
Columella, 29. 205.
211.
Cornelius Celſus, 28.
147.
Cornelius Tacitus, 8.
11. 35. 43. 99. 100. 125.
128. 130. 158. 167. 185.
206. 227.
Cornutus, 29.
Critias, 39.
Cuiacius, 86. 187. 228.
Cyprianus, 180.

D

Damaſcius, 30.
Dauid Cimhi.
Vide Cimhi.
Demochares, 164.
Demoſthenes, 1. 156.
Dio, 3. 8. 10. 26. 33.
35. 43. 61. 65. ib. 68.
76. 96. 99. ib 101. ib.
104. 109. 113. 114.
118. 121. 126. 133. 135.
ib. 141. 149. 151. ib.
156. 161. 168. 170.
172. 179. 183. 185.
186. 198. 199. 208.
212.
emendatus & explicatus 145.
Dio. Chryſoſtomus,
91.
Diodorus Siculus, 25.
40. 46. 73. 124. 138.
149. 184.
Diodorus Sinopenſis,
229.
Diogenes Laërtius, 19.
106. 123.
Dionyſius Afer, 3. 129.
illuſtratus, 138.
Dionyſius Epiſcopus,
10.
Dionyſius Halicarnaſſeus, 3. 15. 35. 57. 107.
135. 142. 153. 154.
166. 169. 177. 198.
ib.
Dioſcorides, 30. 94.
202.
Diphilus, 12. 14. 16. 21.
173. 220.
Donatus, 26. 149. 187.
Douza, 103.

E

Ennius, 142. 144.
226.
Epicrates, 11.
Epictetus, 55. 145. 185.
tentatus, 55.
Epiphanius, 50.
Eraſmus, 105. 222.
Eſthera, 59.
Etymologus auctor,
209.
Euangelus explicatus,
48. correctus, 49.
Eubulus, 24. 25. explicatus, 113.
Eunapius, 9.

Eupolis, 25. 125. 174.
Euripides, 50.60.140. 165.199.204.
explicatus, 113.
Euſebius, 5.9.56. 42. 44.47.73. 96. 109. 156.171.175.ib.190. 192.198.
Euſtathius, 14.18.28. 38.59.48.72.75.88. 93.110.142.ib.ib.145 149. 165. 177. 178. 201.202.
Eutropius, 166.175.
Eutycles, 112.

F

Fauorinus, 105.
Feſtus, 30.37.38.56. 67. 68. ib. 86.100. 106. 125. 142. 147. 148. 149. 151. 169. 201.
emendatus, 135.
Flauius Vopiſcus, 75. 78.
Frontinus, 70.
Fulgentius, 167.

G

Gloſſarium citatur locis compluribus illuſtratur pag. 108. emendatur, pag. 18. 20.30.166.196.
Gemiſtus Pletho. Malè ediderant typographi *Gemnitius*, 53.

H

Hermias, 54.
Herodianus, 76. 91. 161. ib. 163. ib. 164. ib. 180.185.191. 192.ib.203.227.
Herodotus, 23.55.37. ib. 54. 93. 123. 124. 128. 129. 156. 177. ib.178.199.201.207. 217.223.227.
Heſychius, 75.110.212.
tentatus, 53.
B. Hieronymus, 13. 50. 59.155.
Homerus, 16.20.141. 165.202.
Horatius, 5.14.19.24. 41.43.45.53.55 68. 69.77.84.87.ib.95. 97.ib. 102.126.130. 159. 184. 187. 191. 194. ib. 198. 216. 230.

I

Iamblichus, 87. 215.
Ioannes Grammaticus, 203.
Ioſephus, 30.214.
Ioſephus Scaliger. Vide Scaliger.
Iſidorus, 109.120.
Iſocrates, 114.
B. Iudas, 31.
Iulianus παραβάτης, 25. 125.
Iuſtinus Martyr, 83. 130.150. 172. 212.
explicatus, 119.
correctus, 203.
Iuſtinus, 22.103.
Iuuenalis, 7. 8. 10.12. 16. 22. 24. 28. 29. 34.36.41. ib. 43.44. 47. 49.ib.50.51.56. ib. ib. 62. ib. 63.69. ib. 71. ib.76.78. ib. 84. 86. 95. ib. 99. 103. ib. 104. 106. ib. 107. ib. 113. 114.117. 118. 120. 127. 128. 130.138.ib.139.140. 141. 144. 145. 147. 148. 149. 152. 156. 161. 162. ib. ib. ib. 164.166.175.ib.176. 178. 179. 183. 184. 185. 190. 196. 197. 201. 207. 210. 213. ib. 214. 215. ib. 220. 221.ib.223.ib. 228. ib. 230. ib. 233. ib. 234.ib. explicatus, ib. 114. 231.

L

Laberius, 184.
Lactantius, 8. 15. 80.124.186.
Lampridius, 21. 59.75. 77. 80.82. 101.104. 183.216.227.ib.
Latinus Pacatus, 152.
Leonidas, 110.204.
Lipſius, 14. 21. 24.51. 103. ib. 112. 116.132. 146.153.164.165.183.

191. 200. 207.
Liuius, 55.
Lucanus, 50.
B. Lucas, 45.
Lucianus, 5. 11. 12. ib. 13. 14. 18. 19. 21. 23, 24. ib. ib. 25. ib. 31. 35. ib. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 48. 51. 64. ib. 65. 66. ib. 68. 69. ib. 70. 72. 74. 75. 85. ib. ib. 88. ib. 91. ib. ib. 92. 95. 98. ib. 105. 109. ib. ib. 115. 116. 119. 120. 121. 124. 131. 132. 134. 136. 138. 139. 140. 143. 144. 146. 147. 148. ib. 155. 162. 177. 179. 180. 182. 184. ib. 186. 189. ib. 195. 199. ib. ib. 202. 207. 211. 213. 216. 217. 218. ib. 222. 223. 227. ib. 228. 236.
explicatus, 84. 221. 222.
Lucilius, 36. 46. ib.
correctus, 15.
Lucillius, 13. 44. 66. 70. 121. 135. 187.

M

Macrobius, 65. 68. 80. 86. 94. 100. 104. 117. 121. 150. 152. ib. ib. 153. 195. 230. 231.
Mamertinus, 76. 80. 200.
Marinus Neapolitanus, 88.
Matron, 54. 90.
B. Matthæus, 36.
Maximus Tyrius, 42. 141.
Meleager, 105. 158.
Menander, 21. 40. 145. 154. 174.
Mercerus, 110. 166.
Minutius felix, 78.
Myrinus, 206. corr. ib.

N

Nemeſianus, 199. 209. ib.
Nicarchus, 199.
Nonius, 110.

O

Oppianus, 27.
Ouidius, 2. 4. 17. 23. ib. 27. 28. 33. 34. 35. ib. 38. ib. 50. 55. 56. 60. ib. 62. 63. 68. 70. ib. ib. 72. 85. 89. 90. 93. 97. 98. 102. 107. 113. 117. 123. 132. 135. 136. ib. 137. ib. 139. ib. 141. 142. 149. 153. 154. 155. ib. 159. 161. 163. ib. 167. 168. 172. 175. 178. 180. 185. 191. 192. 195. 197. 198. 199. 210. 214. ib. ib. 215. ib. ib. 216. ib. 217. 222. 223.
emendatus, 215.

P

Palladas, 34.
Papinius, 235.
B. Paulus explicatus, 202. 203.
Pauſanias, 27. 105.
Perſius, 29. 45. 58. 63. 84. 108. 187. 205.
Petronius, 2. 23. 50. 54. 57. 63. 65. 79. 80. 88. 90. 95. ib. 99. 104. 108. 112. 115. 118. 131. 141. 156. 177. 180. 186. 194. 196. ib. 208. 211. 212. 214. 217. 221. 226. 233.
emendatus, 24. 159. 213.
eius lectio aſſerta, 66.
Phædrus, 63.
Pherecrates, 48.
Philemon, 214.
Philippus Epigrammatarius, 125.
Philoſtratus, 27.
Pindarus, 25. 40. 76.
eius ſcholia correcta, 40.
Plato Comicus, 9. 12. 51.
Plato, 24. 34.
correctus, 167.
Plautus, 13. 18. 19. 24. 26. 27. 41. 42. 49. 65. 69. ib. 70. 72. 78. 80. 112. 120. 135. 137. 144. 166. 177. 180. 197. 225.
emendatus, 25.
Eiuſdē lectio aſſerta, 179.
Plinius Maior, 3. 17. 25. ib. 27. 37. 50. ib. 53.

57.64.72 74. ib. 75. 79. ib. 86. 88. 89. 98. 101. 104. 107. ib. 112. 121. 124. ib. ib. ib. 128. ib. ib. 130. 132. 136. 141. 142. 146. 148. 149. 154. 156. 164. 165. 169. 170. 171. 175. 180. 188. 192. 196. 204. 210. 211. 216. 223. 228. 232. ib.
lectio aſſerta, 33.
Plinius Iunior, 2. 5. ib. 9. 22. 28. ib. 30. 31. 43. 44. 59. ib. 60. 63. 64. 74. 76. 88. 89. 90. 98. 100. 101. 107. 116. 121. 126. ib. 127. 128. 132. 141. 151. ib. 156. ib. 164. 171. 181. 186. 189 ib. 192. 193. 197. 200. ib. 211. 216. 221. 224. ib. 230. 232.
explicatus, 85.
Plutarchus, 3. 11. 12. ib. 14. ib. 15. 16. 17. 19. 26. 30. 31. 33. 35. 37. ib. 38. ib. 42. 45. ib. ib. ib. 52. 53. ib ib. 54. ib. ib. 55. 57. 58. 60. 64. 65. ib. 77 84. 87. 91. 92. 93. 96. 103. 107. 112. ib. 114. 119. 121. ib. 122. 123 125. ib. 139. 140. 142. 142. 153. 155. 156. 157. 159. 161. 162. 163. 167. 169. 178. 182. ib. ib. ib. 183. 184. 190. 193. 194. 201. ib. 218. 219. ib. ib. 222. 223. 225. 227. 229. ib. 230. 233.
emendatus, 154.
explicatus, 158. 124.
Polyęnus, 3. 193.
Polybeus, 105. 145. 175.
Pollux, 124.
Pomponius, 152.
Porphyrio, 105.
Poſidonius, 40.
Propertius, 23. 189. 222.
Prudentius, 10. 15. 188. 204.
Pyrgion, 54.

Q

Quadrigari², 225.
Quintillanus, 6. 17. ib. 45. 48. 55. 76. 85. 95. 99. 104. 122. 126. 146. 160. 172. 193. 226. 233. ib.
illuſtratus, 172.

S

Salutis, 118.
Scaliger, 28. 53. 74. 155. 160. 196. 207. 223.
Scipio Africanus, 130.
Seneca Pater, 65. 84. 89. 103. 119. ib. 131. 148. ib. 206. 213. ib. 228. ib.
Seneca philoſophus, 2. 7. 9. ib. 13. 15. 17. 18. 21. 22. 25. 26. ib. 29. 37. 41. 51. 59. ib. 63. ib. 69 ib. 70. 76. 77. 78. 79. 81. 83. ib. 85. 89. 90. 94. ib. 100. 101. 104. ib. 105. 106. 111. ib. ib. 113. 116. 121. 129. 140. 141. 147. 153. ib. 154. ib. 155. 159. ib ib. 160. 166. ib. 170. 171. 172. 175. 176. ib. 179. 186. 190. 194. 196. 201. 206. 207. ib. 208. 216. 217. 218. 221. 222. 226. ib. 228. 230. ib. 231. ib. 233. 235.
illuſtratus, 8.
emendatus, 207.
Seneca Tragicus, 18. 160. 176. 192. 222.
Seruius, 11. 51. 67. 68. 137. 169. 183. 211.
Sidonius Apollinaris, 1. 18. 21. 22. 52. 60. 85. 93. 98. 107. 108. 109. 128. 137. 138. 147. 166. 172. 189. 193. ib. 200. ib. 209. 211. 224. ib. 225. 232.
explicatus, 156. 232.
Silius Italicus, 94. 175. 181.
Socrates, 3. ib. 45. 92. ib. 109. ib. 115. ib. ib. 119. 135. 162. 189. 211.
Sophocles, 18. 67. 133. 151. 202, 214. 217.
eius ſcholia, 137. 214.
Spartianus, 140.
Statius, 7. 8. ib. 16 20. 21. 25. 28. 36. ib. 39. 47. 69. 76. 107. 113. 118. 131. 134. 136. 138. 139. 140. 153. 162. ib. 168. 174. 181. 187. ib. 192. 198.
explicatus, 38. 191.
emendatus, 174.